

Bogusław Polak

*Walki o Lwów
i Małopolskę
Wschodnią*

1918 - 1919

Tom II

POLITECHNIKA KOSZALIŃSKA

**WALKI O LWÓW
I MAŁOPOLSKĘ WSCHODNIĄ 1918–1919**

T. II

1 grudnia 1918 r. – 27 lutego 1919 r.

Wybór materiałów źródłowych

**Wstęp, wybór dokumentów i opracowanie
Bogusław Polak**

KOSZALIN 2000

WYDZIAŁ EKONOMII I ZARZĄDZANIA

ISBN 83-88283-54-5

Przewodniczący Rady Uczelnianej
Szymon Palkowski

Redakcja
Jarosław Sawka

Wykonanie map
Grzegorz Pawlak

Projekt okładki
Grzegorz Pawlak

WYDAWNICTWO UCZELNIANE POLITECHNIKI KOSZALIŃSKIEJ
75-620 Koszalin, ul. Raławicka 15-17

Koszalin 2000, wyd. 1, ark. wyd. 27,0, format B-5, nakład 300 egz.
Druk: POLIMER, Koszalin, ul. Mieszka I.

WYKAZ DOKUMENTÓW

Nr 1	1918 grudzień 1, Lwów. – Rozkaz nr 9 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawie organizacji tegoż dowództwa	19
Nr 2	1918 grudzień 1, Lwów. – Rozkaz operacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu dla podległych oddziałów	23
Nr 3	1918 grudzień 1, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 30 listopada 1918 r.	25
Nr 4	1918 grudzień 1, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 28 Komendy Miasta Lwowa	25
Nr 5	1918 grudzień około 1, Lwów. – Adresy komend i referatów Komendy Miasta Lwowa	27
Nr 6	1918 grudzień około 1, Lwów. – Obsada personalna 1. i 3. Pułków Strzelców Lwowskich	30
Nr 7	1918 grudzień około 1, Lwów. – Obsada personalna 1. batalionu 1. Pułku Strzelców Lwowskich	32
Nr 8	1918 grudzień około 1, Lwów. – Obsada personalna 8. Kompanii 1. Pułku Strzelców Lwowskich rtm. dr. Romana Abrahama	35
Nr 9	1918 grudzień około 1, Lwów. – Rozkaz Komendy Wojskowej Wschód do Komendy Miasta we Lwowie	36
Nr 10	1918 grudzień 2, Lwów. – Rozkaz nr 10 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	37
Nr 11	1918 grudzień 2, Lwów. – Załącznik do rozkazu nr 10 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	47
Nr 12	1918 grudzień 2, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 29 Komendy Miasta Lwowa	49
Nr 13	1918 grudzień 2, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 1 grudnia 1918 r.	51
Nr 14	1918 grudzień 2, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	52
Nr 15	1918 grudzień 3, Lwów. – Raport sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	53
Nr 16	1918 grudzień 3, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 30 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	54
Nr 17	1918 grudzień 3, Lwów. – Raport kpt. Stanisława Drobnowicza dowódcy 3. batalionu (III Hufca) 1. Pułku Strzelców Lwowskich z przebiegu akcji bojowej w Grzybowicach Wielkich dla Komendanta Miasta Lwowa	55
Nr 18	1918 grudzień 4, Lwów. – Instrukcja Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią dla ppłk. Czesława Mączyńskiego Komendanta Miasta Lwowa i Powiatu	58
Nr 19	1918 grudzień 4, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 31 Komendy Miasta Lwowa	61
Nr 20	1918 grudzień 4, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 3 grudnia 1918 r.	63

Nr 21	1918 grudzień 4, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 3 grudnia 1918 r.	63
Nr 22	1918 grudzień 5, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 32 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	65
Nr 23	1918 grudzień 5, Lwów. – Obsada personalna dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich	67
Nr 24	1918 grudzień 6, Lwów. – Z rozkazu nr 14 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawach kwatermistrzowskich	69
Nr 25	1918 grudzień 6, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 33 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	72
Nr 26	1918 grudzień 6, Lwów. – Instrukcja Komendy Miasta Lwowa dla dowódcy 1. Pułku Strzelców Lwowskich w sprawie rozbrojenia wsi ukraińskich	74
Nr 27	1918 grudzień 6, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 5 grudnia 1918 r.	75
Nr 28	1918 grudzień 7, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 34 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	75
Nr 29	1918 grudzień 7, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 6 grudnia 1918 r.	78
Nr 30	1918 grudzień 8 lub 9, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 35 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	79
Nr 31	1918 grudzień 9, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 8 grudnia 1918 r.	81
Nr 32	1918 grudzień 9, Lwów. – Raport mjr. Karola Baczyńskiego dowódcy 2. batalionu 1. Pułku Strzelców Lwowskich dla Komendy Miasta Lwowa i Powiatu dotyczący akcji bojowej z dnia 8 grudnia	82
Nr 33	1918 grudzień 10, Lwów. – Rozkaz operacyjny nr 259 Naczelnnej Komendy Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	84
Nr 34	1918 grudzień 10, Lwów. – Z rozkazu nr 17 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	85
Nr 35	1918 grudzień 10, Lwów. – Rozkaz gen. Józefa Leśniewskiego dowódcy Grupy Operacyjnej dla oddziałów obrony Lwowa	97
Nr 36	1918 grudzień 10, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 37 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	98
Nr 37	1918 grudzień 10, Lwów. – Rozkaz operacyjny nr 178 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	100
Nr 38	1918 grudzień 10, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 9 grudnia 1918 r.	102
Nr 39	1918 grudzień 10, Lwów. – Sprawozdanie mjr. Zdzisława Trześniowskiego z akcji podległych mu oddziałów w Szkole im. Henryka Sienkiewicza, Rzędnie Polskiej oraz na odcinkach I i II za okres od 31 października do 22 listopada, złożony w Komendzie Miasta Lwowa i Powiatu	103
Nr 40	1918 grudzień 11, Kraków. – Pismo Prezydium Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie do Ministerstwa Spraw Wojskowych w Warszawie w sprawie pomocy dla Lwowa, rosnącej przewagi wojsk ukraińskich i gwałtów przeciwko ludności polskiej	115
Nr 41	1918 grudzień 11, m.p. – Raport sytuacyjny kpt. Bernarda Monda z akcji bojowej w celu zajęcia Basiówki, Hodowicy i Nawarii	116

Nr 42	1918 grudzień 11, Lwów. – Dodatek do rozkazu dziennego nr 16 Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich	118
Nr 43	1918 grudzień 11, Lwów. – Meldunek Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 10 grudnia 1918 r.	120
Nr 44	grudzień 12, Lwów. – Z rozkazu nr 18 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawie zaprzysiężenia oddziałów Wojsk Polskich podległych NDWP na Galicję Wschodnią	120
Nr 45	1918 grudzień 12, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 39 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu	121
Nr 46	1918 grudzień około 12, Lwów. – Wykaz oficerów i sił pomocniczych 1. Brygady Lwowskiej	123
Nr 47	1918 grudzień około 12, Lwów. – Dane personalne oficerów komendy Brygady Lwowskiej	126
Nr 48	1918 grudzień 12, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 17 Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich	130
Nr 49	1918 grudzień 12, Lwów. – Meldunek Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 11 grudnia 1918 r.	133
Nr 50	1918 grudzień 12, Lwów. – Wykaz oficerów 2. batalionu 2. Pułku Strzelców Lwowskich	134
Nr 51	1918 grudzień 12, Lwów. – Wnioski awansowe Komendy Miasta Lwowa i Powiatu skierowane do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	135
Nr 52	1918 grudzień 13, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 12 grudnia 1918 r.	138
Nr 53	1918 grudzień 14, Lwów. – Rozkaz operacyjny nr 29 Komendy Brygady Lwowskiej	139
Nr 54	1918 grudzień 14, Lwów. – Raport bojowy kpt. Jerzego Ferck-Bleszyńskiego z wyprawy na Janów z 12 na 13 grudnia 1918 r. do gen. Józefa Leśniewskiego dowódcy Grupy Operacyjnej we Lwowie	142
Nr 55	1918 grudzień 14, Lwów. – Meldunek Komendy 1. Brygady Lwowskiej na 13 grudnia 1918 r.	143
Nr 56	1918 grudzień 14, Lwów. – Raport kpt. Czesława Zajączkowskiego z akcji pod Janowem 13 grudnia dla Dowództwa Brygady Lwowskiej	144
Nr 57	1918 grudzień 14, Rzesna Polska. – Raport Ludwika Kopcia ps. „Wiktor” do Komendy Brygady Lwowskiej w sprawie konfliktu z kpt. Czesławem Zajączkowskim	145
Nr 58	1918 grudzień 15, Lwów. – Meldunek Komendy 1. Brygady Lwowskiej na 14 grudnia 1918 r.	147
Nr 59	1918 grudzień 15, Lwów. – Rozkaz Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich dla kpt. Bernarda Monda i rtm. Romana Abrahama	148
Nr 60	1918 grudzień 15, Lwów. – Spis oficerów Lwowskiego Pułku Artylerii Polowej	149
Nr 61	1918 grudzień 16, Lwów. – Rozkaz operacyjny Komendy 1. Pułku Strzelców Lwowskich (godzina 20 ⁰⁰)	155
Nr 62	1918 grudzień 16, Lwów. – Meldunek Komendy Lwowskiej na 15 grudnia 1918 r.	155

Nr 63	1918 grudzień 16, m.p. – Meldunek kpt. Bernarda Monda z akcji patrolowej w rejonie Kozielnik	157
Nr 64	1918 grudzień 16, Lwów. – Rozkaz mjr. Michała Pomian-Cieńskiego dla 2. batalionu	157
Nr 65	1918 grudzień 17, Lwów. – Meldunek Komendy 1. Brygady Lwowskiej na 16 grudnia 1918 r.	158
Nr 66	1918 grudzień 17, Lwów. – Raport bojowy rtm. Romana Abrahama z akcji w rejonie Frenelówka – Laszki do Komendy 1. Pułku Strzelców Lwowskich	158
Nr 67	1918 grudzień 17 (?), Lwów. – Raport mjr. Karola Baczyńskiego dla Dowództwa Brygady Lwowskiej dotyczący akcji we wsi Sokolniki dnia 16 grudnia 1918 roku	160
Nr 68	1918 grudzień 17, Lwów. – Spis oficerów artylerii Wojska Polskiego we Lwowie	163
Nr 69	1918 grudzień 18, Lwów. – Spis oficerów 1. Szwadronu Lwowskiego	166
Nr 70	1918 grudzień 18, Lwów. – Rozkaz nr 23 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	168
Nr 71	1918 grudzień 18, Lwów. – Zarządzenie Dowództwa Brygady Lwowskiej w sprawie zorganizowania służby wywiadowczej przy sztabie Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	175
Nr 72	1918 grudzień 18, Lwów. – Meldunek Komendy 1. Brygady Lwowskiej na 17 grudnia 1918 r.	176
Nr 73	1918 grudzień 19, Lwów. – Meldunek Komendy 1. Brygady Lwowskiej na 18 grudnia 1918 r.	176
Nr 74	1918 grudzień 19, Lwów. – Lotnicze raporty wywiadowcze z 2. Eskadry Lotniczej	177
Nr 75	1918 grudzień 19, Lwów. – Wykaz oficerów Batalionu Szturmowego 1. Brygady Lwowskiej	179
Nr 76	1918 grudzień 19, Lwów. – Obsada dowódcza 1. Pułku Strzelców Lwowskich	181
Nr 77	1918 grudzień 19, Lwów. – Wykaz oficerów 3. batalionu 2. Pułku Strzelców Lwowskich	182
Nr 78	1918 grudzień 19, Lwów. – Wykaz oficerów 2. Pułku Strzelców Lwowskich	184
Nr 79	1918 grudzień 20, Lwów. – Wnioski awansowe sporządzone przez Komendę Brygady Lwowskiej i skierowane do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	189
Nr 80	1918 grudzień 20, Lwów. – Rozkaz nr 1 gen. dyw. Józefa Leśniewskiego Komendanta Brygady Lwowskiej	192
Nr 81	1918 grudzień 20, m.p. – Raport bojowy dowódcy pociągu pancernego z akcji bojowej na stacji kolejowej Brzuchowice	193
Nr 82	1918 grudzień 20, Lwów. – Raport Komendy Etapowej Wojsk Polskich we Lwowie z inspekcji linii kolejowej Lwów – Medyka	194
Nr 83	1918 grudzień 20, Lwów. – Meldunek Komendy 1. Brygady Lwowskiej na 19 grudnia 1918 r.	195

Nr 84	1918 grudzień 20, Lwów. – Raport kpt. Wyrwińskiego do Dowództwa Brygady Lwowskiej dotyczący walk o Gródek Jagielloński	196
Nr 85	1918 grudzień 20, Lwów. – Pismo Tymczasowego Komitetu Rządzącego do Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu w sprawie pobytu misji angielskiej we Lwowie	198
Nr 86	1918 grudzień 21, Lwów. – Lista weryfikacyjna oficerów 2. Pułku Strzelców Lwowskich	200
Nr 87	1918 grudzień 21, Lwów. – Raport z wyprawy na Sołonkę i Maliczkowice dla Komendy Brygady Lwowskiej (19 grudnia 1918 r.)	202
Nr 88	1918 grudzień 21, Lwów. – Lista weryfikacyjna oficerów kawalerii lwowskiej	204
Nr 89	1918 grudzień 21, Lwów. – Rozkaz nr 2 gen. dyw. Józefa Leśniewskiego ..	207
Nr 90	1918 grudzień 21, Lwów. – Meldunek Komendy 1. Brygady Lwowskiej na 20 grudnia 1918 r.	208
Nr 91	1918 grudzień 21, Lwów. – Raport bojowy por. Władysława Kaszy dla Komendy Brygady Lwowskiej	210
Nr 92	1918 grudzień 21, m.p. – Raport bojowy załogi pociągu pancernego nr 3 ps. „Trójka” z akcji w Mościskach dla Komendy Brygady Lwowskiej	211
Nr 93	1918 grudzień 21, Rzęsna Polska. – Raport por. Leona Zubrzyckiego z 1. batalionu 2. Pułku Strzelców Lwowskich do Dowództwa Brygady Lwowskiej dotyczący walki w Brzuchowicach	211
Nr 94	1918 grudzień 22, Lwów. – Rozkaz nr 3 gen. dyw. Józefa Leśniewskiego Komendanta Grupy Operacyjnej	213
Nr 95	1918 grudzień 22, Lwów. – Dodatek do rozkazu nr 11 ppłk. Czesława Mączyńskiego	214
Nr 96	1918 grudzień 22, Lwów. – Meldunek Brygady Lwowskiej na 21 grudnia 1918 r.	215
Nr 97	1918 grudzień 22, Lwów. – Meldunek Komendy 1. Brygady Lwowskiej na 22 grudnia 1918 r.	216
Nr 98	1918 grudzień 23, Lwów. – Ustalenia narady w Dowództwie Grupy Operacyjnej gen. Józefa Leśniewskiego	217
Nr 99	1918 grudzień 23, Lwów. – Raport por. Stanisława Schmidta komendanta 2. Eskadry Lotniczej z przeprowadzonego wywiadu lotniczego	218
Nr 100	1918 grudzień 23, Lwów. – Rozkaz nadzwyczajny nr 1 Komendanta 1. Pułku Strzelców Lwowskich mjr. Michała Pomian-Cieńskiego	220
Nr 101	1918 grudzień 24, Lwów. – Rozkaz nr 5 Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	221
Nr 102	1918 grudzień 24, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 30 Dowództwa Artylerii Wojsk Polskich ppłk. Marcelego Śniadowskiego	222
Nr 103	1918 grudzień 24, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 23 grudnia 1918 r.	223
Nr 104	1918 grudzień 24, Lwów. – Odezwa Tymczasowego Komitetu Rządzącego do żołnierzy polskich. Dodatek do rozkazu nr 27	223
Nr 105	1918 grudzień 25, Lwów. – Rozkaz nr 6 Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	225

Nr 106 1918 grudzień 25, Lwów. – Rozkaz taktyczny nr 17 Grupy Artylerii mjr. Tadeusza Łodzińskiego	226
Nr 107 1918 grudzień 25, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 24 grudnia 1918 r.	226
Nr 108 1918 grudzień 26, Lwów. – Rozkaz nr 7 Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	227
Nr 109 1918 grudzień 26, Lwów. – Rozkaz oficcerski nr 1 Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	229
Nr 110 1918 grudzień 26, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 25 grudnia 1918 r.	230
Nr 111 1918 grudzień 27, Lwów. – Rozkaz nr 8 Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	231
Nr 112 1918 grudzień 27, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 31 Dowództwa Artylerii WP Komendanta ppłk. Marcelego Śniadowskiego	232
Nr 113 1918 grudzień 27, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 26 grudnia 1918 r.	233
Nr 114 1918 grudzień 28, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 27 grudnia 1918 r.	234
Nr 115 1918 grudzień 28, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 32 Dowództwa Artylerii WP Komendanta ppłk. Marcelego Śniadowskiego	235
Nr 116 1918 grudzień 29, Lwów. – Rozkaz nr 29 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią gen. Tadeusza Rozwadowskiego	237
Nr 117 1918 grudzień 29, Lwów. – Rozkaz nr 9 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	250
Nr 118 1918 grudzień 29, Lwów. – Komunikat Sztabu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	250
Nr 119 1918 grudzień 29, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 28 grudnia 1918 r.	251
Nr 120 1918 grudzień 29, Lwów. – Raport sytuacyjny kpt. Bernarda Monda dla Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich	252
Nr 121 1918 grudzień [29], Wiedeń. – Depesza prezydenta Rady Narodowej Republiki Zachodnio-Ukraińskiej E. Petruszewicza do amerykańskiego sekretarza stanu w sprawie wycofania wojsk polskich z Galicji	253
Nr 122 1918 grudzień 30, Lwów. – Rozkaz nr 10 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	254
Nr 123 1918 grudzień 30, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 29 grudnia 1918 r.	255
Nr 124 1918 grudzień 31, Lwów. – Raport sytuacyjny kpt. Bernarda Monda z walk o Kozielniki dla Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich	255
Nr 125 1919 styczeń 1, Lwów. – Rozkaz nr 1 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią – odezwa Józefa Piłsudskiego	256
Nr 126 1919 styczeń 1, Lwów. – Rozkaz nr 1 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	257
Nr 127 1919 styczeń 1, Lwów. – Raport mjr. Karola Baczyńskiego dowódcy 2. batalionu 1. Pułku Strzelców Lwowskich do Dowództwa Brygady Lwowskiej dotyczący przebiegu walk pod Skniłowem 30 grudnia 1918 r. ...	258

Nr 128 1919 styczeń 1, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 31 grudnia 1918 r.	259
Nr 129 1919 styczeń 2, Lwów. – Rozkaz operacyjny nr 2 Komendy 1. Pułku Strzelców Lwowskich mjr. Michała Pomian-Cieńskiego	260
Nr 130 1919 styczeń 2, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 35 Dowództwa Artylerii Wojsk Polskich ppłk. Marcelego Śniadowskiego	262
Nr 131 1919 styczeń 3, Lwów. – Rozkaz nr 2 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią gen. dyw. Tadeusza Rozwadowskiego	263
Nr 132 1919 styczeń 3, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 2 stycznia 1919 r.	275
Nr 133 1919 styczeń 3, Lwów. – Raport lekarza mjr. dr. Lesława Węgrzynowskiego dla Komendy Wojsk Polskich we Lwowie w sprawie pogromów żydowskich	276
Nr 134 1919 styczeń 4, Lwów. – Rozkaz nr 2 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	277
Nr 135 1919 styczeń 4, Lwów. – Rozkaz dzienny Dowództwa Artylerii Wojsk Polskich ppłk. Marcelego Śniadowskiego	278
Nr 136 1919 styczeń 4, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 3 stycznia 1919 r.	279
Nr 137 1919 styczeń 5, Lwów. – Rozkaz Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią gen. dyw. Tadeusza Rozwadowskiego	280
Nr 138 1919 styczeń 5, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 4 stycznia 1919 r.	288
Nr 139 1919 styczeń 5, Lwów. – Sprawozdanie ks. Stanisława Sopucha, superiora oo. Jezuitów we Lwowie z bombardowania Lwowa przez Ukraińców w nocy z 31 grudnia 1918 roku oraz 4 stycznia 1919 roku	289
Nr 140 1919 styczeń 5, Lwów. – Rozkaz nr 3 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	292
Nr 141 1919 styczeń 6, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 5 stycznia 1919 r.	293
Nr 142 1919 styczeń 6, Lwów. – Rozkaz nr 4 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	293
Nr 143 1919 styczeń 6, Lwów. – Odpowiedź Oddziału Wywiadowczego na kryptykę pomieszczoną w „Kurierze Lwowskim” dnia 4 stycznia 1919 r.	295
Nr 144 1919 styczeń 8, Lwów. – Rozkaz nr 5 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	302
Nr 145 1919 styczeń 8, Lwów. – Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią – dodatek do rozkazu nr 7 gen. dyw. Tadeusza Rozwadowskiego	303
Nr 146 1919 styczeń 8, Paryż. – Nota delegata Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu E. Piltza do ministra S. Pichona w sprawie spowodowania wysyłki dywizji rumuńskiej do Galicji Wschodniej	306
Nr 147 1919 styczeń 9, Lwów. – Informacja Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawie sytuacji na froncie lwowskim	308
Nr 148 1919 styczeń 9, Lwów. – Rozkaz operacyjny Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich mjr. Michała Pomian-Cieńskiego	310
Nr 149 1919 styczeń 9, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 39 Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego	311

Nr 150 1919 styczeń 9, Wiedeń. – Pismo prof. A.C. Coolidge'a do Amerykańskiej Komisji Rokowań Pokojowych w sprawie autonomii Galicji (fragment)	312
Nr 151 1919 styczeń 11, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 10 Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego	313
Nr 152 1919 styczeń 12, Lwów. – Rozkaz nr 7 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	314
Nr 153 1919 styczeń około 12, Lwów. – Raport Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią Oddziału Prasowo-Statystycznego Kwatermistrzostwa	314
Nr 154 1919 styczeń 13, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 12 w sprawie udzielenia pochwały personelowi sanitarnemu kolumny transportowej	315
Nr 155 1919 styczeń 14, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 13 stycznia 1919 r.	316
Nr 156 1919 styczeń 15, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 43 Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego	317
Nr 157 1919 styczeń 16, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 15 stycznia 1919 r.	319
Nr 158 1919 styczeń 17, Lwów. – Rozkaz nr 9 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	319
Nr 159 1919 styczeń 17, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 16 stycznia 1919 r.	321
Nr 160 1919 styczeń 18, Lwów. – Rozkaz nr 11 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	321
Nr 161 1919 styczeń 18, Lwów. – Rozkaz nr 9 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	323
Nr 162 1919 styczeń 18, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 17 stycznia 1919 r.	324
Nr 163 1919 styczeń 19, Lwów. – Materiał dotyczący historii 1. Pułku Artylerii Polowej	325
Nr 164 1919 styczeń 19, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 18 stycznia 1919 r.	328
Nr 165 1919 styczeń 20, Lwów. – Sytuacja w Stanisławowie pod rządami Ukraińców	329
Nr 166 1919 styczeń 21, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 20 stycznia 1919 r.	333
Nr 167 1919 styczeń 21, Lwów. – List hr. Aleksandra Skarbka do premiera Ignacego Paderewskiego o działalności oficerów angielskich w Galicji Wschodniej	334
Nr 168 1919 styczeń 22, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 20 w sprawach personalnych	338
Nr 169 1919 styczeń 22, Przemyśl. – Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Ordre de bataille sił ukraińskich	339
Nr 170 1919 styczeń 22, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 47 Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego	340

Nr 171 1919 styczeń 23, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 48 Dowództwa Artylerii pplk. Marcelego Śniadowskiego	342
Nr 172 1919 styczeń 23, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 22 stycznia 1919 r.	343
Nr 173 1919 styczeń 24, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 23 stycznia 1919 r.	343
Nr 174 1919 styczeń 24, Lwów. – Wykaz stanu karabinów maszynowych w Brygadzie Lwowskiej	344
Nr 175 1919 styczeń 25, m.p. – Rozkaz nr 4 Grupy Operacyjnej gen. Zygmunta Zielińskiego	344
Nr 176 1919 styczeń 25, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 24 stycznia 1919 r.	345
Nr 177 1919 styczeń 26, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 24 w sprawach personalnych	345
Nr 178 1919 styczeń 26, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 25 stycznia 1919 r.	346
Nr 179 1919 styczeń 26, m.p. – Rozkaz nr 14 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	346
Nr 180 1919 styczeń 26, Lwów. – Sprawozdanie Oddziału Wywiadowczego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Udział oficerów i żołnierzy pruskich i austriackich w walce o Lwów przeciw Polakom	347
Nr 181 1919 styczeń 27, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 25 w sprawach personalnych	350
Nr 182 1919 styczeń 27, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 26 stycznia 1919 r.	351
Nr 183 1919 styczeń 28, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 27 stycznia 1919 r.	351
Nr 184 1919 styczeń 28, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 50 Dowództwa Artylerii pplk. Marcelego Śniadowskiego.....	352
Nr 185 1919 styczeń 29, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 51 Dowództwa Artylerii pplk. Marcelego Śniadowskiego.....	354
Nr 186 1919 styczeń 29, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 28 stycznia 1919 r.	354
Nr 187 1919 styczeń 30, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 29 stycznia 1919 r.	355
Nr 188 1919 styczeń 30, m.p. – Rozkaz nr 16 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego.....	355
Nr 189 1919 styczeń 31, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 30 stycznia 1919 r.	357
Nr 190 1919 styczeń [?]. – Odezwa Ruskiej Partii Proletariackiej do ludności ukraińskiej.....	357
Nr 191 1919 styczeń [?], Lwów. – Raport Komendy Brygady Lwowskiej dotyczący wypadków w dzielnicy żydowskiej we Lwowie w listopadzie 1918 roku	358

Nr 192 1919 luty 1, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 31 stycznia 1919 r.....	370
Nr 193 1919 luty 2, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 1 lutego 1919 r.....	371
Nr 194 1919 luty 2, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 43 Dowództwa Artylerii Okręgu Lwów ppłk. Marcelego Śniadowskiego.....	371
Nr 195 1919 luty 2, Sanok. – Meldunek z komendy dworca kolejowego w Krościenku do dowództwa Grupy Operacyjnej bryg. Henryka Minkiewicza w Chyrowie	373
Nr 196 1919 luty 3, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 2 lutego 1919 r.....	374
Nr 197 1919 luty 4, Lwów. – Z rozkazu nr 30 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawach personalnych.....	375
Nr 198 1919 luty 4, Lwów. – Rozkaz wewnętrzny nr 6 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	378
Nr 199 1919 luty 4, m.p. – Rozkaz nr 20 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	379
Nr 200 1919 luty 4, Lwów. – Wykaz karabinów maszynowych w 2. batalionie 2. Pułku Strzelców Lwowskich.....	380
Nr 201 1919 luty 4, Łupków. – Meldunek komendy dworca Łupków.....	380
Nr 202 1919 luty 5, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 4 lutego 1919 r.....	381
Nr 203 1919 luty 5, Lwów. – Dowództwo Artylerii Okręgu Lwów – dodatek do rozkazu nr 55.....	381
Nr 204 1919 luty 5, Lwów. – Raport Komendy Miasta i Placu we Lwowie do Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	383
Nr 205 1919 luty 6, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 5 lutego 1919 r.....	383
Nr 206 1919 luty 6, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 55 Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego	384
Nr 207 1919 luty 6, Nowe Miasto. – Telegram zawierający imienny wykaz strat w Grupie mjr. Jarnuszkiewicza	385
Nr 208 1919 luty 7, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 6 lutego 1919 r.....	388
Nr 209 1919 luty 7, m.p. – Rozkaz nr 22 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	389
Nr 210 1919 luty 8, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 33 w sprawach personalnych	390
Nr 211 1919 luty 9, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 8 lutego 1919 r.....	393
Nr 212 1919 luty 9, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 34 w sprawach personalnych	393
Nr 213 1919 luty 10, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 9 lutego 1919 r.....	395

Nr 214	1919 luty 10, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 36 w sprawach personalnych	396
Nr 215	1919 luty 10, Lwów. – Depesza Szefa Sztabu Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.....	398
Nr 216	1919 luty 11, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 10 lutego 1919 r.	399
Nr 217	1919 luty 12, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 11 lutego 1919 r.	399
Nr 218	1919 luty 12, Lwów. – Dodatek do rozkazu nr 37 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.....	400
Nr 219	1919 luty 12, Lwów. – Odpowiedź Komendy Miejskiej Straży Obywatelskiej we Lwowie na raport mjr. Władysława Smolarskiego skierowany do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.....	413
Nr 220	1919 luty 12, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 59 Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego	414
Nr 221	1919 luty 13, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 12 lutego 1919 r.	415
Nr 222	1919 luty 13, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 60 Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego	415
Nr 223	1919 luty 14, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 13 lutego 1919 r.	418
Nr 224	1919 luty 15, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 14 lutego 1919 r.	418
Nr 225	1919 luty 16, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 15 lutego 1919 r.	419
Nr 226	1919 luty 16, Lwów. – Rozkaz operacyjny L. 148 Brygady Lwowskiej	420
Nr 227	1919 luty 16, Lwów. – Karta służbowa dotycząca ppor. Rudolfa Piguleczki podpisana przez ppor. Edwarda Wydrzyńskiego.....	420
Nr 228	1919 luty 17, m.p. – Sprawozdanie z operacji pod Domażyrem kpt. Antoniego Kurka.....	421
Nr 229	1919 luty 17, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 16 lutego 1919 r.	422
Nr 230	1919 luty 17, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 41 w sprawach personalnych	423
Nr 231	1919 luty 18, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 17 lutego 1919 r.	426
Nr 232	1919 luty 18, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 17 lutego 1919 r.	427
Nr 233	1919 luty 19, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 63 Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego	428
Nr 234	1919 luty 19, Lwów. – Dodatek do rozkazu dotyczącego spraw personalnych w eskadrach lotniczych.....	429
Nr 235	1919 luty 20, Lwów. Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 19 lutego 1919 r.	429

Nr 236 1919 luty 20, Lwów. – Wiadomości o nieprzyjacielu przygotowane przez Oddział Wywiadowczy.....	430
Nr 237 1919 luty 20, Lwów. – Wiadomości o nieprzyjacielu przygotowane przez Oddział Wywiadowczy.....	431
Nr 238 1919 luty 21, Lwów. Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 20 lutego 1919 r.	432
Nr 239 1919 luty 21, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 49 Dowództwa Brygady Lwowskiej.....	433
Nr 240 1919 luty 21, Lwów. – Z dodatku do rozkazu nr 45 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią	434
Nr 241 1919 luty 21, Lwów. – Raport z obserwacji lotniczej skierowany do Grupy Operacyjnej płk. Mieczysława Kulińskiego.....	436
Nr 242 1919 luty 22, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 21 i 22 lutego 1919 r.....	438
Nr 243 1919 luty 22, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 46 w sprawach personalnych.....	438
Nr 244 1919 luty 24, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 23 lutego 1919 r.	440
Nr 245 1919 luty 24, Lwów. – Raport ppłk. Michała Karaszewicz-Tokarzewskiego o stanie 5. Pułku Piechoty Legionów do Dowódcy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	441
Nr 246 1919 luty 24, m.p. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawie zawartego zawieszenia broni z Ukraińcami.....	442
Nr 247 1919 luty 25, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 24 lutego 1919 r.	443
Nr 248 1919 luty 25, Lwów. – Pismo Dowództwa Artylerii Okręgu Lwów do Komendy I. Dywizjonu I. Pułku Artylerii Ciężkiej.....	444
Nr 249 1919 luty 26, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 49 w sprawach personalnych.....	445
Nr 250 1919 luty 26, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 25 lutego 1919 r.	448
Nr 251 1919 luty 27, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 26 lutego 1919 r.	448
Nr 252 1919 luty 28, Lwów. – Z rozkazu nr 51 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawach personalnych.....	448
Nr 253 1919 luty 22 do 28, m.p. – Tygodniowy raport sytuacyjny dowództwa 5. Dywizji Piechoty Lwowskiej.....	450
Nr 254 1919 luty [28?], Lwów [?]. – Rozkaz reorganizacyjny płk. Władysława Sikorskiego dowódcy Grupy Operacyjnej.....	451

WSTĘP

Sukces odsieczy Lwowa 23 listopada 1918 r. tylko zamykał pierwszy okres walk o Lwów i Małopolskę Wschodnią. Naczelny Wódz mianował gen. Tadeusza Rozwadowskiego komendantem oddziałów polskich na froncie galicyjskim. General z pomocą płk. Władysława Sikorskiego utworzył Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Szefem sztabu wyznaczony został mjr Franciszek Kleeborg, a dowództwo oddziału kwatermistrzowskiego objął płk Władysław Sikorski. Dowódcy podlegały: Grupa Operacyjna gen. bryg. Bolesława Roji i Grupa Operacyjna płk. Emila Swobody (zob. t. I, dok. nr 224, s. 319–320). W wytworzonych przez to dowództwo dokumentach pojawiła się też nazwa Dowództwo Operacyjne WP „Wschód”. Sztab znajdował się w Krakowie, co umożliwiała sprawne dowodzenie wojskami, jak też organizowanie pomocy dla otoczonego przez Ukraińców Lwowa.

3 grudnia 1918 r. dowództwo załogi Lwowa objął gen. Józef Leśniewski. Stan bojowy oddziałów nie przekraczał 5 000 żołnierzy, dysponujących bronią ręczną, działami, 60 karabinami maszynowymi, 45 działami, 3. pociągami pancernymi i lotnictwem.

10 XII 1918 r. gen. J. Leśniewski z pułków lwowskich utworzył brygadę ppłk. Czesława Mączyńskiego, wspartą pułkiem artylerii, szwadronem kawalerii i kompanią techniczną oraz z zadaniem obrony miasta od północy. Natomiast brygada ppłk. Tokarzewskiego w składzie 5. pp Leg., baon 4. pp Leg., pułk artylerii, szwadron kawalerii i kompania techniczna miały bronić Lwowa od południa i wschodu. Utworzono też rezerwę, pociągi pancerne i lotnictwo – podlegały bezpośrednio dowódcy obrony miasta.

Ukraińska Rada Narodowa i jej agendy przeniosły się ze Lwowa do Stanisławowa, a Naczelna Komenda Wojsk Ukraińskich do Brzeżan. W oparciu o oddziały strzelców siczowych płk Hnat Stefaniw utworzył Grupę „Wschód” z miejscem postoju w Kurowicach. Z pozostałych oddziałów utworzono Grupę „Stare Siolo”. Grupy te otrzymały zadanie okrążenie miasta od wschodu i południowego-wschodu, natomiast Grupy „Szczerbiec” i „Nawaria” – od południa, a Grupa „Janowska” – od północy. Obszary dotychczasowego stanu posiadania państwa ukraińskiego, bronić miały Grupy „Północ” i „Sambor” (miejsce postoju dowództwa w Samborze).

Plan operacyjny dowództwa UAG z przełomu listopada i grudnia 1918 r. przewidywał wyparcie oddziałów polskich ze Lwowa za San i z Łemkowszczyzny. Zbyt słabe siły uniemożliwiły realizację zamierzenia, natomiast udało się 5 grudnia opanować Chyrów, zagrażając Przemyślowi, zajęto Gródek Jagielloński i Dublany. Oddziały polskie szybko odzyskały Gródek Jagielloński i 20 grudnia Chyrów, odzyskując kontrolę nad linią kolejową Chyrów – Przemyśl. W międzyczasie wskutek dotychczasowych niepowodzeń płk Stefaniw utracił stanowisko i 10 grudnia dowództwo UAG objął Michailo Omelianowicz-Pawlenko, generał armii rosyjskiej, potem URL, który bardzo starannie przygotowywał działania wojsk ukraińskich. Pod Lwowem skoncentrowali znaczne siły, około 7000–9000 żołnierzy z 40 działami, natomiast na froncie pozostawiono 6000–7000 żołnierzy.

Gen. Rozwadowski przewidywał akcję ukraińską i akcję pod Lwowem, zwłaszcza w rejonie Nawarii i postanowił rozbić zgrupowanie nieprzyjaciela. Oddziały mjr. Józefa Sopotnickiego działające z Gródka Jagiellońskiego zdobyły Lubień Wielki i Stawczany. Dnia 27 grudnia oddziały polskie pod dowództwem mjr. Izydora Modelskiego wyparły nieprzyjaciela z Obroszyna. Nie chcąc rozpraszać słabych sił, Polacy wycofali się z Lubienia Wielkiego. Akcja ukraińska zakończyła się niepowodzeniem.

Tegoż samego dnia oddziały grupy „Wschód” i „Stare Sioło” zaatakowali pozycje obrońców Lwowa i zajęli Bednarówkę, Sichów, Kozielniki, skraj Łyczakowa, walczone o Persenkówkę, bronioną przez oddział rtm. Romana Abrahama. Do niewoli ukraińskiej dostał się m.in. wówczas siedemnastoletni Adam Karol Nestarowski, uczeń 6 klasy II Gimnazjum we Lwowie, syn Antoniego, wybitnego architekta, późniejszego budowniczego cmentarza Obrońców Lwowa. Adam, skatowany przez żołnierzy ukraińskich, zmarł następnego dnia w Dawidowic. Wsparcie obrońców Persenkówki przez oddział mjr. Sopotnickiego zmusiło nieprzyjaciela do wycofania się z miejscowości.

Represje ukraińskie dotknęły także ludność cywilną. 29 grudnia w Sokolnikach żołnierze ukraińscy wywlekli z domów, skatowali kolbami i zamordowali Jana Jaworskiego (27 lat), Bartłomieja Pawlaczka (29 lat), Tomasza Białka (46 lat) i Jana Sochę (lat 67).

W związku z powtarzającymi się gwałtami wojsk ukraińskich na polskich mieszkańcach Galicji Wschodniej, Naczelna Komenda Wojsk Polskich złożyła zdecydowany protest na ręce Naczelnej Komendy Wojsk Ukraińskich. Zarzucono stronie ukraińskiej mordowanie polskich jeńców, ostrzeliwanie polskich oddziałów sanitarnych, mordowanie sanitariuszek, znęcanie się nad ludnością cywilną. Nota poparta została długim szeregiem przykładów potwierdzających zarzuty.

Ukazał się też rozkaz Naczelnego Dowództwa przygotowujący wyprawę gen. bryg. Jana Romera na odsiecz Lwowa. Tymczasem położenie załogi polskiej w stolicy Małopolski Wschodniej było bardzo trudne. Obrona miasta wyczerpana była trwającymi od tygodni atakami ukraińskimi. W ich wyniku utracono przedmieścia: Basiówkę, Sokolniki, Kozielniki, Winniki, Skniłów, Kulparków. Pod Lwowem nieprzyjaciel w dalszym ciągu atakował Hołosko Wielkie, Zboiska i Persenkówkę – ataki odparto z ciężkimi dlań stratami. Trwały także silne ataki nieprzyjaciela na Skniłów i Kulparków od strony Sokolnik.

W okolicy Nizankowic pod naciskiem silnych oddziałów ukraińskich grupa płk. Feliksa Dziewickiego cofnęła się na Drozdowiec.

Następnego dnia, 2 stycznia, Józef Piłsudski mianował gen. J. Romera, dotychczasowego dowódcę DOGen. Lublin, dowódcą Grupy Operacyjnej „Bug” (GO „Bug”). Jej zadaniem było, w wariantcie optymalnym, przerwanie blokady Lwowa lub wzmocnienie załogi lwowskiej. Naczelny Wódz przewidywał koncentrację GO „Bug” pod Włodzimierzem Wołyńskim i skierowanie jej przez Sokal, Kamionkę Strumiłową na płn.-wsch. Lwowa. Niebezpieczeństwo dla powodzenia ryzykownego przedsięwzięcia (koncentracja w pobliżu znacznych sił ukraińskich w Łucku) spowodowało modyfikację pierwotnych założeń. Gen. Romer zaproponował koncentrację pod Rawą Ruską i uderzenie na Lwów przez Żółkiew. Naczelny Wódz częściowo zaaprobował zmianę. Pod Rawą Ruską skoncentrowano 6 baonów piechoty, 2 szwadrony kawalerii i 4 baterie artylerii, natomiast pod kamionką Strumiłową grupę kawalerii pplk. W. Beliny-Prażmowskiego. Pod Lwowem przez siły ukraińskie zajęty Skniłów został odzyskany w wyniku silnego kontrataku wojsk polskich.

6 I 1919 r. oddziały polskie z załogi Lwowa wyparły oddziały grupy „Północ” z Żółkwi, 9 I z Kulikowa i powróciły do Lwowa. Natomiast nie powiodło się uderzenie na Janów i w kierunku Jaworowa; nie zdołano odrzucić nieprzyjaciela. Takie natarcie oddziałów pplk. Beliny-Prażmowskiego po zajęciu Uhrynowa, zostało powstrzymane. Na krótko (8 stycznia) zajęto Uhnów, ale następnego dnia siły pplk. Zarzyckiego zostały wyparte z tej miejscowości.

10 I 1919 r. generałowie Rozwadowski i Romer ustalili plan działań na najbliższe dni – odrzucenie nieprzyjaciela na południe od linii kolejowej Lwów – Przemyśl i rozpoczęcie likwidacji frontu ukraińskiego na północ od Lwowa. Natomiast Ukraińcy

w tym samym czasie zamierzali podjąć kolejny atak na Lwów, wykorzystując opanowanie Żółkwi i okolic tej miejscowości. Polska kontrakcja w tym rejonie (grupa płk. Berbeckiego) zakończyła się niepowodzeniem. Działania ofensywne w rejonie Lwowa obie strony rozpoczęły równocześnie 11 stycznia, nie uzyskując powodzenia.

15 I 1919 r. gen. Romer mianowany został dowódcą wszystkich grup operacyjnych działających w okolicy Rawy Ruskiej. Wyjechał ze Lwowa powierzając dowództwo obrony miasta płk. Mieczysławowi Kulińskiemu, szefostwo sztabu mjr. dr. Antoniemu Jakubskiemu. Odtworzona Grupa „Bug” składała się z trzech baonów piechoty płk. Berbeckiego, brygady ppłk. Beliny-Prażmowskiego, dwóch słabych baonów podhalańskich i innych oddziałów, łącznie około 3000 ludzi, 50 karabinów maszynowych i 10 dział. 19 stycznia opanowano Uhnów, Wknyłów nad Bugiem, 27 – Beż, 28 – Korczów. W działaniach tych oddziały grupy podporządkowane były bezpośrednio Naczelnemu Dowództwu Wojsk Polskich (do 3 II 1919 r.).

Równocześnie, inicjowane przez alianckie misje wojskowe, toczyły się rokowania w sprawie zawarcia rozejmu polsko-ukraińskiego. Zadania powstrzymania działań w Małopolsce Wschodniej podjęła się między innymi brytyjska misja płk. Harego Wade, a w połowie stycznia 1919 r. – gen. Josepha Berthélemy, składająca się z oficerów brytyjskich i francuskich, a niebawem i włoskich. Misja Berthélemy'ego przywiozła do Lwowa transport 70 wagonów amunicji. Jej członkowie w dniach od 19 do 22 stycznia przebywali na pozycjach bojowych. Francuski generał jako linię rozejmową zaproponował Bug i Dniestr, a zagłębienie naftowe zamierzał poruczyć kontroli Ententy. Działalność obu misji przyczyniła się do pogłębienia znajomości przez rządy zwycięskiej Ententy polityczno-wojskowych aspektów konfliktu polsko-ukraińskiego.

Gen. Berthélemy ocenił URL i jej siły zbrojne bardzo krytycznie. Ważne było też stwierdzenie dr. Tobiasza Askanazego, który w imieniu Żydów galicyjskich stwierdził, że najbardziej korzystnym rozwiązaniem społeczności żydowskiej będzie znalezienie się jej w granicach państwa polskiego. Ustalenia te miały istotne znaczenie, gdyż Artur J. Balfour, brytyjski minister spraw zagranicznych i marszałek Ferdinand Foch przychylni się do punktu widzenia URL. Pod koniec stycznia 1919 r. URL naciskała na dowódców Ukraińskiej Armii Galicyjskiej, aby stworzyli fakty dokonane i szybko przełamali opór obrońców Lwowa, a następnie zepchnęli Polaków za San.

Działania zaczepne UAG rozpoczęły się 16 lutego 1919 r. Od rana artyleria ukraińska ostrzeliwała intensywnie polskie pozycje w Skniłowie, Persenkówce i Kulparkowie. Pociski zapaliły zabudowania betoniarni miejskiej. Przy łunie pożaru wyszli Ukraińcy ze swoich okopów i rozpoczęli atak na Persenkówkę. Zaporowy ogień polskiej artylerii przerzedził posuwające się ich linie. W ogniu piechoty i karabinów maszynowych atak wroga załamał się. Polskie baterie szczególnie skutecznie ostrzeliwały nieprzyjacielskie rezerwy, gromadzące się na Bednarówce. Pociągi pancerne ostrzeliwały polskie oddziały na Porzeczcu. Na innych odcinkach słaba działalność artyleryjska i zwiadowcza.

Jednakże do wieczora 18 lutego Ukraińcom udało się opanować przedmieście Zboisk, m. Lubień Mały, Wołczuchy, Bratkowice. Ze wzgórz koło Bratkowic ukraińska artyleria ostrzeliwała linię kolejową niemal paraliżując zaopatrzenie Lwowa i ewakuację rannych. Wzmógł się też ostrzał centralnych dzielnic Lwowa. Polskie kontrataki m.in. z rejonu Gródka Jagiellońskiego i Przemyśla nie osiągnęły powodzenia. Natomiast załogi Rawy Ruskiej, Beża i Uhnowa odparły wszystkie natarcia oddziałów I Korpusu UAG. Najcięższe walki toczyły się 21 lutego. 22 lutego do oblężonego Beża przybyli parlamentariusze ukraińscy z żądaniem kapitulacji załogi polskiej. W przywiezionej odezwie posłużyli się

nieprawdziwą informacją o poddaniu się Rawy Ruskiej. Pisemna odpowiedź płk. Berbeckiego brzmiała: „[...] *Jedyną rozmową godną żołnierzy jest bagniet i kula* [...]”

Ofensywa wojsk ukraińskich ponownie zaniepokoiła Tymczasowy Komitet Rządzący i Polski Komitet Likwidacyjny, które uzyskały alarmujące telegramy do NDWP i Premiera Ignacego J. Paderewskiego, z prośbą o natychmiastowe posiłki wojskowe. Liczono tu na pomoc Komisji Międzysojuszniczej, zwłaszcza wobec zagrożenia ze strony bolszewików i ich Armii Czerwonej. 23 lutego we Lwowie rozpoczęły się rozmowy rozejmowe między dowództwem polskim a dowództwem UAG. Układ podpisano następnego dnia. Dwa dni później do Lwowa przybyła delegacja Zachodnio-Ukraińskiej Republiki Ludowej, do której – za zgodą Polaków dołączyli członkowie Ukraińskiej Rady Narodowej, Wołodymyr Ochrymowicz i Michał Łoziński, którzy nie zdążyli opuścić miasta 21 XI 1918 r.

28 lutego gen. J. Berthélemy zebrał obie delegacje we Lwowie. Alianci postulowali odsunięcie wojsk ukraińskich na linię zaczynającą się nad górnym Bugiem i biegnącą dalej na wschód od Lwowa, Drohobycza i Borysławia. Strona ukraińska nie wyraziła na to zgody. Delegacja jeszcze tego samego dnia wyjechała ze Lwowa. Natomiast delegacja polska wyraziła zgodę na proponowaną przez Podkomisję linię rozejmową. W tej sytuacji gen. Berthélemy obciążył Ukraińców odpowiedzialnością za fiasko rozmów rozejmowych.

Także 28 lutego Naczelnik Państwa przyjął dwie delegacje: Komitetu Obrony Narodowej Lwowa w składzie: Włodzimierz Godlewski, Bolesław Zajączkowski, dr Irena Panenkowa oraz delegację Koła Polaków Ziem Ruskich (Zdzisław Grocholski, Wiktor Gutowski, Ignacy Daliński). Przedmiotem rozmów była dramatyczna sytuacja militarna w Galicji Wschodniej. Piłsudski zapewnił o swym poparciu i pragnieniu przyłączenia tych ziem do Polski.

* * *

Każda pozycja opatrzona została kolejnym numerem porządkowym. Następnym elementem jest nagłówek – tytuł, zawierający: daty (kolejno: rok, miesiąc – słownie, dzień), miejsce wydania przekazu (ewentualnie „miejsce postoju”) i zwięzłą informację o treści. Po tekście zasadniczym – umieszczono – jeśli występowały w przekazie – podpisy. Dalszym elementem każdej pozycji jest informacja o charakterze przekazu: oryginał, kopia, odpis. Dalej to sposób sporządzenia: druk, maszynopis, rękopis. Poniżej podano miejsce przechowywania dokumentu (nazwę archiwum) lub tytuł wydawnictwa, z którego przekaz przedrukowano oraz sygnaturę (tom). Część uzupełniającą stanowią przypisy tekstowe oznaczone małymi literami alfabetu. W razie potrzeby tekst zasadniczy zamykają przypisy rzeczowe. Opuszczone fragmenty dokumentów, które dotyczyły problematyki wydawnictwa, zaznaczone zostały przez dwie pauzy (- -), z równoczesnym wyjaśnieniem w przypisach. Fragmenty tekstu lub pojedyncze wyrazy podkreślone odnotowano literami (a-a).

Publikowane materiały w języku polskim podano w oryginalnym brzmieniu. W koniecznych przypadkach poprawiono pisownię i składnię, dostosowując ją do obowiązujących zasad gramatycznych i ortograficznych.

Uzupełnienia i rozwinięcia skrótów zostały zaznaczone przy pomocy nawiasów klamrowych. Większość imion osób podano w brzmieniu oryginalnym, a pełne rozwinięcie podaje indeks nazwisk. W uzupełnieniu brakujących imion, korygowaniu pisowni nazwisk, pomocny był również *Spis oficerów służących czynnie w dniu 1.6.21 r.*, wydany przez Ministerstwo Spraw Wojskowych, Warszawa dnia 24 września 1921 r.

Koszalin, w listopadzie 1997 r.

Nr 1

1918 grudzień 1, Lwów. – Rozkaz nr 9 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawie organizacji tegoż dowództwa

Organizacja Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich składa się z dwóch oddziałów, tj.

- a) Oddziału Operacyjnego z Szefem Sztabu mjr. Klebergiem [Franciszkiem Klebergiem] na czele;
- b) Oddziału Kwatermistrzowskiego z płk. [Eugeniuszem Władysławem] Sikorskim na czele.

Przez Oddział Operacyjny podlegają mi następujące grupy operacyjne, działające na terenie Galicji Wschodniej:

1. Grupa gen. bryg. [Bolesława] Roji,
2. Grupa ppłk. [Emila] Swobody.

Definitywny skład oraz organizacja dalszych grup zostanie w najbliższym czasie ustalona.

Mjr F. Kleeberg przedstawi mi do zatwierdzenia szczegółową grupę organizacji sztabu dla grupy operacyjnej Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Ad. b) Oddział Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią obejmować będzie następujące sprawy:

1. Uzupelnienie uzbrojenia i wyekwipowania grup operujących na terenie Galicji Wschodniej oraz poszczególnych oddziałów miejscowych.
2. Uzbrojenie i wyekwipowanie nowo formujących się oddziałów oraz ciąg tychże.
3. Zorganizowanie dowozu środków żywności dla wojska na terenie Galicji Wschodniej.
4. Zorganizowanie służby wojskowej – sanitarnej poza oddziałami bojowymi, jak również pomocy sanitarnej dla ludności cywilnej.
5. Zorganizowanie komend etapowych we Lwowie, Przemyślu, Jarosławiu i Krakowie oraz zarząd gospodarczo-etapowy w całej części wschodniej kraju.
6. Wojskowe organizacje krajowej straży bezpieczeństwa, którą przeprowadzić należy w kontakcie z władzami administracyjnymi, celem utrzymania ładu i porządku w miejscowościach oczyszczonych z przeciwnika.
7. Zorganizowanie pomocy w zakresie aprowizacji i odbudowy na rzecz ludności cywilnej.
8. Sprawy duszpasterskie.
9. Sprawy demobilizacji rzeczowej.

W konsekwencji powyższego rozkazu rozwiązuję Polską Komendę Wojskową we Lwowie, stworzoną na wzór i według typu b. c. i k. Komendy Woj-

skowej we Lwowie. Poszczególni referenci fungujący w obecnej Komendzie Wojskowej zgłoszą się natychmiast po dalsze instrukcje i rozkazy u szefa oddziału kwatermistrzostwa, urzędującego na razie w dotychczasowym budynku Komendy Wojskowej (Plac Bernardyński).

Szef oddziału kwatermistrzostwa prowadzi i załatwia sprawy samodzielnie z obowiązkiem codziennego składania mi sprawozdania i z zastrzeżeniem sobie prawa decyzji w sprawach zasadniczo organizacyjnych.

Istniejące komendy wytworzone samorzutnie na terenie Galicji Wschodniej, ograniczą swój zakres działania do rozmiaru regulaminem przewidzianego i oddadzą natychmiast do dyspozycji Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich wszelkie materiały, zakłady etc., które się nie mieszczą w ramach ich własnej organizacji. Poszczególni komendanci przedłożą mi odwrotnie szczegółowe wykazy oficerów, oddziałów i materiałów wojennych, będących na ich etacie, celem ustalenia tychże, według norm, regulaminem przewidzianych.

Istniejący obecnie Sąd Polowy we Lwowie urzęduje nadal w dotychczasowym składzie, z jurysdykcją nad wszystkimi oddziałami mojej komendzie bezpośrednio i pośrednio podlegającymi. Prawa właściwego komendanta zastrzegam dla siebie.

L. prez. 1. – Organizacja Kwatermistrzostwa Głównego

Skład personalny i organizacyjny kwatermistrzostwa głównego zatwierdzam jak następuje:

Kwatermistrz Główny: plk [Władysław] Sikorski.

Szef adiutantury: por. [Leopold] Spira.

Szef kancelarii: kpt. [Alfons] Baron.

Adiutant osobisty: rtm. [Adam] Bieńkowski.

Oficerowi ordynansi: ppor. [Aleksander] Lisiewicz i chor. Winiarski.

Oddziały:

Oddział I – Organizacyjny

Szef: mjr [Izydor] Modelski¹, mjr [Wiktor] Hoszowski.

Sprawy ogólnej organizacji. Komendy powiatów, miast i etapów. Rządowa straż bezpieczeństwa, straż ziemiska i straż obywatelska. Sprawy nowo tworzących się formacji łącznie z oddziałem operacyjnym. Karność i rygor.

¹ Dr Izydor Modelski (10 V 1889–25 IX 1962 r.). Ur. we Lwowie, Legionista, internowany w Beniaminowie. W Wojsku Polskim od listopada 1918 r. w stopniu majora. Od czerwca 1919 r. do 1920 r. kwatermistrz w AGH, potem IV OSG; dowódca 79. pp. Po wojnie m.in. dowódca 72. pp i 30. pp, Komendant PKU Łuniniec. Od 1928 r. w stanie spoczynku. 1939–1945 w PSZ: I pomocnik ministra Spraw Wojskowych, II zastępca ministra SWojsk. Gen. bryg. z 3 V 1945 r. W lipcu 1945 r. wrócił do Polski. Odznaczony m.in. VM, KW (4x), OOP IV Klasy. Zob. T. Kryśka-Karski, S. Żurkowski, *Generałowie Polski Niepodległej*, Editions, Warszawa 1991, s. 134.

Oddział II – Uzbrojenie

Szef: Vacat.

- a) referat artylerii: por. [Ignacy] Mazanek,
- b) referent piechoty, amunicji i km.: por. [Marian] Zakrzewski,
- c) referent arsenału, warsztatów zbrojowni: kpt. Marcei Śniadowski.

Oddział III – Uzupelnienie

Szef – płk Bronisław Mierka

Pobór, zaciąg i uzupełnienia.

Oddział IV A – Techniczny

Szef: mjr Tadeusz Kudelski

1. Kpt. J. Maślanka – Służba łączności

- a) Służba łączności. Kadra komp. telegraficznej: por. Feliks Daszyński.
- b) Budowa linii polowych: pchor. inż. Pietruszewicz.
- c) Budowa linii stałych: mechanik Mesaga.
- d) Szkoła telefoniczna: por. Reyhard.
- e) Warsztaty i magazyny telegraficzne: por. [Alfred] Ostrowski.

2. Kpt. [Marian] Żerebecki – Inżynieria wojskowa

- a) Saperzy: Marian Steifer.
- b) Budownictwo wojskowe: por. Henryk Pohoryles.
- c) Materiały budowlane: por. [Jan Mieczysław] Kamienobrodzki.
- d) Pododdział graficzny: ppor. inż. Wawrzyniec Dajczak.

3. Kpt. [Stefan] Bastyr – Lotnictwo

- a) Kadra kompanii lotniczej: por. Adam Tieger.
- b) Warsztaty: inż. Władysław Rubczyński.
- c) Plac techniczny: of. mar. por. W. Toruń.

4. Kpt. A. Lutzke-Birk – Warsztaty, arsenały

- a) Biuro elektrotechniczne: kpt. Schwarz.
- b) Biuro pirotechniczne: chor. Scholl.
- c) Magazyn części składowych: prof. dr Stanisław Anczyc.

5. Kpt. Hierowski – Automobile

Referent automobilowy: kpt. Stanisław Hierowski.

Warsztaty automobilowe: kpt. inż. [Bolesław] Dalbor.

Oddział IV B – Koleje

Szef: kpt. inż. dr Kazimierz Bartel

- a) Techniczna grupa kolejowa: por. Michał Antoni Orkisz.
- b) Budowa pociągów pancernych: por. inż. [Bolesław] Nieniewski.

Oddział V – Sprawy personalne

Szef: rtm. Tadeusz Grabowski.

(Nominacje, awanse oficerów, odznaczenia, urlopy)

Oddział VI – General lekarz Horodyński: szef sanitarny

Organizacja korpusu lekarzy, służby sanitarnej, szpitali, pociągów sanitarnych. Czerwony Krzyż. Akcja pomocnicza, sanitarna na rzecz ludności, apteki, superrewizja.

Oddział VII – Sprawiedliwość

Szef: major-audytorski Dunikowski.

Organizacja sądownictwa wojskowego.

Oddział VIII – Intendentura

Szef: major intendent [Aleksander] Litwinowicz².

a) Umundurowanie, wyekwipowanie, sprawy ekonomiczne.

b) Aproprowizacja.

c) Rachunkowość.

d) Rachunkowość i likwidatura.

e) Magazyny, warsztaty, fabryki.

f) Opieka nad inwalidami i sierotami wojennymi.

Oddział IX –

Szef: płk Respaldiza.

Wojskowe Komendy Rolnicze.

Oddział X – Kapelan ks. superior S. Panaś

Duszpasterstwo

Oddział XI – Tabor

Szef: mjr [Filip] Siarkiewicz.

Ewidencja koni, tabor.

Oddział XII – Demobilizacja rzeczowa

Szef: Kazimierz Zipser st. radca kolejowy.

Koleje, kolejki polowe, zakłady, fabryki, warsztaty i materiały.

Oddziały pomocnicze:

Zarząd gmachów: kpt. Machnicki.

Oddział sztabowy: por. [Stanisław] Widacki.

Biuro komunikatów i informacji: chor. Horoszkiewicz.

Biuro statystyczne: inż. Zaręba.

Archiwum i registratura: dr Tadeusz Hartleb.

Oddział jeńców i oddział robotniczy: pułkownik [Stanisław] Kempki.

Weterynariat: st. lek. weterynaryjny Rhein.

Oficer prowiantowy: ppor. [Jan] Romaniszyn.

Oficer likwidujący: por. [Adolf] Czerny.

Oficer menaży: ppor. dr Buzath.

Ponadto współdziałają w odnośnych resortach z Kwatermistrzem Głównym następujące komitety obywatelskie:

I. Komitet doradczy dla spraw odbudowy i demobilizacji rzeczowej.

II. Komitet doradczy dla spraw aproprowizacyjno-gospodarczych.

III. Komitet doradczy dla spraw zagłębia naftowego w Galicji.

² Inż. Aleksander Litwinowicz (27 II 1879–14 I 1948). Absolwent Politechniki Lwowskiej, intendent „kadrówki”, POW, obrońca Lwowa. Płk int. z I VI 1919 r. Gen. bryg. z I VII 1923 r. Dowódca DOK III i VI, 1936–1939 II wiceminister S.Wojsk. i szef Administracji Armii. Odznaczony VM, KW, KN, OOP 3 Klasy. Zob. T. Kryśka-Karski, S. Żurkowski, *Generałowie Polski Niepodległej...*, s. 122.

OW. 2

Kwatermistrz Główny wyda we własnym zakresie zarządzenia co do wewnętrznego organizowania oddziałów, ustali regulamin służbowy tychże, z tym że obsada ważniejszych posterunków ulega mojemu zatwierdzeniu.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

Oryginał

CAW, I. 304. 1, t. 1.

Nr 2

1918 grudzień 1, Lwów. – Rozkaz operacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu dla podległych oddziałów

Na rozkaz NDWP na Galicję Wschodnią z dnia 30 XI 1918 op. nr 33, zostaje zorganizowana obrona miasta Lwowa w następujący sposób:

Wszystkie oddziały podlegające Komendzie Miasta zabezpieczają nadal bezpośrednio miasto w odcinkach teraz przez nich zajmowanych. Zamknięcie miasta musi być przeprowadzone, o ile możliwości, jak najściślej. Co najmniej muszą być zamknięte wszystkie gościńce i drogi wiodące do Lwowa przez zajęte placówki.

Komendanci odcinków i pododcinków muszą się przekonywać kilkakrotnie w dzień i w nocy, osobiście i przez rozsyłanych oficerów, o czujności placówek.

Każdy odcinek musi być podzielony na pododcinki z własną rezerwą, by był zdolny wytrzymać pierwsze natarcie ewentualnego ataku.

Przeprowadzić fortyfikowanie odcinków, naprzód tylko najważniejsze części linii oporu. Linie muszą być z każdym dniem więcej rozszerzane i bardziej wzmocniane (ufortyfikowane), by z czasem powstał cały szereg linii równoległych i krzyżujących się odcinkowych i pododcinkowych. Ochotników z ludności cywilnej zachęcać do tej roboty, robotników za dziennym wynagrodzeniem (14 koron bez wikt) najmować.

Placówki, o ile możliwości, połączyć telefonicznie z rezerwami. Rezerwy muszą być w każdym razie połączone telefonicznie z komendą odcinka.

Ruch kołowy z zewnątrz miasta kieruje odcinek na takie komunikacje, które są strzeżone albo przez placówki oficerskie, lub prowadzą niedaleko od rezerw pododcinkowych. Wszystkie wozy przyjeżdżające do miasta muszą być w obecności oficera przeszukiwane za bronią.

Placówki zatrzymują wszystkie osoby wchodzące i wychodzące z miasta i badają, czy mają odpowiednie legitymacje, przepustki. Osoby wojskowe, nie znające hasła, przepuszczają tylko po wylegitymowaniu się legitymacjami WP, a na zewnątrz prócz tego za wykazaniem się odpowiednim rozkazem służbowym, ewentualnie przepustką. Osoby cywilne, mieszkające poza obrębem miasta, wolno wpuszczać i wypuszczać ze Lwowa tylko za legitymacją Straży (Żandarmerii) WP. Mieszkańcy Lwowa, śpieszący za zakupami, muszą mieć legitymacje Komendy Placu (biuro przepustkowe, ul. Karola Ludwika 3).

Każdy odcinek musi wytrzymać natarcie nieprzyjaciela swymi siłami. Meldować telefonicznie, ewentualnie pisemnie do Komendy Miasta i do taktycznej Komendy Artylerii (mjr [Tadeusz] Łodziński, Plac Smolki 5) siłę i kierunek ataku nieprzyjacielskiego. Komendant odcinka musi znać stanowisko najbliższej grupy artylerii, by uprosić – niezależnie od poprzedniego meldunku – wprost od tej artylerii współdziałanie przy odparciu ataku.

Do dyspozycji NDWP na Wschodnią Galicję są następujące rezerwy: a) 5. pp w koszarach przy ul. św. Piotra i Pawła, b) IV/4 pp w koszarach na ul. Zamarszyniejskiej i c) oddziały formującego się 30. pp na Cytadeli.

Naczelne Dowództwo przyzwala, by w nagłych wypadkach, w razie ataku znacznie przeważającego nieprzyjaciela, komendanci atakowanych odcinków zwrócili się o pomoc wprost telefonicznie (ewentualnie przez łączników) do najbliższej położonej rezerwy. Każdorazowe użycie takiej rezerwy musi być natychmiast zgłoszone w Naczelnym Dowództwie (pl. Bernardyński), biuro szefa sztabu.

Zwraca się uwagę na możliwość przerwania połączenia telefonicznego i wynikającą stąd potrzebę użycia dobrze poinformowanych łączników. Dla ułatwienia połączenia i patrolowania, komenderuje Komenda Kawalerii po czterech jeźdźców do komendantów odcinków: mjr. [Mieczysława] Boruty, mjr. [Zdzisława] Trzeźniowskiego i kpt. [Waleriana] Sikorskiego.

[Kazimierz] Rylski, szef sztabu

Otrzymują: Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, komenda grupy ppłk. [Michała] Karaszewicz-Tokarzewskiego, komenda grupy kpt. [Ludwika] de Laveaux, 1. p. strzelców, 2. p. strzelców, 30. pp., 1. p. artylerii lwowskiej, szwadron rtm. [Tadeusza] Krynickiego, komenda straży dla Galicji Wschodniej, Komenda Straży Miasta i Powiatu Lwowskiego, Komenda Placu Miasta Lwowa.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 69.

Nr 3

1918 grudzień 1, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 30 listopada 1918 r.

Odcinek północny

Sytuacja z dnia 30 XI 1918.

Kompania kpt. Wiktora¹ wysłana przez Grzybowice na Podliski Małe, natrafiła pod Grzędą na znacznie silniejsze siły z km. i wróciła po krótkiej walce do Rzęsny Polskiej. Patrol Legii Oficerskiej: 20 ludzi, który wyruszył przez Zboiska – Małechów do Żydatycz, został tam ostrzelany trzema km. Według zebranych wiadomości znaczne siły piechoty i artylerii w Jaśniskach zamierzają atak na Rzęsną Polską.

Odcinek wschód.

Ogólna sytuacja na odcinku: niezmieniona, spokój.

Odcinek południowy.

Patrol rotmistrza [Henryka] Towarnickiego wszedł do Dawidowa. W Dawidowie spokój. Znacznie silniejsze siły nieprzyjacielskie w Starym Siole. Zubrza ostrzeliwana od Smólki.

Patrol wysłany do Nawarii natknął się na Ukraińców w sile 400 ludzi i 8 km., ostrzeliwany cofnął się. Nieprzyjaciel cofnął się wieczorem z Nawarii w stronę Komarna. Stawczany z powrotem przez naszą placówkę zajęte.

Odcinek zachodni

Ogólna sytuacja niezmieniona.

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 4

1918 grudzień 1, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 28 Komendy Miasta Lwowa

I. Uznanie. Ppor. Edward Moss poległ śmiercią bohaterską w dniu 29 listopada 1918 pod Dawidowem, obsługując działo przy pociągu pancernym nr 1. Poległemu w służbie dla Ojczyzny ppor. Edwardowi Mossowi wyrażam cześć i uznanie.

¹ Kpt. Ludwik Kopeć ps. „Wiktor”, patrz t. I, s. 108.

II. Przydzielenie. Rotmistrza [Tadeusza] Machalskiego przydzielam do sztabu jako drugiego oficera sztabu. Tymczasowym komendantem kadry kawalerii mianuję por. [Ignacego] Drozdowskiego i podaję całą kadre pod wyłączne rozkazy rtm. [Tadeusza] Krynickiego. Ppor. Wiktor Step-Flach zostaje przeniesiony z 1. baonu 1. p. strzelców do oddziału telegraficznego.

Por. Władysław Wrażej zostaje przydzielony z dniem dzisiejszym do Komendy Miejskiej Straży Obywatelskiej jako instruktor.

Por. [Zygmunt] Seltenreich zostaje przydzielony do oddziału rtm. [Henryka] Towarnickiego i ma natychmiast stawić się pod jego komendę.

Por. [Henryk] Mostowski z kadry kawalerii zostaje przydzielony jako adiutant do komendy 2. p. strzelców lwowskich.

Legionista Julian Zachariewicz z 1. p. strzelców zostaje przydzielony do Komendy Miasta Lwowa (referat broni).

Kowal Dziędzielewicz z oddziału Rzęsna Polska zostaje przydzielony do komendy artylerii.

III. Zwolnienie. Obywatel Stanisław Lambert otrzymuje zwolnienie z dotychczasowych obowiązków pełnionych dobrowolnie przy Intendenturze Komendy Miasta. Za pełną sumienności służbę od dnia 1 XI do dnia dzisiejszego wyrażam mu moje najgorętsze uznanie i podziękę w imieniu służby i wspólnie bronionej sprawy.

IV. Służba na odwachu. Dziś pełni służbę na odwachu 3. baon 1. pułku strzelców (major [Michał] Pomian [-Cieński]).

V. Wojskowa straż pożarna. Przy Komendzie Placu organizuje się oddział wojskowej straży pożarnej pod dowództwem kpt. Wójcikiewicza.

Va. Komisja poborowa. Komisja poborowa nr 1 (przy ul. Hetmańskiej 6) urzędować będzie i po poborze zarządzonym rozporządzeniem TKB z dnia 25 listopada 1981, jako komisja dla stawki dodatkowej. Lekarze wojskowi: dr Januszkiewicz i dr Grek, przydzieleni do Komisji poborowej nr 2, po ukończeniu czynności tej komisji mają pełnić funkcję przy komisji poborowej nr 1.

VI. Nabożeństwo żałobne. Jutro, 2 bm. odbędzie się o godz. 10⁰⁰ rano w kościele Marii Magdaleny nabożeństwo żałobne za dusze słuchaczy Politechniki, którzy zginęli śmiercią bohaterską w obronie Lwowa. W tym celu zarządzam: wszystkie oddziały uwolnią – o ile na to służba pozwala, słuchaczy Politechniki.

Ci zbiorą się w oddział w szkole Marii Magdaleny, gdzie zjawi się nadto kompania szturmowa. Stąd pod komendą najstarszego udadzą się na mszę, po czym wszyscy wracają do swoich oddziałów. Wolni od służby oficerowie (przynajmniej po dwóch z każdego pułku) zbiorą się wprost w kościele i zajmą miejsca obok komendanta.

VII. Raporty poranne. Celem uregulowania raportów porannych i odebrania druków, mają zgłosić się drugiego grudnia o godz. 5⁰⁰ po południu u referenta personalnego Komendy Miasta (Plac Smolki 3), z pojedynczych komend

i oddziałów podległych Komendzie Miasta wszyscy ci, którzy raporty poranne zostawiają.

VIII. Oszczędzanie koni. Wielokrotnie zauważono, że wozy taborów jeżdżą ostrym klusem, a nawet cwałem. Ze względu na konieczne oszczędzanie sił końskich, zakazuję taborom używania ostrych chodów (gonienia końmi) w obrębie miasta i z dala od nieprzyjaciela. Komendanci taborów pouczą woźniców i będą tego zakazu surowo przestrzegali.

IX. Urlop. Sierżantowi Janowi Jaworskiemu udzielam siedmiodniowego urlopu do Częstochowy.

Awizo a. Oddział, w którym znajdują się ludzie, którzy odebrali bandytom zrabowane przedmioty konfekcji damskiej z magazynu Szalkiewiczowej w hotelu Georga, w nocy z 21 na 22 listopada, doniesie o tym do Komendy Miasta.

Awizo b. Ob. Witold Obmiński, zwany także „kapral Pitulinka”, ma się zgłosić do Komendy Miasta.

X. Prawo podpisywania rozkazów. Rozkazy do oddziałów podległych Komendzie Miasta mają prawo podpisywać, prócz pplk. Mączyńskiego: mjr [Kazimierz] Rylski i kpt. [Antoni] Jakubski; w sprawach uzbrojenia kpt. [Adam] Ajdukiewicz, w sprawach Intendentury intendent [Jerzy] Grodyński.

Czesław Mączyński, pplk

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 69.

Nr 5

1918 grudzień około 1, Lwów. – Adresy komend i referatów Komendy Miasta Lwowa

Grupa I Mjr [Zdzisław] Trzeźniowski	Koszary ul. Jabłonowskich
Odcinek I Grupa [Bolesława] Bujalskiego	ul. Jabłonowskich
Odcinek II Grupa [Adama] Świeżawskiego	ul. Jabłonowskich
Odcinek III Rtm. [Michał] Pomian-Cieński	Komenda ul. Rutkowskiego
Odcinek IV Kpt. [Bronisław] Pieracki	Komenda Dworzec Główny
Odcinek V Kpt. [Karol] Baczyński	Komenda Szkoła Sienkiewicza
Grupa II Mjr [Mieczysław] Boruta	Komenda Szkoła Sienkiewicza
Odcinek VI Grupa kpt. Waleriana Sikorskiego	Koszary Heumarkt, ul. Kurkowa
Komenda Placu	ul. Wałowa

Komenda Wojskowa General [Bolesław] Roja	Plac Bernardyński (Militärkommando)
Komenda Ekspedycji Przemyskiej ppłk [Michał] Tokarzewski	ul. Trzeciego Maja
Komenda Żandarmerii	ul. Chocimska 2
Komenda Kawalerii	ul. Piekarska, Pałac Siemieńskich
Komenda Artylerii – mjr [Marceli] Śniadowski	ul. Krasickich 18a
Pułkownik artylerii mjr Korwin	ul. Smolki 5 III p
Komenda Taktyczna Artylerii mjr [Tadeusz] Łodziński	Plac Smolki 5 III p
Komenda Kadry Piechoty (mjr Rebczyński)	Łyczaków, ul. Pijarów, koszary,
Komenda Kompanii Szturmowej (por. Mehlert)	ul. Sadownicka 57
Sąd Polowy	ul. Sakramentek 14 (Podlewskiego 8)
Komenda Kompanii Robotniczej	ul. Listopada 52
Oddział Wartowniczy (milicja)	ul. Szymonowiczów 1
Komenda Oddziału Lotniczego	Lewandówka
Komenda Oddziału w Rzęśnie Polskiej kpt L. Kopec	
Komenda Kadry Kawalerii	ul. Łyczakowska 103
	Plac Smolki nr 3
Komenda Parku Automobilowego – w Mezaninie	
Referat techniczny, polityczny, sanitarny, wywiadowczy, prasowy, Intendentu- ra, Kompania Sztabowa	
Komenda Kawalerii	ul. Piekarska, Pałac Siemieńskich
1. baon 1. pp	ul. Łyczakowska 10
Straż Bezpieczeństwa (miejska)	ul. Bourlarda 5
Straż Bezpieczeństwa (rządowa)	ul. Kazimierzowska 30
Główny Magazyn Broni	Bettenmagasin
Komenda Etapowa	ul. K. Ludwika 1
Kadra 2. p. strzelców	
Żandarmeria Polowa kpt. Święcicki	ul. Zielona 7
1. Pułk Strzelców – mjr Pomian-Cieński	ul. Rutowskiego 11
1. baon mjr [Zdzisław] Trzeźniowski	Koszary Jabłonowskich
2. baon mjr [Mieczysław] Boruta	Szkoła Sienkiewicza
3. baon kpt [Stanisław] Drobniowicz	ul. Wałowa 11a
2. Pułk Strzelców – płk [Ryszard] Hausner	ul. Kurkowa 12 (Heumarkt)
1. baon kpt. Walerian Sikorski	ul. Kurkowa 12
2. baon por. [Ferdynand] Andrusiewicz	Dworzec Główny
3. baon drużyna ppor. [Otto Józef] Meller	ul. Sadownicka 57
Legia Oficerska płk [Mieczysław] Linde	ul. Zielona, Szkoła Zofii
D-two Artylerii , ppłk [Marceli] Śniadowski	ul. Krasickich 18a II p

Dowództwo Uzupelnień Artylerii	
kpt. [Ignacy] Niepołomski	ul. Krasickich 18a II p
Dowództwo 1. Pulku – mjr [Tadeusz] Łodziński	Plac Smolki 5 III p
Dowództwo 1. dyonu	Cytadela–bastion nad ul. Kaleczą
Dowództwo 2. dyonu	Plac Smolki 5 III p
Baon 1.	ul. Szymonowiczów 8
Baon 2. – Cytadela–bastion pld.-wsch.	ul. Supińskiego
Baon 3 – Cytadela–bastion pln.-wsch.	ul. Kalecza
Baon 4. – Czerwony Klasztor	ul. Teatyńska
Baon 5. – Koszary artylerii konnej	ul. Na Błonie
Baon 6. – Bursa Grunwaldzka	ul. Stalmacha
Baon miotaczy min (Fabryka gipsu „Franza”)	ul. Listopada 97
Kolumna Amunicyjna	Koszary Ferdynanda
Tabory Artyleryjskie	Bogusławskiego 9
Zbrojownia Artyleryjska	Podwale 13
Komenda rtm. [Tadeusz] Krynicki	ul. Piekarska Pałac Siemieńskich
Kadra Kawalerii por. Drozdowski	ul. Łyczakowska 103
Komenda Kadry mjr Rebczyński	ul. Pijarów, koszary
Komenda Placu plk Jasieński	ul. Wałowa 16
Główny Magazyn Broni i Amunicji	
Komendy Miasta	ul. Zybliekiewicza
Milicja Wojskowa por. [Ludwik] Bar	ul. Pełczyńska (koło remizy)
Kompania Robot. ppor. Petrykiewicz	ul. Szymonowiczów 1
Komenda Straży Ziemskiej mjr Hoszowski	ul. Leona Sapiehy 1
Komenda Straży Ziemskiej pow. Lwów	
Żandarmeria Polowa	ul. Leona Sapiehy 1
Miejska Straż Obywatelska kpt. [Wit] Sulimirski	ul. Bourlarda 5
Rządowa Straż Bezpieczeństwa (Dawna policja wojskowa kpt. Leon Topolski)	ul. Kazimierzowska 30
Adresy grup i referatów oddziału technicznego Wojsk Polskich:	
I Techniczna Grupa Komunikacji	
1) Techniczny Oddział Kolejowy	Dworzec Główny
2) Oddział Pociągów Pancernych	Dworzec Główny
3) Oddział Automobilowy	Dworzec Główny (ogrzewalnia)
4) Oddział Automobilowy	ul. Polna 57b
II Grupa służby łączności	ul. Fredry 2
1) Oddział Telefonów i Telegrafów	Plac Smolki 3
2) Oddział Iskrowy	ul. Kopernika 16
3) Szkoła Telefoniczna	ul. Chocimska (warsztaty)
4) Warsztaty i Magazyn Telegraficzny	Plac Smolki 3
III Grupa Inżynierii Wojskowej	ul. Chocimska
1) Oddział Saperski	ul. Fredry 2
a) kasarnia	ul. Fredry 2
	ul. Łyczakowska 80

2) Oddział Budowlany	ul. Wałowa 16 III p
3) Oddział Materiałów Budowlanych	ul. Sadownicka 66
4) Oddział Graficzny	ul. Fredry 2
IV Grupa lotnicza	
Oddział wojskowy, techniczny i warsztaty	Park lotniczy Błonia Janowskie
V Grupa stałych warsztatów i arsenału	Na Błonie 3
1) Stale warsztaty automobilowe	Na Błonie 3
2) Oddział Elektrotechniczny	Na Błonie 3
3) Arsenal	ul. Polna 56
4) Magazyn części składowych	ul. Kopernika 6
5) Oddział Pirotechniczny	Na Błonie 3
6) Oficer dla spraw wojskowych	ul. Polna 53
Referaty przy komendzie miasta	
1) dla automobilistów	Plac Smolki 3
2) dla spraw saperskich	Plac Smolki 3
3) dla służby łączności	Plac Smolki 3
4) dla warsztatów naprawy dział i broni	Na Błonie 3 (tymczasowo)
5) dla spraw budowlanych	ul. Wałowa 16
Komisja poborowa I	ul. Hetmańska 6
Szkoła Inwalidów Wojskowych	ul. Kurkowa 14
Komenda baonu 1. por. [Bolesław] Bujalski	Koszary Wuleckie
Komenda poborowa	ul. Hetmańska 6

Odpis

CAW., I. 341.1, t. 101.

Nr 6

1918 grudzień ok. 1, Lwów. – Obsada personalna 1. i 3. Pułków Strzelców Lwowskich

1. Pułk Strzelców Lwowskich – mjr [Michał] Pomian-Cieński

1. Batalion – mjr Zdzisław Trześniowski

1. kompania: por. Benedykt Majkowski

1. pluton: ppor. Władysław Kasztelewicz

2. pluton: chor. Jan Zimmermann

3. pluton: ppor. Julian Wańczyk

2. kompania: kpt. Jerzy Schwarzenberg-Czerny

1. pluton: ppor. Franciszek Jarzębiński
2. pluton: chor. Kazimierz Mederski
3. pluton: chor. [Miroslaw] Hornung
3. kompania: por. Zygmunt Csadek
1. pluton: por. Jan Wojciechowski
2. pluton: chor. Stanisław Bednarczuk
3. pluton: ppor. Marcin Selemencki
- Kompania karabinów maszynowych: por. Rudolf Indruch
1. pluton: ppor. Tadeusz Feldstein
2. pluton: zast. ofic. Franciszek Mandziak
3. pluton: chor. Feliks Nowosielski
- 2. Batalion** – mjr Mieczysław Boruta
4. kompania: por. [Stanisław] Bergman
1. pluton: ppor. [Ludwik] Aslanowicz
2. pluton: ppor. [Stanisław] Petry
3. pluton: ppor. [Witold Benedykt] Kobylecki
5. kompania: kpt. Stanisław Zagórski
1. pluton: ppor. [Bolesław] Łyszczarczyk
2. pluton: chor. Hofbauer
3. pluton: chor. Wyrzykowski
6. kompania: por. Jan Ogiński
1. pluton: por. [Edward] Starck
2. pluton: ppor. [Tadeusz] Lubaczewski
3. pluton: ppor. [Wojciech Józef] Dubiel
- Kompania karabinów maszynowych; por. Aleksander Zbożyl-Mirecki
- 3. Batalion** – kpt. Stanisław Drobniwicz
7. kompania:
 1. pluton
 2. pluton
 3. pluton
8. kompania: dr Roman Abraham – rotmistrz
 1. pluton: ppor. Stefan Wechsler-Wierzbowski
 2. pluton: chor. Józef Mazanowski
 3. pluton: zast. ofic. Stanisław Zachara
1. pluton karabinów maszynowych: ppor. Tadeusz Bober
2. pluton karabinów maszynowych: ppor. Witold Kozak
9. kompania: kpt. Bernard Mond
 1. pluton: chor. Stanisław Chmielowski
 2. pluton: chor. Adam Sokołowski
 3. pluton: ppor. Antoni Olszewski
1. pluton karabinów maszynowych: pchor. Kazimierz Bogucki
2. pluton karabinów maszynowych: pchor. Czesław Haleczko

Komenda miasta i powiatu Lwowa – Organizacja wojskowa

3. Pułk Strzelców – komendant por. Bolesław Bujalski

1. baon komendant por. [Bolesław] Bujalski

1. kompania komendant por. Stanisław Kruszyński

1. pluton: ppor. Władysław Mudry

2. pluton: pchor. Franciszek Czarnecki

3. pluton: pchor. Tadeusz Przestrzelski

2. kompania: ppor. Feliks Serbeński

1. pluton: ppor. Bożymir Stala

2. pluton: chor. Franciszek Hein

3. pluton: pchor. Tadeusz Harasimowicz

3. kompania: ppor. Stefan Kwiatkowski

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 102.

Nr 7

**1918 grudzień ok. 1, Lwów. – Obsada personalna 1. batalionu
1. Pułku Strzelców Lwowskich**

1. Major Zdzisław Trzeźniowski, ur. 19 II 1868 r., służył w Leg. Polsk. 3 VIII 1914, w stopniu kpt., ostatnia nominacja – 26 XI 1918 r., zawód cywilny – urzędnik kolejowy, obecna funkcja – dowódca baonu.
2. Kapitan Jerzy Schwarzenberg-Czerny, ur. 1892 r., służył w Leg. Polsk. 3 VIII 1914 r., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja – 26 XI 1918 r., zawód cywilny – leśniczy, obecna funkcja – dowódca 2. kompanii.
3. Porucznik Benedykt Majkowski, ur. 21 III 1892 r., służył w Leg. Polsk. 6 VIII 1914 r., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja 1 XI 1916 r., zawód cywilny – asystent ruchu przy kopalni nafty, obecna funkcja – dowódca 1. kompanii.
4. Porucznik Zygmunt Csadek, ur. 1895 r., służył w Leg. Polsk. Korpus gen. Hallera 6 VIII 1914 r., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja – 1 III 1917 r., zawód cywilny – kierownik kopalni nafty, obecna funkcja – dowódca 3. kompanii.
5. Porucznik Rudolf Indruch, ur. 1892 r., służył w 95. pp austr., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – absolwent inżynierii, obecna funkcja – dowódca kompanii karabinów maszynowych.

6. Porucznik dr Stanisław Kruczkowski, ur. 1890 r., służył w 3. p. strz. ses. austr., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – kand. adwok., obecna funkcja – oficer prowiantowy.
7. Porucznik Stanisław Nowyk, ur. 1890 r., służył w 3. p. strzelców austr., 15 XII 1914 r., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja 1 V 1918 r., zawód cywilny – kand. adwok.
8. Porucznik Marian Kiedrzyński, ur. 1895 r., Podolski pułk ros. 20 VIII 1914 r., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja – 3 XI 1917 r., zawód cywilny – student Politechniki, obecna funkcja – dowódca oddziału sztabowego.
9. Kazimierz Chodkiewicz, ur. 1892 r., służył w F. Jäger 30. austr., 1 VIII 1914 r. w stopniu porucznika, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – student filozofii, obecna funkcja – dowódca plutonu karabinów maszynowych.
10. Jan Wojciechowski, ur. 1889 r., służył w Leg. Polsk. Korpus gen. Hallera 6 VIII 1914 r., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja – 6 III 1918 r., zawód cywilny – urzędnik pryw., obecna funkcja – dowódca plutonu 3. kompanii.
11. Tadeusz Feldstein, ur. 30 IX 1894 r., służył w Leg. Polsk. 5 VIII 1914 r., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja 8 X 1918 r., zawód cywilny – absolwent filozofii, obecna funkcja – dowódca plutonu karabinów maszynowych.
12. Podporucznik Andrzej Schramm, ur. 25 X 1893 r., służył w 102. p. art. austr., w stopniu podporucznika, ostatnia nominacja – 1 I 1916 r., zawód cywilny – student prawa, obecna funkcja – adiutant baonu.
13. Podporucznik Jan Śliwiński, ur. 24 VI 1894 r., służył w Leg. Polsk., 3 VIII 1914 r., w stopniu chorążego, ostatnia nominacja – 1 XII 1918 r., zawód cywilny – student prawa, obecna funkcja – adiutant 2. baonu.
14. Podporucznik Władysław Kasztelewicz, ur. 1895 r., służył w 113. p. piechoty austr., w stopniu podporucznika, zawód cywilny – student prawa, obecna funkcja – dowódca plutonu 1. kompanii.
15. Podporucznik Julian Wańczyk, służył w Leg. Polsk. 7 VIII 1914 r., w stopniu podporucznika, ostatnia nominacja 1 XI 1915 r., zawód cywilny – student Wyższej Szkoły Przemysłowej w Krakowie, obecna funkcja – dowódca plutonu 1. kompanii.
16. Podporucznik Franciszek Jarzębiński, ur. 1895 r., służył w 20. pp austr. 15 XI 1914 r., w stopniu podporucznika, ostatnia nominacja – 1 II 1917 r., zawód cywilny – student Wyższej Szkoły Przemysłowej w Krakowie, obecna funkcja – dowódca plutonu w 2. kompanii.
17. Podporucznik Marcin Sencmencki, ur. 1889 r., służył w 24., 15., 9. pp austr. 20 XII 1914 r., w stopniu podporucznika, ostatnia nominacja – 1 V 1915 r., zawód cywilny – student inżynierii we Lwowie, obecna funkcja – dowódca plutonu w 3. kompanii.
18. Podporucznik Władysław Urbanowicz, ur. 1896 r., służył w 9. pp austr. w stopniu podporucznika, ostatnia nominacja – 1 II 1917 r. zawód cywilny – student prawa, obecna funkcja – dowódca plutonu w 3. kompanii.

19. Podporucznik Władysław Hutter, ur. 1898 r., służył w 30. baonie strz. pol. austr., w stopniu podporucznika, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – student prawa, obecna funkcja – komendant oddziału telefonicznego I. baonu.
20. Podporucznik Ignacy Zachariasiewicz, ur. 16 V 1889 r., służył w Leg. Polsk. 6 VIII 1914 r., w stopniu podchorążego, ostatnia nominacja – 1 XII 1918 r., zawód cywilny – sekretarz Delegatury Ministerstwa Robót Publicznych Warszawa, obecna funkcja – komendant oddziału wartowniczego.
21. Podporucznik inż. Roman Ciesielski, ur. 1881 r., służył w Korpusie intend. austr., w stopniu podporucznika, ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r., zawód cywilny – inżynier, obecna funkcja – oficer kasowy.
22. Podporucznik Leopold Czekański, ur. 1891 r., służył w 55. pp austr., w stopniu podporucznika, ostatnia nominacja – 2 II 1918 r., zawód cywilny – student prawa, obecna funkcja – zastępca oficera kasowego.
23. Podporucznik Augustyn Jaeschke, ur. 1893 r., służył w 19. p. strz. austr. 1 VIII 1914 r., w stopniu podporucznika, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – nauczyciel, obecna funkcja – oficer administracyjny koszar.
24. Chorąży Julian Zimmerman, ur. 1896 r., służył w Leg. Polsk. 10 XII 1914 r., w stopniu chorążego, ostatnia nominacja – 1 VI 1917 r., zawód cywilny – student gimn., obecna funkcja – dowódca plutonu I. kompanii.
25. Chorąży Kazimierz Mederski, ur. 1893 r., służył w 32. pp austr. 28 X 1914 r. w stopniu chorążego, ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – student Politechniki, obecna funkcja – dowódca plutonu w 2. kompanii.
26. Chorąży Mirosław Hornung, ur. 1896 r., służył w 95. pp austr. 1 XI 1915 r., w stopniu chorążego, zawód cywilny – student prawa, obecna funkcja – dowódca plutonu w 2. kompanii.
27. Chorąży Stanisław Bednarczuk, ur. 1895 r., służył w 30. pp austr., 15 II 1916 r., w stopniu chorążego, ostatnia nominacja – 1 XII 1917 r., zawód cywilny – student Akademii Rolniczej, obecna funkcja – dowódca plutonu w 3. kompanii.
28. Chorąży Feliks Nowosielski, ur. 1898 r., służył w 30. baon strz. austr., 12 II 1917 r., w stopniu chorążego, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – student Akademii Weterynarii, obecna funkcja – dowódca plutonu karabinów maszynowych.
29. Chorąży Mieczysław Bauer, ur. 1892 r., służył w Landsturmbezirk kom. 17., w stopniu chorążego, ostatnia nominacja – 25 VIII 1917 r., zawód cywilny – student prawa, obecna funkcja – zastępca oficera prowiantowego.
30. Sanitariusz podporucznik Stanisław Ostrowski, ur. 1892 r., służył w Leg. Polsk., 3 VIII 1917 r., w stopniu sierżanta, ostatnia nominacja – 26 XI 1918 r., zawód cywilny – rygoryst. med., obecna funkcja – lekarz baonu I.

Do dyspozycji dowództwa pułku

31. Kapitan Adolf Pluszczyński, ur. 1894 r., służył w armii ros. korp. Dowbór-Muśnickiego, w stopniu – sztabskapitana, ostatnia nominacja – 1 III 1917 r., zawód cywilny – słuchacz Politechniki.
32. Porucznik Ludwik Wróblewski, ur. 1896 r., czynny oficer austr., ostatnia nominacja – 1 XI 1918 r., zawód cywilny – czynny oficer austr.
33. Porucznik Michał Romaniszyn, ur. 1883 r., służba w Leg. Polsk. 10 VIII 1914 r., w stopniu porucznika, ostatnia nominacja – 1 XI 1916 r.
34. Porucznik inż. Józef Hauke-Bosak, ur. 1882 r., nie służył przy wojsku.

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 99.

Nr 8

1918 grudzień ok. 1, Lwów. – Obsada personalna 8. Kompanii 1. Pułku Strzelców Lwowskich rtm. dr. Romana Abrahama

1. Rotmistrz dr Roman Abraham, ur. 1891 r., służył w armii austr. 1 VIII 1914 r., w stopniu por., ostatnia nominacja – 24 XI 1918 r., zawód cywilny – dr prawa.
2. Porucznik Iwo Nałęcz-Skałkowski, ur. 1896 r., służył w armii austr. 1 VIII 1914 r., w stopniu por., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – słuchacz techn.
3. Porucznik Jan Demeter, ur. 1895 r., służył w armii austr. 1915–1918, ostatnia nominacja – 31 X 1918 r., zawód cywilny – słuchacz techn.
4. Porucznik Roman Holak, ur. 1894 r., służył w armii austr., ostatnia nominacja – 30 VI 1918 r., zawód cywilny – student prawa.
5. Podporucznik Witold Kozak, ur. 1896 r., ostatnia nominacja 1 I 1918 r. zawód cywilny – student prawa.
6. Podporucznik Erwin Koszuliński, ur. 1892 r., służył w armii austr. 1917–1918, ostatnia nominacja – 1 II 1917 r. zawód cywilny – absolwent c. i k. Akademii Handlowej.
7. Podporucznik Bolesław Zajączkowski, ur. 1881 r., służył – Legiony, 16 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1916 r., zawód cywilny – zastępca notariusza.
8. Podporucznik dr Stefan Wechsler-Wierzbowski, ur. 1891 r., ostatnia nominacja – 13 IX 1918 r., zawód cywilny – urzędnik państwowy.

9. Chorąży Józef Mazanowski, ur. 1898 r., służył w armii austr. 1916–1918, ostatnia nominacja – 15 I 1918 r., zawód cywilny – student prawa.
10. Chorąży Janusz Górecki-Soplica, ur. 1893 r., ostatnia nominacja – 14 VIII 1914 r., zawód cywilny – przemysłowiec.
11. Chorąży Tadeusz Szczurowski, ur. 1895 r., zawód cywilny – student prawa (chory).
12. Chorąży Kazimierz Buntner, ur. 1895 r., służył w armii austr. 1 IV 1916 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r.
13. Chorąży Tadeusz Szydłowski, ur. 1894 r., służył w armii austr. Legion., 1916, ostatnia nominacja – 2 II 1918 r., zawód cywilny – sł. inżynierii górniczej (nie może się na razie wylegitymować).

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 99.

Nr 9

1918 grudzień ok. 1, Lwów. – Rozkaz Komendy Wojskowej Wschód do Komendy Miasta we Lwowie

Celem zorganizowania służby wywiadowczej i ewidencyjnej przy sztabie komendy wojskowej Lwów zarządzam:

1. Komendy pułków (samoistnych baonów, baterii) doniosą bezzwłocznie Oddziałowi Wywiadowczemu Komendy Wojsk. ul. Wałowa 11a I p, następujące wiadomości i szczegóły o siłach nieprzyjacielskich, naprzeciw nich stojących.

I. Nazwa, siła i skład formacji nieprzyjacielskiej.

II. Jaki odcinek zajmuje (plan sytuacyjny załączyć).

III. W skład jakiej wyższej komendy dana nieprzyjacielska formacja wchodzi.

IV. Kto jest komendantem i gdzie siedziba nieprzyjacielskiej formacji.

V. Ilość jeńców i zbiegów nieprzyjacielskich (podać z której formacji pochodzą, dzień i miejsce schwytania).

Od dnia 24 listopada 1918

2. Powyższe komendy doniosą również Oddziałowi Wywiadowczemu sumaryczną ilość ludzi, stojących w linii pod bronią, wraz z rezerwami (oficerów podać osobno), stanowisko.

Z dnia 27 listopada 1918

3. Meldunki podpunkt I i II komendy przedkładane będą codziennie do godz. 6⁰⁰ po południu. Meldunek należy przedłożyć także, gdy żadnych zmian nie ma.

4. Wszystkie osoby, przeciw którym przemawiają poszlaki szpiegostwa, mają być bezzwłocznie odstawione do Oddziału Wywiadowczego.

Rozkaz ten otrzymują wszystkie poddane mi oddziały armii operacyjnej.

Komenda Miasta Lwowa wszystkim podległym swoim oddziałom do wykonania.

[Kazimierz] Rylski, mjr
Szef Sztabu

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 119.

Nr 10

1918 grudzień 2, Lwów. – Rozkaz nr 10 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

L. prez. 2. – Przydział

Komenda Miasta przydzieli dr. Stanisława Kruczkowskiego do magazynów i warsztatów znajdujących się na etacie 1. pułku strzelców.

L. prez. 4. – Objęcie referatu

Referat sprawiedliwości obejmuje major audytor Bolesław Dunikowski, jako jego zastępca major audytor dr Jakub Krzemiński. Przydzielam ponadto do pomienionego referenta – kapitana audytora Juliana Kurowskiego i porucznika Wiktora Zieleniewskiego.

L. prez. 5. – Przydział

Przydzielam do Sądu Polowego w charakterze protokolantów – uznanych przez komisję poborową za zdolnych do służby kancelaryjnej: jednor. sierżanta Witolda Gabło, jednor. starszego żołnierza Jana Pykosza z Kompanii Sztabowej 30. pułku piech. i dr. Władysława Grzeszczuka.

L. prez. 6. – Objęcie komendy

Porucznik Stefan Posella obejmuje komendę dworca Podzamcze.

L. prez. 7. – Przydział

Porucznik inż. Leopold Zarębski i Tadeusz Karpiński oraz jednoroczny ochotnik sekcyjny Marian Welk, zostają z dniem dzisiejszym z grupy technicznej przydzieleni do biura kartograficznego.

L. prez. 8. – Przydział

Przydzielam podpułkownika Wiktora Rozwadowskiego, jako reprezentanta kwatermistrzostwa, do referatu gospodarczo-etapowego.

L. prez. 9. – Przydział

Przydzielam porucznika Orzechowskiego do pociągu pancernego.
Porucznika Sas-Świstelnicznego do referenta automobilowego.
Inżyniera Malarskiego do oddziału łącznikowego kapitana Maślanki.
Podporucznika Beltowskiego jako komendanta magazynu telegraficznego.
Kierownika Lewandowskiego jako komendanta warsztatów telegraficznych.
Porucznika inżyniera [Czesława Leona] Kunerta do inżynierii wojskowej.
Profesora dr. Ilnatowicza do biura pirotechnicznego.
Porucznika [Ludwika] Rambauska do oddziału budowlanego.
Porucznika Markowskiego do oddziału budowlanego.
Porucznika Steca jako komendanta taktycznego oddziału lotniczego.
Zastępcę inżyniera Słuszkiewicza do warsztatów automobilowych.
Porucznika Günthera do biura elektrotechnicznego.

L. prez. 10. – Przydział

Przydzielam inżyniera Kubińskiego do Oddziału Uzbrojenia przy Kwatermistrzostwie Naczelnego Dowództwa.

Porucznika Edwarda Pieczonkę jako adiutanta komendanta powiatu Żółkwi.

L. prez. 11. – Przydział

Przydzielam chorążego Stanisława Skopińskiego do weterynariatu. Chor. Stanisław Skopiński zamelduje się u referenta weterynaryjnego.

L. prez. 12. – Przydział

Przydzielam podporucznika dr. Buzatha z Grupy Operacyjnej gen. [Bolesława] Roji, jako oficera menażowego Naczelnego Dowództwa na Galicję Wschodnią.

L. prez. 13. – Organizowanie pułku strzelców konnych

Poruczam pułkownikowi Tadeuszowi Sulimirskiemu zorganizowanie we Lwowie wschodnio-galicyjskiego pułku strzelców konnych.

L. prez. 14. – Przydział

Przydzielam rotmistrza Dominika hr. Potockiego i inżyniera Zdzisława Warchałowskiego do Kwat. Oddz. XII kapitana Rygiera, jako tymczasowego komendanta magazynu prowiantowego w arsenał przy ul. Serbskiej. Kapitan Rygier zamelduje się u szefa Intendentury.

L. prez. 15. – Przydział

Przydzielam chorążego Józefa Klinka do adiutantury kwatermistrzostwa. Chorąży Klink zorganizuje permanentną służbę kurierów.

L. prez. 16. – Przydział

Przydzielam majora Józefa Marasimowicza do Sądu Polowego we Lwowie, kapitana Zdzisława Dzikowskiego do rezerwy oficerskiej, kapitana Abdanka Kozubskiego do komisji asenterunkowej koni jako pełnomocnika dla poboru i rozdziału koni dla artylerii WP, podporucznika Stanisława Radeckiego w charakterze cenzora telegramów do kancelarii operacyjnej Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, chorążego Stanisława Mękarskiego z leg. ofic. jako adiutanta przy komisarzu cywilnym dla WP operujących na wschodzie, hr Skarbka, zwalnając ze stanowiska chorążego Taborzyńskiego, który odejdzie do 4. pp.

L. prez. 17. – Sprostowanie

L. prez. 1. Rozkazu nr 9 z dnia 1 XII prostuje się w ten sposób, że szefem oddz. VII jest mjr audytor Jakub Krzemiński.

L. prez. 18. – Objęcie funkcji

Funkcję oficerów kasowych obejmą: starszy ogniomistrz Adolf Sigmund – w grupie artylerii majora [Edmunda]Knolla-[Kownackiego], jednoroczny plutonowy Flertak – w oddziale wywiadowczym majora Knity [Juliana Stasiniewicza].

L. prez. 19. – Przydział

Przydzielam porucznika inżyniera Ernesta Bohena do referenta technicznego w oddziale kapitana Józefa Szkolnikowskiego.

L. prez. 20. – Mianowanie i przydział

Mianuję majora Zaleskiego komendantem powiatu żółkiewskiego z siedzibą tymczasową w Rawie Ruskiej. Przydzielam mu porucznika Pieczonkę jako adiutanta. Majora Rocherkę jako zastępcę pułkownika [Stanisława] Kempskiego do oddziału jeńców i kompanii robotniczej.

L. prez. 21 – Sprostowanie

Punkt 5. Rozkazu 3. z dnia 24 XI 1918 prostuje się w ten sposób, że dr Abraham został mianowany rotmistrzem.

L. prez. 22. – Mianowanie

Mianuję Komendantem Etapu w Przemyślu mjr. Adama Rozwadowskiego.

L. prez. 23. – Przydział

Przydzielam porucznika Tadeusza Schallego do Legii Oficerskiej, z tym że ma być wyłącznie użyty tylko do pociągu pancernego.

L. prez. 24. – Sprostowanie

Rozkaz nr 3. punkt 9 z dnia 24 XI 1918 prostuje się w ten sposób, że sędzią śledczy dr Jan Dąbrowski pozostaje nadal w służbie przy „Główniej Komendzie Żandarmerii”.

L. prez. 25. – Mianowanie

Mianuję generalnego audytora Michała Kuryłowicza szefem biura dla szkód wojennych.

L. prez. 26. – Raport

Raport u Naczelnego Komendanta Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią odbywa się codziennie od godz. 10⁰⁰ do 12⁰⁰, w sprawach operacyjnych przedstawia do raportu szef Sztabu Generalnego; w innych sprawach Kwatermistrz.

L. prez. 27. – Droga służbowa

We wszystkich sprawach odnoszących się do Naczelnej Komendy Wojsk Polskich Galicji Wschodniej należy zwracać się tylko drogą służbową.

L. prez. 28. – Przydział

Przydzielam por. dr. Bandrowskiego do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, kancelaria kwatermistrzostwa.

L. prez. 29. – Przydział

Przydzielam por. dr. Jerzego Paszkowskiego, jako komendanta głównego składu żywności na dworcu Czerniowieckim;
por. Antoniego Welsera jako komendanta magazynu i koszar na ul. Kurkowej 12;
chorążego prowiantowego Ludwika Pietrasa do Intendentury Kwatermistrzostwa.

L. prez. 30. – Przydział

Powierzam funkcję oficera kasowego przy 4. baonie 4. pp podchorążemu Tadeuszowi Fedorskiemu, funkcję oficera prowiantowego ppor. Antoniemu Nowakowi. Obaj wymienieni zgłoszą się po instrukcje w Intendenturze Kwatermistrzostwa, po czym zameldują się u swego komendanta – kpt. de Laveaux.

L. prez. 31. – Przydział

Przydzielam podchorążego rach. Stanisława Staufera, Stanisława Czernego i Bolesława Zajęca, pełniących dotąd służbę przy oddziale gospodarczym byłego V odcinka, do Intendentury Kwatermistrzostwa.

Plutonowego Mariana Smutnego i szer. Antoniego Mokrzyckiego z oddziału wartowniczego oraz Bohdana Czernego z oddziału sztabowego Komendy Miasta, do Oddziału kasowego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich, z dniem 1 XII 1918 r.

Sierż. rach. Ludwika Preisa jako podoficera rach. do obozu jeńców w Dębicy, do pomocy oficerowi kasowemu ppor. Fischerowi. Sierż. Preis zgłosi się w Intendenturze Kwatermistrzostwa 1 XII 1918 r. po dokument podróży.

L. prez. 32. – Przydział

Przydzielam mjr. Władysława Haudeka do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią – Kwatermistrzostwo Oddział I;

chorążego dr. Stanisława Dręgiewicza z Komendy Placu we Lwowie do kasy wojskowej, jako referenta conceptowego, z dniem 1 XII 1918 r.

KWATERMISTRZOSTWO

OW 3/XI

Referent trenu i referent automobilowy przydzielą w porozumieniu z głównym intendentem i komendantem etapowym tabor, ewentualnie potrzebne automobile oraz przybory do wyłącznej dyspozycji Intendentury Kwatermistrzostwa i Komendy Etapowej.

OW 4/I – Organizacja Komendy Etapu

Z dniem dzisiejszym rozpoczyna czynności Komenda Etapowa Wojska Polskiego we Lwowie, ul. Karola Ludwika 1. Komendantem mianuję kpt. Kamińskiego. Do zakresu czynności Komendy Etapowej należy:

1. Regulacja i kierownictwo wpływu i odpływu:

- a) ludzi,
- b) broni i amunicji,
- c) ekwipunku,
- d) prowiantu

do i z oddziałów operujących na prawym brzegu Sanu.

2. Regulacja całego ruchu transportów wojskowych w obrębie Lwowa i na liniach kolejowych.

3. Urządzenie w zakresie komunikacyjno-transportowym całej akcji aprowizacyjnej, pomocniczej na rzecz ludności cywilnej miasta Lwowa i w obrębie etapu.

4. Zakres działania Komendy Etapowej we Lwowie sięga po Przemyśl. Na terenie swego działania zorganizuje Komenda Etapowa potrzebną służbę etapową, przy czym podlegają jej bezpośrednio komendy dworca i stacji posiłkowych.

5. Dla wykonania punktu 1., 2., 3. i 4. oraz zabezpieczenia magazynów, Komenda Etapowa zorganizuje jedną kompanię etapową, a nadto w porozumieniu z oddziałem jeńców i oddziałem robotniczym, potrzebne partie [jednostki] robotnicze.

6. Komenda linii kolejowych zarządzi każdorazowe zawiadomienie telefoniczne Komendy Etapowej o zawartości pociągów z transportami wojsk dojeżdżających do dworca kolejowego we Lwowie.

7. Komendzie Etapowej przysługuje w nagłych i w ważnych wypadkach prawo żądania pomocy, ze strony oddziałów stacjonowanych w miejscu siedziby Komendy Etapowej, bezpośrednio.

OW. 5/IX. – Organizacja Komendy Rolniczej

Wojskowe Komendy Rolnicze są podległe Kwatermistrzostwu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Zadania:

Scentralizowanie prac na polu rolnictwa w każdym powiecie przez:

1. Zamówienie i oddanie rolniczych przyrządów i środków pociągowych popędowych: konie, wozy, uprząż, koks, benzyna, smary itd.

2. Zażądanie i przydzielenie nasion (objęcie, przechowywanie i wydanie tychże ad. 1. i 2.).

3. Regulacja kwestii robotników (polnych, rzemieślników budowlanych).

4. Organizowanie oddziałów robotniczych w porozumieniu z oddziałem jeńców i oddziałem robotniczym dla zasypywania rowów strzeleckich.

5. Urządzanie najkonieczniejszych, tymczasowych, gospodarskich budowli dla zniszczonych gmin, powiatów i posiadłości dworskich.

6. Stan minimalny każdej wojskowej Komendy Rolniczej:

1 oficer jako Komendant (zawodowy gospodarz, wyjątki dopuszczalne),

1 oficer jako oficer kancelaryjny i kasjer,

1 podoficer dla robót kancelaryjnych,

1 siła pomocnicza dla robót kancelaryjnych,

Oddział żołnierski:

2 podoficerów i dziesięciu do pięćdziesięciu ludzi,

2 woźniców, dwie pary koni wraz z uprzężami,

1 bryczka,

1 wóz gospodarski.

Rolniczy warsztat do naprawy

W miejscu każdej komendy dla małych naprawek wozów gospodarskich i zwykłych rolniczych przyborów.

Oddział rolniczy przy Kwatermistrzostwie Naczelnego Dowództwa

1. Rolnictwo: pplk Respaldiza – 1 do 2 oficerów.

2. Siły pomocnicze.

3. Konie, uprząż, wozy gospodarskie:

Kierownik: plk. Obertyński, 1 do 2 oficerów, 1 weterynarz, 2 siły pomocnicze.

4. Warsztaty: 2 oficerów, 2 siły pomocnicze.

5. Rachunkowość: 1 urzędnik wojskowy, 2 oficerów, 3 siły pomocnicze.

6. Kancelaria i protokół: 1 oficer, 2 siły pomocnicze, 6 żołnierzy, dwie pary koni, 1 wóz gosp., 1 wóz osobowy, 2 woźniców.

Wprowadzenie w życie orki parowej i motorowej w Galicji Wschodniej.

a) Natychmiastowe tworzenie kadry kształcącej motorowych dla pługów.

b) W sprawie orki parowej porozumienie się z Czechami, Morawami i Węgrami, równocześnie zapewnienie środków napędowych, węgiel, benzyna i smary.

Kwestie zasadnicze: porozumienie i połączenie z odbudową kraju i stowarzyszeniami gospodarczymi.

OW 6/IV. a 5. – Automobile

Wszystkie automobile osobowe i ciężarowe, prócz dwóch wozów osobowych przydzielonych komendzie miasta, mają być pod osobistą odpowiedzialnością odnośnych organów, które ich używają, odstawione do parku automobilowego [ul.] Kordeckiego 6. Odnośne meldunki przesłać referentowi automobilowemu. Zastrzegam sobie zasadniczy rozdział automobilów tak osobowych, jak i ciężarowych.

Referent automobilowy przedłoży bezzwłocznie spis wozów. Wszystkie wozy mają być ponumerowane i oznaczone po obu stronach orłami polskimi. Szoferzy mają być przez referenta zaopatrzeni w legitymację. Wszyscy jeżdżący samochodami używanymi bezprawnie, będą aresztowani i pociągnięci do surowej odpowiedzialności.

OW 7/IV. A 5. – Automobile

Odmienne od punktu 10. rozkazu Komendy nr 3 z 24 listopada 1918 r., referentowi automobilowemu podlegają bezpośrednio:

1. Park wozów osobowych i ciężarowych.
2. Warsztaty podręczne 1, 2, ul. Kordeckiego 6.
3. Warsztaty reperacyjne [naprawcze] gum, ul. Gródecka 26.
4. Warsztaty Lickendorfa, ul. Łyczakowska 6.
5. Warsztaty Sienkiewicza, ul. Franciszkańska.

Zapotrzebowanie wozów na dzień następnny, zgłaszać należy do godziny 5⁰⁰ po południu, do Komendy Parków (ul. Kordeckiego 6, służba przy telefonie w dzień i noc).

Stacja wydawania benzyny znajduje się obecnie przy Komendzie Parków Automobilowych, ul. Kordeckiego 6 i tutaj tylko należy w przyszłości uskutecznić pokrywanie zapotrzebowania.

OW 8/III. – Strzelanie po ulicach miasta

Mimo rozkazu powtarza się jeszcze ciągle strzelanie na ulicach i w okolicy miasta, najczęściej bezcelowe.

Ze względu na bezpieczeństwo publiczne zaleca się ostrożne obchodzenie się z amunicją. Komendantom oddziałów poleca się pod surową odpowiedzialnością, by osobiście zapasy i zużywanie amunicji w swych oddziałach kontrolowali.

OW 9. – Rekwizycje

Władze kolejowe donoszą, że oddziały wojskowe rekwirują materiały kolejowe, zabierają samowolnie drezyny, okupują pomieszkania kolejowe itd. Samowolne zajmowanie własności kolejowej jest niedopuszczalne. Przed zajęciem należy bezwarunkowo wejść w porozumienie z komendą linii kolejowych. Władze kolejowe oświadczyły gotowość uwzględniania życzeń wojskowych, o ile to jest możliwe – bez zezwolenia jednak są rekwizycje wzbronione. Restaurację na dworcu kolejowym we Lwowie należy bezzwłocznie opróżnić, tak samo budynek mieszkalny 3-piętrowy, zajęty przez jakiś szpital.

Zachodzące w przyszłości akty samowolnego okupowania obiektów kolejowych, będą ścigane.

OW 10/I i Prez. 32. – Utworzenie rezerwy oficerskiej

Z dniem dzisiejszym zarządzam utworzenie rezerwy oficerskiej przy Kwatermistrzostwie celem obsadzenia komend powiatowych i etapowych. Oficero-

wie sztabowi i subalterni, którzy przy powyższych komendach pełnili służbę, zgłoszą się bezzwłocznie u referenta personalnego kwatermistrzostwa.

Pułkownika [Ottokara] Gauglitz 30. pp, przydzielam czasowo do rezerwy oficerskiej jako komendanta.

OW II/IV. A 5. – Telegrafy i telefony

Celem przeprowadzenia dokładnej ewidencji, mają wszystkie podległe mi komendy, oddziały, koszary i zakłady wojskowe zarządzić spisanie telegraficznego materiału polowego.

Nie należy wciągać do ewidencji aparatów będących własnością poczty. Wykazy te przesłać do kwat. Oddział IV A/1 po dzień 4 grudnia. Negatywne meldunki zbyteczne.

OW 12/XI. i IV. A 5. – Przepisy jazdy po mieście

Wszelkie pojazdy wojskowe mają się poruszać [wolno]. Stępa, jazda kłusem a automobilów ciężarowych – wyżej jak 10 km na godz. – jest surowo wzbroniona. Przyjmowanie osób nieuprawnionych do jazdy pojazdami wojskowymi jest niedopuszczalne. Na obciążonych wozach bezwarunkowo nikomu siedzieć nie wolno. Wszelkie pojazdy jechać mają lewą stroną ulic i dróg. Nad przestrzeganiem niniejszych rozkazów czuwać mają władze stacyjne oraz straż. Przekraczający te przepisy będą pociągnięci do odpowiedzialności.

OW 13/I.

Mnożą się w ostatnich dniach skargi na brutalne i przymusowe branie [zatrzymywanie] osób cywilnych przez poszczególne patrole wojskowe.

Podległe mi komendy dołożą wszelkich starań, ażeby jakiegokolwiek nadużycia na tym kierunku natychmiast były usunięte. Odnosi się to także do osób wyznania mojżeszowego.

Należy pouczyć podwładne sobie organy, że Wojsko Polskie jest wojskiem o kulturze europejskiej i że wszelkie w tym kierunku wybryki nie mogą być w nim cierpiane [tolerowane].

OW 14/I. – Oficerowie bez przydziału

Wszyscy oficerowie, w pierwszym rzędzie oficerowie bez przydziałów, tak we Lwowie, jak podległych mi miejscowościach, meldują się w Komendzie Placu, która winnych pociągnie do surowej odpowiedzialności, zaś uchylających się od służby przedstawi do raportu Naczelnemu Komendantowi Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Przeniesionym w stan spoczynku i innym zwolnionym ze służby czynnej członkom Wojska Polskiego zabrania się noszenia munduru wojskowego.

OW 15/I. – Służba inspekcyjna

Wobec wałęsania się żołnierzy z poszczególnych oddziałów, zarządza się aż do odwołania:

Wszystkie oddziały i pododdziały wyznaczają prócz podoficera inspekcyjnego także oficerów służbowych.

Oficerowie ci przez czas pełnienia służby, również pozostawać będą stale w koszarach.

OW 16/I. – Komendy dworców

Komendy dworców mają w porozumieniu z naczelnikami stacji utrzymywać porządek w obrębie dworców, wpływać na szybkie uskutecznianie transportów i starać się o pokrywanie ich potrzeb. Do służby technicznej ruchu nie wolno im się mieszać.

OW 17/I. – Spis komend dworców

Komendy etapu prześlą Kwatermistrzostwu spis komend dworców im podległych. W tym celu należy zażądać od tychże ostatnich ścisłych raportów.

OW 18/Kw. SK – Odprawy

Wobec tego, że do kancelarii operacyjnej i kancelarii kwatermistrzowskiej nadchodzą prośby o doręczanie, względnie o posyłanie rozkazów, zaznacza się z powołaniem na punkt Rozkazu nr 6, że wszystkie komendy oddziałów i zakładów oddziałów stacjonowanych, są obowiązane odbierać rozkazy przez ordynansów w kancelarii operacyjnej, względnie Kwatermistrza Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Przy podjęciu rozkazu, co ma się odbywać codziennie o godz. 10⁰⁰ przed południem, mają ordynansi zgłaszać się i w obu kancelariach wyraźnie zapytać się, czy prócz rozkazu dla odnośnych oddziałów względnie zakładów, są jeszcze jakie pisma urzędowe, lub też jakiegokolwiek inne polecenia itp.

OW 19/ kw. SK – Podawanie adresów

Wszystkie we Lwowie stacjonowane oddziały i zakłady wojskowe, jako też przydzielone do Oddziału Kwatermistrzowskiego komitety obywatelskie, mają we wszelkich dla Naczelnego Dowództwa przeznaczonych pismach itd., pod nagłówkiem umieszczonym na górze po lewej stronie, podawać także dokładny adres (ulica i numer domu kwatery).

OW 20/I. – Maszyny do pisania

Wszystkie oddziały i zakłady wojskowe podadzą Kwatermistrzostwu Naczelnego Dowództwa dokładny wykaz maszyn do pisania, z uwzględnieniem w wykazie numeru, marki i ilości przydziału biurowego.

OW 21/Iwb. – Przydział ludzi

Z wszelkimi prośbami o przydzielenie ludzi dla poszczególnych oddziałów, rozlokowanych we Lwowie, należy się odnosić do Komendy Miasta. Oddziały rozmieszczone na prowincji, mają się zwracać do komend powiatowych względnie Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Komenda Miasta otrzymuje niniejszym polecenie, aby ludzi pokrywała z oddziałów znajdujących się w jej obrębie.

L. prez. 33. – Zatwierdzenie

Zatwierdzam kpt. Wójcikiewicza komendantem Oddziału Wojskowej Straży Pożarnej przy Komendzie Placu.

I. 1/XII. Żrebnne klacze i konie niezdolne do służby

Wszystkie oddziały, które w stanie swoim posiadają żrebnne klacze (przez weterynarza stwierdzone) lub klacze ze źrebiętami, mają konie te oddać do kadry taborów.

I. 2/XII. Rekwizycja koni

Celem umożliwienia podjęcia pracy w fabrykach prof. Lewińskiego, mają być zarekwirowane od niego konie natychmiast oddane, a mianowicie:

2 pary ze Szkoły Sienkiewicza,

1 parę z kasarni czerwonego klasztoru,

3 pary ze Szkoły Marcina (ul. Żółkiewska).

O natychmiastowym wypełnieniu tego rozkazu zawiadomić referenta ewidencji koni.

Rekwizycja koni we Lwowie jest wzbroniona, zaś w sprawie uzupełnienia koni należy się zgłaszać do referenta ewidencji koni kpt. Jaworskiego, ul. Fredry 4/III p.

I. 3/I. Rekwizycje

Zabrania się najsurowiej wszelkich rekwizycji i konfiskat bez pozwolenia Intendentury Kwatermistrzostwa we Lwowie. W każdym stwierdzonym wypadku nieuprawnionej rekwizycji, oprócz winnego, pociągnięty zostanie do odpowiedzialności osobistej także komendant tego oddziału.

Zawiadamia się wszystkich komendantów oddziałów, że dowóz żywności i opału do miasta nie podlega żadnym ograniczeniom. Wszyscy komendanci oddziałów pouczą bezzwłocznie o tym swoich podkomendnych, a zwłaszcza placówki i patrole.

I. Wydawanie w magazynach

Wydawka we wszystkich magazynach odbywa się tylko przed południem, między godz. 7⁰⁰ a 12⁰⁰. Wydawka ta odbywać się będzie tylko na książki poborowe, które wszystkie oddziały podejmą w Intendenturze Komendy Miasta, Plac Smolki 3. Do książek tych będzie dołączone pouczenie o sposobie użycia.

II. Raporty prowiantowe

Przypomina się, że w myśl rozkazu Komendy Wojskowej Lwów, nr 6 punkt 6, z dnia 27 XI br., wszystkie oddziały mają nadsyłać regularnie co drugi dzień raporty stanu zaprowiantowania, a mianowicie 2., 3., 4., 6. itd.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

Oryginał

CAW, I. 304. I, t. 1.

Nr 11

1918 grudzień 2, Lwów. – Załącznik do rozkazu nr 10 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

Władze i organa bezpieczeństwa publicznego we Lwowie:

1. Dyrekcja Policji

Na podstawie rozporządzenia Tymczasowego Komitetu Rządzącego urzęduje we Lwowie nadal Dyrekcja Policji (mieszcząca się przy ul. Mickiewicza 12), z zakresem działania, przysługującym jej na mocy dotychczasowych przepisów, jako władza bezpieczeństwa.

2. Organy służby bezpieczeństwa

Jako organ w służbie bezpieczeństwa ustanawiam:

a) Rządową Straż Bezpieczeństwa, zorganizowaną na sposób wojskowy (Komenda przy ul. Kazimierzowskiej 30) i stanowiącą na razie czysto wojskowy korpus, podlegający w sprawach wojskowych Komendzie Miasta Lwowa, zaś w zakresie służby bezpieczeństwa i porządku publicznego Dyrekcji Policji we Lwowie.

b) Miejską Straż Obywatelską (Komenda przy ul. Bourlarda 1/5) mającą wspólność w służbie bezpieczeństwa i porządku publicznego z rządową władzą bezpieczeństwa i jej organami.

3. Meldunki

Właściciele domów, hoteli, pensjonatów, domów zajezdnych i zakładów, względnie zarządcy tychże, winni bezzwłocznie zameldować w biurze meldunkowym Dyrekcji Policji wszelkie zmiany lokatorów, jakie nastąpiły po dniu 31 października 1918 r.

4. Legitymacje

Każdy winien na żądanie służby bezpieczeństwa należycie się przed nią wylegitymować.

Osoby, które w myśl wydanych rozporządzeń podlegają obowiązkowi stawiennictwa, względnie są w wieku poborowym, winne okazać organom służby bezpieczeństwa, iż obowiązkowi stawiennictwa zadość uczyniły.

Oficerom i żołnierzom Wojska Polskiego wydadzą ich komendy legitymacje, które mają być okazane na żądanie odnośnych patroli wojskowych, względnie rządowych strażników bezpieczeństwa.

5. Odstawianie osób przytrzymywanych

Przytrzymywane przez odnośne organa bezpieczeństwa osoby wojskowe, mają być odstawiane do Komendy Placu (ul. Wałowa 16), zaś osoby cywilne do najbliższej Inspekcji Policji.

6. Wydanie broni palnej

Każdy posiadacz jakiegokolwiek broni palnej (a więc i myśliwskiej), o ile nie przysługuje mu prawo posiadania jej i noszenia z mocy postanowień niniejszego rozkazu, lub z mocy osobnego pozwolenia – winien tę broń najpóźniej do dnia 3 grudnia 1918 r. włącznie, złożyć w Komendzie Placu (Wałowa 16), gdzie otrzyma potwierdzenie odbioru.

Niestosujący się do tego rozkazu będą ukarani wedle prawa wojennego.

7. Posiadanie i noszenie broni

Posiadać i nosić broń palną mogą:

- a) oficerowie Wojska Polskiego,
- b) szeregowcy Wojska Polskiego w czasie wykonywania służby,
- c) organa władz bezpieczeństwa i porządku publicznego, posiadający legitymację stwierdzającą ten ich charakter,
- d) osoby cywilne, które otrzymają na to specjalne pozwolenie z Dyrekcji Policji.

8. Zakaz sprzedaży napojów alkoholowych

Szynkowej sprzedaży napojów alkoholowych i wyskokowych – z wyjątkiem sprzedaży piwa w lokalach gospodnio-szynkarskich – wzbraniam bezwzględnie aż do odwołania.

9. Zamykanie lokali i domów

Sklepy winny być zamknięte o godz. 6⁰⁰, bramy domów o godz. 7⁰⁰, zaś restauracje i kawiarnie o godz. 10⁰⁰ wieczorem.

10. Chodzenie po ulicach i wydawanie przepustek

Swobodne chodzenie osób cywilnych po ulicach, dozwolone jest od godz. 6⁰⁰ rano do godz. 10⁰⁰ wieczorem.

Po godz. 10⁰⁰ wieczorem mogą osoby cywilne – z wyjątkiem nadzwyczajnych wypadków – chodzić po ulicach tylko ze specjalnymi przepustkami, które wydawać będzie Komenda Miejskiej Straży Obywatelskiej (ul. Bourlarda 1/5).

11. Straż ziemska

Utworzona rozkazem Komendy Wojskowej we Lwowie dla powiatów Galicji Wschodniej „Straż Bezpieczeństwa” otrzymuje nazwę „Straż Ziemska”.

12. Rewizje

Poza wypadkami ustawą karną przewidzianymi (procesura karna), przeprowadzać mogą we Lwowie rewizje domu i osoby, tylko organa Dyrekcji Policji, za przybraniem (z wyjątkiem bardzo nagłych wypadków) jednego członka Miejskiej Straży Obywatelskiej, jako męża zaufania, zaś poza Lwowem organa Straży Ziemskiej.

Dokonujący rewizji winni przed rozpoczęciem swych czynności urzędowych, okazać zainteresowanym legitymację, wystawioną przez władzę przełożoną i stwierdzającą charakter służbowy odnośnych organów.

Inne osoby lub oddziały wojskowe, o ile się nie znajdują w sferze działań bojowych – nie mają prawa przeprowadzania rewizji.

13. Postanowienia karne

Niestosujący się do któregokolwiek z postanowień niniejszego rozkazu, ulegną surowej karze wedle prawa wojennego.

14. Unieważnienie analogicznych poprzednich zarządzeń

Równocześnie znosi się wszystkie poprzednie, przez jakąkolwiek komendę lub władzę wydane rozkazy i zarządzenia dotyczące spraw uregulowanych niniejszym rozkazem.

---^a opuszczony fragment dotyczy poszukiwania osób

Za zgodność
[Leopold] Spira, por.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

Oryginał
CAW, I. 304.1, t. 1.

Nr 12

1918 grudzień 2, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 29 Komendy Miasta Lwowa

I. Służba na odwachu. Obejmuje na dzień 3 grudnia 1. baon 2. pułku strzelców, na dzień 4 grudnia 2. baon 2. pułku strzelców.

II. Pochwały. Władysław Skliński, 13-letni ochotnik, w potyczce patrolu pod Winnikami 20 XI 1918, w pojedynkę potykając się z Ukraińcem, broniącym się bagnietem, odebrał mu karabin i odprowadził jeńca do koszar. Wyrażam mu za to pochwałę i uznanie.

III. Przydzielenie. Rtm. Stanisława Koncewskiego przydzielam jako oficera ordynansowego do Komendy Miasta.

Ppor. Henryk Mostowski z Kadry Kawalerii zostaje przydzielony do 2. pułku strzelców jako adiutant.

Ppor. [Brunona] Szymańskiego przydzielam z 1. pułku strzelców do warsztatów technicznych jako kierownika biura konstrukcyjnego.

Chorąży weterynarii Józef Adamek zostaje przydzielony do 21. baterii 1. dywizji artylerii i zamelduje się do służby u porucznika weterynarii Kołakowskiego.

IV. Anulowanie. Z punktu I „Przydzielenia” rozkazu dziennego nr 27 z 30 XI 1918 r., anuluję przydzielenie por. Ignacego Dobka do stacji zbornej.

V. Urlop. Udzielam dziesięciodniowego urlopu por. Julianowi Czyżewskiemu, w dniach 2–11 grudnia w celu zdrowotnym.

VI. Odprawy ustne. Komendanci pułków samodzielnych oddziałów bojowych i komendanci kadr (podlegający Komendzie Miasta) jawić się mają codziennie o godz. 7⁰⁰ wieczór u szefa sztabu mjr. [Kazimierza] Ryłskiego na odprawie ustnej i dla złożenia ustnych raportów czynnościowych, jako też dla odebrania stanu sytuacyjnego.

VII. Tabory

1. Piechota

A. Na jedną kompanię: 1 wóz amunicyjny, 1 wóz prowiantowy, 1 kuchnia polowa, 1 wóz sanitarny.

B. Na sztab batalionu w związku: 1 wóz materiałowo-techniczny, 1 wóz bagażowy, 1 wóz osobowy.

C. Na sztab samodzielnego baonu: 1 wóz dla chorych, 1 wóz sanitarny, 1 wóz materiałowo-techniczny, 1 wóz osobowy, 1 wóz tobołkowy (bagażowy), 1 wóz kancelaryjny.

D. Na sztab pułkowy: 2 wozy sanitarne, 1 wóz osobowy, 2 wozy tobołkowe, 1 wóz kancelaryjny.

2. Kawaleria

A. Na pluton kawalerii: 1 wóz amunicyjny, 1 wóz prowiantowy (2 skrzynki kuchenne i 1 wóz furażowy).

B. Na sztab szwadronu lub dywizjonu: 1 wóz amunicyjny, 1 wóz sanitarny, 1 kuchnia polowa, 1 wóz prowiantowy, 1 wóz tobołkowy, 1 wóz z kuchnią polową, 1 wóz z materiałem technicznym i telefonicznym.

3. Artyleria

A. Na baterię: 3 wozy amunicyjne (na działą), 1 wóz prowiantowy (2 skrzynki kuchenne), 1 wóz furażowy.

B. Na sztab wizyjny: 1 wóz sanitarny, 1 wóz osobowy, 1 wóz tobołkowy, 1 wóz z kuchnią polową, 1 wóz z materiałem technicznym i telefonicznym.

4. Oddział karabinów maszynowych: na każdy 1 km. 1 wóz.

Wszystkie inne nadliczbowe konie i wozy, tudzież cały zbędny materiał taborowy względnie zapotrzebowanie, ma być natychmiast podane referentowi taborów, Plac Smolki 3, III p.

VIII. Zgłoszenie zapotrzebowania mundurów i umocnień technicznych Oddziały podadzą zapotrzebowanie na: A. umundurowanie zimowe i B. na umocnienie techniczne linii obronnej, w szczegółowym wykazie.

IX. Płaca i dodatki polowe. W uzupełnieniu rozkazu nr 23 z dnia 26 listopada zarządza się: płacę i dodatek polowy wypłacać oficerom za miesiąc z góry, żołd żołnierzom co 10 dni z góry. Wszystkim służącym w Wojsku Polskim wypłacać wszelkie pobory (tak gażę, jak i dodatek frontowy) ściśle od dnia wstąpienia do służby. Prócz płacy i dodatku, unormowanych rozkazem nr 23 z 26 XI, nie ma żadnych innych poborów w formie praktykowanej w armii au-

striackiej dodatków: na umundurowanie, służącego itd. Oficerowie mają prawo na równi z żołnierzami do poboru umundurowania in natura. O ile były wypadki wypłaty nie odpowiadające niniejszym rozkazom, należy bezwzględnie nadpłaconą różnicę ściągnąć przy wypłacie gaży za miesiąc grudzień.

Podoficerowie zajmujący stanowiska zastępców oficerów w oddziałach, otrzymują pobieraną ostatnio w byłej armii austriackiej placę zasadniczą i dodatki frontowy 10 koron dziennie.

Oficerowie i żołnierze chorzy lub urlopowani otrzymują żołd i gażę tylko przez swoje oddziały.

[Czesław] Mączyński, pplk

Awizo I. Oddział, w którym służy ppor. [Stanisław] Schmidt, doniesie bezwzględnie Dowództwu Straży Bezpieczeństwa Galicji Wschodniej, Oddział Śledczy (Chocimska 2) z powołaniem się na L.415, O.S.

Awizo II. Por. K. Śledziński z byłego sektora Bema-Janowska, ma się zgłosić natychmiast u referenta personalnego Komendy Miasta.

Awizo III. Oddział, w którym znajduje się względnie znajdował się Lesław Sawicki, słuchacz Politechniki, doniesie o tym do Komendy Miasta (Adiutantura).

Awizo IV. Legionista Stanisław Gutkowski zgłosi się u referenta broni (pl. Smolki 3, II p.) po odbiór zapomnianego portfela.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 67.

Nr 13

1918 grudzień 2, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 1 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Nieprzyjaciel w sile 2 sotni z km. i 2 armatami, po wypuszczeniu ponad 50 strzałów armatnich, zaatakował w godz. wieczornych Akademię Rolniczą w Dublanach, od strony Podlisek i Sieciechowa. Atak został odparty. Z naszej strony było w Dublanach 30 ludzi. Zabrano jeńców, których przesłuchano w Oddziale Wywiadowczym.

Nieprzyjaciel cofnął się do Podlisek. Podliski – baza do wypadu na Dublany. Posiłki: 1 kompania rtm. [Romana] Abrahama i 1 kompania kpt. [Bernarda] Monda zostały wysłane w nocy z 1. na 2. bm.

Odcinek wschodni.

Ogólna sytuacja niezmienną.

Odcinek południowy.

Żadnych wydarzeń.

Odcinek zachodni.

Spokój, sytuacja niezmienną.

CAW I.341.1, t. 101.

Nr 14

1918 grudzień 2, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

Odcinek północny.

Oddziały nasze: 1. kompania, 2. p. strzelców: (73 ludzi, 2 km. i 1 armatka)

Oddział 1. p. strzelców: (60 ludzi, 3 km.)

Oddziały 30 pp. zaatakowały o godz. 8⁰⁰ rano Grzybowice. Atak wsparty oddziałem Rzęsny Polskiej, wyparł o godz. 10⁰⁰ rano nieprzyjaciela z Grzybowic na Grzędę. Straty własne 2 zabitych i 25 rannych. Po zostawieniu załogi w Dublanach i Grzybowicach, oddziały powróciły do Lwowa.

Odcinek wschodni. Sytuacja niezmienną.

Odcinek południowy.

W południe wyparł nieprzyjaciela naszą placówkę z Sokolnik. Nasz przeciwatak odrzucił go o godz. 4¹⁵ na Sołonkę. O godz. 20⁰⁰ wyruszył z Sichowa pociąg pancerny w kierunku Persenkówki. Po krótkiej wymianie strzałów został zmuszony do odwrotu przez Sichów na Dawidów.

O godz. 11⁰⁰ w nocy oddział rtm. [Henryka] Towarnickiego: 40 ludzi zostało zaatakowanych przez nieprzyjaciela idącego z Krotoszyna i cofnęli się na Rogatkę Zieloną. Pasieki przez nieprzyjaciela zajęte i w części spalane.

Odcinek wschodni. Do północy spokój.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 101.

Nr 15
1918 grudzień 3, Lwów. – Raport sytuacyjny
Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

Dnia 3 grudnia została kompania zaalarmowana z rozkazem stawienia się na Rogatce Żółkiewskiej. O godz. 2³⁰ wymaszerowała kompania z Cytadeli, a po złączeniu się na placu Krakowskim z kompanią rtm. [Romana] Abrahama, stawiła się o 3³⁰ na Podzamczu, gdzie czekała do godz. 5⁰⁰ rano.

Cel wyprawy – oswobodzenie Dublan, plan następujący: kompania rtm. [Romana] Abrahama uderza od Grzybowic, 9. kompania od Malechowa, kompania 33. pp podjeżdża pociągiem pancernym 2 km za stację kolejową Dublany – Laszki i zabezpiecza od strony Srok Lwowskich. W tym celu wymaszerowała kompania Abrahama, reszta sił maszeruje, by o godz. 5⁰⁰ wymaszerować z Podzamcza.

Kompania 30. pp przyjeżdża pociągiem osobowym i wywagonowuje na Podzamczu, kompania Abrahama donosi z Rogatki Żółkiewskiej, że Dublany już odbite, a nieprzyjaciel wycofał się do Grzęd. Wobec takiego stanu rzeczy wydaje kapitan [Stanisław] Drobnowicz rozkaz ścigania nieprzyjaciela; baon posuwa się marszem ubezpieczonym wzdłuż Gościńca Lwów – Kulików, w porządku: Abraham, 30. pp, 9. kompania.

O godz. 6³⁰ wchodzi szpica do wsi Grzybowice i dostaje się do niewoli, kompania Abrahama, znajdująca się przed mostkiem, zostaje przyjęta silnym ogniem.

Rozkaz: 30. pp atakuje wieś od Michałowszczyzny i Czarnej Góry, rtm. Abraham wzdłuż gościńca, pluton 9. kompanii na wschód od gościńca, karabiny maszynowe (3 z oddziału rtm. Abrahama – żaden nie funkcjonował, 2 z 9. kompanii) ostrzeliwiają wieś spod krzyża, reszta 9. kompanii w rezerwie.

O godz. 8⁰⁰ dostaje się ppor. [Antoni] Olszewski do wschodniej części wsi, nieprzyjaciel wycofuje się na Grzędę.

O godz. 9⁰⁰ zbiega 30. pp z okrzykiem „hurra” do opróżnionej wsi, [Roman] Abraham wmaszerowuje triumfalnie do wsi.

W zdobyciu Grzybowic odznaczył się bezprzykładną odwagą ppor. Antoni Olszewski, który wraz ze swoim plutonem, mimo braku współdziałania ze strony kompanii Abrahama i 30 pp, pod morderczym ogniem nieprzyjaciela posuwał się z pogardą śmierci po odkrytej, półtora kilometra rozległej płaszczyźnie stoku do Grzybowic i nie zważając na straty zajął wieś.

W prowadzeniu plutonu pomocni byli ppor. A. Olszewskiemu sierżanci Stokowski (ranny) i Orłowski (ranny), którzy dzielnie idąc naprzód, świecili przykładem swym podkomendnym. Niezwykłą wartość bojową wykazali strzelcy: Kozłowski, Jarski, Udziela i ranni w tej zwycięskiej walce: Michnik, Kobiak, J. Nędzowski i Gołab. Bohaterską śmiercią za ojczyznę padł strzelec Strusiński.

A. Świtalski, ppor.

Nr 16
1918 grudzień 3, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 30
Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

I. Służba na odwachu. Służbę na odwachu obejmuje od dnia 4 grudnia 36. pp. Tym samym anuluje się punkt I rozkazu nr 29 o objęciu służby przez 2. baon 2. pułku strzelców.

II. Jednostajność umundurowania. Oddziały przeprowadzą jednostajność umundurowania. Broń nieprzepisową (sztucce) bezwzględnie odbierać i oddawać referentowi amunicyjnemu przy Komendzie Miasta. W hełmy ma być uzbrojona Legia Oficerska. W tym celu oddziały przeprowadzą odpowiednią kontrolę i zarządzą wydanie hełmów Legii Oficerskiej (szkoła św. Zofii, ul. Zielona, naprzeciw Bursy Grunwaldzkiej).

III. Wypełnianie raportów porannych. W raportach porannych, w rubryce po aeroplanach, należy podać ilość telefonistów, których nie należy wliczać do stanu bojowego.

IV. Przydzielenie do stanu prowiantowego. Przydzielam baterię miotaczy min do stanu prowiantowego 2. baonu 1. pułku strzelców.

Awizo XX. Oddziały, w których znajdują się: sierż. Sydoń, sierż. Wesołowski i sierż. [Franciszek] Peter, doniosą o tym natychmiast do Komendy Miasta (Adiutantura), meldunki negatywne zbyteczne.

[Czesław] Mączyński, pplk

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 67.

Nr 17

1918 grudzień 3, Lwów. – Raport kpt. Stanisława Drobnowicza dowódcy 3. batalionu (III Hufca) 1. Pułku Strzelców Lwowskich z przebiegu akcji bojowej w Grzybowicach Wielkich dla Komendanta Miasta Lwowa

Otrzymałem z komendy 1. pułku telefoniczny rozkaz:

„Nieprzyjaciel zawładnął Dublanami. Nasz oddział broni się przeciw jego atakom w budynku internatu dublańskiego. Hufiec złożony z kompanii rtm. dr. [Romana] Abrahama i kompanii kpt. [Bernarda] Monda zaatakuje nieprzyjaciela, oczyści Dublany. Współdziałając, wyjedzie z dworca głównego we Lwowie, przez Podzamecze ku Dublanom pancerny pociąg z załogą o sile 1. kompanii 30. pp jako prawa grupa. Postarać się o łączność z komendą pociągu”.

O godz. 11⁰⁰ w nocy zaalarmowałem 2. i 3. kompanię. O godz. 12⁰⁰ w nocy wysłałem łącznika na stację Podzamecze z rozkazem zatrzymania pociągu pancernego aż do przybycia hufca na Podzamecze.

O godz. 12⁴⁵ wysłałem z 2. kompanii patrol wywiadowczy 10 żołnierzy pod komendą ppor. dr [Stefana] Wechslera z rozkazem:

„W kierunku na Dublany dotrzeć jak najdalej bez podejmowania walki z większymi oddziałami nieprzyjaciela, unieszkodliwiając natomiast mniejsze ewentualne placówki; skonstatować siłę nieprzyjaciela w Dublanach, donieść o tym komendzie Hufca maszerującego na tej samej drodze”.

O godz. 12⁰⁰ w nocy wysłałem łącznika na stację Podzamecze z rozkazem zatrzymania pociągu pancernego aż do przybycia Hufca na Podzamecze, celem omówienia wspólnej akcji z komendantem pociągu.

2. i 3. komp. przybyły o godz. 3⁰⁰ rano do stacji Podzamecze. Łącznik ze stacji doniósł, iż pociąg pancerny jeszcze nie zajechał. Z komendy dworca otrzymałem telefoniczną wiadomość, iż pociąg pancerny nie pojedzie, lokomotywa natomiast podwiezie 2 wozy z komp. 30. pp. 4¹⁵ odeszła 2. kompania pod komendą rtm. dr. [Romana] Abrahama w sile 58 karabinów i 3 karabinów maszynowych z obsługą, otrzymawszy rozkaz: „Kompania maszeruje gościńcem do Grzybowic Wielkich w szyku ubezpieczonym, tamże kryjąc swe lewe skrzydło i karabiny maszynowe, zwraca się na wschód ku Dublanom, a po dwóch rakietach świetlnych, zapalonych przez grupę środkową, zaatakuje nieprzyjaciela z prawej flanki.”

4³⁰. Wysiadła 1. połowa kompanii 30. pp na dworcu Podzamecze pod komendą por. Władysława Kalkusa: dołączyła się do 3. komp. pod komendą ppłk. Świtalskiego. Obaj komendanci otrzymali następujący rozkaz:

„Nieprzyjaciel zajął Dublany. Własny nieznaczny oddział koło godziny 6⁰⁰ wieczorem bronił się jeszcze w budynkach internatu koło drogi Malechów – Dublany. Hufiec ma zagarnąć oddziały nieprzyjaciela względnie zaatakować je i odeprzeć.

2. kompania wyruszyła o godz. 4¹⁵ do Grzybowic celem zaatakowania nieprzyjaciela w prawą jego flankę! 3. kompania i 1. kompania 30. pp pomaszerują razem aż do rozgałęzienia Malechów – Dublany, tutaj 3. komp. zwróci się na północ ku Dublanom jako grupa środkowa. 1. kompania 30. pp maszeruje dalej w kierunku na Żydatycze, po półgodzinnym marszu zwróci się również ku północy i pod osłoną lasków wykona, po spaleniu rakiet przez środkową grupę, niespodziany atak na lewą flankę nieprzyjacielską”.

Od Rogatki Żółkiewskiej marsz ubezpieczony, 1. kompania 30. pp w straży przedniej, 3. kompania zarządzi straż tylną.

4⁴⁵ odmarsz ku Rogatce Żółkiewskiej.

Równocześnie przyniósł jeździec 2. kompanii rtm. [Romana] Abrahama raport:

„Nieprzyjacielskie ataki na Dublany odparto, jego siły cofnęły się do Grzybowic Wielkich”. Wiadomość tę podał przesłany patrol do Dublan, telefonicznie na Rogatkę Żółkiewską.

Wydalem rozkaz:

„Hufiec maszeruje w pościgu za nieprzyjacielem, który cofnął się z Dublan w kierunku na Grzybowice Wielkie. 2. kompania straż przednia Hufca, 1. kompania pol. pp i 3 kompania siła główna, ta ostatnia wydziela straż tylną. Komenda hufca przy sile głównej.

Siły własne: 2. kompania rtm. Abrahama – 58 karabinów, 3 karabiny maszynowe z obsługą, 3 kompanie ppor. Świtalskiego – 100 karabinów, 2 karabiny maszynowe i 1 działko polowe, jedna kompania 30. pp – 80 karabinów”.

5⁰⁵ wysłałem dotyczący raport z Rogatki Żółkiewskiej do komendy 1. pp strzelców lwowskich.

Około godz. 6⁰⁰ rano, na skrzyżowaniu północnej drogi polnej do Malechowa, spotkani dwaj przechodnie cywilni donosili, iż Grzybowice Wielkie wolne, natomiast znaczniejsze siły ruskie obsadziły Grzędę.

O godz. 7⁰⁰ rano otrzymała na wzgórzu koło krzyża, na zachód od gościńca kilka strzałów z Grzybowic Wielkich. Dalsze strzały nie nastąpiły, więc po chwilowym zatrzymaniu się ruszyła 2. kompania dalej ku Grzybowicom.

Gdy czujki (4 żołnierzy) weszły na skraj Grzybowic, wpadły po wymianie strzałów w ręce nieprzyjacielskie, a na kompanie znajdujące się w nizinie koło mostu, otworzył nieprzyjaciel silny ogień karabinowy. 2. kompania rozsypała się w tyraliery wzdłuż potoku (300 m od nieprzyjaciela) i otworzyła ogień karabinowy. Ustawione trzy karabiny maszynowe odmówiły posłuszeństwa.

Siłę główną powstrzymałem już pierwszej za wzgórzem koło krzyża, oczekując najpierw raportu o stanie Grzybowic Wielkich, do których to domostw czujki już, celem zbadania, docierały.

By odciążyć własne prawe skrzydło, znajdujące się pod silnym ogniem nieprzyjaciela w odległości 200–300 kroków, wydałem o godz. 8⁰⁰ rozkaz 1. kompanii polowej 30. pp: „Kompania rozwinię się do boju pod osłoną wzgórz na zachód od gościńca, zajmie ruchem okrążającym w kierunku na cerkiew za-

chodnią część Grzybowic, po czym pod osłoną domostw uderzy na nieprzyjaciela prawą flanką”.

Ponieważ zaś zauważyłem przesuwanie się sił nieprzyjaciela do domostw po stronie wschodniej od gościńca, rozkazałem: „1. pluton 2. kompanii przedłuży prawe skrzydło tyralierki wzdłuż strumienia”, a także „1 karabin maszynowy ustawi się za krzyżem celem ogniowej osłony naszych ruchów. 1 karabin maszynowy i 2 plutony 3. kompanii pozostają jako rezerwa hufca za wzgórzem”.

Okolo godz. 10⁰⁰ zajęła 1. kompania 30. pp okrążając przez Michałowszczyznę 357 zachodnią część Grzybowic i posuwała się ku prawej flance nieprzyjaciela i otworzyła silny ogień.

Jeszcze w silnym ogniu nieprzyjaciela pluton 3. kompanii zajął wschodnią część Grzybowic, nader śmiałym posuwaniem się, pod komendą ppor. Antoniego Olszewskiego, kontuzjowanego pociskiem w ramię. Nieprzyjaciel wycofał swe siły grupami na Grzędę, kryty wzgórzem i domostwami, po czym, po krótkiej utarczce wśród domów, zostawił miejscowość nacierającym z frontu i flank oddziałom hufca.

1. kompania pp wzięła wśród domostw jednego jeńca, który się opóźnił z ucieczką. O godz. 10³⁰ zajął 3. Hufiec Grzybowice Wielkie. Siły nieprzyjacielskie liczone około 100 żołnierzy i 1 karabin maszynowy. Zabezpieczenie zachodniej części Grzybowic objął 1. pluton 3. kompanii ze stanowiskiem koło plebanii, drugi pluton ubezpieczenie gościńca i wschodniej części Grzybowic oraz łączność z Dublanami, ustawiając się w murowanym budynku karczemnym na zachód tuż koło gościńca. Pozostałe oddziały zaciągnęły we wsi kwatery celem odpoczynku i menażowania.

Własne straty: czujka (4 żołnierzy) popadła w niewolę, 1 zabity i 19 rannych. Rannych odesłałem po pierwszym zaopatrzeniu wozami do szpitala na Technice.

O godz. 2⁰⁰ wycofałem 2. kompanię rtm. Abrahama do Lwowa, gdyż ludzie nie byli dalej do niczego zdolni.

Zaniechałem dalszego pościgu wskutek przemęczenia ludzi używanych przedtem do ciągłej służby w mieście, 1. kompania połowa 30. pp wróciła na parę godzin przed alarmem ze Sichowa.

Bardzo często wysokie nawet po kolana zasy mokrego śniegu, tak na pagórkowatym gościńcu, jak i na tak już bardzo niedogodnym dla ataku terenie, osłabiały wielce akcję.

Ponieważ opuszczenie, ciężkimi ofiarami zabranych Grzybowic, zagrażałoby dalszymi atakami na Dublany i bliższe okolice Lwowa, wreszcie pociągnęłoby za sobą zniszczenie Grzybowic przez nieprzyjaciela, bo jako ruska wieś, wieś zachowała się biernie i w zamiarze zapobiegnięcia dalszym stratom, nie poszedłem za rozkazem opuszczenia Grzybowic i powrotu do Lwowa, lecz przedstawivszy te okoliczności, prosiłem o złuzowanie. Przedstawiając zamiar

zajęcia III Hufcem Grzędy i Grzędnej Góry, opanowującej całą przez Rusinów zagrożoną okolicę, proszę o dalsze rozkazy.

1. Pułk Strzelców Lwowskich
Komenda III Hufca

Józef Wiatr, kpt.

3 grudnia o godz. 1⁰⁰ w nocy otrzymałem pisemny rozkaz komendy 1. Pułku Strzelców Lwowskich powrotu do Lwowa, oddałem komendę ppor. Świtalskiemu w obecności komendanta 1. kompanii połowej 30. pp i rozkaz ten wykonałem. Raport o dalszym przebiegu akcji w Grzybowicach przedłożę po otrzymaniu od ppor. Świtalskiego.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 18

1918 grudzień 4, Lwów. – Instrukcja Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią dla ppłk. Czesława Mączyńskiego Komendanta Miasta Lwowa i Powiatu

Instrukcja dla obrony m. Lwowa

Już w najbliższym czasie może sytuacja ogólna powołać oddziały, przeznaczone do operacji w polu, do działań poza obrębem miasta Lwowa.

W wypadku takim musi pozostać Lwów, tak ze względów natury politycznej jak i wojskowej, bezwzględnie w naszym ręku.

1. Ustanawiając Pana Podpułkownika jako Komendanta m. Lwowa, poruczam mu obronę miasta w myśl niżej postawionego zadania.

2. Zadaniem Pańskim będzie bezwarunkowe zabezpieczenie miasta przed akcją wojsk ukraińskich, skierowaną z którejkolwiek bądź strony.

3. Przydział wojsk

W celu spełnienia tego zadania, stawiam Panu podpułkownikowi do dyspozycji. Wykazuję załącznik [brak załączników].

4. Wskazówki taktyczne

Rozległość obwodu miasta nie pozostaje w stosunku do siły podlegającej Panu Podpułkownikowi. Dlatego byłoby wskazane stworzyć:

a) Linie obronną jako linię głównego oporu, której punkty taktyczne ważniejsze mają utrzymać załogę stałą, a wzmocnione technicznie przygotować się do obrony jak najzaciętszej. Odstępy między tymi punktami obrony należy kryć ogniem krzyżowym i karabinów maszynowych, jakoż przez patrolowanie (szczególnie w nocy).

b) Centrum obrony w śródmieściu z punktów taktycznie ważniejszych (Wysoki Zamek, Cytadela, Technika itp.), a które to centrum ma się utrzymać na każdy wypadek nawet po przełamaniu linii obronnej.

5. Służbę zabezpieczającą i wywiadowczą należy tak zorganizować, ażeby dowództwo miasta Lwowa nie mogło być nigdy zaskoczone. Osiągnąć to da się przez dokładne przekazanie zadań Komendantom pojedynczych odcinków, wysunięcie placówek na drogach głównych przed linię obronną, wreszcie przez patrolowanie okolic miasta.

6. Artyleria obronna. Planowej akcji artylerii obronnej przypadnie zadanie rozstrzygające. Zechce Pan Podpułkownik zatem natychmiast zarządzić, aby Komendant artylerii przedłożył dokładny plan współdziałania artylerii w linii obronnej. Zwracam uwagę, że należy bateriom dać sposobność we wstrzelaniu się na ważniejsze punkty terenu, przed linią obronną położonego, przygotować strzał nocny itp.

7. Rezerwy. Z podporządkowanych oddziałów zechce Pan Podpułkownik wydzielić odpowiednio silną rezerwę główną.

8. Połączenie telefoniczne. Zarządzić przygotowanie i należyte zaopatrzenie oddziału telefonicznego polowego (Plac Bernardyński, Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich) we wszystkie środki niezbędne do połączeń telefonicznych w polu oraz utrzymania kontaktu Centrali Głównej (Plac Smolki 3) z Centralą Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich (Plac Bernardyński), przy czym należy uważać, ażeby druty nie były zakładane za nisko.

9. Wzmocnienie techniczne. Grupa inżynierii wojskowej przeprowadzi roboty dla urządzenia punktów oporu, przy współdziałaniu mjr. Smolarskiego, który roboty wyznaczy i przy udziale sił roboczych na miejscu. Cała linia obronna podzielona na 4 sekcje w celu przyspieszenia robót.

Czas wykonania robót: jeden tydzień (48 h)

Główny kierunek kpt. [Marian] Żerebecki (Fredry 2)

Odcinek 1. ppor. Marian Steifer (Pijarów 35)

Odcinek 2. ppor. [inż. Jan] Olechowski (Plac Smolki 3)

Odcinek 3. por. Müller (Plac Smolki 3)

Odcinek 4. ppor. Koniewicz (Pijarów 35)

10. Zarządzenie co do amunicji. Magazyny: Szkoła Sienkiewicza, Szkoła Konarskiego i Koszary Jabłonowskie pozostają do dalszej dyspozycji Pana Podpułkownika w celu zaopatrzenia amunicją linii obronnej i ważniejszych punktów, w których należy założyć podręczne magazyny. Ilość strzałów w linii i w magazynach ma wynosić na:

- a) karabin – 600 strzałów
- b) karabin maszynowy – 40 000 strzałów
- c) armatę polową – 240 strzałów
- d) haubicę – 240 strzałów

Po wyczerpaniu amunicji we własnych, wyżej wymienionych magazynach, należy zwracać się o uzupełnienie do referenta uzbrojenia Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich.

11. Zarządzenia sanitarne. Stosownie do linii bojowej urządzić punkty opatrunkowe. Kolumna samochodów sanitarnych (trzy) do dyspozycji na Technice. Auta czołowe (trzy, cztery) wzmocnią tę kolumnę. Magazyn środków sanitarnych na Technice, drugi magazyn mniejszy w Szkole Sienkiewicza urządzić. Lekarze pułkowi zaopatrzą sanitarne patrole w większą ilość środków opatrunkowych.

12. Zaprowiantowanie. Wszystkie oddziały mają mieć przy oddziale zaprowiantowanie na 7 dni, z tego 4 porcje N i 3 R. Co do dalszego zaprowiantowania porozumieć się z Intendenturą Kwatermistrzostwa. W centrum obrony (punkt 4 B) w porozumieniu z Intendenturą Kwatermistrzostwa należy stworzyć podręczne magazyny żywnościowe z zabezpieczeniem żywności na [?] dni.

13. Dowóz i odwóz. W sprawie dowozu i odwozu porozumieć się z mjr. [Filipem] Siarkiewiczem, szefem taborów, referentem automobilowym i Intendenturą Kwatermistrzostwa.

14. Służba straży i bezpieczeństwa publicznego. Straż rządowa pod komendą kpt. Topolskiego obejmie służbę na przedmieściach.

Straż Obywatelska pod komendą kpt. [Witta] Sulimirskiego utrzymuje porządek i pełni służbę bezpieczeństwa w śródmieściu. Od peryferii miasta są wystawione posterunki straży miejskiej, które tam pełnią służbę bezpieczeństwa.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen.

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 19

1918 grudzień 4, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 31 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

I. Uznanie. Za dzielne wytrwanie na posterunku i odparcie ataku Ukraińców na Dublany, wyrażam w imieniu Sprawy uznanie i cześć por. Marianowi Janickiemu i całej jego grupie, złożonej z tamtejszych słuchaczy, jak też chor. Mirosławowi Hornungowi i oddziałowi jego z kompanii „Bema”.

II. Przydzielenie i przeniesienia. Kpt. dr Zygmunt Holobut zostaje przydzielony jako referent personalny Komendy Miasta. Cały dotychczasowy oddział spraw personalnych przechodzi pod jego komendę.

Por. Stanisław Tynelski został z dniem 2 grudnia przeniesiony z Biura Paszportowego Komendy Placu do Komendy Miasta – Oddział Wywiadowczy.

Chor. [Mieczysław] Dobija jest przeniesiony do Sądu Polowego i ma się na rozkaz Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich natychmiast w Sądzie Polowym zgłosić.

III. Organizację kompanii ochronnej obiektów wojskowych, ul. Janowska 116 (Heudepot), znosi się i wciela do oddziału wartowniczego. Por. [Ludwik] Bar zorganizuje oddział i od dnia 6 grudnia obejmie służbę wartowniczą, wskazanym rozkazem obiektów.

IV. Legitymacje Legii Oficerskiej Lwowskiej wystawiane są na papierze żółtym. Osoby wykazujące się innymi legitymacjami Legii Oficerskiej Lwowskiej należy przytrzymać i odstawić do Legii (ul. Zielona, Szkoła św. Zofii).

V. Wystawianie legitymacji. Dla osób wojskowych obcej narodowości, wypuszczonych na wolną stopę przez żandarmerię polową, dokumenty legitymacyjne wystawiać ma Komenda Placu.

VI. Urlopy. Komendy pułków i Komenda Placu mają prawo udzielania żołnierzom urlopów do 10 dni, na zmianę po dwóch żołnierzy z każdej kompanii. Uwzględnić należy tylko wyjątkowo godne polecenia.

Oficerom podlegającym Komendzie Miasta, udziela urlopów tylko Komenda Miasta.

[Czesław] Mączyński, ppłk

Awizo I. Wyśledzenie. (Sąd Polowy L.ex 89/18) Por. Alojzy Mleoch według swego twierdzenia miał pełnić służbę od dnia 24 XI do 28 XI br. na jednym z odcinków przy obronie Lwowa i złożyć przysięgę służbową. Oddziały, w których porucznik ten służył, mają powyższą okoliczność zbadać i donieść o tym do Komendy Miasta do 8 bm. Meldunki negatywne zbyteczne.

Awizo II. Wyśledzenie. Oddział, w którym znajduje się Józef Hütter, były londiner hotelu „Pod trzema Murzynami”, doniesie o tym natychmiast Krajowemu Sądowi Karnemu, oddział VIII.

Awizo III. Wyśledzenie. Oddział, w którym znajduje się Stanisław Gruszka z Hrubieszowskiego, były strzelec 2. pułku strzelców, przebywający na ul. Kurkowej, asenterowany do dnia 1 bm. do Wojska Polskiego, ma natychmiast o tym donieść do Komendy Miasta.

Awizo IV. Oddział, który pobral w czasie między 1–3 grudnia na dworcu Czerniowieckim 1 500 naboju do dział piechoty, doniesie o tym natychmiast do Komendy Miasta.

Komenda Miasta Lwowa i Powiatu

Dodatek nr 1 do rozkazu dziennego nr 31 z dnia 4 grudnia 1918

1. Magazyn broni i amunicji. Magazyny broni i amunicji, pozostające dotychczas przy oddziałach, zostają zwinięte. Pozostaną natomiast przy baonach (oddziałach) magazyny podręczne, zawierające przepisaną rezerwę amunicji, granatów ręcznych, rakiet itd. Wszelką broń z magazynów, jako też nadmiar amunicji itd., mają baony (oddziały) przewieźć do magazynu na ul. Zyblikiewicza (dawny „Bettenmagazin”), który przechodzi pod zarząd referatu uzbrojenia Komendy Miasta – jako główny magazyn broni i amunicji.

Wykonanie rozkazu mają baony (oddziały) zameldować do 9 bm., godz. 6⁰⁰ wieczór.

Komendę magazynu obejmuje ppor. Stanisław Kowalczewski, do pomocy przydziela mu się ochotnika Zygmunta Hartleba.

Por. dr Ludwik Klasten wraca do inspektoratu magazynów (plk. Kempkiego).

2. Oficerowie amunicyjni. Baony (oddziały) przeznaczają dla prowadzenia ewidencji broni i amunicji po 1 oficerze, za którego jedynie podpisem będą mogły otrzymywać asygnaty na broń i amunicję do magazynu głównego. Jest on odpowiedzialny za odpowiednie uzbrojenie oddziału.

3. Raporty broni i amunicji. Komendy i oddziały, przedkładające raport poranny, przedkładają każdego dnia 7, 17 i 27 raporty uzbrojenia referentowi broni i amunicji; tym samym odpadają dotychczasowe raporty amunicyjne w raportach porannych.

Czesław Mączyński, pplk

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 67.

Nr 20

1918 grudzień 4, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 3 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Oddziały nasze przepatrolowały w nocy z 3/4 Laszki Murowane i Sroki Lwowskie. Obydwie miejscowości wolne. Prusy zajęte przez nieprzyjaciela.

Odcinek wschodni.

Sytuacja niezmieniona. Według sprawozdania por. [Benedykta] Majkowskiego z Krzywczyc, po wycofaniu się 5. pp, patrole ukraińskie zachowują się agresywniej i podchodzą bliżej i w większej sile. W Krzywczycach 1. kompania 1. p strzelców: mjr. [Zdzisława] Trześniowskiego i formująca się kompania por. [Tadeusza] Bałlabana.

Odcinek południowy.

Mjr [Karol] Baczyński: 1. kompania i 1/2 kompanii szturmowej, rozpoczęła 4 XII o 4⁰⁰ atak na Sołonek Wielką. Według telefonicznych meldunków akcja postępuje korzystnie.

Odcinek zachodni.

O 5⁰⁰ po południu nieprzyjaciel zaatakował przeważającymi siłami Zimną Wodę od strony Obroszyna i Gródka. Załoga nasza musiała się cofnąć w kierunku Rudna. Wobec naszego przeciwataku nieprzyjaciel opuścił Zimną Wodę w nocy z 3/4. Nasza załoga w Mszanej powiększona o 1 km. i 30 ludzi.

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 21

1918 grudzień 4, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 3 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Wobec silnego równoczesnego ataku z kierunku Grzędę i Lysej Góry, dostały się Grzybowice, po ciężkiej walce, około godz. 8⁰⁰ rano, w ręce nieprzyjaciela. Straty własne są znaczne. Oddział broniący Grzybowic cofnął się do Dublan i Lwowa. Nieprzyjaciel posuwa się w kierunku Dublan z trzech stron: a to z Grzybowic, od Sieciechowa i Podlisek oraz od Srok Lwowskich. Od strony Srok Lwowskich posuwają się patrole ukraińskie na Laszki Murowane i w kierunku na Frenclówkę. O godz. 3⁵⁰ po południu, artyleria własna z Dublan cofnęła się z powodu zupełnego braku amunicji do Zboisk. Ukraińcy z 1 km. zajęli Malechów.

Dla odzyskania Grzybowic zostali wysłani:
kpt. [Roman] Rogoziński: 108 ludzi do Dublan,
kpt. [Wilhelm] Starck: 40 ludzi i 2 km. do Laszek Murowanych, dla zabez-
pieczenia prawego skrzydła,
rtm. [Roman] Abraham: 20 ludzi i 1 km. przez Zboiska do Grzybowic.
Zadanie: zebranie rozproszonych ludzi i uderzenie na Grzybowice w porozumieniu z załogą Dublan.

Artyleria ostrzeliwuje do wieczora Grzybowice.

Posilki doszły do Dublan. Noc minęła bez większej akcji z powodu przemęczenia ludzi i braku amunicji. Amunicja i auto sanitarne zostały w nocy wysłane.

Odcinek wschodni.

Na całym froncie bez zmiany.

Odcinek południowy.

Akcja mjr. [Karola] Baczyńskiego udała się w zupełności. O godz. 6⁰⁰ rano 4. kompania 2. baonu 1. p. strzelców i pół kompanii szturmowej, atakiem flankowym przy pomocy 1 km. rozbiły oddziały nieprzyjacielskie w Solonce Wielkiej i Małej. Zaskoczony nieprzyjaciel stracił wielu zabitych i rannych, cały materiał, amunicję, mnóstwo granatów ręcznych, 2 paki granatów karabinowych i część umundurowania. Wzięto 31 jeńców w tym 4 oficerów. Straty własne: 4 rannych.

Po przeprowadzeniu zadania i oczyszczeniu obu wsi i okolicy, oddziały nasze powróciły do Sokolnik. Ppor. Dubiel zabezpieczył całą akcję od strony zachodniej i stoczywszy walkę między Hodowicami a Nawarią z oddziałem ukraińskim: 200 ludzi i 2 km. usadowionych w okopach na wzgórzu przed cegielnią. Następnie cofnął się do Skniłowa.

Noc minęła spokojnie. W lesie Zubrzyckim i Maliczkowicach – słabe oddziały nieprzyjacielskie.

Odcinek zachodni.

Ruch kolejowy z Gródkiem Jagiellońskim przywrócony. Pociąg południowy odszedł regularnie. Wzmocniona załoga Zimnej Wody stoczyła większą potyczkę pod Bartatowem, z powodu jednak naporu przeważających sił zmuszona była cofnąć się z powrotem do Zimnej Wody.

Szef Sztabu

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 22

1918 grudzień 5, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 32 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

I. Uznanie. Senat Akademicki Wszechnicy Kazimierzowskiej we Lwowie nadesłał na ręce Komendanta Miasta i Powiatu następujące pismo z dnia 4 grudnia 1918 roku:

„Czcigodny Panie Pułkowniku! Prawdziwą potrzebą serca jest dla nas, przedstawicieli Kazimierzowskiej Wszechnicy we Lwowie, złożyć Tobie Czcigodny Panie Komendancie, na ręce Twoje i całemu Wojsku Polskiemu, które pod Twoim znakomitym i nieomylnym dowództwem wyrwało Lwów z rąk nieprzyjacielskich, wyrazy najgorętszej podziękności i najgłębszej czci. Niestrudzony, niczym niezrażony, pełen wiary w zwycięstwo prawdy i sprawiedliwości, spokojny, czujny i wszystko przewidujący, kierowałeś Panie Komendancie, z jasno wytkniętym planem operacjami wojennymi w sposób, który wzbudzał podziw fachowych znawców, a zarazem dodawał otuchy i odwagi nieustraszonym zastępom, naszym najdroższymi żołnierzom i żołnierzykom, którzy jak lwy porwali się do broni, a wobec których męstwa i pogardy śmierci błędnie sława termopilskich zwycięzców. Cześć i chwala tej młodzieży, wśród której widzimy spore szeregi słuchaczy naszej Kazimierzowskiej Wszechnicy, cześć tej drogiej, pełnej poświęcenia dziatwie, cześć i chwala Tobie, Czcigodny Panie Pułkowniku, i wdzięczność za Twój czyn najserdeczniejsza, za czyn wiekopomnego a trwałego dla naszej polskiej Ojczyzny i dla całej odbudowy naszego państwa. Przyjmij, Czcigodny Panie, wyrazy czci i podziękności od nas, jako przedstawicieli instytucji stojącej na straży najwyższych interesów ducha polskiego i cywilizacji polskiej, a będącej wraz z nami wszystkimi, krwią z krwi i kością z kości naszego narodu i społeczeństwa, i racz przekazać nasze podziękowanie Swym podkomendnym.

Senat akademicki Uniwersytetu Lwowskiego

dr L. Jurasz: w.z. Rektor”

II. Przydzielenia. Por. dr. Mariana Maciejowskiego przydzielam do Komisji poborowej nr 1, ul. Hetmańska 6, w charakterze oficera z prawem zastępstwa. Por. Zygmunt Dobrzański otrzymuje rozkaz uformowania 2. Szwadronu Kawalerii Lwowskiej, z punktem oparcia w Rzęśnie Polskiej. Do Komendy Miejskiej Straży Obywatelskiej przydziela się pełniących już tam służbę: kpt. Marcelego Kopernickiego (ad 2 XII br.), kpt. Artura Schlarba (od 26 XI br.), por. Tadeusza Witwickiego (od 1 XII br.), pchor. Mariana Tatarzyńskiego (od 27 XI br.), por. Włodzimierza Krynickiego (od 24 XI br.), por. Piotra Kindę (od 30 XI br.). Le-

gitymacje wyda się dla tych oficerów z dzisiejszym rozkazem. Pobory ich przekazuje się do wypłaty Intendenturze Komendy Miasta (ref. pers. res. exh. 8).

Szer. Gromski zostaje przydzielony do 30. pp im. króla Jana Sobieskiego.

IV. Legitymacje Legii Oficerskiej. Akty wysyłane z Legii Oficerskiej są zaopatrzone w pieczęć podłużną lub okrągłą z Orłem Polskim. Wszelkie inne są nieważne.

V. Sprawy cywilnych nadużyć, kradzieży i rewizji. We wszelkich sprawach cywilnych nadużyć, przeprowadzania rewizji i kradzieży należy się zwracać nie do Komendy Żandarmerii Polowej, tylko do Komendy Miejskiej Straży Bezpieczeństwa (Kazimierzowska 30).

VI. Pozwolenie na akcje kompanii i patroli. Wszelkie akcje poszczególnych kompanii i większe patrole mogą się odbywać tylko za poprzednim zezwoleniem komendantów baonów, pułku i Komendy Miasta. Przekraczających pociągę do surowej odpowiedzialności.

VII. Podział służby technicznej przy Komendzie Miasta. Podział służby technicznej przy Komendzie Miasta zostaje następująco unormowany:

Oficer Formacji Technicznej – kpt. Karol Wątorek, zastępca – por. inż. Władysław Derdacki. Temuż przydziela się referentów:

- a) dla spraw saperskich: por. Mieczysław Piskorski,
- b) dla służby łączności: ppor. Wiktor Step-Flach,
- c) dla spraw automobilowych: ppor. inż. Zygmunt Rossowski,
- d) dla spraw budowlanych: ob. inż. Królikiewicz,
- e) dla warsztatów naprawy dział i broni: chor. Kozakiewicz.

VIII. Materiały dla Muzeum Miejskiego. Wszystkie oddziały mają obowiązek udzielić Panu dr. Aleksandrowi Czołowskiemu, dyrektorowi Archiwum Miejskiego i urzędnikom przez niego upelnomocnionym, jak najdalej idącej pomocy przy zbieraniu materiałów z bojów lwowskich, jako też broni, amunicji, odczw, odpisów rozkazów, meldunków, fotografii itp., dla Muzeum Miejskiego we Lwowie. Wszystkie materiały mają być oddawane w odpisach, a oryginały składane w biurze prasowym Komendy Miasta.

Awizo a. Oddziały i zakłady wojskowe, w których znajdują się: por. Nittman, por. Jan Nimczuk, chor. Konrad Trapszo, który w połowie listopada 1918 r. z polecenia Naczelnej Komendy pojechał jako kurier na Ukrainę, i który przypuszczalnie już wrócił, żołnierz Jan Ziobrowicz (możliwe Ziobraniec) z pociągu pancernego nr 2, żołnierz (możliwe starszy żołnierz) Edward Dydych (oddział wojskowy nieznany), mają niezwłocznie donieść Komendzie Placu o miejscu ich pobytu. Wyżej wymienieni mają stawić się celem przesłuchania w sądzie tutejszym dnia 17 XII br. o godz. 9³⁰ rano, przy ul. Sakramentek 14, I p., drzwi nr 13.

Awizo b. Oddział, w którym znajduje się Zbigniew Hippmann, uczeń VI klasy realnej, zapisany w Domu Techników I XI br., doniesie o tym natychmiast do Komendy (Adiutantura).

Awizo c. Oddział, zakład wojskowy, w którym znajduje się zbędny litograf, zgłosi go w kancelarii 2. Pułku Strzelców Lwowskich.

[Czesław] Mączyński, pplk

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 69.

Nr 23

1918 grudzień 5, Lwów. – Obsada personalna dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich

1. Pułk Strzelców Lwowskich

Komendant: mjr Michał Pomian-Cieński

Adiutant: ppor. Władysław Laudyn

1. Batalion: mjr Zdzisław Trzeźniowski

adiutant: ppor. Andrzej Schramm

1. komp.: por. Benedykt Majkowski

2. komp.: kpt. Jerzy Schwarzenberg-Czerny

3. komp.: por. Zygmunt Csadek

Kompania Karabinów Maszynowych: por. Rudolf Indruch

2. Batalion: mjr Mieczysław Boruta-Spiechowicz

adiutant: por. Kazimierz Stefczyk

4. komp.: por. Stanisław Bergman

5. komp.: kpt. Stanisław Zagórski

6. komp.: por. Jan Ogiński

Kompania Karabinów Maszynowych: por. Aleksander Zbożyl-Mirecki

3. Batalion: kpt. Stanisław Drobniewicz

adiutant: por. Kazimierz Skwarczyński

7. komp.: por. Roman Rogoziński

8. komp.: por. Stefan Wechsler-Wierzbowski

9. komp.: kpt. Bernard Mond

Kompania Karabinów Maszynowych: por. Witold Kozak

2. Pułk Strzelców Lwowskich

Komendant: płk [Ryszard] Hausner

1. Batalion: kpt. Walerian Sikorski

adiutant:

1. komp.: por. Franciszek Sikorski

2. komp.: kpt. Wilhelm Starck

3. komp.: kpt. Ludwik Kopeć

Kompania Karabinów Maszynowych: vacat

2. Batalion: por. Ferdynand Andrusiewicz

adiutant: por. Zygmunt Seltenreich

4. komp.: por. Antoni Rzepecki

5. komp.: por. Karol Marks

6. komp.: por. Jan Schramm

Kompania Karabinów Maszynowych: vacat

3. Batalion: ppor. [Otto Józef] Meller

adiutant:

7. komp.

8. komp. kompania szturmowa

9. komp.

Kompania Karabinów Maszynowych: vacat

30. Pulk Piechoty

Komendant: pplk Karol Krauss

adiutant: por. Tadeusz Bałaban

1. Batalion: pplk Ottokar Gauglitz

adiutant:

1. komp.: por. Jan Władysław Kalkus

2. komp.: por. Stanisław Toruń

3. komp.: por. Julian Stelmachów

2. Batalion: mjr Stanisław Żurowski

adiutant: ppor. Jan Blum

4. komp.: Maksymilian Wiktor

5. komp.

6. komp.

Artyleria

Komendant: pplk Marcei Śniadowski

adiutant: por. Wilhelm Todt

1. Pulk Artylerii Polowej

Komendant: mjr Tadeusz Łodziński

adiutant: por. Jan Barański

1. Dywizjon: kpt. Henryk Trzos

adiutant: por. Stanisław Samocki

1. bateria: por. Tadeusz Filipowicz

2. bateria: por. Tadeusz Kuchar

3. bateria: por. Władysław Gruiński

2. Dywizjon: kpt. Henryk Kreiss

- adiutant: por. Adam Kopacz
- 4. bateria: Zdzisław Latawiec
- 5. bateria: Bolesław Monasterski
- 6. bateria: por. Roman Odzierzyński

[Jan] Kulczycki, kpt.

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 102.

Nr 24
1918 grudzień 6, Lwów. – Z rozkazu nr 14
Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią
w sprawach kwatermistrzowskich

L. prez. 73. – Objęcie komend dworca

Komendantem dworca Łyczaków mianuję ppor. Emila Loosa i przydzielam mu do pomocy chorążego Stanisława Ostowskiego.

Komendantem dworca Kleparów mianuję ppor. Romana Chorążaka, z tym że jako zastępca urzęduje chor. Alfred Chrzan.

Komendantem dworca Zimna Woda mianuję ppor. Mieczysława Motylewskiego i przydzielam mu do pomocy chorążego Ottomara Schullera.

Komendantem dworca Mszana mianuję ppor. Juliusza Köhle.

Komendantem dworca Kamieniobród mianuję ppor. Emila Niemczynowskiego i przydzielam mu do pomocy chorążego Józefa Zielińskiego.

Komendantem dworca Gródek Jagielloński mianuję por. Franciszka Podwapińskiego i przydzielam mu do pomocy ppor. Karola Błatkiewicza.

Komendantem dworca Radatycze mianuję ppor. Witolda Barłoga.

Komendantem dworca Sądowa Wisznia – por. Walerego Totha i przydzielam mu do pomocy chorążego Mariana Skrzepija.

Komendantem dworca Mościska mianuję por. Jana Klimka i przydzielam mu do pomocy chor. Karola Rawskiego.

L. prez. 74. – Przydział

Przydzielam do Komendy Dworca we Lwowie:

- por. Stanisława Wierzbiańskiego
- por. Juliusza Voelpela
- ppor. Michała Blondeka
- por. Tadeusza Krukierka,

a jako łącznika do urzędu ruchu, asystenta kolejowego – Karola Makfanina.
Przydzielam do komendy dworca Podzamcze ppor. Stanisława Mazurkiewicza.

L. prez. 75. – Komenda ubezpieczeń linii kolejowych

Komendantem ubezpieczeń linii kolejowych mianuję kpt. Bronisława Geberta, jako adiutanta przydzielam mu ppor. Józefa Leszczyńskiego oraz por. Kazimierza Karpińskiego i por. Leona Göttera.

L. prez. 76. – Zarządzenie

Zarządzam utworzenie lotnej komisji artyleryjskiej pod przewodnictwem podpułkownika [Ludwika] Monne, celem objeżdżania arsenałów i warsztatów pozamiejskowych dla zbadania materiału artyleryjskiego, zdatnego do uzupełnienia podległej mi artylerii.

L. prez. 77. – Przydział

Chorążego Platona Ballabana przydzielam do Komendy Żandarmerii WP. Po dalsze rozkazy zgłosi się sam do mjr. Wiktora Hoszowskiego.

L. prez. 78. – Przydział

Porucznika lekarza Benedykta Ziemińskiego przydzielam do dyspozycji szefa sanitarnego celem wykorzystania go w służbie garnizonowej we Lwowie.

L. prez. 79. – Przydział

Przydzielam ppor. Duczyńskiego do pomocy referentowi artyleryjskiemu.

L. prez. 80. – Przydział

Przydzielam por. [Wiktora] Budzyńskiego do biura komunikatów i informacji. Ppor. [Stefan] Kisielewski odbierze od por. Budzyńskiego agendy.

L. prez. 81. – Przydział

Przydzielam podchorążego Jakuba Koziola do Adiutantury Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 82. – Przydział

Przydzielam por. inż. Tadeusza Wróbla i ppor. inż. Zdzisława Derdackiego do grupy inżynierii wojskowej.

L. prez. 83. – Przepisy o urlopach

Aż do odwołania wstrzymuję urlopy. W wyjątkowych wypadkach urlopu (w sprawach rodzinnych i nagłych) do dni 3 udzielają:

1. Oficerom przydzielonym do Kwatermistrzostwa przy NDWP – Kwatermistrz.

2. Oficerom podwładnym, komendantowi miasta i komendantowi placu – ciż komendanci.

3. Oficerom grup operacyjnych (Roji, Swobody, Wieczorkiewiczza i Modelskiego) komendanci tychże.

4. Podoficerom i szeregowcom przydzielonym do Oddziału Sztabowego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią – komendanci tegoż oddziału.

Silom pomocniczym biurowym męskim i żeńskim, przydzielonym do wymienionego dowództwa – szefowie odnośnych oddziałów na przedstawienie dotyczących kierowników.

5. Podoficerom i szeregowcom oddziałów wojskowych – komendanci pułków względnie komendanci samodzielnych baonów.

6. Podoficerom i szeregowcom przydzielonym do komend i zakładów – dotyczący komendanci zakładów (o ile posiadają rangę kapitana lub wyżej).

W razie przeciwnym udziela urlopu najbliższy przełożony posiadający przynajmniej rangę kapitana w górę.

7. Wszyscy oficerowie, podoficerowie i szeregowcy, podlegający Naczelnemu Dowództwu Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, mają przy urlopowaniu prawo bezpłatnego przejazdu koleją (oficerowie sztabowi I klasą, inni oficerowie II klasą, wszystkie zaś inne osoby wojskowe III klasą).

W dotyczącym dokumencie podróжным ma ta okoliczność być wyraźnie uwidoczniiona a zarazem z prawej strony u góry zaznaczone, że koszta podróży koleją ponosi skarb państwa polskiego.

8. W każdym dokumencie podróжным ma być czerwonym ołówkiem zaznaczony dzień ostateczny, w którym powrót z urlopu ma nastąpić.

9. Każdy rozkaz otwarty musi być zaopatrzony stampilią [pieczęcią] okrągłą.

OW 44/I. – Zarządzenie

Komenda Etapowa we Lwowie zorganizuje, wyekwipuje i uzbroi Batalion Etapowy z przeznaczeniem do służby ubezpieczeń.

OW 45/SK – Czytelność podpisu

Wszystkie na jakichkolwiek aktach, sprawozdaniach, kartach służbowych itd. umieszczone podpisy, muszą być wypisane całkowicie czytelnie i zaopatrzone podaniem stopnia służbowego.

Za zgodność
[Leopold] Spira, por.
Szef Adiutantury, kwat.

[Władysław] Sikorski, pułkownik

^a opuszczono awiza dotyczące poszukiwania osób

Oryginal
CAW, I. 304.1, t. 1.

Nr 25
1918 grudzień 6, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 33
Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

I. Przydzielenia. Por. Zygmunt Sochacki objął funkcję kierownika budowy pociągu pancernego Komendy Miasta.

Ppor. Franciszek Lista, dotychczasowy komendant oddziału ochrony obiektów wojskowych, przydzielony zostaje z dniem dzisiejszym do tworzącej się kompanii robotniczej, jako jej komendant.

Szer. Tadeusz Sikorski z 1. kompanii 2. Pułku Strzelców Lwowskich zostaje z dniem dzisiejszym przydzielony do 1. kompanii 1. Pułku Strzelców Lwowskich.

II. Zwolnienia. Por. Wojciechowski zostaje zwolniony od pełnienia służby przy 30. pp aż do odwołania. Wyżej wymieniony jest od dnia dzisiejszego zatrudniony przy tworzeniu pułku podolskiego.

Chor. Władysław Lichtenberg zostaje z dniem dzisiejszym zwolniony ze służby czynnej w WP. Chor. Władysławowi Lichtenbergowi wyrażam za jego dotychczasową, pełną poświęcenia działalność gorące uznanie w imieniu służby.

III. Stosunek patroli wojskowych do patroli Straży Obywatelskiej

Przypomina się, że patrole wojskowe nie mają prawa żądać hasła od patroli Straży Obywatelskiej. Straż Obywatelska bowiem ma swoje wewnętrzne hasła. Patrole, które się zetkną, mają jedynie prawo żądania wzajemnego legitymowania się.

IV. Zakaz rekwizycji mleka. Zdarza się, że wojskowe oddziały, pomieszczone na peryferiach miasta, rekwirują mleko donoszone przez ludność wiejską do Lwowa, dla swoich potrzeb. Mleko jest dla noworodków i niemowląt niezbędnie potrzebne, dlatego zabrania się kupowania i rekwirowania mleka.

V. Koszary i stany kompanii robotniczej

A. Baraki przy ul. Janowskiej 116 (Heimerlager, czyli dawny Heudepot) przeznaczają się na magazyny materiałów budowlanych oraz koszary tworzącej się kompanii robotniczej. Zarząd tych baraków obejmuje z dniem dzisiejszym Grupa Budownictwa Wojskowego przy oddziale Technicznym Komendy Miasta.

B. Stan tworzącej się kompanii robotniczej ustala się na dwóch oficerów, 150 ludzi (przeważnie fachowców) oraz 10 wozów i 22 konie.

VI. Zmiana adresu. Legia Oficerska Lwowska została przeniesiona z hotelu Astoria (ul. Kazimierzowska) do Szkoły św. Zofii (ul. Zielona).

VII. Niewpuszczanie osób ukraińskiej i niemieckiej narodowości do miasta. Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią L.op. 163, zarządzają wszystkie oddziały, by placówki bezwarunkowo nie wpuszczały do miasta ludzi narodowości ukraińskiej i niemieckiej.

VIII. Doniesienie karne. Przypomina się komendantom oddziałów i zakładów, że doniesienia karne o wszystkich przestępstwach przez ich podwładnych popełnionych, podlegających karno-sądowemu ściganiu, mają być w drodze służbowej przedkładane Komendzie Miasta. Doniesienie ma zawierać dokładne oznaczenie donoszącej komendy, fakty uzasadniające podejrzenie o czyn karygodny, z naprowadzeniem dowodów i nadmienieniem, czy podejrzanego aresztowano (punkt 650 regulaminu służby). Aresztowani mają być równocześnie z doniesieniem odstawieni do Komendy Miasta.

IX. Używanie pojazdów i samochodów. Pojazdy i samochody komend WP mogą być używane tylko służbowo przez osoby wojskowe. Wszelkie inne użycia samochodów i pojazdów będą, jako wykroczenia, surowo karane.

X. Ewidencja wozów. Komendy podlegające Komendzie Miasta zarządzają ponumerowanie wozów. Każdy wóz po prawej i po lewej stronie musi mieć na tablicach drewnianych wyraźnie napisany oddział i przeznaczenie, np. 1. p. strz. lwowskich 1. baon, wóz prowiantowy.

XI. Urlopy. Udzielał ppor. Stefanowi Mieleckiemu czterodniowego urlopu do Rzeszowa, plut. Antoniemu Bałowi trzydniowego urlopu do Przemyśla.

Awizo A. Oddział, w którym znajduje się, względnie oddziały, którym wiadomo, gdzie znajduje się Zenon Szumski, były legionista 2. p., w chwili zmiany rządów służący przy byłym austriackim 15. pp we Lwowie, ul. Kurkowa, doniosą o tym do Komendy Miasta (Adiutantura).

Awizo B. Oddział, w którym znajduje się Adolf Kaźmierowicz (możliwe 1. baon 2. pp, mjr Trześniowski), doniesie o tym natychmiast do Komendy Miasta (Adiutantura).

Awizo C. Komendy wszystkich oddziałów mają zwracać baczną uwagę na zapytania skierowane do oddziałów w „awizo” i badać szczegółowo, czy osoby wojskowe, wymienione w „awizo” znajdują się u nich i donieść o tym natychmiast do Komendy Miasta (Adiutantura).

Czesław Mączyński, pplk

Komenda Miasta i Powiatu Lwowa

Dodatek do rozkazu dziennego nr 33

Uznanie. Wczoraj podczas ataku na Laszki Murowane padł ugodzony kulą nieprzyjacielską komendant kompanii 2. Pułku Strzelców Lwowskich, kpt. [Wilhelm] Starck¹. Poległy był jednym z najdzielniejszych obrońców Lwowa podczas najazdu ukraińskiego. W zuchwałych wypadach zdobywał bohatersko

¹ Zob. S. Nicieja, *Cmentarz Obrońców Lwowa*, s. 287–288. Także tom 1 wg indeksu, tamże biogram.

Wulkę, Zamarstynów, Podzamecze, ostatnio rozprawiał się skutecznie z bandami ruskimi koło Dublan i Laszek. W poległym traci armia polska najlepszego żołnierza, a Ojczyzna wiernego syna. W imieniu najświętszej sprawy, na której ołtarzu złożył swoje ofiarne życie poległy – składam Mu gorącą cześć i zapewnienie, że bohaterskie imię Jego pozostanie na zawsze we wdzięcznej pamięci towarzyszy broni.

Czesław Mączyński, pplk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 69.

Nr 26

1918 grudzień 6, Lwów. – Instrukcja Komendy Miasta Lwowa dla dowódcy 1. Pułku Strzelców Lwowskich w sprawie rozbrojenia wsi ukraińskich

I. Przy zajmowaniu wsi należy je tak otoczyć, by żaden człowiek nie mógł się wymknąć. Każdego kto usiłuje ze wsi uciec, zastrzelić.

II. Po zajęciu wsi zebrać całą ludność, mężczyzn wydzielić i zapowiedzieć, że każdego się rozstrzela, kto nie przyzna się do posiadania broni, która przy rewizji u niego się znajdzie.

III. Przeprowadzić rewizję domów w obecności wójta, który ma wskazać właściciela domu, w którym znaleziono broń.

IV. Wziąć zakładników i zapowiedzieć, że jeśli jeszcze raz wystąpi wieś z bronią przeciwko naszym wojskom lub udzieli pomocy bandom ukraińskim – zakładników się rozstrzela, a wieś spali.

Jako zakładników brać ludzi, którzy w danej wsi największe mają znaczenie.

[Kazimierz] Rylski, mjr

Podać natychmiast komendantom kompanii do wiadomości.

[Michał] Pomian-Cieński, mjr

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 104.

Nr 27

1918 grudzień 6, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 5 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

W Dublanach sytuacja niezmiennona. Kpt. Wilhelm Starck wzięwszy Frenelówkę uderzył na Laszki Murowane i wyparł stamtąd nieprzyjaciela. Z zapadającym mrokiem nieprzyjaciel napadł i rozbił naszą placówkę w Frenelówce, po czym udało mu się otoczyć Laszki Murowane. W zaciętej walce kpt. Starck został ciężko ranny, oddział jego przebił się do Lwowa¹. Natychmiast zostały wysłane patrole łącznikowe ze Lwowa i z Dublan do Zboisk oraz ważniejsze punkty na peryferii miasta obsadzone przez nas.

Odcinek wschodni.

Sytuacja niezmiennona.

Odcinek południowy.

Oddział kpt. Jerzego Schwarzenberg-Czernego zajął Sichów. Przednie jego patrole wyrzuciły nieprzyjaciela z Pasiek Zubrzyckich i zapuściły się w stronę Krotoszyna.

Odcinek zachodni.

Zupełny spokój.

Szef Sztabu

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 28

1918 grudzień 7, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 34
Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

I. Zwolnienie. Zwalniam z czynnej służby WP z dniem dzisiejszym dr. Józefa Browińskiego.

II. Przeniesienie. (referat personalny) na własną prośbę przenosi się chor. Adolfa Pańczakiewicza z 1. baonu 1. p. strzelców lwowskich do 5. pp WP (referat personalny 8). Do Komendy Miejskiej Straży Obywatelskiej przydziela się już pełniącego tam służbę por. artylerii Juliusza Ujejskiego. Od 1 grudnia br.

¹ Kpt. Wilhelm Jan Starck zmarł po otrzymaniu śmiertelnej rany. Zob. dokument nr 25.

wydaje mu się legitymację. Intendentura Komendy Miasta przyjmie go na etat Komendy Miasta. Podporucznicy sanitariusze Tobiczki i Orzechowski z 30. pp zostają przydzieleni do szefa Sanitarnego Komendy Miasta Lwowa i mają się tam natychmiast zgłosić.

III. Przydział ludzi do 13. kompanii pp por. [Adolfa] Massara. Kadra 1. pp strzelców lwowskich przy ul. Pijarów, przydzieli spośród nowo zaasentowanych (litery A) 70 rekrutów do 13. kompanii 1. pp por. Massara, stacjonowanej w koszarach kawalerii w Łyczakowie. Kompania 13. zgłosi się jutro w niedzielę do Kadry po odbiór ludzi pomiędzy 12⁰⁰ a 1⁰⁰ w południe.

IV. Kontrola zapotrzebowania chleba. Celem przeprowadzenia kontroli zapotrzebowania chleba, wzywa się oficerów prowiantowych wszystkich oddziałów na dzień 8 grudnia (niedziela) br. o godz. 8³⁰ po południu, do lokalu Intendentury przy ul. Ochronek 4. Wszyscy oficerowie prowiantowi mają ze sobą przynieść książki fasunkowe.

V. Objęcie funkcji. Obowiązki dr. J. Browińskiego jako referenta skarbowego Komendy Miasta obejmuje z dniem dzisiejszym szer. Stefan Uhma.

VI. Lista strat. Oddziały przedłożą imienną listę strat od 22 XI br. do dnia 7 XII br. włącznie, z dokładnym podaniem miejsca i czasu. Od dnia 7 XII przedkładać będą oddziały listy strat z raportem porannym.

VII. Odsyłanie chorych. 2. i 3. bateria artylerii WP odsyła swych chorych do codziennej wizyty lekarskiej na Cytadelę (gmach główny) do 30. pp.

VIII. Sprawy weterynaryjne. Pomimo wyraźnych rozkazów nie przedłożono dotychczas żądanych wykazów i raportów. Za wypełnienie poniżej powtórzonych rozkazów odpowiedzialni są lekarze weterynaryjni poszczególnych formacji.

a. Celem ustalenia listy personalnej: wszyscy lekarze i chorążowie weterynaryjni, przydzieleni do oddziałów wojskowych, do szpitali końskich, do rzeźni i kuźni wojskowych, podlegających Komendzie Miasta, zgłoszą natychmiast osobiście swoje dane personalne u referenta weterynaryjnego Komendy Miasta.

b. Lekarze weterynaryjni *en chef* zaraportują natychmiast ilość i stan chorobowy koni tych oddziałów, przy których pełnią służbę. To samo dotyczy chorążych weterynaryjnych, o ile pełnią służbę samodzielnie.

c. Lekarze weterynaryjni *en chef* odbędą najdalej do tygodnia przegląd koni i zdadzą szczegółowy raport pisemny. Wyszczególnić liczbę oraz klasyfikację (tj. ile dużych, ile małych), stan odżywienia, chorobowość, a to chirurgiczne, wewnętrzne, skórne (świerzb!), stan kopyt i okucia, wreszcie spostrzeżenia i wnioski.

d. Podczas przeglądu baczność zwrócić na przegrodę nosową, gruczoły podszczękowe, upławy ropne z nosa.

e. Lekarze weterynaryjni przedłożą raport chorób zakaźnych według schematu podanego w rozkazie NKWP nr 13 z dnia 5 grudnia 1918.

-- a

XIV. Sprostowanie. Punkt V rozkazu dziennego nr 32 Komendy Miasta prostuje się o tyle, że „we wszelkich sprawach cywilnych nadużyć, przeprowadzaniach rewizji i kradzieży należy się zwracać nie do Straży Bezpieczeństwa, ul. Kazimierzowska 30, lecz do Dyrekcji Policji we Lwowie, Departament IV, a w nagłych wypadkach do Inspekcji Policji, ul. Jachowicza 4”. Rządowa Straż Bezpieczeństwa we Lwowie jest tylko organem wykonawczym Dyrekcji Policji.

XV. Urlopy. Udzielam ppor. Edmundowi Wolańczykowi siedmiodniowego urlopu do Bilgoraja w nagłych sprawach rodzinnych, chor. Michałowi Mikulickiemu czterodniowego urlopu od dnia 8 grudnia do dnia 11 grudnia 1918 włącznie.

XVI. Sprostowanie szarży. Mieczysławowi Selcerowi, komendantowi kompanii sztabowej przysługuje ranga chorążego.

Czesław Mączyński, pplk

Awizo I. 2. Pułk Strzelców Lwowskich, dotknięty bolesną stratą jednego z największych bohaterów dni ostatnich – obrońcy miasta Lwowa, śp. kapitana Wilhelma Starcka, komendanta 2. kompanii, zawiadamia o smutnym obrzędzie pogrzebowym, który odbędzie się 8 grudnia br. o godz. 2⁰⁰ po południu z kaplicy Boimów na cmentarz Łyczakowski. Msza żałobna odbędzie się we wtorek, dnia 10 bm. o godz. 9⁰⁰ przed południem, w kościele oo. Karmelitów.

Awizo II. Jutro w niedzielę odbędzie się w kościele Garnizonowym oo. Jezuitów nabożeństwo dla żołnierzy o godz. 9⁰⁰ rano. Wszystkie oddziały wolne od służby jawią się w kościele.

—^a tak w tekście; brak pkt. IX–XIII

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 69.

Nr 29
1918 grudzień 7, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 6 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

O godz. 6⁰⁰ rano rozpoczął nieprzyjaciel atak na linii Sieciechów – Podliski – Żydatycze. Atak rozpoczął gwałtowny ogień artylerii, trwający cały dzień. Dublany zostały trafione przez przeszło 200 granatów, w tym parę pocisków z gazem. Około godz. 10⁰⁰ przed południem nieprzyjaciel rozpoczął ruchy okalające od strony Laszek Murowanych i na północ przez lasy w kierunku Sieciechowa. Atak ten odparliśmy naszym ogniem, nieprzyjaciel cofnął się do lasu na wschód, ścieląc drogę powrotną rannymi i zabitymi. W tych walkach odznaczył się pchor. Ilkowski, który zmusił jeden km. do milczenia. O godz. 2⁰⁰ po południu dał się już odczuć brak amunicji, równocześnie nadeszły meldunki, że nieprzyjaciel usiłuje zamknąć Dublany w kierunku od Laszek Murowanych ku Grzybowicom. Równocześnie doniesiono, że także załoga Grzybowic stara się połączyć z otaczającym nas nieprzyjacielem, celem zupełnego odcięcia nas. O godz. 4³⁰ po południu pozostało już tylko 5–15 naboju na człowieka, Dublany były ze wszystkich stron otoczone. Rada oficerska postanowiła wtedy dla uniknięcia niewoli, przebić się w stronę Malechowa. Ruchy te odbyły się w porządku do godz. 7⁰⁰ wieczorem. Zupełny brak amunicji i żywności, ogromne znużenie żołnierza i brak nadziei odsieczy zmusił dzielną załogę do ustąpienia z Dublan. Podczas gdy załoga Dublańska cofała się, patrole nasze zajęły w zupełności Laszki Murowane i Malechów.

Odcinek wschodni.

Znaczniejsze siły ruskie gromadzą się w okolicy Winnik.

Odcinek południowy.

Kozielniki, Zubrza i Obroszyn zajęte przez silniejsze nieprzyjacielskie oddziały.

Odcinek zachodni.

Patrol nasz wysłany celem rekwizycji do Rzęsny Ruskiej, natrafił tam na oddział nieprzyjacielski i zmuszony ogniem cofnął się. Własny patrol, który wyszedł z Rzęsny Polskiej, zmusił nieprzyjaciela do ucieczki, odrzucając go przez kotę 311, Kozin aż do Domażyru.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 30

1918 grudzień 8 lub 9, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 35 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

I. Mianowania. (NDWP na Galicję Wschodnią, rozkaz nr 14 z 7 XII br. L.pres. 84). Mianuję lekarza mjr. dr. Czechowicza, szefem sanitarnym Komendy Miasta i Powiatu, zwalniając jednocześnie z tych obowiązków mjr. dr. Węgrzynowskiego.

II. Przydzielenia. Legia Oficerska przydzieli sześciu oficerów do 2. baonu 2. pułku strzelców (dworzec).

Por. J. Dobosza z 1. baonu 2. pułku strzelców przydzielam do Legii Oficerskiej.

Por. Julian Czyżewski z Legii Oficerskiej zostaje z dniem dzisiejszym przydzielony jako instruktor wojskowy do szkoły im. Jordana (p. Kistryna).

Chor. Karol Rutkowski z 2. baonu 1. pułku strzelców zostaje przydzielony do Komendy Miasta (referent broni).

Chor. Adam Szefer z Legii Oficerskiej zostaje przydzielony jako oficer telefoniczny do 2. pułku strzelców.

Pchor. Jan Jasny z kadry kawalerii (Łyczaków 3) zostaje przydzielony do lotnego oddziału poborowego.

III. Rozwiązania. Z dniem dzisiejszym zostaje oddział rtm. Towarnickiego rozwiązany. Przydzieleni do tego oddziału żołnierze mają natychmiast wrócić do swych pierwotnych oddziałów.

IV. Wykazy sanitarne. Wszystkie podległe mi oddziały i formacje mają odwrotnie przedłożyć szefowi sanitarnemu Komendy Miasta i Powiatu imienny dokładny spis przydzielonych lekarzy, podporuczników, chorążych sanitarnych, medyków, ilościowy wykaz sanitariuszy i sanitariuszek, w końcu liczbę patroli sanitarnych i środków transportowych dla chorych.

W przyszłości należy powyższy wykaz przedkładać 1 i 16 każdego miesiąca. Lekarze pułkowi mają natychmiast przedłożyć zapotrzebowanie środków opatrunkowych i lekarstw.

V. Unieważnienie legitymacji żandarmerii polowej. Wszelkie legitymacje żandarmerii polowej (niebieskie) nie mają zupełnie ważności. Legitymujących się tego rodzaju legitymacjami należy aresztować i odstawić do Komendy Żandarmerii Polowej, ul. Zielona 7.

VI. Pralnia WP. Pralnia Wojsk Polskich, ul. Marcina 30, przyjmuje bieliznę do prania i wydaje bieliznę czystą codziennie od godz. 9⁰⁰ do 12⁰⁰ w południe.

VII. Tymczasowe magazyny broni. W myśl rozkazu Naczelnego Dowódzwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią (Op. taj. L.196 z dnia 4 XII 1918), podlegają tymczasowo magazyny broni i amunicji: Szkoła Sienkiewicza, Szkoła Konarskiego i Koszary Jabłonowskie, Komendzie Miasta. Należy więc

bezwzględnie wykonać wszelkie zarządzenia referenta uzbrojenia, dotyczące się tych magazynów.

VIII. Odprawa oficerów amunicyjnych. Oficerowie amunicyjni baonów stawiają się we wtorek, 10 bm. o godz. 6⁰⁰ wieczorem u referenta uzbrojenia Komendy Miasta (pl. Smolki 3).

IX. Maszynki do napelniania gurtów. Oddziały posiadające maszynki do napelniania gurtów do km. donoszą o tym natychmiast Komendzie Miasta (referat uzbrojenia).

X. Bezprawne zatrzymanie członków Straży Obywatelskiej. Zdarzają się wypadki, że patrole wojskowe zatrzymują, a nawet aresztują członków Straży Obywatelskiej, będących w służbie, mimo prawomocnego legitymowania się tychże. Wszystkie komendy oddziałów mają wydać odpowiednie rozkazy, by temu bezprawiu zapobiec.

Czesław Mączyński, ppłk

Awizo 1. Oddział, w którym znajduje się Józef Tusch z Przemyśla, który wstąpił do wojska dnia 22 listopada 1918 zawiadomi o tym ojca jego, Jana Tuscha z Przemyśla, ul. Gołębia 19 i doniesie o jego adresie.

Awizo 2. Ppor. Schleyen i chor. Czarski mają się zjawić niezwłocznie w Komendzie Placu (Adiutantura) celem otrzymania pisma do L.215/KP.

Awizo 3. Oddział wojskowy, który w dniach 23 i 24 listopada br. zajmował jako kwaterę zakład wychowawczy, mieszczący się przy ul. Sykstuskiej tuż obok poczty, zawiadomi o tym Komendę Placu do L.211/KP.

Awizo 4. Kpt. Jan Wierzejski ma się natychmiast zgłosić w Komendzie Placu celem otrzymania pisma pod L.242/KP.

Awizo 5. Kpt. [Jerzy Wincenty] Zieniewski ma się zgłosić w Komendzie Placu celem otrzymania pisma pod L.248/KP.

Awizo 6. Do dzisiejszego rozkazu dołącza się do każdego oddziału „Raport stanu broni i amunicji” (ad dodatek nr 1 do rozkazu dziennego nr 31 z dnia 4 grudnia 1918).

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 69.

Nr 31

1918 grudzień 9, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 8 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Z naszej strony większej akcji nie było. Nieprzyjaciel po wycofaniu się placówek 5. pp sprzed nas zajął Malechów, kotę 324 na północny zachód od Zboisk, oraz drogi prowadzące z Malechowa i Laszek Murowanych do Zboisk. Przez cały dzień oddziały ruskie atakowały nasze placówki. Ataki były przeprowadzane od strony Laszek Murowanych i Dębiny. Nieprzyjaciel zajmując kotę 324, ostrzeliwuje z karabinów maszynowych drogę prowadzącą ze Zboisk do Lwowa i poważnie jej zagraża.

Bateria czwarta opuściła o godz. 6⁰⁰ rano stanowiska w Zboiskach i zajęła pozycje koło Rzeźni Miejskiej, skąd ostrzeliwuje Malechów i Laszki. Artyleria nieprzyjacielska ostrzeliwała o godz. 8⁰⁰ rano skrzyżowanie dróg: Zboiska – Laszki Murowane.

Odcinek wschodni.

Sytuacja bez zmiany.

Odcinek południowy.

Skombinowany atak mjr. [Karola] Baczyńskiego (2. baonu 1. p. strzelców, wzmocnionego kompanią szturmową i 1. baterią) doprowadził do zajęcia Sołonki Wielkiej i Malej o godz. 8⁰⁰ rano. Bateria 2. i 3. wspomagały tę akcję, ostrzeliwując wymienione wsie.

Planowane natarcie na Maliczkowice i Nawarię nie udało się z powodu zaatakowania kompanii szturmowej (oddziału prawoskrzydłowego) przez silne dotkliwe straty w zabitych, rannych i wziętych do niewoli. Część jej wycofała się do Sokolnik i do Lwowa.

W ataku na Sołonkę zdobył baon mjr. [Karola] Baczyńskiego 1. armatę z końmi i amunicją, materiał wojenny, w tym 54 karabiny oraz 53 jeńców. Oddziały nasze trzymają Sokolniki oraz zostawiły załogę z Zubrzy (40 ludzi).

Równocześnie wyparła jedna kompania 1 p. strz. oddział ruski (100 ludzi) z Kozielnik i Sichowa, a następnie posunęła się gościńcem poza Sichów, celem zademonstrowania ataku i odciągnięcia nieprzyjaciela od prawoskrzydłowego odcinka, po czym cofnęła się na dawne pozycje.

Odcinek zachodni.

Sytuacja niezmienną.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 32

1918 grudzień 9, Lwów. – Raport mjr. Karola Baczyńskiego dowódcy 2. batalionu 1. Pułku Strzelców Lwowskich dla Komendy Miasta Lwowa i Powiatu dotyczący akcji bojowej z dnia 8 grudnia

1. Stosownie do dyspozycji atakowych akcja grupy II i grupy III rozpoczęła się bez przeszkód. Po krótkim przygotowaniu artylerii (jedno działo jak na szkicu). Grupa III ruszyła do ataku i śmiałym rzutem, odcinając karabinem maszynowym drogę odwrotu, zgotowała nieprzyjacielowi dotkliwą klęskę w Sołonce Wielkiej. Oprócz 42 zdrowych i rannego jeńca, zabrano nieprzyjacielowi jedno kompletne działo polowe 8 cm, które użyto w następnym stadium walki na Nawarię. Zabrano również sporo amunicji (56 karabinów). Nieprzyjaciel cofnął się w kierunku południowym opróżniając Sołonkę Wielką i Małą. Grupa IV nie wykonała planowanego w dyspozycji ataku, ponieważ (na podstawie meldunków stamtąd otrzymanych) zatrzymana została przez silne patrole ukraińskie od strony Kozielnik i Pasiek Zubrzyckich i Zubrzy. Akcja grupy IV ograniczyła się do zajęcia Zubrzy i ubezpieczenia naszego lewego skrzydła z tamtej strony. Na rozkaz Komendy Miasta opróżniona została Sołonka Wielka i Mała oraz zajęto dawne stanowiska w Sokolnikach.

2. Akcja Grupy II i pierwszej nie powiodła się, ponieważ por. Mossoczy komendant Grupy I natrafił w ataku swoim na silny przeciwoatak nieprzyjaciela, który przyłapawszy nasz patrol Grupy I zmusił oddział por. Mossoczego do cofnięcia się do punktu wyjścia ataku, tj. Hodowicy. Frontowy atak grupy II nie wsparty należycie atakiem flankowym grupy I, załamał się po dojściu do Maliczkowic na 500 m do Nawarii. Nieprzyjaciel wykonując ruch oskrzydłający w kierunku Hodowicy zadał grupie II dotkliwe straty, odcinając flankowym ogniem 3 karabinów maszynowych odwrót grupy II.

Grupa I dostała przy tym rozkaz od gen. [Tadeusza] Rozwadowskiego obsadzenia Zimnej Wody z powrotem i ochrony za wszelką cenę linii kolejowej. Nieudanie się akcji na Nawarię przypisać należy również i temu, iż podane stany ludzi w kompanii szturmowej zredukowały się do połowy wskutek wyczerpania, a głównie wielkiego mrozu i licznych wypadków odmrożeń rąk i nóg.

Bez wieści pozostał dotychczas karabin maszynowy z komendantem por. Aleksandrem Zborzyl-Mireckim. Podobny los spotkał 2. pluton 4. kompanii, który przed akcją obsadzał Skniłów. Zebrane tam rozbitki z ppor. Dubielem musiały być wzmocnione. Pod wieczór nastąpiło przegrupowanie po otrzymaniu posiłków: dwa oddziały po 40 ludzi z 2. pułku strzelców i 48 ludzi z 30. pp.

Grupa I cofnęła się do Zimnej Wody zajmując dawne pozycje. Grupa II zupełnie zdekompletowana (kompania szturmowa i 3. pluton 6. komp.) wyjęta została z wszelkich kombinacji. Skniłów obsadzony 24 ludźmi z 1. kompanii 30. pułku, Sokolniki obsadza 114 ludzi (tj. 1., 2., 3. pluton 4. kompanii 1. pp, w tym około 40 z odmrożonymi rękami i nogami).

24 ludzi 30. pp tworzy rezerwę 60 ludzi (tj. 20 z kompanii 1. i 2. p. i 40 ludzi z 2. kompanii 2. p.), ubezpiecza wschodnią część 20 ludzi z 1. kompanii i 2. pp ubezpiecza zachodnią część wsi Sokolniki. Grupa IV ppor. Kobyleckiego 36 ludzi z kompanii 5. zajmuje leśniczówkę w Zubrzy i ubezpiecza się od strony Sichowa oraz południowej części wsi Zubrza.

Ogólny stan ludzi: zły, przemęczenie, dużo odmrożeń. Za waleczne i dzielne zachowanie się w obliczu nieprzyjaciela, przedstawiam do odznaczenia i wyrażenia uznania w imieniu służby w pierwszej linii ppor. [Ludwikowi] Aslanowiczowi, który mimo zranienia w dniu 8 XII zgłosił się dziś do służby i pełni ją z całą gorliwością, chorążemu Edwardowi Kozłowskiemu z kompanii karabinów maszynowych, chorążemu Petry'emu z 5. kompanii, ppor. Thenowi z kompanii szturmowej (pod Maliczkowicami), sierżantowi Wronie i sekcijnemu Herbemu zdobywcom ukraińskiej armaty i wszystkim żołnierzom 4. kompanii i biorącym udział w akcji.

W końcu żołnierzom kompanii szturmowej, którzy mimo iż znajdowali się w ciężkiej sytuacji, wykonując wypad w sile 8 ludzi, wzięli 9 jeńców, w szczególności sekc. Adamowi Bordon, Jerzemu Jaworskiemu, Bogumiłowi Milewskiemu, Halszce Nowosieleckiej, Stanisławie Kammer, Karolinie Płamała i strz. Ostachiewiczowi (dwóm ostatnim poległym po wzięciu jeńców).

Za waleczne zachowanie się wobec nieprzyjaciela i sumienne i gorliwe wypełnianie obowiązków adiutanta, wreszcie kierowanie akcją artylerii, proszę o odznaczenie i wyrażenie uznania por. Kazimierzowi Stefczykowi. Za dzielne zachowanie się wobec nieprzyjaciela i należyte wypełnianie rozkazów pchor. Zdzisławowi Paczyńskiemu z 5. kompanii. Za dzielne zachowanie się wobec nieprzyjaciela, żołnierzowi ordynansowemu, Romanowi Pieczętce.

[Karol] Baczyński, major

Odsyła się, przy równoczesnym poparciu ze strony komendy pułku, propozycje, co do odznaczenia walecznych.

9 XII 1918, [Kazimierz] Wiczyński

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 98.

Nr 33
1918 grudzień 10, Lwów. – Rozkaz operacyjny nr 259
Naczelnej Komendy Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

1. Grupa mjr. [Jana] Hempla zajęła dziś Lubień Wielki, a jutro wykona atak na Nawarię.

2. W odcinku południowym linia nasza przebiega od Zimnej Wody przez Skniłów, Sokolniki na północ od Sichowa. Sichów w ręku nieprzyjacielskim.

Wedle poufnych informacji, w okolicy Glinnej, Nawarii, Pustomyt, Porsznej słabsze siły nieprzyjacielskie. Stwierdzono dwie kompanie w Nawarii i 4 karabiny maszynowe na północ od Glinnej, 2 działa w lesie, w samej Glinnej 2 karabiny maszynowe, w Porsznej obok kościoła 4 działa, w Pustomytach obok wapniarki dwie haubice.

3. Zadaniem oddziału ze Lwowa jest zajęcie Nawarii przez współdziałanie z grupą atakującą z Lubienia.

4. W tym celu zarządzam:

a) Kapitan [Bernard] Mond ze swą kompanią, 2 karabinami maszynowymi i 2 działami piechoty, wzmocniony 1 plutonem 30. pp (30 ludzi), 2 plutonami z dworca głównego (60 ludzi), dwoma połówkami i dwoma haubicami z pułku artylerii mjr. [Tadeusza] Łodzińskiego, plutonem kawalerii (1 oficer, 10 konnych) jako też 4 karabiny maszynowe, mjr. [Izydora] Modelskiego, wyruszy przez Skniłów, Basiówkę do Nawarii, utrzymując łączność z pociągiem pancernym nr 4, który o godz. 6⁰⁰ rano wyruszy w kierunku Nawarii.

b) Zbiórka kolumny dnia 11 grudnia o godz. 4⁰⁰ rano na szosie przy skrzyżowaniu dróg ze Lwowa do Gródka i do Basiówki.

c) Wymarsz 11 grudnia o godz. 4¹⁵ rano.

5. Kapitan [Bernard] Mond ma, nawiązując kontakt z oddziałami [mjr. Jana] Hempla, zająć Nawarię, rozbroić miejscową ludność i wedle sił powrócić do Lwowa tą samą drogą lub przez Maliczkowice – Solonkę – Zubrzę – Sichów.

6. Dla poparcia akcji kpt. Monda, oddział w Sokolnikach demonstruje atak na Solonkę przy współdziałaniu artylerii z Kulparkowa.

7. Za pociągiem pancernym nr 4 wyruszy patrol sanitarny.

8. W razie potrzeby współdziałać będą lotnicy. Dla oznaczenia własnej linii, znakami dla lotników są płaszcze ułożone rzędem na śniegu.

9. Rozkaz ten otrzymują: ppłk Mączyński, mjr Hempel, kpt. Mond, mjr Modelski, kpt. Wierzejski, ppłk Sniadowski, mjr Baczyński.

[Józef Krzysztof] Leśniewski, gen. dyw.

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 34

1918 grudzień 10, Lwów. – Z rozkazu nr 17 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

L. prez. 121 – Objęcie komendy

Gen. dyw. Józef Leśniewski¹ obejmuje dowództwo nad grupami: ppłk. [Michała] Tokarzewskiego, kpt. Ludwika de Laveaux, tudzież nad oddziałami ppłk. [Czesława] Mączyńskiego i artylerią we Lwowie garnizującą z wyjątkiem oddziału mjr. [Izydora] Modelskiego.

Gen. Leśniewskiemu podlega nadto w sprawach czysto wojskowych Komenda Miasta.

Urząd Kwatermistrzowski jako część składowa ND WP na Galicję Wschodnią oraz instytucje i oddziały Kwatermistrzostwu bezpośrednio podległe, w myśl dotychczasowych rozkazów podlegają płk. [Władysławowi] Sikorskiemu, który w powyższym zakresie działania jest stałym moim zastępcą.

L. prez. 122. – Pochwalne uznanie

Lekarzom docentom Uniwersytetu we Lwowie dr. Tadeuszowi Ostrowskiemu i dr. Adamowi Czyżewiczowi, jak też por. lekarzowi dr. Józefowi Aleksiewiczowi wyrażam za niestrudzoną 3-tygodniową podczas walk oswobodzenia Lwowa, dzień i noc trwającą pracę i za pełną poświęcenia i zaparcia się działalność około rannych, uwieńczoną znakomitym wynikiem mimo najtrudniejszych warunków, w imieniu służby najgorętsze podziękowanie, uznanie i cześć.

L. prez. 123. – Objęcie funkcji

Kpt. sztabu generalnego Tadeusz Grabowski, szef Oddziału V obejmuje z dniem dzisiejszym czasowo funkcję I. oficera sztabu w Grupie Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego.

L. prez. 124. – Przydział

Przydzielam ppor. [Adama] Dąbrowę, chor. Stanisława Karskiego i pchor. Stanisława Raduckiego do baonu etapowego przy Komendzie Etapowej (ul. Karola Ludwika 1).

L. prez. 125. – Droga służbowa

Przypominam ponownie, że nie wolno się zgłaszać bezpośrednio do wyższych komend, jedynie tylko drogą służbową.

¹ Józef Krzysztof Leśniewski, generał dywizji WP. Ur. 14 X 1867 r. w majątku Poznajów, pow. newelski, Witebszczyzna, syn Wincentego i Elżbiety z Kossów. Awanse: ppor. – 1886, por. – 1889, kpt. – 1900, płk – 1907, gen. mjr – 1914. Od 3 XII 1918 do 27 II 1919 dowódca Grupy Operacyjnej pod Lwowem. Od 1 VI 1919 generał dywizji. Zmarł 3 X 1921 w Warszawie. Odznaczony Orderem Virtuti Militari 5 kl., Krzyżem Niepodległości, Krzyżem Walecznych, francuską Legią Honorową 3 kl. P. Stawecki, *Słownik biograficzny generałów Wojska Polskiego 1918–1939*, Bellona, Warszawa 1994, s. 195.

L. prez. 126. – Przydział

Przydzielam do oddziału okulistycznego przy szpitalu rezerwowym nr 1, lekarza kpt. dr. Teodora Bałabana – jako komendanta.

L. prez. 127. – Przydział

Przydzielam por. lekarza dr. Benedykta Ziemilskiego do szpitala rezerwowego nr 1 (Technika), por. lekarza dr. Michała Włodzimierza Mendlowskiego do 2. batalionu 1. p. strzelców lwowskich i lekarza docenta Uniwersytetu Lwowskiego dr. Antoniego Rydygiera do 30. pp – jako lekarza pułkowego.

L. prez. 128. – Przydział

Przydzielam do prosektorium garnizonu lwowskiego prof. dr. Józefa Hornowskiego (ze szpitala rezerwowego nr 1) – jako komendanta.

Wszystkie szpitale mają do godz. 9⁰⁰ rano wzywać telefonicznie prosektora – o ile zachodzi potrzeba.

L. prez. 129. – Przydział

Przydzielam por. Józefa Holzera i por. dr. Jana Duczyńskiego do Oddziału Wywiadowczego Naczelnego Dowództwa WP na Galicję Wschodnią.

Wyżej wymienieni objęli z dniem 7 grudnia służbę.

L. prez. 130. – Przydział

Przydzielam pchor. Feliksa Leobensteina, uznanego przez Komisję poborową za zdolnego do służby pomocniczej (C), do prowadzenia czynności kancelaryjnych w wydziale Tymczasowego Komitetu Rządzącego.

Wymieniony ma się w nazwanym oddziale niezwłocznie zgłosić.

L. prez. 131. – Przydział

Przydzielam do laboratorium bakteriologicznego garnizonowego: płk. lekarza prof. dr. Pawła Kuszerę – jako komendanta, kpt. lekarza dr. Napoleona Gąsiorowskiego, chemika prof. dr. Stanisława Niemczyńskiego i jako siły pomocnicze fachowe – medyka plut. Stanisława Legeżyńskiego i słuchaczkę med. Wandę Lang.

L. prez. 132. – Przydział

Przydzielam:

Rtm. wet. dr. Stefana Gajewskiego do Oddziału Kawalerii rtm. [Konstantego] Dzieduszyckiego.

Ppor. rach. [Mariana] Łopatkiewicza do Oddziału Kontroli Rachunkowej, ul. Ochronek 4.

Pchor. rach. Ludwika Gawrona jako oficera kasowego do pułku kolejowego nr 1 (Dworzec Główny).

St. sierż. rach. Jana Olejarskiego do pomocy oficerowi kasowemu grupy mjr. Modelskiego. Przydzielony zamelduje się natychmiast w grupie.

Kpt. Władysława Bobownika, kpt. inż. Feliksa Drobniaka, kpt. prof. Emila Kowalskiego, kpt. Fryderyka Quiquereza, oficjała prow. Feliksa Hornunga – jako referentów do dyspozycji Intendentury Kwatermistrzostwa.

Por. wet. Witolda Malinę do kolumny amunicyjnej artylerii.

Por. Jana Langa i pchor. Platona Ballabana, po oddaniu magazynu mundurowego w Szkole Sienkiewicza do magazynu głównego na dworcu – do dyspozycji szefa Intendentury.

Ppor. weterynarii Konstantego Żelechowskiego do szpitala koni nr 2 przy ul. Balonowej.

St. sierż. Jakuba Wolfa do szkoły kucia koni przy ul. Balonowej.

Chor. Tadcusza Leona, ppor. Adama Kalinowskiego, st. żołn. monter Feliksa Malcharka do dyspozycji Intendentury Kwatermistrzostwa.

Ppor. rach. Henryka Domoślawskiego do Dowództwa Etapu we Lwowie jako oficera kasowego.

P. Zygmunta Pierackiego jako referenta Intendentury Kwatermistrzostwa przy Komendzie Miasta.

L. prez. 133. – Przydział

Przydzielam kpt. Rudolfa Kawińskiego do I. Oddziału Kwatermistrzostwa.

L. prez. 134. – Przeniesienia

Przenoszę:

Oficjała prowiantowego Andrzeja Rzycha z dniem dzisiejszym z Urzędu Gospodarczego L. 1 do filii tegoż przy ul. Bema.

Sierż. rach. Edwarda Skrętowicza z kadry lotniczej nr 3 do grupy techniczno-kolejowej.

Sierż. rach. Stanisława Szydłowskiego ze szpitala garnizonowego do eskadry lotniczej nr 3.

L. prez. 135. – Przydział

Przydzielam jednorocznego sekc. Mariana Welka do referenta technicznego przy Komendzie Miasta.

L. prez. 136. – Rota przysięgi dla sądowych organów kancelaryjnych

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i ślubuję na swoją cześć, że Ojczyźnie mojej, Państwu Polskiemu i Zwierzchnikowi Państwa Polskiego na lądzie, wodzie i w powietrzu i na każdym miejscu wiernie i uczciwie służyć będę, że będę posłusznym przełożonym moim i dowódcom, że pozostanę niezłomnie wiernym i posłusznym Ustawom mojej Ojczyźnie, że obowiązki moje wypełniać będę wedle najlepszej wiedzy i sumienia, będę posłusznym ustawom i instrukcjom służbowym i że dochowam tajemnicy służbowej.

Tak mi Panie Boże dopomóż – Amen!”

KWATERMISTRZOSTWO

OW 70. – Reorganizacja referatu technicznego przy Komendzie Miasta

Komendantem – kpt. prof. dr inż. K. Wątorek,

zastępcą – por. inż. Władysław Derdacki.

Referat techniczny obejmuje następujące grupy:

- a) budownictwo wojskowe
 - kierownik techniczny por. inż. Minkiewicz,
 - kierownik administracyjny – por. Królikiewicz,
- b) warsztaty – kierownik chor. Kozakiewicz,
- c) automobile – kierownik ppor. inż. Kossowski,
- d) saperski – oficer łącznikowy por. inż. Müller,
- e) służba łączności – oficer łącznikowy ppor. [Step]-Flach.

OW 71. – Komenda Placu. Przepisy meldunkowe

Oficerowie lub równorzędni, którzy są w czynnej służbie w WP, a przebywają we Lwowie stale przy jakiegokolwiek komendzie lub formacji, albo przybywają na urlop, lub służbowo na krótki pobyt, mają obowiązek zgłosić się w Komendzie Placu (Oddział II) i podać swe zajęcie służbowe i mieszkanie z wyjątkiem tych, którzy należą do formacji przemaszerujących; dla oficerów przydzielonych przy komendach wyższych odpada ten obowiązek, z tym że stale Komendy wyższe we Lwowie podają w ogólnym zestawieniu imię, nazwisko oraz mieszkanie wszystkich tej komendzie przydzielonych oficerów. Ten sam obowiązek dotyczy wszystkich innych oficerów i równorzędnych, zgłaszających się do służby czynnej WP, a na razie bez przydziału, którzy mają ponadto obowiązek zgłaszania się w kancelarii rezerwy ofic. przy ul. Fredry 4a.

Komenda rezerwy oficerskiej, przedkłada tygodniowo spis zgłoszonych oficerów Komendzie Placu. Te same przepisy meldunkowe dotyczą też żołnierzy WP i inne osoby czynnie zatrudnione w WP, jeżeli przybywają do Lwowa na urlop lub pojedynczo, służbowo na krótki pobyt. Wszystkie [wyżej] wymienione osoby z chwilą opuszczenia tutejszego garnizonu mają obowiązek wymeldowania się z wyjątkiem tych, którzy opuszczają go wraz z formacją, zakładem itd., do którego należą. Formacje, zakłady itd., które tworzą się we Lwowie, przybywają doń na stałe, zatrzymują się przy marszu na krótki pobyt w tutejszym garnizonie lub tu są rozwiązane, zgłoszą ich komendanci jako „tajne”, ustnie lub pisemnie wprost komendantowi placu.

OW 72. – Przepisy dotyczące porządku w koszarach

We wszystkich koszarach, zajętych przez WP, mają być ustawieni komendanci koszar (obejmuje najstarszy rangą oficer, rozlokowanych w danym obiekcie wojsk), których obowiązkiem jest utrzymanie porządku w koszarach. Komendanci koszar wystawiają w obrębie obiektu wartę, której siłę według potrzeby sami oznaczają wraz z odpowiednim przygotowaniem wojskowym, które służy jako pogotowie w nagłych wypadkach i funkcjonuje zarazem jako pogotowie pożarowe. Pogotowie ma współdziałać z miejską strażą pożarną przy zlokalizowaniu pożaru, utrzymując na miejscu porządek. W razie pożaru jest obowiązkiem dyżurnych oficerów, względnie podoficerów, zawiadomić natychmiast o tym Komendę Placu i miejską straż pożarną (Plac Strzelecki).

L. prez. 137/OW 73. – Szkoła Inwalidów

Istniejąca dotychczas we Lwowie przy ul. Kurkowej 1/14 Szkoła Inwalidów Wojennych przechodzi niniejszym na etat wojsk polskich. Wszystkie sprawy dyscypliny wojskowej i utrzymanie inwalidów podlegają Naczelnemu Dowództwu Wojsk Polskich we Lwowie. Sprawy zaś ogólnego i zawodowego kształcenia inwalidów i opieki społecznej nad inwalidami pozostają nadal w rękach wydziału wykonawczego krajowej komisji opieki nad inwalidami wojennymi, działającego przez biuro Zakładu Ubezpieczenia robotników od wypadków we Lwowie.

Szkoła Inwalidów Wojennych we Lwowie składa się z dwóch oddziałów. Komendantem Szkoły Inwalidów Wojennych we Lwowie mianuję por. dr. Franciszka Szkodzińskiego, zaś komendantem oddziału ciemnych – por. Jana Schilchana. Por. Wiktora Breitera mianuję oficerem administracyjnym. O ile chodzi o sprawy wojskowe szczególnej wagi, naczelne kierownictwo nad oboma oddziałami sprawuje płk Karol Kempski, jednak bez uszczerbku swej służby jako inspektor magazynów wojskowych we Lwowie.

Równocześnie przydzielam dr. Michała Mosonia do Szkoły Inwalidów jako referenta dla spraw opieki społecznej nad inwalidami i zastępcę kierownika warsztatów.

OW 74/I. 27. – Konie zdobyte

Zwracam uwagę, że konie zdobyte lub złapane są własnością wojskową i o ile przekraczają ilość swoją przypisany stan danego oddziału, muszą być odesłane bezwarunkowo do kadry taborów.

I. 28. – Przydział

Przydzielam wojskową Komendę Rolniczą O. IX, Urząd Gospodarczy L. 1. (Dworzec Główny Lwów) i rezerwę oficerską pod względem rachunkowym do oficera kasowego Komendy Kwatermistrzostwa (por. Czernego).

OW 75. L. prez. 138. – Szkoła kucia koni

Z dniem dzisiejszym tworzy się 8-tygodniową szkołę kucia koni przy ul. Balonowej (koszary taboru). Do szkoły pierwszeństwo mają kowale, którzy ukończyli już półroczny kurs, następnie kowale dobrze wyszkoleni w kuciu koni, wreszcie tacy, którzy służyli przy konnych oddziałach i jako kowale pełnili służbę. Wszyscy kandydaci poddani będą egzaminowi przez referenta weterynarii, rotmistrza wet. Rheina.

Na kierownika szkoły kucia koni przeznaczam ppor. wet. Konstantego Żelechowskiego, jemu zaś do pomocy dodaję egzaminowanego podkuwacza starszego sierż. Jakuba Wolfa.

OW 76. – Zamawianie pociągów

Zamawianie pociągów służbowych oraz transportowych ma się odbywać tylko przez Komendę Etapową (ul. Karola Ludwika 1/I p).

OW 77. I. 29. – Ładowanie i wyladowanie towarów

Załadowanie i wyladowanie wagonów na dworcach kolejowych we Lwowie ma się uskuteczniać zawsze za porozumieniem się z Komendą Etapową, która prowadzi inwentarz dworca taborowego. Odnosi się to do transportów zarówno wojskowych, jak i aprowizacji miejskiej.

OW 78/IVB. L. prez. 139. – Sprawy techniczno-kolejowe

1. Jako łącznik między wojskowością a ogrzewalnią kolejową i warsztatami kolejowymi występować może jedynie oddział IV B Naczelnego Dowództwa.

Zwracanie się do ogrzewalni, względnie warsztatów kolejowych, w sprawach wojskowo-technicznych, bez pośrednictwa grupy IV B, jest bezwarunkowo wzbronione.

2. Szefa oddziału IV B upoważniam do renumerowania robotników warsztatów kolejowych, ogrzewalni i sekcji konserwacji za poszczególne roboty, których wykonanie leży w interesie wojsk.

3. Zatwierdzam inżyniera kolejowego Stanisława Załęskiego w charakterze łącznika między władzami kolejowymi a oddziałem IV B.

OW 79 L. prez. 140. – Kurs wyszkolenia obsługi karabinów maszynowych

Powyższy kurs rozpoczyna się dnia 11 bm. Komendantem kursu mianuję tymczasowo ppor. Olgierda Niebieszczańskiego, jako instruktora przydzielam ppor. Erwina Koszulińskiego i pchor. Adama Solskiego.

Pułk 1. i 2. Strzelców Lwowskich, 30. pp, 4. pp i 5. pp wyznaczy po 10 ludzi nadających się do obsługi przy karabinach maszynowych. Żołnierze ci zgłoszą się do dnia 11. bm. w komendzie kursu – koszary przy ul. Kurkowej.

Grupa mjr. Modelskiego odda natychmiast 1 karabin maszynowy do dyspozycji kursu. 3. batalion 1. Pułku Strzelców Lwowskich przyjmie w swój stan zaprowiantowania oficerów i żołnierzy z tego kursu.

OW 80/I. – Dyscyplina

Chodzenie szeregowców i podoficerów w mieście i przebywanie w lokalach publicznych bez przepustek (względnie pisemnego rozkazu służbowego) jest bezwarunkowo wzbronione. Żandarmeria Polowa przypilnuje wykonania tego zakazu i przyłapanych odda do ukarania przełożonym władzom.

OW 81. – Biało-czerwona chorągiew dla orientacji lotników

We wszystkich miejscowościach obsadzonych przez polskie wojska należy na widocznym miejscu osadzić biało-czerwoną chorągiew, która ma służyć dla orientacji lotników, celem zapobieżenia bombardowaniu własnych placówek.

OW 82/I. – Zakaz sprzedaży napojów alkoholowych

Stwierdziłem, że mimo zakazu sprzedaży napojów alkoholowych spotyka się jeszcze ciągle ludzi w stanie nietrzeźwym. Zarządzam bezwzględnie ściganie winnych, z tym że naruszenie pomienionego zakazu pociągnie za sobą zamknięcie lokalu i grzywnę 10 000 koron. Podawanie napojów alkoholowych osobom wojskowym karane będzie ponadto wedle prawa wojennego jako działanie przeciw sile zbrojnej państwa. Wojskowi napotkani w stanie nietrzeźwym będą oddani sądowi polowemu do najsurowszego ukarania.

OW 83/1. 30. – Odżywianie chorych w szpitalach i personelu pomocniczego

Aż do ustalenia norm wyżywienia chorych w szpitalach wojskowych przez Ministerstwo Wojny oraz Rządu Polskiego w Warszawie, zarządzam dla szpitali podlegających Naczelnej Komendzie WP na Galicję Wschodnią, następujące normy:

1. Wyżywienie chorych odbywa się we własnym zarządzie, naliczając za każdego chorego unormowane relutum.

2. Artykuły żywnościowe nabywa się albo w magazynach prowiantowych w drodze intendentury oddział VIII NDWP na Galicję Wschodnią, albo w drodze kupna – o ile artykułów tych w pierwszy sposób nabyć nie można.

3. Wikt szpitalny składa się, zależnie od ordynacji lekarskiej, ze śniadania, obiadu i wieczerzy względnie drugiego śniadania i podwieczorku.

4. Zapisuje się go według trzech form dietetycznych, z których pierwsza: ID przeznaczona jest dla ciężko chorych, druga: IID dla chorych wymagających lepszego odżywienia, a trzecia IIID dla uzdrowieńców, lekko chorych, personelu pomocniczego i lekarskiego szpitala.

5. W skład pojedynczych form dietetycznych wchodzi:

Przy ID 1) śniadanie: herbata lub biała kawa, lub kakao z dodatkiem 50 g sucharków.

2) Drugie śniadanie: herbata lub mleko, lub kleik, lub 2 jaja, lub kaszka, do tego 50 g sucharków.

3) Obiad: rosół lub barszcz, kleik lub kaszka, ryż lub omlet i kompot.

4) Podwieczorek: jak pierwsze śniadanie.

5) Wieczera: kaszka lub kleik albo omlet i kompot.

Przy IID 1) Śniadanie jak przy ID z dodatkiem sucharków lub też chleba.

2) Drugie śniadanie: jak przy ID.

3) Obiad: rosół lub zupa, barszcz lub kleik, wołowe mięso pieczone lub siekane albo cielęcina, (kura) pieczona lub w potrawce, w obu razach z jarzyną. Legumina lub kompot.

4) Podwieczorek: jak przy ID.

5) Wieczera: kaszka i kompot.

Przy IIID. 1) Śniadanie jak przy ID, ewentualnie zupa.

2) Obiad: rosół lub zupa, mięso gotowane lub pieczone z jarzyną, legumina lub kompot.

3) Kolacja: jarzyna lub kaszka i kompot, co drugi dzień mięso.

6. Do ID można jako ordynacje nadzwyczajne dodawać: wino, czarną kawę, winną polewkę, szynkę, 1–2 bułki.

Do IID można dodawać nadzwyczajne ordynacje jak do ID, prócz tego na wieczerzę drugą mięsną potrawę w formie pieczeni, siekaniny lub potrawki kury smażonej lub pieczonej, sznycla lub też jakąkolwiek leguminę grysikową, ryżową lub mączną, dalej chrzan, sałatę kartoflaną lub zieloną głowiastą.

7. Do ID należą sucharki lub bułki, do IID sucharki lub bułki, lub też chleb (zależnie od stanu zdrowia), do IIID tylko chleb.

8. Co do miary i wagi porcji i w skład tychże wchodzących ingrediencji są na razie byłe przepisy austriackie, regulamin sanitarny część II § 85, miarodajne, z tą zmianą, że dla każdego chorego zalicza się dziennie mąki 400 gram, w którą i chleb (bułki) jest wliczony, tłuszczu 20 g, soli 25 g, cukru 40 g.

OW 84/VI. – Ochrona Sanatorium Ludowego

Dla ochrony Sanatorium Ludowego w Hołosku od ewentualnego zniszczenia, ma placówka tam się znajdująca sanatorium to nadzorować – nie śmie go jednak używać jako miejsca do zamieszkania i ma na kilku budynkach wywiesić dużą chorągiew z czerwonym krzyżem.

OW 85/I. 31

Stan służby pomocniczej i pielęgniarzy chorych w szpitalach jest obecnie tak duży, że w niektórych prawie dwukrotnie przewyższa liczbę chorych.

Stan taki nie tylko niepotrzebnie obciąża skarb państwa ale wpływa także niekorzystnie na tok całej służby. Szpitale mają zatem natychmiast dostosować personel sanitarny do pojemności szpitala, według normy, że niezależnie od liczby chorych na 100 łóżek przypadać ma 16 pielęgniarzy, 5 ludzi do wszelkich usług i 4 podoficerów do nadzoru.

W powyższą cyfrę sił pomocniczych są już wliczeni podoficerowie oddziałów, pisarze ordynacyjni i ludzie obsługujący aparat, podoficer w biurze przyjęć, w biurze komendanta szpitala, inspekcja przy bramie, podoficer magazynów, podoficer dla ogólnej zewnętrznej służby szpitalnej, kąpielowy i służący w trupiarni.

Podoficera pełniącego służbę profosa na oddziale chorych aresztantów, nie wlicza się w powyżej unormowany stan służby pomocniczej.

Z wyjątkiem personelu dla służby nadzorczej, należy wszystkie inne siły zastąpić żeńskimi, a zatrzymać tylko 4 od sta [%] pojemności szpitala sił męskich, przeznaczonych do czynności nie nadających się dla sił żeńskich.

Za ścisłe przeprowadzenie powyższego rozporządzenia pozostaje komendant szpitala osobiście odpowiedzialny.

OW 86/VI. – Zarządzenia sanitarne

Zarządzam, że wszystkie szpitale z wyjątkiem szpitala epidemicznego oraz inne formacje wojskowe przesyłać mają próbki do badania, do laboratorium bakteriologicznego, ulica Piekarska 52 „Zakład higieny”.

L. prez. 141. OW 87/IV A. – Organizacja lotnictwa

Ze względu na obecną sytuację bojową zachodzi potrzeba jednolitości organizacji akcji oddziałów lotniczych, wobec tego przydzielam całą grupę lotniczą Galicji Wschodniej pod bezpośrednie rozkazy oddziału operacyjnego. Równocześnie po wysłuchaniu raportu kpt. Florera, dowódcy oddziału lotniczego na Galicję Zachodnią i kpt. Wierzejskiego, dowódcy lotnictwa bojowego na Galicję Wschodnią, zatwierdzam cały szczegółowy plan organizacji oddziałów lotniczych na Galicję.

OW 88. L. prez. 142. – Stacja zborna jeńców wojennych

Ustanawiam we Lwowie stację zborną jeńców wojennych i internowanych osób cywilnych jako odrębną jednostkę rachunkowo-administracyjną. Siedziba stacji w Brygidkach, ul. Kazimierzowska. Funkcję komendanta obejmuje kpt. Rutka. Rezerwa oficerska przydzieli do pomocy dwóch oficerów, jako oficera kasowego przydzielam chor. Stanisława Reichelberga, jako oficera prowiantowego kpt. Emila Kowalskiego. Do służby kancelaryjnej dwóch podoficerów.

W zakres działania stacji wchodzi: ewidencja, tymczasowe internowanie, przesłuchiwanie i odstawianie na tyły. Oddział Wywiadowczy ma w porozumieniu z komendantem stacji, przybywających jeńców badać. Protokoły przesłuchiwań osób cywilnych należy mi w drodze służbowej, przez oddział VII, przedłożyć do podjęcia decyzji, czy mają być internowani. Do oddziału strażniczego przy stacji jeńców przydzielam na stałe z oddziału wartowniczego Komendy Placu 15 żołnierzy, z oddziału wartowniczego Komendy Etapowej 5 żołnierzy, ze Straży Ziemskiej 5 żołnierzy. Przydzielić należy tylko ludzi pewnych w pełnym uzbrojeniu. Do obozu tego należy bezzwłocznie odstawić wszystkich z jakichkolwiek powodów czasowo internowanych oraz jeńców wojennych, z tym że komendant stacji, bezzwłocznie po przesłuchaniu, zarządzi odtransportowanie partiami do obozu jeńców w Dębju.

I. 32. – Dystynkcje

Celem ujednostajnienia używania dystynkcji oficerskich i podoficerskich, zarządzam:

- a) szeregowiec nie używa w ogóle odznak;
- b) starszy żołnierz naszywa na epolecie bluzy i płaszcza jeden poprzeczny srebrny pasek szerokości $\frac{1}{2}$ cm, kapral – dwa, plutonowy – trzy poprzeczne paski, zaś sierżant srebrny pasek wzdłuż krańców epoletów (końce wszyte w ramiona), tzn. nie naszywa się skraju poprzecznego przy ramionach. Kapral, plutonowy i sierżant noszą ponadto przy bagnecie białe jedwabne portépée;
- c) podchorąży Wojska Polskiego nosi epolety w kształcie koniczyny jedwabne białe, portépée jedwabne z srebrną obszywką, pasek na czapce jedwabny biały bez bączka oficerskiego;
- d) oficerowie, od chorążego do kapitana włącznie, używają srebrnych epoletów gładkich w kształcie koniczyny, podporucznik z jedną, porucznik z dwoma, a kapitan z trzema złotymi pięcioramiennymi gwiazdkami. Oficerowie sztabowi noszą epolety srebrne plecione: major z jedną, podpułkownik z dwiema, a pułkownik z trzema gwiazdkami, jak wyżej.

Przy bagnecie (szabli) noszą oficerowie srebrne portépée zamknięte, zaś na czapce srebrny pasek, a pod orzelkiem bączek w kształcie słońca.

OW 89. – Komenda Placu – Przepisy kwaterunkowe

Komendanci wszystkich oddziałów, zakładów, urzędów Wojsk Polskich, jak również dawnych austriackich, mają pisemnie do 24 godzin zgłosić tychże zakwaterowanie w Komendzie Placu (oddział 4, biuro kwaterunkowe), przy czym

podać należy ilość i rodzaj zajętych, względnie wolnych budynków w danym obiekcie, ilość zajętych, względnie wolnych izb mieszkalnych, żołnierskich, oficerskich, magazynów, kuchni, stajen, szop itd., ich przybliżony pomiar i ich stan mieszkalny. Ścisłe wykonanie niniejszego zarządzenia w celu uzyskania dokładnej ewidencji kwaterunkowej jest bezwzględnie konieczne. Na zarządzenie wyższych władz wojskowych lub w razie koniecznej potrzeby, może Komenda Placu obecne zakwaterowanie zmienić. Odtąd samowolne zakwaterowania są stanowczo zakazane i będą uniemożliwione. Przekraczający ten rozkaz będzie pociągany do osobistej odpowiedzialności. Zakwaterowań dokonywać może tylko i wyłącznie Komenda Placu.

Zakaz ten dotyczy również i płatnych przez skarb państwa kwater oficerskich: do uzyskania ich potrzebują oficerowie pisemnego pozwolenia objęcia kwatery, wystawionego przez Komendę Placu na podstawie potwierdzenia przełożonej władzy, że są czynnie zatrudnieni przy danej służbie Wojsk Polskich.

Samowolne zmiany kwater są zakazane. Uzyskanie pozwolenia na kwatery należy wręczyć dającemu najem i potwierdzić na nim czas objęcia i opuszczenia kwatery. Opuszczenie kwatery ma nadto oficer pod osobistą odpowiedzialnością zgłosić w Komendzie Placu. Wszelkie inne zajęte kwatery musiałby zajmujący zapłacić z własnych funduszków. Wysokość kwaterunkowego wyznaczy Polska Komenda Wojskowa.

Urządzenia biurowe, które austriackie Komendy pozostawiły, są w większej części przez władze wojskowe w porozumieniu z magistratem zarekwirowane i nie stanowią własności skarbu polskiego – tylko własność prywatną. Meble te pozostają w ewidencji biura kwaterunkowego Komendy Placu i bez zezwolenia teje komendy nie wolno na własną rękę przenosić z budynku do budynku.

OW 90/VI. – Ustrój służby sanitarnej w formacjach bojowych

A) Lekarze

1. Na czele służby sanitarnej stoi lekarz pułkowy z prawami komendanta batalionu nad całym personelem lekarsko-pomocniczym (sanitarnym) w pułku.

2. Przy każdym batalionie – lekarz batalionu z prawami komendanta kompanii nad własnym personelem sanitarnym.

3. Tak lekarze pułkowi, jak i batalionowi podlegają służbowo również swoim komendantom wojskowym.

4. W pułkach artylerii, kawalerii i innych, ustrój analogiczny do piechoty.

5. O ile dana formacja stoi w związku brygady lub dywizji, podlegają też lekarze i ich pomocnicy szefowi sanitarnemu, tej odnośnej wyższej komendy.

6. Wszyscy lekarze winni posiadać torbę lekarską, zawierającą małe etui chirurgiczne, odpowiednią ilość opatrunków i leków, strzykawkę do wstrzykiwań podskórnych i kleszcze do zębów.

B) Personel sanitarny

1. Każdemu lekarzowi pułkowemu, względnie batalionowemu, ma być przydzielony jeden medyk, dwaj żołnierze jako tragarze tornistrów sanitarnych, jedna para koni z woźnicą i z wozem zwykłym (przystosowanym za pomocą gurtów do transportu dwóch rannych) i sześcioma kocami; nadto jeden patrol sanitarny.

2. Przy każdej kompanii ma się znajdować jeden patrol sanitarny, składający się z 4 tragarzy rannych i komendanta patrolu, którym winien być medyk. Patrol ten maszeruje w tyle kompanii, względnie 4 patrole w tyle batalionu i urządza w czasie akcji pod kierownictwem najstarszego lekarza, miejsce opatrunkowe w krytym przed ogniem położeniu. Z miejsca tego wychodzą patrole po rannych, o ile możliwe drogami krytymi lub podczas pauz ogniowych. Wysyłanie patroli z szpicami walczącego oddziału (jak to miało miejsce w dwóch wypadkach) jest bezcelowe, gdyż sami padając ofiarą kul nie mogą nieść rannym pomocy. Oficerowie mają pouczyć i szkolić sanitariuszów w tym kierunku. Uzbrojenie patrolu składa się: z dwóch par noszy, dwu szyn, jednej latarni; prócz tego każdy żołnierz patrolu posiada dwie flaszki połowe, jedną torbę sanitarną z opatrunkami, dwa chlebaki z których jeden służy do noszenia materiału opatrunkowego. Komendant patrolu winien posiadać, ponad powyższe uzbrojenie, opaskę Esmarka.

Do patrolów sanitarnych z reguły winni być używani ludzie silni: używanie kobiet w patrolach sanitarnych jest dozwolone aż do chwili zastąpienia ich mężczyznami, co należy jak najrychlej skutecznie. Każdy żołnierz liniowy winien posiadać paczkę opatrunkową zaszytą w prawej kieszeni bluzy.

3. Brakujące do powyższego wyekwipowania przedmioty, należy natychmiast zażądać u szefa sanitarnego, który w miarę możliwości przedmioty te przydzieli.

4. Brak sanitariuszów mają pokrywać oddziały bezwzględnie z własnych ludzi, usuwając natychmiast ewentualne braki w tym kierunku.

C) Kolumna rezerwowa transportowa

Została utworzona kolumna transportowa rezerwowa przy szpitalu nr 1, na Technice, jako stałe pogotowie. Wszystkie oddziały bojowe powinny przeprowadzić transporty w pierwszej linii własnymi środkami, ewentualnie w miejscu boju rekwizowanymi wozami. Z rekwizycji tych należy jak najczęściej robić użytek. Rezerwa transportowa zostaje do wyłącznej dyspozycji szefa sanitarnego przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, gdzie żądać jej mają w razie potrzeby, względnie planowanej akcji najstarsi lekarze grup sanitarno-operacyjnych. Lekarze ci winni o każdej planowanej akcji, szefa Sanitarnego przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich zawiadomić – aby umożliwić stosowny podział pogotowia sanitarnego.

Szpital rezerwowy nr 1 przydzieli do każdego auta (wozu) kolumny transportowej, który ma być przystosowany do transportu dwóch rannych, dwóch sanitariuszy (na stałe), dwie pary noszy, sześć koców, po jednej flasce termoforowej na ciepłą herbatę i kawę i opaskę Esmarka. Każdy wóz, powracający z linii bojowej z rannymi do szpitala, ma od lekarza pełniącego na stacji opatrunkowej otrzymać kartkę z wyraźnym zaznaczeniem, czy ma do linii bojowej powrócić.

OW 91/XI. – Konie – wypalanie znaków

Komisja poborowa przy klasyfikacji koni oznaczy konie zdolne do służby wojskowej literą „W”, wypaloną na lewej łopatce; konie niezdolne do służby wojskowej – literami „WN”.

Jeżeli do pierwszego stycznia 1919 roku znajdowałyby się w poszczególnych oddziałach konie nieznaczone, należy je w miarę możliwości jak najrychlej komisji poborowej przedstawić.

Samowolne wypalanie znaków przez poszczególne oddziały – jest zakazane.

OW 92/XI. – Konie oficerskie

Oficerom sztabowym przy piechocie i strzelcach wolno posiadać jednego konia do własnej dyspozycji; oficerom niższej rangi niż adiutantom, prawo to nie przysługuje. Wobec wielkiego zapotrzebowania koni apeluje się do wszystkich oficerów, którzy mają własne konie, aby konie te przedstawili Komisji poborowej (płk Tadeusz Sulimirski – kancelaria Plac Bernardyński 1/3), gdzie konie te komisyjnie zostaną oszacowane i za gotówkę zakupione.

OW 93. – Zakaz przechodu [przechodzenia] przez linie obronne

Zabraniam przechodzić przez nasze linie obronne nawet takim osobom, które posiadają przepustkę z urzędu aprowizacyjnego.

-- a

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

--^a opuszczono awiza

Oryginał

CAW, I. 304.1, t. 1.

**1918 grudzień 10, Lwów. – Rozkaz gen. Józefa Leśniewskiego
dowódcy Grupy Operacyjnej dla oddziałów obrony Lwowa**

I. Na podstawie rozkazu gen. dyw. [Tadeusza] Rozwadowskiego objąłem komendę nad wszystkimi oddziałami bojowymi, znajdującymi się na najbliższym terenie miasta Lwowa.

II. Oddziały bojowe zostające dotychczas pod rozkazem Komendy miasta, tj. 1. i 2. Pułk Strzelców Lwowskich, artylerii pplk. [Marcelego] Śniadowskiego, kompanie techniczne i szwadron Kawalerii Lwowskiej z taborami – tworzą Brygadę Lwowską pod rozkazami pplk. [Czesława] Mączyńskiego.

III. Wszystkie inne agendy Komendy Miasta przejmuje Komenda Placu wedle wskazówek Kwatermistrzostwa.

IV. Grupa kpt. [Ludwika] de Laveaux, tj. 4. baon (4. pp tudzież 5. pułk artylerii mjr. [Edmunda] Knolla, kompanie techniczne) i szwadron kawalerii wraz z taborami tworzą grupę pplk. [Michała] Tokarzewskiego.

V. Legia Oficerska Lwowska i Krakowska oraz 30. pp stanowi moją rezerwę. Ponadto podlegają mi pociągi pancerne nr 1, 2, 3 i oddziały lotnicze we Lwowie.

VI. Wedle rozkazu oper. L.: 252 z 10 XII, grupa pplk. Karaszewicz-Tokarzewskiego obsadza odcinek południowo-wschodni, resztę odcinków grupa własna.

VII. Komendanci odcinków utrzymują łączność telefoniczną ze sobą, a przez patrole pozostają we wzajemnym kontakcie. Sieć telefoniczną uzupełnić celem połączenia wszystkich odcinków i pododcinków. Nad służbą łączności czuwać mają komendanci grup.

VIII. Komendanci grup i odcinków są odpowiedzialni za ubezpieczenie techniczne swych oddziałów i w tym celu współdziałają z organami technicznymi wykonującymi te roboty. Ogólne kierownictwo wojskowe prac ubezpieczeniowych ma referent techniczny grupy operacyjnej gen. [Józefa] Leśniewskiego, kpt. Józef Szkolnikowski w zastępstwie mjr. [Władysława] Smolarskiego. Szefem Intendentury mojej grupy jest major [Ferdynand] Zankl.

Komendantom odcinków nie wolno opuszczać swoich posterunków, oddając komendę swym zastępcom, bez zezwolenia swego przełożonego. Każdy oficer ma na równi z żołnierzem pełnić służbę w myśl regulaminu wojskowego.

IX. Komendy grup przedłożą po obsadzeniu odcinków szkice dokładne ze stanowiskami piechoty i artylerii, podając w legendzie numer każdego oddziału i stan karabinów.

X. Komendanci grup i komendanci odcinków mają w miarę możliwości utworzyć rezerwy, dla których wyznaczyć punkty zborne. Miejsca te połączyć telefonicznie z komendą odcinka względnie grupy. Tak samo wyznaczyć punkty zborne dla artylerii wszystkich oddziałów podległych grupom. Komenda Placu

wyznaczy miejsce zborne dla odcinków straży powiatowej, miejskiej i obywatelskiej, jako też dla oddziałów wartowniczych. Do dnia 12 bm. godz. 9⁰⁰ przed południem, podać Naczelnemu Dowództwu punkty zborne, jako też, jaka ilość ludzi byłaby w tych punktach do dyspozycji Komendy operacyjnej.

XI. Znakiem ogólnego alarmu będą czerwone rakiety z wieży ratuszowej i bicie dzwonu na ratuszu przez 15 minut. Z Cytadeli, Dworca Głównego i Wysokiego Zamku wypuści oficer inspekcyjny pięć razy, co pięć minut czerwone rakiety, z Komendy Placu wyznaczy patrole oficerskie, które stale pełnić będą służbę inspekcyjną na ratuszu, na Wysokim Zamku i w Cytadeli. Znak do alarmu daje Komenda Wojskowa gen. [Józefa] Leśniewskiego lub Komenda Placu.

XII. Na wypadek alarmu wszyscy oficerowie i żołnierze stawiają się w swoich oddziałach względnie na placach zbornych.

Otrzymują: pplk. Tokarzewski, Mączyński, Śniadowski, Hausner, mjr mjr Crański, Knoll, Łodziński, Komendant 30. pp, Komendant Legii Oficerskiej Lwowskiej i Krakowskiej, komenda Lotnictwa: Komendant 1. i 2. pp i Komenda Placu.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 36
1918 grudzień 10, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 37
Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

I. Uznanie. Za zorganizowanie służby lotniczej, za osobiste, w warunkach niezwykle ciężkich, montowanie aparatów z części bez pomocy mechaników, za przeprowadzenie warsztatów lotniska w stan czynny, wyrażam dzielnym naszym lotnikom, kpt. Stefanowi Bastyrowi, por. Stefanowi Stecowi, por. Eugeniuszowi Rolandowi, por. Januszowi de Beaurain, ppor. Władysławowi Toruniowi, por. Adamowi Tiegerowi, inż. [Władysławowi] Rubczyńskiemu i Weyde – gorące uznanie i cześć. Znakomici nasi lotnicy podejmowali kilka lotów dziennie w najtrudniejszych warunkach, przeprowadzali śmiało wywiady i ataki powietrzne z wyjątkową brawurą. Bohaterskie ich wyprawy, z których wracali częstokroć z potrzaskanymi od kul wroga aparatami, zjednały im wobec ogro-

mu ich pracy i poświęcenia słowa najwyższego uznania. Wobec ustąpienia kpt. Bastyra, por. de Beaurain, Torunia, Tiegera, inż. [Władysława] Rubczyńskiego i Rudolfa Weyde i oddania przez nich gotowego lotniska w ręce przybyłych z Krakowa oficerów – wyrażam moim dzielnym współtowarzyszom walki z najtrudniejszych dni, słowa gorącej podziękii w imieniu Świętej Sprawy, i nadzieję, że w walce podjętej w imię najdroższej służby zawsze znajdziemy się wspólnie na jednej placówce.

II. Przydzielenia. Por. Jakuba Dobosza przydzielam do komendy technicznej IVA Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

III. Służba inspekcyjna. Komendy pułków dołożą starań, by służba inspekcyjna w rejonach pułków przeprowadzona była z wielką ścisłością. Raport inspekcyjny oficera inspekcyjnego pułku ma być prowadzony w obu pułkach piechoty i artylerii. Z dniem 11 XII o godz. 12⁰⁰ w południe zaprowadza się służbę inspekcyjną garnizonu lwowskiego. Oficer sztabowy, wyznaczony przez Komendę Placu, melduje się w Komendzie Placu, objeżdża obiekty, koszary, magazyny i placówki i składa pisemny raport w Komendzie Placu.

IV. Zakaz zwalniania się ze służby. Oddziały nie mogą samoistnie żądanych, nawet małoletnich żołnierzy zwalniać z obowiązku służby. Ingerencja w tym przypadku zależy wyłącznie od Komendy Miasta.

V. Przypomnienie. Zwraca się uwagę na p. L.prez.108 I.23 rozkazu NDWP na Galicję Wschodnią, nr 15 z dnia 7 XII, dalej O.W 50/II kwatermistrz.

VI. Falszywe alarmy. Ze względu na szerzące się alarmowe, niepokojące a bezpodstawne wieści donoszone przez łatwowiernych żołnierzy, podoficerów a nawet oficerów, mogące nieobliczalne szkody spowodować, mają komendanci oddziałów:

1. Pouczyć swoje oddziały, że każdy lekkomyślnie złożony, a nie sprawdzony lub fałszywy meldunek, będzie karany dyscyplinarnie, a w razach większej wagi winowajca oddany będzie pod Sąd Polowy.

2. Osoby cywilne lub wojskowe, przynoszące alarmowe, niepokojące meldunki, mają być przytrzymywane aż do chwili sprawdzenia meldunku.

3. Służbę łącznikową utrzymywać pod ścisłą kontrolą. Na łączników dobierać odpowiednio inteligentnych i zaufania godnych żołnierzy.

VII. Służba telefoniczna. Celem podniesienia sprawności połączeń telefonicznych, należy przy każdym pułku piechoty wyznaczyć oficera pułkowego telefonicznego, którego zadaniem będzie wykonanie i utrzymanie połączeń telefonicznych pomiędzy komendą pułku a batalionami, a następnie placówkami. W tym celu należy koniecznie dążyć do wytworzenia własnych patroli telefonicznych przy komendzie pułku (dwie lub trzy) i komendantach batalionów po jednej – w sile po czterech ludzi. O ile pułk nie ma własnej szkoły telefonicznej, może wysłać ludzi na przeszkolenie na 1 – 2 dni do szkoły telefonicznej przy referencie służby łączności (Plac Smolki 3). Materiał telefoniczny otrzyma oficer pułkowy za pokwitowaniem od referenta służby łączności. Obowiązkiem

jego jest materiał ten szanować jak najbardziej, gdyż po jego wyczerpaniu nie posiadamy żadnego źródła dla jego uzupełnienia. Kabel połowy linii opuszczonych należy bezwarunkowo zwinąć, lub w razie niemożliwości zwinięcia go samemu, donieść o tym referentowi służby łączności. Materiału telefonicznego nie wydaje się poszczególnym kompaniom lub batalionom, tylko oficerowi telefonicznemu odnośnego pułku. Rzeczą patroli telefonicznych pułkowych jest każdorazowe budowanie połączenia między komendą batalionu a przydzieloną baterią, która musi porozumiewać się bezpośrednio z batalionami. W wypadkach nagłych, w braku własnego patrolu, zażądać należy patrolu przez Komendę Miasta od referenta służby łączności. Przy Komendzie Miasta, Plac Smolki 3, znajduje się stacja telefoniczna nadawcza i odbiorcza, przez którą mogą komendy nadawać i otrzymywać telegramy (fonogramy), a zarazem mównica telefoniczna dla tych, którzy nie mają własnego aparatu.

Czesław Mączyński, pplk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 69.

Nr 37

1918 grudzień 10, Lwów. – Rozkaz operacyjny nr 178 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

Rozkazem operacyjnym L.252 z dn. 10 XII 1918 ustanowiono zmianę obsady odcinka wschodniego i odcinka Zboiska, obrony miasta Lwowa.

Grupa kpt. [Ludwika] de Laveaux zluzuje 11 bm. kompanie 5. pp na odcinku Zboiska.

12 bm. do godz. 10⁰⁰ rano zluzuje 5. pp jednym baonem odcinek mjr. [Zdzisława] Trześniowskiego. Kompania por. Bałlabana zostaje w Krzywczycach i podlega taktycznie nowemu komendantowi wschodniego odcinka. Baon mjr. Trześniowskiego przechodzi natychmiast do koszar przy ul. Zamarstynowskiej, stojące zaś tam kompanie 5. pp przejdą do koszar przy ul. Piotra i Pawła.

Odcinek południowy: Komendant mjr [Michał] Pomian-Cieński.

II/1 p. strz. wzmocniony przez 1. kompanię 3. p. strz. zabezpiecza od linii Zubrza – Kozielniki do gościńca Gródeckiego włącznie. Łączność z odcinkiem wschodnim w okolicy Pasiek Miejskich. Rezerwa: 3. baon 1. p. strz. w koszarach. Legia Oficerska ze specjalnym zadaniem jako rezerwa (w swych kosza-

rach, Szkoła św. Zofii koło bursy Grunwaldzkiej) dla utrzymania łączności w okolicy Pasiiek Miejskich – Zubrzy (łączy się telefonicznie z oddziałem w Pasiakach Miejskich).

Odcinek północny i zachodni: komendant pplk [Ryszard] Hausner.

Od gościńca Gródeckiego wyłącznie do wzgórza – kota 347 (Kortumowa Góra) włącznie, 2. baon 2. p. strz.; od wspomnianego wzgórza wyłącznie, Hołosko Małe i Hołosko Wielkie, fabryka Gafota (z silną placówką w dzień w fabryce sztucznych nawozów, w nocy we Frenelówce), dworzec Podzamcze: 1. baon 2. p. strz. Zniesienie: kompania por. [Adolfa] Massara, która podlega tym rozkazem taktycznie komendzie 2. p. strz.

Łączność z grupą kpt. de Laveaux: Zboiska, przeprowadzić. Rezerwy: 1. baon 1. p. strz. w Koszarach Zamarstynowskich i kompania szturmowa w koszarach, ul. Kurkowa 2, podlegają taktycznie pplk. [Ryszardowi] Hausnerowi.

Dowództwo Szwadronu Kawalerii. Komenderuję na stałe (z 24-godzinnym luzowaniem) 6 jeźdźców do 2. p. strz., 4 jeźdźców do 1. p. strz. dla służby łącznikowej i wywiadowczej.

Artyleria pozycyjna. 4 działa rosyjskie na Wysokim Zamku, działa po dwa w rejonie między Rogatką Janowską a gościńcem Żółkiewskim, i w rejonie między gościńcem Żółkiewskim a Podborcami. Dwa działa na Kortumowej Górze z obstrzałem na wszystkie strony.

Dwa działa będą wystawione na Zofiówce lub Górze Jacka, z obstrzałem głównym gościńca i kolei, przez Sichów na południe i południowy wschód. Reszta artylerii bez zmiany.

Zwraca się ponownie uwagę na doniosłość współdziałania artylerii z piechotą.

Połączenie z artylerią w normalnych warunkach telefonicznie przez komendę 1 p. artylerii lwowskiej (Plac Smolki 3), w razie przerwania linii telefonicznej, wprost do najbliższej baterii.

Rezerwy do mej wyłącznej dyspozycji: kompania bojowa 30. pp i reszta kawalerii.

Otrzymują: 1. p. strz., 2. p. strz., 3. p. strz., 30. pp, kompania szturmowa, Dowództwo Kawalerii, pplk Śniadowski, 1. p. artylerii lwowskiej, Legia Oficerska, grupa pplk. Tokarzewskiego, Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Czesław Mączyński, pplk

Odpis

CAW, I. 341. I, 1. 95.

Nr 38

1918 grudzień 10, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 9 grudnia 1918 r.

Utarczki słabe z patrolami ruskimi. O godz. 3⁰⁰ rano odparła nasza załoga na Zniesieniu natarcie oddziału ukraińskiego. Z resztą bez zmiany.

Wschód

Patrole nasze stwierdziły, że wiadukt przed Winnikami został przez Ukraińców obsadzony. Jeden z naszych patroli spotkał się pod Lesienicami z silniejszym oddziałem ruskim i został zmuszony do odwrotu. Nasz posterunek w Marynówce odparł o godz. 9⁰⁰ rano 2 patrole ruskie idące, jeden do lasów winniczych, drugi do Sichowa. Oba cofnęły się na Sichów.

Południe

Oddziały nasze cofnęły się nad ranem z Solonki Wielkiej i Małej, obsadzając linie Zubrza – Sokolniki – Skniłów – Zimna Woda. Patroluje się w stronę Maliczkowic, Nawarii i Hodowic. Nieprzyjaciel obsadził opuszczone przez nas Solonkę Wielką i Małą oraz Sichów.

Artyleria nasza ostrzeliwuje ze skutkiem Solonkę, Glinną i Nawarię, w których wybuchł pożar. Nieprzyjacielska artyleria ostrzeliwała około 2⁰⁰ po południu las Zubrzycki i Pasięki Zubrzyckie, wzniecając w tychże pożar.

W godzinach wieczornych zaatakował oddział ruski (100 ludzi i 2 km.) załogę naszą w Zubrzy, odparty cofnął się za leśniczówkę w Zubrzy. Ściągnięte posterunki ziemskie z Dawidowa meldują, że tor między Sichowem a Pasiękami Zubrzyckimi został przez Ukraińców naprawiony.

Zachód

Sytuacja bez zmiany.

Odpis

CAW, I.341.1. t. 101.

1918 grudzień 10, Lwów. – Sprawozdanie mjr. Zdzisława Trzeźniowskiego z akcji podległych mu oddziałów w Szkole im H. Sienkiewicza, Rzęśnie Polskiej oraz na odcinkach I i II za okres od 31 października do 22 listopada, złożony w Komendzie Miasta Lwowa i Powiatu

Raport służbowy

Melduję, że gdy jako wyznaczony przez reprezentanta wojskowego, Najdostojniejszej Rady Regencyjnej Królestwa Polskiego, dowódca formującego się Batalionu Lwowskiego Wojsk Polskich, dowiedziałem się 31 października 1918 r. o mającym nastąpić ukraińskim zamachu stanu, jako wyniku podłych knowań byłego rządu austriackiego z reprezentacją Narodu Ukraińskiego we Lwowie, zarządziłem w imieniu Najświętszej Sprawy, z własnej wyłącznie inicjatywy alarm wszystkich b. legionistów i ochotników w obrębie miasta Lwowa, wyznaczając jako miejsce zbiórki Szkołę im. Sienkiewicza, celem zorganizowania zbrojnego oporu przeciw planowanemu zamachowi.

Na rozkaz stawili się dnia 31 XI 1918 o godz. 10⁰⁰ wieczorem: por. Jan Wojciechowski, ppor. Tadeusz Feldstein, ppor. Edward Świstelniccki-Sas (z korpusu gen. [Józefa] Dowbór-Muśnickiego), rygorozant med. Stanisław Ostrowski, sierż. [Mieczysław] Schmalz, (sierż. Klink, Kycia) i około 30 ludzi.

W ciągu nocy starałem się o odpowiednie uzbrojenie mojego oddziału, jednak gdy z Akademickiego Koła Wojskowego nie otrzymałem spodziewanej broni, dnia 11 listopada stwierdziwszy na podstawie otrzymanych meldunków moich wywiadowców, że zamach stanu przez Ukraińców faktycznie został dokonany, rozkazałem o godz. 7⁰⁰ przed południem ppor. Feldsteinowi, aby udał się z oddziałem 12 ludzi do koszar policji przy Rogatce Gródeckiej, celem zawładnięcia znajdującymi się tam zapasami broni i amunicji.

Ppor. Feldstein, wykonując (mój) rozkaz, rozporządzając tylko własnym rewolwerem (gdyż podkomendni jego byli w cywilnych ubraniach i nie posiadali w ogóle żadnej broni), zmusił załogę koszar policyjnych do posłuszeństwa, a rozbroiwszy pełniące służbę posterunki i zabiwszy z broni (w ten sposób zdobytej) wachmistrza stawiającego zbrojny opór, zawładnął znajdujący się tam podręczny magazyn broni i amunicji.

W ten sposób zaopatrzył ppor. Feldstein swój oddział w broń i amunicję, a zabrawszy resztę magazynu ze sobą, powrócił do Szkoły Sienkiewicza. Mając więc do rozporządzenia około 20 karabinów (nie nadających się normalnie do użycia) i po 15 naboju na karabin, przystąpiłem do zorganizowania obrony samej Szkoły Sienkiewicza, spodziewając się ataku band ukraińskich.

I rzeczywiście, o godz. 10⁰⁰ przed południem odparłem silny atak bandy ukraińskiej w sile 60 ludzi, wspomaganą autem ciężarowym wraz z karabinem maszynowym. Przy odpieraniu ataku odznaczyli się ppor. Edward Świstelniccki-

Sas, który raniąc celnymi strzałami ze strychu szkoły obsługę karabinu maszynowego, zmusił tychże do milczenia a w następstwie tego, nieprzyjaciela do odwrotu.

Odparłszy ten atak, po włączeniu do mego oddziału zgłaszających się ochotników, przystąpiłem do zorganizowania mego batalionu, urządzając służbę sanitarną i prowiantową.

Odparcie ataku spowodowało wycofanie się band ukraińskich z okolicy Szkoły Sienkiewicza i Dworca Czerniowieckiego na pewien czas, co umożliwiło mi przewiezienie z magazynu, obok Dworca Czerniowieckiego, znajdujących się tam zapasów broni, amunicji i mundurów.

W myśl otrzymanego o godz. 4⁰⁰ po południu rozkazu (nowo utworzonej) Naczelnej Komendy we Lwowie, której rozkazom się podporządkowałem, wyruszyłem o godz. 5⁰⁰ po południu z obu nowo sformowanymi kompaniami na wyznaczony plac zbiórki przy kościele św. Elżbiety, gdzie miałem otrzymać dalsze rozkazy. W czasie marszu stoczyłem po drodze walkę z autem pruskim, zaopatrzone w karabin maszynowy, a zmusiwszy go do ucieczki, dotarłem na miejsce zbiórki. Ponieważ nie zastałem tam nikogo, powróciłem bez strat do Szkoły Sienkiewicza. Tam oczekiwał już mnie rozkaz wymarszu z oddziałem do Rzęsny Polskiej.

W wypełnieniu rozkazu pozostawiwszy w szkole 1. kompanię, a dowództwo odcinka powierzywszy por. Janowi Schrammowi, wymaszerowałem o godz. 9⁰⁰ wieczorem z 2. kompanią pod komendą ppor. Feldsteina do Rzęsny Polskiej, idąc marszem ubezpieczonym.

Szpicę kolumny marszowej prowadził ppor. [Walenty] Niedźwiecki, który w sposób nadzwyczaj zręczny po wyjściu kolumny za rogatki miasta, prowadził marsz dalej, omijając bez walki spotykane po drodze bandy ukraińskie. W czasie marszu natknąłem się znowu koło kościoła św. Elżbiety na silniejszy oddział ukraiński, a po stoczeniu z nim walki, przebiwszy się przez linie ruskie, przybyłem o godz. 12⁰⁰ w nocy do Rzęsny Polskiej z oddziałem liczącym około 40 ludzi.

Tam objąłem dowództwo wsi od mjr. [Tadeusza] Łodzińskiego.

Natychmiast ubezpieczywszy się placówkami, które zaciągnęła kompania ppor. Feldsteina (plutony ppor. Mieczysława Rakisza i Władysława Huttera), przystąpiłem do dalszej organizacji wsi i oddziału.

Dowództwo Placu w Rzęsny Polskiej objął ppor. Niedźwiecki i ogłosił na mój rozkaz w imieniu Najdostojniejszej Rady Regencyjnej, ochotniczy werbunek do szeregów Wojska Polskiego.

Ochotnicy napływali jednak bardzo powoli i opornie. Przy organizowaniu oddziału i wsi rozwinął nadzwyczaj intensywną działalność ppor. Andrzej Schramm, mój adiutant.

Ponieważ służba ubezpieczająca wymagała ciągłej czujności i użycia wszystkich będących do dyspozycji sił, dlatego też ochotnik miejscowy natychmiast po umundurowaniu i uzbrojeniu pełnił służbę na placówkach, gdzie praktycznie uczył się od razu obowiązków żołnierza polskiego.

Ponadto wykorzystywałem każdą wolną chwilę od służby, na naukę rekruta o obchodzeniu się z bronią, o zachowaniu się w walce i służbie wewnętrznej. Równocześnie przewoziłem znajdujące się tam magazyny broni i mundurów.

Obecność oddziału mojego w Rzęsny Polskiej, zmusiła do spokojnego zachowania się bandy ruskie z tej strony Lwowa i uniemożliwiła Rusinom organizację okolicznych wsi ruskich, przez co ułatwiono Głównej Komendzie we Lwowie prowadzenie akcji w mieście.

Dnia 4 XI 1918 otrzymałem przed południem meldunek od por. dr [Bolesława] Bujalskiego, działającego na Górze Stracenia we Lwowie, z prośbą o natychmiastową pomoc, dałem więc rozkaz ppor. Feldsteinowi zaatakowania nieprzyjaciela od Rzęsny Polskiej w kierunku na Górę Stracenia. Ppor. Feldstein, dotarłszy na cmentarz izraelski we Lwowie, stwierdził nieobecność nieprzyjaciela, który na wiadomość o nadciągających posiłkach wycofał się, nawiązawszy łączność z por. [Bolesławem] Bujalskim, wycofał się do Rzęsny Polskiej.

O godz. 5⁰⁰ po południu tegoż dnia wymaszerowałem (w myśl rozkazu Głównej Komendy WP) z moim oddziałem (70 ludzi), trzema armatami, 10 końmi i 7 wozami pełnymi prowiantów do Lwowa i przybyłem do Szkoły Sienkiewicza, gdzie o godz. 11⁰⁰ wieczór otrzymałem rozkaz zajęcia Szkoły Marii Magdaleny, jako rezerwy odcinka.

Dnia 5 XI 1918 objąłem na rozkaz Głównej Komendy dowództwo I Grupy (odcinek I Dom Techników i odcinek II Szkoła Marii Magdaleny). Tegoż dnia o godz. 6⁰⁰ (rano) wysłałem jako pomoc, celem odparcia ataku band ukraińskich skierowanego na Wulkę, pluton 2. kompanii rezerwowej pod komendą ppor. [Władysława] Huttera.

Atak nieprzyjacielski, skierowany na Koszary Dragońskie, a pośrednio na Dom Techników przy ul. Issakowicza, został złamany. Nieprzyjaciel dotarł do toru kolejowego, lecz ostrzeliwany silnym ogniem kompanii odcinka I (Dom Techników) musiał się cofnąć, poniosłszy większe straty w rannych i zabitych.

W akcji tej, której wynikiem było cofnięcie się nieprzyjaciela, zagrażającego równocześnie mojemu lewemu skrzydłu (Szkoła Kadecka), odznaczył się nadzwyczaj sierz. Kwiatkowski.

Dzień 6 XI 1918 minął względnie spokojnie. Ludzie moi byli zajęci wzmocnieniem pozycji, okopywaniem placówek na peryferiach miasta (od strony Cmentarza Stryjskiego, Rogatki Stryjskiej i Rogatki Wuleckiej, ta jest na odcinku I mojej Grupy). Kompanie odcinka II mojej Grupy działały na przestrzeni od ul. Pełczyńskiej po Park Tadeusza Kościuszki, zabezpieczając placówkami ul. Matejki, Kraszewskiego, Sykstuska, Kopernika, Łazarza.

Sformowałem również z ochotników zgłaszających się, kompanię nową w Szkole Marii Magdaleny, pod dowództwem ppor. Feldsteina, powierzając dowództwa plutonów ppor. Wojciechowskiemu, [Mieczysławowi] Rakiszowi i [Władysławowi] Hutterowi, jako rezerwę całej Grupy. Przeprowadziłem też inspekcję wszystkich linii obronnych i zakładów, podlegających moim rozkazom.

Noc z 6 na 7 XI 1918 upłynęła na przygotowaniach do ataku, który chciałem z własnej inicjatywy, po porozumieniu się z Naczelną Komendą, przeprowadzić w kierunku na Cytadelę, celem zajęcia tejże.

Wedle dyspozycji operacyjnych miała moja kolumna, po przygotowaniu artyleryjskim ruszyć do ataku. W myśl tego ruszyły kolumny moje 7 XI 1918 o godz. 5⁰⁰ rano w kierunku nieprzyjaciela. Artyleria jednak, przeznaczona przez Naczelną Komendę zawiodła, bo oddawszy jeden tylko strzał, zamilkła, wobec czego zmuszony byłem zaprzestać wszelkiej akcji i wycofać moje kolumny do szkoły. Strat nie było. Wynikiem tej nieudanej wprowadzić demonstracji było ściągnięcie przez nieprzyjaciela swych rezerw na Cytadelę, co umożliwiło akcję naszą na sąsiednich odcinkach.

Dnia 8 XI 1918 nastąpiło lokalne zawieszenie broni na odcinku Poczty, które jednak zostało przez nieprzyjaciela w podstępny sposób zerwane, bo bandy ukraińskie zajęły dom przy ul. Sykstuskiej 40, leżący w pasie neutralnym. Wobec tego dałem rozkaz załodze seminarium ruskiego (obok Poczty) pod dowództwem por. [Adolfa] Massara, by odpowiadając gwałtem na gwałt, zajęła Poczczę. Rozkaz ten jednak nie został spełniony. Równocześnie praca w koszarach postępowała raźnie. Powiększywszy swój oddział o kilku nowych ochotników, zająłem się jak najlepszym przygotowaniem ich do służby. Oficerowie moi, wspomagani przez dobrych podoficerów, pracowali energicznie, by wpoić w żołnierza pierwsze najkonieczniejsze zasady obchodzenia się z bronią i służby polowej.

Praca szła równomiernie na obu odcinkach; w Szkole Marii Magdaleny, gdzie byli mi nadzwyczaj pomocni (ppor. Adam Świeżawski, chor. Ignacy Zachariasiewicz, ppor. Tadeusz Feldstein), sierż. Gepert Kwiatkowski, chor. Jan Śliwiński, Tymków (pseudonim Krakus), jak również w Domu Techników, gdzie rozwinął nadzwyczaj energiczną działalność por. dr Bolesław Bujalski, dowódca Domu Techników, który trwał aż do samego początku akcji na stanowisku, wspomagany przez cały szereg oficerów, jak por. [Adam] Bieńkowski, por. Mond, por. Dzieduszycki, (por. Edward Starck), ppor. [Antoni] Krzywy i inni.

Intensywnie szła również praca na polu jak najlepszego zaprowiantowania żołnierza, powiększono magazyny prowiantów, broni i wyekwipowania, pod czynnym kierownictwem por. Ludwika Wróblewskiego dla odcinka I i por. Kuciary dla odcinka II. Żołnierzy, którzy dotąd walczyli przeważnie w ubraniach cywilnych, ekwipowano i uzbrajano, tworząc z nich pozornie regularną armię. Wielce pomocne były przy organizowaniu służby pomocniczej mieszkanki okolicy Marii Magdaleny i Politechniki, które nie wahały się przed (żadnym) trudem i wysiłkiem, by tylko przyjąć z pomocą żołnierzowi polskiemu.

Dnia tego przystąpiłem na podstawie ogólnego planu operacyjnego Naczelnej Komendy, którego celem był atak wszystkich sił naszych na całej linii, do przygotowań, celem jak najlepszego przeprowadzenia planu operacyjnego, przypadającego mej Grupie. Wydałem rozkaz operacyjny podległym mi od-

działom, które miały właściwie działać tylko pomocniczo, celem odciążenia naporu nieprzyjacielskiego na główną kolumnę operacyjną.

Zadaniem moim było wykonać pozorny atak dwoma kolumnami na nieprzyjaciela. Pierwsza kolumna moja, operująca na przestrzeni od ul. Kadeckiej do Parku Stryjskiego włącznie, ruszyła na nieprzyjaciela główną siłą przez ul. Stryjską pod dowództwem por. [Konstantego] Dzieduszyckiego i spełniła całkowicie swe zadanie wiązania nieprzyjaciela.

Druga kolumna moja, prowadzona przez ppor. Feldsteina, miała za zadanie prowadzić operację na terenie ul. Kopernika i Sykstuskiej.

Toteż zabezpieczywszy flanki swe od strony Cytadeli przez pluton ppor. Mieczysława Rakisza, posunął się por. Feldstein, rozdzieliwszy swe siły na dwie grupy, jedną operującą pod dowództwem ppor. Wojciechowskiego na ul. Kopernika, i drugą, pod dowództwem ppor. Władysława Huttera na ul. Sykstuskiej, w głąb miasta, nawiązawszy łączność z oddziałem ppor. [Adolfa] Massara.

W czasie akcji odznaczył się sierż. Józef Tymków (pseudonim Krakus), który obrzucił granatami ręcznymi, pod silnym ogniem nieprzyjacielskim, placówkę ukraińską przy ul. Sykstuskiej 40.

Tam złożył swe młode życie w ofierze na Ołtarzu Ojczyzny ppor. [Tadeusz] Arciszewski-Rola, sekc. Karol Maślakiewicz z 6 pp LP, i st. żołnierz Stanisław Nehrebecki z 6. pp LP.

Pierwszą pomoc natychmiastową niósł rannym pod gradem kul rygoryz. med. Ostrowski, wraz ze swym patrolem sanitarnym, umieszczonym w ogrodzie seminarium ruskiego, gdzie znosiły potrzebujących pomocy p. Domaszewiczowa, sekc. sanit. Olga Gnatewicz, sanitariuszka Bernacka i Trutnerówna.

Trzecia kolumna moja, pod dowództwem ppor. Kazimierza Schleyena, operowała jako prawe skrzydło siły głównej, idącej za autem pancernym ul. Mickiewicza, posuwając się Parkiem Kościuszki, skąd jednak, doszedłszy do pawilonu restauracyjnego w parku, wskutek załamania się sił głównych musiała się wycofać, zasypywana strasznym ogniem karabinów maszynowych i ręcznych z Sejmu, na ul. Matejki, gdzie się okopała. Tam odznaczył się nadzwyczaj zimną krwią i męstwem śp. Zdzisław Sochocki i plutonowy [Marian] Idzik. Grupa ta poniosła też najcięższe straty, pozostawiając na placu boju 15 zabitych i rannych.

Wynikiem akcji kolumny ppor. Feldsteina, która razila nieprzyjaciela silnym ogniem, zadając mu bardzo ciężkie straty, było opuszczenie przez Ukraińców palącego się już od dwóch dni, a przez nich podpalonego gmachu Poczty Głównej, tak że została ona bez wystrzału (wbrew odmiennemu brzmieniu komunikatu Naczelnej Komendy WP we Lwowie) zajęta przez patrole por. [Adolfa] Massara i Wojciechowskiego, zdobywając w ten sposób znaczne ilości amunicji i prowiantów, pozostawione przez Ukraińców. Jako stała załoga Poczty pozostał na niej sierż. Kwiatkowski, którego zmienił następnie sierż. „Krakus”-Tymków, przeprowadzając regularną organizację ubezpieczenia Poczty.

Reszta kolumny ppor. Feldsteina, zmuszona nieudaniem się akcji na ul. Mickiewicza, połączywszy się z oddziałem por. [Adolfa] Massara, pozostała w gmachu seminarium duchownego ruskiego, jako rezerwa na dalszą akcję w tej stronie.

Kolumna odcinka I powróciła do swych koszar w Szkole Kadeckiej, nie poniosłszy w ogóle straty.

Od dnia 10 XI 1918 nastąpiła w operacjach względna cisza, a walka przybrała coraz bardziej charakter walki pozycyjnej. Toteż praca nad wyszkoleniem ochotnika idzie w dalszym ciągu szybkim tempem. Ochotnik słucha codziennie, w rzadkich chwilach wolnych od służby frontowej (którą to służbę, wskutek szczupłej ilości żołnierzy, pełni prawie że bez przerwy) wykładów ze służby wewnętrznej i polowej, praktycznie przechodzi naukę musztry itd., i to na obu odcinkach równocześnie. I tu znowu wykazuje nadzwyczajne zdolności i zalety organizacyjne ppor. Andrzej Schramm, który jako adiutant Grupy występuje energicznie na każdym polu, chor. Ignacy Zachariasiewicz, który urządza całą służbę koszarową; chor. Jan Śliwiński, sierż. Polatyński, [Henryk] Sawczyński i inni.

Organizuje się pod światłym kierownictwem prof. dr. Hornowskiego, który już dnia 9 XI 1918 niesie swą pomoc rannym, służba sanitarna dla odcinka I, pod dowództwem dr. Kaliny, dla odcinka II rygoryz. med. Ostrowskiego.

Powstaje oddział żandarmerii pod dowództwem sierż. Sokolika, który niezmordowanie pracuje, tępiąc w zarodku powstający bandytyzm i poszukując szpiegów ukraińskich (pod kierownictwem dr. Jana Dąbrowskiego).

Doznajemy wydatnej pomocy od okolicznych mieszkańców, działa znakomicie kuchnia żołnierska pod kierownictwem niezmordowanej, zawsze na stanowisku swoim czynnej Stefanii Marszałkówny, powstaje pralnia i szwalnia, zakłada się warsztaty i magazyny, działają znakomicie telefony pod dowództwem ppor. Piotra Czyżewskiego – dla odcinka I, wachm. Sieniewicza dla odcinka II, którzy częstokroć pełnią służbę w ogniu nieprzyjacielskim, organizują się kompanie karabinów maszynowych, dla odcinka I pod dowództwem śp. kpt. Wilhelma Starcka, gdzie też organizuje się znakomicie działający warsztat naprawy tychże, dla odcinka II pod dowództwem ppor. Feldsteina.

Kształci się obsługę karabinów maszynowych, która nieraz po parogodzinym ledwie wykształceniu idzie na stanowisko. Karabiny maszynowe dla odcinka II, pomimo licznych i często ponawianych prób, wynikających z faktycznej potrzeby tej broni do akcji, otrzymują dopiero od przybyłego chwilowo do Lwowa płk. Sikorskiego. Umacnia się Poczta, robiąc ją podobną do twierdzy, przygotowuje się stanowisko dla karabinów maszynowych, przy energicznej pracy sekcyjnego Benedykta Rudka, legionisty z 6. pp.

Lecz akcja bojowa nigdy nie ustaje. Nieprzyjaciel ciągle nas niepokoi. Żołnierz, choć śmiertelnie znużony wiecznym czuwaniem z palcem na cynglu, wiedząc, że od jego czujności zależy powodzenie sprawy, nie upada na duchu i pragnie walki, choć w każdej chwili czeka nań nieprzyjaciel, używający podłego sposobu walki, strzelając z okien i dachów.

Wieczorem dnia 16 XI 1918 zagraża znowu nieprzyjaciel przeważającymi siłami Szkole Kadeckiej (odcinek I), lecz załoga tejże, pod dowództwem dzielnego por. A. Bieńkowskiego odpiera trzy ataki nieprzyjacielskie, zadając nieprzyjacielowi ciężkie straty, przy czym odznacza się zwłaszcza oddział karabinów maszynowych pod dowództwem chor. Lichtenberga. Wszelako naciskany przez przeważające siły nieprzyjacielskie, po stracie jednej placówki w nocy z 16 na 17 XI 1918 prosi por. [Adam] Bieńkowski o pomoc, którą mu posyłam w sile jednego plutonu pod dowództwem ppor. Rakisza. Tak wzmocnione siły nasze odpierają atak nieprzyjacielski, a ścigając pobitego, zajmują 17 XI 1918 rano po raz pierwszy Szkołę Przemyslową i docierają do Koszar Jabłonowskich.

Równocześnie inne placówki i patrole toczą ciągłą walkę na całym odcinku. Zostaje ranna w chwili niesienia rannym pomocy sanitariuszka Bronisława Trutnerówna, pada również w chwili, gdy pod osłoną międzynarodowego znaku czerwonego krzyża, w czasie zawieszenia broni pełni swój obowiązek na poczcie, sanitariuszka Anatola Bieganówna. Nadzwyczaj dzielnie spełnia swój obowiązek szeregowiec Maria Berezowska, która od pierwszej chwili służy w szeregach z bronią w ręku na odcinku ul. Matejki, nie opuszczając żadnego patrolu lub wypadu w stronę nieprzyjaciela, jak również i szeregowca Stanisława Murzyńskiego, która pełni twardą służbę żołnierską na poczcie.

Są zabici i ranni dnia 16 XII 1918 w Pałacu ks. Sapiehów, gdzie chor. Stanisław Bednarczyk, po zranieniu dnia 10 XI 1918 ppor. Marcelęgo Kotarby, broni się ciągle przeciw atakom nieprzyjaciela, idącym z Cytadeli, przy czym odznacza się energią i męstwem pchor. Stanisław Szumowski.

Opiera się wytrwale i nadzwyczajnym skutkiem, ciągłym zakusom nieprzyjaciela por. Mond na ul. Kadeckiej, spośród jego podkomendnych zasługuje na wyróżnienie ppor. Świtalski, chor. Socha-Lipiński, sekc. Megiera, szer. Helena Bujwidówna, Tenikówna, Roman Feldstein i sierż. Mossor.

Na odcinku ul. Matejki pełnił służbę, świecąc swym przykładem i męstwem śp. ppor. Zdzisław Sochocki.

Dnia 21 XI 1918 ginie od kuli nieprzyjaciela ppor. Stefan Schameit, odpierając atak silniejszego patrolu nieprzyjacielskiego na Poczcie.

Od dnia 18 XI 1918 do 21 XI 1918, godz. 6⁰⁰ przed południem, trwa zawieszenie broni.

Dnia 20 XI 1918 przygotowuje się atak ogólny w połączeniu z przybyłymi z Krakowa posiłkami.

Na skutek tego dnia 20 XI 1918 otrzymałem rozkaz operacyjny Naczelnej Komendy, tyjący się ataku na całej linii przeciw Ukraińcom. Zadaniem mej Grupy, a właściwie tylko odcinka II, był atak na Cytadelę i jej zajęcie. Wedle dyspozycji miałem otrzymać posiłki artylerii i piechoty. Celem ujednoczenia akcji na moim odcinku II wydałem tegoż dnia tu załączony rozkaz operacyjny.

Noc upłynęła na przygotowaniach. Gromadzę i grupuję siły, obznajamiam przybyłe posiłki z terenem i sytuacją.

Lecz znów postawione mi do dyspozycji posiłki nie odpowiadają rozkazom Komendy Naczelnej. I tak przybywa tak zwana kompania szturmowa, której żołnierze nie tylko nie są zaopatrzeni w potrzebne jej środki walki, lecz także nie mają pojęcia o używaniu tychże. Pluton krakowski liczy 25 ludzi, zamiast zapowiadzianych rozkazem operacyjnym 50.

Pomimo to jednak dnia 21 XI 1918 o godz. 6⁰⁰ rano przystępuję do akcji. Zaczyna miotacz min. Ale spodziewany jego skutek zawodzi, bo oto trzy pociski nie wybuchają zupełnie, trzy dalsze nie padają tam, gdzie powinny trafić wedle planu. Spełnia jednak znakomicie, o ile słabe siły na to pozwalają, swe zadanie artyleria, której ilość również nie odpowiada dyspozycjom Naczelnej Komendy, a mianowicie, zamiast spodziewanych 2 baterii, biorą udział w akcji ledwo 3 armaty (1 ciężka, 2 polowe), wskutek czego nawet tak celny ogień ich nie wystarcza wobec silnych, betonowych okopów przeciwnika, by spełnić swe zadanie przygotowania ataku. Artyleria nasza celnymi strzałami niszczy bastion Cytadeli od ul. Bogusławskiego.

Równocześnie karabin maszynowy pod osobistym dowództwem ppor. Tadeusza Feldsteina, który sam kieruje ogniem na wieży kościoła Marii Magdaleny, zasypuje celnymi bardzo strzałami nadciągające Rusinom posiłki przez tylną część podwórza Cytadeli (koło głównego gmachu) i betonowe okopy ukraińskie obok bastionu przy ul. Bogusławskiego, zadając nieprzyjacielowi poważne straty.

Nieprzyjaciel odpowiada również, niezmordowanie zasypując gradem pocisków kompanie znajdujące się w pierwszej linii u podnóża Cytadeli, i drogi łącznikowe, tj. ul. Lenartowicza i Zofii Chrzanowskiej, tak że dojście na pozycję jest nadzwyczaj utrudnione.

Równocześnie odpowiada artyleria ukraińska celnymi strzałami, skierowanymi na kościół Marii Magdaleny, spędzając z pozycji umieszczony tam karabin maszynowy, tak że ppor. Feldstein kontuzjowany osobiście odłamkami granatu, jest zmuszony wynieść go z pozycji, z której zadał nieprzyjacielowi poważne straty, przy pomocy szer. Witolda Kowalczewskiego, Władysława Ostrowskiego i Godzimira Jarosiewicza, którzy mimo celnie padających strzałów, znoszą z wieży karabin maszynowy i cały jego materiał. Wieża kościoła Marii Magdaleny zostaje tymi strzałami poważnie uszkodzona. Usunąwszy defekt karabinu maszynowego, spowodowany przez artylerię nieprzyjacielską, przenosi się ppor. Feldstein wśród gradu kul nieprzyjacielskich, na nową pozycję, gdzie trwa na stanowisku do ostatniej chwili, mimo silnej kontuzji głowy i ramienia.

W tym samym czasie Kompania Szturmowa przygotowuje się do akcji, podcina parkan okalający Cytadelę od ul. Bogusławskiego i po przygotowaniu artylerii naszej około godziny 10³⁰ przed południem, zwalając parkan atakuje bastion, górujący nad ul. Pełczyńską i Bogusławskiego. Wspiera ją w tym nadzwyczaj sprawnie i energicznie kompania śp. ppor. Zdzisława Sochockiego, która pokonując liczne trudności terenowe, dociera od ul. Pełczyńskiej po sto-

kach góry na platformę Cytadeli, zasypywana celnymi strzałami nieprzyjacielskimi z gmachu głównego. Razem posuwa się i oddział sierżanta „Krakusa”-Tymkowa, który zajmując Pływalnię Wojskową trzyma się w niej do wieczora, mimo odparcia naszego ataku przez nieprzyjaciela, rażony celnym ogniem z zajętej bezprawnie przez Ukraińców, w czasie zawieszenia broni, pływalni przy ul. Pełczyńskiej. W czasie tym składają znowu dowody swego męstwa i zimnej krwi: śp. ppor. Zdzisław Sochocki, który trafiony kulą nieprzyjacielską, pada na stanowisku, pchor. Wilhelm Pollak, sierżant Kwiatkowski, sierż. „Krakus”, plut. Polatyński i śp. sierż. Bronisław Koszyk.

Znakomicie spełnia swe zadanie w dalszym ciągu karabin maszynowy, który po zmianie pozycji umieszczony na strychu domu Wixla przy ul. Bogusławskiego, raniąc celnymi strzałami obsługę ruskiego karabinu maszynowego, umieszczonego na lewo od bastionu, zmusił tenże do milczenia. I tu znowu odznacza się szer. Witold Kowalczewski, który mimo silnego ognia nieprzyjacielskiego, ostrzeliwuje linie ukraińskie.

Kolumna atakująca posuwa się naprzód i zajmuje bastion od ul. Bogusławskiego. Lecz silny ogień flankowy od Cegielni przy ul. Pełczyńskiej i z bastionu przy ul. Długosza, zmusił oddziały atakujące do cofnięcia się, po utrzymaniu pozycji przez czas dłuższy. Wtedy to właśnie pada ppor. Z. Sochocki i inni, a straty moje są dość znaczne, choć nie pozostają w żadnym stosunku do strat zadanych nieprzyjacielowi.

Przyczyną wycofania się było i to, że kompania szturmowa przysłana mi przez Naczelną Komendę, a składająca się z kolejarzy i żandarmów, nie obznajomionych zupełnie z walką szturmową, a nawet z rzucaniem granatów, nie mogła należycie spełnić swego zadania.

Wycofał się również z linii ognia pluton krakowski, po otrzymaniu pierwszych już strat.

Niez mordowanie działa patrol sanitarny pod dowództwem rygoryz. med. Ostrowskiego, który opatruje z pomocą chorążego sanitarnego, licznych ciężko i lżej rannych, przynoszonych przez sanitariuszki: Elę Grabską, Olę Gnatewicz, Józefę Przepilińską i Izę Torosiewiczównę, które nie wahając się, docierają do pierwszych linii, ostrzeliwane przez bandy ukraińskie mimo międzynarodowego znaku czerwonego krzyża, mimo dnia poprzedniego zawartej konwencji.

Atak nasz na Cytadelę ściąga wszystkie rezerwy nieprzyjacielskie z Koszar przy ul. Jabłonowskich (około 200 ludzi). Wskutek niepomyślnego wyniku, nieprzyjaciel znowu zajmuje swoje pozycje, usadawiając się w betonowych okopach, których nie można było atakować bez przygotowania artyleryjskiego, a którego nie mogłem przeprowadzić małą ilością armat danych mi do dyspozycji. Wobec tego daję rozkaz zaniechania dalszego ataku i cernowania tylko Cytadeli.

Równocześnie w czasie przeprowadzania ataku, inne pododdziały moje, a więc Pałac ks. Sapiehów pod dowództwem chor. Stanisława Bednarczuka, ul. Matejki pod dowództwem ppor. Kazimierza Schleyena, oraz Poczta, spełniają swoje zadania wiążąc siły nieprzyjacielskie.

Odcinek I (Dom Techników) działa tymczasem, wyłączony na czas akcji spod mojej komendy, w łączności z Grupą II (Szkoła Sienkiewicza – mjr. [Mieczysław] Boruta). Utrzymuje tylko łączność ze mną oddział por. [Bernarda] Monda, który prowadzi markowany atak na Górę św. Jacka, działa zaś ze mną bezpośrednio oddział pod dowództwem ppor. Władysława Frączka.

Popołudnie tegoż dnia upływa spokojnie. Cernuję Cytadelę w dalszym ciągu. Lecz oto w nocy, około godz. 2⁰⁰, dnia 22 XI 1918, otrzymuję meldunki, że gmach sejmowy pali się, a nieprzyjaciel prawdopodobnie się cofnął.

Wszystkie moje siły ruszyły w pościgu za nieprzyjacielem i dochodzą na Cmentarz Łyczakowski, gdzie nawiązuję łączność z 5. pp, który pozostaje w dalszym ciągu na pozycji, a oddziały moje powracają do koszar.

Okolo godz. 12⁰⁰ otrzymuję rozkaz opuszczenia Szkoły Marii Magdaleny i zajęcia koszar przy ul. Jabłonowskich.

Rozkaz ten wypełniłem tego samego dnia po południu, a dnia 24 XI 1918 otrzymuję tam rozkaz formowania 1. baonu 1. Pułku Strzelców Lwowskich.

Przedkładając powyższy raport bojowy, proszę o sprostowanie fałszywych informacji u dowództw wyższych, mających swe źródło w meldunkach jednostronnych lub fałszywych, poszczególnych oficerów, jak również fałszywych informacji, które żywi opinia publiczna, zwłaszcza o samym początku akcji, na podstawie niesumiennych lub reklamowych artykułów dziennikarskich.

Proszę również o udzielenie w rozkazie pochwały oficerom i żołnierzom, którzy dotąd pochwał nie otrzymali (mimo że ich niejednokrotnie do pochwały podawałem), a którzy na podstawie powyższego raportu na nią zasłużyli.

[Zdzisław] Trzeźniowski, mjr

Do Dowództwa 1. Brygady Lwowskiej
(b. Komenda Miasta Lwowa).

Załącznik

PLAN OPERACYJNY

Grupy kpt. [Zdzisława] Trzeźniowskiego (Szkoła Marii Magdaleny)

I. W akcji biorą udział następujące oddziały:

- 1 miotacz min
- 1 bateria polowa
- 1 haubica
- 1 kompania szturmowa (2 oficerów, 30 ludzi)
- 2 karabiny maszynowe
- 1 kompania piechoty własna
- 1 pluton piechoty ppłk. [Michała] Tokarzewskiego.

II. Obsada

Komendant miotacza min: ppor. Kos

Komendant haubicy: por. Kuchar koło baterii trzeciej

Komendant km: ppor. Feldstein

Komendant kompanii szturmowej: ppor. [Rudolf] Piguleczka[-Lenius]

Komendant kompanii piechoty własnej: ppor. Sochocki z komendantami plutonu 1. ppor. [Władysław] Hutter, 2. chor. [Henryk] Pollak, 3. ppor. [Jan] Wojciechowski

Komendant plutonu piechoty ppłk. Tokarzewskiego: kpt. [Ludwik] Hickiewicz, 30 ludzi.

III. Dyspozycje operacyjne:

Atak rozpoczyna miotacz min, który wyrzuca pociski w następującym porządku: pierwszy w bramę głównego gmachu, dwa następne w prawe skrzydło, a dwa dalsze w lewe skrzydło gmachu głównego, wreszcie po dwa na każdy bastion stojący nad ul. Pełczyńską.

Stanowisko miotacza w lasku za pływalnią wojskową. Po oddaniu tych strzałów, wycofuje się miotacz min z akcji bez dalszego rozkazu i wraca do swego stanowiska.

Równocześnie z miotaczem min rozpoczynają ostrzeliwanie Cytadeli haubica i bateria trzecia, ze stanowisk wyznaczonych im już poprzednio w ten sposób, że każde działo wyrzuca na przemian jeden granat, jeden szrapnel, tak długo, jak długo nie ustanie miotacz, którego działanie oblicza się na około pięć kwadransów.

Po spełnieniu zadania, oczekują baterie dalszych rozkazów na zajmowanych stanowiskach.

Stanowisko karabinu maszynowego na lewej wieży kościoła Marii Magdaleny, skąd ostrzeliwuje jedynie tylną część podwórza Cytadeli, ale tylko na widoczne grupy nieprzyjacielskie. Poza tym ostrzeliwują je także z flanki znajdujący się przed gmachem głównym Cytadeli, o ile tenże był obsadzony.

Działanie karabinu maszynowego ustaje równocześnie z bateriami i czeka na dalsze rozkazy.

Kompania Szturmowa

W czasie powyższego przygotowania podchodzi Kompania Szturmowa pod parkan okalający Cytadelę od strony ul. Bogusławskiego i czeka w ukryciu przerwania ognia miotaczy min, dział i karabinów maszynowych i w tym czasie podcina cztery słupy parkanu tak, aby ten nie upadł, ale był łatwy do strącenia małymi siłami ludzkimi.

W stosownym momencie zwała parkan i wpada jedna sekcja na najbliższy bastion, zwalca go, a o ile by był już opróżniony, rzuca się ruchem flankowym na zachodnie skrzydło okopu znajdującego się przed gmachem głównym i wypiera z niego nieprzyjaciela.

Druga sekcja biegnie wzdłuż skarpy (martwym polem) do następnego bastionu na ul. Pełczyńską, zajmuje go również, a gdyby tenże był już opróżniony, atakuje wschodnie skrzydło okopu i zajmuje je.

Sekcja trzecia biegnie tą samą skarpią bezpośrednio za sekcją drugą, zatrzymuje się przed środkiem okopu i atakuje środek równocześnie z drugą.

Gdyby się okazało, że gmach główny nie jest jeszcze całkowicie opróżniony, natenczas cała kompania szturmowa opuszcza okop i obrzuca granatami jego otwory (okna), po czym wraca do okopu i pozostaje w nim do rozporządzenia, gdyby zaś gmach był wolny, zostaje w okopie.

Piechota

Bezpośrednio za kompanią szturmową postępuje piechota w następującym porządku:

Pluton kpt. [Ludwika] Hickiewicza ustawia się rozwiniętym frontem do Cytadeli, jako prawe skrzydło w martwym polu ul. Pełczyńskiej, naprzeciw bastionu położonego po prawej stronie pływalni wojskowej.

Pluton pierwszy kompanii własnej zajmuje środek, a drugi – lewe skrzydło naprzeciw bastionu położonego najbliżej ul. Bogusławskiego i elektrowni.

W chwili, gdy prawe skrzydło kompanii szturmowej rozpocznie swą czynność, cała kompania piechoty frontem wspina się na skarpię, gdzie rozdziela się w ten sposób, że pluton kpt. Hickiewicza przebiega obok prawego skrzydła gmachu głównego, zaś plutony 1. i 2. kompanii własnej obok lewego skrzydła tego gmachu, i wypiera lub biorą w niewolę resztę załogi Cytadeli, znajdującej się w tylnym podwórzu.

Pluton trzeci kompanii własnej – rezerwa.

Dalsze rozkazy otrzyma piechota na miejscu. W razie nieprzewidywanych przypadków, tzn. gdyby miotacz min lub artyleria zawiodły, akcję ograniczy się tylko do cernowania Cytadeli.

Rozkazy stosowne zostaną wydane.

Stanowisko moje w czasie przygotowania w Szkole Marii Magdaleny, a w czasie ataku przy piechocie.

Czas rozpoczęcia akcji 6⁰⁰ rano. Wszystkie oddziały mają zająć swoje stanowiska o godz. 5⁴⁵ rano.

[Zdzisław] Trzeźniowski, kapitan

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 97.

1918 grudzień 11, Kraków. – Pismo Prezydium Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie do Ministerstwa Spraw Wojskowych w Warszawie w sprawie pomocy dla Lwowa, rosnącej przewagi wojsk ukraińskich i gwałtów przeciwko ludności polskiej

Oburzenie mieszkańców Lwowa na PKL oraz na czynniki odpowiedzialne w Warszawie, rośnie z dnia na dzień. Nieustannie przybywają wysłannicy Lwowa, wzywając pomocy wobec groźniejszego położenia, podnosząc, że podczas gdy siły ukraińskie wskutek zarządzenia przymusowego poboru rekruta, napływu żołnierzy i oficerów ukraińskich, formowanych w krajach austriackich i na Węgrzech, tudzież przybycia kilku tysięcy Kozaków z Ukrainy, stale rosną, posiłki polskie przybywają niezmiernie skąpo i w zupełnie niewystarczającej sile. Lwowowi grozi katastrofa przede wszystkim głodowa, z powodu utrudnionego dowozu środków żywności, a nadto niechybna rzeź znaczącej części mieszkańców polskich w razie, gdyby Ukraińcom udało się zdobyć miasto. W okolicach Lwowa jest cały szereg wsi polskich, które zostały spalone, wielu bezbronnych mieszkańców wymordowano.

Od robotników polskich z Borysławia, od mieszkańców miast Sambora, Stryja, Stanisławowa i innych, przybywają ciągle deputacje, prosząc o pomoc i o chronienie ich przed gwałtami ukraińskimi. Pomocy tej, przy obecnych stosunkach, dotychczas udzielić nie mogliśmy. Granica nasza południowa – Orawa i Spisz – zagrożona jest przez Czecho-Słowaków, którzy już zajęli Czaczę w Trenczyńskim oraz niektóre miejscowości na Orawie, uznane przez rząd polski w ordynacji wyborczej do Sejmu za integralną część państwa polskiego. Wobec naszej bezsilności, pretensje Czechów do Śląska Cieszyńskiego, dotąd tylko ustnie przez ich zastępców wypowiedane, mogą zostać siłą przeprowadzone.

Gdy z jednej strony wyniki dobrowolnego zaciągu są zupełnie niewystarczające, z drugiej zaś niepodobieństwem jest patrzeć beczynnie na to, co braciom naszym we wschodniej części kraju zagraża, PKL uznała za rzecz konieczną wzmocnić siłę wojskową przez pobór przymusowy i przyjęła jednomyślnie wniosek dr Bobrowskiego o zarządzenie poboru trzech roczników na podstawie dotychczasowych ustaw austriackich, do służby w czasie pokoju obowiązanych.

O tym zawiadamiamy Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich i Ministerstwo Spraw Wojskowych, podkreślając raz jeszcze, że było ponad nasze siły w chwili, gdy polska krew we wschodniej Galicji się strumieniem leje, i na wszystko co polskie idzie czarny zmierzch zupełnej zagłady, stawiać ponad naturalny obowiązek pomocy, kwestie ograniczonej przez Centralny Rząd kompetencji.

Prosimy gorąco o zatwierdzenie tego zarządzenia i bezzwłoczne wydanie Krakowskiej Komendzie odnośnych poleceń.

Za Prezydium Polskiej Komisji Likwidacyjnej
Ptaś

Źródło: Tekst już publikowany. Zob. Z. Lasocki, *Wspomnienia szefa administracji PKL i KRZ*, Kraków 1931, Zał. 27, s. 112–113.

Nr 41

**1918 grudzień 11, m.p. – Raport sytuacyjny kpt. Bernarda Monda
z akcji bojowej w celu zajęcia Basiówki, Hodowicy i Nawarii**

Na rozkaz op. L.259 wyruszyłem z moją kompanią i dodanymi mi posiłkami o godzinie 4⁵⁰ rano z Rogatki Gródeckiej przez Skniłów w celu zajęcia Basiówki, Hodowicy i Nawarii. Opóźnienie w odmarszu nastąpiło wskutek opóźnienia się oddziałów dodanych mi do pomocy.

O godzinie 6⁵⁰ rano po przepędzeniu patrolu nieprzyjacielskiego zajęliśmy Basiówkę. Natychmiast w pogoni za nieprzyjacielem posunęliśmy się poza wieś Basiówkę dwoma kolumnami, jedna środkiem wsi, druga drogą leżącą na prawym kraju wsi w kierunku ku Hodowicy. Po krótkim ogniu zmusiliśmy nieprzyjaciela do opuszczenia dworu w Hodowicy i obsadziliśmy go. Po zajęciu Hodowicy wydałem dyspozycje do ataku na Nawarię w następujący sposób: Lewa kolumna pod dowództwem ppor. Świtalskiego miała uderzyć na Nawarię wzdłuż drogi prowadzącej z Sokolnik do Nawarii, centrum pod dowództwem ppor. Antoniego Olszewskiego miało zaatakować Nawarię wzdłuż drogi polnej prowadzącej od dworu w Hodowicy do Nawarii. Prawa kolumna pod moim dowództwem wraz z rezerwą miała uderzyć na Nawarię wzdłuż drogi prowadzącej z Glinnej do Nawarii. Rezerwa pod dowództwem ppor. Boguckiego miała ewentualnie zasłaniać przed jakimkolwiek atakiem od strony Glinnej. Artyleria ustawiona została koło dworu w Skniłowie z rozkazem strzelania według moich wskazówek.

Przed rozpoczęciem ataku, który miał miejsce o godz. 8³⁰, nadszedł przywieziony autem rozkaz operacyjny L.268. zakazujący ataku na Nawarię a nakazujący atak na Obroszyn.

W tej chwili po otrzymaniu rozkazu wyruszyłem na Obroszyn i wydałem następujące dyspozycje: Artylerię ze Skniłowa ściągnąłem do Basiówki, skąd na mój pisemny rozkaz miała rozpocząć ogień na Obroszyn. Jako osłonę zostawi-

lem oddział (z 40 ludzi), dodany mi z Dworca we Lwowie. Placówkę ze Skniłowa ustawiłem na czas akcji w Brzezynie dla ochrony drogi prowadzącej z Hodowicy. Oprócz tego znajdował się w Hodowicy patrol pod komendą oficera. Sam po przyjeździe i po ściągnięciu pod Obroszyn pociągu pancernego do punktu oznaczonego na karcie jako „Betriebsstation” i po rozlokowaniu się sił swoich z trzech stron Obroszyna, po skonstatowaniu przez patrole, że w Obroszynie nie znajduje się więcej jak 150–200 ludzi i 2 karabiny maszynowe, z tych jeden na cerkwi, a drugi na pałacu arcyb. Bilczewskiego, rozkazałem ogólny atak po krótkim przygotowaniu artylerii na godz. 1⁰⁰ po południu. O godz. 12⁴⁰ po południu otrzymałem rozkaz operacyjny L.270, nakazujący mi z rozkazu gen. [Tadeusza] Rozwadowskiego natychmiast akcję przerwać i wycofać się do Lwowa.

Zaznaczyć muszę, że gdyby nie obydwie wyżej wspomniane rozkazy, ja bezwarunkowo tak Nawarię, jak i Obroszyn byłbym zdobył i że oficerowie i żołnierze mi podkomendni do ataku się rwali i rozkazem cofania się byli bardzo przygnębieni.

Dodać muszę, że przed samym rozpoczęciem akcji przybył z Zimnej Wody por. Mossoczy wraz ze swoim oddziałem, celem wzięcia udziału w ataku na Obroszyn.

Przed nadejściem rozkazu zaprzestania akcji, oddała artyleria na mój rozkaz serię bardzo celnych strzałów.

Przy prowadzeniu patrolu wywiadowczego do Obroszyna, odznaczył się sekcyjny Juliusz Otto i strzelec Eugeniusz Udziela, który też przy tej okazji został ranny.

[Bernard] Mond, kpt.

Rozkaz z dnia 15 nr 4 **Uznanie**

Za dzielne zachowanie się wobec nieprzyjaciela w walkach o Obroszyn dnia 11 grudnia br. przy prowadzeniu patrolu wywiadowczego do Obroszyna, wyrażam w imieniu służby dla Ojczyzny, sekcyjnemu Juliuszowi Otto i strzelcowi Eugeniuszowi Udziela, który w walkach tych został ranny, obydwom z 1. Pułku Strzelców Lwowskich, cześć i uznanie.

Czesław Mączyński, pplk

Odpis
CAW, I.341. 1, t. 95.

Nr 42

1918 grudzień 11, Lwów. – Dodatek do rozkazu dziennego nr 16 Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich

Unormowanie żołdu i płac

Wynagrodzenie w Wojsku Polskim za służbę normuje się aż do odwołania w następujący sposób:

A) Oficerowie otrzymują pensję zasadniczą jak w armii austriackiej, a mianowicie:

pułkownik	– 600 K
podpułkownik	– 450 K
major	– 370 K
kapitan	– 250 K
porucznik	– 185 K
podporucznik	– 140 K
chorąży	– 100 K.

Prócz powyższej płacy otrzymują wszyscy oficerowie dodatek frontowy w wysokości 20 K dziennie. Oficerowie pełniący służbę w Legii Oficerskiej otrzymują dodatek 40 K dziennie. Wszyscy oficerowie mają prawo do pełnego utrzymania jak żołnierze. Nie korzystający z tego otrzymują relutum w wysokości 6 K dziennie.

B) Żołnierze: otrzymują żołd 4 K dziennie oraz dodatek frontowy 10 K dziennie. Żołnierze w służbie pomocniczej otrzymują żołd 4 K dziennie i dodatek 5 K dziennie.

C) Żandarmi nowo przyjęci otrzymują 4 K dziennie i 10 K dodatku. Byli żandarmi austriaccy, o ile pobory były wyższe od obecnych poborów żandarmerów, pobierają wynagrodzenie jakie ostatnio otrzymali od rządu austriackiego.

D) Milicjanci wojskowi otrzymują 4 K dziennie i dodatek jak żołnierz frontowy 10 K dziennie.

E) Siły techniczne

Szoferzy	żołd 6 K dziennie dodatek 14 K
Pomocnicy szoferów	żołd 6 K dziennie dodatek 10 K
Telefonistki	żołd 4 K dziennie dodatek 3 K
Maszynistki	żołd 4 K dziennie dodatek 2 K

Inne siły fachowe według umowy.

F) Personel sanitarny

Lekarze posiadający stopień wojskowy pobierają wynagrodzenie jak oficerowie; lekarze, którzy wojskowo nie służyli otrzymują gażę poruczników, medycy w służbie sanitarnej – gażę chorążych.

Pielęgniarki kwalifikowane	10 K dziennie.
Pielęgniarki pomocnicze	6 K dziennie.
Sanitariusze	8 K dziennie.

Normy niniejsze obowiązują od dnia 1 listopada 1918. Dla wypłacenia różnicy należy zgłosić zapotrzebowanie w kasie Intendentury i podjąć potrzebną gotówkę.

Czesław Mączyński, pplk

Załącznik 1

„WZÓR”

Podanie śmierci na niżej wymienionego

Stopień:

Imię i nazwisko:

Rok asenterow.:

Rok, miejsce, powiat, kraj – urodzenia:

Religia:

Stan: żonaty lub wolny:

Zatrudnienie przed wstąpieniem do wojska:

Miejsce zamieszkania przed wstąpieniem do wojska:

Dokładny adres rodziców, żony lub krewnych:

Poległ: data, miejscowość:

Pogrzebany: data, dokładne określenie:

Podpis dwóch naocznych świadków

....., dnia 191

Podpis Komendanta Kompanii

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 104.

Nr 43

1918 grudzień 11, Lwów. – Meldunek Komendy Miasta Lwowa i Powiatu na 10 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Bez zmian. Rusini okopali się na drodze polnej wiodącej z Podborzec do Kamieniopolu i na zachodnim skraju Dąbrowy. Artyleria nasza ostrzeliwała oddziały ruskie okopujące się pod tunelem kolejowym między Laszkami Murowanymi a Malechowem, następnie karabin maszynowy i stanowisko baterii ruskiej w Malechowie oraz stanowisko ruskie w Jaśniskach i Zaszkanie. Wieczorem placówka nasza w młynie Maria Helena była silnie ostrzeliwana, nieprzyjaciel cofnął się.

Odcinek wschodni.

Stwierdzono, że Winniki nie są przez Ukraińców obsadzone.

Z resztą bez zmiany.

Odcinek południowy.

Żadnej większej akcji. Nieprzyjaciel zajął o godz. 9⁰⁰ rano Cegielnię w Kozielnikach, został jednak odparty. Zauważono, że okopuje się w Sichowie koło stacji i ustawia tam artylerię. Około godz. 10⁰⁰ rano patrol ruski podsunąwszy się pod przysiółek Sokolnik „Holde” podpalił je, ostrzeliwany przez nas cofnął się. Artyleria nieprzyjacielska ostrzeliwała w ciągu dnia skutecznie Sokolniki.

Odcinek zachodni.

Bez zmian. W planie akcja kpt. [Bernarda] Monda na Glinną i Nawarię. Według meldunku z Zimnej Wody, 250 Rusinów z 3 km. w Obroszynie i 300 w Stawczanach planuje dzisiaj atak na Lwów od strony Zimnej Wody.

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 44

1918 grudzień 12, Lwów. – Z rozkazu nr 18 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawie zaprzysiężenia oddziałów Wojsk Polskich podległych NDWP na Galicję Wschodnią

Zaprzysiężenie oddziałów

Zarządzam na dzień 13 grudnia uroczyste odebranie ślubowania we wszystkich podległych Naczelnemu Dowództwu Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią oddziałach, zakładach i instytucjach wojskowych, poprzedzając je uroczystą mszą polową. Ceremoniał złożenia przysięgi zostanie ustalony w ciągu dnia jutrzejszego.

Tekst ślubowania jest następujący:

„Stając w szeregi armii narodowej uroczyste w obliczu Boga Wszechmogącego i Trójcy świętej Jedyne, ślubuję jedynie Ojczyźnie mojej Rzeczypospolitej Polskiej i sprawie narodu całego na każdym miejscu służyć, kraju ojczystego i dobra narodowego do ostatniej kropli krwi bronić, przełożonych swych i dowódców słuchać, dawane mi przepisy i rozkazy wykonywać i w ogóle tak się zachowywać, abym mógł żyć i umierać jako mężny i prawdziwy żołnierz polski. Ślubowanie to stwierdzę ustaloną przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej przysięgą żołnierską, którą złożę przed Rządem, z woli narodu polskiego obranym”.

--^a opuszczono przydziały

Oryginał

CAW, I.304. I. t. 1.

Nr 45

1918 grudzień 12, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 39 Komendy Miasta Lwowa i Powiatu

I. Obejmując z dniem dzisiejszym z rozkazu gen. [Józefa] Leśniewskiego Komendę Brygady Lwowskiej, z głębokim wzruszeniem wracam myślą i duszą w ubiegłe tygodnie, w których dane mi było zajmować stanowisko Komendanta Miasta i Powiatu. Przechodzę myślą bezmierne wszystkie cierpienia i wniosłe radości, jakie wspólnie z moimi ukochanymi podwładnymi przeżywałem, z głęboką dumą rozpamiętuję wysokie bohaterstwo ducha, samozaparcie osobiste polskiego żołnierza. Samorzutnie i żywiłowo zorganizowana garść ludzi, przejęta dogłębnie spartańskim duchem poświęcenia, przez trzy tygodnie zajądła, bez niczyjej pomocy broniła kresowej strażnicy Rzeczypospolitej, ku wiecznej chwale polskiego imienia, oddała ją w męczeńskiej sławy koronie Niepodległemu Państwu Polskiemu i murem nieskruszonej odwagi do dnia dzisiejszego zasłania nasze miasto przed powrotem hajdamackiej hordy.

Dziela tego dokonać mogło wojsko mi podległe tylko dzięki znakomicie i błyskawicznie zorganizowanej pomocy i obsłudze sanitarnej, intendentury, technicznej, taborów, dzięki obywatelskiej akcji oddziału politycznego, prasowego, wywiadowczego itd.

Obejmując inne, wyznaczone mi przez Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich stanowisko, przychodzi mi z żalem głębokim pożegnać się z częścią mo-

ich dotychczasowych współtowarzyszy pracy. Żegnam ich z tą myślą i nadzieją, że wspomnienie wspólnej pracy i walki tak mocnymi i niewzruszonymi spoilo nas węzłami, iż zawsze i wszędzie, gdy Ojczyzna tego zażąda, staniemy znowu razem na jednym posterunku.

II. Brygada Lwowska. Oddziały bojowe, zostające dotychczas pod moim rozkazem, tworzą od dnia dzisiejszego Brygadę Lwowską.

III. Komendę Miasta obejmuje z dniem dzisiejszym Komendant Komendy Placu, płk [Roman Rudolf] Jasiński¹. Komenda Miasta znajduje się przy ul. Wałowej 16.

IV. Mianowania. Mianuję elewa Szkoły Kadeckiej, Mieczysława Terleckiego i przydzielam go do Legii Oficerskiej.

Mianuję Zygmunta Hartleba chorążym.

Mianuję szer. Juliana Zachariewicza sekcijnym.

V. Uznanie. Chorążemu Schweizerowi, oficerowi II/2 baonu wyrażam uznanie za wzorowe prowadzenie zbrojowni.

VI. Odezwa do oficerów i żołnierzy w sprawie subskrypcji polskiej pożyczki państwowej. Do rozkazu dzisiejszego dołącza się odezwę do oficerów i żołnierzy. Komendanci oddziałów wyznaczają bezzwłocznie komisje subskrypcyjne przy wszystkich oddziałach, składające się z trzech członków i zawiadomią o spełnieniu rozkazu pisemnie, z podaniem nazwisk członków komisji.

Członkowie komisji otrzymają dokładne instrukcje i blankiety subskrypcyjne w biurze subskrypcji, Plac Smolki 3.

VII. Zapotrzebowanie sił kancelaryjnych żeńskich. Komenda MSO może oddać 52 siły żeńskie (z tych 16 bezpłatnie, 36 za wynagrodzeniem) jako siły pomocnicze, mogące zastąpić tyłuż mężczyzn w pracy biurowej.

Z zapotrzebowaniem sił żeńskich należy zgłaszać się w Komendzie SO, przy ul. Boularda 5.

VIII. Urlopy. Por. Stanisławowi Bergmanowi z 2. baonu 1 p. strz. lwowskich udzielam trzydniowego urlopu do Krosna.

Por. Eugeniuszowi Rudnickiemu z Legii Oficerskiej i jego ordynansowi, Michałowi Ilkowi, udzielam dwudniowego urlopu do Gródka Jagiellońskiego. Legioniście Stanisławowi Cieklińskiemu, przydzielonemu do kuchni sztabowej Komendy Miasta, udzielam trzydniowego urlopu do Pilzna.

Czesław Mączyński, ppłk

¹ Roman Rudolf Jasiński, generał brygady WP. Urodzony 24 X w Wilnie, był synem Wiktora, ziemianina, i Justyny z Domańskich. W 1892 r. ukończył korpus kadetów w Petersburgu. Awanse: ppor. – 1896, por. – 1900, kpt. – 1904, ppłk. – 1910. Z niewoli bolszewickiej w Kijowie zbiegł do Lwowa i tu do marca 1919 r. był dowódcą Lwowa a do października 1921 był zastępcą dowódcy OGen. Lwów. P. Stawecki, *Słownik biograficzny ...*, s. 149–150.

Awizo I. Wszystkie oddziały przebywające we Lwowie, meldują odwrotnie Komendzie Placu swój stan wyżywienia, celem ułożenia programu kąpielowego.

Awizo II. Oddział, w którym znajduje się August Mikołaj Zawoł, doniesie o miejscu jego pobytu ojcu, Franciszkowi Zawołowi w Pławie, poczta Rozwadów. Zawoł miał wyjechać 3 listopada pociągiem pancernym nr 2 z Krakowa w stronę Lwowa i dotąd nie ma o nim wieści.

Awizo III. Oddziały, w których znajdował się Michał Noskiewicz, lat 17, doniosą o nim ojcu, Janowi Noskiewiczowi, ul. Jabłonowskich 44. Poszukiwany znajdował się do 5 XII w sądzie polowym, potem zgłosił się do którejś formacji frontowej i od tego czasu zaginął.

Awizo IV. Ochotnik kaw. Tadeusz Suchorowski i zastępca oficera Ludwik Turczyn (oddział rtm. Krynickiego) zgłoszą się dnia 18 grudnia o godz. 8⁰⁰ rano w Komendzie Placu, ul. Wałowa 16.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 69.

Nr 46

1918 grudzień ok. 12, Lwów. – Wykaz oficerów i sił pomocniczych 1. Brygady Lwowskiej

Dowództwo:

ppłk Czesław Mączyński	– dowódca
mjr Kazimierz Ryłski	– I szef sztabu
kpt. dr Antoni Jakubski	– II szef sztabu
rtm. Stanisław Koncewski	– oficer ordynans
por. Tadeusz Machalski	– oficer sztabu
por. Kazimierz Godlewski	– oficer ordynans

Adiutantura:

ppor. Albin Garbień	– adiutant
chor. Stefan MękarSKI	– adiutant
chor. Stanisław Borkowski	– adiutant

Kancelaria sztabu

A. operacyjna:

ppor. Tadeusz Ołowski
ppor. Aleksander Rutkowski

B. administracyjna:

kpt. Feliks Mierzeński

ppor. Jan Mańkowski (referent pożyczki wojskowej)

chor. Antoni Łomnicki

pchor. Marian Dragan

Józef Skalkowski

Maria Mielnikowska – siła pomocnicza

Wanda Habiniakowa – siła pomocnicza

Helena Smolińska – siła pomocnicza

Referat personalny

kpt. dr Zygmunt Hołobut

Janina Padlewska – siła pomocnicza

Referat broni i amunicji

kpt. Adam Ajdukiewicz

chor. Tadeusz Solecki

chor. Karol Rutkowski

Helena Rudnicka – siła pomocnicza

Magazyn broni i amunicji przy ul. Zyblikiewicza:

ppor. Stanisław Kowalczewski

chor. Zygmunt Hartleb

plut. Roman Chromiński

jednoroczny sekcyjny Julian Zachariewicz

Organizacja wojskowa

por. Wiesław Sokołowski

Referat sanitarny

mjr lek. dr Zygmunt Czechowicz

ppor. san. Tedeusz Orzechowski

ppor. Władysław Tobiczek

Referat automobilowy

ppor. inż. Zygmunt Kossowski

chor. Jerzy Bałaban

mechanik – Kozakiewicz

Referat weterynaryjny

kpt. wet. Mirosław Ogórek

chor. wet. Walenty Leszko

chor. wet. Fryderyk Sapak

Referat techniczny

kpt. dr Karol Wątopek

por. Władysław Derdacki

por. Witold Minkiewicz

pchor. Marian Welk

pchor. Stanisław Szumański

sierż. Jan Mazurek
sierż. jednor. Kazimierz Szawłowski
Janina Romanówna – siła pomocnicza
Edwarda Sobkówna – siła pomocnicza
Helena Gamotta – siła pomocnicza

Kompania sztabowa

por. Zygmunt Tomaszewski – administracja budynku
sierż. Vetter
chor. prow. Franciszek Stanaszko
pchor. Henryk Dzendzel
sierż. Mieczysław Łancki

Biuro ewidencyjne

por. Adam Kozłowski
Tadeusz Maliszewski
hr. Zygmunt Rosecki
Jadwiga Wojnarowicz

Intendentura

Zygmunt Pieracki – intendent
Stefan Uhma – biuro rachunkowe
dr Franciszek Tomanek – biuro rachunkowe
Alfred Blacha – biuro rachunkowe
sierż. Karol Kiselka (praw.) – I p. ofic. rach.
por. Stanisław Peszkowski – oficer prowiantowy

Oddział sytuacji wojennej

inż. Kazimierz Rechowicz
ppor. inż. Wawrzyniec Dajczak

Tabory

ppor. Stanisław Mazur – komendant taborów
chor. Marian Słotwiński
pchor. Józef Wilczyński
sierż. Julian Góralewicz
Maria Zarańska – siła pomocnicza
por. wet. Bernard Monderer
ppor. Stefan Urban
chor. wet. Edward Goszczyński
jednor. sekc. Jan Marchewicz

Oddział dla spraw cywilnych

por. dr Marcin Korotkiewicz
por. Jerzy Dunin-Wąsowicz

ESKA

dr Kazimierz Łęcki
dr Władysław Sokołowski

Adam Kaszniewicz
Maria Machalska
Referat prawniczy
dr Januszewski

Odpis
CAW, I. 341.1, t. 101.

Nr 47
1918 grudzień ok. 12, Lwów. – Dane personalne oficerów
komendy Brygady Lwowskiej

Wykaz oficerów komendy I. Brygady Lwowskiej

Podpułkownik Czesław Mączyński, ur. 9 VII 1881 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r. jako kapitan rezerw, podpułkownikiem mianowany przez gen. [Bolesława] Roję, ostatnia nominacja 22 XI 1918 r., zawód cywilny – profesor gimnazjalny.

Major Kazimierz Rylski, ur. 17 XII 1875 r., oficer w służbie czynnej armii austriackiej, 1 IX 1915 superarb. równocześnie aktywny na czas wojny. 1 IX 1916 r. przydzielony do sztabu generalnego na czas wojny, major od 1 II 1916 r., ostatnia nominacja – 1 XI 1916 r.

Major dr Zygmunt Czechowicz, ur. 1875 r., służył w armii austriackiej od 1901 do 1 XI 1918 r. jako lekarz, ostatnia nominacja 1 II 1917 r., zawód cywilny – lekarz.

Kapitan dr Antoni Jakubski, ur. 1885 r., w Legionie od 14 X 1914 do 28 VIII 1917 r., zwolniony z armii austriackiej, ostatnia nominacja – rozkaz Komendy Wojskowej Kraków, zawód cywilny – docent Uniwersytetu.

Kapitan dr Zygmunt Hołobut, ur. 1873 r., w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r. jako kapitan, ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – prokurator państwa we Lwowie.

Kapitan Feliks Mierzeński, ur. 1877 r., w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r. jako kapitan, ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – urzędnik Wydziału Krajowego.

Kapitan Adam Ajdukiewicz, ur. 1894 r., w Legionie od 3 VIII 1914 do 29 IX 1917 r. jako porucznik, w armii austriackiej od 1917 do 1 XI 1918 jako kadet, ostatnia nominacja – rozkaz II Komendy Wojskowej Kraków, zawód cywilny – asystent Akademii Agronom.

Kapitan dr Karol Wątopek, ur. 1874 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r. jako kapitan, ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – profesor Politechniki.

Kapitan wet. dr Mirosław Ogórek, ur. 1875 r., służył w armii austriackiej jako lekarz kpt., ostatnia nominacja – 1 XI 1916 r., zawód cywilny – lekarz weterynarii.

Rotmistrz dr Stanisław Koncewski, ur. 10 VII 1878 r., służył w Legionie w 1914 r. – 2 miesiące (Leg. wschodni) jako rotmistrz, ostatnia nominacja – 24 IX 1914 r., zawód cywilny – sekretarz Wydziału Krajowego.

Porucznik Tadeusz Machalski, ur. 1893 r., służył jako oficer w służbie czynnej armii austriackiej 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1915 r., zawód cywilny – czynna służba.

Porucznik Kazimierz Godlewski, ur. 1895 r., służył w armii austriackiej od 1 X 1913 do 1 XI 1918 r. jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – słuchacz agronomii.

Porucznik Wiesław Sokołowski, ur. 1891 r., służył w armii austriackiej od 1 X 1913 do 1 XI 1918 r. jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 XI 1916 r., zawód cywilny – oficer w służbie czynnej.

Porucznik Władysław Derdacki, ur. 1882 r., służył w armii austriackiej od 28 VI 1915 jako porucznik do 1 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – inżynier architekt.

Porucznik Witold Minkiewicz, ur. 1880 r., służył w armii austriackiej od 1 VI 1915 jako inż. por. do 1 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – prof. szkoły przemysł., właściciel biura.

Porucznik Zygmunt Tomaszewski, ur. 1886 r., służył od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r. w armii austriackiej jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r., zawód cywilny – sędzia.

Porucznik Adam Kozłowski, ur. 1892 r., służył w armii austriackiej od sierpnia 1914 do 1 XI 1918 r. jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Porucznik Stanisław Peszkowski, ur. 1882 r., służył w armii austriackiej 1902 do 1 XI 1918 r. jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r., zawód cywilny – urzędnik akc. banku związkowego we Lwowie.

Porucznik dr Marcin Korotkiewicz, ur. 1886 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 X 1915 r. jako porucznik, ostatnia nominacja – 1916 r., zawód cywilny – komisarz powiatowy.

Porucznik Kazimierz Belza-Ostrowski, służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 IV 1915 r. jako porucznik, ostatnia nominacja – styczeń 1915 r., zawód cywilny sekretarz Wydziału Krajowego.

Porucznik wet. Bernard Monderer, ur. 1878 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 jako lekarz weterynarii, ostatnia nominacja – 1 XI 1914 r., zawód cywilny – weterynarz.

Podporucznik Albin Garbień, ur. 1894 r., służył w armii austriackiej od IX 1918 do 1 XI 1918 jako podporucznik san., ostatnia nominacja – 1 II 1917 r., zawód cywilny – słuchacz medycyny.

Podporucznik Tadeusz Ołowski, ur. 1894 r., służył w Legionie od 1 VIII 1914 do V 1917 r., w armii austriackiej od V 1917 do 1 XI 1918 r. jako ppor., zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Podporucznik Aleksander Rutkowski, ur. 1884 r., służył od 20 VIII 1914 do 23 IX 1917 r. w Legionie Polskim – ppor., a następnie w armii austriackiej jako ppor., ostatnia nominacja – 9 V 1916 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Podporucznik Jan Mańkowski, ur. 1886 r., służył w armii austriackiej od 1907 jako jednor., od 1914 do 1 XI 1918 jako ppor., ostatnia nominacja – 1 XI 1914 r., zawód cywilny – urzędnik bankowy.

Podporucznik dr Adam Próchnik, ur. 1892 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 jako ppor., ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r., zawód cywilny – dr filozofii, archiwariusz.

Podporucznik Kazimierz Schleyen, ur. 1896 r., służył w Legionie od VIII 1914 do 1 I 1915 r., w armii austriackiej od 27 VIII 1915 do 1 XI 1918 jako ppor., ostatnia nominacja – 1 VIII 1918 r., zawód cywilny – słuchacz architektury.

Podporucznik Stanisław Kowalczewski, ur. 1890 r., służył w armii rosyjskiej jako ppor. 208. pp kauk., 27 XII 1917 p. brygady płk. Makarewicza, ostatnia nominacja – 1 II 1916 r., zawód cywilny – nauczyciel szkół lud.

Podporucznik Stanisław Mazur, ur. 1893 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r., ppor., ostatnia nominacja – 1 VIII 1918 r., zawód cywilny – buchalter.

Podporucznik san. Tadeusz Orzechowski, ur. 1893 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 jako ppor. san., ostatnia nominacja 1 I 1917, zawód cywilny – student medycyny.

Podporucznik san. Władysław Tobiczky, ur. 1893 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 jako ppor. sanit., ostatnia nominacja 1 I 1917, zawód cywilny – student medycyny.

Chorąży Tadeusz Solecki, ur. 1891 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r. jako chorąży, ostatnia nominacja – 1 IV 1918 r., zawód cywilny: słuchacz polit.

Chorąży Stefan Mękarski, ur. 1895 r., służył w armii austriackiej od 1 IX 1916 do 20 IX 1917 r. jednor., ostatnia nominacja – 22 X 1918 r., zawód cywilny – student filozofii.

Chorąży Stanisław Borkowski, ur. 1894 r., ostatnia nominacja – 13 XIII 1918 ranga od 2 XI 1918 r., zawód cywilny – kandydat adwokacki.

Chorąży dr Antoni Łomnicki, ur. 17 I 1881 r., służył w armii austriackiej, reklamowany, ostatnia nominacja – 13 XII 1918 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum, docent Politechniki.

Chorąży Jan Mirwiński, ur. 1885 r., służył od 22 X 1914 w armii austriackiej do 21 I 1916 r. jako jednor. ochotnik, po czym reklamowany, chorążym mianowany w Wojsku Polskim 11 XII 1918 r., ostatnia nominacja – 11 XII 1918 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Chorąży Karol Rutkowski, ur. 1882 r., służył w armii w 1906 r. jako jednor. ochotnik, superarbitrowany 24 II 1916 r., ostatnia nominacja – 1910 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Chorąży Jerzy Ballaban, ur. 1898 r., służył w Legionie w 1914 r. 3 miesiące, w armii austriackiej od 1 V 1916 do 1 V 1917 r. jako jednor. ochotnik, ostatnia nominacja – 10 XII 1918 r., zawód cywilny – technik.

Chorąży Marian Slotwiński, ur. 1897 r., służył w armii austriackiej od 1915 do 1 XI 1918 r. jako chorąży, ostatnia nominacja – 2 II 1918 r., zawód cywilny – student.

Chorąży dr Paweł Csala, ur. 17 I 1885 r., nie służył wojskowo, ostatnia nominacja – 16 XII 1918 r., zawód cywilny – pełnomocnik dóbr.

Chorąży wet. Walenty Leszko, ur. 1894 r., nie służył wojskowo, ostatnia nominacja – 29 XI 1918 r., zawód cywilny – słuchacz Akad. Wet.

Chorąży wet. Edward Gaszczyński, ur. 1899 r., nie służył wojskowo, ostatnia nominacja – 29 XI 1918 r., zawód cywilny – słuchacz Akad. Wet.

Chorąży Franciszek Stanaszko, ur. 4 X 1897 r., służył w armii austriackiej od 1 XI 1915 do 1 XI 1918 r. jako chorąży, ostatnia nominacja – 23 X 1917 r., zawód cywilny – słuchacz techniki.

Chorąży Stanisław Białowas, ur. 1890 r., nie służył wojskowo, ostatnia nominacja – 8 XI 1918 r., zawód cywilny – urzędnik banku.

Chorąży Jerzy Dunin-Wąsowicz, ur. 1884 r., nie służył wojskowo, ostatnia nominacja – 15 XII 1918 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum i redaktor pism.

Chorąży Stefan Uhma, ur. 1888 r., nie służył wojskowo, ostatnia nominacja – 15 XII 1918 r., zawód cywilny – urzędnik banku.

Chorąży dr Franciszek Tomanek, ur. 1883 r., służył w armii austriackiej od 1 VI 1918 do 8 VII 1918 jako jednor. ochotnik, po czym super arbitrowany, ostatnia nominacja – 6 XII 1918 r., zawód cywilny – profesor Akademii Handlowej, zastępca sekretarza banku krajowego.

Chorąży Alfred Blacha, ur. 1884 r., nie służył wojskowo, ostatnia nominacja – 16 XII 1918 r., zawód cywilny – rewident banku austr.-węg.

Podporucznik Zygmunt Kossowski, ur. 1886 r., służył w Legionie 1914 r. 2 miesiące, ostatnia nominacja – 14 XII 1918 r., zawód cywilny – inżynier, nie wykazał nominacji.

Chorąży Fryderyk Sapak, ur. 1892 r., służył w armii austriackiej 1 VIII 1914 do 8 XII 1915; w Legionie 8 XII 1915 do 2 XI 1916, w armii do 1 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 13 XII 1918 r., zawód cywilny – słuchacz akad.

Podporucznik Stefan Urban, ur. 1897 r., służył w armii austriackiej, ostatnia nominacja – 1 VIII 1918 r.

Chorąży Henryk Dzendzel, ur. 1895 r., służył w Legionie od VIII do X 1914; w armii od XI 1915 do 1 XI 1918 jako jednor. ochotnik, ostatnia nominacja – 16 XII 1918 r., zawód cywilny – słuchacz prawa, rozkazem 28 NDWP przeniesiony do Cieszanowa.

Chorąży Stanisław Kozakiewicz, ur. 1892 r., służył w armii austriackiej 1 VIII 1914 do 1 II 1917 r. jako jednor. ochotnik, ostatnia nominacja – 1 VIII 1915 r., zawód cywilny – technik mechanik.

Chorąży Kazimierz Wuffka, ur. 1888 r., służył w armii austriackiej 10 XI 1914 jako chorąży, ostatnia nominacja – VII 1915 r., zawód cywilny – absolwent techniki.

Podchorąży Roman Dragan, ur. 1887 r., służył w armii austriackiej 15 VI 1915 do 26 III 1916 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Chorąży Zygmunt Hartleb, ur. 1889 r., służył w armii austriackiej centrala wojskowa telegraf. 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 jako adiunkt telegraf., ostatnia nominacja – 12 XII 1918 r., zawód cywilny – adiunkt telegraf.

Podporucznik Wawrzyniec Dajczak, ur. 1882 r., służył w armii austriackiej od 18 XI 1915 do 1 VII 1918 jako ppor., zawód cywilny – inż. architekt.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 99.

Nr 48

1918 grudzień 12, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 17 Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich

1. **Uznanie.** Za bohaterską odwagę i pełną poświęcenia pracę w walkach z dnia 8 XII 1918 r., wyrażam gorące uznanie i podziękę w imieniu Świętej sprawy wszystkim oficerom i żołnierzom 2. baonu 1. Pułku Strzelców Lwowskich. W szczególności podnoszę sumienne wypełnienie obowiązków i zasługi: por. Kazimierza Stefczyka, ppor. Ludwika Aslanowicza, który mimo zranienia pełni służbę, ppor. Thena, chor. Edwarda Kozłowskiego, chor. Stefana Petrygo, sierż. Wrony, sekc. Adama Bordona, Jerzego Jaworskiego, Bogumiła Milewskiego, Halszki Nosieleckiej, Stanisławy Kammer, pchor. Zdzisława Baczynskiego, żołnierza ordynansowego Romana Pieczętka, Karoliny Płamała i strzelca Ostachiewicza (tych dwojga ostatnich poległo po wzięciu jeńców). Wszystkim za bohaterskość i odwagę – uznanie.

2. Zmiana Komendy. Z rozkazu Grupy Operacyjnej gen. [Józefa] Leśniewskiego: Na podstawie rozkazu gen. dyw. [Tadeusza] Rozwadowskiego objąłem komendę nad wszystkimi oddziałami bojowymi, znajdującymi się w najbliższym terenie miasta Lwowa.

Oddziały bojowe zostające dotychczas pod rozkazami Komendy Miasta, tj. 1. i 2. Pułk Strzelców Lwowskich, artyleria ppłk. [Marcelego] Śniadowskiego, kompanie techniczne i szwadron kawalerii lwowskiej z taborami – stworzą Brygadę Lwowską pod rozkazami ppłk. [Czesława] Mączyńskiego.

Wszystkie inne agendy Komendy Miasta przejmuje Komenda Placu. Komendanci odcinków otrzymują łączność telefoniczną ze sobą, a przez patrole pozostają we wzajemnym kontakcie. Sieć telefoniczną uzupełnić celem połączenia wszystkich odcinków i pododcinków.

Ogólne kierownictwo prac ubezpieczeniowych ma referat techniczny Grupy Operacyjnej gen. [Józefa] Leśniewskiego, kpt. Józef Szkolnikowski w zastępstwie mjr. Słonarskiego. Szefem Intendentury mojej grupy jest mjr Zankl.

Komendantom odcinków nie wolno opuszczać swoich posterunków, oddając komendę swym zastępcom bez zezwolenia swego przełożonego, tj. komendanta baonu. Każdy oficer ma na równi z żołnierzem pełnić służbę w myśl regulaminu wojskowego [akapit podkreślony].

Komendanci odcinków mają w miarę możliwości utworzyć rezerwy, dla których wyznaczyć [powinni] punkty zborne. Miejsca te połączyć telefonicznie z komendą odcinka. Znakiem ogólnego alarmu będą trzy czerwone rakiety z wieży ratuszowej i bicie dzwonu na ratuszu przez 15 minut. Z Cytadeli, Dworca Głównego i Wysokiego Zamku wypuści oficer inspekcyjny 5 razy co 5 minut po trzy czerwone rakiety. Znak do alarmu daje komenda gen. [Józefa] Leśniewskiego lub Komenda Placu.

Na wypadek alarmu wszyscy oficerowie i żołnierze stawią się w swoich oddziałach względnie na placach zbornych [zdanie podkreślone].

Józef Leśniewski, gen. dyw.

3. Kuchnie polowe. Baony, których kompanie nie posiadają kuchni polowych zameldują to odwrotnie komendzie pułku; o ile znajdujące się kuchnie wymagają reperacji, należy o tym donieść natychmiast.

4. Zapotrzebowanie aparatów telefonicznych. Każda kompania posiadać musi jeden polowy aparat telefoniczny. Zapotrzebowania zgłoszą kompanie odwrotnie.

5. Doręczanie rozkazów. Przekonałem się dzisiaj, że rozkazy pułkowe – tam gdzie to żadnych trudności nie przedstawia – nie zostają kompaniom tym natychmiast doręczane, tak że w tym wypadku pociągnę adiutantów do surowej odpowiedzialności.

Awizo 1: Rotmistrz [Roman] Abraham, komendant odcinka Góry Stracenia i tamże przydzielony Władysław Żątek z 2. kompanii km. jawią się jako świadkowie dnia 16 XII o godz. 10⁰⁰ przed południem do l.229/18 Sądu Polowego, ul. Sakramentek l/26.

Awizo 2: Oddział, w którym znajduje się ppor. Edmund Mühlner ma o tem donieść komendzie żandarmerii (ul. Zielona 7) z podaniem adresu.

Awizo 3: Oddziały, w których znajdują się: Eugeniusz Janicki, Kazimierz Kopczyński, Gabriel Rosenbaum, Józef Rosenbaum – wszyscy z Łodzi, doniosą o tym natychmiast Komendzie Placu do l.330/Adj.

Awizo 4: Oddziały, w których znajdują się: sekc. Stefan Janek, sekc. Piotr Czerniak i szer. Antoni Dawidowski, doniosą o tym natychmiast do Komendy Placu.

Awizo 5: Oddział, w którym znajduje się, względnie który wie, gdzie znajduje się Józef Czerkawski, który od dnia 2 XI walczył w odcinku III rtm. Abrahama i od tego czasu zaginął bez wieści – doniesie o tym natychmiast do Komendy Placu i do ojca zaginionego p. Tadeusza Czerkawskiego, ul. Łyczakowska l/14.

6. Zwolnienie ze służby. Chor. Rzepecki z 1. baonu 1 komp. zostaje na podstawie orzeczenia komisji poborowej uwolniony ze służby wojskowej z 1. Pułku Strzelców Lwowskich.

7. Zgłoszenie. Komendant oddziału (ppor. [Tadeusz] Rutkowski) w którym walczył razem z oddziałem Dublańczyków strzelec Fryderyk Osmólski, zgłosi się w Komendzie Miasta u szefa sztabu.

8. Poprawka. Nazwisko strzelca, który wraz z rtm. Abrahamem ma się stać wedle dzisiejszego rozkazu – Awizo nr 1 – przed Sądem Polowym jako świadek, brzmi Ząbek, a nie jak fałszywie podano Żątek.

9. Brygada Lwowska. Z dzisiejszego rozkazu dziennego Komendy Miasta:

Oddziały bojowe, zostające dotychczas pod moim rozkazem, tworzą od dnia dzisiejszego „Brygadę Lwowską”.

Awizo 6: Wszystkie oddziały przebywające we Lwowie meldują odwrotnie Komendzie Placu swój stan wyżywienia, celem ułożenia programu kąpielowego.

Awizo 7: Oddział, w którym znajduje się August Mikołaj Zawoł, doniesie o miejscu jego pobytu ojcu Franciszkowi Zawołowi w Pławie, poczta Rozwadów. Zawoł miał przyjechać 3 listopada pociągiem pancernym nr 2 z Krakowa w stronę Lwowa i dotąd nie ma o nim wieści.

Awizo 8: Oddziały, w których znajdował się Michał Noskiewicz, lat 17, doniosą o nim ojcu Janowi Noskiewiczowi, ul. Jabłonowskich l/44. Poszukiwany znajdował się do 5 XII w Sądzie Polowym, potem zgłosił się do którejś formacji frontowej i od tego czasu zaginął.

Awizo 9: Jednor. ochotnik kawalerii Tadeusz Suchorowski i zast. ofic. Ludwik Turczyn (oddział rtm. Krynickiego) zgłoszą się 18 grudnia o godz. 8⁰⁰ rano w Komendzie Placu, ul. Wałowa 16.

10. Przeniesienie. Z rozkazu NDWP: Przydzielam por. Kochanowskiego z 2. baonu 1. Pułku Strzelców Lwowskich jako mego osobistego adiutanta do kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich.

Komendant Pułku
[Michał] Pomian-Cieński, mjr

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 104.

Nr 49

**1918 grudzień 12, Lwów. – Meldunek Komendy Miasta Lwowa
i Powiatu na 11 grudnia 1918 r.**

Odcinek północny.

Bez zmiany.

Odcinek wschodni.

Mariówka, Pirogówka i Pasicki Miejskie w rękach ukraińskich.

Odcinek południowy.

Sichów po małych potyczkach z patrolami wysłanymi z Pirogówki, opróżniony z nieprzyjaciela zupełnie aż po budkę kolejową nr 13. Akcja ad Rozkaz operacyjny 259 Grupy gen. [Józefa] Leśniewskiego, nie doszła do skutku z powodu późniejszego cofnięcia rozkazu.

Odcinek zachodni.

Prócz drobniejszych utarczek oddziałów rekwizycyjnych w Kozinie, sytuacja niezmienną.

Szef Sztabu

Odpis
CAW, I. 341.1, t. 101.

Nr 50
1918 grudzień 12, Lwów. – Wykaz oficerów 2. batalionu
2. Pułku Strzelców Lwowskich

Wykaz oficerów 2. batalionu, których identyczność nie podlega wątpliwości:

Por. Ferdynand Andrusiewicz, ur. 1885 r., mianowany 1 XI 1915 r., ranga nr 122, szukać w: VB, świadkowie: ppłk Linde, por. Rzepecki.

Por. Zygmunt Seltenreich, ur. 1891 r., mianowany 1 V 1918 r., ranga nr 190, szukać w: VB, świadkowie: por. Andrusiewicz, ppor. Tadanier.

Por. Antoni Rzepecki, ur. 1881 r., mianowany 1 I 1913 r., ranga nr 180, szukać w: VB, świadkowie: por. Andrusiewicz, kpt. Drobniewicz.

Por. Jan Schramm, ur. 1892 r., mianowany 1 V 1918 r., ranga nr 520, szukać w: VB, świadkowie: por. Andrusiewicz, por. Marks.

Por. Bolesław Szczepanowski, ur. 1892 r., mianowany 1 VIII 1916 r., ranga nr 70, szukać w: VB, świadkowie: por. Widacki.

Por. Karol Marks, ur. 1893 r., mianowany 1 V 1918 r., szukać w: VB, świadkowie: por. Andrusiewicz, por. Schramm.

Por. Franciszek Ostrówka, ur. 1893 r., mianowany 1 V 1918 r., szukać w: VB, świadkowie: kpt. Piliński, por. Andrusiewicz.

Por. Marian Prosołowicz, ur. 1895 r., mianowany 1 III 1918 r., szukać w: Leg., świadkowie: mjr [Bronisław] Pieracki, ppłk [Józef] Zajac.

Por. Edward Kulpiński, ur. 1896 r., mianowany 1 XI 1918 r., ranga nr 971, szukać w: VB 7872, świadkowie: mjr Hoszowski, por. Czapa.

Ppor. Zygmunt Osterzecer-Zygmuntowicz, ur. 1881 r., mianowany 4 XI 1917 r., szukać w: Leg., świadkowie: mjr Pieracki, por. [Gustaw] Szczerski.

Ppor. Józef Wolak, ur. 1891 r., mianowany 1 I 1917 r., szukać w: VB, świadkowie: mjr Pieracki, pchor. Wojciech Siemaszko.

Ppor. Edward Łoziński, ur. 1896 r., mianowany 1 I 1918 r., ranga nr 2453, szukać w: VB 27, świadkowie: kpt. Sypniewski, por. Władysław Mudry.

Ppor. Zygmunt Chrapek, ur. 1891 r., szukać w: VB, świadkowie: mjr Ryłski, por. Kozak.

Ppor. Zygmunt Rudolf, ur. 1897 r., mianowany 1 II 1917 r., szukać w: VB, świadkowie: por. [Antoni] Rzepecki, por. [Tadeusz] Jaryna.

Ppor. Zygmunt Tadanier, ur. 1893 r., mianowany 1 I 1917 r. ranga nr 2116, szukać w: VB, świadkowie: por. Seltenreich, por. Ostrówka.

Ppor. Stanisław Nikodemowicz, ur. 1898 r., mianowany 1 I 1918 r., szukać w: VB, świadkowie: karta identyczności pułkowa (pułk chorwacki).

Chor. Jan Schweizer, ur. 1890 r., mianowany 2 VII 1918 r., szukać w: VB, świadkowie: ppłk [Karol] Krauss, por. [Zygmunt] Seltenreich.

Ppor. Otto Kuderna, szukać w: VB, świadkowie: kpt. Stanisław Majewski (chory).

Wykaz oficerów 2. batalionu, których identyczność jest wątpliwa:

Ppor. Jan Tyrz, ur. 1880 r., szukać w: były szef sztabu Związku Strzeleckiego – Kazimierz Sosnkowski, świadkowie: kpt. [Walerian] Sikorski, kpt. Stanisław Drobnowicz.

Ppor. Juliusz Dilling, ur. 1895 r., 30. pp, chory, dokumentów nie ma.

Chor. Antoni Batowski, ur. 1889 r., Korpus gen. Dowbór-Muśnickiego, świadkowie: kpt. Żuków w Kijowie.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 99.

Nr 51

1918 grudzień 12, Lwów. – Wnioski awansowe Komendy Miasta Lwowa i Powiatu skierowane do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

Wnioski mianowań

1. Por. Tadeusz Machalski, 4. p. ułanów, ostatnie mianowanie 1915, przedstawiony do mianowania na rotmistrza. Od 3 XI 1918 zajęty w walkach o Lwów, a od 1 XII przy sztabie operacyjnym Komendy Miasta. Wybitne współdziałanie przy akcji obrony Lwowa i niezmordowana, niezwykle wydatna praca wyszczególniają go wśród grona oficerskiego.

Od 1 VIII 1914 r. przy 4. p ułanów w polu, w lipcu i sierpniu 1918 r. w szkole wojennej, po czym przydzielony do Oddziałów lotniczych dla wyszkolenia się jako oficer sztabu generalnego przy lotnictwie. Od 3 XI 1918 przy odsieczy i obronie Lwowa przy sztabie operacyjnym Komendy Miasta, grupa podporządkowana Czesławowi Mączyńskiemu.

2. Por. Wiesław Jan Sokołowski-Rola, pułk artylerii polowej, ostatnie mianowanie 1 II 1916 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Od 9 XI 1918 r. przy obronie i odsieczy Lwowa a następnie jako referent organizacji wojskowej przy tworzeniu siły zbrojnej położył wybitne zasługi.

Od 1 X 1913 służy nieprzerwanie a to po ukończeniu rocznej służby jako oficer w polu 40 miesięcy z tego 2 miesiące jako komendant górskiej baterii, a 13 miesięcy jako komendant ciężkiej 15 cm haubicy polowej, 9 miesięcy jako adiutant pułku artylerii i ciężkiej grupy artylerii.

3. Ppor. Jan Mańkowski, 19. pułk strzelców, ostatnie mianowanie I V 1914 r., przedstawiony do mianowania na porucznika z rangą 1/5 16. Od 15 XI 1918 r. przy obronie Lwowa czynny a następnie w pracy organizacyjnej Komendy Miasta. Nadto przyznanie wcześniejszej rangi uzasadnia obecna jego nominacja.

Od I VIII 1914 r. w polu 9 miesięcy – z upadkiem twierdzy Przemyśla dostał się do niewoli rosyjskiej, wrócił w maju 1918 roku i służy dalej przy 19. pułku strzelców.

4. Ppor. Stanisław Mazur, 10. dywizja trenu, ostatnie mianowanie I VIII 1917 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Od 3 XI 1918 r. w walce o Lwów. Przy organizacji taboru dla tworzących się we Lwowie formacji bojowych niezwykle czynny i zasłużony.

Od I VIII 1914 r. w polu 26 miesięcy. Brał udział w walkach pod Kraśnikiem, w wyprawie Karpackiej i 9 i 10 ofensywie austriackiej nad Soczą, do rozwiązania.

5. Ppor. Albin Garbień, kompania lotnicza balonów 4., 10., i 24., w ewidencji pułku obrony kraju 33, ostatnie mianowanie I II 1917 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Od I XI 1918 r. czynny w walce o Lwów, jako adiutant ppor. Czesława Mączyńskiego, kierującego akcją odsieczy Lwowa i jego obrony, położył wybitne zasługi i przez swą niezmordowaną pracę, gorliwość w służbie, wyróżnił się i odznaczył wśród grona oficerskiego.

W chwili wybuchu wojny wstąpił do Legionu Wschodniego do I. komp. (Zabielskiego) w 1. baonie (Kozickiego). Po rozwiązaniu Legionu w wojsku austriackim w polu 35 miesięcy, jako obserwator przy oddziałach lotniczych balonowych na frontach serbskim i włoskim, wschodnio-galicyjskim i przy końcu znowu włoskim (nad Piawą).

2. Pułk Strzelców Lwowskich

6. Por. Ferdynand Andrusiewicz, 19. pułk strzelców, ostatnie mianowanie I XI 1915 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. I od 1–6.

7. Por. Marian Prosołowicz, 4. pp Legionów Polskich, ostatnie mianowanie 1918 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. I od 1–6.

8. Ppor. Zygmunt Osterzecer-Zygmuntowicz, 4. pp Leg. Polsk., ostatnie mianowanie 1914 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. I od 1–6.

9. Por. Zygmunt Dobrzański, 2. p. uł. Leg. Polsk., ostatnie mianowanie 1916 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. I od 1–6.

10. Ppor. Zygmunt Tadanier, 30. pp (austr.), ostatnie mianowanie I I 1917 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. I od 1–6.

11. Ppor. Władysław Polakowski, 28. p. strzelców (austriacki), ostatnie mianowanie 1 VIII 1916 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. I od 1-6.

12. Ppor. Zdzisław Pfeiffer, 87. pp strzelc. austr., ostatnie mianowanie 1 XI 1917 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. I od 1-6.

13. Chor. Stanisław Kargol, 36. p. strzelc. austr., ostatnie mianowanie 1 I 1917 r., przedstawiony do mianowania na podporucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. I od 1-6.

14. Chor. Stanisław Mahler, 6. pp Leg. Polsk., ostatnie mianowanie 15 XII 1915 r., przedstawiony do mianowania na podporucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. I od 1-6.

Komenda artylerii Wojsk Polskich

15. Kpt. Ignacy Niepołomski, ciężka artyleria 2. pułku, ostatnie mianowanie 1 II 1918 r., przedstawiony do mianowania na majora. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. II od 1-8.

16. Por. Roman Odzierzyński, Polski Pułk Artylerii 111, ostatnie mianowanie 1 VIII 1916 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. II od 1-8.

17. Por. Tadeusz Kuchar, Polski Pułk Artylerii 124, ostatnie mianowanie 1 V 1917 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. II od 1-8.

18. Por. Tadeusz Filipowicz, Polski Pułk Artylerii 130, ostatnie mianowanie 1 I 1916 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. II od 1-8.

19. Por. Wilhelm Todt, ciężka artyleria 5. p., ostatnie mianowanie 1 VIII 1917 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. II od 1-8.

20. Por. Feliks Tylko, ciężka artyleria 2. pułku, ostatnie mianowanie 1 V 1918 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. II od 1-8.

21. Por. Józef Bizoń, artyleria pol. pułku 130., ostatnie mianowanie 1 V 1917 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Brał czynny i wybitny udział w walkach o obronę Lwowa od dnia 5 XI 1918 r. Obecnie jako Komentant Kadry piechoty 1. pp, czynny przy organizacji WP. 33 miesiące w polu, z tego 7 miesięcy jako komendant baterii.

22. Ppor. Andrzej Matkowski, artyleria polowa 130. pułku, ostatnie mianowanie 1 I 1918 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. II od 9-11.

23. Chor. Andrzej Szarski, artyleria polowa 130. pułku, ostatnie mianowanie 1 III 1918 r., przedstawiony do mianowania na podporucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. II od 9-11.

24. Chor. Aleksander Kron, ciężka artyleria nr 24, ostatnie mianowanie I X 1917 r., przedstawiony do mianowania na podporucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. II od 9–11.

Oddział Wartowniczy we Lwowie

25. Por. dr Ludwik Bar, 77. pułk piechoty (austr.), ostatnie mianowanie I V 1918 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. III od 1–5.

26. Por. Feliks Zbigniew Machnowski, 19. Komenda Pospolitego Ruszenia, ostatnie mianowanie I V 1918 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. III od 1–5.

27. Ppor. dr Stanisław Maresch, 22. Komenda Pospolitego Ruszenia, ostatnie mianowanie I XI 1916 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. III od 1–5.

28. Ppor. Aleksander Witeszczak, 15. pp, ostatnie mianowanie I II 1917 r., przedstawiony do mianowania na porucznika. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. III od 1–5.

Sekcja mobilizacyjna Wojsk Polskich we Lwowie

29. Por. Aleksander Pieniążek, 35. pułk strzelców (austr.), ostatnie mianowanie I VII 1915 r., przedstawiony do mianowania na kapitana. Szczegółowe uzasadnienie podam we wnioskach Komendy Zał. IV–1.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 52

1918 grudzień 13, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 12 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Lekkie utarczki patroli między Frenelówką a torem kolejowym. O godz. 5⁰⁰ po południu zaatakowali Ukraińcy w sile I kompanii i 1 km. od strony Grzybowic naszą placówkę stojącą koło mostku leżącego 1 km na południe od WH Zboiska. Atak odparto. Do wieczora utarczki z patrolami od strony Grzybowic. Patrol nasz po przygotowaniu, ogniem artylerii na Laszki, podsunął się aż na wschodni skraj wsi. Słabe siły ruskie cofnęły się na Malechów¹.

¹ Zob. raport rtm. Romana Abrahama, dok. nr 66.

Artyleria nasza ostrzeliwała: drogę Laszki – Malechów, karabin maszynowy ruski na wieży kościelnej w Malechowie i drogę z Grzybowic do Zboisk.

Odcinek wschodni.

Patrol wysłany do Dębin, przepędził patrol ruski przed Dębinami, po czym ostrzeliwany z Dębin, cofnął się. Spatrolowano zachodnią część Lesienic. Silniejsze oddziały ruskie podchodzą aż pod browar na drodze winnickiej. Tor kolejowy koło Mariówki został przez Ukraińców podobno zerwany.

Odcinek południowy.

Sichów i Zubrza obsadzone silnie przez nieprzyjaciela.

Sichów stacja około 150 ludzi i 2 km. Artyleria nasza ostrzeliwała skutecznie stację w Sichowie. Tak samo obsadzone Maliczkowice i Nawaria. Natomiast patrole stwierdziły, że Basiówka i Hodowice są wolne. Reszta sytuacji niezmienną.

Odcinek północny.

Sytuacja niezmienną.

Odcinek wschodni.

Winniki wolne od nieprzyjaciela.

Odcinek południowy.

Od godz. 3⁰⁰ do 4⁰⁰ po południu ruska artyleria ostrzeliwała Sokolniki. Zubrza, Sołonka, Maliczkowice i Nawaria silnie obsadzone przez nieprzyjaciela. Pasięki Zubrzyckie i Zubrza podpalone przez Rusinów.

Odcinek zachodni.

Raport kpt. Wiktora² z wyprawy na Janów załączy się wraz ze szkicami.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 101.

Nr 53

1918 grudzień 14, Lwów. – Rozkaz operacyjny nr 29 Komendy Brygady Lwowskiej

Wyciąg z rozkazu operacyjnego op. L.326 do dowództwa Grupy gen. Józefa Leśniewskiego z dnia 14 grudnia 1918 r.:

1. Jutro 15 XII 1918 r. o godz. 2⁰⁰ rano luzuje grupa kpt. [Ludwika] de Laveaux, kompania 5. pp na odcinku w Zboiskach.

² Kpt. Ludwik Kopeć ps. „Wiktor”.

2. Brygada Lwowska oddaje do dyspozycji kpt. Ludwika de Laveaux na 24 godziny 1. kompanię z 2 km. ze swej rezerwy. Komendant tej kompanii zgłosi się u kpt. de Laveaux, dziś o godz. 5⁰⁰ po południu, po rozkazy.

3. Jutro dnia 15 XII br. o godz. 11⁰⁰ przed południem zluzuje 5. pp jednym batalionem oddziały ppłk. [Czesława] Mączyńskiego, od Rogatki Zielonej do Dworca Łyczakowskiego, licząc Rogatkę Zieloną i Dworzec Łyczakowski włącznie.

4. Dnia 15 bm. o godz. 11⁰⁰ przed południem luzuje Brygada Lwowska w Zboiskach 4. batalion 4. pp, z którym kpt. Ludwik de Laveaux odmaszeruje stosownie do rozkazu ppłk. [Michała] Tokarzewskiego. Odcinek Zboiska obejmuje Brygada Lwowska w całości.

5. Dnia 16. bm. o godz. 10⁰⁰ rano luzuje ppłk Michał Tokarzewski grupą kpt. de Laveaux oddziały Brygady Lwowskiej w Krzywczychach.

6. Koszary przy ul. Zamarstynowskiej, po odmaszerowaniu kpt. de Laveaux w odcinek ppłk. Tokarzewskiego, obejmuje Brygada Lwowska dla swych oddziałów.

7. O wykonaniu tego rozkazu zameldować i przedłożyć szkic ze zmianami spowodowanymi zluzowaniem.

I. W wykonaniu powyższego rozkazu zostają zamienione zarządzenia rozkazu operacyjnego L.178 (Komendy Miasta) z dnia 10 XII br.

1. Do punktu 2 została przeznaczona w telefonicznym porozumieniu z dowództwem 2. p. strzelców kompania por. [Franciszka] Sikorskiego.

2. Do punktu 3. Luzowane 2. i 3. komp. I/1. p. strz. zbierają się wedle rozkazów mjr. [Zdzisława] Trzeźniowskiego.

3. Do punktu 4. Wyżej zluzowane komp. I/1. p. strz. luzują 15 bm. o godz. 11⁰⁰ przed południem 4. baon 4. pp w odcinku Zboiska.

4. Do punktu 5. Po zluzowaniu 1. komp. udaje się wraz z przynależnym oddziałem por. Ballabana z Krzywczych do koszar na Zamarstynowie.

II. Dla ustalenia jednolitej Komendy w odcinkach i wzmocnienia obsady dotąd słabiej obsadzonych odcinków – rozporządzam następująco:

1. Odcinek południowy: Komendant mjr [Michał] Pomian-Cieński zabezpiecza 2. i 3. baonem 1. p. strz. od gościńca Sichowskiego wyłącznie do gościńca Gródeckiego włącznie, w linii: wschodni kraniec Kozielnik, leśniczówka na płu. od Zubrzy, Sokolniki – Zimna Woda. Przeprowadza łączność z placówkami 5. pp w okolicy Pasiek Miejskich.

2. baon 1. p. strz. wydziela ze swego odcinka kompanię 3. baonu 2. p. strz. (dotychczasowa nazwa: formujący się 3. p. strz. – por. [Bolesława] Bujalskiego) i oddziały 30. pp i odsyła te oddziały do 15 bm., 8⁰⁰ wieczór, do ich koszar.

2. Odcinek północny i zachodni. Komendant: ppłk Hausner zabezpiecza 1., 2., 3. baonem (2 kompanie 2. p. strz. i przydzieloną 1. komp. szturm. od gościńca Gródeckiego wyłącznie do toru kolejowego Lwów – Krasne, w linii: Biłohorszcze, Rzęsna Polska, Kortumowa Góra, Hołosko Małe, Hołosko Wielkie,

Zboiska, fabryka sztucznych nawozów (Frenelówka) i wzgórze przed tymi miejscowościami, z placówką kompanii por. Massara w Zniesieniu, która taktycznie w związku 2. p. strz. zostaje. Łączność z oddziałami 5. pp w Krzywczach.

3. baon 2. p. strz. przeprowadza się 16 bm. ze swych koszar na Wulce do koszar na Zamarstynowie. Luzowanie 2. i 3. komp. 1. baonu 1. p. strz. z odcinka Zboiska przez 3. baon 2. p. strz. nastąpi dopiero na późniejszy rozkaz. Aż do tego czasu podlegają te dwie kompanie 1/1. p. strz. taktycznie Komendzie 2. pułku strzelców.

3. Dowództwo szwadronu kawalerii komenderuje na stałe (z 24 godzinnym luzowaniem) po 6 jeźdźców do 1. i 2. p. strz. dla służby łącznikowej i wywiadowczej.

4. Artyleria: patrz rozkaz operacyjny op.L. 178 z tą różnicą, że 2. bateria z Cytadeli została przeniesiona w okolice kasarni Pijarów z wystrzałem na odcinek między Lyczakowską i Zieloną.

5. Jako rezerwy do wyłącznej mej dyspozycji: 2. kompania szturmowa, ul. Sadownicza 57 i każdorazowo oddziały, będące chwilowo w Koszarach przy ul. Zamarstynowskiej (po zlurowaniu 2. komp. 1/1 p. strz. odcinka Zboisk, ten baon (1/1.2.) i reszta Kawalerii.

6. Wykonanie tego rozkazu meldować w raportach dziennych sytuacyjnych z przedkładaniem szkiców każdorazowej zmiany.

Otrzymują: 1. p. strz. – Grupa gen. Józefa Leśniewskiego
2. p. strz. – Grupa ppłk. Michała Tokarzewskiego
30. pp – rezerwowi
Baon szturmowy
Dow. Kawalerii
ppłk Marceli Śniadowski
1. p. art. lekkiej
Legia Oficerska

Czesław Mączyński, ppłk

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 54

1918 grudzień 14, Lwów. – Raport bojowy kpt. Jerzego Ferek-Bleszyńskiego z wyprawy na Janów z 12 na 13 grudnia 1918 r. do gen. Józefa Leśniewskiego dowódcy Grupy Operacyjnej we Lwowie

Stosownie do rozkazu operacyjnego Naczelnego Dowództwa nr 291 wyruszył kpt. Zajączkowski, mając pod swymi rozkazami 10. kompanię 5. pp, oddziały saperów 5. pp, Legię Oficerską w sile 40 oficerów, dnia 12 o godz. 11⁰⁰ w nocy, pociągiem do Mszany. W Mszanie dołączył się do ekspedycji tamtejszy oddział w sile 12 ludzi. Razem 44 oficerów, 131 żołnierzy, 5 km. Z Mszany pomaszzerowano marszem ubezpieczonym omijając osady, drogą polną przez Załuzie, Powitno, Zuszyce, Wielkopole w stronę Janowa. Po przejściu Wielkopola siły ekspedycyjne rozdzielono na dwie części:

a) Legia Oficerska Krakowska z przydzielonym 1 km wyruszyła w kierunku szosy Janów – Lwów, celem zaatakowania Janowa od południa i odcięcia dróg przechodzących na południe do Stawu Janowskiego, ewentualnie demonstracji celem ściągnięcia na siebie sił nieprzyjaciela na tym odcinku.

b) Główne siły ekspedycji w kierunku szosy Janów – Jaworów celem zaatakowania miasta od północy.

c) Legia Oficerska Lwowska – 25 oficerów jako rezerwa w Zalesiu.

Atak od strony południowej zaczął się o godz. 9⁰⁰ rano podsuwając się aż pod dwór Janowski, obsadzając tor kolejowy. Celem obrony, zgrupował nieprzyjaciel na wysokości dworu wszystkie swoje siły.

O godz. 9³⁰ rozpoczęty atak od północy nie napotkał przeto żadnego w mieście oporu. Szybko posunięto się, biorąc po drodze jeńców, w kierunku dworu i stacji kolejowej – które po krótkiej walce zajęto.

O godz. 12⁰⁰ w południe cały Janów był w rękach naszych wojsk. Zdobyto 8 km., wzięto do niewoli 3 oficerów i 102 żołnierzy, poległo około 20; grupka, która usiłowała przedostać się przez zamarznięty częściowo staw – utonęła. Straty własne – 1 zabity, 11 rannych, w tym 3 oficerów. Po zajęciu Janowa oddziały nasze zostały zaatakowane od strony południowo-wschodniej. Wysłane patrole stwierdziły oddział „Wiktora” podległy Komendzie Miasta, który nie wiedząc o zdobyciu Janowa rozpoczął strzelaninę; nieporozumienie to wyjaśniono i zaprzestano strzelaniny.

O godz. 2³⁰ ruszył oddział kpt. Zajączkowskiego w kierunku Mszany do Lwowa z powrotem, pozostawiając w Janowie oddział „Wiktora”, celem zabrania zdobyczy w amunicji i prowiantach.

W Malczycach koło plebanii, jadący z kilkoma oficerami w szpicie kpt. Zajączkowski został otoczony i wzięty do niewoli. Idące bezpośrednio w tyle oddziały uderzyły i zniosły oddział ukraiński w sile 20 ludzi, kładąc 14 trupem, 5 ciężko rannych i odebrały zemdlonego i już obrabowanego z pieniędzy i butów kpt. Zajączkowskiego.

Z Mszany powrócił oddział bez przeszkód pociągiem do Lwowa. Odznaczili się w akcji:

Z 10./5. pp – kpt. Zajączkowski, ppor. [Zygmunt] Honkisz, chor. Bodrentz, Goldschlag (sam zdobył 2 km.), plut. Górka, Proń, Kisiel, kpr. Łepkowski, Steller, st. żołn. Muszyński, Pelczar, szer. Muszyński, Szczepankiewicz, Dymnicki.

Z kompanii saperów – por. [Andrzej] Chramiec, chor. Szydłowski, kpr. Aleksander Leśniak, szer. Dadak.

Z Legii Oficerskiej – por. Ostrowski, chor. [Stanisław] Bujwid.

Z oddziału Mszany – ppor. Urzędowski.

[Jerzy Ferek-]Błęszyński, kpt.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 95.

Nr 55

1918 grudzień 14, Lwów. – Meldunek Komendy 1. Brygady Lwowskiej na 13 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Część kompanii [rtm. Romana] Abrahama wtargnęła w głąb Laszek Murowanych. Przy walce, jaka się tam wywiązała, granatami ręcznymi i karabinami, spaliła kompania 4 domy, z których cofnęły się patrole ukraińskie. W samych Laszkach siły nieprzyjacielskie około 250 ludzi i 2 km.

Odcinek wschodni.

Pasieki Miejskie, Pirogówka i Mariówka wolne od nieprzyjaciela. Artyleria nieprzyjacielska oddała z Pasiek Zubrzyckich 11 strzałów na odcinek 2. kompanii 1. p. strz. koło szkoły Snopkowskiej.

Odcinek południowy.

Patrole nasze stwierdziły, że nieprzyjaciel stoi koło stacji kolejowej Sichów, w dawnych okopach austriackich. Patrol ruski, który wtargnął do Kozielnik, został odpędzony.

Odcinek zachodni. Kpt. Wiktor powrócił w nocy z wyprawy na Janów. Bliższe szczegóły zostaną podane.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I.341.1. t. 101.

Nr 56

1918 grudzień 14, Lwów. – Raport kpt. Czesława Zajączkowskiego z akcji pod Janowem 13 grudnia dla Dowództwa Brygady Lwowskiej

Dowództwo Grupy – ppłk. [Michał] Karaszewicz-Tokarzewski.

Protokół z bitwy kpt. Zajączkowskiego pod Janowem i zajścia jego oddziału z oddziałem kpt. Wiktora [kpt. Ludwik Kopeć] w dniu 13 grudnia 1918 r.

Kiedy po bitwie i zdobyciu Janowa pozostawiłem swoje placówki dookoła Janowa, zostałem zaatakowany przez oddział kpt. Wiktora, nadciągający od strony stawów Janowskich, który nie wiedział, że Janów był już zdobyty i obsadzony przez mój oddział. Wysłane dopiero obustronne patrole wyjaśniły sytuację. Po wtargnięciu do Janowa ludzie kpt. Wiktora, jak również i sam kpt. Wiktor grożąc, że będzie strzelał, co nawet przeprowadził, strzelając ponad głowy – pousuwali swoje posterunki z magazynów i na zarekwirowane wozy zaprzężone w zarekwirowane przez moich ludzi konie, zabrał żywność i broń z magazynów i 3 (trzy) karabiny maszynowe zdobyte przeze mnie. Kapitan Wiktor pozostał nadal w Janowie, dostawszy ode mnie zlecenie zwiezienia magazynów tak prowiantowych, jak i broni do Lwowa, ponieważ ja żadnych wozów nie miałem.

W strzelaninie, która się między naszymi oddziałami wywiązała, zraniono w moim oddziale trzech ludzi z 10. komp. 5. pp i jednego oficera z Legii Oficerskiej.

Ponieważ mój oddział, a nie kpt. Wiktora zdobył Janów, tym samym całą zdobycz wojenną w broni i prowiancie itd. Proszę więc o zwrot zajętych karabinów maszynowych, jak również i innych zdobyczy do 5. pułku piechoty Wojska Polskiego we Lwowie, Koszary Piotra i Pawła.

Czesław Zajączkowski, kpt. 10. kompania 5. pp

Naczelnemu Dowództwu Grupy Operacyjnej „Wschód” gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego. Z prośbą o przeprowadzenie śledztwa i ukaranie.

[Michał] Tokarzewski, ppłk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 57

1918 grudzień 14, Rzęsna Polska. – Raport kpt. Ludwika Kopcia ps. „Wiktor” do Komendy Brygady Lwowskiej w sprawie konfliktu z kpt. Czesławem Zajączkowskim

Raport sytuacyjny.

Na ustny rozkaz Brygady Lwowskiej odmaszerował pod komendą kpt. Wiktora, dnia 13 grudnia br. o godz. 1⁰⁰ przed południem, oddział złożony z 80 ludzi z 1 karabinem maszynowym kompanii por. Rychlewskiego, z 20 ludzi i 1 karabin maszynowy z kompanii por. Waleriana Sikorskiego i 40 ludzi i 1 karabin maszynowy z kompanii Rzęsna Polska por. Giercuszkiewicza, celem zabrania działa, rzekomo znajdującego się na Królewskiej Górze koło stawu janowskiego oraz zajęcia tyłów wojskom ukraińskim w Janowie.

Oddział przemaszerował przez las Rzęsny Polskiej marszem ubezpieczonym na zachód od Rzęsny Polskiej, na wschód od Kozic i Domażyru, przeszedłszy gościniec koło wysadzonego pod Domażyrem mostu kolejowego, na południowy-zachód od Żornisk, wszedł w lasy janowskie i ubezpieczywszy tyły od Łoziny 30 ludźmi, przepatrolował Górę Królewską, szukając wspomnianej armatki a nie znalazłszy jej obszedł staw janowski i dotarł do gościńca z Żornisk do Janowa.

O godz. 11⁴⁵ przed południem zaatakował oddział Janów od wschodu i południowego-wschodu. Otworzono ogień na koszary, budynek sztabu nieprzyjaciela i tartak. O godz. 12³⁰ przeszedł oddział do ataku na most i koszary. Por. Rychlewski idąc na czele kolumny atakującej wkroczył do Janowa, zabrał 3 karabiny maszynowe Ukraińcom i 21 jeńców. Obsadzając dalej miasto, nawiązano łączność z nadciągającymi od zachodu siłami kpt. Zajączkowskiego. Kpt. Wiktor objął teraz komendę nad całością i wystawiwszy na peryferiach miasta placówki ubezpieczające, wydał surowy zakaz samowolnego rekwirowania i plądrowania, gdyż zaczęły się pojawiać już takie wypadki w oddziałach kpt. Zajączkowskiego i legiach oficerskich. Następnie nakazał ładować przede wszystkim zdobytą broń i amunicję a w dalszym ciągu prowiant i przeszukać miasto za ukrywającymi się Ukraińcami.

Tymczasem nadjechał do Janowa kpt. Zajączkowski i wydawszy rozkaz zebrania jak największej ilości prowiantu i bydła z magazynów i u ludności, zabrał jedynie zdobytych 5 karabinów maszynowych (z tego 3 zdobył oddział kpt. Wiktora) i odmaszerował ze swym oddziałem, nie zawiadamiając o tym kpt. Wiktora. To samo uczyniły obie legie oficerskie, które ściągnęły samowolnie wyznaczone im placówki ubezpieczające. Po odmarszu oddziału kpt. Zajączkowskiego i legii oficerskich, otrzymano meldunek od oddziału, pozostawionego jako ubezpieczenie tyłowe, że Ukraińcy, idąc na pomoc zagrożonemu Janowowi, zaatakowali go i że posuwają się na Królewską Górę. Na pomoc wysłano

zagrożonemu oddziałowi jeszcze ½ plutonu, który wspólnymi siłami rozbił atakujących Ukraińców.

Po odpowiednim zabezpieczeniu zajęto się pospiesznym wyszukiwaniem reszty pozostawionych koni, by móc zabrać magazyn broni i żywności. Dostawiono wszystkiego 8 par koni. Na 5 fur załadowano kilkaset karabinów, 1500 granatów ręcznych, materiały wybuchowe, 48 skrzynek z gurtami amunicji do karabinów maszynowych i 2 siodła juczne, zabrano 1 kuchnię polową, na resztę wsadzono chorych, załadowano prowianty i wzięto dodatkowo 17 jeńców.

O godz. 5³⁰ po południu, po ściągnięciu placówek pomaszzerował oddział na Mszanę. W drodze zatrzymała szpica powracającą na saniach Legię Oficerską, która zameldowała, że oddział kpt. Zajączkowskiego wdał się w potyczkę z patrolami ukraińskimi w Malczycach. Legia Oficerska uważając drogę do Malczyc za niebezpieczną, odjechała w kierunku na Gródek Jagielloński. Oddział pomaszzerował przez Malczyce do Mszany i o godz. w 11⁰⁰ południe odjechał pociągiem do Rzęsny Polskiej.

Z powodu braku wagonów musiano transport broni i żywności, jako też konie pozostawić w Mszanie pod osłoną 40 ludzi z 1 karabinem maszynowym z rozkazem przemaszerowania dziś rano przez Bilohorszcze do Rzęsny Polskiej.

Wiktor, kpt.

Załączając powyższy raport – proszę o stwierdzenie:

1. że moje oddziały pierwsze wkroczyły i zajęły Janów,
2. że moje oddziały zdobyły 3 kulomioty,
3. że karabiny maszynowe – zdobyte przez moje oddziały, osobiście przez por. Kazimierza Rychlewskiego, a pozostawione na drodze, zostały przez oddziały kpt. Zajączkowskiego zabrane w tym momencie, gdy oddziały moje zajęte były obsadzaniem ważniejszych obiektów, a karabinów owych pilnował tylko mały chłopak, ordynans bojowy.

Równocześnie melduję, że wziąłem ze sobą 140 ludzi i karabiny maszynowe dlatego, by w powrotnej drodze po zdobyciu Janowa, móc zaatakować i rozbić Jaśniska, czego jednak z powodu zupełnego wyczerpania niezahartowanego na tak ciężkie trudy żołnierza, wykonać nie mogłem.

Polecam do odznaczenia, jako wyjątkowo zasłużonych:

por. Kazimierza Rychlewskiego, por. Giercuskiewicza, por. Podwińskiego, chor. Emila Skulskiego, chor. Kotika, ppor. Henryka Smotreckiego, plut. Schustera oraz cały oddział biorący udział w akcji wraz z patroliem sanitarnym żeńskim 2. kompanii – za forsowny marsz 50 km i dzielne trzymanie się w ogniu.

Upraszam o wydanie mi owych 3 kulomiotów.

Wiktor, kpt.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 58

1918 grudzień 15, Lwów. – Meldunek Komendy

1. Brygady Lwowskiej na 14 grudnia 1918 r.

Odcinek wschodni.

Ze strony Lesienic i Dębiny podsuwały się kilkakrotnie ruskie patrole pod nasze placówki w Krzywczykach. Przepędzone naszym ogniem, cofnęły się, unosząc kilku rannych. Pod Lesienicami wzięto 10 jeńców.

Odcinek południowy.

Okolo godz. 7²⁰ rano rozpoczął nieprzyjaciel ze znacznymi siłami atak na Sokolniki. Po zaciętej walce oddziały nasze cofnęły się w stronę Kulparkowa. Pojedyncze placówki trzymały się w zachodniej części, broniąc się zaciekle. Natychmiast zarządzony przeciwatak doprowadził nasze linie na 1000 kroków przed Sokolniki. Przy zapadającym zmroku okolo godz. 5²⁰ został przygotowany ogólny atak na Sokolniki. Nie czekając na wsparcie artylerii oddziały nasze rzuciły się na nieprzyjaciela. W zaciętej walce wyparto nieprzyjaciela z całej wsi. Patrole własne obsadziły pościg i atak na Sołonkę zaniechany z powodu przemęczenia ludzi. W przeciwataku na Sokolniki współdziałały oprócz 4. kompanii 1 p. strz. z 2 km., 8. kompania 5. pp z 2 km., 31 ludzi z baonu szturmowego, 20 ludzi por. Prosołowicza z 2. p. strz., pluton kawalerii, oraz 1. bateria 1 p. art. pod komendą por. T. Filipowicza, która się nadal dzielnie spisała. Por. Andrusiewicz z II/2. p. strz. dowiedziawszy się o stracie Sokolnik i chcąc ulżyć oddziałom mjr. [Karola] Baczyńskiego, samorzutnie ruszył przez Skniłów i lasy między Sokolnikami a Basiówką, po czym zaatakował z 40 ludźmi Sokolniki od strony południowo-zachodniej, zdobywając przy tym 2 km. i 11 jeńców. W drodze powrotnej stoczył powtórnie bitwę przy czym odznaczył się swoim bezprzykładnym męstwem ppor. Józef Stanisław Wolak. W Basiówce znajduje się 60 Rusinów z 2 km.

Leśniczówka na północ od Zubrzy chwilowo przez nas opuszczona, została ponownie wieczorem zajęta, oraz wschodnia część Kozielnik. Ogólna zdobycz 1 oficer, 34 ludzi, 5 km, 2 tarcze do km., kuchnia polowa, granaty ręczne, liczne karabiny i sprzęt wojskowy. Rusini ponieśli w walkach wczorajszych nadmierne wysokie straty, przed pojedynczymi placówkami liczone do 20 trupów.

Odcinek zachodni.

Spokój na całym odcinku.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 59

1918 grudzień 15, Lwów. – Rozkaz Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich dla kpt. Bernarda Monda i rtm. Romana Abrahama

Sytuacja 2. baonu. Leśniczówka na północ od Zubrzy w naszych rękach. Obsada teje składa się: 1 karabin maszynowy z obsługą siedmiu strzelców i 70 strzelców pod komendą kpr. Zagórskiego. Rogatka Zielona należy do 5. pp. Kompanie Abrahama i Monda tworzą rodzaj drugiej linii obronnej. Odpowiednio więc ludzi szanować. O ile sytuacja w nocy nie zmieniłaby się, otrzymuje kompania Monda następujący rozkaz na dzień jutrzejszy, tj. 16 grudnia, który do godz. 7⁰⁰ rano ma być wykonany.

Jedna silna placówka 25 ludzi 1 oficer, w cegielni na południowy-zachód od Pasiak Miejskich (litera P), reszta złączywszy się z żandarmerią w Kozielnikach zajmie wschodni kraniec Kozielnik. Kompania Monda szuka ustawicznie łączności z kompanią Abrahama (50 strzelców, karabin maszynowy) w leśniczówce (JH) na północ od Zubrzy (Gaj). Po zajęciu pozycji natychmiast przysłać szkic sytuacyjny i meldunek.

**Rozkaz dla rtm. Romana Abrahama
Lwów, dnia 15 grudnia 1918 r. godz. 6³⁰**

Sytuacja 2. baonu. Leśniczówka na północ od Zubrzy w naszych rękach. Obsada teje składa się: 1 karabin maszynowy z obsługą siedmiu strzelców i 70 strzelców pod komendą kpr. Zagórskiego. Rogatka Zielona należy do 5. pp. Kompanie [Romana] Abrahama i [Bernarda] Monda tworzą rodzaj drugiej linii obronnej. Odpowiednio więc ludzi szanować. O ile sytuacja w nocy nie zmieniłaby się, otrzymuje kompania Monda następujący rozkaz na dzień jutrzejszy, tj. 16 grudnia, który do godz. 7⁰⁰ rano ma być wykonany.

Rozkaz dla rtm. Abrahama

Kompania rtm. Abrahama opuszcza rankiem jutrzejszym, tj. 16 grudnia, swoje pozycje tak, żeby o godz. 7⁰⁰ rano zluzować kompanię kpt. Zagórskiego, znajdującą się – leśniczówka na północ od Zubrzy (JH) (Gaj). Siła placówki na leśniczówce – 50 strzelców i karabin maszynowy, reszta kompanii rtm. Abrahama tworzy rezerwę na Persenkówce. Rtm. Abraham ustali jedną placówkę w sile 10 strzelców i 1 oficera, która się okopie pomiędzy Sokolnikami a leśniczówką na północ od Zubrzy.

Rtm. Abraham pozostanie bezwarunkowo w łączności z Sokolnikami, wyśle patrol do Zubrzy, zostawi dwóch jeźdźców na Persenkówce, którzy mają służyć do odsyłania meldunków przyłapanych przez telefon Ukraińców. Rtm. Abraham wyśle po zajęciu placówki szkic sytuacyjny i meldunek. Meldunki odsyłać

drogą służbową przez 3. baon do komendy pułku. Rozkaz ten otrzymają kpt. Mond, rtm Abraham, kpt. Drobnowicz i mjr Baczyński.

Komendant pułku
[Michał] Pomian-Cieński, mjr

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 104.

Nr 60
1918 grudzień 15, Lwów. – Spis oficerów
Lwowskiego Pułku Artylerii Polowej

Mjr Tadeusz z Chorągwy Łódziński, ur. 1883 r., służył w pułku artylerii górskiej nr 10 GAR, ostatnia nominacja 1 VIII 1914 r. na kapitana, 26 II 1918 r. na majora WP, zawód cywilny – aktywny zawodowy nr 80, obecny przydział – Komendant 1. Pułku Artylerii WP.

Por. Adam Kopacz, ur. 1888 r., służył w 130. pułku artylerii polowej FAR, ostatnia nominacja 1 II 1918 r. nr 455 na porucznika, zawód cywilny – zawodowy żołnierz, obecny przydział – adiutant takt. 1. Pułku Artylerii WP

Por. Józef Magenheim, ur. 1879 r., służył w pułku artylerii polowej FAR nr 130., ostatni awans – 1 II 1914 r. na porucznika, zawód cywilny – zawodowy oficer, obecny przydział – oficer rachunkowy.

Ppor. Julian Daczyński, ur. 1892 r., służył w FAR nr 130., Gar. 15 od 30 VI 1914 r., ostatnia nominacja 1 VIII 1916 r. na podporucznika, zawód cywilny – prawnik, obecny przydział – adiutant 1. Pułku Artylerii WP.

Ppor. Marian Schneikart, ur. 1891 r., służył w 11. pułku artylerii polowej FAR nr 11, od 30 VII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 I 1916 r. na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz Politechniki, przydział obecny – oficer telefony przy 1. Pułku Artylerii WP.

1. Dywizjon

Kpt. Henryk Trzos, ur. 1885 r., służył od 1907 r. w armii austriackiej 5. p. art. górskiej, ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r. nr 47P.V Bl. nr 151, zawód cywilny – oficer aktywny.

Por. Stanisław Sanocki, ur. 1893 r., służył od 1 VIII 1914 r. w armii austr., 11. p. haub. pol. przydz. do 24., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. L. 1068, zawód cywilny – technik.

2. Dywizjon

Kpt. Henryk Kreiss, ur. 1890 r., służył w 130. FAR, ostatnia nominacja – 1 II 1917 r. nr 23 na kapitana, zawód cywilny – zawodowy oficer.

Por. Jan Barański, ur. 1894 r., służył w 130. FAR, ostatnia nominacja – 1 II 1916 r. na porucznika, zawód cywilny – zawodowy por. nr 84.

1. Bateria

Por. Tadeusz Filipowicz, ur. 1887 r., służył w 130. FAR, ostatnia nominacja 1 I 1916 r. na porucznika, zawód cywilny – agronom z ukończoną Akademią Rolniczą.

Por. Tadeusz Kruszyński, ur. 1894 r., służył w FAR 30. od X 1912 r., ostatnia nominacja – 1 V 1917 r. na porucznika, zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Por. Jan Filipowicz, ur. 1889 r., służył w FAR 130. od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 VII 1917 r. na porucznika, zawód cywilny – koncepista namiestn.

Ppor. dr wet. Kazimierz Kułakowski, ur. 1887 r., służył w Fr. Grup. Kon. nr 81, ostatnia nominacja – 1 I 1916 r. na podporucznika, zawód cywilny – doktor weterynarii.

Ppor. Paweł Filipowicz, ur. 1897 r., służył w 1. p. uł. Leg. Polskich od 1915 r., ostatnia nominacja – 2 VI 1917 r. na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz weterynarii.

Chor. Stanisław Kruszyński, ur. 1899 r., służył w art. ciężk. nr 30 od 1914 r., ostatnia nominacja – 25 VII 1918 r. na chorążego, zawód cywilny – student gimnazjum.

Chor. Tadeusz Surmiński, ur. 1894 r., służył w Land Ulanen Reg. 5 od 1914 r., ostatnia nominacja – 4 VII 1918 r. na chorążego, zawód cywilny – słuchacz II roku Politechniki.

Sztabowy ogniom. Julian Filipowicz, ur. 1895 r., służył w 1. p. ułanów Leg. Polsk. od 1914 r., ostatnia nominacja – jako sztabowy ogniomistrz, zawód cywilny – słuchacz II roku Politechniki.

Zastępca oficera Jan Szydłowski, ur. 1887 r., służył w 130. FAR, ostatnia nominacja 16 VII 1918 r. na zastępcę oficera, zawód cywilny – stolarz.

2. Bateria

Por. Tadeusz Kuchar, ur. 1891 r., służył w THR 134. od 1 X 1911 r., ostatnia nominacja – 1 V 1917 r. nr 144 na porucznika, zawód cywilny – słuchacz techniki.

Por. dr Zygmunt Chmielewski, ur. 1891 r. służył w FAR Reg. 143 od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. nr 51 na porucznika, zawód cywilny – urzędnik przemysłu naftowego.

Por. Marian Smokowski, ur. 1892 r., służył w GA Reg. 14 od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r. nr 400 na porucznika, zawód cywilny – prawnik.

Por. Mieczysław Stadler, ur. 1891 r., służył w FH Reg. 22 od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja 1 V 1918 r. nr 415 na porucznika, zawód cywilny – słuchacz techniki.

Ppor. Wacław Kuchar, ur. 1897 r., służył w Schw. Reg. 35 od 10 XI 1915 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r. nr 870 na podporucznika, zawód cywilny – technik.

Ppor. Juliusz Keller, ur. 1890 r., służył w Geb. Ar. Reg. 24 od 1 X 1913 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r. nr 3855 na podporucznika, zawód cywilny – górnik.

Ppor. Aleksander Grzędelski, ur. 1898 r., służył w Schw. FA nr 3 od 16 V 1916 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r. nr 381 na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz techniki.

Ppor. Adam Riedl, ur. 1896 r., służył w FA Reg. 130 od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1917 r. nr 373 na podporucznika, zawód cywilny – abiturient gimn.

Ppor. Stanisław Sapięha, ur. 1896 r., służył w Reit. Feld. Art. nr 7 od 1915 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r. nr 473 na podporucznika, zawód cywilny – agronom.

Chor. Kazimierz Wacek, ur. 1895 r., służył w p. piechoty od V 1915 r., ostatnia nominacja – 17 XII 1917 r. na chorążego, zawód cywilny – praktykant leśny.

Chor. Józef Adamek, ur. 1889 r., zawód cywilny – weterynarz.

3. Bateria

Por. Władysław Gruński, ur. 1892 r., służył w polowej artylerii pułk 130., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. nr 15 na porucznika, zawód cywilny – słuchacz prawa.

Por. Zdzisław Gilewski, ur. 1891 r., służył w p. art. nr 130 od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. nr 570 na porucznika, zawód cywilny – słuchacz Akademii Leśnej.

Por. Adam Gromnicki, ur. 1891 r., służył w art. polowej p. 111 od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. nr 1983 na porucznika, zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Ppor. Mieczysław Kreutz, ur. 1893 r., służył w górskim oddz. art. p. 6. od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r. nr 621 na porucznika, zawód cywilny – słuchacz filozofii.

Por. Wiktor Hampl, ur. 1892 r., służył w ciężk. dział. pułk. 30., od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Ppor. Edward Dziedzicki, ur. 1894 r., służył w Legionach później w armii austr. od 15 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r. nr 2825 na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Ppor. Juliusz Lubkowski, ur. 1893 r., służył w armii austr. od 1 VIII 1915 r., ostatnia nominacja – 1 II 1917 r. na podporucznika, zawód cywilny – absolwent Akademii Handlowej.

Chor. Adam Nieduszyński, ur. 1894 r., służył w armii austr. od 1915 r., ostatnia nominacja – 29 XI 1916 r., zawód cywilny – słuchacz Akademii Weterynarii.

Zastępca oficera Piotr Hawrysz, ur. 1878 r., służył w armii austr. od 5 X 1899 r., ostatnia nominacja – 11 XI 1916 r., zawód cywilny – przemysłowiec.

4. Bateria

Por. Zdzisław Latawiec, ur. 1892 r., służył w ciężk. art. polowej p. 30 od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. na porucznika, zawód cywilny – słuchacz Akademii Handlowej.

Por. Paweł Fedorowicz, ur. 1893 r., służył w armii austr. od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r. nr 201 na porucznika, zawód cywilny – agronom.

Ppor. Tadeusz Epler, ur. 1893 r., służył w 43. p. art. polowej od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 II 1917 r. na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz Wyższej Szkoły Handlowej.

Ppor. Otto Marunek, ur. 1898 r., służył w armii austr., ostatnia nominacja – 1 II 1917 r. na podporucznika, zawód cywilny – Akademia Wojskowa.

Ppor. Feliks Mycielski, ur. 1895 r., służył w 9. p. ciężk. art. polowej od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 IX 1917 r. na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz prawa.

Ppor. Aleksander Zaleski, ur. 1895 r., służył w 9. p. ciężk. art. polowej od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 XII 1917 r. na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz prawa.

Chor. Andrzej Szarski, ur. 1895 r., służył w pułk. art. polowej, ostatnia nominacja – 1 VII 1918 r. na chorążego, zawód cywilny – agronom.

Zastępca oficera Jan Messner, ur. 1882 r., służył w armii austr. zawodowy, ostatnia nominacja – 1916 r. na zastępcę oficera, zawód cywilny – aktywny zawodowy.

Dr wet. Leopold Dobiasz, ur. 1887 r. zawód cywilny – doktor weterynarii.

Por. Karol Köhl, ur. 1898 r., służył w 111. p. art. polowej od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r. na porucznika, zawód cywilny – słuchacz medycyny.

5. Bateria

Por. Bolesław Monasterski, ur. 1888 r., służył w 30. p. art. polowej od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja 1 V 1917 r. na porucznika, zawód cywilny – dr inżynierii i chemii.

Por. Józef Heil, ur. 1887 r., służył w 45. pułku art. polowej od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 II 1916 r. nr 3 na porucznika, zawód cywilny – inżynier geometra.

Por. Wiktor Hein, ur. 1884 r., służył w 30. p. art. polowej od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1915 r. nr 246 na porucznika, zawód cywilny – inżynier.

Por. Karol Schrötter, ur. 1884 r., służył w pułku art. polowej nr 11 od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1915 r. nr 111 na porucznika, zawód cywilny – technik.

Ppor. dr Jan Strzemiński, ur. 1875 r., służył w 111. pułku art. polowej od 1915 r., ostatnia nominacja – 1 II 1917 r. na podporucznika, zawód cywilny – adwokat.

Ppor. Henryk Olszewski, ur. 1895 r., służył w 1. baterii 1. bryg. rosyjskiej od 1915 r., ostatnia nominacja – 22 VI 1917 r. na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Chor. Jerzy Grocholski, ur. 1892 r., służył w 111. pułku artylerii polowej od 1916 r., ostatnia nominacja – 13 I 1918 r. na chorążego, zawód cywilny – właściciel dóbr.

Por. Czesław Domaszewicz, ur. 1892 r., służył w armii austr. od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 I 1918 r. na porucznika, zawód cywilny – prawnik.

Por. Alojzy Schuster, ur. 1890 r., służył w armii austr. od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r. na porucznika, zawód cywilny – technik.

6. Bateria

Por. Roman Odzierzyński, ur. 1892 r., służył w 111. pułku art. polowej od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r. nr 125 na porucznika, zawód cywilny – rygoryzant prawa.

Por. Tadeusz Noskiewicz, ur. 1892 r., służył w armii austr. od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. na porucznika, zawód cywilny – słuchacz inżynierii.

Ppor. Jan Łoziński, ur. 1895 r., służył w 43. pułku artyl. obrony kraju od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 19 VIII 1918 r. nr 84 na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz prawa.

Ppor. Stanisław Gelber, ur. 1896 r., służył w 1. pułku art. górskiej od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r. na podporucznika, zawód cywilny – abiturient.

Chor. Paweł Żelechowski, ur. 1891 r., służył w 111. pułku art. polowej, od 1 VII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 IX 1918 r. na chorążego, zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Chor. Ignacy Mittlener, ur. 1899 r., służył w 26. pułku art. polowej od 1 VII 1917 r., ostatnia nominacja – 6 VII 1918 r. na chorążego, zawód cywilny – abiturient.

Chor. Alfred Gürtler, ur. 1899 r., służył w 111. pułku art. polowej od 1 II 1917 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. na chorążego, zawód cywilny – abiturient.

Bateria miotaczy min

Por. Mieczysław Kołodziej, ur. 1893 r., służył od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. nr 23 na porucznika, zawód cywilny – absolwent prawa.

Por. Ludwik Brzezowski, ur. 1890 r., służył od 1 VIII 1914 r. do 1 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r. nr 667 na porucznika, zawód cywilny – inżynier.

Por. Lucjan Jasiński, ur. 1893 r., służył w armii i leg. od 1 VIII 1914 r. do 1 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. nr 1685 na porucznika, zawód cywilny – prawnik.

Ppor. Roman Krzysztofowicz, ur. 1892 r., służył w armii i leg. od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r. nr 821 na podporucznika, zawód cywilny – prawnik.

Ppor. Roman Richtman, ur. 1893 r., służył w armii i leg. od 1915 do 1 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r. nr 1792 na podporucznika, zawód cywilny – technik.

1. Pułk Artylerii Walowej

Kpt. Eugeniusz Dąbrowski, ur. 1892 r., służył w 2. pułku artylerii polowej od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1917 r. na kapitana, zawód cywilny – oficer stały.

Stefan Krynicki, ur. 1892 r., służył w artylerii górskiej nr 11, ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r., zawód cywilny – technik.

Kolumna amunicyjna nr 1

Por. dr Adam Krunkiewicz, ur. 1891 r., służył w armii austr. od 30 VII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. na porucznika, zawód cywilny – dr prawa.

Ppor. Antoni Kruczkiewicz, ur. 1897 r., służył w armii austr. od 1 VIII 1915 r., ostatnia nominacja – 1 XII 1917 r. zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Kolumna amunicyjna nr 2

Por. Zbigniew Chudzicki, ur. 1885 r., służył w FAR nr 111 od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 II 1916 r. nr 226 na porucznika, zawód cywilny – kandydat notarialny.

Por. Kazimierz Krygowski, ur. 1891 r., służył w 11. pułku artylerii polowej od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r. nr 918 na porucznika, zawód cywilny – absolwent prawa.

Prowiantura 1. Pułku Artylerii Wojska Polskiego

Por. Karol Bezderich, ur. 1891 r., służył w FAR nr 130 od 1914 r., ostatnia nominacja – 1 XI 1918 r. na porucznika, zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Ppor. Stefan Jadowski, ur. 1890 r. służył w FAR nr 130 od 1914 r., ostatnia nominacja – 16 XI 1918 r. na podporucznika, zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 99.

Nr 61

1918 grudzień 16, Lwów. – Rozkaz operacyjny Komendy 1. Pułku Strzelców Lwowskich (godzina 20⁰⁰)

1. **Sytuacja obecna.** Sokolniki bez żadnych prawie strat znowu w naszych rękach. Obsada Sokolnik silna, za Sokolnikami rezerwa.

2. **Zajęcie leśniczówki.** Cała kompania rtm. Romana Abrahama musi natychmiast zająć Gaj na południe od Kozielnik. Osadzenie tej leśniczówki ze względu na Sokolniki ma ogromne znaczenie. W tej chwili otrzymuję meldunek, że część Sokolnik od strony gościńca Stryjskiego jeszcze w rękach Ukraińców. Tym pewniej i prędzej kompania rtm. Abrahama przedsięwzięcie akcję.

3. **Obsada Snopkowa.** Kpt. Bernard Mond ze swoją kompanią zajmie linię nad torem kolejowym koło Kozielnik i utrzymuje ustawiczną łączność z Gajem.

4. **Rezerwa.** Jako rezerwa dla 3. baonu w tym odcinku będzie 7. kompania pod tymczasową komendą [Tadeusza] Bobera. Siła kompanii 70 strzelców i 1 karabin maszynowy a rozmieszczenie – Persenkówka.

5. **Przeniesienie komendy baonu.** Taktyczna komenda 3. baonu przeniesie się natychmiast do Szkoły Gospodarstwa Domowego w Snopkowie. Część administracyjna komendy pozostaje w dotychczasowym lokalu.

6. **Wykonanie rozkazu 2.** Zwraca się jeszcze raz uwagę, że wykonanie punktu 2. niniejszego rozkazu ze względu na jego wagę musi być bezwarunkowo natychmiast wykonane. Odpowiedzialność za przeprowadzenie rozkazu tego kładzie się na komendanta baonu i komendanta kompanii.

Komendant Pułku

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 104.

Nr 62

1918 grudzień 16, Lwów. – Meldunek Komendy Lwowskiej na 15 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Między godz. 10⁰⁰ a 12⁰⁰ przed południem silniejszy patrol ruski z km. zaatakował nasze placówki w Brzuchowicach. Atak odparto.

Odcinek wschodni.

Własny patrol wysłany o godz. 6⁰⁰ rano do Lesienic, natknął się na silniejszy ruski oddział. Po stoczony potyczce wypędzono Rusinów ze wsi. W czasie po-

tyczki padały strzały ze wszystkich stron, prawdopodobnie strzelała ludność cywilna. Za wsią Lesienice nieprzyjacielskie okopy wzmocnione zasiekami z drutu kolczastego.

Odcinek południowy.

O godz. 5³⁰ rano odparto pierwszy atak na leśniczówkę w Zubrzy. O godz. 6¹⁵ rano Rusini ponowili atak, prowadząc 250 ludzi z km. w bój. Podpalwszy 6 chałup w Zubrzy uderzyli z frontu i lewego skrzydła i z tyłu. Smiałym przeciwatakem odparto nieprzyjaciela. O godz. 8³⁰ rano Rusini zajęli dwór w Sokolnikach i starali się oskrzydlić nasze placówki. Wysłana rezerwa wraz z placówkami zmusiła Rusinów do ucieczki w stronę cmentarza w Solonce.

Wychodząc z lasu Obroszyńskiego w sile 1 kompanii zaatakował nieprzyjaciel o godz. 13¹⁵ lewą placówkę naszej załogi w Zimnej Wodzie. Atak odparto, przy czym zdobyto 1 km. Cofający się nieprzyjaciel wysadził w 2 miejscach tor kolejowy koło Basiówki. Własne patrole obsadziły o godz. 4⁰⁰ po południu lasy Brzeziny i grupę domów tegoż przysiółka, ubezpieczając Skniłów przed ewentualnym nocnym atakiem. Patrole nasze wyśledziły, że w Nawarii znajduje się 200 Rusinów i 4 km., w Nagórzanach koło dworu 2 armaty. W zamku w Glinnej znajduje się Komenda. Maliczkowice i Hodowice nie są obsadzone.

Raport kpt. Monda z 11 XII 1918 r. dołącza się [*brak raportu*].

16 XII 1918 r. rano wskutek silnego ataku ruskiego na Sokolniki, oddziały nasze wycofały się ze wsi w kierunku Kulparkowa. Fort na kocie 336 na południe od Sokolnik trzyma się jeszcze. Przeciwatak w toku.

Odcinek zachodni.

Pluton naszej kawalerii wysłany do Kozic, napotkał na silniejszy oddział ruski. Kawaleria wsparta przez załogę Rzęsny Polskiej wycofała się po krótkiej walce.

Szef Sztabu
[Kazimierz Rylski, mjr]

Odpis
CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 63

**1918 grudzień 16, m.p. – Meldunek kpt. Bernarda Monda
z akcji patrolowej w rejonie Kozielnik**

Powróciłem z patrolu do Kozielnik i JH na północ od Zubrzy i raportuję co następuje:

Łączność z 5. pp ściśle nawiązana z kompanią por. Hochfelda, wedety moje oddalone są od wedet 5. pp o 200 kroków, w nocy łączność utrzymana przez patrole.

Leśniczówka opuszczona przez kpt. Zagórskiego jest przez nikogo nie zajęta, wewnątrz leży jeden ranny i jeden zabity. W Zubrzy nieprzyjaciel, po przejściu około 100 kroków byłem silnie ostrzelany.

W tej chwili dostaję raport, że rtm. [Roman] Abraham obsadził Kozielniki. Moim zdaniem obsadzenie Kozielnik jest bezcelowe, ponieważ tworzy linię przed moją i por. [Józefa] Hochfelda, ponadto Kozielniki nie nadają się do obrony, leżąc w dole. Należałoby raczej przesunąć kompanię rtm. Abrahama na dawną jego linię na Persenkówkę.

Bernard Mond, kpt.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 104.

Nr 64

**1918 grudzień 16, Lwów. – Rozkaz mjr. Michała Pomian-Cieńskiego
dla 2. batalionu**

Batalion 2. wykonuje obecnie kontratak na Sokolniki. Major Karol Baczyński zajmuje obecnie wzgórze około 1 km oddalone na północ od Sokolnik. W samych Sokolnikach nieprzyjaciel – w sile nieznanej. Kompania kpt. Bernarda Monda w ścisłej łączności z rtm. Romanem Abrahamem starać się będzie iść naprzód (sytuacja w Gaju nie jest nam znana). Z obu kompanii po jednym plutonie i 1 km., uderzą działając wspólnie na południowo-wschodnie granice Sokolnik. Konieczny jest wywiad o sytuacji w Gaju. Major [Karol] Baczyński (komenda 2. baonu) znajduje się w ostatnim domu po prawej stronie w Kulparkowej. Akcję natychmiast rozpocząć – równocześnie mjr Baczyński przez jeźdźców o planie powiadomi.

[Michał] Pomian-Cieński, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 104.

Nr 65
1918 grudzień 17, Lwów. – Meldunek Komendy
1. Brygady Lwowskiej na 16 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

O godz. 9⁰⁰ rano wysłane z Brzuchowic patrole spotkały się z silnymi patrolami ruskimi (około 30 ludzi) w Borkach Dominikańskich. Po wymianie strzałów obie strony cofnęły się. Rusini zostawili 5 zabitych, z naszych 1 lekko ranny.

Artyleria ruska ostrzeliwała przejściowo nasze oddziały w Zboiskach. Również strzelali z km. z Malechowa. Własny patrol wyparł słabszy oddział ruski z Frenelówki.

Załącza się odpis meldunku kpt. Bernarda Monda z jego wyprawy dnia 11 bm¹.

Odcinek zachodni.

Patrole nasze odkryły skład amunicji do armat rosyjskich około 5000 pocisków przy budce strażniczej nr 5 przy Basiówce. Na dziś planowany atak na Janów.

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 66
1918 grudzień 17, Lwów. – Raport bojowy rtm. Romana Abrahama
z akcji w rejonie Frenelówka – Laszki, do Komendy
1. Pułku Strzelców Lwowskich

Melduję, iż w nocy dnia 12 na 13 bm. około godziny 9⁰⁰ wieczorem mój patrol wywiadowczy pod komendą ppor. Bolesława Zajączkowskiego przeszedł wieś Frenelówkę i dotarł do Laszek od strony wschodniej.

Patrol ten zameldował brak jakichkolwiek sił ukraińskich w patrolowanej części Laszek. Na to został wysłany przeze mnie silniejszy patrol wywiadowczy pod dowództwem pchor. Gottmana i sierż. Pawła Szatkowskiego, przeszedł [patrol] całą wschodnią część Laszek, docierając aż do dworu, gdzie po krótkich starciach patrole ukraińskie cofnęły się za zachodnią część Laszek.

¹ Zob. dok. nr 41.

Wobec tego wysłałem raport do komendy w którym podałem powyższy stan faktyczny, zazaczyłem równocześnie, iż uważam zajęcie Laszek w nocy za rzecz łatwą, natomiast utrzymanie ich w dzień za trudne i połączone ze stratami (raport do komendy baonu z godz. 12⁰⁰ w nocy). W odpowiedzi na powyższy raport operacyjny nr 304, polecono komendzie baonu 5. pp „Zająć niespodziewanym atakiem Malechów i Laszki przy współdziałaniu oddziału rotmistrza Abrahama, z którym należy się porozumieć, by wysłał na Laszki silniejszy patrol tą samą drogą co poprzednio”.

Rozkaz ten otrzymałem o godz. 4⁴⁵ rano. Na podstawie tego rozkazu rozpocząłem natychmiast akcję (chcąc ją przeprowadzić o ile możliwości pod osłoną nocy) wysyłając równocześnie o godz. 5⁴⁵ rano do komendy baonu 5. pp odpowiedni meldunek z prośbą o przygotowanie artylerii. (Ta ostatnia prośba moja została spełniona tak, że artyleria mimo niepomysłnych warunków atmosferycznych dobrze spełniła swe zadanie).

W odpowiedzi na powyższy meldunek przysłał mi p. mjr Zamorski komendant 5. baonu, kartkę służbową z doniesieniem, iż po przygotowaniu artyleryjskim, on rozpocznie ogień demonstracyjny swoich placówek, a ja mogę się wobec tego z moim oddziałem (oryginał karty w moim posiadaniu) posunąć.

Oddział mój rozpoczął akcję zaczepną i przeszedł Frenelówkę (godz. 6⁴⁵ a więc dzień) i opanował pierwsze chaty Laszek. Równocześnie do baonu w Zboiskach wysłałem prośbę o natychmiastowe rozpoczęcie akcji, z tym że jeżeli atak frontowy u tej grupy jest niemożliwy, wysłać do wolnej od nieprzyjaciela Frenelówki via Kościarnia silny oddział, który by zaatakował zachodnią część Laszek do toru kolejowego.

Sily nieprzyjacielskie w Laszkach do godz. 9⁰⁰ rano szacuje się na 50 ludzi i dwa karabiny maszynowe. Od tej mniej więcej chwili rozpoczęło się przesuwanie oddziałów ukraińskich od Srok i Dublan ku Laszkom. Dowództwo baonu 5. pp nie uczyniło zadość mej prośbie, motywując swą odmowę fałszywym wywiadem moich patroli, z tym by będącą już w toku akcję przenieść na noc następną przy pomocy posiłków, ewentualnie przysłanych ze Lwowa. (Oryginał raportu w moim przechowaniu).

Następny rozkaz p. mjr. [Kordiana Józefa] Zamorskiego polecił mi wprost zupełne wycofanie się z Laszek. W następstwie czego (odwrót za dnia na płaszczyźnie niemożliwy), okopałem się w Laszkach, posyłając równocześnie meldunek do mojej komendy, że dalszy atak na Laszki odkładam do wieczora, że mimo posiłków nieprzyjacielskich Laszki można zająć, zwłaszcza iż miałem prócz kompanii wolny oddział por. Obertyńskiego (raport por. Obertyńskiego do gen. Tadeusza Rozwadowskiego).

Meldunek ten wysłany osobnym oficerem został jak najzyczliwiej osobiście poparty przez komendę 3. baonu. Jako odpowiedź na ten meldunek otrzymałem rozkaz operacyjny komendy 1. Pułku Strzelców Lwowskich, oznajmiający zluźnienie mej kompanii do koszar.

Po walce wieczornej i zniszczeniu granatami ręcznymi i karabinami przeciwległych, dorywczo okopanych pozycji nieprzyjacielskich, tudzież po zapaleniu kilku chat za frontem nieprzyjacielskim, cofnąłem się do Frenelówki.

W ciągu tej akcji, w której opór nieprzyjaciela skierował się wyłącznie na mój oddział, miałem 11-tu rannych, w tym czterech ciężko. W chwili mego odejścia, Frenelówka nie została jeszcze obsadzona przez kompanię szturmową, obsadzenie zaś i utrzymanie tejże uważam za rzecz zasadniczą (przynajmniej w nocy).

Akcja odtransportowywania rannych ze stacji opatrunkowej napotykała skutkiem braku jakichkolwiek środków komunikacyjnych, na najwyższe trudności.

Ukraiński komunikat z 15 XII 1918 r., 5⁰⁰ rano przełapany [przechwycony] przez patrol telefoniczny w Persenkówce (Telef. Kratki): „Brzeżany” nr 274, nasze straże dochodziły do Łyczakowa, oddziały Polaków, które dochodziły do Laszek Murowanych poniosły wielkie straty.

dr Roman Abraham, rtm.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 67

1918 grudzień 17 (?), Lwów. – Raport mjr. Karola Baczyńskiego dla Dowództwa Brygady Lwowskiej dotyczący akcji we wsi Sokolniki dnia 16 grudnia 1918 roku

Załoga wsi w chwili ataku liczyła 100 karabinów 4. kompanii, 2 karabiny maszynowe z obsługą 14 ludzi, posterunek żandarmerii: 1 oficer, 3 ludzi, 4 jeźdźców ordynansowych od kawalerii, sztab baonu II, 2 oficerów i 4 żołnierzy, 1 telefonistka i 1 furman. Razem wraz z kucharzami, ordynansami i siłami pomocniczymi 12 oficerów i około 150 żołnierzy. Wieś jest rozległa i ciągnie się na 3 i 1/2 km, 2/3 części wsi spalone. Załoga wystawiała 6 placówek według planu sytuacyjnego w dn. 15 XII przedłożonego.

O godz. 3³⁰ nad ranem otrzymałem meldunek telefoniczny z Komendy Brygady, że o godz. 5⁵⁰ jest planowany atak Ukraińców na Sokolniki. Zaraz zaalarmowałem całą załogę oraz kontakt z prawa i z lewa, wzmocniłem placówki rezerwą i powiadomiłem je o zamierzonej akcji, zalecając największą czujność.

O godz. 6²⁵ pod osłoną mgły, która nie pozwalała [na odległość] 2 kroków odróżnić człowieka, uderzył nieprzyjaciel, postępując do ataku 2 i 3 liniami na nasze centrum, tj. na placówki znajdujące się na wprost kościoła i szkoły.

Po krótkiej walce trwającej 10–15 minut front został przerwany, a nieprzyjaciel wtargnął do wsi, uderzając na szkołę i na komendę baonu. Rozpoczęła się walka z bliska między domami, w której osobiście brałem udział. Widząc, że nie utrzymam się na stanowisku i gdy już Ukraińcy byli na naszym podwórzu, cofnąłem się z garstką 8 ludzi w kierunku północnym. To samo zrobiły: placówka z centrum i rezerwa, która liczyła 5 ludzi, ale z którymi kontaktu nie miałem z powodu oddalenia 600 kroków i gęstej mgły. Równocześnie z akcją na centrum uderzył nieprzyjaciel wielkimi siłami i karabinami maszynowymi na moje prawe i lewe skrzydło, które zmusił też do odwrotu. Moje lewe skrzydło trzymało się najdłużej i dopiero, gdy zabrakło żołnierzom i karabinowi maszynowemu amunicji, cofnęło się i dołączyło do sformowanego już oddziału, na jakieś 2000 kroków na północ od wsi.

W czasie walki z bliska, jak i przy cofaniu się zadano nieprzyjacielowi bardzo dotkliwe straty w zabitych i rannych.

W szczególności odznaczyli się odwagą i zimną krwią chor. żand. Wyrzykowski, adiutant por. [Kazimierz] Stefczyk, strzelec z oddziału telefonicznego Maria Hinke (wyratowała w ostatniej chwili aparat telefoniczny i ostatnia zeszła z posterunku), ppor. [Ludwik] Aślanowicz, sekc. Laurecki, sekc. Zawalkiewicz i patrolowy Heil, ordynans konny z 1. szwadronu Kawalerii Lwowskiej, który uratował mi życie raniąc Ukraińca, który na dwa kroki mierzył do mnie z karabinu i którego następnie chor. Wyrzykowski zastrzelił. W owym czasie uwaga moja zwrócona była na lewo, skąd dwóch Ukraińców skradało się ku mnie i których w jednej chwili sprzątnąłem.

Około godziny 9³⁰ przed południem przymaszerował oddział kpt. Wojciecha Piaseckiego w sile 54 ludzi, w tym połowa kobiet na pomoc. Rozwinąłem go natychmiast w tyralierę i wraz z moją 4. kompanią liczącą około 80 ludzi, posuwałem się naprzód. Jednak z powodu silnego ostrzeliwania się nieprzyjaciela z karabinów maszynowych musiałem oddział atakujący zatrzymać na jakieś 400–500 kroków przed wsią. Przy ataku tym, jak i przy cofaniu się współdziałała nasza artyleria pod dowództwem por. Tadeusza Filipowicza bardzo skutecznie. Dalsze przybyłe posiłki, a mianowicie: pluton spieszony kawalerii w sile 24 ludzi pod dowództwem por. [Władysława] Glasera, pluton 5. kompanii 2. p. strzelców por. Prosołowicza w sile 25 ludzi rzuciłem na wzmocnienie linii i na ruch flankowy z prawego mojego skrzydła, gdy zaś o godz. 4⁰⁰ po południu przybyła 8. kompania kpt. Kicka w sile 70 karabinów i 2 karabinów maszynowych, po krótkim przygotowaniu artyleryjskim uderzyłem na wieś o godz. 4⁴⁵ po południu i o godz. 7³⁰ wieczorem odbiłem ją z powrotem. Przy ataku tym działała z lewej flanki kompania rtm. [Romana] Abrahama w nieznanej mi sile i oddział por. [Bolesława] Bujalskiego, oskrzydlenie z prawej flanki wykonała zaś moja 4. kompania. Przy kontrataku tym wzięto do niewoli 24 jeńców, w tym jednego oficera, zdobyto 5 karabinów maszynowych i dużo materiału wojennego.

Nieprzyjaciel cofnął się w popłochu na Sołonkę i Nawarię. Ataku na Sołonkę nie wykonano, gdyż jak kpt. Kicka zameldował, żołnierze byli tak wyczerpani całodziennym przebywaniem na linii bez pożywienia, że do dalszej akcji nie mogli być użyci.

O godz. 9³⁰ wieczór dałem rozkaz do ugrupowania się i ubezpieczenia odbitej wsi, co też wieczorem nastąpiło przez wystawienie z kombinowanych oddziałów 6 placówek, a mianowicie: nr 1 dwór w Sokolnikach, nr 2 zachodni kraniec wsi, nr 3 koło krzyża na drodze do Hołdy, nr 4 około 400 kroków na wschód od placówki, nr 5 pod Gruszką, nr 6 naprzeciw kościoła Sokolnickiego, nr 7 na forcie. Komendę nad załogą w Sokolnikach powierzyłem kpt. Kicka. Sztab zakwaterował w SkniłóWKu Małym. W czasie ataku Ukraińców na Sokolniki i odwrotu poniosłem następujące straty:

Zabici: strzelec Franciszek Szwesta z 4. kompanii i Jan Krocak woźnica z trenu batalionowego.

Ranni: sierż. Edward Herbe, strz. Jan Stołba, strz. Michał Maśniak, wszyscy z 4. kompanii, sanitariusz baonowy Jan Zimny i strzelec Kazimierz Eminowicz ze zbrojowni baonowej, który nadto dostał się do niewoli.

Do niewoli wzięci: strz. Wojciech Gołębowicz z 4. kompanii.

Zaginieni: strzelcy Tomasz Babiarz, Jan Jaworski, Maksymilian Sichler i Franciszek Sylwester.

Ukraińcy ponieśli stratę około 100 ludzi w rannych i zabitych. Równocześnie z atakiem na Sokolniki uderzyli Ukraińcy na moją placówkę, znajdującą się na leśniczówce w Zubrzy, a mianowicie o godz. 6³⁰ rano od strony Zubrzy, o godz. 7²⁰ od strony Pasiiek i o godz. 8⁴⁰ od strony Sokolnik. Wszystkie trzy ataki zostały zwycięsko odparte. Gdyby uderzyli równocześnie, placówka nie mogłaby się utrzymać. W czasie pierwszego ataku został ranny chor. Adamus z 5. kompanii. Ukraińcy ponieśli straty dotkliwe, gdyż do 30 ludzi zabitych i rannych. Spis jeńców wziętych do niewoli załącza się pod L. 1¹.

[Karol] Baczyński, mjr

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 95.

¹ Załączników brak.

Nr 68

1918 grudzień 17, Lwów. – Spis oficerów artylerii Wojska Polskiego we Lwowie

Ppłk. Marcei Śniadowski, ur. 1876 r., służył w legionie jako mjr, ostatnia nominacja – listopad 1918 r., zawód cywilny – austr. inż. i geometr.

Kpt. Otto Krzisch, ur. 1886 r., służył w art. włącz. ofic. art. Bug. 12 K., zawód cywilny – aktywny oficer.

Por. Wilhelm Todt, ur. 1890 r., służył w 5. SAR, ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r., zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Por. dr Józef Gluziński, ur. 1888 r., służył w 4. p. art. ciężk., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – supl. gimn.

Por. Zdzisław Łysakowski, ur. 1891 r., służył w 43. p. art. ciężk. obrony kraju, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – prakt. conceptowy izby handlowej.

Por. Gothard Koczorowski, ur. 1886 r., lek. weterynarii, ostatnia nominacja – 1 V 1916 r.

Ppor. Maksymilian Landau, ur. 1882 r., służył w 11. p. art. polowej, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Chor. Aleksander Kron, ur. 1893 r.

Kpt. Antoni Dudryk, ur. 1880 r., służył w komendzie 45. dyw., ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Kpt. lek. Rudolf Stenzel, ur. 1882 r., służył w 11. baon sap., ostatnia nominacja – 1 XI 1912 r., zawód cywilny – lek.

Kpt. Ignacy Niepołomski, ur. 1883 r., służył w 2. p. art. ciężk. kr., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – techn.

Por. Stanisław Sokołowski, ur. 1890 r., służył w 4. p. kon. art., ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – słuchacz prawa.

Ppor. Maria-Zenon Moskwa, ur. 1897 r., służył w 30. oddz. górsk. art., ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r., zawód cywilny – abiturient gimnazjum.

Ppor. Antoni Zabielski, ur. 1883 r. służył w 4. p. art. ciężk., ostatnia nominacja – 1 VII 1918 r., zawód cywilny – urzędnik banku.

Chor. Aleksander Słupczyński, ur. 1891 r., służył w 130. p. art. polowej, zawód cywilny – absolwent prawa.

Por. Bolesław Białkowski, ur. 1863 r., ostatnia nominacja – 1892 r., zawód cywilny – inż.

Por. Gustaw Loegler, ur. 1868 r., zawód cywilny – inż. mech.

Por. Mieczysław Zieleniewski, ur. 1890 r., służył w pol. baon uzup. 11. bryg. art., ostatnia nominacja – 1 V 1917 r., zawód cywilny – słuchacz budowy maszyn.

Por. Józef Wójcicki, ur. 1890 r., służył w fabryce prochu w Trofdiach, ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r. zawód cywilny – technik.

Por. Klemens Trojan, ur. 1892 r., służył w FAR 112, ostatnia nominacja – I V 1918 r., zawód cywilny – technik.

Por. Emil Paudler, ur. 1890 r., służył w 11. p. art. górsk., ostatnia nominacja – I V 1918 r., zawód cywilny – technik.

Por. Emil Ludwik, ur. 1887 r.

Por. Stanisław Nahlik, ur. 1891 r., służył w m. poln. art., zawód cywilny – absolwent prawa.

Por. Stanisław Mikuliński, ur. 1891 r., służył w 1. of. ofic. zaprz. kmd. bat., ostatnia nominacja – I III 1918 r., zawód cywilny – absolwent prawa.

Kpt. Kazimierz Barancewicz, ur. 1880 r., służył w subalt-kierow. warst., ostatnia nominacja – I II 1918 r., zawód cywilny – inżynier.

Por. Karol Peschel, ur. 1892 r., służył w c. pol. art. 33, oficer telef., ostatnia nominacja – I II 1918 r., zawód cywilny – słuchacz prawa.

Chor. Michał Romanowski, ur. 1897 r., służył w art. pol. 7., ostatnia nominacja – 17 X 1918 r., zawód cywilny – agronom.

Por. Tadeusz Ablamowicz, ur. 1884 r., służył w 2. p. art. ciężk., ostatnia nominacja – I VIII 1915 r., zawód cywilny – absolwent prawa, urzędnik banku.

Ppor. Kazimierz Szulislawski, ur. 1893 r., służył w 118. art. pol., ostatnia nominacja – I I 1917 r., zawód cywilny – technik lasów [leśnik].

Chor. Alfred Brandstätter, ur. 1887 r., służył w 36. p. strz., ostatnia nominacja – 1916 r., zawód cywilny – urzędnik Namiestnictwa.

Ppor. Tadeusz Luft, ur. 1897 r., służył w 30. oddz. art. górsk., ostatnia nominacja – I XII 1917 r., nr 901, zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Ppor. Feliks Henner, ur. 1897 r., służył w schw. art. 18., zawód cywilny – fotograf.

Por. Wojciech Ambroziewicz, ur. 1890 r., służył w 116. p. art. pol., ostatnia nominacja – w V 1918 r., zawód cywilny – słuchacz budowy maszyn.

Chor. Adam Devechy, ur. 1892 r., służył w 102. art. pol., ostatnia nominacja – w V 1915 r., zawód cywilny – kand. adw.

Por. Klaudiusz Reder, ur. 1895 r., służył w Bt. 8/7., ostatnia nominacja – I V 1917 r.

Por. Stanisław Górecki, ur. 1897 r., służył w schw. 11., ostatnia nominacja – I II 1918 r., zawód cywilny – absolwent gimnazjum.

Kpt. Zygmunt Hofmokl, ur. 1873 r., służył w 111. p. art. pol., ostatnia nominacja I XI 1917 r., zawód cywilny – adwokat.

Por. Józef Adamowski, ur. 1884 r., służył w 10. p. art. górsk., ostatnia nominacja – I V 1915 r. zawód cywilny – ofic. poczt.

Por. Walery Toth, ur. 1890 r., służył w 11. p. art. pol., ostatnia nominacja – I XI 1917 r., zawód cywilny – prawnik.

Ppor. Maksymilian Schütz, ur. 1895 r., służył w 11. i 1. p. art. górsk., ostatnia nominacja – I I 1917 r., zawód cywilny – medyk.

Ppor. Ewidon Reichenberg, ur. 1892 r., służył w 30. p. art. pol., ostatnia nominacja – I VIII 1918 r., zawód cywilny – absolwent prawa.

Por. Jerzy Dobrowolski, ur. 1879 r., służył w 11. p. art. ciężk., ostatnia nominacja – 1 XI 1914 r., zawód cywilny – inżynier.

Por. Andrzej Prymon, ur. 1889 r., służył w 4. p. art. ciężk., ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r., zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Por. Jan Wilusz, ur. 1884 r., służył w 11. p. art. pol., ostatnia nominacja – 1 V 1917 r., zawód cywilny – asystent Uniwersytetu.

Ppor. Henryk Sas-Nowosielski, ur. 1895 r., służył w 1. p. art. WP, ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Chor. Geza Wciślak, ur. 1877 r., służył w 32. p. art., ostatnia nominacja – 1899 r., zawód cywilny – inżynier kol.

Por. Antoni Roland, ur. 1876 r., służył w 32. p. art., ostatnia nominacja – 1899 r., zawód cywilny – inżynier geom.

Por. Rudolf Kwak, ur. 1884 r., służył w HP 147., zawód cywilny – inżynier.

Por. Lucjan Schulz, ur. 1882 r., służył w 1. Korpusie Polskim J. Dowbor-Muśnickiego, ostatnia nominacja – 19 X 1916 r., zawód cywilny – inżynier.

Por. Kazimierz Schirmer, ur. 1889 r., służył w art. pol. 158., zawód cywilny – rygoryz. praw.

Por. Kazimierz Lewandowski, ur. 1879 r., służył w haub. p. 30., ostatnia nominacja – 1 II 1917 r., zawód cywilny – inżynier.

Por. Jan Zablocki, ur. 1892 r., służył w GAR 11., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – rygoryz. praw.

Ppor. Stanisław Klimkiewicz, ur. 1898 r., służył w pol. art. 30., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – akademik.

Chor. Józef Krzysztofowicz, ur. 1898 r., służył Kleparów 101., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – akademik.

Chor. Zdzisław Kozakiewicz, ur. 1899 r., służył w 3. p. fort., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – technik.

Por. Jan Durski, ur. 1896 r., służył w 130. p. art. ciężk., ostatnia nominacja – 1 V 1917 r., zawód cywilny – zawodowy oficer.

Por. Ludwik Gruber, ur. 1891 r., służył w 30. p. art. ciężk., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – absolwent Politechniki.

Ppor. Władysław Terenkoczy, ur. 1893 r., służył w 3. p. art. pol., zawód cywilny – prawnik.

Chor. Jerzy Durski, ur. 1899 r., służył w 45. p. art. górsk., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – student.

Chor. Stanisław Szczerbicki, ur. 1895 r., służył w 16. p. obr. kraju, niewola rosyjska, ostatnia nominacja – 1915 r., zawód cywilny – student.

Por. Jerzy Rozwadowski, ur. 1881 r., służył w GAR 11., zawód cywilny – inżynier.

Ppor. Andrzej Matkowski, ur. 1892 r., zawód cywilny – słuchacz prawa.

Chor. wet. Edward Patryn, ur. 1890 r., zawód cywilny – słuchacz weterynarii.

Uwaga: Wszyscy oficerowie wymienieni służyli w armii austriackiej w szarży w jakiej są dzisiaj, prócz ppłk. [Marcelego] Śniadowskiego.

[Ignacy] Niepołomski, kpt.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 99.

Nr 69

1918 grudzień 18, Lwów. – Spis oficerów 1. Szwadronu Lwowskiego

Rtm. Tadeusz Krynicki, ur. 1893 r., służył w armii od 1914 do 1 XI 1918 r., porucznik, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. na porucznika, zawód cywilny – absolwent Techniki.

Por. Ignacy Drozdowski, ur. 1886 r., służył w armii od 1914 do 4 I 1915 r., porucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1915 r., zawód cywilny – adiunkt dyrekcji kolei.

Por. Władysław Glaser, ur. 1891 r., służył w armii od 1914 do 1 XI 1918 r., porucznik, ostatnia nominacja – 1 V 1917 r., zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Por. Aleksander Lisiewicz, ur. 1892 r., służył w armii od 1914 do 1 XI 1918 r., porucznik, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r.

ppor. Tadeusz Nittman-Michał, ur. 1896 r., służył w armii od 1 IV 1915 do 1 XI 1918 r., podporucznik, w legionie od 1 VIII 1914 do 1 XII 1914 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r., zawód cywilny – słuchacz praw.

Ppor. Antoni Puchalski, ur. 1888 r., służył w armii od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 VIII 1918 r., zawód cywilny – absolwent Techniki, asystent Szkoły Przemysłowej we Lwowie.

Ppor. Edmund Mühlner, ur. 1884 r., służył w armii od 1914 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1917 r., zawód cywilny – urzędnik Namiestnictwa.

Ppor. Kazimierz Dewicz, ur. 1874 r., służył w legionie od 1914 do 31 XII 1917 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 15 XI 1917 r., zawód cywilny – były właściciel dóbr.

Ppor. Józef Wojciechowski, ur. 1898 r., służył w armii od 11 V 1916 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – abiturient szkoły realnej.

Ppor. Stanisław Bietkowski, ur. 1893 r., służył w armii, Czerwony Krzyż, lekarz epidemiczny od 1914 do 1 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – słuchacz medycyny.

Ppor. Juliusz Kruczek, ur. 1895 r., służył w armii od 1 VIII 1914 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – słuchacz prawa.

Ppor. Marian Gött, ur. 1898 r., służył w armii od 1916 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – technik.

Ppor. Włodzimierz Łempicki, ur. 1889 r., służył w legionie od 1914 do 1 XI 1918 r. ostatnia nominacja – 24 XII 1914 r.

Chor. Karol Madej, ur. 1894 r., służył w armii od 17 III do 1 XI 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – lipiec 1917 r., zawód cywilny – ukończona szkoła realna.

Chor. Zdzisław Baczyński, ur. 1895 r., służył w armii i w legionie od 1908 do 1 XI 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 1 X 1913 r., zawód cywilny – ukończona szkoła kadecka.

Chor. Adam Chelczyński, ur. 1894 r., służył w legionie od 12 VIII 1914 do 15 II 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 9 XII 1917 r., zawód cywilny – słuchacz medycyny.

Chor. Stanisław Zachara.

Chor. Czesław Łubkowski, ur. 1898 r., służył w armii od 1916 do 1 XII 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – ukończona szkoła kadecka.

Chor. Tadeusz Kopaczyński, ur. 1895 r., służył w armii od 10 III 1915 do 1 XI 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 1 VI 1917 r., zawód cywilny – akademik.

Chor. Stefan Piotrowski, ur. 1898 r., służył w legionie od 28 IX 1914 do 1 XI 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – akademik.

Chor. Ludwik Blanz.

Chor. Władysław Świdrygiełło, ur. 1892 r., służył w armii od 1 IX 1914 do 1 XI 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 1 II 1915 r., zawód cywilny – właściciel dóbr.

[Tadeusz] Krynicki, rtm

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 99.

Nr 70

**1918 grudzień 18, Lwów. – Rozkaz nr 23 Naczelnego Dowództwa
Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią**

L. prez. 237. – Sprostowanie

Prostuje się L. prez. 164 Rozkazu nr 19 z dnia 13 grudnia br., z tym że do Dowództwa Etapu we Lwowie przydzielony został nie por. Wacław Zeligman ale ppor. Wacław Maciulski z 1. pułku strzelców.

L. prez. 238. – Zatwierdzenie szarży

Stwierdza się szarżę chorążemu Marianowi Witoldowi Lubicz-Wojciechowskiemu z lotnego oddziału płk. Jasińskiego z datą od 15 grudnia br.

L. prez. 239. – Zwolnienie ze służby

Chor. Jerzy Kuryłowicz, będący w stanie 2. kompanii wartowniczej, zostaje z dniem dzisiejszym zwolniony ze służby w Wojsku Polskim.

L. prez. 240. – Przydział

Przydzielam plut. Leona Kostkiewicza do Komisariatu cywilnego przy Kwatermistrzostwie Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 241. – Przydział

Przydzielam do służby w Kwatermistrzostwie: kpt. Maksymiliana Kopystyńskiego, por. Tadeusza Hartleba, por. Stanisława Nelza, ppor. Bronisława Buraczyńskiego, kpt. Michała Terleckiego, por. Władysława Trzcńskiego, por. Mariana Ujejskiego, por. Juliusza Voelpela, por. Romana Galińskiego, por. Franciszka Żukowskiego, ppor. dr. Eugeniusza Futymę, ppor. Eugeniusza Fiałę, ppor. Michała Czarneckiego, por. Stanisława Tynelskiego, por. Albina Zawistowskiego, chor. Romana Strassera, por. Alfreda Riesera, por. Władysława Reinbergera, ppor. Władysława Szenderowicza.

L. prez. 242. – Przydział

Przydzielam chor. Mariana Witolda Lubicz-Wojciechowskiego do Grupy płk. [Henryka] Minkiewicza.

L. prez. 243. – Przydział

Przydzielam por. dr. Leopolda Tesznara z rezerwy oficerskiej do Krajowej Rady Gospodarczej jako referenta opałowego z ramienia Kwatermistrzostwa.

L. prez. 244. – Przydział

Przydzielam jednorocznego sekc. dr. Jerzego hr. Łosia do Krajowego Urzędu Odbudowy, sekcja rejestracji [rejestracji] szkód wojennych.

L. prez. 245. – Przydział

Referent Intendentury przy Komendzie Miasta. Pan Zygmunt Pieracki zostaje przydzielony jako referent gospodarczy do Komendy 1. Brygady Strzelców Lwowskich.

L. prez. 246. – Przydział

Przydzielam por. Leonarda Czuberskiego do zbrojowni artylerii, ul. Podwale 13, chor. Zenona Czerncesa i Konrada Hanaka do kursu wyszkolenia obsługi karabinów maszynowych. 3. batalion 1. pp przyjmie tychże w swój stan zaprowiantowania.

L. prez. 247. – Przydział

Przydzielam jednorocznego szeregowca Jerzego Jordana-Stojowskiego z kadry kawalerii we Lwowie do 1. pułku ułanów (179 pers.).

L. prez. 248/I. 51. – Przydziały i przeniesienia

Przydzielam por. Jana Langego z magazynu mundurowego Szkoły Sienkiewicza do magazynu ekwipunkowego nr 1 (Dworzec) jako komendanta, a ppor. Aleksandra Litwinowicza jako zastępcę,

por. Mariana Baczyńskiego z kompanii robotniczej do Intendentury Kwatermistrzostwa,

por. asystenta kasowego Władysława Kasicę z rezerwy oficerskiej do Intendentury (kontroli rachunkowej),

do oddziału 2-go (uzbrojenie, kpt. Żebrowski): por. inż. Adolfa Pillera jako oficera prowiantowego,

ppor. dr. Ludwika Kłafteń jako oficera rachunkowego a jako zastępcę chor. Konstantego Wasilewskiego,

chor. Mieczysława Thumena z Intendentury Kwatermistrzostwa do Grupy mjr. Baczyńskiego,

pchor. Karola Duszyńskiego do pomocy oficera prowiantowego – Dom Inwalidów,

sierz. Lubomira Augustyna do oficera prowiantowego Komendy Kwatermistrzostwa (por. Romaniszyna),

jednor. plut. Ludwika Komara z 1. baonu etapowego do Intendentury Kwatermistrzostwa,

plut. Antoniego Hadera do magazynu ekwipunku nr 2, ul. Marcina 1/30,

szereg. Romana Wasilewskiego do Urzędu Gospodarczego nr 1 (Dworzec).

L. prez. 249. – Przydział lekarzy weterynaryjnych

Przydzielam chor. wet. Józefa Adamka do 1. p. artylerii 2. baterii, chor. wet. Józefa Łukasiewicza do 6. baterii, por. wet. Stanisława Stebnickiego do polowego laboratorium, ppor. wet. Kazimierza Waltenbergera do kolumny amunicji, chor. wet. Rajza do artylerii mjr. Knolla 3. baterii, chor. wet. Kaniewicza do 4. baterii, podkuwacza Seidlera do oddziału kawalerii rtm. Krynickiego, ppor. wet. Stanisława Fukara do 1. p. strzelców, ppor. wet. Józefa Nowickiego do 3. p. strzelców, chor. wet. Jana Nowaka do 1. p. strzelców 2. baonu, chor. wet. Bernarda Korabiowskiego do grupy mjr. Modelskiego, ppor. wet. Feliksa Brauna i Stanisława Rungego do szpitala koni nr 1, chor. wet. Emila Kalińskiego do oddziału robotniczego, ppor. wet. Humberta Micheliniego do 5. pp, chor. wet.

Bronisława Otto do referatu weterynaryjnego, ppor. wet. Michała Jordana do rzeźni polowej.

L. prez. 250. – Zorganizowanie werbunku z byłych pułków austriackich

Polecam zorganizowanie werbunku do WP z byłych pułków austriackich 15., 55. piechoty i 35. strzelców mjr. Stefanowi Cieńskiemu oraz następującym oficerom: 30. pp:

por. Karolowi Wojciechowskiemu z Legii Oficerskiej Lwów,

por. Stanisławowi Fehlerowi,

por. Mieczysławowi Lechickiemu,

por. Bolesławowi Krokowskiemu,

ppor. Rudnickiemu,

ppor. Józefowi Misie.

Przydzielam do pomocy:

zastęp. ofic. Józefa Wolańskiego z Żandarmerii Komendy Placu,

sierż. Stanisława Jabłońskiego z magazynów Intendentury (Kurkowa 12),

sierż. Władysława Siegla z magazynów prowiantowych 1. p. strzelców,

szer. Michała Szewczuka

szer. Stefana Skoczylasa.

Zgłaszającym się ochotnikom wyznaczam Koszary Ferdynanda jako punkt zborny.

L. prez. 251. OW. 145. – Organizacja służby weterynaryjnej

Służbę lekarsko-weterynaryjną mają pełnić przy podległych mi oddziałach, aż do odwołania:

1) Dowództwo 1. p. artylerii pplk. Śniadowskiego: por. wet. Józef Kulakowski, który funguje jako szef całego pułku i wszystkich jemu przydzielonych oddziałów. Jemu podlegają służbowo: chor. wet. Józef Adamek, Adam Nieduszyński, por. wet. Leopold Dobiasz, chor. wet. Józef Łukasiewicz, ppor. wet. Kazimierz Waltenberger i egzaminowany podkuwacz sierżant Zachariasz Gregorowicz.

2) Dowództwo 2. p. artylerii mjr. Knolla: ppor. wet. Ryszard Anderle jako szef, chor. wet. Józef Maryjowski, chor. wet. Rajza i chor. wet. Kaniewicz.

3) Dowództwo pułku kawalerii rtm. [Konstantego] Dzieduszyckiego: chor. wet. Antoni Magiera i Józef Gołachowski.

4) Dowództwo pułku kawalerii rtm. Krynickiego: ppor. wet. Józef Kwiatkowski, chor. wet. Tadeusz Wunsch, chor. wet. Stanisław Chmielowski i egzaminowany podkuwacz sierżant Józef Seidler.

5) Dowództwo 1. p. strzelców: ppor. wet. Stanisław Fukar i chor. wet. Jan Nowak.

6) Dowództwo 2. p. strzelców: chor. wet. Włodzimierz Duszewski.

7) Dowództwo 3. p. strzelców: por. wet. dr Józef Nowicki.

8) Grupa mjr. Modelskiego: chor. wet. Bernard Korabiowski.

9) Dowództwo 5. pp: ppor. wet. Witold Malina.

10) Laboratorium polowe (badanie krwi): por. weterynaryjny Stanisław Stebnicki jako kierownik i ppor. wet. Stanisław Wołoszczak jako zastępca.

11) Wyrób malleiny: por. wet. Gothard Koczorowski jako kierownik i chor. wet. Edward Petryn jako zastępca.

12) Szpital koni nr 1: rtm. wet. Stefan Gajewski jako komendant, jemu przydzieleni: ppor. wet. Feliks Braun, ppor. wet. dr Stanisław Runge, ppor. wet. Marian Kowalski i chor. wet. Gelitowicz.

13) Szpital koni nr 2: por. wet. Marian Prus-Strowski jako komendant, chor. wet. Michał Groch i chor. Karol Sobolewski.

14) Apteka polowa: ppor. aptekarz Józef Velbre, chor. wet. Jan Dąbrowski i chor. wet. Ignacy Maas.

15) Szkoła kucia koni: rtm. wet. Ludwik Plusiński jako kierownik (aż do odejścia do państwa Jugosłowian). Jemu przydzielony ppor. wet. Konstanty Żelechowski i egzaminowany podkuwacz sierżant Jakub Wolf.

16) Rzeźnia: ppor. wet. Stefan Tesarz i ppor. wet. Michał Jordan.

17) Wojskowe dowództwo rolnicze: lekarz wet. powiatowy: Proskurnicki i chor. wet. Emil Kaliński.

KWATERMISTRZOSTWO

OW. 146. – Ubezpieczenie linii kolejowej Przemyśl – Lwów

Zatwierdzam obsadę ubezpieczenia linii kolejowej Przemyśl – Lwów przez Dowództwo Etapu we Lwowie następująco:

I. Odcinek od zewnętrznej linii fortów Przemyśla do dworca kolejowego Medyka włącznie – zabezpiecza kompania łańcucka. Kwatera dowództwa kompanii Medyka.

II. Odcinek Medyka włącznie dworzec kolejowy Mościska – zabezpiecza 5. kompania etapowa (por. Klimek). Kwatera dowództwa kompanii Mościska.

III. Odcinek Mościska włącznie dworzec kolejowy Chorośnica – zabezpiecza 4. kompania etapowa (por. Laskowski). Kwatera dowództwa kompanii Chorośnica.

IV. Odcinek Chorośnica – Sądowa Wisznia włącznie dworzec kolejowy Rodatycze – zabezpiecza kompania asystenc. krakowska (por. dr Abłamowicz). Kwatera dowództwa kompanii Sądowa Wisznia.

V. Odcinek Rodatycze włącznie dworzec kolejowy Gródek Jagielloński – zabezpiecza 3. kompania etapowa (por. Podwapiński) w porozumieniu z załogą Gródka Jagiellońskiego. Kwatera dowództwa kompanii Gródek Jagielloński.

VI. Odcinek Gródek Jagielloński włącznie dworzec kolejowy Kamieniobród – zabezpiecza 6. kompania etapowa (ppor. Stefan Mielecki). Kwatera dowództwa kompanii Kamieniobród.

VII. Odcinek Kamieniobród włącznie dworzec kolejowy Mszana – zabezpiecza 2. kompania etapowa (por. Barański). Kwatera dowództwa kompanii Mszana.

VIII. Odcinek Mszana – Zimna Woda – Lwów – zabezpiecza 1. kompania etapowa (por. [Emil] Nagaj). Kwatera dowództwa kompanii Zimna Woda.

Zmianę w obsadzie odcinków przeprowadza wyłącznie Dowództwo Etapu Wojsk Polskich we Lwowie, któremu bezpośrednio podlegają wszystkie kompanie zabezpieczające linię Przemyśl – Lwów.

Przydzielone dla wzmocnienia ubezpieczenia linii kolejowej kompanie: asystenc. krakowską i łańcucką, wcielam ze względów administracyjno-gospodarczych do Dowództwa Etapu Wojsk Polskich we Lwowie, przez co zmienia się L. 45, rozkaz nr 22.

Dowództwa załóg miejscowych w razie potrzeby winne użyć swej pomocy około ubezpieczenia linii i zasadniczo działać w ścisłym porozumieniu z dowództwami odcinków na linii kolejowej.

OW 147. – Stacja zborna jeńców wojennych

W uzupełnieniu rozkazu nr 17 z dnia 10 grudnia br. postanawiam, że przesłuchanie niewątpliwych jeńców wojennych uskuteczniają:

Komendant stacji zbornej i przydzieleni do pomocy dwaj oficerowie, zaś przesłuchanie internowanych osób cywilnych uskutecznia bezzwłocznie Oddział Wywiadowczy, któremu Komendant Stacji Zbornej przesyłać będzie spis nowo przybyłych.

Osób cywilnych dostawionych do Stacji Zbornej bez doniesienia przyjmować nie wolno.

Jeńców wojennych przysyłanych z pola przyjmować będzie Stacja Zborna na podstawie odnośnej karty służbowej lub ustnego dokładnego sprawdzenia komendanta transportu jeńców.

Niewątpliwi jeńcy wojenni po przesłuchaniu i wciągnięciu do ewidencji, mają być jak najrychlej odstawieni do obozu jeńców w Dąbiu.

Protokoły odnoszące się do czasowo internowanych osób cywilnych, mają mi być z wnioskiem szefa Oddziału Wywiadowczego, w drodze służbowej przez oddział VII przedłożone do powzięcia decyzji.

Osoby cywilne, co do których zapadnie decyzja na internowanie, mają być jak najrychlej odesłane do obozu jeńców w Dąbiu.

Komendant Stacji Zbornej podlega pod względem dyscyplinarno-wojskowym Komendantowi Placu, zaś pod względem swych służbowych czynności z zakresu jego działania wynikających, wprost Kwatermistrzowi Głównemu.

OW 148. – Uzupełnienie OW 122. L. prez. 212

W uzupełnieniu OW 122 L. prez. 212 Rozkazu nr 21 zarządzam: że wszystkie bez wyjątku zakłady i oddziały wojskowe mają bezzwłocznie przygotować po 2 egzemplarze wykazu, jeden dla oficerów i aspirantów oficerskich w ich kancelariach zatrudnionych jako siły biurowe – z podaniem ich zajęcia obecnego, dotychczas stwierdzonego stanu zdrowia i stopni zdolności do służby (A, B, C) – i drugi taki sam dla oficerów i szeregowców. Po jednym z tych wykazów przesłać należy bezzwłocznie do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich

na Galicję Wschodnią (Kwatermistrzostwo) z podaniem umieszczenia dotyczących biur, drugie zaś przechowywać dla komisji kontrolnej. Równocześnie uważa się, że zdolni do służby frontowej nie mogą być w służbie biurowej zajęci, o ile ta z natury swej nie wymaga fachowego uzdolnienia.

OW 149/I. – Straż Ziemska

Stwierdzono, że w wielu wypadkach komendanci odcinków bojowych wysyłają strażników ziemskich, pełniących służbę bezpieczeństwa w swoim rejonie na placówki przed swoimi odcinkami oraz używają ich do osłony w razie odwrotu.

Ponieważ zadaniem Straży Ziemskiej jest przede wszystkim utrzymanie spokoju, porządku i bezpieczeństwa w swoim rejonie, poruczanie im zaś współudziału w akcji bojowej powoduje szkodę dla ich służby, zakazuję na przyszłość używania z reguły strażników ziemskich do działań bojowych.

Oczywiście, że w razie ataku nieprzyjacielskiego strażnicy ziemscy mogą być pociągnięci do służby, do wzmocnienia własnych sił na zagrożonym odcinku.

OW 150. – Legitymacje podrózne dla urzędników Namiestnictwa

Namiestnictwo galicyjskie upoważniono do wystawiania legitymacji podróżnych (otwartych rozkazów służbowych) dla urzędników tamże należących i na pociągi wojskowe.

Prawo podpisywania dokumentów podróżnych przyznano Panom Olpińskiemu i Otto Nadolskiemu.

Rozkazy owe mogą być wystawione tylko w sprawach służbowych a koszta podróży ma ponosić podróżujący.

OW 151. – Koszary dla rezerwy oficerskiej

Przeznaczam w całości dom przy ul. Wałowej 1/11a na koszary dla rezerwy oficerskiej. Komenda Placu odda ten dom natychmiast do dyspozycji płk. Paulika i postara się o natychmiastowe usunięcie formacji, które obecnie go zajmują; w szczególności ma się natychmiast usunąć Komenda i Intendentura 3. baonu 1. p. strzelców oraz warta tego batalionu. Komendanci tych formacji odpowiadają osobiście za cały inwentarz tego domu.

OW 152. – Kucie koni

Podkuwanie ma na celu ochronę skłonnego do zużycia rogu kopytowego i przystosowanie zwierzęcia do doświadczeń bez względu na pogodę i porę roku.

Przez odpowiednie podkucie zapobiega się różnym zniekształceniom kopyta, a nawet można w ten sposób u zwierząt młodych błędne ustawienie kończyn poprawić. Dlatego też kucie należy przeprowadzać z całą znajomością rzeczy, zręcznością i uwagą.

Znajomość budowy anatomicznej kopyta, o postawie kończyn oraz o rozmaitości formy kopyt, nabywa podkuwacz przez ukończenie kursu podkuwaczy.

Komendanci oddziałów i zakładów wojskowych, do których jest przydzielony organ weterynaryjny, zwróć uwagę na to, by lekarze wet. byli teoretycznie

i praktycznie z kuciem koni obznajomieni, względnie, by przy kopytach chorych sami kuciem kierowali. Dalej mają komendanci zwracać uwagę szefów weterynaryjnych, by im podległe organa przestrzegały pełnienia obowiązków, a tych, którzy z kuciem koni niezupełnie są obznajomieni, odsyłać do egzaminowanych podkuwaczy.

Szefowie rozproszonych oddziałów weterynaryjnych mają co najmniej 4 razy w roku osobiście przekonać się o sposobie i stanie kucia, a przy większych ćwiczeniach zwracać na to szczególną uwagę.

Komendanci mają oddać przydzielonych do ich oddziałów z kuciem koni obznajomionych żołnierzy, do dyspozycji lekarza weterynarii dla dalszego wykształcenia.

Komendanci mają dalej troszczyć się o to, by liczba kowali była wystarczająca dla regularnego podkuwania koni.

Dla otrzymania dostatecznej ilości wyszkolonych podkuwaczy, założona jest przy komendzie WP (Balonowa 8) szkoła kucia koni, gdzie wysyła się mało wyszkolonych kowali do dalszego wykształcenia.

Dla wszystkich koni służbowych i oficerskich przepisane są podkowy typu prof. dr. Lechnera (które w wielkiej ilości znajdują się w magazynach WP).

Podkowy przednie mają być więcej okrągłe, tylne sercowate.

Aż do odwołania są przepisane wyżej wymienione podkowy, jednak dla koni wierzchowych bez gryfów, a tylko z płytkami stalowymi. Dla koni pociągowych i juczych z gryfami, a dla wszystkich z ocelami śrubowanymi.

Z dniem 16 bm. zostaje otwarta szkoła kucia koni do użytku wszystkich oddziałów okręgu lwowskiego, nie posiadających własnych podkuwaczy.

Konie do kucia mają być tam przyprowadzone możliwie najprędzej.

OW 153. – Zgłoszenie karabinów maszynowych

Wszystkie oddziały Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią mają do 22 bm. zgłosić stan i ilość posiadanych karabinów maszynowych, a następnie każdy zdobyty na nieprzyjacielu karabin maszynowy.

Zgłoszenia te należy skierować do Referatu Uzbrojenia, Oddział IIB przy Kwatermistrzostwie.

Za zgodność

[Adam Wiktor] Bieńkowski, rtm

[Władysław] Sikorski, plk

Oryginał

CAW, I. 304. I, t. I.

Nr 71

**1918 grudzień 18, Lwów. – Zarządzenie Dowództwa
Brygady Lwowskiej w sprawie zorganizowania służby wywiadowczej
przy sztabie Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich
na Galicję Wschodnią**

Celem zorganizowania służby wywiadowczej i ewidencyjnej przy sztabie Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią zarządzam:

I. Komendy Grup (samoistnych oddziałów), należących do armii operującej, doniosą bezzwłocznie Oddziałowi Wywiadowczemu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w Przemyślu następujące, wiadome im szczegóły o siłach nieprzyjaciela, naprzeciw im stojących:

- 1) nazwa i skład formacji nieprzyjacielskiej,
- 2) jaki odcinek zajmują (załączyć plan sytuacyjny)?
- 3) w skład jakiej wyższej komendy dana nieprzyjacielska formacja wchodzi?
- 4) kto jest komendantem i gdzie siedziba nieprzyjacielskiej formacji?
- 5) ilość jeńców i zbiegów nieprzyjacielskich (podać z której formacji pochodzą, dzień i miejsce schwytania – od dnia 17 XI począwszy).

Powyższy meldunek przedkładać będą komendy codziennie do godz. 6⁰⁰ po południu wprost do Oddziału Wywiadowczego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

II. Do Zorganizowania i przeprowadzenia służby wywiadowczej w myśl punktu I każda grupa otrzyma osobnego oficera wywiadowczego.

Jako oficerów wywiadowczych przydzielam:

do Grupy gen. dyw. Józefa Leśniewskiego	– por. Pieczonkę,
do Grupy gen. Zygmunta Zielińskiego	– por. Staneckiego
do Grupy płk. Henryka Minkiewicza	– chor. Zajchowskiego
do Grupy ppłk. Ferdynanda Zarzyckiego	– por. Ujejskiego.

Bliższe rozkazy co do zorganizowania służby wywiadowczej w poszczególnych grupach otrzymają powyżsi oficerowie wywiadowczy, ustne rozkazy w Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Dane do Grupy gen. dyw. Leśniewskiego, gen. Zielińskiego, płk. Minkiewicza i ppłk. Zarzyckiego.

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 103.

Nr 72
1918 grudzień 18, Lwów. – Meldunek Komendy
1. Brygady Lwowskiej na 17 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Oparto oddział 40 Ukraińców maszerujących na Brzuchowice. Zboiska silnie ostrzeliwane przez ruską artylerię.

Odcinek zachodni.

Bez zmiany.

Odcinek południowy.

Sichów wolny od Ukraińców. Wólka Sichowska i Pasieki Zubrzyckie obsadzone przez nieprzyjaciela. Noc minęła spokojnie.

Odcinek wschodni.

Bez zmiany.

Szeft Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr.

Odpis
CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 73
1918 grudzień 19, Lwów. – Meldunek Komendy
1. Brygady Lwowskiej na 18 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Rano żywa wymiana strzałów między placówkami w okolicy Zboisk. Wieczorem podchodziły silniejsze patrole pod Kościarnię.

Odcinek zachodni.

Bez zmian.

Odcinek południowy.

Sytuacja niezmienną. W 4. komp. 2. baonu 1 p. strzelców zauważono bierność, apatię, a nawet dezercję obejmującą i podoficerów. Są to skutki agitacji bolszewickiej ze strony ruskiej. Słyszano zdanie: „*Po co my chłopci mamy się bić, lepiej połączmy się razem i pójdźmy na panów do Lwowa*”.

W Basiówce 400 do 500 Rusinów śpiewało i zabawiali się cały dzień. Taka sama radość i zabawa w Sołonce i Nawarii. W Obroszynie znajduje się 150 Rusinów i 2 armaty, w Bartatowie około 50 i 2 armaty, w budce kolejowej nr 5 koło Basiówki placówka nieprzyjacielska 50 ludzi i 1 km., w Bukowinie placówka 50 ludzi i 1 km.

Dziś w nocy około godz. 12⁰⁰ atakowała kompania ruska Konopnice, została jednak odparta.

Koło Zubrzy utarczki patroli.

Odcinek wschodni.

Bez zmian.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Ryłski, mjr

Odpis
CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 74

1918 grudzień 19, Lwów. – Lotnicze raporty wywiadowcze z 2. Eskadry Lotniczej

Pilot: Zastępca oficera Magasek

Obserwator: por. Kubala

Wywiad

Start I: 9⁴⁵, lądowanie 10⁴⁰

Ruta: Lwów – Sokolniki – Sołonka Wielka, Nawaria, Obroszyn, Sołonka, Zubrza, Sichów, Lwów.

Widziano: Wojska w nieładzie uciekające ze Sołonki Małej w kierunku Żyrawki, Sołonka Mała i Wielka były jeszcze obsadzone, tak samo bateria na południe od Sołonki Małej.

Treny – około 30 wozów wyjechało ze Sołonki Małej do Żyrawki oraz w kierunku południowym. Na baterię rzuciłem bombę oraz ostrzeliwałem uciekające treny.

Start II: godz. 11⁰⁰, lądowanie 1⁰⁰ po południu.

Ruta – Lwów – Sołonka Wielka, Nawaria, Sołonka Wielka, Żyrawka – Winniki, Barszczowice, Pikulowice, Sroki Lwowskie – Lwów.

Widziano: Wojsko – około 150 ludzi – posuwające się gęśią z Sołonki Małej ku laskowi położonemu na północny wschód od Maliczkowic. Ostrzeliwani karabinami maszynowymi porozbiegali się, po czym połowa uciekła na gościniec (z Sołonki Małej – Mikołajów) z powrotem a połowa obsadziła lasek, położony na północny wschód od Maliczkowic. O tym zawiadomiłem przez rzucanie wywiadu z góry naszą piechotę, stojącą na gościńcu na południowy zachód od Sokolnik.

O godzinie 12⁰⁰ w południe piechota w sile 2 kompanii uciekła ze Sołonki Małej do Żyrawki, którą zmusiłem przez ostrzelywanie karabinami maszynowymi do bezładnej ucieczki. Bateria położona na południu od Sołonki Małej wyjechała.

Godzina 12³⁰ w Pikułowicach dwa oddziały piechoty po 40 ludzi.

Koleje: Dworzec w Barszczowicach – 2 garnitury bez maszyny.

2 bomby rzuciłem na piechotę, będącą w lasku położonym na północny wschód od Maliczkowic.

Obserwator
Kubala, por.

[Stanisław] Schmidt, por.

2. Eskadra lotnicza
Pilot por. Stefan Stec
Wywiadowca: pchor. Stanisław Pietruski

Wywiad
Start: 12³⁵ – 1¹⁰

Ruta: Lwów, Skniłów, Sołonka Wielka, Sołonka Mała, Żyrawka, Krotoszyn, Winniki, Lesienice, Podborce, Sroki Lwowskie, Laszki, Zboiska, Lwów.

Widziano: O 12⁴⁵ tyralierę naszą pomiędzy wsią Sokolniki a Sołonką Wielką, posuwającą się na Sołonkę Wielką, o godz. 12⁵⁵ na drodze Sołonka Mała – Żyrawka, cofające się treny nieprzyjacielskie (50 wozów) i oddział piechoty w sile około 70 ludzi. Kierunek marszu Żyrawka. Na gościńcach Lwów – Winniki – Podbereście, Lwów – Zboiska – Podliski – zupełny spokój. Na południowej stronie wsi Podborce i Laszki Murowane – okopy.

Bomby: Jedną bombę rzucono na Krotoszyn – eksplozja w środku wsi.

Karabinem maszynowym ostrzelałem oddział nieprzyjacielski na drodze Sołonka Mała – Żyrawka.

Wywiadowca
Stanisław Pietruski, pchor.

[Stanisław] Schmidt, por.

2. Eskadra Lotnicza
Pilot: por. Stefan Stec
Wywiadowca: ppor. Stefan Berezowski

Wywiad

Ruta: Lwów – Krzywczyce – Lesienice – Pasiaki Miejskie – Sichów – Zubrza – Sołonka Wielka – Sołonka Mała – Żyrawka – Zagórze – pkt. 361 Podsadoczka – Podsadki – Pustomyty pkt. 329 – Glinna – Nawaria – Hodowica – Basiówka – Skniłówek – Kulparków – Lwów.

Start: 11¹⁰ przed południem, lądowanie 12²⁸ po południu.

Widziano: Na drodze ze Sołonki Wielkiej do Sołonki Małej maszerowały 2 oddziały (a 30 ludzi), godz. 11³⁸ przed południem artyleria nasza ostrzeliwała teren między Sołonką Wielką a Sołonką Małą.

Eksplozje przeważnie na wolnych polach. Rzuciłem meldunek baterii stojącej na Kulparkowie, dalej widziałem oddziały nieprzyjacielskie maszerujące (godz. 11⁵⁰ przed południem) szosą z południa w kierunku na Lipniki. Na widok aparatu ukryli się w lesie obok pkt. 360.

Stanowiska piechoty nieprzyjacielskiej świeżo kopane w Maliczkowicach.

Ostrzeliwałem karabinem maszynowym folwark w Nawarii, widząc wielki ruch wozowy i sań.

Wywiadowca:
[Stefan] Berezowski, ppor.

Komendant
[Stanisław] Schmidt, por.

Odpis
CAW, I. 341. I, t. 95.

Nr 75 1918 grudzień 19, Lwów. – Wykaz oficerów Batalionu Szturmowego 1. Brygady Lwowskiej

Kpt. Wojciech Piasecki, ur. 1886 r., służył w armii austr. od 18 VIII 1906 r. bez przerwy; w legionach od 1 I 1917 do 25 VIII 1917 r., ostatnia nominacja – 1 V 1916 r., zawód cywilny – aktywny oficer.

Por. Edmund Suchanek, ur. 1892 r., służył w armii austr. od 26 VI 1914 do 1 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – absolwent prawa.

Por. Tomasz Dziana, ur. 1895 r., służył w armii austr. od 1 X 1913 do 1 XI 1918 r., porucznik, ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – słuchacz agronomii.

Por. Alfred Hulles, ur. 1892 r., służył w armii austr. od 31 VII 1914 do 1 XI 1918 r., porucznik, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – słuchacz prawa.

Ppor. Władysław Czeremski, ur. 1896 r., służył w armii austr. od 15 IV 1915 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – nauczyciel.

Ppor. Aleksander Then, ur. 1892 r., służył w armii austr. od 1 X 1913 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 IX 1915 r., zawód cywilny – literat.

Ppor. Mirosław Guliński, ur. 1898 r., służył w armii austr. od 13 I 1916 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 VIII 1918 r., zawód cywilny – słuchacz agronomii.

Ppor. Józef Zemistowski, ur. 1894 r., służył w armii austr. od VII 1915 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 II 1917 r., zawód cywilny – słuchacz prawa.

Ppor. Rudolf Lew, ur. 1898 r., służył w armii austr. od 11 V 1916 do 1 XI 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – student.

Ppor. Jan Leon Łagan, ur. 1892 r., służył w armii austr. od 1 VI 1915 do 30 VII 1917 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 30 VI 1918 r., zawód cywilny – słuchacz prawa.

Ppor. Marcin Rzeszutko, ur. 1897 r., służył w armii austr. od 1916 do 1 IX 1918 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – prawnik.

Ppor. Franciszek Michalski, ur. 1897 r., służył w armii austr. od 28 VII 1916 do 1 XI 1918 r., podporucznik, zawód cywilny – abiturient gimnazjum.

Ppor. Bronisław Stanaszek, ur. 1891 r., służył w armii austr. od 1912 – 1913 i od 1 VII 1914 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 IX 1915 r., zawód cywilny – urzędnik Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń.

Ppor. Edward Mościcki, ur. 1895 r., służył w armii rosyjsk. od 30 V 1915 do 21 VII 1917 r., podporucznik, ostatnia nominacja – 1 XII 1916 r., zawód cywilny – słuchacz filozofii.

Chor. Roman Horak, ur. 1897 r., służył w armii austr. od 15 X 1915 do 1 XI 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 1 VII 1918 r., zawód cywilny – słuchacz prawa.

Chor. Robert Żychowski, ur. 1898 r., służył w armii austr. od 17 V 1916 do 1 XI 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 25 IX 1918 r., zawód cywilny – słuchacz filozofii.

Chor. Stanisław Konasiewicz, ur. 1896 r., służył w armii austr. od 16 VIII 1915 do 1 XI 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – nauczyciel.

Chor. Witold Tomasik, ur. 1895 r., służył w armii austr. od 4 VII 1915 do IX 1917 r., chorąży sanit., ostatnia nominacja – 21 VIII 1917 r., zawód cywilny – słuchacz medycyny.

Chor. Stanisław Grzębski, ur. 1897 r., służył w armii austr. od 13 XI 1915 do 21 XI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 VII 1918 r., zawód cywilny – absolwent gimnazjum.

Ppor. Aleksander Krauss.

[Władysław] Czeremski, ppor.

Odpis,
CAW, I. 341. 1, t. 99.

Nr 76

1918 grudzień 19, Lwów. – Obsada dowódcza 1. Pułku Strzelców Lwowskich

Wykaz oficerów

Mjr Michał Pomian-Cieński, ur. 1882 r. służył w armii austr. od 1902 r. bez przerwy, ostatnia szarża rotmistrz, ostatnia nominacja – 24 XI 1918 r., zawód cywilny – oficer aktywny, obecnie – komendant pułku.

Por. Kazimierz Wiczyński, ur. 1891 r., służył od 31 VII 1913 do 2 XI 1918 w 11. pułku haubic polnych, od 3 XI 1918 służył w WP, ostatnia szarża porucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1916 r., zawód cywilny – absolwent prawa, obecnie – Szef Sztabu.

Ppor. Władysław Laudyn, ur. 1896 r., służył od 1 VIII 1914 do X 1914 w Legionach – szeregowiec, od 16 III 1915 do XI 1918 w 41. pułku ułanów jako podporucznik, od II 1918 w WP, ostatnia nominacja – 1917 r., zawód cywilny – słuchacz III roku prawa, obecnie – adiutant.

Ppor. Andrzej Guzkowski-Janicki, ur. 1897 r., służył od 1 VIII 1916 do XI 1918 w armii austriackiej jako chorąży i podporucznik, ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – oficer aktywny, obecnie – oficer prowiantowy.

Chor. Marian Rozborski, ur. 1893 r., służył od 27 VIII 1914 w 2. bryg. Leg. Polsk., od 21 IX 1914 w szkole podchorążych LP., od 15 I 1915 chorąży LP, 15 XII 1915 reklamowany, ostatnia nominacja – 15 I 1915 r., zawód cywilny – referent administracyjny Namiestnictwa i dyrektor składnicy Namiestnictwa, obecnie – pomocnik oficera prowiantowego.

Chor. Kazimierz Mryc, ur. 1894 r., służył od 1 VIII 1914 do 1 I 1917 r. w 4. pułku ułanów, od 1 I 1917 do 1 XII 1917 w 30. pp, ostatnia nominacja – 5 XII 1917 r., zawód cywilny – prawnik, obecnie – oficer telefon.

Mjr lekarz dr Zenon Wachtłowski, lekarz pułku.

Por. lekarz dr Leon Kalina, ur. 1893 r., nie służył w wojsku, obecnie od 3 XI 1918 r. w WP, ostatnia nominacja – 25 XI 1918 r., zawód cywilny – doktor medycyny, obecnie – lekarz pułku.

[Kazimierz] Wiczyński, por.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 99.

Nr 77

1918 grudzień 19, Lwów. – Wykaz oficerów 3. batalionu 2. Pułku Strzelców Lwowskich

Por. Ferdynand Andrusiewicz, ur. 1885 r., ostatnia nominacja – 1915 r., zawód cywilny – inżynier, adres: ul. Bilińskich 19, obecnie – komendant batalionu.

Por. Zygmunt Seltenreich, ur. 1891 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – prawnik, adres: ul. Lenartowicza 10, obecnie – adiutant baonu.

Ppor. Zygmunt Osterzec-Zygmuntowicz, ur. 1884 r., ostatnia nominacja – 1914 r., zawód cywilny – naczelnik urzędu pocztowego, adres: ul. Małeckiego 6, obecnie – oficer inspekcyjny.

Por. Marian Prosołowicz, ur. 1895 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – abiturient szkoły realnej, obecnie – oficer inspekcyjny.

Pchor. Emil Gruber, ur. 1894 r., ostatnia nominacja – 1915 r., zawód cywilny – technik, adres: ul. Dwernickiego 9, obecnie – kancelaria.

Tytus Zajączkowski, lekarz 2. batalionu.

1. kompania

Por. Antoni Rzepecki, ur. 1884 r., zawód cywilny – urzędnik kolejowy, adres: ul. Mickiewicza 7, obecnie – komendant 1. kompanii.

Ppor. Rudolf de'Ernyeg Zygmunt, ur. 1897 r., ostatnia nominacja – 1918 r., adres: ul. Stokrzyska 4, obecnie – komendant plutonu.

Ppor. Józef Stanisław Wolak, ur. 1891 r., ostatnia nominacja – 1917 r., zawód cywilny – korespondent, adres: ul. Traugutta 4, obecnie – komendant plutonu.

Ppor. Edward Łoziński, ur. 1896 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – akademik, ul. Gródecka 5, obecnie – komendant plutonu.

Pchor. Wojciech Siemaszko, ur. 1896 r., ostatnia nominacja – 1917 r., zawód cywilny – technik, adres: ul. Listopada 44.

Pchor. Władysław Osieński, ur. 1896 r., ostatnia nominacja – 1917 r., zawód cywilny – technik, adres: ul. Piekarska 37.

2. kompania

Por. Karol Marks, ur. 1893 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – nauczyciel, adres: ul. Gródecka 131, obecnie – komendant 2. kompanii.

Ppor. Zygmunt Chrapek, ur. 1891 r., zawód cywilny – student Uniwersytetu, adres: ul. Wąska 8, obecnie – komendant plutonu.

Ppor. Juliusz Dilling, ur. 1895 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – student, adres: ul. Gródecka 127, obecnie – komendant plutonu.

Ppor. Jan Tyrce, ur. 1880 r., zawód cywilny – urzędnik MKB, adres: Lewandówka, obecnie – komendant plutonu.

Ppor. Hipp, ppor. sanitarny.

3. kompania

Por. Jan Schramm, ur. 1892 r., ostatnia nominacja – 1917 r., zawód cywilny – prawnik, adres: ul. Panicńska 7, obecnie – komendant 3. kompanii.

Ppor. Zygmunt Tadanier, ur. 1893 r., ostatnia nominacja – 1917 r., zawód cywilny – akademik, adres: ul. Gródecka 75, obecnie – komendant plutonu.

Ppor. Stanisław Nikodemowicz, ur. 1898 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – medyk, adres: ul. Piaskowa 9, obecnie – komendant plutonu.

Chor. Antoni Balewski, ur. 1889 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – urzędnik, adres: ul. Kochanowskiego 45, obecnie – komendant plutonu.

Pchor. Marian Niewiadomski, ur. 1896 r., ostatnia nominacja – 1915 r., zawód cywilny – technik, adres: ul. Pijarów 54.

Administracja

Kpt. Fryderyk Quiquerez, ur. 1876 r., ostatnia nominacja – 1914 r., zawód cywilny – zarządca zakładu karnego, adres: Czortków, obecnie – intendent.

Por. Franciszek Ostrówka, ur. 1893 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – rolnik, adres: ul. Gródecka 75, obecnie – oficer prowiantowy.

Por. Bolesław Szczepanowski, ur. 1892 r., ostatnia nominacja – 1916 r., zawód cywilny – absolwent filozofii, adres: ul. Nabelaka 4, obecnie – oficer mundurowy.

Chor. Jan Schweizer, ur. 1890 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – prawnik, adres: ul. Kampiana 5, obecnie – zbrojmistrz.

Por. Edward Kulpiński, ur. 1896 r., ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – medyk, adres: ul. Unii Brzeskiej 6, obecnie – kancelaria.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 102.

Nr 78
1918 grudzień 19, Lwów. – Wykaz oficerów
2. Pułku Strzelców Lwowskich

Pplk. Ryszard Hausner, ur. 1868 r., od 1 VIII 1887 do 1 XI 1918 w armii austriackiej, ostatnio jako komendant 20. p. strzelców, od 3 III 1918 jako komendant kadry uzupełniającej tegoż pułku, ostatnia nominacja – 1 XI 1916 r., zawód cywilny – oficer czynny.

Mjr lekarz dr Natan Münz, rozkazem NDWP nr 21 Prez. 209 przydzielony dotychczas się nie zgłosił.

Kpt. Zygmunt Janowski, ur. 1887 r., służył w 89. pułku austr., w 11. baonie szturmowym od 1907 r., ostatnio komendant baonu, ostatnia nominacja – 17 VIII 1917 r., zawód cywilny – oficer czynny.

Kpt. Józef Karg, ur. 1878 r., od 1900 r. w 36. p. strzelców austr. jako jednor., ochotnik; 34. p. strzelców austr. jako kpt. komendant baonu, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – sekretarz Rady Powiatowej.

Kpt. Michał Piliński, ur. 1883 r., od 1911 służył w pułku strzelców austr. jako komendant baonu, ostatnia nominacja – 1 XI 1918 r., zawód cywilny – oficer czynny.

Kpt. Józef Kopeć ps. „Wiktor”, ur. 1889 r., służył od 6 VIII w 1. bryg. leg. p. jako porucznik, od X 1916 w armii austr. w 11. bryg. art. jako pchor. Kpt. rozkaz POW 2/XI 1918 r., ostatnia nominacja – 2 XI 1918 r., zawód cywilny – architekt.

Kpt. Walerian Sikorski, ur. 1876 r., w armii austr. do 1898 r., od 1912 do 1924 organizator pod NDWP 1. p. leg. wsch., w czasie wojny w armii austr. 30. pp jako ppor., od 1 III 1916 jako porucznik, ostatnia nominacja – 27 XI 1918 r. na kpt. WP, zawód cywilny – profesor seminarium męskiego we Lwowie.

Ksiądz Otto Kriesten, ur. 1889 r., w latach 1914 do 1918 przy szpitalach jako kapelan, ostatnia nominacja – rozkaz nr 21 NDWP z 15 XII 1918 r.

Por. Antoni Rzepecki, ur. 1881 r., służył w armii austr. jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1913 r., zawód cywilny – urzędnik kolejowy.

Por. Kalikst Oppenauer, ur. 1882 r., służył w armii austr. od 1900 r. mianowany ppor. przy 4. p., ostatnia nominacja – 1 III 1915 r., zawód cywilny – sekretarz sądowy.

Por. Ferdynand Andrusiewicz, ur. 1885 r., służył w armii austr. jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 XI 1915 r., zawód cywilny – inżynier.

Por. Alfons Seja, ur. 1881 r., w latach 1903 do 1904 służył jako jednor. ochotnik, 1 I 1911 mianowany na ppor., do 1 VIII 1914 ppor., od 1 VII 1918 porucznik, ostatnia nominacja – 1 VII 1915 r., zawód cywilny – właściciel dóbr.

Por. Eugeniusz Mattausch, ur. 1884 r., służył w armii austr. od 1 X 1901 do 31 X 1918 porucznik prowiantowy, ostatnia nominacja – 1 V 1916 r., zawód cywilny – czynny oficer.

Por. Bolesław Szczepanowski, ur. 1892 r., służył w armii austr. jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r., zawód cywilny – absolwent filozofii.

Por. Feliks Waluszewski, ur. 1889 r. służył jako jednor. ochotnik 1910 do 1911, 1 VIII 1914 mianowany jako chorąży, od 1 II 1917 – ppor., ostatnia nominacja – 1 II 1917 r. na porucznika, zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Por. Leon Zubrzycki, ur. 1888 r., służył w armii austr. od 1 X 1912, podczas wojny jako kadet, chorąży, ppor. w 43. p. art. polowej, od 1 V 1916 do 17 VI ppor. i por. w 26. p. art. polowej, ostatnia nominacja – 1 II 1917 r., zawód cywilny – czynny oficer.

Por. Kazimierz Jasiński, ur. 1887 r., służył od 30 VIII 1909 w 19. p. obrony kraju jako pchor. i chor. w 34. pp, 1915–1916 ppor., niewola, kadra, ostatnia nominacja – 1 V 1917 r., zawód cywilny – nauczyciel.

Por. Alfred Stadtmüller, ur. 1887 r., służył od 1 XII 1910 w 16. p. obrony kraju, jednor. ochotnik 1 VIII 1914, kadet do 16 IX 1916 r., w niewoli do 1918, do 1 XI 1918 kadra, ostatnia nominacja – 1 V 1917 r., zawód cywilny – inż. budowy maszyn.

Por. Henryk Podwiński, ur. 1890 r., służył w 16. p. obrony kraju od VIII 1914 pchor., od 1 VI 1916 ppor. w 19. p. obrony kraju, ostatnia nominacja – 1 VIII 1917 r., zawód cywilny – prawnik.

Por. Zygmunt Giercuskiewicz, ur. 1890 r., służył w 1911 r. jako jednor. ochotnik w 20. pp, jako kadet do IX 1916 r., ppor. i por. w strzelcach granicznych do X 1918 r., ostatnia nominacja – 1 II 1918 r., zawód cywilny – geometra.

Por. Kazimierz Rychlewski, ur. 1893 r., służył od 1914 do 1915 w 3. pp Leg. Polsk., następnie w 4. pp do 1918 r., ostatnia nominacja – 3 II 1918 r., zawód cywilny – technik.

Por. Marian Prosołowicz, ur. 1895 r., służył w legionach jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 III 1918 r., zawód cywilny – abiturient szkoły realnej.

Por. Jerzy Temicki, ur. 1891 r., służył w armii austriackiej jako porucznik od 1914 do 1915 w 13. p., od 1915 r. w 58. pp., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – prawnik.

Por. Leon Stanisław Weizmann, ur. 1890 r., służył jako adiutant w 80. pp, od 6 XI 1914 porucznik, ostatnia nominacja 1 V 1918 r., zawód cywilny – kandydat prawa.

Por. Jan Schramm, ur. 1892 r., służył w armii austriackiej jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – prawnik.

Por. Karol Marks, ur. 1893 r., służył w armii austriackiej jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – nauczyciel.

Por. Stanisław Koss, ur. 1892 r., służył jako jednor. ochotnik od 1 VIII 1914 r. w 11. bryg. art., w III 1916 ppor. w 18. p. art. polowej, ostatnia nominacja – 1 VIII 1918 r., zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Por. Zygmunt Seltenreich, ur. 1891 r., służył w armii austriackiej jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 X 1918 r., zawód cywilny – prawnik.

Por. Franciszek Sikorski, ur. 1891 r., służył w armii austriackiej od 1914 r. 35. p. obrony kraju, ostatnia nominacja – 26 X 1918 r. na porucznika.

Por. Edward Kulpiński, ur. 1896 r., służył w armii austriackiej jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 XI 1918 r., zawód cywilny – medyk.

Por. dr Stanisław Wojciechowski, ur. 1891 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 r., ostatnia nominacja – 26 XI 1918 r., zawód cywilny – lekarz.

Ppor. Zygmunt Osterzecer-Zygmuntowicz, ur. 1881 r., służył w Legionie jako porucznik, ostatnia nominacja – 4 XI 1914 r., zawód cywilny – naczelnik Urzędu Pocztowego.

Ppor. Michał Miszewski, ur. 1889 r., służył w 19. p. strzelców austr. w 1914 jako jednor. ochotnik w 36 p., na końcu jako porucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1916 r., zawód cywilny – urzędnik Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego we Lwowie.

Ppor. sanit. Franciszek Usarz, ur. 1895 r., służył od 1914 r. w armii austriackiej w 20. i 30. pp, ostatnia nominacja – 16 IV 1916 r., zawód cywilny – medyk.

Ppor. Michał Lenartowicz, ur. 1889 r., służył jako pomocnik oficera prowiantowego w armii austriackiej 30. pp, od 4 XI 1913 r. ppor., ostatnia nominacja – 1 I 1916 r., zawód cywilny – urzędnik bankowy.

Ppor. Władysław Polakowski, ur. 1893 r., służył w Leg. Polsk. od 1 VIII do 1 XI 1914 r., 1 p. strzelców austriackich od 5 XI 1914 do 1 XI 1918 r., instr. telef., por. od 1 I 1917 do 15 VIII 1917 r., ostatnia nominacja – 1 VIII 1916 r. na ppor. austr., zawód cywilny – słuchacz Akademii Rolniczej.

Ppor. Józef Wolak, ur. 1891 r., służył w armii austriackiej jako podporucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1917 r., zawód cywilny – korespondent.

Ppor. Zygmunt Tadanier, ur. 1893 r., służył w armii austriackiej jako podporucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1917 r., zawód cywilny – akademik.

Ppor. Eustachy Kamiański, ur. 1887 r., służył w armii austriackiej od 1911 do 1914, ppor. w 19. p. strz., od 1915 do 1918 w 77. pp, od 25 VII 1918 w 19. pp, ostatnia nominacja – 1 I 1917 r., zawód cywilny – nauczyciel.

Ppor. Zygmunt Rudolf, ur. 1897 r., służył w armii austriackiej jako podporucznik, ostatnia nominacja – 1 II 1917 r.

Ppor. Roman Sztaba, ur. 1888 r., służył w armii austriackiej od 21 VI 1915 do 31 X 1918 r. jako podporucznik., ostatnia nominacja – 1 II 1917 r. na podporucznika, zawód cywilny – prawnik.

Ppor. sanit. Karol Dębicki, ur. 1893 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 II 1918 od jednor. ochotnika do ppor. sanitarnego, ostatnia nominacja – 1 I 1917 r., zawód cywilny – medyk.

Ppor. Henryk Smobiecki, ur. 1896 r., służył w armii austriackiej od 15 IV 1915 do końca w 30. pp arm. austr., ostatnia nominacja – 1 XI 1917 r., zawód cywilny – słuchacz weterynarii.

Ppor. Edward Łoziński, ur. 1896 r., służył w armii austriackiej jako podporucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – akademik.

Ppor. Stanisław Nikodemowicz, ur. 1898 r., służył w armii austriackiej jako podporucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – medyk.

Ppor. sanit. Stanisław Jasiński, ur. 1895 r., służył w armii austriackiej od 1 III 1918 do 1 IX 1918 w 95. pp jako ppor., ostatnia nominacja – 1 V 1918 r. na podporucznika sanitarnego, zawód cywilny – medyk.

Ppor. Juliusz Dilling, ur. 1895 r., służył w armii austriackiej jako podporucznik, ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – student.

Ppor. Stanisław Kopeć, ur. 1896 r., służył od 1 VIII 1914 w 1. bryg. Leg. Polsk. w 2. p. ułanów Leg. Polsk., do 15 II 1918 w 11. p. art. pol. austr. jako podchorąży, ostatnia nominacja – 30 X 1918 r. POW, zawód cywilny – słuchacz Akademii Rolniczej w Dublanach.

Ppor. Kazimierz Czyżewski, ur. 1895 r., służył w armii austriackiej od 12 V 1916 do 3 X 1918 r., mianowany chor. 1 VI 1917, a ppor. 1 VI 1918 r., ostatnia nominacja – 1 XI 1918 r., zawód cywilny – medyk.

Ppor. Romuald Kopeć, ur. 1895 r., służył w Legionach od 1914 do 1918 w 1. pp austr., ostatnia nominacja – 3 XI 1918 r., zawód cywilny – absolwent Szkoły Przemysłowej.

Por. Zygmunt Chrapek, ur. 1891 r., służył w armii austriackiej jako podporucznik, zawód cywilny – słuchacz Uniwersytetu.

Chor. Bronisław Frankowski, ur. 1890 r., służył w armii austriackiej od 1914, w Legionach od 1914 do 1915 r., ostatnia nominacja – 1915 r., zawód cywilny – medyk.

Chor. Stanisław Mahler, ur. 1896 r., służył w Leg. Polsk. 3. pp, 25 IX 1914 r., 6. pp pchor., chor. do 25 IX 1917 armia austriacka 70. pp, 15. pp asp. ofic., ostatnia nominacja – 15 XII 1915 r. na chor. Legionów Polskich, zawód cywilny – słuchacz Politechniki.

Chor. Józef Burczyk, ur. 1895 r., służył od 1914 w Legionie 2. pp, ostatnia nominacja – 10 X 1916 r., zawód cywilny – urzędnik Izby Handlowej.

Chor. Antoni Łukasiewicz, ur. 1880 r., służył w armii austriackiej od 1 VIII 1914 do 1 XII 1917 r., chorąży, ostatnia nominacja – II 1917 r., zawód cywilny – profesor gimnazjalny.

Chor. Jan Skulski, ur. 1895 r., w szkole artylerii do II 1916 r. w Petersburgu, XI 1917 do 1 III 1918 w polu w armii rosyjskiej.

Chor. Stanisław Kargol, ur. 1894 r., służył w armii austriackiej od 1916 w 36. pp obrony kraju, od 1 I 1918 komendant plutonu według Verordnungsblatt, 1 XI 1918 podchorąży, ostatnia nominacja – 1 I 1918 na chorążego, zawód cywilny – student.

Chor. Stanisław Kostecki, ur. 1895 r., służył w Leg. Polsk. 1914 do 1917 w 2. pułku ułanów, 1917 do 1918 w 32. pp austr., ostatnia nominacja – 1 I 1918 r. zawód cywilny – medyk.

Chor. Alfred Chrzan, ur. 1897 r., służył od 1 VIII w Leg. Polsk. w 3. p. LP. jako podchorąży, od jesieni 1917 w Sądzie Polowym LP do 15 X 1918 r., ostatnia nominacja – 1 III 1918 r., zawód cywilny – prawnik.

Chor. Eugeniusz Tkacz-Niżański, ur. 1898 r., służył w Leg. Polsk. 1915 do 1916 w 2. pp, od 1916 do 1917 – 4. kurs wyszkolenia, 1918 do 1919 – pp, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., zawód cywilny – abiturient gimnazjum.

Chor. Bronisław Lenczner, ur. 1894 r., służył w armii austriackiej od 1 VII 1916 do 2 XI 1918 r., chorąży, ostatnia nominacja – 1 VI 1918 r., zawód cywilny – abiturient gimnazjum.

Chor. Tadeusz Czarski, ur. 1898 r., służył w Legionie 4. pp od 1915, 1917 jako sierżant, 1917 do 1918 kurs oficerów w Warszawie, chorąży, ostatnia nominacja – 25 VI 1918 na chorążego leg., zawód cywilny – słuchacz Akademii Leśnej.

Chor. sztabowy Jan Schweizer, ur. 1890 r., służył w armii austriackiej jako chorąży, ostatnia nominacja – 1 VII 1918 r., zawód cywilny – prawnik.

Chor. Tadeusz Kotik, ur. 1894 r., służył w armii austriackiej 1914 do 1918 w 20. pp, ostatnia nominacja – 1 VII 1918 r., zawód cywilny – technik.

Chor. Jerzy Czechowicz, ur. 1898 r., służył w armii austriackiej od 28 X 1914 do 1 XI 1918 r. szkoła kadecka chorąży austr.

Chor. Antoni Batowski, ur. 1889 r., służył w armii rosyjskiej, w armii gen. J. Dowbór-Muśnickiego jako chorąży, ostatnia nominacja – 1918 r., zawód cywilny – urzędnik.

Chor. Emil Skulski, ur. 1894 r., służył w armii austriackiej w 15. pp od 1 V do 1 XI 1918 r. jako medyk, zawód cywilny – medyk.

Pchor. Józef Garbień, ur. 1896 r., służył od 1914 do 1917 w 1. pp, od 1917 do 1918 w 20. pp austr., ostatnia nominacja – 1 XI 1915 r., zawód cywilny – medyk.

Pchor. Władysław Żymirski, ur. 1897 r., służył od 1914 do 1918 w 2. pp, ostatnia nominacja – 1 I 1917 r., zawód cywilny – prawnik.

Pchor. Tadeusz Górecki, ur. 1892 r., służył w armii austriackiej 19. p. obrony kraju od 1916 r.

Pchor. Józef Rzepka, ur. 1897 r., służył w 6. pp i 1. art., od 1914 do 1918 w Leg., ostatnia nominacja – III 1917 r., zawód cywilny – urzędnik prywatny.

Chor. Adam Szefer, ur. 1898 r., służył w armii austriackiej w 19. p. strzelców od V 1916 do 1 II 1918 r., ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., zawód cywilny – prawnik.

Pchor. Marian Niewiadomski, ur. 1896 r.

Pchor. Marcin Steć, ur. 1897 r.

Pchor. Tadeusz Sławski, ur. 1892 r.

Pchor. Juliusz Erdt, ur. 1899 r.

Pchor. Józef Nowak, ur. 1897 r.

Pchor. Władysław Osiński, ur. 1896 r.

Pchor. Wojciech Siemaszko, ur. 1896 r.

Pchor. Stanisław Fiala, ur. 1898 r.

Pchor. Józef Sowa, ur. 1899 r.

Ryszard Hausner, pplk

Odpis

CAW. I. 341. 1, t. 99.

**1918 grudzień 20, Lwów. – Wnioski awansowe
sporządzone przez Komendę Brygady Lwowskiej i skierowane
do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią**

1. Kapitan dr Antoni Jakubski, 6. pp Legionów, ostatnie mianowanie – 24 XI 1918 r., rozkaz nr 3 gen. Roji, przedstawiony do mianowania na majora, zawód cywilny – docent Uniwersytetu.

Prowadził wybitną działalność w legionie polskim. Od 1 XI bierze czynny udział w organizacji obrony i odsieczy Lwowa, jako szef sztabu grupy mjr. Mączyńskiego i obecnie jako taki współdziała w Komendzie Brygady Lwowskiej. Wybitna siła organizacyjna i taktyczna wyróżnia się z grona oficerów, przeto mianowanie uzasadnione.

Od 1 VIII 1914 roku w legionie wschodnim, po czym od 14 X 1914 w 6. pp legionu polskiego, a to od 14 X 1914 przy Sekretarzu NKN, od 1 XI do 25 XI 1914 jako zastępca komisarza wojskowego w Olkusz, od 25 XI 1914 do 6 VII 1915 instruktor szkoły podchorążych, od 6 VII 1915 do listopada 1916 w polu. Pod koniec roku 1916 i rok 1917 w Królestwie Polskim przy komendzie niemieckiej (Kommission des Ausbildungsname der Polnischen Wehrmacht), 28 VII zwolniony z legionów i przydzielony do b. armii austriackiej, gdzie został zwolniony. Od 1 XI 1918 r. w Wojsku Polskim.

2. Porucznik dr Józef Browiński, 30. pp, ostatnie mianowanie 1 V 1915 r. nr rangi 684, przedstawiony do mianowania na kapitana, zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Od 1 XI 1918 brał czynny i wybitny udział w odsieczy Lwowa w grupie pułkownika Mączyńskiego. Organizował służbę skarbową i kasową, starał się o fundusze dla tworzących się oddziałów. Akcja skuteczna, zasługuje na wyróżnienie. Wobec wczesnej [odległej] daty nominacji porucznikiem – przyznanie rangi kapitana jest uzasadnione.

Od 27 VII 1914 w Serbii w polu do czerwca 1915 r. Od czerwca 1915 do 21 VII 1915 w polu na froncie włoskim nad Soczą. Z powodu odniesionych ran (4-krotnie ranny), przez rok na leczeniu szpitalnym i na urlopie. Od 1 VIII 1916 do 30 X 1918 w służbie etapowej w Królestwie Polskim, od 1 XI 1918 w Wojsku Polskim.

3. Podporucznik Aleksander Rutkowski, 1. pułk legionów i 30. pp austr., ostatnie mianowanie – 9 V 1916 r., przedstawiony do mianowania na porucznika, zawód cywilny – profesor gimnazjum.

Od 1 XI 1918 brał czynny udział w obronie i odsieczy Lwowa przy komendzie Grupy pplk. [Czesława] Mączyńskiego w Oddziale Operacyjnym, gdzie też i obecnie z wielką gorliwością i wydatnością pracuje. Przyznanie rangi porucznika uzasadnia nadto i wczesna jego ranga jako podporucznika.

Od 20 VIII 1914 do 30 X 1914 w 1. p. legionów w polu, następnie aż do maja 1916 r. w służbie etapowej. Od maja 1916 do 23 IX 1917 w polu. Od października 1917 w armii austriackiej na froncie włoskim do 28 IV 1918 r., po czym urlop dla studiów.

4. Podporucznik Kazimierz Schleyen, 1. p. legionów i 19. pułk strzelców, ostatnia nominacja – 1 VIII 1918 r. nr rangi 506, przedstawiony do mianowania na porucznika.

Od 1 XI 1918 brał czynny udział w odsieczy i obronie Lwowa jako komendant odcinka Ogrodu Jezuickiego, po czym po odsieczy w komendzie Grupy ppłk. Mączyńskiego. Poza tym dłuższa służba wojskowa i przy legionie polskim uzasadnia przyznanie rangi porucznika.

Od 1 VIII 1914 do końca 1914 w 1. pułku leg. polskich w polu – po czym z powodu zranienia i choroby superarbitrowany, od 27 XII 1915 w armii austriackiej w 19. p strzelców w służbie etapowej aż do rozwiązania armii, od 1 XI 1918 w Wojsku Polskim.

5. Porucznik Ignacy Drozdowski, 95. pp austr., ostatnia nominacja – 1 I 1915 r., przedstawiony do mianowania na rotmistrza.

Nadzwyczaj dzielne zachowanie się przed nieprzyjacielem od pierwszej chwili walk o Lwów – pomocny w organizacji szwadronu.

Od 10 VIII 1914 do 15 I 1915 służył na froncie rosyjskim, od 15 XI reklamowany.

Komendant plutonu od 15 I 1915 do czasu wyreklamowania ze strony Dyrekcji Kolei, od 1 XI 1918 przy obronie Lwowa.

6. Podporucznik Tadeusz Michał Nittman, 3. p. strzelców tyrolskich w armii austr., ostatnia nominacja – 1 VIII 1915 r., przedstawiony do mianowania na porucznika.

Bardzo energiczny i dzielny oficer, jako komendant km. [kompanii karabinów maszynowych] oddał wielkie usługi załodze Lwowa.

Od 1 VIII 1914 do 1 XII 1918 w Legionach Polskich, od 1 IV 1915 do 1 XI 1918 w służbie austr. front rosyjski i włoski.

7. Podporucznik Antoni Ślepowron-Puchalski, góraska artyleria austr. oddz. 17., ostatnia nominacja – 1 VIII 1918 r., przedstawiony do mianowania na porucznika, obecnie w wojsku – wywiadowca artylerii.

Energiczny, dzielny oficer – kilkakrotnie dał dowód swej odwagi w walkach o Lwów.

8. Podporucznik Józef Wojciechowski, 30. p. polnych strzelców austr., ostatnia nominacja – 1 I 1918 r., przedstawiony do mianowania na porucznika, obecnie komendant kompanii karabinów maszynowych.

9. Podporucznik Edmund Mühlner, 30. batalion strzelców polowych, ostatnia nominacja – 1 I 1917 r., przedstawiony do mianowania na porucznika, obecnie komendant plutonu.

Odnaczył się dzielnością i daniem dobrego przykładu podczas walk o Lwów i obronę miasta.

10. Podporucznik Kazimierz Dewicz, 2. pułk ułanów Legionów Polskich, ostatnia nominacja – 15 XII 1915 r., przedstawiony do mianowania na porucznika, obecnie komendant plutonu.

Odznaczył się dzielnością i daniem dobrego przykładu podczas walk o Lwów i obronę miasta.

11. Chorąży Karol Madej, 89. pp austr., ostatnia nominacja – 1 VII 1917 r., przedstawiony do mianowania na podporucznika, obecnie – komendant kompanii robotniczej.

Odznaczył się dzielnością i daniem dobrego przykładu podczas walk o Lwów i obronę miasta.

12. Chorąży sanitariusz Adam Helczyński, Legiony Polskie PKP 41. pp austr., ostatnia nominacja – 9 XII 1917 r., przedstawiony do mianowania na podporucznika, obecnie – oficer sanitarny. Pełnił służbę lekarza samodzielnego szwadronu.

Odznaczył się dzielnością i daniem dobrego przykładu podczas walk o Lwów i obronę miasta.

13. Chorąży Czesław Łubkowski, intendentura 11. Korpusu, ostatnia nominacja – 1 V 1918 r., obecnie – praktykant rachunkowy.

Odznaczył się dzielnością i daniem dobrego przykładu podczas walk o Lwów i obronę miasta.

14. Chorąży Tadeusz Kopaczyński, 1. p. strzelców konnych, ostatnia nominacja – 1 VI 1917 r., przedstawiony do mianowania na podporucznika, obecnie – zastępca komendanta plutonu.

Odznaczył się dzielnością i daniem dobrego przykładu podczas walk o Lwów i obronę miasta.

15. Podporucznik inż. Zdzisław Derdacki, kompania budowy mostów 1/21. austr., ostatnia nominacja – 1 II 1915 r., przedstawiony do mianowania na porucznika inżyniera.

Od dnia 1 XII 1915 do tego czasu służył wojskowo jako inżynier przy wojsku austr., a obecnie od 1 XI 1918 przy Wojsku Polskim. Wobec wczesnej rangi podporucznika i ukończonych studiów technicznych i dyplomu inżyniera i stanowiska społecznego jak inżynier Namiestnictwa – przyznanie stopnia porucznika inżyniera uzasadnione.

Służy od 18 VI 1915 r. jako inżynier, pospolite ruszenie od 1 XII 1915 jako inżynier podporucznik. W roku 1915 przy kompanii fortecznej, w roku 1916 przy budowie mostów, od połowy 1917 aż do rozwiązania armii austriackiej na froncie włoskim nad Piawą. Obecnie przy fortyfikacji mostów na przestrzeni Lwów – Przemyśl w oddziale saperów kpt. Szkolnikowskiego.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 80
1918 grudzień 20, Lwów. – Rozkaz nr 1
gen. dyw. Józefa Leśniewskiego Komendanta Brygady Lwowskiej

21 XII Służba inspekcyjna w Sztabie Generalnym: por. Kazimierz Krechowicki.

21 XII Służba inspekcyjna w Dyrekcji i Kancelarii Oper.: ppor. Stefan Kisielski.

Przydział. Lekarz por. dr Rządki objął z dniem dzisiejszym służbę lekarza sztabowego.

Urlopy. Por. Eugeniuszowi Rolandowi z oddziału lotniczego udzielam sześciotygodniowego urlopu do Zakopanego celem poratowania zdrowia. Urlop rozpoczyna się z dniem 25 bm.

Mjr. intendentowi Ferdynandowi Zankłowi udzielam czternastodniowego urlopu w sprawach rodzinnych od dnia 25 bm.

Wykaz oficerów. Rozkaz Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego Sztab Generalny w Warszawie L. 1066 z roku 1918.

Przyjmowanie do Wojska Polskiego, nominacje i awansowanie oficerów należy wyłącznie do Naczelnego Dowództwa, któremu przedkłada wnioski w tej mierze sztab generalny. Wnioski tego rodzaju należy przedkładać do IX Oddziału sztabu generalnego. Awansowanie i przyjmowanie do wojska oficerów na własną rękę przez poszczególne dowództwa jest niedopuszczalne i będzie anulowane. Wypłacanie poborów oficerom, którzy nie przeszli przez dziennik rozporządzeń Ministerstwa Spraw Wojskowych będzie z dniem 1 stycznia 1919 r. wstrzymane. Należy przeto przedłożyć niezwłocznie wnioski na przyjęcie do wojska dla tych oficerów, którzy już pełnią służbę, ale nie są przyjęci przez Naczelne Dowództwo.

W myśl powyższego rozkazu zarządzam:

Wszystkie komendy, formacje, zakłady itd., podlegające komendzie mojej mają natychmiast, najpóźniej jednak do 24 bm. przedłożyć wykaz oficerów, gażystów, którzy do stanu dotyczącej komendy, formacji itd. należą, bez względu na ich liczbę, w dwóch egzemplarzach według załączonego wzoru, w drodze służbowej.

Do rubryki 5: wszystkich zapasowych, którzy na razie do pełnienia służby są zobowiązani i także takich nieczynnych, którzy w myśl rozkazu demobilizacyjnego zwolnieni być mieli, a tylko dla interesu kraju na jakiś czas pozostawieni zostali. To, jako też, kiedy dotyczący oficer będzie zbędny należy w rubryce „Uwaga” zaznaczyć.

Do rubryki 14–16: oficerów i gażystów zawodowych jako też i zapasowych, którzy są zbędni.

Wnioski na nieprzyjęcie do wojska należy na podstawie konkretnych danych gruntownie uzasadnić i na odrębnym arkuszu do wykazu dołączyć.

Wreszcie zauważa się, że wykazy sporządzone przez komendę itd., będą w oryginale NDWP w Warszawie przedłożone, wobec czego za staranne sporządzenie i punktualne przesłanie ich do kancelarii operacyjnej mojej grupy, komendanci są osobiście odpowiedzialni.

Porucznik Felicjan Sterba, były adiutant gen. Roji, przydzielony jako oficer ordynansowy do gen. dyw. Józefa Leśniewskiego od dnia 17 XII br.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 89.

Nr 81

1918 grudzień 20, mp. – Raport bojowy dowódcy pociągu pancernego z akcji bojowej na stacji kolejowej Brzuchowice

Pociąg pancerny wyjechał ze stacji Lwów o godzinie 12⁴⁰ po południu i ostrzeliwał spod leśniczówki w Rzęśnie Polskiej stację kolejową Brzuchowice. Ponieważ akcja miała się zacząć dopiero po godz. 3⁰⁰, podjechał pociąg pancerny pod Rzęsnę Ruską i ostrzeliwał tamtejszą stację kolejową, następnie zaś folwark Kozice.

O godzinie 3⁰⁰ po południu wsiadł do pociągu kapitan Wiktor z 20 ludźmi, po czym, pociąg pancerny podjechał do semafora stacji Brzuchowice, w którym to miejscu linia była przzerwana, ostrzeliwując silnie cofające się ku stacji patrole ukraińskie. Podczas gdy artyleria ostrzeliwała stację, wysiadła piechota kpt. Wiktora i załoga pociągu pancernego, przy czym kpt. Wiktor atakował lewym skrzydłem, zaś załoga pociągu centrum i prawym skrzydłem. Około godz. 5⁰⁰ zajął chor. Wydrzyński z załogą pociągu pancernego stację kolejową Brzuchowice, zdobywając 1 karabin maszynowy, kilkanaście karabinów rosyjskich i kilka pak amunicji i biorąc dwóch jeńców do niewoli.

Następnie ostrzeliwała artyleria pociągu wieś Borki Dominikańskie, gdy tymczasem kpt. Wiktor nawiązał łączność z oddziałami ppłk. Ryszarda Hausnera – po czym pociąg cofnął się o godz. 7⁰⁰ i zajeżdżał na dworzec lwowski o godz. 8⁴⁵, jadąc resztkami wody zdefektowanej maszyny.

Odpis

CAW I. 341. I., t. 95.

**1918 grudzień 20, Lwów. – Raport Komendy Etapowej
Wojsk Polskich we Lwowie z inspekcji linii kolejowej Lwów – Medyka**

Powyższe dowództwo przedkłada raport z inspekcji linii kolejowej Lwów – Medyka, odbytej dnia 19 bm.

Komendant dworca Zimna Woda zdał sprawę z uszkodzenia toru Zimna Woda – Mszana. Ze względu na szczupłą liczbę załogi w myśl polecenia rotmistrza Kozickiego, wystawiono tylko podwójne posterunki na blokach i stacji. Patrowanie całego toru wobec przemęczenia ludzi było trudne do należytego spełnienia. Załogę Zimnej Wody wzmocniono wczoraj przez przysłanie 21 żołnierzy, którzy patrolują odcinek Lwów – Mszana.

Ponieważ połączenia telefonicznego między załogą dworca a załogą wsi (1. pułk strzelców) mimo urgensów ze strony Dowództwa Etapu, referent telefoniczny nie uskutečnił, nie można było w czas powiadomić załogi miejscowej o grożącym niebezpieczeństwie.

Kontakt załogi dworca z załogą miejscową musi być silniej nawiązany i za pomocą łączników ciągle utrzymywany. W razie braku odpowiedniej ilości ludzi na dworcu, powinna to uskutecznić załoga rozłokowana na wsi. Jej też zadaniem była, w porozumieniu z dowództwem dworca, ochrona toru i ważniejszych obiektów kolejowych na linii Lwów – Mszana.

Kamieniobród most

Korzystając z mgły podszedł o godz. 4¹⁵ rano znaczniejszy oddział ukraiński z 2 karabinami maszynowymi, który posuwał się po torze kolejowym, pod most na Wereszycy od strony Morawy. Zaatakował budkę nr 61 i przerwał połączenie telefoniczne z Mszaną koło budki nr 242. Atak na bagnety został odparty po zacieklej walce; która trwała do godz. 7⁰⁰ rano, kres jej położyło dopiero przybycie pociągu pancernego. Po oddaniu kilku armatnich strzałów załoga z pociągu zrobiła wypad, zabierając 3 jeńców, 2 rannych, 2 znaleziono zabitych. Zdobyto amunicję, 40 granatów ręcznych, przybory do karabinów maszynowych, 10 karabinów oraz beczkę nafty, przeznaczoną zapewne do podpalenia drewnianych słupów prowizorycznych mostów. Nasze straty: 4 zabitych, 11 rannych i kilku zaginionych.

Wobec powyższych strat, nadto grasującej wśród załogi czerwonki i odejścia chorych do szpitala, stopniała kompania ppor. Stefana Mieleckiego do 40 ludzi. Obsługa jednego karabinu maszynowego wybita (jeden żołnierz pozostał). Ponieważ załoga ta pełni służbę bez przerwy od 22 listopada na moście, należałoby ją celem skompletowania, wypoczynku i wprowadzenia dyscypliny zluzować.

Gródek [Jagielloński]

Okalający napad regularnych wojsk ukraińskich na Gródek trwał od 1⁰⁰ w nocy do 11⁰⁰ rano. Siły ukraińskie ponad 4 kompanie z 3 karabinami maszynowymi. Załoga miejska wraz z kompanią jarosławską odzyskała miasto, mając

straty 3 zabitych i około 20 rannych. Straty przeciwnika: kilkunastu zabitych i wielu rannych. Wzięto kilkunastu jeńców. Ukraińcy uprowadzili załogę ze szpitala w Gródku.

W Gródku spotkał oficer inspekcyjny pociąg pancerny z Przemyśla, którego komendant por. Orzechowski meldował, że odparł atak około 300 Ukraińców, koło Mościsk i że most między Chrośnicą a Sądową Wisznią uszkodzili Ukraińcy, lecz przejazd jest po nim możliwy. Oficer inspekcyjny dowiedziawszy się w Gródku, że do Mszany przysłano ½ batalionu piechoty z Grupy ppłk. Tokarzewskiego, wrócił z powrotem, po telefonicznym porozumieniu się z por. Kaszą do Mszany, będzie prosił komendanta o pozostawienie przynajmniej 1 kompanii w Kamieniobrodzie, celem obrony mostu.

Komendant ½ kompanii zgodził się pozostawić jedną kompanię w Kamieniobrodzie, pod warunkiem doniesienia o tym komendzie jego grupy. Oficer inspekcyjny doniósł o tym oficerowi dyżurnemu ppłk. Tokarzewskiego, przybywszy do Lwowa o godz. 2⁰⁰ w nocy.

Na linii kolejowej, po naprawieniu mostu za Gródkiem, ruch pociągu przywrócono.

Odpis

CAW I. 341. 1, t. 95.

Nr 83

1918 grudzień 20, Lwów. – Meldunek Komendy

1. Brygady Lwowskiej na 19 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

O godz. 11⁰⁰ przed południem ostrzeliwała ruska artyleria silnym ogniem fabrykę sztucznych nawozów. Przez cały dzień wzmożona działalność piechoty na odcinku Zboiska. O godz. 7⁰⁰ wieczorem ruszył atak ruski od strony Malechowa na nasze pozycje, wspomagany ogniem karabinów maszynowych, ustawionych na dworcu w Malechowie. Dzięki jednak skutecznemu działaniu własnej artylerii, cofnął się nieprzyjaciół ostrzeliwany energicznie przez karabiny maszynowe, w popłochu na dawne pozycje.

W okolicy wiaduktu kolejowego między Malechowem a Laszkami Murowanymi zauważono roboty około okopów. Artyleria nasza ostrzeliwała te okopy. Własna placówka w Brzuchowicach weszła wczoraj w posiadanie 6 granatów ręcznych tym sposobem, że jeden z żołnierzy udał się w pobliże placówki

ruskiej na Hamulcu i naklonił żołnierza ruskiego do sprzedania mu tych granatów za 20 koron.

Dnia 20 bm. o godz. 6³⁰ rano Rusini w sile około 600 ludzi zaczynają atak na fabrykę sztucznych nawozów i ze strony Malechowa. O godz. 7⁰⁰ rano udało się ruskim oddziałom opanować wieś Brzuchowice.

Odcinek zachodni.

Bez zmiany.

Odcinek południowy.

Sytuacja na odcinku bez zmiany. Na placówce Brzezina wymiana strzałów między posterunkami. Patrol wysłany z Zimnej Wody natknął się koło Bartatowa na liczniejszy oddział nieprzyjacielski około 300 ludzi i po wymianie strzałów cofnął się do Zimnej Wody. Patrole wysłane do Basiówki, Hodowicy i Obroszyna stwierdziły, że wszędzie znajdują się większe siły nieprzyjacielskie.

W Sokolnikach wojska biorące udział w wyprawie, zajmą Solonkę, rozbiegły się po wsi, zrabowały ją doszczętnie i podpaliwszy wróciły z powrotem do Lwowa, tak że 4. kompania 2. baonu 1 p. strz. tworzy znów pierwszą linię przed nieprzyjacielem.

Ze względu na to, że jak meldują cofające się oddziały ze Solonki, Rusini podsuwają się tam z powrotem, należy się spodziewać odwetu z ich strony.

Wieczorem nacierali Rusini na Sokolniki, atak odparto.

Sprawozdanie z udziału trzech kompanii i artylerii w akcji kpt. Bortnowskiego, zostanie przedłużony.

Szef Sztabu

[Kazimierz] Rylski, mjr.

Odpis

CAW, I. 341.1.101.

Nr 84

1918 grudzień 20, Lwów. – Raport kpt. Wyrwińskiego do Dowództwa Brygady Lwowskiej dotyczący walk o Gródek Jagielloński

Wobec zamieszczonego komunikatu NDWP na Galicję Wschodnią z dnia 19 XII, a w uzupełnieniu mego raportu porannego z dnia 19 III, zmuszony jestem podać szczegóły momentów decydujących walk o Gródek i most Wereszycki. Podejście nieprzyjaciela, który korzystał z mglistej nocy, na Gródek odbyło się z pewnym zaskoczeniem. Przed godziną 4⁰⁰, po spędzeniu nieprzyjaciela z la-

sku koło mostu Bratkowickiego wyjechała część 1. pp przeznaczona do osłony stacji w Gródku z powodu zupełnego spokoju tamże, dla patrolowania na most Bratkowicki. Niebawem około godz. 4³⁰ usłyszał komendant tej części pociągu por. Bolesław Matzner strzały karabinowe od strony Gródka. Bezzwłocznie powrócił do stacji, a dojeżdżając do drogi Gródek–Bratkowice przecinającej tor, spostrzegł nieprzyjacielską linię tyraliery posuwającą się od wspomnianej drogi do stacji, dokąd również pierzchała załoga Gródka w tej części miasta działająca i dzięki energicznej interwencji ppor. Wiktora, grożąc rewolwerem udało się powstrzymać cofających. Ogień karabinów maszynowych pociągu pancernego powstrzymał nieprzyjaciela, zadając mu straty, zwłaszcza zastrzelenie chorążego Ukraińca, który z wielką odwagą popędzał linię nieprzyjaciela do stacji, zdecydowało o odwróceniu nieprzyjaciela z tej części miasta, co sam por. Kasza do ppor. Wiktora uznał, wyrażając swą cześć dla załogi pociągu pancernego.

Cofający się nieprzyjaciel, między domami od dworca, był dalej ostrzeliwany przez karabiny maszynowe, piechota zaś załogi Gródeckiej mimo gróźb por. Wiktora rewolwerem, nie poszła od razu w pościg za nieprzyjacielem, dopiero po znacznym oddaleniu się nieprzyjaciela w stronę Lwowskiego i Czerlańskiego Przedmieścia. Całą siłą zbrojną czynną ze strony załogi Gródka, jak stwierdzają por. Matzner i ppor. Wiktor było 2 chorążych i 15 – 20 żołnierzy. Komendant załogi i 1 ppor. będąc na stacji podczas tej akcji odcięci od reszty obrony w mieście, spędzali żołnierzy załogi nieczynnej, rozproszonej po stacji i kantynie kolejowej. Reszta załogi rekrutująca się z mieszkańców Gródka miała się samowolnie rozbierać, odchodząc do domów w miarę posuwania się nieprzyjaciela. Oczyszczenie miasta trwało najdłużej 1 godzinę wobec zdecydowanego odwrotu nieprzyjaciela. Podnieść muszę niestrudzoną postawę i dzielne zachowanie się oficerów i żołnierzy 1. pp. Następnie dzielną obronę mostu na Wereszczycy przez żołnierzy i komendanta osłony tegoż mostu. Uznania godne było zachowanie się Władysława Ziębickiego maszynisty, Piotra Zagórskiego palacza, którzy w nieopancerzonym, mocno kulami nieprzyjaciela poprzedziurawionym parowozie, z zimną krwią wypełniali polecenia komendanta, jak również Józef Owczar konduktor – przyczynili się do sprawnego funkcjonowania drugiej części pociągu, podczas walki na moście Wereszczyckim.

Wyrwiński, kpt.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

**1918 grudzień 20, Lwów. – Pismo Tymczasowego Komitetu
Rządzącego do Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu
w sprawie pobytu misji angielskiej we Lwowie¹**

Dnia 15 grudnia br. przybyła do Lwowa przeprowadzona przez wojskowych parlamentarzystów ukraińskich angielska misja wojskowa, złożona z kapitana Johnsona i porucznika Biedermanna, którzy wylegitymowali się w Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich jako delegaci poselstwa angielskiego w Jassach, przysłani celem poinformowania się o sytuacji wojskowej na terenie galicyjskim.

Obaj członkowie tej misji uznali za stosowne wejść także w kontakt z TKRz² i odbyli kilkakrotne konferencje z jego reprezentantami, a w szczególności z dr. Stesłowiczem, dr. Stahlem i hr. Skarbkiem.

W konferencjach tych poruszono wszystkie obecnie aktualne kwestie polsko-ukraińskie, a mianowicie sprawy opanowania Lwowa przez Ukraińców i toczącej się od tej chwili wojny polsko-ukraińskiej, przy czym ze strony delegatów TKRz wskazano w dyskusji na ciągle ulegający zmianie program Ukraińców co do ich państwowości, na ich dotychczasową niemiecką orientację, na pomoc udzieloną im przez sfery wojskowe austriacko-niemieckie w obecnej akcji zbrojnej, niemniej na bezwzględny sposób prowadzenia wojny i wreszcie na hasła bolszewickie jakie głoszą.

Członkowie misji angielskiej zaraz od pierwszej chwili nie umieli, czy też nie chcieli zataić swoich sympatii dla Ukraińców i w dyskusji starali się ich usprawiedliwiać.

I tak na zarzut co do niezdecydowanego programu państwowości ukraińskiej odpowiadali, że młody ten twór państwowy z natury rzeczy nie mógł zrazu wiedzieć, czy ma powstać jako samoistne królestwo, oparty o byłą monarchię austriacką, czy też po zlikwidowaniu państwa austriackiego jako zachodnia ukraińska republika, czy też w końcu, jak to obecnie przyjęto w obozie ukraińskim, jako jedna całość z „naddnieprzańską” republiką powstałą na obszarach Rosji.

Gdy dalej w dyskusji podniesiono, że Ukraińcy nie mieli dotychczas orientacji państw centralnych i że dokonany zamach stanu we Lwowie przyszedł do skutku tylko dzięki poparciu sfer wojskowych austriacko-niemieckich, oznajmili obaj oficerowie, że Ukraińcy rzekomo mieli zupełnie zmienić dotychczasową swą orientację i że od niedawna idą po linii polityki państw Porozumienia³.

¹ KNP 147, oryginał maszynopisu.

² Tymczasowy Komitet Rządzący utworzony został po wyparciu Ukraińców ze Lwowa. W jego skład wchodził m.in. Julian Obirek, hr. Skarbek, E. Dubanowicz, A. Hausner, W. Stesłowicz, Leonard Stahl. Komitet dzielił się na 12 wydziałów.

³ Tzn. Ententy.

Co do zarzutu, że po stronie ukraińskiej walczą uzbrojone bandy chłopskie, podnosili delegaci angielscy, że wobec ogłoszonej mobilizacji zarzut ten nie wytrzymuje krytyki, równie jak i zarzut szerzenia hasel bolszewickich, gdyż osobiście się przekonali, że we Wschodniej Galicji panuje ład i porządek.

Ostatecznie po wyczerpaniu całego przedmiotu dyskusji zaproponowali oficerowie angielscy TKRz, czy nie uważaliby za stosowne prosić o zbrojną interwencję państw Porozumienia w formie tymczasowej okupacji kraju, celem położenia kresu dalszemu rozlewowi krwi między Polakami a Ukraińcami.

Odnosnie do tej propozycji uchwalił TKRz odpowiedzieć delegatom misji angielskiej, że w myśl obowiązującego statutu Komisji Rządzącej Kraju, TKRz nie może oświadczyć się w tym względzie, gdyż sprawy polityki zagranicznej należą do kompetencji Ministerstwa Spraw Zagranicznych, wobec czego rzeczą będzie delegatów poselstwa angielskiego zwrócić się z tą propozycją do tegoż ministerstwa w Warszawie.

Ze względu na ważność tej sprawy, TKRz uważa za swój obowiązek donieść o powyższym Narodowemu Komitetowi⁴.

Prezydium Tymczasowgo Komitetu Rządzącego
(Podpisy nieczytelne)

Tekst już publikowany: *Sprawy polskie na konferencji pokojowej w Paryżu w 1919 r. Dokumenty i materiały*, Warszawa 1967, t. II, s. 223–224.

⁴ 25 XII 1918 r. w imieniu Lwowa arcybiskup ks. J. Bilczewski, marszałek Galicji S. Niezabitowski, ks. Lubomirski i Leon Piniński wysłali do KPN depezę, w której prosili o pozyskanie dla tego miasta „natychmiastowej pomocy, o spowodowanie pośpiesznej interwencji mocarstw sojusznicznych” (tekst angielski AP 752/1). 31 XII 1918 r. TKRz wysłał do KNP depezę o mordowaniu parlamentariuszy i jeńców polskich pod Tarnopolem oraz o ostrzeliwaniu Lwowa (KW 2 I 1919. 6 I 1919 r. w radiogramie do państw sprzymierzonych TKRz prosił o przysłanie delegacji dla zbadania okrucieństw (KW 7 I 1919).

Nr 86

1918 grudzień 21, Lwów. – Lista weryfikacyjna oficerów

2. Pułku Strzelców Lwowskich

Legitymowani

1. Kpt. Walerian Sikorski, ur. 1876 r., ostatnie mianowanie w armii austr. – ober. 1 XII 1916 r., polskie – od 27 XI 1918 r. kpt. mianowany przez NDWP we Lwowie, dowód: legitymacja tożsamości, dowód na nr rangi w arg. B. Kom. Mähriser-Neustadt.

2. Chor. Stanisław Mahler, ur. 1896 r., ostatnie mianowanie – rozkaz KDP z dnia 18 XII 1915 r. nr 178, dowód: patent chorążego.

1. kompania

3. Por. Franciszek Sikorski, ur. 1891 r., ostatnie mianowanie – Obl. 26 X 1918 r., 35. p Złoczów, strzelec, dowód: może się powołać na poświadczenie ppłk. Lindego.

4. Ppor. Zdzisław Pfeiffer, ur. 1896 r., ostatnie mianowanie – 1 XI 1917 r. w 87. pp leutnant, dowód: legitymacja tożsamości oraz książka poborów.

5. Ppor. Kazimierz Mach, ur. 1879 r., ostatnie mianowanie – 1 III 1918 r., 19. p strzelców, dowód: legitymacja tożsamości i Gageredtel.

6. Chor. Stanisław Kargol, ur. 1894 r., ostatnie mianowanie – 1 I 1918 r. w 36. p strzelców, dowód: świadectwo uwierzytelnione, offener Befel.

3. kompania

7. Por. Leon Zubrzycki, ur. 1888 r., ostatnie mianowanie – 1 II 1917 r. nr 17 Obl. FAR 143., dowód: Legitymacja tożsamości z fotografią ze szpitala rezerw. nr 1 Lwów, świadkowie: kpt. Bizon, por. Monderich, ppłk Hausner.

8. Chor. Alfred Chrzan, ur. 1894 r., ostatnie mianowanie – 1 III 1917 r. Legiony Polskie, dowód: Legitymacja oficerska, dowód sądu polowego PKP 22 I 1918 r.

2. kompania wątpliwi

9. Kpt. Wilhelm Starck, ur. 1897 r., ostatnie mianowanie – 27 XI 1919 r., kpt. rozkaz KWWP, dowód: Urlaubschein 1 X 1918 r. 30. pp, nr 7048, padł [zginął] pod Laszkami 5 grudnia.

10. Ppor. Kazimierz Czyżewski, ur. 1895 r., ostatnie mianowanie – 1 XI 1918 r., dowód: Urlaubschein szpit. garn. nr 3 w Przemyślu.

11. Chor. Stanisław Kostecki, ur. 1895 r., ostatnie mianowanie – 1 XI 1917 r., dowód: karta członka Czerwonego Krzyża na Rudolfa Kosteckiego.

12. Chor. Tadeusz Kotik, ur. 1894 r., ostatnie mianowane – 1 VII 1918 r., dowód: Urlaubschein 16. pp (warażdyński) 27 IX 1918 r.

13. Chor. Bronisław Lenczner, ur. 1894 r., ostatnie mianowanie – 1 IV 1917 r., dowód: Urlaubschein 19. p. strzelców 29 IX 1918 r.

14. Ppor. Henryk Smotrecki, ur. 1896 r., ostatnie mianowanie – na ppor. 1 V 1917 r., dowód: Urlaubschein Milit. Kmdt. Przemyśl 25 IX 1918 r.

3. kompania

15. Por. Zygmunt Giercuskiewicz, ur. 1892 r., ostatnie mianowanie – 1 II 1918 r. w 20. pp, dowód: Urलाubschein z 17 IX 1918 r.

16. Por. Alfred Stadmüller, ur. 1887 r., ostatnie mianowanie – 1 V 1917 r. w 16. p strzelców, dowód: Bergsbuch.

17. Ppor. Stanisław Koss, ur. 1892 r., ostatnie mianowanie – 30 X 1918 r. na podporucznika, dowód: Urलाubschein FAR 25 X 1918 r.

18. Ppor. Herman Sobej, ur. 1897 r., ostatnie mianowanie – 1 X 1918 r. na porucznika, dowód: Urलाubschein 20. pp strzelców 15 IX 1918 r. Potwierdził prawdziwość tych informacji ppłk Hausner.

19. Chor. Jan Skulski, ur. 1895 r., ostatnie mianowanie – 25 XI 1917 r. chor. ros., dowód: potwierdzenie z Konstantynowskiej Szkoły Artylerii w Petersburgu.

Nieudowodnieni

20. Ppor. sanit. Stanisław Jasiński, ur. 1895 r., ostatnie mianowanie – 1 V 1918 r., dowód: przedłożył Urलाubschein z 4 X 1918 r. oraz Legitymację akademicką z Uniwersytetu Wiedeńskiego z dniem 23 XII 1914 r.

21. Chor. Jerzy Czechowicz, ur. 1898 r., ostatnie mianowanie – 1 XII 1918 r. na chorążego, ukończone 3 lata szkoły kadeckiej.

22. Chor. sanit. Emil Skulski, ur. 1894 r. Przedłożył indeks Uniwersytetu Krakowskiego.

1. kompania

23. Ppor. Władysław Polakowski, ur. 1893 r., ostatnie mianowanie – 1 VIII 1916 r. na leutnanta, dowód: legit. 5. pp WP.

24. Por. Kazimierz Jasiński, ur. 1887 r., ostatnie mianowanie – 1 V 1917 r. oblt. 19. p strzelców.

25. Por. Kazimierz Rychlewski, ur. 1893 r., ostatnie mianowanie – 2 XI 1918 r.

26. Por. Kazimierz Świdorski, ur. 1893 r., ostatnie mianowanie – na porucznika 4. p Leg. 4 VIII 1914 r.

27. Ppor. Romuald Kopeć, ur. 1896 r., ostatnie mianowanie – 30 X 1918 r. Leg. Polsk.

28. Ppor. Stanisław Kopeć, ur. 1896 r., ostatnie mianowanie – 30 X 1918 r. Leg. Polsk.

29. Chor. Ferdynand Csala, ur. 1897 r., ostatnie mianowanie – 6 V 1918 r. chorąży 19. p strzelców.

30. Kpt. Ludwik Kopeć (Wiktor), ur. 1889 r., ostatnie mianowanie 2 XI 1918 r. – por. artylerii 1. p. Leg. Polskich.

Walerian Sikorski, kpt.

Odpis

CAW. I. 341. I, t. 99.

1918 grudzień 21, Lwów. – Raport z wyprawy na Sołonkę i Maliczkowice dla Komendy Brygady Lwowskiej (19 grudnia 1918 r.)

Wszystkie 3 kompanie Brygady Lwowskiej zebrały się na oznaczonym punkcie, gdzie komendę objął por. Rzepecki z 2. baonu 2. p. strzelców. Zdał on raport kapitanowi Bortnowskiemu, że skombinowany batalion stoi w sile 250 ludzi i 5 km. Następnie pomaszzerowały wszystkie oddziały do Sokolnik. W szkole w Sokolnikach otrzymał por. Rzepecki dyrektywy co do użycia swego baonu. Otrzymując rozkaz natychmiastowego wymarszu dostał baon jako zadanie maszerować przez Sokolniki obok pisma „Na groblę”, dalej wąwozem strumyka w kierunku Maliczkowic, o ile te zająć ale nie zbytnio forsownie. Cała ta akcja miała stanowić ubezpieczenie operacji innych oddziałów od zachodu i południowego zachodu. Ponieważ marszowi zagrażała ze wschodu Sołonka, zaś od zachodu Nawaria, więc użyto prawie całą jedną kompanię do zabezpieczenia marszu. Straż przednia została już w wielkiej odległości zaatakowana przez karabiny maszynowe pomieszczone w lasku na wschód od Maliczkowic. Po rozpoczęciu ognia przez straż przednią, następna kompania rozwinęła się do boju biorąc front na Maliczkowice. Obsadzono wzgórze przed Maliczkowicami, naprzeciw wspomnianego lasku i ze strony Sołonki Wielkiej, gdyż Rusini zaczęli równocześnie i stąd atakować. Rezerwa baonowa z 2 km. mieściła się w domkach i szopach na północ od wschodniego krańca Maliczkowic. Ponieważ przychodziły wieści o świeżych siłach ruskich, następujących od strony Sołonki, musiałem przedłużyć front, by mieć zabezpieczoną flankę. Przeprowadzenie ataku frontowego na Maliczkowice w biały dzień po śniegu, gdzie każdy ruch się odcina, z ludźmi przemęczonymi i głodnymi, wobec silnego ognia nieprzyjacielskiej piechoty i km. było niepodobieństwem.

Przytacza się uwagę por. Rzepeckiego, komendanta kombinowanego baonu: Liczyłem na to, że inne nasze grupy widząc, że całą uwagę tak piechoty, jak i artylerii zwróciłem na siebie, uderzą na Sołonkę i uwolnią tym moje lewe skrzydło. Mógłbym wtedy wzmocnić swoje centrum i lewe skrzydło i równocześnie zaatakować Maliczkowice. Niestety, 5. pp o 100 % lepiej wyekwipowany i wyposażony od strzelców, stał obok do godz. 2⁰⁰ beczynnie i dopiero na moje żądanie by zluzował moich ludzi, bo są sześciogodzinną walką śmiertelnie znużeni i leżeniem na pozycjach w śniegu przeziębieni, zdecydował się por. Kozicki zluzować część moich ludzi od strony Sołonki. Około godz. wpół do trzeciej, przyjechało 2 oficerów i nakazało por. Kozickiemu atakować Sołonkę, a mnie zabezpieczać placówkami flanki od Maliczkowic i na wschód od tej miejscowości. Tu muszę zaznaczyć, że gdyby ten atak był się rozpoczął o godz. 10⁰⁰, kiedy cała uwaga była zwrócona na mnie i kiedy ludzie nie byli tak przemęczeni, ja z łatwością mógłbym równocześnie przeprowadzić atak i zająć Maliczkowice.

Po ustaniu walki o Sołonkę ściągnięto oddziały do Sokolnik. Ponieważ już było po 6⁰⁰ wieczorem, a ludzie przez cały dzień nic w ustach nie mieli, więc por. Antoni Rzepecki nie otrzymawszy żadnego rozkazu, dał rozkaz swojemu baonowi odmarszu do Lwowa. O tym powiadomił telefonicznie mjr. Michała Pomian-Cieńskiego. Co do przebiegu akcji zgadzają się raporty wszystkich trzech kompanii, biorących w niej udział.

Równocześnie dołącza się raport artylerii lwowskiej biorącej udział w akcji kpt. Bortnowskiego.

Po porozumieniu się z komendantem piechoty zajęły: bateria 1. pozycje przy mostku pół kilometra na północ od Sokolnickiego cmentarza, bateria haubic przy Stryjskim gościńcu, pół kilometra na południe od pisma „Bednarówka” (1:75 000). Komendant piechoty zażądał otwarcia ognia ze świtem, to jest o godz. 6⁰⁰ rano na Sołonkę Wielką i Małą oraz na artylerię na południe od Sołonki Małej. Z powodu mgły oddano o godz. 6⁰⁰ rano tylko kilka strzałów na wyznaczone cele. Około godz. 8⁰⁰ rano mgła ustąpiła i zaczęło się właściwe działanie baterii.

a) Najpierw pokazała się między Sołonką Wielką a kotłą 337 tyralierka: I kompania zdążająca przez 337 na wschodnią część Sokolnik. Skierowaniem ognia obu baterii na ten atak odrzucono nieprzyjaciela po kilku strzałach na powrót do Sołonki Wielkiej.

b) Oczyszczenie cmentarza 334, gdzie meldowane było gniazdo km. i gdzie zaobserwowano bardzo ożywiony ruch. Koncentrycznym ogniem zwalczono ten punkt, który leżąc na dominującej wysokości przedstawiał się jako klucz do zajęcia Sołonki Wielkiej i Małej.

c) Tyralierka między cmentarzem a zachodnim krańcem Sołonki Wielkiej wzdłuż drogi. O godz. 9⁰⁰ rano były oba cele zupełnie oczyszczone z nieprzyjaciela. Natomiast zaczęły się o tej samej godzinie ruchy rezerwy dążącej ze Sołonki Wielkiej i Małej przez cmentarz 334 na zachód z widoczną chęcią spieszenia tej stronie na pomoc. Ruchy te powtarzały się do południa kilkakrotnie i zostały każdorazowo ogniem obu baterii odparte tak, że mogły się najwyżej na kilkaset metrów na zachód od cmentarza posunąć, przy czym każdorazowe dążenie tych rezerw na zachód kończyło się rozsypką w odwrocie, który zmienił się pod koniec w masową ucieczkę ze Sokolnik na Żyrawkę.

d) Aby umożliwić posunięcie się oddziału por. [Bolesława] Bujalskiego gościńcem na Sołonkę Wielką, dla poparcia ataku własnego od zachodu, zmuszono załogę km., meldowanych przy krzyżu 340, kilkoma strzałami baterii haubic do ucieczki tak, że oddział ten mógł około południa dotrzeć do mostku 1000 kroków na południe od 340 i flankować uciekającego wroga. Równocześnie podsunął się nasz oddział w sile około 2 plutonów od strony kościoła w Sokolnikach na Sołonkę Wielką, przy czym baterie wspierały atak ten ogniem na Sołonkę Wielką. W chwili, gdy oddział ten dotarł na kilkaset metrów od północnego krańca Sołonki Wielkiej, zmusiły silne rezerwy nieprzyjacielskie, dą-

żące z powrotem z Żyrawki na Sołonkę Wielką, naszych do odwrotu na Sokolniki. Kiedy około 3⁰⁰ po południu, bateria haubic zajęła stanowisko we wsi Sokolniki (400 m na południe od tryg. 348), ukazały się nasze silne oddziały dążące od „Na grobli” na Sołonkę Wielką i Małą. Baterie wzięły powtórnie pod ogień cmentarz i obie Sołonki, tak że zajęcie cmentarza i Sołonki Wielkiej już z łatwością odbyć się mogło. Nieprzyjaciel uszedł znów na Żyrawkę.

Z ruchów nieprzyjaciela zaobserwowanych przez cały dzień w obrębie obu Sołonek i Żyrawki należy ocenić siły oddziałów ruskich, które brały udział w bitwie na 1500 do 2000 ludzi.

Artyleria ruska strzelała najpierw z pozycji meldowanej na południe od Sołonki Małej, a to bardzo mało i bardzo źle, dlatego nie wzięto jej na cel, tym bardziej, że stała w pozycji zakrytej. Około 3⁰⁰ po południu odezwała się po raz pierwszy bateria ruska w okolicy Krotoszyna, strzelając na baterię haubic w samych Sokolnikach, która właśnie w tym czasie pozycję zajęła.

Około godz. 3⁰⁰ zepsuła się 1 połówka. W czasie strzelania wykazała amunicja ośmiocentymetrowa znaczny brak (98 złych naboji).

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I. 341. I, t. 95.

Nr 88
1918 grudzień 21, Lwów. – Lista weryfikacyjna
oficerów kawalerii lwowskiej

1. Por. Stanisław Huńka, ur. 1 IV 1896 r. we Lwowie, wyznanie: rzymsko-katolickiej, służył w 2. pułku ułanów legion. – plk. Kawecki, ostatnie mianowanie – kwiecień przed odmarszem z Bolechowa.

Dochodzenia w Sądzie Polowym za sfalszowanie podpisu na kwicie rekwizycji. Dowodów na oficera żadnych, zachowanie się niezołnierskie i nie sprawia wrażenia jakoby był kiedykolwiek oficerem i przez ppor. Dewicza i wachmistrza Juskiewicza z 2. p. ułanów nie znany

2. Ppor. Marian Chmielewski, ur. 31 III 1888 r. we Lwowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w JR 95. pp Stanisławów, ostatnie mianowanie – 1 I 1914 r. Dowody mają być złożone do dnia 15 XII w biurze personalnym Komendy Miasta.

3. Ppor. Marian Gött, ur. 21 II 1898 r. we Lwowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 24. pp, ostatnie mianowanie – 1 I 1918 r., obecnie: oficer magazynowy. Karta identyczności z dnia 17 IV 1917 r.

4. Ppor. Juliusz Kruczek, ur. 10 V 1895 r. w Wojtkowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w kompanii robotniczej 866 przy 11. armii poczta pol. 1060, obecnie: oficer prowiantowy. Karta identyczności z dnia 13 X 1917 r.

5. Ppor. Włodzimierz Łempicki, ur. 27 VIII 1889 r. w Maluzynie, Królestwo Polskie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 2. brygadzie leg. dyw. kon. 2. szwadron, ostatnie mianowanie – 24 XII 1914 r. Rozkaz nominacyjny nr 73, karta wojskowa.

6. Chor. Karol Madej, ur. 4 XII 1894 r. w Gródku Jagiellońskim, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 89. pp Rzeszów, ostatnie mianowanie – 1 VII 1917 r., obecnie: adiutant i oficer likwid. Karta identyczności z dnia 21 IX 1918 r.

7. Chor. Tadeusz Czarski, ur. 24 IV 1899 r. w Niemiłowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 22. pp w Czerniowcach, ostatnie mianowanie – 25 VI 1917 r., obecnie: bez przydziału. Dowodów żadnych. Ma przedłożyć świadectwa.

8. Chor. Janusz Kudrewicz, ur. 10 IX 1892 r. w Łączycy, wyznanie: rzymsko-katolickie, ostatnie mianowanie – 1 XII 1917 r., obecnie: bez przydziału. Dokument podróżny z dnia 19 XI 1918 r. jako podchorąży.

9. Chor. Roman Wislocki, wyznanie: rzymsko-katolickie, nie melduje się.

10. Chor. Władysław Świdrygielło, ur. 22 X 1892 r., w Błonie koło Stryja, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 9. pp, ostatnie mianowanie – 1 II 1915 r., obecnie: bez przydziału.

11. Ppor. Stefan Mielecki, wyznanie: rzymsko-katolickie, na urlopie.

12. Ppor. Antoni Puchalski, ur. 18 II 1888 r. w Kielcach w Królestwie Polskim, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w art. górskiej, kadra art. haubic nr 124. Oddz. A, poczta pol. 417, ostatnie mianowanie – 1 VIII 1918 r., obecnie: oficer likwidujący broń.

13. Ppor. Edmund Mühlner, ur. 17 VIII 1884 r. we Lwowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 30. baonie strzelców polowych kadra we Lwowie, ostatnie mianowanie – 1 I 1917 r., obecnie: zastępca komendanta 2. plutonu. Legitymacja z dnia 4 X 1917 r.

14. Chor. Zdzisław Baczyński, ur. 6 II 1895 r. w Stanisławowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w kompanii lotniczej oddz. 117. Poczta pol. 329, ostatnie mianowanie – 1 X 1913 r., obecnie: zastępca komendanta 1. plutonu. Legitymacja 1 I 1918 r.

15. Chor. sanit. Adam Hełczyński, ur. 25 XII 1895 r. w Przemyślu, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w dowództwie taborów PKP, ostatnie mianowanie – 9 XII 1917 r., obecnie: medyk. Karta wojskowa 46446.

16. Ppor. Józef Kwiatkowski, ur. 27 VIII 1889 r. w Humniskach, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w szpitalu nr 68 Torso, komendant, ostatnie mianowanie – 1 X 1914 r., obecnie: lekarz weterynarii. Legitymacja, karta urlopowa.

17. Por. Aleksander Lisiewicz, ur. 16 IX 1892 r. we Lwowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 13. pułku ułanów, ostatnie mianowanie – 1 V 1918 r., obecnie: komendant 2. plutonu. Żadnych dokumentów, jednakowoż ogólnie w kołach oficerskich znany jako porucznik.

18. Chor. Czesław Lubkowski, ur. 14 IX 1898 r. w Widynowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w Intendenturze 11. Korpusu we Lwowie, obecnie: zastępca komendanta plutonu.

Świadectwo ukończenia IV roku Szkoły Kadeckiej we Wiedniu. Legitymacja wojskowego praktykanta rachunkowego przy Intendenturze 2. Korpusu nr 47808.

19. Chor. Tadeusz Kopaczyński, ur. 25 IX 1895 r. w Stanisławowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 1. pułku strzelców konnych, ostatnie mianowanie – 1 VI 1917 r., obecnie: przydzielony do 2. plutonu Kawalerii Lwowskiej. Potwierdzenie od byłego komendanta kadry płk. Sulimirskiego ma złożyć.

20. Ppor. Tadeusz Michał Nittman, ur. we wrześniu 1896 r. we Lwowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 3. p. strzelców tyrolskich, ostatnie mianowanie – 1 VIII 1916 r., obecnie: komendant lotnego oddziału karabinów maszynowych. Legitymacja z dnia 4 X 1917 r.

21. Ppor. Józef Wojciechowski, ur. 19 III 1898 r. we Lwowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 30. p. strzelców p. pol. 238, ostatnie mianowanie – 1 I 1918 r., obecnie: zastępca komendanta lotnego oddziału karabinów maszynowych. Otwarty rozkaz i książeczka zakupu.

22. Chor. Stanisław Zachara, wyznanie: rzymsko-katolickie, w szpitalu.

23. [?] Stanisław Bietkowski, ur. 19 X 1893 r. w Buczaczu, wyznanie: rzymsko-katolickie, kierownik kolumny epidemiologicznej Czerwonego Krzyża, obecnie: medyk OKM [oddziału karabinów maszynowych]. Legitymacja dla lekarzy Czerwonego Krzyża nr 117, prosi o odpowiednie zawiadomienie.

24. Zast. ofic. Adolf Barkowski, ur. 20 XII 1870 r. w Delejowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 1. p. ułanów, ostatnie mianowanie: 13 X 1915 r., obecnie: komendant stajni (kadra). Karta urlopową, powszechnie znany przez oficerów.

25. Zast. ofic. Jan Jaśniowski, ur. 29 IV 1883 r. w Podwysokie, służył w 1. p. ułanów obrony kraju, ostatnie mianowanie – 1 XI 1918 r., obecnie: zastępca komendanta karabinów maszynowych (kadra). Karta urlopową, powszechnie znany przez oficerów.

26. Zast. ofic. Hiacenty Wilczyński, ur. 9 IX 1881 r. w Sasowie, służył w 4. p. ułanów, ostatnie mianowanie – 24 VI 1918 r. Karta urlopową, powszechnie znany przez oficerów.

27. Zast. ofic. Zenon Poznański, ur. 29 IX 1886 r. w Podkamieniu, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 2. p. konnej artylerii, ostatnie mianowanie – 1 X 1915 r. Karta urlopową, powszechnie znany przez oficerów.

28. Ppor. Kazimierz Dewicz, ur. 4 III 1874 r. Czerkawszczyzna, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 2. p. ułanów Leg. Polsk., ostatnie mianowanie – 15 XII 1915 r., obecnie: oficer broni i amunicji. Karta wojskowa i dyplom oficerski.

29. Por. Władysław Roman Glaser, ur. 18 X 1891 r. w Tarnowie, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w grupie wykształcenia przy 4. dyw. kawalerii 1. p. ułanów obrony kraju, ostatnie mianowanie – 1 V 1917 r., obecnie: komendant plutonu rezerw. Karta urlopowa i karta meldunkowa przy Komendzie Placu. Legitymacja 23 II 1918 r.

30. Por. Ignacy Fabian Drozdowski, ur. 20 I 1886 r. w Sokalu, wyznanie: rzymsko-katolickie, służył w 95. pp, komendant plutonu, ostatnie mianowanie – 1 I 1915 r., obecnie: od 2 XII 1918 komendant Kadry. Dekret nominacyjny z 20 X 1918 r.

31. Por. Henryk Straszewski, na urlopie, obecnie: komendant rez. plutonu karabinów maszynowych.

32. Rtm. Tadeusz Krynicki, ur. 16 I 1893 r. w Żółkwi, wyznanie rzymsko-katolickie, służył w 7. p. drag. komendant szwadronu, ostatnie mianowanie – 25 XI 1918 r., obecnie: komendant szwadronu. Legitymacja.

Komisja weryfikacyjna:

Przewodniczący: por. Ignacy Drozdowski

Członkowie: por. Władysław Glaser, Bronisław Lewicki

Odpis

CAW. I. 341. 1, t. 99.

Nr 89

1918 grudzień 21, Lwów. – Rozkaz nr 2 gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Slużba inspekcyjna: w Sztabie Generalnym rtm. Grabowski,
w Dyrekcji kancelarii operacyjnej por. Hendrychowski.

Raport: Raporty odbieram codziennie o godz. 12⁰⁰ w południe.

Urlopy: Stosownie do rozkazu Sztabu Generalnego WP w Warszawie L. 4251 z 1918 r. w czasie świątecznym mogą być udzielane tylko krótkoterminowe urlopy w poszczególnych nadzwyczajnych wypadkach.

Odprawa: 1. Brygada Lwowska, Grupa płk. [Michała] Tokarzewskiego, 30. pp komenda parku lotniczego, pociągi pancerne (o ile dany pociąg jest wówczas we Lwowie) mają codziennie przysyłać swoich ordynansów o godz. 5⁰⁰ wieczorem do kancelarii komendy grupy celem odbioru przesyłek służbowych.

Sanatorium w Hołosku: Przypomina się, że rozporządzeniem Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią OW 84 –/VI rozkazu nr 17

z dnia 10 bm. niedozwolonym jest używać Sanatorium Ludowego w Hołosku Wielkim do zamieszkania przez oddziały bojowe, które na budynku winny dla ochrony wywiesić chorągiew z czerwonym krzyżem. Cały inwentarz żywy i martwy tego sanatorium w którym mieścił się szpital polowy 420 jest własnością szpitalnictwa WP i winien być natychmiast wydany przez oddziały bojowe w Hołosku szpitalowi garnizonowemu we Lwowie. O wykonaniu zameldować.

Zachowanie drogi służbowej: Przypominam, że w korespondencji z wyższymi władzami należy zachować drogę służbową. Niestosujących się pociągnę do odpowiedzialności.

Zachowanie tajemnic wojskowych: Doszło do wiadomości, że żołnierze WP opowiadają o przebiegu działań wojennych tak pomiędzy sobą, jak i ludności cywilnej miasta Lwowa, nie troszcząc się bynajmniej o to, kto się im przysłuchuje. Wskutek tego wiadomości te dostają się do uszu osób niepowołanych i bywają przez nie dalej rozgłaszane i komentowane.

Zarządzam przeto, by przy rozkazach dziennych każdego pierwszego danego miesiąca przypomnieć oficerom i pouczyć żołnierzy o dochowywaniu tajemnicy działań i spraw wojskowych.

Konferencja: Komendanci brygad i pułków zameldują się u mnie pojutrze, tj. 23 bm. o godz. 11⁰⁰ przed południem dla omówienia sprawy szkół podoficerskich.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 89.

Nr 90
1918 grudzień 21, Lwów. – Meldunek Komendy
1. Brygady Lwowskiej na 20 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

O godz. 5³⁰ rano zaatakował nieprzyjaciel placówkę stojącą w fabryce sztucznych nawozów. Równocześnie pokazały się nieprzyjacielskie patrole koło drugiego toru na Zniesieniu. Nim nadesłana pomoc mogła nadejść, placówka w fabryce sztucznych nawozów musiała się cofnąć. Wzmocniona nadchodząca rezerwa wzięła z powrotem fabrykę. Patrol wysłany na Zniesienie, spotkał się przy torze kolejowym z tyralierką nieprzyjacielską. Placówka w fabryce sztucz-

nym nawozów, zauważywszy również ową tyralierkę, wysłała w tą stronę patrol. Rusini, bojąc się oskrzydlenia, pierzchnęli. Ogólnie Rusini wszędzie się cofnęli, ostrzeliwując tylko artylerią Krzywczyce, Zniesienie, fabrykę sztucznych nawozów i koszary pionierów na Zamarstynowie.

Placówka nasza na dworcu w Brzuchowicach została o godz. 7⁴⁵ zaatakowana i otoczona. Po zaciętej obronie w koszarach, dwie z naszych placówek wycofały się z Brzuchowic. Brzuchowice zostały zajęte przez Rusinów. O godz. 10³⁰ zajął jeden pluton z oddziałem karabinów maszynowych z 2. p. strz. Łysą Górę (380), kotę 348 i leśniczówkę. W czasie ataku na Łysą Górę, ów pluton zdobył km., 11 koni, amunicję i 5 jeńców. Około 1⁰⁰ godz. oddział km. był zmuszony cofnąć się z Łysej Góry. Podchorąży Rydel bronił się dalej w leśniczówce, ale w końcu musiał, pod naporem przeważających sił o godz. 3⁰⁰ po południu, wycofać się. O godz. 3³⁰ ruszyła 1. komp. 2. p. strz. do kontrataku, biorąc dyрекcję między Sanatorium w Hołosku Wielkim, Hamulcem a drogą ze Lwowa do Brzuchowic. O godz. 5⁰⁰ po południu, po kilku strzałach przednich straży, Brzuchowice dostały się z powrotem w nasze ręce. Bezpośrednio po tym nawiązano łączność z 3. komp., 2. p. strzelców, która w międzyczasie zdobyła dworzec. W kontrataku współdziałał skutecznie pociąg pancerny.

Odcinek zachodni.

Sytuacja niezmienną.

Odcinek południowy.

Między Łapajówką a Basiówką znajduje się skład amunicji artyleryjskiej, austriackiej, również z gazami trującymi. Ze składu tego korzystają często Rusini, mimo że placówka w Łapajówce przeszkadza im w tym. Major [Tadeusz] Łodziński otrzymał rozkaz zbadania stanu rzeczy na miejscu i przedłożenia wniosku.

Patrole skonstatowały, że nieprzyjaciel ma normalne okopy prowadzące z Pasiek Zubrzyckich przez tor kolejowy do Wólki Sichowskiej. Również obecność dość silnej załogi i 3 km.

Na południowym krańcu Zubrzy pół baterii artylerii.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I.341.1.101.

Nr 91

1918 grudzień 21, Lwów. – Raport bojowy por. Władysława Kaszy dla Komendy Brygady Lwowskiej

O godz. 1⁴⁵ dnia 19 bm. napadli Ukraińcy na most w Bratkowicach – placówka, 1/6 ludzi wycofała się do Gródka, nie mogąc stawić oporu kompanii ukraińskiej.

Alarmowałem zaraz 3. kompanię załogi Gródeckiej, która obsadziła odcinek od Czerlańskiego Przedmieścia – do rampy w stronę Bratkowic. O godz. 1⁴⁵ patrol ukraiński zbliżył się do Vorderbergu przed Gródkiem. Kiedy się o tym dowiedziałem, zaalarmowałem cały garnizon. Kompanie obsadziły odcinek naokoło miasta, rezerwową 1. kompanię 4 p. przenieśli na dworzec kolejowy.

Nieprzyjaciel otworzył ogień artylerii (3 armaty 10 cm). Przygotowanie artyleryjskie trwało do godz. 5⁴⁵. O godz. 5⁴⁵ uciekła żandarmeria (20 ludzi), która obsadziła Czerlańskie Przedmieście.

Ukraińcy wkroczyli na żydowskie miasto. Byłem zmuszony cofnąć cały front na linię rzeki Wereszycy.

Główna siła ukraińska atakowała dworzec kolejowy, dlatego rezerwową 1. kompanię 4. p. rzuciłem na odcinek koło rampy w stronę Stodółek, równocześnie umieściłem pociąg pancerny na rampie. To trwało do godz. 8³⁰. O godz. 8³⁰ ruszyła 1. kompania 4. p. do kontrataku. Kontratak się udał, dlatego wydałem rozkaz na całej linii do kontrataku. Ponieważ kompanie z I, II i III załogi Gródeckiej większość uciekła do domu, musiałem rzucić ½ 1. kompanii 4. p. do kontrataku na Lwowskie Przedmieście i Vorderberg.

Por. Rodacki – komendant 1. kompanii, ppor. Kindowicz – komendant 2. kompanii, por. Jakub Lemek – komendant 3. kompanii z ludźmi, którzy pozostali przy kompanii, zachowali się bardzo dzielnie.

Atak ukraiński na całej linii odparliśmy. Według twierdzeń jeńców (21 ludzi, których odesłałem do Przemyśla) mieli strat około 300 w zabitych i rannych.

Atakowało 8 sotni około 1800 ludzi.

[Władysław] Kasza, por.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 92

1918 grudzień 21, m.p. – Raport bojowy załogi pociągu pancernego nr 3 ps. „Trójka” z akcji w Mościskach dla Komendy Grupy Lwowskiej

Dnia 18 grudnia załoga pociągu pancernego „PP Trójka” stojącego na stacji w Mościskach, na skutek doniesień o pobycie Ukraińców we wsi Czerniawa, na północny-zachód od Mościsk, wysłała o godz. 1⁰⁰ po południu patrol w sile plutonu z dwoma karabinami maszynowymi pod dowództwem oficera, celem otoczenia i dokładnego przeszukania wsi.

Oddział ten posuwając się marszem ubezpieczonym przez wieś Hodynie, następnie gościńcem, przez wzgórze 232 i 245 dotarł o godz. 3³⁰ do wsi Czerniawa, otoczył ją i dokładnie spatrolował. Oddziałów ukraińskich w Czerniawie tego dnia ani dni poprzednich, jak twierdzi ludność miejscowa nie było, stwierdzono natomiast, że większość ludności męskiej zbiegła w kierunku nieprzyjaciela. Oddział powrócił o godzinie 7³⁰ po południu na miejsce postoju.

W nocy z 18 na 19 ubezpieczyła się PP „Trójka” własnymi placówkami, ponieważ załoga Mościsk wystawiała ubezpieczenia tylko od strony południowej, o godzinie 2⁰⁰ rano zaalarmowały nasze placówki załogę pociągu, donosząc o zbliżaniu się nieprzyjaciela w sile mniej więcej trzech kompanii, których ruchy wskazywałyby na przedwstępne działania do rozpoczęcia ataku.

Nasze placówki przepędziły ogniem karabinowym wysunięte naprzód ubezpieczenia nieprzyjaciela, wskutek czego nieprzyjaciel zmienił poprzednio powzięty plan i zaczął rozwijać swe siły w kierunku zachodnim, starając się oflankować nasze placówki od strony lewej; załoga nasza zajęła odpowiednie stanowiska celem ochrony dworca przed ewentualnym atakiem. Wysłane następnie patrole stwierdziły, iż nieprzyjaciel się cofnął.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 93

1918 grudzień 21, Rzęsna Polska. – Raport por. Leona Zubrzyckiego z 1. batalionu 2. Pułku Strzelców Lwowskich do Dowództwa Brygady Lwowskiej dotyczący walki w Brzuchowicach

Odpis raportu 3. kompanii z bitwy w Brzuchowicach (Dworzec) jako uzupełnienie raportu sytuacyjnego z dnia 21 grudnia 1918.

Dnia 20 III br. godz. 4⁰⁰ rano wyruszyła ekspedycja karna, złożona z jednego plutonu 3. kompanii, jednego kulomiotu i karnego oddziału lotnego z jednym karabinem maszynowym na Kozice. W Rzęśnie Ruskiej podczas przemarszu natknęła się nasza szpica na patrol ukraiński. Po krótkiej wymianie strzałów poczęły wysuwać się silne oddziały ukraińskie z jednym kulomiotem. Po 15-minutowej walce siły ukraińskie cofnęły się w kierunku Kozic. Rozpoczęty pościg został na skutek rozkazu komendy w Rzęśnie Polskiej zaniechany skutkiem zażądania pomocy przez garnizon w Brzuchowicach, zaatakowany przez przeważające siły ukraińskie. Osaczenie naszego posterunku w sile jednego plutonu (53 ludzi) i żandarmerii (15 ludzi).

Atak nastąpił zaraz po przybyciu pociągu ze Lwowa do Brzuchowic o godz. 6⁰⁰ rano, przy czym na 200 m przed stacją w kierunku Lwowa został równocześnie wysadzony tor kolejowy. Garnizon brzuchowicki w walce z przeważającym nieprzyjacielem został rozproszony, a jedynie w koszarach przy stacji brońnięło się 5 ludzi z komendantem, przy pomocy kulomiotów i granatów ręcznych.

Jeden pluton kompanii 3. z jednym karabinem maszynowym wysłany został na odsiecz. Zaatakowany dworzec brzuchowicki od południa i zachodu wyparł nieprzyjaciela z dworca, uwalniając załogę dworca. Po obsadzeniu stacji jedną sekcją i karabinem maszynowym, ruszył z resztą ludzi i jednym kulomiotem do ataku na pokazujące się siły ukraińskie od strony wschodniej, wzdłuż drogi prowadzącej od dworca do wsi Brzuchowice. W czasie odpierania ataku na wspomniane wyżej siły zostaje zajęty dworzec kolejowy przez atakujące siły ukraińskie od południa i południowego wschodu, przy czym wraz z obsadą dworca został zabrany też karabin maszynowy, który po kilku strzałach zaciął się. Po odparciu ataku wschodniego, pluton zaatakował powtórnie dworzec obsadzony przez Ukraińców, wypierając ich granatami ręcznymi; wśród wielkich strat w zabitych i rannych dla nich, odbijając kilku naszych. Zaatakowani powtórnie od strony wschodniej i północnej wykonaliśmy kontratak. Brak jednak amunicji i ruchy okalające nasze siły od strony wschodniej, północnej i zachodniej przez Ukraińców zmusiły oddział nasz do wyśliźnięcia się w kierunku południowym, którą to stroną Ukraińcy zachodzili powoli od frontu na kocie 365. Wycofując się szybko w kierunku południowo-zachodnim w największym porządku i nie straciwszy ani jednego człowieka podczas odwrotu. Manewr nasz nie spostrzeżony dla nieprzyjaciela, był fatalny dla niego, ponieważ Ukraińcy uderzając od wschodu i zachodu na opróżnione przez nas stanowiska w lesie zetknęli się ze sobą, staczając między sobą walkę. Po dokonanych odwróceniu obsadzona została linia placówek.

Oddział lotny wysłany o godz. 1⁰⁰ po południu do leśniczówki, celem nawiązania łączności z grupą kapitana Sikorskiego, na drodze Hołosko-Brzuchowice wycofał się nie znalazłszy, prócz patroli ukraińskich, oddziałów kpt. Sikorskiego.

O godz. 2⁰⁰ po południu rozpoczął pociąg pancerny ostrzeliwać artylerią dworzec Brzuchowice i Rzęsnę Polską. Jeden pluton kompanii 3. wzmocniony przez załogę pociągu pancernego wyrzucił o godz. 5⁰⁰ po południu Ukraińców

z dworca i Brzuchowic, zabierając im jeden kulomiot, kilkanaście karabinów i pewną ilość granatów ręcznych. Patrol wysłany do wsi Brzuchowice nawiązał łączność z grupą kpt. Sikorskiego. Równocześnie nawiązał kpt. Sikorski łączność z naszym oddziałem przez wysłany ze swej strony patrol. W porozumieniu z grupą kpt. Sikorskiego 3. kompania zajęła wyznaczoną nową linię placówek.

Straty nasze wynoszą: 3 zabitych, 1 rozstrzelany (dlatego, bo legionista), 8 rannych, 18 do niewoli wziętych i 1 kulomiot stracony.

Ukraińskie straty: około 60 zabitych, 30 rannych, 7 jeńców, 1 karabin maszynowy, 17 karabinów, ręczne granaty itp. Siły ukraińskie w Brzuchowicach według zeznań ludności cywilnej, jeńców i chor. Skulskiego, który zabrany do niewoli ukraińskiej zbiegł, wynosiły około 450 ludzi, w tym blisko 100 jeźdźców i 4 karabiny maszynowe. Prócz tego 3 ludzi, funkcjonariuszy pociągu zwykłego rano do Brzuchowic, zostało rozstrzelanych i obrabowanych.

wz. Leon Zubrzycki, por.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95

Nr 94

1918 grudzień 22, Lwów. – Rozkaz nr 3

gen. dyw. Józefa Leśniewskiego Komendanta Grupy Operacyjnej

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym: mjr Władysław Smolarski.

W dyrekcji kancelarii operacyjnej: ppor. Karpiński.

Przydział: Przydzielam ppor. Stanisława Skarzyńskiego z 4. pp do dyspozycji kpt. Ludwika de Laveaux.

Urlop: Kapitanowi dr. Zdzisławowi Dzikowskiemu udzielam urlopu w sprawach rodzinnych od 23 do 28 bm.

Zwrot amunicji fosforowej. Ze względu na piekącą potrzebę i kompletny brak amunicji fosforowej dla lotników, mają wszystkie oddziały zebrać znajdujące się u nich naboje fosforowe i odstawić do składu amunicji przy ul. Zyblikiewicza 33, gdzie otrzymają taką samą ilość normalnej amunicji. O wykonaniu niniejszego rozkazu zameldują oddziały do dnia 26 bm. (godz. 6⁰⁰ wieczorem).

Pułki kolejowe. Stosownie do rozkazu Sztabu Generalnego w Warszawie L.3403 z 1918 r., należy bezzwłocznie zgłosić pisemnie oficerów i żołnierzy, którzy służyli w byłym austriackim pułku kolejowym lub w byłych rosyjskich

batalionach kolejowych. Używanie oficerów wojsk kolejowych do innej służby niż wojskowo-kolejowej jest zasadniczo wzbronione. Dowódcy oddziałów są osobiście odpowiedzialni za ściśle wypełnienie powyższego rozkazu.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis
CAW, I. 341, I, t. 87.

Nr 95
1918 grudzień 22, Lwów. – Dodatek do rozkazu nr 11
pplk. Czesława Mączyńskiego

Uroczystości wigilijne.

Pierwsze to święto Bożego Narodzenia, które od chwili rozbioru obchodzimy w Niepodległym Państwie Polskim.

O polskim opłatku żołnierskim, polskiej Wigilii obchodzonej na wolnej ziemi Polskiej, marzyły wśród udręki i tęsknoty pokolenia, marzyliśmy i my, i oto nam przypadło w udziale to wielkie szczęście uczestnictwa w radościach pierwszych polskich Świąt Bożego Narodzenia! Nam dopiero „urodzonym w niewoli”, „okutym w powiciu” Opatrzność oddała dziejową sprawiedliwość i swobodę. Z doniosłości i znaczenia głębokiego tego faktu winniśmy zdać sobie w całej pełni sprawę, my zwłaszcza, którzy stoimy na posterunkach w linii bojowej. Chwila jest istotnie „osobliwa”, jakkolwiek bowiem pełne mamy już prawo do obchodzenia Świąt obecnych w radości i uciechu żołnierskiej, to przecież nie wolno nam zapominać, że wróg jest w pobliżu i liczy z pewnością na rozluźnienie karności w naszych szeregach podczas Świąt.

Niebezpieczeństwo wynikające z takiego rozluźnienia prawidłowego funkcjonowania akcji wojskowej, jest oczywiste. Musimy tedy z całą powagą, godnością i pełnym poczuciem odpowiedzialności obchodzić Święta Bożego Narodzenia. Nikt nie śmie być wyłączony z uczestnictwa w uroczystościach wigilijnych, ale też nikt nie może być pod żadnym pozorem zwolniony z obowiązku czuwania i służby.

W tym celu zarządzam: Uroczystości wigilijne mają się odbywać w dniu 24 bm. i trwać mogą od godz. 3⁰⁰ po południu do godz. 11⁰⁰ wieczór; uroczystości obchodzone będą w koszarach garnizonowych a na odcinkach w koszarach odcinkowych. Służba inspekcyjna garnizonowa w pułkach ma być pod osobistą

odpowiedzialnością komendantów przeprowadzana w tym czasie z całą skrupulatnością i surowością. Komendanci winni zwracać usilną uwagę na ubezpieczenie. Wszyscy mają być kolejno do służby ubezpieczeniowej wciągnięci i wszyscy mają kolejno uczestniczyć w uroczystościach wigilijnych. Przepustek na miasto i do mieszkań w tym czasie bezwarunkowo wydawać nie wolno pod żadnym pozorem.

Pełniących służbę na posterunku w Wieczór Wigilijny, tradycyjna gwiazdka podarunkami obdarzy. Podarunki odbiorą komendanci pułków dla stanu oficerów i strzelców komendy. Komendy baonów dla stanu podległych im kompanii w Intendenturze brygady, Plac Smolki 3, dokąd komendy te przyślą w dniu 23 bm. o godz. 2⁰⁰ po południu oraz w dniu 24 bm. o godz. 11⁰⁰ przed południem po jednej furgance. Obdzielenie podarunkami ma nastąpić przez komendy kompanii w dniu 24 bm. o godz. 3⁰⁰ po południu.

Za zgodność
adiutant

Czesław Mączyński, ppłk

Komitet gwiazdkowy Pań będzie w dniu 24 bm. rozdelał podarki w koszarach garnizonowych.

Odpis
CAW I. 341. I., t. 104.

Nr 96

**1918 grudzień 22, Lwów. – Meldunek Brygady Lwowskiej
na 21 grudnia 1918 r.**

Odcinek północny.

Od godz. 10⁰⁰ do 12⁰⁰ przed południem stała fabryka sztucznych nawozów pod lekkim ogniem artylerii nieprzyjacielskiej, przez całe popołudnie zaś w ogniu karabinów maszynowych. Wschodnia część Frenelówki w ręku nieprzyjaciela. Kilkakrotnie podsuwające się patrole odparto. Artyleria zmusiła ruski karabin maszynowy w Frenelówce do milczenia.

Patrol wysłany w stronę Borek Dominikańskich natrafił na trupy rozstrzelanych kolejarzy, których Rusini wzięli do niewoli, atakując 20 XII br. o godz. 7⁰⁰ rano przybyły pociąg.

Nieprzyjaciel opuścił Jańska i skoncentrował się w Kozicach i Borkach Dominikańskich, oraz Janowskich. Pociąg pancerny przybył o 4⁰⁰ po południu do Rzęsny Polskiej i otworzył ogień armatni na Kozice.

Odcinek zachodni.

Atak na placówkę Konopnica odparto.

Odcinek południowy.

O godz. 3⁰⁰ i o godz. 4³⁰ rano przypuścili Rusini pod osłoną artylerii atak dwóch karabinów maszynowych na leśniczówkę, na północ od Zubrzy. Oba ataki odparto. Cofając się, Rusini podpalili północną część Zubrzy. Wieś płonie.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 97

1918 grudzień 22, Lwów. – Meldunek Komendy

1. Brygady Lwowskiej na 22 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Nieprzyjaciel ostrzeliwał w ciągu dnia Dworzec Łyczakowski, o godz. 15⁰⁰ wpadł jeden granat na ul. Kurkową opodal klasztoru Franciszkanek; w chwilę potem jeden szrapnel na rogu ul. Hausnera lecz nie eksplodował. Palnik znaleziono, lecz nie można było odczytać odległości. Prawdopodobnie stanowisko: Dublany, na południowy zachód od koty 278.

W odcinku Zboiska po południu spokój.

Baterie własne oddały w nieregularnych odstępach ogień na dwór w Laszkach Murowanych i gniazda ruskich km. przy mostku tuż na południe od „a” pisma „Zboiska”.

Odcinek zachodni.

Bez zmiany.

Odcinek południowy.

Przez cały wieczór i w nocy oświetlali Rusini za pomocą rakiet przedpole Solonki. O godz. 3⁰⁰ w nocy ruska artyleria podpała Zubrze. Wczoraj po południu miało przemaszerować do Solonki 2 sotnie Rusinów, a wieczorem na gościńcu Stryjskim meldowano żywszy ruch niż zwykle.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 98

1918 grudzień 23, Lwów. – Ustalenia narady w Dowództwie Grupy Operacyjnej gen. Józefa Leśniewskiego

1. Tworzy się 3 brygady: Lwowską ppłk. [Czesława] Mączyńskiego, Krakowską składającą się z 5 pp i baonu 4 pp kpt. [Ludwika] de Laveaux pod komendą ppłk. [Michała] Tokarzewskiego i brygadę artylerii płk. [Marcelego] Śniadowskiego. Do grupy ppłk. Mączyńskiego przydziela się 30 pp. Brygady. Zachowywać ściśle drogę służbową we wszystkich kwestiach dotyczących pułków pod każdym względem.

2. Artyleria. W sprawach taktycznych podlega komendantom odcinków. Do pułków artylerii pożądanym jest przydzielenie jednego lub dwóch oficerów legionowych celem wyszkolenia w regulaminie polskim.

3. Kwestia organizacji. W pułkach powinny być 3 baony po 4 kompanie. Kompania ma liczyć 156 karabinów. Stan zaprowiantowania około 200 ludzi. Oddziały, które zdobyły broń, zatrzymują ją u siebie. Lwów ma otrzymać w dwu partiach 2000 ludzi, z tych około 1000 będzie rozdzielone po pułkach. Ludzie przyjdą nie uzbrojeni i nie umundurowani. Komisja poborowa będzie działać ściśle według rozkazu gen. Józefa Leśniewskiego i według jego zarządzeń przydzielać ludzi. Pułk piechoty ma liczyć około 100 oficerów. Lwowskim pułkom pozostawia się na razie zbędnych oficerów na przeciąg jednego miesiąca dla obsadzenia stanowisk w szeregach. Wszyscy zbędni oficerowie z innych pułków prócz artylerii mają być odsyłani do Legii Oficerów we Lwowie. Na 27 bm. ma być gotowa lista oficerów, jakiej szarży i jakie stanowisko służbowe zajmują i stan kompanii z uwzględnieniem, ilu oficerów zostało odkomenderowanych. Wszystkich oficerów należy jak najprędzej zapoznać z regulaminem WP Sz. co do wyćwiczenia.

Szwadrony konne podlegają płk. [Zygmuntowi] Strzeleckiemu. Oddziały wysłane na ekspedycję mają, o ile możliwości, płacić za rekwirowane bydło i pobierać kwity, ewentualnie wydawać kwity rekwizycyjne.

4. Urlopy. Gen. Leśniewski udziela urlopów komendantom brygad i pułków. Komendanci brygad mają prawo wydawać urlopy w ilości 10 % oficerów na przeciąg dwu do trzech dni. Dłuższe urlopy wydaje tylko w ważnych sprawach gen. Leśniewski.

5. Sprawy sanitarne. Każdy baon powinien posiadać jednego lekarza.

6. Szkoła podoficerów. W każdym pułku osobno ma być stworzona szkoła podoficerów, prowadzona pod okiem komendanta pułku. Z każdego plutonu ma być przydzielony jeden człowiek. Oficerowie mający prowadzić kurs mają się zgłosić dnia 27 bm. o godz. 11⁰⁰ rano u gen. Leśniewskiego.

7. **Święta.** Urlopy i przepustki znosi się na razie. Zarządzić pogotowie. Posałać na każdy odcinek oficera kontrolującego. Oficerowie muszą zawsze zostawiać adres, gdy wychodzą. Zabronić używania alkoholu i koncentrować się w koszarach.

8. **Rozkazy operacyjne.** Mają być ściśle wykonywane, co do czasu i co do ilości ludzi. Rozkazy będą wydawane na 5 godzin przed wymarszem.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 99

1918 grudzień 23, Lwów. – Raport por. Stanisława Schmidta komendanta 2. Eskadry Lotniczej z przeprowadzonego wywiadu lotniczego

Wywiad

Pilot: zastępca oficera Zachček

Wywiadowca: por. Schmidt

Start: 9⁴⁵, lądowanie: 11⁰⁰

Ruta: Lwów, Bartatów, Stawczany, Sołonka Wielka, Żyrawka, Winniki, Dublany, Podliski, Lwów.

Na szosach i drogach tylko pojedynczy jeźdźcy i fury, od gościńca pkt 342 w kierunku Żyrawki około 10 wozów, we wsi Żyrawka wielki ruch, do 100 wozów trenu (moim zdaniem 3–4 baonów kwateruje we wsi), w Winnikach ruch. Na południe od Żydatycz, koło pkt. 260, na torze kolejowym około 50 żołnierzy.

Na Bartatów rzucono 2 bomby.

[Stanisław] Schmidt, por.

Pilot: Stefan Stec

Wywiadowca: ppor. Stefan Berezowski

Ruta: Lwów – Hołosko Wielkie – pkt. 357 Michałowszczyzna – Grzybowice – Grzędnia Góra – Doroszów – Grzęda – Wulka Hamulecka – Grzybowice – Łysa Góra – Rzęsna Polska – Lwów.

Start: 1²⁵ po południu, lądowanie: 2⁴⁰ po południu.

Widziano: Na drodze na południe od kościoła wsi Grzęda 14 wozów i 3 małe oddziały ludzi (po 7 ludzi), poruszające się w marszu na Grzędną Górę (to jest ku wschodowi), we wsi Doroszków ożywiony ruch również widać sanie jadące ku Kulikowie.

Ostrzeliwałem karabinem maszynowym północną część wsi Doroszków. Tabory poruszające się na drodze na południe od kościoła wsi Grzęda ku wschodowi, po krótkim ogniu karabinu maszynowego, obsługa opuściła wozy na drodze, uciekając na pola.

Bomby: 1,20 kg na Doroszków, eksplozja północna strona wsi.

Komendant
[Stanisław] Schmidt, por.

Wywiad:

Pilot: Zastępca oficera Caharek

Wywiadowca: ppor. Hesse

Start: 11¹⁵ przed południem, lądowanie 11⁴⁵ przed południem

Ruta: Lwów – Kulparków – Sokolniki – Sołonka Wielka – Sołonka Mała – Żyrawka – Krotoszyn – Żubrza – Kulparków – Lwów.

Widziano:

Na drodze między Sołonką Wielką a Sołonką Małą pojedynczych ludzi, 3 wozy.

Na Żyrawkę rzucono jedną bombę

Komendant
[Stanisław] Schmidt, por.

Pilot: por. Stefan Stec

Wywiadowca: pchor. Stanisław Pietruski

Wywiad

Start: 9²⁵ przed południem, lądowanie: 11²⁵ przed południem

Ruta: Lwów – Podborce – Pikułowice – Kutkorz – Krasne – Skwarzawa – Złoczów – Kniże – Olszanica – Słowita – Kurowice – Mikłaszów – Winniki – Lwów.

Widziano: Linia kolejowa Lwów – Krasne zasypana śniegiem, na dworcu w Krasnem 4 garnitury wagonów (około 60) i jeden pociąg składający się z maszyny i z 5 wagonów ciężarowych pod parą. Dość duży ruch ludzi. Na dworzec rzuciłem jedną bombę (25 kg) i ostrzeliwałem go z karabinu maszynowego.

Złoczów: na dworcu kolejowym 4 garnitury wagonów (40 wagonów) przeważnie ciężarowych bez maszyn. Na dworcach Kniże i Kurowice po jednym garniturze wagonów, w Kurowicach z maszyną ale nie opalaną. Drogi i gościńce zupełnie puste.

Wojska: w Mikłaszowie jedna kompania piechoty około 100 ludzi, która na widok aparatu położyła się na ziemi, została przeze mnie ostrzelana karabinem maszynowym.

Artyleria: Na południowo-zachodnim krańcu wsi Pikułowice dwie armaty. Koło Młynowiec (Mariówka) tuż koło mostu kolejowego, po jego północnej stronie na stoku góry dwie armaty.

Wywiadowca
pchor. Stanisław Pietruski

Komendant
[Stanisław] Schmidt, por.

Odpis
CAW I. 341. 1, t. 95.

Nr 100

1918 grudzień 23, Lwów. – Rozkaz nadzwyczajny nr 1 Komendanta 1. Pułku Strzelców Lwowskich mjr. Michała Pomian-Cieńskiego

1. Zwiedzanie placówek 3. baonu przez Naczelnika Państwa i Wojska – Józefa Piłsudskiego.

Wczoraj 22 bm. przed południem Naczelnik Państwa i Wojska – Józef Piłsudski zwiedzał wysunięte placówki 3. baonu 8. kompanii naszego pułku. Następnie był obecny przy składaniu ślubowania przez 9. kompanię.

Przeгляд wypadł ku najwyższemu zadowoleniu Naczelnika.

Postawa placówek, jak i całej kompanii była wzorowa, świadcząca o dyscyplinie i doskonałej organizacji.

W imieniu Naczelnika – Komendanta, wyrażam komendantowi 3. batalionu kpt. [Stanisławowi] Drobniewiczowi i komendantowi kpt. [Bernardowi] Mondowi oraz wszystkim oficerom i strzelcom kompanii, najwyższe uznanie i pochwałę.

Kompanię 9. stawiam za wzór całemu pułkowi.

2. Święta i zmiana roku: Dziękując się uświęconym tradycją zwyczajem w dniu Wigilii – choć w myśli tylko opłatkiem, składam Wam Panowie Oficerowie i Strzelcy najserdeczniejsze życzenia. Da Bóg pokonamy bandy otaczającego nas pierścieniem wroga i zwycięsko powrócimy do polskiego, bezpiecznego już Lwowa.

By osiągnąć jednak ten cel niedaleki, trzeba hartu, niezłomnej woli i wytrwałości. Wytrwać na stanowisku w dzisiejszych ciężkich warunkach – to Nasz najświętszy obowiązek.

Postaram się w Wieczór Wigilijny odwiedzić wszystkich moich Strzelców na placówkach.

Za zgodność
[Władysław] Laudyn, ppor.

Komendant pułku
[Michał] Pomian-Cieński, mjr

Odpis
CAW I. 341. 1, t. 104.

Nr 101
1918 grudzień 24, Lwów. – Rozkaz nr 5
Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: w Sztabie Generalnym – mjr Smolarski

w Dyrekcji kancelarii operacyjnej – chor. Kranc

Przydział administracyjny i ekonomiczny: 30. pp imieniem Króla Jana Sobieskiego i Lwowska Legia Oficerska przydzielona pod względem ekonomiczno-administracyjnym I. Brygadzie Lwowskiej.

Artyleria lwowska płk. Śniadowskiego jest pod względem ekonomiczno-administracyjnym samodzielna.

Budowa linii telefonicznych: Rozkaz budowy linii telefonicznych w załączeniu. Przestrogi „Ostrożnie itd.” do nabycia u referenta służby łączności (Plac Smolki 3, I/p).

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis
CAW I. 341. 1, t. 87.

Nr 102

1918 grudzień 24, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 30
Dowództwa Artylerii Wojsk Polskich pplk. Marcelego Śniadowskiego

1. Urlop. Por. Romanowi Odzierzyńskiemu, został rozkazem komendy 1. Brygady Lwowskiej nr 11, przyznany urlop 14-dniowy do Lwowa dla uregulowania spraw rodzinnych. Termin rozpoczęcia urlopu oznaczy dowódca pułku i wyda dokumenty.

2. Zwolnienie. Podoficer rachunkowy I kl. Tadeusz Hernik zostaje z dniem dzisiejszym zwolniony ze służby w 4. baonie 1. pułku artylerii WP Lwów. Komenda pułku odda wymienionego do dyspozycji Kadry Uzuppełnień w Krakowie (szefa) i wyda odpowiedni dokument podróży.

3. Ewidencja zbrojmistrzów. Celem przeprowadzenia ewidencji i zbadania kwalifikacji zgłoszą się wszyscy zbrojmistrzowie i ślusarze wszystkich baterii dnia 26 bm. między godz. 8⁰⁰ a 9⁰⁰ przed południem w warsztatach artylerii ul. Janowska 1/21 u zbrojmistrza Bukasiewicza. Po udzieleniu wyjaśnień powrócą zaraz do baterii.

4. Przydział. Przydziela się czasowo zbrojmistrza Józefa Daszkiewicza z baterii 1. pułku artylerii WP Lwów do 3. baterii krakowskiej 15 cm hb. Wymieniony ma natychmiast zgłosić się na nowym miejscu służbowym, zaś 1. baterii przydzieli się innego zbrojmistrza.

5. Sprostowanie. Pkt 1 Rozkazu dziennego nr 28 z dnia 20 XII prostuje się niniejszym w następujący sposób: Bateria 1. pułku odbiera ogniomistrza sanitarnego Karola Łoborzewskiego, bateria 1. walowa odbiera ppor. sanitarnego Henryka Ottenbreita.

6. Zachowywanie tajemnic wojskowych. Doszło do wiadomości, że żołnierze WP opowiadają o przebiegu działań wojennych tak pomiędzy sobą, jak i ludności cywilnej miasta Lwowa, nie troszcząc się bynajmniej o to, kto się im przysłuchuje. Wskutek tego, wiadomości te dostają się do uszu osób niepowołanych i bywają przez nie dalej rozgłaszane i komentowane.

Zarządzam przeto, by przy rozkazach dziennych każdego pierwszego, danego miesiąca, przypomnieć oficerom i pouczyć żołnierzy o dochowywaniu tajemnicy działań i spraw wojskowych.

Marceli Śniadowski, pplk

Odpis
CAW I. 341. 1, t. 108.

Nr 103

**1918 grudzień 24, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej
na 23 grudnia 1918 r.**

Odcinek północny.

Artyleria nieprzyjacielska ostrzeliwała około godz. 11⁰⁰ dworzec w Brzuchowicach, Kościarnię i Zboiska. O godz. 4⁰⁰ rano dnia 24 bm. oddziały ruskie podsunęły się pod Kościarnię, zostały odparte.

W Brzuchowicach utarczki z patrolami. W lesie koło Rzęsny Polskiej zauważono podejrzane ruchy.

Artyleria własna wstrzeliwała się na las na północ od Merdian Mire i dwór w Laszkach Murowanych.

Wulka Hamulecka silnie obsadzona przez Rusinów.

Odcinek zachodni i południowy.

Sytuacja niezmienną. Spokój.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I.341.1.101.

Nr 104

**1918 grudzień 24, Lwów. – Odezwa Tymczasowego Komitetu
Rządzącego do żołnierzy polskich. Dodatek do rozkazu nr 27**

W dniu wigilijnym świąt Bożego Narodzenia, które w Polsce szczególniejszym jest otoczone pietyzmem, myśli i uczucia całego narodu, osobliwie zaś kresowej stolicy kraju, kierują się przede wszystkim ku naszej bohaterskiej Armii, jej Naczelnemu tutaj Dowództwu i jej chwałą okrytym żołnierzom.

Imieniem tedy całej ludności, niesiemy Wam z gorącym pozdrowieniem wyrazy czci i wdzięczności a dzieląc się w duchu Chlebem Bożym, życzymy z głębi serca, aby trudy i ofiary Wasze uwieńczone zostały najrychlejszym skutkiem, przynosząc wyzwolonej i zjednoczonej Ojczyźnie naszej, honorowy pokój i trwałe pojednanie.

Dzisiejszy dzień wigilijny mógłby stać się naprawdę świętem braterskiego pojednania z narodem ukraińskim, gdyby jego przywódcy w chwili rozpadania

się Austrii, zwrócili się do nas z hasłem zgody i pokojowego współżycia wolnych z wolnymi, równych z równymi. Zamiast tego dali się użyć przewrotnym wrogom Słowiańszczyzny, jako narzędzie skrytego zamachu dla pozbawienia nas wolności i równości, oderwania nas od wspólnej Ojczyzny.

Od tysiąca lat zamieszkują Polacy tę kresową ziemię jako ludność rodzima, a przodkowie nasi przed pięciuset z górą laty uwolnili ją spod mongolskiego jarzma. Odtąd nieprzerwanie była złączona z państwem i narodem polskim. Nigdy zaś w tym czasie nie tworzyła odrębnego państwa, lecz trwając w łączności z nami, nawet w rozbiorowym okresie dziejów naszych, spełniała wielką misję historyczną przedmurza, które broni zachodnio-europejskie narody z ich twórczą kulturą, dźwigając człowieka ku górze, od zalewu barbarzyństwa wschodnich ludów z ich bezładem, despotyzmem i niemocą w dążeniu do postępu.

Tę misję i dzisiaj mamy do spełnienia. Rozkielznana na wschodzie anarchia bolszewicka, szerząc pożogę, mordy i rabunki, z nienawiścią niszcząca wszelkie prawo i kulturę, wdzierając się coraz gwałtowniej do naszego kraju, korzystając z zamętu, wywołanego przez nieszczęsnych przywódców ukraińskich. Życiu, czci i mieniu obywateli naszych zagraża największe niebezpieczeństwo. Mimo tego jesteśmy spokojni, widząc Waszą, polscy Żołnierze i Dowódców Waszych dzielność, wieńczoną zwycięstwami nad przeważającym wrogiem. Jesteśmy spokojni, albowiem ufamy Waszej czujności, która nie pozwoli na odcięcie dowozu żywności, ufamy Waszej wojskowej karności o którą się rozbijają wszelkie próby wnoszenia samowoli i lekceważenia obowiązku, ufamy Waszej odwadze i dbałości o honor żołnierza polskiego, jako obrońcy słabszych i stróża dobra publicznego. Licząc na współdziałanie Wasze w utrzymywaniu porządku i bezpieczeństwa osób i mienia obywateli, w tępieniu jednostek podszywających się pod Wasz zaszczytny mundur dla osłony swoich zbrodniczych gwałtów i podstępów, zdecydowany jest Tymczasowy Komitet Rządzący razem z Wami wytrwać niezłomnie w wysiłkach dla doprowadzenia do końca trudnego lecz wielkiego zadania, jakie nam przypadło w udziale.

Rozstrzygnięcie już się zbliża, świt niedaleki! Czuwajmy!

Niech żyją kresowi żołnierze polscy, Pomnożyciele Ojczyzny, Obrońcy prawa i sprawiedliwości!

Tymczasowy Komitet Rządzący:

Prezydium:

dr Adam, dr Ernest Dubanowicz, inż. A. Hausner, dr W. Stesłowicz

Oryginal
CAW. I. 341.

Nr 105

1918 grudzień 25. Lwów. – Rozkaz nr 6

Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym: por. Kazimierz Krechowiecki.

W dyrekcji kancelarii operacyjnej ppor. Terlikowski.

Przydział: Przydzielam szeregowca Kazimierza Belikanowicza z 5. kompanii 2. pułku strzelców do Intendentury Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego, gdzie się ma zgłosić u ppor. Ricciego.

Zbieranie i odstawianie łusek wystrzelonych naboí. Dotychczas pomimo wydawanych rozkazów nie odstawia piechota do magazynu amunicji na Dworcu Czerniowieckim (Zyblikiewicza 33), łusek wystrzelonych naboí. Komendanci oddziałów mają dopilnować ścisłego wykonywania istniejących rozkazów i odstawiania łusek przy poborze amunicji, ze względu na kosztowność tego materiału. Oszczędność amunicji. Rozkaz oszczędzania amunicji załącza się. Z treścią jego powiadomić wszystkich oficerów, a żołnierzy odpowiednio pouczyć.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Rozkaz

Zapotrzebowanie amunicji dla artylerii, piechoty i dla karabinów maszynowych nie stoi w żadnym stosunku do toczących się obecnie utarczek. Następstwem tego jest magazynowanie nadmiaru amunicji w oddziałach, jako też niepotrzebna strzelanina.

Gromadzenie amunicji w oddziałach ponad przepisaną dotację, powoduje nierównomierny podział amunicji, rozproszenie po oddziałach i złą jej konserwację a nawet utratę.

Bezczelowa strzelanina jest właściwie marnowaniem amunicji i ośmiela tylko nieprzyjaciela. Jeden celny strzał, więcej szerzy popłochu niż dziesięć strzałów postrachowych.

Materialne położenie naszej Ojczyzny i nierozwinięty przemysł wojenny, nakazuje bezwzględną oszczędność wszystkich materiałów a zwłaszcza broni i amunicji, którą musi się kupować za granicami państwa. Ponadto nieuregulowane dotychczas stosunki monetarne polskie zwiększają trudności nabywania amunicji.

Dlatego też mając dobro Ojczyzny na oku, powinniśmy dołożyć wszelkich starań, by w interesie ogółu zmniejszyć ciężary wojenne i niczego nie marnować.

Wobec tego nakazuje: od 27 bm. co 4 dni przedkładać dokładne wykazy broni i amunicji, znajdującej się w poszczególnych oddziałach, przy oficerach i żołnierzach oraz w magazynach, podając szczegółową ilość i rodzaj broni i amunicji.

Wykazy te sporządzone pod osobistą odpowiedzialnością komendantów, przedkładać memu referentowi uzbrojenia, któremu polecam kontrolowanie tych wykazów.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis
CAW I. 341. 1, t. 87.

Nr 106
1918 grudzień 25, Lwów. – Rozkaz taktyczny nr 17
Grupy Artylerii mjr. Tadeusza Łodzińskiego

I. Pogotowie bojowe. Zarządzone rozkazem taktycznym nr 15 ściśle pogotowie bojowe zostaje zniesione.

Baterie zatrzymują jednak zwyczajne pogotowie bojowe, zwolnienia kilkogodzinne dla oficerów i żołnierzy dozwolone tylko w nadzwyczajnych wypadkach za zezwoleniem przełożonej władzy.

[Tadeusz] Łodziński, mjr

Odpis
CAW. I. 341. 1, t. 87.

Nr 107
1918 grudzień 25, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej
na 24 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Po południu ostrzeliwał nieprzyjaciół artylerią Kościarnię. Żywe utarczki w Brzuchowickich lasach. Północno-wschodni kraj wsi Brzuchowice został podpalony. Wieczorem strzelała ruska artyleria na Rzęsnę Polską, Biłohorszcze i Zimną Wodę. Stanowisko jej na zachód od dworca w Kozicach. Artyleria własna ostrzeliwała Łaski Murowane, Małechów i Rzęsnę Ruską.

Odcinek zachodni.
Bez zmian.
Odcinek południowy.
Czterodziałowa bateria jadąc z Żyrawki zajęła stanowisko koło Sołonki
Małej.
Wzmoczone patrolowanie nieprzyjaciela.

Szef Sztabu

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 108
1918 grudzień 26, Lwów. – Rozkaz nr 7
Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym: mjr Smolarski.

W dyrekcji kancelarii operacyjnej: por. Friedmann.

Nazwa pociągu pancernego: Pociąg pancerny nr 3 otrzymuje nazwę „Lwowianin”. Komendanci dworców i odcinków wzdłuż toru kolejowego Lwów – Bratkowice obowiązani są informować o sytuacji komendantów pociągów pancernych patrolujących na tej przestrzeni, jako też zawiadamiać ich o ewentualnych przedsięwzięciach.

Przesłuchanie jeńców: Ze względu na ważność zeznań jeńców dla służby wywiadowczej zarządzam: Po przeprowadzeniu jeńców z frontu należy zawiadomić natychmiast Oddział Wywiadowczy przy Komendzie Grupy Operacyjnej i z nim porozumieć się co do dalszego ich przesłuchania. Spisane ewentualnie z nimi protokoły przedłożyć w odpisie Oddziałowi Wywiadowczemu.

Program zajęć: Dowódcy pułków podadzą do dnia 27 bm. godz. 12⁰⁰ w południe program zajęć w oddziałach [w dniach] wolnych od służby na froncie.

Postępowanie rewizyjne: Rozkaz postępowania przy ewentualnych rewizjach w załączeniu.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Dodatek do rozkazu nr 7

Celem położenia tamy wszelkim bezprawnym rewizjom połączonym z grabieżami, a dokonywanym przez oddziały wojskowe, jako też przez indywidualia nadające sobie pozory patroli wojskowych, zarządzam:

1. Podległym mi oddziałom nie wolno przedsięwziąć żadnych rewizji ani też czynności w zakresie bezpieczeństwa publicznego wchodzących, a należących do kompetencji Ziemskiej lub Rządowej Straży Bezpieczeństwa.

2. W wyjątkowych wypadkach wysyłanie patroli wojskowych celem podjęcia czynności bezpieczeństwa publicznego, rewizji itd. należy zgłaszać bezpośrednio przed rozpoczęciem urzędowania w komendzie najbliższego Komisariatu Policijnego lub Oficerowi Inspekcyjnemu Rządowej Straży Bezpieczeństwa w koszarach przy ul. Kazimierzowskiej l. 30.

3. Oddziały wojskowe wysyłające patrole mają je zaopatrzyć w pisemne rozkazy mające im służyć jako legitymacje a określające ściśle ich zadanie.

4. W wypadkach bardzo nagłych przy większej odległości od komisariatu względnie koszar Rządowej Komisji Bezpieczeństwa, ma patrol zgłosić swą czynność w najbliższej wartowni Rządowej Straży Bezpieczeństwa i stamtąd zażądać asystencji.

5. Po przeprowadzeniu czynności tego rodzaju przez patrol, należy donieść Komendzie Miasta o celu wysłania patrolu, tudzież o rezultacie i przedłożyć dany patrolowi pisemny rozkaz, potwierdzony przez Rządową Straż Bezpieczeństwa.

6. Komisariaty, ekspozytury i wartownie znajdują się w następujących miejscach:

Komisariaty:	Zamarstynowski	przy ul. Balonowej
	Żółkiewski	przy ul. Żółkiewskiej
	Łyczakowski	przy roгатce Łyczakowskiej
	Gródecki	przy roгатce Gródeckiej
Ekspozytury:	Główny Dworzec i Podzamcze	
Wartownie:	Sadownicka	przy ul. Sadownickiej
	Teatyńska	przy ul. Teatyńskiej
	Kordeckiego	przy ul. Częstochowskiej
	Główne koszary	przy ul. Kazimierzowskiej
	Inspekcja policji	przy ul. Jachowicza
	św. Zofii	przy ul. św. Zofii
	Dyrekcja Policji	boczna Brajerowska
	Ratusz	w Rynku.

7. Niestosowanie się do moich powyższych zarządzeń karane będzie jako gwałt publiczny. Wszelkie nadużycie praw przysługujących patrolom, pociągnie za sobą surowe kary dyscyplinarne.

8. Rozkaz niniejszy ogłosić wszystkim oddziałom, a wykonanie tego zameldować do dnia 30 bm.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis
CAW, I. 341. I, t. 87.

Nr 109

**1918 grudzień 26, Lwów. – Rozkaz oficerski nr 1
Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego**

Szerzące się od czasu do czasu po mieście plotki o sytuacji wojskowej dają impuls ogólnego zaniepokojenia, a nawet paniki. Stwierdzonym jest, że w bardzo wielu wypadkach przyczyną tego rodzaju wieści są opowiadania oficerskie.

Niektórzy z tego powodu że noszą mundur, podają jako osoby „dobrze poinformowane” swoje przypuszczenia jako fakty, inni zaś przez nieostrożność dzielą się ze swoimi znajomymi wiadomościami, które powinni zachować w tajemnicy. W pierwszym wypadku wersje niepomyślnie rosną w zastraszający sposób, wywołują ogólną depresję i odbierają otuchę ciężko doświadczonej ludności, w drugim zaś ważne tajemnice wojskowe dochodzą nie tylko do osób niepowołanych lecz nawet do osób wrogich. Te nie omieszkają zawiadomić o tym nieprzyjaciela, co jest tym łatwiejsze, że front nasz nie jest zwarty, a przejście przez linię frontu bardzo możliwe.

Nieprzyjaciel wyzyskując te wiadomości, przedsięwzięje kroki, mające na celu sparaliżowanie naszej akcji lub też ubieżenie nas, czego następstwem dla nas są liczne ofiary w krwi i mieniu.

Wobec tego nakazuję wszystkim oficerom, by w ogóle w rozmowach swoich poza służbą, a zwłaszcza z osobami cywilnymi zaprzestali omawiania tematów wojskowych.

Winnych przekroczenia tego zakazu pociągnąć natychmiast do surowej odpowiedzialności. Każdy oficer ma obowiązek donieść władzy przełożonej niezwłocznie o przekroczeniu tego zakazu z podaniem imienia i nazwiska odnośnego oficera.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 110
1918 grudzień 26, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej
na 25 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Artyleria własna ostrzeliwała dwór w Laszkach Murowanych. Oddziały, które wyruszyły rano z Brzuchowic i Hołoska na Hamulec, musiały się cofnąć przed przeważającymi siłami. O godz. 10⁰⁰ przed południem, nastąpił atak nieprzyjacielski równocześnie na stację Brzuchowice i fort na kocie 348. Po półgodzinnej walce udało się nieprzyjacielowi obsadzić szczyt koty przez okrążenie od północy i wschodu i wyzyskanie martwego pola od północnego zachodu. Po zajęciu fortu zostały zniesione placówki u jego stóp.

Równocześnie wyparli Rusini naszą placówkę „Stacja Brzuchowice”, która ulegając przewadze cofnęła się na leśniczówkę w Rzęśnie Polskiej. Niedobitki załogi fortu i stacji wzmocnione pogotowiem, zajęły linię koło mostu na drodze kolejowej do Brzuchowic, pół km na północ od leśniczówki w Rzęśnie Polskiej. O godz. 4³⁰ po południu nadszedł ze Lwowa pociąg pancerny, który ostrzeliwał wraz z własną artylerią Brzuchowice, leśniczówkę, kotę 348 i Borki Dominikańskie. Patrole nasze doniosły o posuwaniu się nieprzyjaciela w kierunku na Hołosko Wielkie.

O godz. 20³⁰ ostrzeliwała artyleria nieprzyjacielska ze strony Zielowa – Rzęsna Polska.

Sily nieprzyjacielskie obliczyć można na 300 do 400 ludzi. Teraźniejsza linia własnych placówek idzie przez magazyn dynamitu, punkt I. H. na drodze do Brzuchowic i kotę 351.

Odcinek zachodni.

Sytuacja niezmienną.

Odcinek południowy.

Własny patrol, który podsunął się pod Sołonkę, ocenia załogę jej na 40 do 50 ludzi.

Ruskie patrole podsuwające się pod Sokolniki odparto. Z resztą sytuacja niezmienną.

Szef Sztabu

Odpis
CAW, I. 341. 1. t. 101.

Nr 111

1918 grudzień 27, Lwów. – Rozkaz nr 8

Komendanta Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym: rtm. Grabowski.

W dyrekcji kancelarii operacyjnej: kpt. [Franciszek] Rawniker.

Wykaz armatur: Podać natychmiast ilość żołnierzy w poszczególnych oddziałach, ile oddziały te posiadają broni; karabinów, karabinów maszynowych, pistoletów, szabel, lanc, koni i dział oraz amunicji, należy równocześnie podać braki w uzbrojeniu i wyekwipowaniu, a więc ile brakuje karabinów (piechoty), karabinków, karabinów maszynowych, pistoletów, amunicji, granatów ręcznych, szabel, lanc, ryszpunku, ubrań, butów, trzewików, kuchen polowych, wozów, koni, uprzęży, siodeł, namiotów.

Sztab Generalny w Warszawie żąda, by liczby te były podane dla każdego pułku i oddziału, osobno dla formacji frontowych, osobno dla tyłowych.

Sprawa awansów podoficerów byłych legionów polskich (okólnik Sztabu Generalnego nr 3339/10).

Celem uregulowania sprawy awansów podoficerów byłych żołnierzy legionów polskich, którzy posiadają cenzus wykształcenia i ukończyli szkołę oficerską, a dla jakichkolwiek powodów nie uzyskali stopni oficerskich, rozkazuję: wszystkie oddziały mają przesłać do końca br. następujące dane: imię i nazwisko, szarża, rok, miejsce urodzenia, wykształcenie, wykształcenie wojskowe, wstąpienie do legionów, opis służby, wynik głosowania w oddziałach (korpus oficerski drogą głosowania stwierdza czy dany podoficer godzien przyjęcia do korpusu oficerskiego), opinia dowódcy.

Z wykazami przesłać należy jako załączniki:

1. odpis metryki,
2. odpis świadectwa ukończenia szkoły średniej (minimum 6 klas szkoły średniej lub równorzędnej),
3. świadectwo ukończenia szkoły oficerskiej, względnie protokolarne zaświadczenie dwóch oficerów danego pułku, stwierdzające ukończenie szkoły oficerskiej.

Jako szkoły oficerskie uznaje się:

- 1) szkoły oficerskie przy pułkach i oddziałach saperskich w 1916 i 1917 r.,
- 2) szkołę podchorążych w Bolechowie,
- 3) szkoły dla oficerów rezerwy z byłej c.k. armii w 1917 i 1918 roku.

Wykazy podoficerów, którzy mają cenzus, a nie ukończyli szkoły oficerskiej przedłożyć należy na osobnych arkuszach.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 87.

Nr 112

1918 grudzień 27, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 31
Dowództwa Artylerii WP Komendanta ppłk. Marcelego Śniadowskiego

1. **Zwolnienie.** Szeregowcy Mieczysław Janiczek z 2. baterii wałowej oraz August Sikorski z 4. baterii zostają z dniem dzisiejszym zwolnieni ze służby wojskowej jako nie będący w wieku poborowym.

2. **Przeniesienie.** Ppor. dr Jan Strzeмиński z 5. baterii zostaje z dniem dzisiejszym oddany do dyspozycji rezerwy oficerskiej.

3. **Urlop.** Z rozkazu nr 13, 1. Brygady Lwowskiej został udzielony por. Pawłowi Fedorowiczowi trzydniowy urlop w ważnych sprawach rodzinnych do Nowego Sącza. Dokumenty podróży wystawi dowództwo 1. pułku.

4. **Peryskopy.** Baterie, które zapotrzebują peryskopy (Unterstandsperiskope) zgłoszą się po odbiór tychże z kwitami w Dowództwie Artylerii u kapitana Dudyka.

5. **Stan i ilość dzieci żołnierzy i oficerów.** Oficerowie i żołnierze, którzy dotąd nie podali swym pododdziałom, czy są stanu wolnego, czy żonaci, jako też ile mają dzieci – uczynią to zaraz we własnym interesie.

6. **Wykaz oficerów dla poboru dodatku drożyznianego.** Odnośnie do Rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 28, pkt 1.76. podadzą pododdziały oficerowi kasowemu do 28 XII, godz. 12⁰⁰ w południe, wykazy oficerów uprawnionych do poboru dodatku drożyznianego.

Awizo. Zwraca się uwagę dowództwu 1. pułku oraz dowództwu uzupełnień na rozkaz nr 28 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, pkt 1. 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, z tym że punkty te należy bezzwłocznie podać do wiadomości pododdziałów.

Rozkaz oszczędzania amunicji załącza się. O treści jego powiadomić wszystkich oficerów a żołnierzy odpowiednio pouczyć.

Marceli Śniadowski, ppłk

Odpis
CAW, I. 341, 1, t. 108.

Nr 113

1918 grudzień 27, Lwów. – Meldunek Komendy
Brygady Lwowskiej na 26 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Okolo godziny 2⁰⁰ w nocy patrole nieprzyjacielskie usiłowaly podsunac sie pod Kościarnię i Zboiska. Zostały odparte. O godz. 11¹⁵ przed południem ostrzeliwuje nieprzyjacielska artyleria Zamarstynów. O godz. 12⁰⁰ w południe ogień między kotą 278 a kolanem pod Zapustem. O godz. 1⁵⁰ ostrzeliwuje nieprzyjaciel w dalszym ciągu drogę do Zboisk, Młyn Gerus i Kościarnię. Artyleria i piechota odniosła wrażenie, że to jest przygotowanie do ataku, atak jednak nie nastąpił. Jedyny wynik ognia nieprzyjacielskiego był jeden strzał w Młyn Gerusa. Własna artyleria odpowiedziała ogniem niepokojącym na dwór w Laszkach Murowanych i napadem ogniowym na placówkę ruską w rozbitych wagonach koło Kościarni. W południe i pod wieczór artyleria nieprzyjacielska ostrzeliwała silnie wschodnią część Rzęsny Polskiej (przypuszczalnie stanowisko: grupa domków na północ od „w” pisma „Borki Janowskie). Okolo godz. 8⁰⁰ wieczorem wrażenie, że nadjeżdża pociąg pancerny od Brzuchowic. Własna artyleria wzięła pod ogień dworzec w Brzuchowicach i tor kolejowy koło Rzęsny Ruskiej.

Odcinek zachodni.

Sytuacja bez zmiany.

Odcinek południowy.

W południe ostrzeliwała nieprzyjacielska artyleria stojąca koło Sołonki Małej – Sokolniki i zachodnią część Kulparkowa. Nasza 1. bateria zmusiła celnym ogniem baterię nieprzyjacielską do zmiany stanowiska i zaprzestania ognia.

Do Bartatowa wkroczyły nasze patrole. Rusini ewakuują Obroszyn i na razie silnie się ostrzeliwiają.

W południe miały latać 2 nieprzyjacielskie aeroplany nad miastem.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 114
1918 grudzień 28, Lwów. – Meldunek Komendy
Brygady Lwowskiej na 27 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

O godz. 8³⁰ rano, nieprzyjaciel podsunawszy się pod osłoną mgły rozpoczął atak na Zboiska, lecz rażony ogniem karabinowym, musiał się cofnąć. Po przygotowaniu ogniem artyleryjskim nieprzyjaciel ruszył o godz. 9³⁰ powtórnie do ataku i starał się oskrzydlić Zboiska, wysunawszy przeważające siły z Laszek Murowanych w kierunku gościńca Żółkiewskiego i Kościarni, która o godz. 10³⁰ dostała się w jego ręce. Śmiałymi przeciwatakami, zadaje nieprzyjacielowi krwawe straty, wstrzymywano go do godz. 11³⁰ przed południem. W tym czasie nieprzyjaciel usiłował obejść Zboiska również i ze strony północno-zachodniej. Przy tym zdobył cegielnię na zachód od Zboisk. Wobec oskrzydających ruchów z obu stron, wycofała się naprzód 8. kompania 2. p. strz. a potem 1. kompania 1. p. strz. z dotychczasowych stanowisk, zajmując północną i wschodnią część Zamarstynowa drogą do mostu na północ od „n” pisma „Błonia”, fabrykę Gafota i dalszy ciąg linii do Zniesienia. W południowych godzinach przygotowano przeciwatak, który poprzedził silny ogień artylerii kpt. Krissa, pół plutonu 2. kompanii 1. p. strz. i jeden pluton 1. kompanii 2. p. strz. zdobyły na powrót Cegielnię. Po zajęciu Cegielni ruszyła 2. kompania 1. p. strz. kpt. Schwarzenberg-Czernego do przeciwataku, zdobywając dwór w Zboiskach. Kompania ta, posuwając się w dalszym ciągu przez wieś, wzięła dawne stanowiska na powrót. Na prawo od wymienionej kompanii brały udział w przeciwataku kompanie pplk. Hausnera, a mianowicie: 2. kompania 2 p. strz. od Zamarstynowa od tego mostku do gościńca i 9 kompania 2 p. strz., wsparte oddziałami baonu szturmowego wzdłuż gościńca. Po zdobyciu młyna Axelrada oddziały 30. pp i baonu szturmowego, wsparte ogniem „Hallerczyka”, zdobyły z powrotem fabrykę sztucznych nawozów. Wieczorem dawne linie były w całości w naszych rękach. Brzuchowice wieś, według meldunków własnych patroli, są wolne od nieprzyjaciela. Rusini znajdują się w Hamulcu. Na odcinku tym na ogół spokój.

Odcinek zachodni.

Sytuacja niezmienną.

Odcinek południowy.

O godz. 6³⁰ rano rozpoczęli Rusini w sile trzech sotni z 4 km. z północno-zachodniej strony atak na Sokolniki. Po godzinnej walce pierzchnął nieprzyjaciel w nieładzie, zostawiając w naszych rękach 2 km. z amunicją i przyborami, 18 zdrowych jeńców, 42 zabitych i 25 rannych. O godz. 8³⁰ rano atak ruski uderzył na Skniłów. I ten atak rozbił się o nasze linie. Artyleria nieprzyjacielska ostrzeliwała intensywnie całą wieś Sokolniki, Skniłów i wschodnią część Kulparkowa (na zakład Kulparkowski padło 6 strzałów). Po nader silnym przygo-

towaniu artyleryjskim uderzył nieprzyjaciel powtórnie o godz. 12¹⁵ na Sokolniki, tym razem od strony Solonki Wielkiej z widocznym zamiarem zaatakowania wsi od wschodu. Nieprzyjaciel usadowił się w bliskiej odległości na skraju lasu Zubrzyckiego, naprzeciw fortu. W czasie obydwóch ataków [oddział] działał z dobrym skutkiem własną artylerią, ostrzeliwując ruską artylerię jak i nieprzyjacielską piechotę i przyczynił się w znacznej mierze do gładkiego odparcia ataków. O godz. 9⁰⁰ wieczorem nastąpił spodziewany atak na fort, został jednak odparty. Prawie równocześnie odparła załoga Skniłowa napad nieprzyjacielski.

Wspólnie z atakiem na Sokolniki zaatakował nieprzyjaciel leśniczówkę na północ od Zubrzy, która niebawem dostała się w jego ręce. Z jej załogi (7. kompania 1. p. strz.) ocaleli tylko pojedynczy ludzie. Nacierając dalej, zajął nieprzyjaciel Kozielniki, w budce kolejowej nr 8 ustanowił placówkę z km. Linia własnych placówek biegnie (8. kompania 1. p. strz.) w Bednarówce 25 ludzi (trzy ma łączność szosą stryjską z Sokolnikami), leśniczówka na południe od „s” pisma „Persenkówka” i dwór Persenkówka (9. kompania 1. p. strz.), 10 ludzi na wschodnim bloku stacji Persenkówka.

Stąd biegnie linia ku wschodniemu skrajowi Snopek.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 115

1918 grudzień 28, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 32 Dowództwa Artylerii WP Komendanta pplk. M. Śniadowskiego

1. Zwrot materialu telefonicznego. Z chwilą zwinięcia 5. i 6. baterii 1. Pułku Artylerii zwróci oficer telefoniczny tego pułku na ręce referenta łączności Dowództwa Artylerii – 10 aparatów telefonicznych. Wyłożoną zaś sieć i materiał pomocniczy obejmą baterie 2. pułku zajmujące pozycje.

2. Rachunki za grudzień. Wszystkie pododdziały administracyjnie samodzielne mają włącznie z dniem 31 bm. wszystkie rachunki zamknąć i najdalej do dnia 3 stycznia 1919 r. przedłożyć je komisji kasowej.

3. Wykaz armatur. Rozkaz nr 8 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego. Podać natychmiast ilość żołnierzy w poszczególnych

oddziałach, ile oddziały te posiadają broni, karabinów, karabinów maszynowych, pistoletów, szabel, lanc, koni i dział oraz amunicji, należy równocześnie podać braki w uzbrojeniu i wyekwipowaniu, a więc ile brakuje karabinów (piechoty), karabinów maszynowych, pistoletów, amunicji, granatów ręcznych, szabel, lanc, rynsztunku, ubrań, butów, trzewików, kuchen polowych, wozów, koni, uprzęży, siodeł, namiotów.

Sztab Generalny w Warszawie żąda, by liczby te były podane dla każdego pułku i oddziału, osobno dla formacji frontowych, osobno dla tyłowych.

Sprawa awansów podoficerów byłych Legionów Polskich

Celem uregulowania sprawy awansów podoficerów byłych żołnierzy Legionów Polskich, którzy posiadają cenzus wykształcenia i kończyli szkołę oficerską, a dla jakichkolwiek powodów nie uzyskali stopni oficerskich, rozkazuję: wszystkie oddziały mają przesłać do końca br. następujące dane: imię i nazwisko, szarża, rok, miejsce urodzenia, wykształcenie, wykształcenie wojskowe, wstąpienie do legionów, opis służby, wynik głosowania w oddziałach (korpus oficerski drogą głosowania stwierdza czy podoficer godzien przyjęcia do korpusu oficerskiego), opinia dowódcy.

Z wykazami przesłać należy jako załączniki:

1. odpis metryki,
2. odpis świadectwa z ukończenia szkoły średniej (minimum 6 klas szkoły średniej lub równorzędnej),
3. świadectwo ukończenia szkoły oficerskiej, względnie protokolarne zaświadczenie dwóch oficerów danego pułku, stwierdzające ukończenie szkoły oficerskiej.

Jako szkoły oficerskie uznaje się:

- 1) szkoły oficerskie przy pułkach i oddziałach saperskich w 1916 i 1917 r.,
- 2) szkołę podchorążych w Bolechowie,
- 3) szkoły dla oficerów rezerwy z byłej c.k. armii w 1917 i 1918 roku.

Wykazy podoficerów, którzy mają cenzus, a nie ukończyli szkoły oficerskiej przedłożyć należy na osobnych arkuszach.

[Marceli] Śniadowski, ppłk

Odpis
CAW, I. 341. I, t. 108.

Nr 116

1918 grudzień 29, Lwów. – Rozkaz nr 29 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią gen. Tadeusza Rozwadowskiego

L. prez. 373. – Stwierdzenie szarży

Stwierdza się szarżę Szefa Oddziału Kwatermistrzowskiego IIIA Bronisława Mierki, jako pułkownika z rangą 1 listopada br. (Dziennik rozporządzeń osobowych obrony krajowej austriackiej nr 156 z dnia 11 listopada br.).

L. prez. 374. – Mianowanie

Mianuję jednor. plutonowego Leona Adamowicza z Oddziału Sztabowego Kwatermistrzostwa jednor. sierżantem; plutonowego Mariana Wilhelma Smutnego przydzielonego oficerowi kasowemu Kwatermistrzostwa sierżantem, oraz zatwierdzam sekcijnemu Władysławowi Latawcowi, przydzielonemu grupie Inżynierii Wojskowej (Oddział materiałów budowlanych) szarżę sekcijnego.

L. prez. 375. – Mianowanie

Mianuję szer. Adama Matkowskiego nadzorcę transportów piekarni WP, sekcijnym.

L. prez. 376. – Zwolnienie ze służby

Zwalnia się ppor. I. pułku strzelców dr. Stefana Wechsler-Wierzbowskiego ze służby w WP i oddaje się go do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w Warszawie. Wymieniony zgłosi się po dokumenty podróży do Adiutantury Kwatermistrzostwa.

L. prez. 377. – Urlopowanie

Udzielam 4 tygodniowego urlopu sierżantowi Leopoldowi Hantschlowi, celem kupna artykułów dla wojska.

L. prez. 378. – Prawo jednorocznej służby

Wszystkich żołnierzy WP, którzy ukończyli przynajmniej szkoły średnie, względnie równorzędne z nimi zakłady naukowe, uprawnia się aż do dalszego zarządzenia do noszenia na rękawach srebrnego paska z amarantową wypustką przez środek.

Do wyżej wymienionych zakładów należą oprócz wyższych szkół średnich, szkół realnych i seminariów nauczycielskich tak państwowych, jak i prywatnych z prawem publiczności, następujące zakłady naukowe:

1. Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie,
2. Akademia Rolnicza w Dublanach,
3. Szkoła Średnia Rolnicza w Czernichowie,
4. Wyższa Szkoła Lasowa [Leśna] we Lwowie
5. Akademia Handlowa we Lwowie,
6. Akademia Handlowa w Krakowie,
7. Szkoła Przemysłowa w Bielsku i w Krakowie,
8. Szkoła Budownicza w Krakowie.

Prawo przyznania noszenia paska, przyznaje komenda oddziału, zakładu etc. w którym żołnierz służy, po zbadaniu odnośnych dokumentów (świadcztw).

Co do równorzędności zagranicznych zakładów naukowych – jako też we wszystkich wypadkach wyjątkowych rozstrzyga Kwatermistrzostwo.

L. prez. 379. – Objęcie komend powiatów

Mianuję mjr. Mieczysława Łobodzińskiego, komendantem powiatu Mościska.
plk. Ferdynanda Fogta, powiatu Gródek Jagielloński,
plk. Karola Minasowicza, powiatu Cieszanów,
ppłk. Edwarda Szybalskiego, powiatu Rawa Ruska,
ppłk. Franciszka Kikała, powiatu Sanok.

Wymienieni oficerowie otrzymają przed odjazdem przepisy dotyczące urzędowania jako komendantów powiatów oraz dodatek do instrukcji służbowej dla komendantów powiatów i przewodniczących Komisji przeglądowej, co do czynności pokomisyjnych. Wymienieni oficerowie mają się udać na miejsce przeznaczenia 28 grudnia br. Dokumenty podróży wystawi kancelaria Kwatermistrzostwa.

L. prez. 380. I. 86. – Oficerowie i podoficerowie rachunkowi

Wszyscy oficerowie i podoficerowie, którzy ukończyli kurs rachunkowości legionowej lub odbyli praktykę przy legionowych oficerach kasowych, mają się jeszcze w ciągu tego miesiąca zgłosić osobiście w Intendenturze Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, ul. Ochronek 4 u ppor. Huberta.

L. prez. 381. – Komisja poborowa

Stan oficerów i personelu przy komisji poborowej we Lwowie normuje się następująco:

Komendant plk Józef Misch, lekarz kpt. dr Armatys Wiktor i por. dr Marian Maciejowski. Siły kancelaryjne: Władysław Terlecki, Józef Siekierski. Ordynansi: sekc. Edward Dębicki, szer. Adam Rogoziński, szer. Leon Łuciów.

Dalsze odnośne zarządzenia wyda Szef Oddziału III, na podstawie decyzji Kwatermistrzostwa.

L. prez. 382. O. W. 223. – Lotny oddział żandarmerii

Z dniem dzisiejszym utworzony zostaje „Lotny oddział żandarmerii”. Oddział ten podlega Komendzie Straży Ziemskiej a używany będzie do szczególnych poruczeń Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Do oddziału tego przydzielam jako komendanta rtm. Rudolfa Kawińskiego, (z prawami komendanta samodzielnego baonu) oraz por. Kazimierza Chodkiewicza z I. pułku strzelców, por. Zbigniewa Michalewskiego z Legii Oficerskiej w Przemyślu, por. Edmunda Mühlnera z I. szwadronu lwowskiego. Równocześnie przydzielam do tego oddziału plut. Władysława Święcickiego, z oddziału wyszkolenia karabinów maszynowych. Oddział ten formuje się i stacjonowany będzie w koszarach Straży Ziemskiej dla Galicji Wschodniej przy ul. Leona Sapiehy I.

Szczegółowe rozkazy co do sformowania oddziału otrzymają odnośne oddziały i osoby wprost w drodze służbowej.

Dla celów służbowych wymienionego oddziału przysługuje Komendzie Straży Ziemskiej prawo żądania wprost w urzędzie ruchu dostarczenie pociągu, który musi być oddziałowi najdalej w dwie godziny dostarczony.

L. prez. 383. – Zarząd nad warsztatami OS

Poruczam por. Adolfowi Czernemu, oficerowi kasowemu nadzór i zarząd nad warsztatami krawieckimi i szewskimi kwatermistrzostwa.

L. prez. 384. I. 87. Kurs wyszkolenia karabinów maszynowych

Kurs wyszkolenia karabinów maszynowych przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią tworzy samoistne ciało pod względem gospodarczym i rachunkowym.

Jako oficera prowiantowego przydziela się ppor. Antoniego Zielonkę, jako oficera kasowego pchor. Bolesława Zająca.

L. prez. 385. – Wezwanie

Ppor. wet. Stanisław Chmielowski, przydzielony Rozkazem nr 23 z dnia 18 bm. br. L. prez. 251, OW 145. do Oddziału Kawalerii, nie zgłosił się do dnia dzisiejszego do czynnej służby.

Wymieniony ma natychmiast do Oddziału Kawalerii odejść i wykonanie referatu weterynaryjnego pisemnie zgłosić.

L. prez. 386. OW 224. Tworzenie oddziału kawalerii

Dnia 26 listopada br. poruczono por. Lucjanowi Prekowi utworzenie oddziału kawalerii, przeznaczonego do działania na terenie Galicji Wschodniej. Na polecenie jednak szefa Sztabu Generalnego w Warszawie, powyższa organizacja zostaje z dniem 1 stycznia 1919 r. przyłączona do tworzącego się 6. pułku ułanów w Rzeszowie.

L. prez. 387. – Przydział

Przydzielam ppor. Henryka Dzendzela z kompanii sztabowej Brygady Lwowskiej do komendy powiatowej w Cieszanowie do dyspozycji ppłk. Minasowicza.

L. prez. 388. – Przydział

Przydzielam ppor. Władysława Orobkiewicza, z Dyrekcji Policji do Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, ze specjalnymi poruczeniami.

L. prez. 389. – Przydział

Przydzielam por. Aleksandra Lisiewicza, z 1. szwadronu kawalerii lwowskiej do Dowództwa Tyłów grupy płk. [Henryka] Minkiewicza¹, tak samo ppor. Tomasz Ochockiego, z 2. pułku strzelców na komendanta dworca Ustrzyki.

¹ Henryk Minkiewicz-Odrowąż, ps. „Wacław” (1880–1940), generał dywizji WP. Urodzony w Suwałkach, syn Kazimierza i Karoliny z Michałowskich. Studiował nauki przyrodnicze na Uniwersytecie w Petersburgu a następnie medycynę na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W sierpniu 1914 r. wstąpił do Legionów Polskich, walczył na froncie wschodnim w Karpatach. W grudniu 1918 r. został zastępcą dowódcy okręgu w Przemyślu, następnie dowódcą Grupy Operacyjnej na froncie ukraińskim. W latach

L. prez. 390. – Przydział

Przydzielam por. Jana Kulakowskiego, z 2. pułku strzelców do Adiutantury Kwatermistrzostwa.

L. prez. 391. – Przydział

Przydzielam pplk. Ludomira Pisarzyka z rezerwy oficerskiej jako przewodniczącego komisji super. do dyspozycji szefa Oddziału IIIA.

L. prez. 392. – Przydział

Przydzielam ppor. Wolkowickiego do ciężkich dział plk. [Ignacego] Ledóchowskiego².

L. prez. 393. – Przydział

Przydzielam dr. Karola Czerwińskiego (grupa C) z Komendy Etapu do kancelarii Kwatermistrzostwa.

L. prez. 394. – Przydział

Przydzielam ppor. Aleksandra Dembowskiego do dyspozycji szefa Intendentury Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 395. – Przydział

Przydzielam ppor. kasowego żandarmerii Jana Piątkowskiego do dyspozycji szefa Intendentury Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 396. – Przydział i zwolnienie ze służby

Przydzielam: lekarza ppor. dr. Stanisława Ostrowskiego do 1. p. strzelców, lekarza kpt. dr. Jakuba Eineiglera ze Szpitala Zapasowego nr 2. do Punktu Opatrunkowego nr 3. ul. Janowska,

lek. ppor. Bernarda Rappaporta do 2. pułku strzelców,

abs. medycyny Kazimierza Tyszkę do Punktu Opatrunkowego ul. Łyczakowska 1/6

lekarza por. dr. Henryka Nusbaum-Hilarowicza do 1. p. strzelców,

lekarza pplk. dr. Bronisława Obfidowicza ze Szpitala Zapasowego nr 1 do Punktu Opatrunkowego nr 7, Szkoła Przemysłowa.

lek. mjr. dr. Juliusza Michła do Punktu Opatrunkowego nr 8, Szkoła Kadecka,

lek. por. dr. Mariana Prusa-Strowskiego do 2. p. strzelców,

lek. dr. Demianowskiego jako komendanta stacji zbornej chorych na Dworcu Głównym,

1924 do 1929 organizator i dowódca Korpusu Ochrony Pogranicza. W 1939 r. osadzony w obozie w Kozielsku. Zginął w 1940 r. w Katyniu. P. Stawecki, *Słownik Biograficzny generałów...*, s. 222–223.

² Ignacy Ledóchowski (Halka-Ledóchowski) (1871–1945), generał dywizji WP. Urodzony 5 VIII w Loosdorf (Austria), był synem Antoniego oraz Józefy von Saliz-Izers. Po ukończeniu wojskowej szkoły realnej służył w armii austro-węgierskiej. Kształcił się również w Akademii Wojskowej we Wiedniu. W Wojsku Polskim od 1918 r. Od 1920 r. generał brygady, a od 1924 generał dywizji. W 1923 szef artylerii i uzbrojenia OK V Kraków. Członek Armii Krajowej, zginął w 1945 r. podczas ewakuacji obozu w Gross Rosen. P. Stawecki, *Słownik biograficzny generałów...*, s. 194–195.

lek. doc. dr. Wincentego Czarneckiego do Komisji Poborowej,
lek. por. dr. Witolda Tyczkę ze szpitala załogi do Szpitala Zapasowego nr 2,
lekarzy cywilnych dr. Maksymiliana Marguliesa, i dr. Julię Bikeles zwalnięm ze
służby w Szpitalu Zapasowym nr 2 jako niezaprzyśięzonych.

L. prez. 397. – Przydział

Przydzielam do Oddziału prasowo-statystycznego p. Stanisława Herzmanka jako referenta cywilnego, jednor. szer. Andrzeja Pronaszkę oraz Romana Zaleskiego (Grupa C.) bez poborów.

L. prez. 398. – Przydział

Przydzielam sierżanta Grzegorza Kierskiego z l. p. artylerii Wojsk Polskich do oficera kasowego Kwatermistrzostwa.

L. prez. 399. – Przydział

Przydzielam kapitana Maksymiliana Kopystyńskiego do Oddziału V Kwatermistrzostwa (Referent personalny).

L. prz. 400. – Przydział

Przydzielam szer. Witolda Łuczakowskiego, pełniącego służbę w 2. plutonie 4. pp, w koszarach przy ul. Zamarstynowskiej 1/7 do Krajowego Urzędu Odbudowy na czas 2-miesięczny, tj. do końca lutego 1919.

L. prez. 401. – Przydział

Przydzielam szer. Alfreda Neumanna z Komendy Etapowej Wojsk Polskich do Miejskiego Urzędu Gospodarczego we Lwowie.

L. prez. 402. – Przydział

Przydzielam ppor. zast. akcesisty prow. Jana Mikłaszewskiego z Komendy Wojskowej Operacji „Wschód” Oddział Wywiadowczy do dyspozycji Intendentury.

L. prez. 403. – Przydział

Przydzielam ppor. inż. Stefana Raczkowskiego z przeznaczeniem do organizacji tyłowej i ppor. Stefana Burzyńskiego – do grupy płk. Minkiewicza.

L. prez. 404. – Przydział

Przydzielam Stanisława Szczepańskiego (niezdolnego do służby wojskowej) bez poborów, do Intendentury Kwatermistrzostwa – dział aprowizacyjny.

L. prez. 405. – Przydział

Przydzielam ppor. Mariana Zaleskiego do oficera kasowego Kwatermistrzostwa z dniem 1 grudnia br.

L. prez. 406. Przydział

Przydzielam chor. Mariana Biernackiego do 5. pp z dniem 13 grudnia br.

L. prez. 407. – Przydział

Przydzielam por. Stanisława Bieleckiego z rezerwy oficerskiej do Rządowej Straży Bezpieczeństwa we Lwowie.

L. prez. 408. – Przydział

Przydzielam kpt. lekarza dr. Maurycego Fogla do komendy taborów.

(Wymieniony jest kpt. lekarzem b. armii austriackiej, a obecnie jako neutralny, poddany rumuński pozostaje aż do odwołania w służbie).

L. prez. 409. – Przydział

Przydzielam lekarza cywilnego dr. Malsburga do szpitala zapasowego w Gródku Jagiellońskim. Wymieniony pełni służbę od 1 grudnia br.

L. prez. 410. O. W. 225/VI. – Przydział

Przydzielam lekarza dr. Münza jako lekarza garnizonowego do Gródka Jagiellońskiego, anulując nominację jego jako lekarza 2. pułku strzelców. Równocześnie poruczam wymienionemu komendę Szpitala Zapasowego w Gródku Jagiellońskim. Szpital ten podlega wprost Kwatermistrzostwu (szef sanitarny).

L. prez. 411. – Przydział

Przydzielam ppor. Michała Ługowskiego z rezerwy oficerskiej do Kwatermistrzostwa, z tym że weźmie udział w kursie dla oficerów kasowych.

L. prez. 412. – Przydział

Przydzielam ppor. Zygmunta Kropa, ze Stacji Zbornej S. I. Kraków do Dowództwa Etapu we Lwowie.

L. prez. 413. – Przydział

Przenoszę z rezerwy oficerskiej do grupy plk. Minkiewicza kpt. Michała Remizowskiego, poruczników: Szurleja Mariana, Karola Lubicz Gruszeckiego, Józefa Strykowski, Witolda Jerzego Górkę, dr. Maksymiliana Frydeckiego, Antoniego Dziubińskiego, Juliana Czyżewskiego, Alfreda Tilschera, Juliusza Müllera, Antoniego Walochę; oficjale pocztowego dr. Wilhelma Friedberga; ppor. Pawła Frietza, Eugeniusza Borzęckiego, Adolfa Melichara, Stanisława Kopaczyńskiego, Mikołaja Gałagusa, Adolfa Hąsa, Ferdynanda (Fciwła) Müllera, Stanisława Wersznera, Józefa Kamińskiego, Józefa Hassnego, Piotra Czyżewskiego, Mariana Fuchsa, Emanuela Bojarskiego, Franciszka Deca, Mariana Berdaricha i Zygmunta Tabaczyńskiego.

Komenda rezerwy oficerskiej doniesie natychmiast o wykonaniu tego rozkazu.

L. prez. 414. – Sprostowanie

Prostuje się L. prez. 326 rozkazu nr 27 z dnia 24 grudnia 1918 r., z tym że zamiast kpt. lekarz dr Zygmunt Stobiecki ma być kpt. lekarz dr Zdzisław Stobiecki.

L. prez. 415. – Sprostowanie

Prostuje się OW 195 rozkazu nr 27, z tym że zamiast dr August Janowski ma być dr August Jaworski.

L. prez. 416. – Sprostowanie

Prostuje się L. prez. 353 rozkazu nr 28 z dnia 26 grudnia 1918 r., z tym że zamiast ppor. Ludwika Szwarcera ma być ponucznika.

KWATERMISTRZOSTWO

OW 226. – Ograniczenie przepustek nocnych dla żołnierzy

Ponieważ według sprawozdań organów bezpieczeństwa bardzo wielu żołnierzy garnizonu lwowskiego otrzymuje przepustki nocne, na podstawie których wałęsają się po domach nierządu, zarządza się, by wystawianie przepustek nocnych dla żołnierzy ograniczono do najkonieczniejszych wypadków.

OW 227. – Samowolne zmienianie przydziałów

Zachodzą liczne wypadki samowolnego zmieniania przydziału służbowego w ten sposób, że pewne osoby, którym otrzymany przydział nie dogadza, zgłaszają się do służby w innym oddziale, w którym rzekomo znajdują pomyślniejsze pomieszczenie; rzecz ta nabiera tym większego znaczenia w okoliczności, że ludzie ci zostają w wybranych sobie oddziałach przyjmowani.

Ze względów służbowych i dyscyplinarnych jest podobne postępowanie wprost szkodliwe, wobec czego komendanci oddziałów otrzymują zlecenie, szczególnie dobrowolnie zgłaszających się, zbadać czy ci się do komisji poborowej stawili, i czy w istocie do oddziału zostali przydzieleni. W razie niezgodności należy spowodować odstawienie do komisji poborowej względnie do przynależnego oddziału.

OW 228. – Osobiste świadczenia wojenne osób cywilnych

Na podstawie ustawy z 26 grudnia 1912. Dz. pp nr 236, utrzymanej w mocy przez Tymczasowy Komitet Rządzący, mogą być do osobistych świadczeń dla celów wojennych pociągnięci wszyscy zdolni do danej pracy cywilni mężczyźni, którzy nie ukończyli 50 lat życia, z wyjątkiem publicznych urzędników, naczelników gmin, duszpasterzy, adwokatów, notariuszów, lekarzy, aptekarzy i nauczycieli.

Jeśli nie można zapotrzebowania pokryć dobrowolnie zgłaszającymi się robotnikami, mają wojskowi Komendanci zwrócić się o dostawienie potrzebnej ilości robotników do odnośnej gminy. Jedynie na wypadek, jeśli gmina nie dostarczy wymaganych robotników lub jeśli niemożliwe liczyć w tym względzie na współdziałanie gminy, mogą osobiste świadczenia wojenne być przez wojskowość żądane wprost od obowiązanych do tychże świadczeń.

Wynagrodzenie za odnośne roboty wypłacić ma oddział, na którego żądanie roboty uskutecznił.

Wysokość wynagrodzenia robotników, których uważać należy za cywilne siły pomocnicze, unormowana została w punkcie I. 40. rozkazu nr 21. Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią z 15 grudnia 1918 r.

OW 229/VI. – Stacja ratunkowa

Odnosnie do rozporządzenia OW 134 rozkazu nr 22 z 17 grudnia br. podaje się do wiadomości, że Stację Ratunkową, załączoną w sieć telefoniczną, należy wołać przez centralę telefoniczną na Placu Bernardyńskim (dawna komenda korpuśna i Strażnicę Miejską, z którą Stacja Ratunkowa jest bezpośrednio połączona.

Wysyłanie dwóch dyżurnych sanitariuszek przez Szpital Zapasowy nr 1 Technika, ustaje z dniem dzisiejszym.

Opuszczanie Stacji Ratunkowej przez lekarza wojskowego jest surowo wzbronione – z wyjątkiem godziny od szóstej do siódmej i pół wieczorem, w którym to czasie obejmuje zastępstwo cywilny lekarz dyżurny.

OW 230/VI. – Zapotrzebowania na materiały opatrunkowe

Rozporządzenie Ministerstwa Spraw Wojskowych, Departament sanitarny nr 1456 z 23 grudnia br. podaje się do wiadomości: Departament Sanitarny otrzymuje najróżnorodniejsze, często sprzeczne zapotrzebowania na materiały opatrunkowe od różnych wojskowych i cywilnych osób ze Lwowa; bez odpowiedniego zaświadczenia Szefa Sanitarnego Komendy Lwowskiej.

Doszło również do wiadomości departamentu, że analogiczne zapotrzebowania wysyłane są do Krakowa.

Wobec tego powiadamia się, że dalsze zapotrzebowania winne nosić urzędowy charakter i winny być kontrasygnowane przez Szefa Sanitarnego, w przeciwnym bowiem razie uwzględnione nie będą.

OW 231/VI. – Zarządzenie sanitarne

Z powodu przerwania wodociągu miejskiego zarządza się:

Używanie wychodków w szpitalach dozwolone jest tylko dla chorych; do splukiwania muszli należy używać topionego śniegu. We wszystkich szpitalach i kasarniach należy założyć natychmiast dla zdrowych latryny. Z braku wody studziennej można używać do gotowania oraz celów użytkowych topionego śniegu, przesączonego przez kilka warstw gęstego płótna. Do picia można używać tej wody tylko po przegotowaniu, najlepiej w postaci lekkiej herbaty.

OW 232/VI. –VII. – Pobór spirytusu

Zlecenia na pobór spirytusu rektyfikowanego i do palenia ze wszystkich składów i rafinerii udziela jedynie Intendentura Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, ul. Ochronek 1/4.

Co do sposobu rozdziału pobranego spirytusu pomiędzy oddziały i zakłady sanitarne, porozumie się w krótkiej drodze Szef Sanitarny z Intendenturą, celem uniknięcia pewnych nieporozumień, które miały już miejsce.

OW 233/VI. – Pociągi sanitarne

Przypomina się istniejące przepisy co do pociągów sanitarnych, a mianowicie:

Wyłączna dyspozycja co do tych (tzn. wysłanie, wciągnięcie, przywrócenie) przysługuje tylko szefowi oddziału sanitarnego przy odnośnym TGO w porozumieniu z komendantem pociągu i odnośnym DOLK – Dzielenie pociągów sanitarnych jest nadal wykluczone. O ile miałyby wyjść w tym kierunku zmiany – wyda się osobne rozkazy.

OW 234 VI. – Wydawanie lekarstw i środków sanitarnych – Uzupelnienie

Karty zapotrzebowania lekarstw i środków sanitarnych wystawianych przez formacje, które nie pozostają w związku administracyjnym z komendami szpi-

talnymi, należy przedkładać Szefowi Sanitarnemu – wydział aptekarski – w dwóch egzemplarzach, z których jeden pozostanie w biurze wydziału aptekarskiego, drugi zaś przedłożony zostanie odnośnej aptece względnie składowi.

Przypomina się, że w kartach zapotrzebowania należy leki i środki sanitarne podawać oddzielnie.

OW 235. – Zarządzenia sanitarne

Punkt OW 23/VI. Rozkazu nr 11 z dnia 4 grudnia br. znosi się.

OW 236. – Radio-telegraf

Wedle rozkazu sztabu generalnego w Warszawie – 0. 271. z dnia 11 grudnia 1918, komunikacja radiotelegraficzna wszystkich stacji stoi pod kontrolą Sztabu Generalnego. Komunikowanie się z zagranicą dozwolone jest tylko przez stację w Warszawie. Inne stacje mogą się porozumiewać tylko w sprawach służbowych.

OW 237. – Centrale telefoniczne

Obsada central telefonicznych i wewnętrzna służba manipulacyjna podlega jedynie referentowi służby łączności przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Kwatermistrzostwo bez względu na to, w rejonie której komendy dana centrala się znajduje. Komendy powyższe zobowiązane są jednak do przyjęcia personelu telefonicznego odpowiedniej centrali w stan prowiantowy do użyczenia potrzebnej pomocy (opalenie lokalu).

OW 238. – Wykazy broni i amunicji

Stosownie do rozkazu nr 11. (OW 26/II) miały wszystkie oddziały podlegające Naczelnemu Dowództwu Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią przedłożyć, do dnia 7 grudnia br. szczegółowe wykazy posiadanej broni i amunicji będącej w użyciu i zapasie.

Ponieważ do dnia dzisiejszego nadesłały tylko niektóre oddziały powyższe wykazy, przeto przypomina się ów rozkaz, z tym że:

1) wszystkie oddziały podlegające Naczelnemu Dowództwu Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, oddziały Kwatermistrzostwa od I–XII, oraz Komenda Placu i Komenda Etapu mają przysłać do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią oddział II, szczegółowe wykazy posiadanej broni i amunicji w użyciu i w zapasie.

2) Wykazami tymi mają być objęte wszystkie poszczególne pododdziały, które z tytułu służby frontowej czy zafrontowej (warta, kancelaria, magazyn, warsztat, rezerwa) jakkolwiek broń posiadają.

3) Wykazami tymi ma być objęta broń lub amunicja zepsuta względnie będąca w naprawie.

4) Wykazy te mają być przedłożone najpóźniej do dnia 30 grudnia.

5) Dalsze wykazy stanu broni mają być nadsyłane w każdy poniedziałek do godz. 4⁰⁰ po południu.

6) Za wykonanie powyższego rozkazu są osobiście odpowiedzialni poszczególni komendanci grup i oddziałów.

OW 239. – Zamawianie map

1) Do biura kartograficznego bywają wnoszone zamówienia z nieodpowiednimi oznaczeniami żądanych map.

Celem uniknięcia nieporozumień załącza się dla oddziałów do dzisiejszego rozkazu szkice orientacyjne generalnych specjalnych map Galicji, podług których zamówienia mają być uskutecznione.

Uwzględniając bardzo nieznaczny zapas map, niektórych części Galicji, tak generalnych jak też specjalnych, mogą być tylko żądania niezbędnie potrzebnych obszarów, tylko w najkonieczniejszej ilości uwzględnione – aż do czasu nadejścia zamówionych znacznie większych zapasów, tyczy się to osobliwie kolony map specjalnych i generalnych od Jarosławia na południe (Przemyśl, Dobromil, Ustrzyki Dolne aż do Unwar) jako też map Lwowa specjalnych i Lwowa z okolicą – generalnych i specjalnych.

2) Plany miasta Lwowa

Oficerowie przybywający z innych garnizonów, a nie znający Lwowa, mogą otrzymać plan miasta z wykazem ulic i placów w biurze kartograficznym, Plac Bernardyński, gmach Komendy Wojskowej IIp.

3) Mapy „polityczny podział Galicji”.

Biura, w których są powyższe mapy potrzebne, mogą je dostać w biurze kartograficznym.

4) Zamówienia map załatwiać można tylko w drodze służbowej.

OW 240. – Serie liczb transportowych

Pojedynczym Dowództwom Okręgów linii kolejowych przeznacza się następujące stałe serie liczb transportowych, a mianowicie:

- 1) Dowództwo Okręgu linii kolei w Krakowie od 1000 do 1999.
- 2) Dowództwo Okręgu linii kolei w Warszawie od 2000 do 2999.
- 3) Dowództwo Okręgu linii kolei w Radomiu od 3000 do 4999.
- 4) Dowództwo Okręgu linii kolei w Chełmie od 5000 do 5999.
- 5) Dowództwo Okręgu linii kolei we Lwowie od 6000 do 8000.

OW 241. – Zapotrzebowanie lekarzy weterynarii

Wszystkie oddziały, które posiadają konie i potrzebują lekarzy wet., zwracać się mają z odnośnym żądaniem do referenta wet., ul. Fredry 4a II p., podając zarazem ilość koni, nazwę oddziału i miejsce postoju. Oddziały zaś, które posiadają 2–20 koni, zechcą się zwracać o pomoc lekarską wet. do tych oddziałów, które w pobliżu się znajdują i lekarzy wet. w stanie własnym mają.

OW 242/VII–XI. – Szpitale końskie

Szpitaly końskie pod względem służby zewnętrznej, zaopatrzenia i zaprowiantowania ludzi i koni podlegają Intendenturze, pod względem weterynaryjno-sanitarnym referentowi weterynaryjnemu, zaś pod względem wojskowym referentowi taborów.

OW 243. – Odsyłanie koni wyleczonych

Ustanawiam następujący porządek odsyłania ze szpitali wyleczonych koni:

Po ukończonej kuracji zdrowe konie mają być niezwłocznie oddane właściwym oddziałom. W tym celu szpital zawiadamia dowództwo oddziału, prosząc o przesłanie ludzi dla zabrania koni. Jeżeli po upływie pięciu dni oddział nie zgłosi się po konie, mają one być niezwłocznie przesłane do kadry taborów przy ul. Janowskiej I/21.

OW 244/XI. – Konie niezdolne do służby

1) Konie, które uległy nie nadającemu się do szpitalnej pielęgnacji wypadkowi (ciężki postrzał, złamanie nogi itd.) mają być dostawione do rzeźni wojskowej na Gabrielówce.

2) Konie słabe mają być dostawione do wojskowego szpitala ul. Kochanowskiego I/67, konie słabe na parchy do szpitala ul. Balonowa I/8. Jeżeli koń nie jest zdolny do transportu lub odległość do najbliższego szpitala wynosi więcej jak 30 km, ma być koń oddany za kwitem najbliższej gminie do pielęgnacji.

3) Konie, choć zdrowe jednak tak osłabione, że są niezdolne do żadnej służby, mają być odsyłane do Kadry Taborów, ul. Janowska.

O wpływie koni ad 3 ma Kadra Taborów donosić periodycznie referentowi spraw i ewidencji koni ul. Fredry 4a. Komisja poboru i przydziału koni, konie te zaklasyfikuje na:

a) konie, które będą mogły uzyskać zdolność do służby w niedługim czasie (o czym kadra taborów zawiadomi odpowiedni oddział z którego koń pochodzi);

b) konie, które jako zupełnie do służby niezdolne mają być z wolnej ręki sprzedane. Prawo kupowania takich koni mają w pierwszym rzędzie ci, którym konie zostały zarekwirowane dla celów wojskowych (handlarze koni są wykluczeni).

Cenę wywołania ustanowi komisja poboru koni. Konie te mają odnośnie do rozkazu nr 17 z dnia 10 grudnia br. OW 91/IV, przed oddaniem nowemu właścicielowi znak „WN”. Wykaz sprzedanych koni (których ma być uwidoczniła kwota osiągnięta ze sprzedaży) przedłoży Komenda Kadry Taborów z końcem każdego miesiąca referentowi spraw i ewidencji koni.

OW 245/XI. – Wykaz koni zarekwirowanych

Celem uzupełnienia ewidencji, mają wszystkie oddziały nadesłać wykaz przez siebie zarekwirowanych koni, referentowi spraw i ewidencji koni ul. Fredry I/4a.

Wykaz ma zawierać: liczbę porządkową, maść, rodzaj użytku, cenę szacunkową i nazwisko właściciela.

OW 246. – Usunięcie koni zabitych

W podwórzu Koszar Ferdynanda leży pięć sztuk zabitych koni, które przez oddział artylerii tamże stacjonowały, mają być natychmiast wywiezione do rakarni miejskiej w Gabrielówce.

Wykonanie tego rozkazu zgłosić do referenta weterynaryjnego.

OW 247. I. 88. Nadużywanie dystynkcji oficerskich

W myśl rozkazu nr 21 z dnia 15 grudnia 1918 l. 40 ustalono pobory dla lekarzy, absolwentów medycyny, inżynierów etc. pełniących służby fachowe a nie obowiązanych do służby wojskowej. Na podstawie tego rozkazu wiele z wymienionych wyżej osób nosi dystynkcje oficerskie odpowiadające gażom przez nich pobieranym. Zwraca się zatem uwagę, że noszenie dystynkcji przysługuje tylko oficerom. Osoby wymienione wyżej, nie mają prawa noszenia odznak oficerskich aż do ścisłego uregulowania tej kwestii.

OW 248. – Sprostowanie

Prostuje się O/W 145 rozkazu nr 23 z dnia 18 grudnia br., z tym że jeńców wojennych należy celem przesłuchania przysyłać wprost do Oddziału Wywiadowczego, a nie jak mylnie podano do Stacji Zbornej

OW 249. I. 89. – Zobowiązania pieniężne

Zwraca się uwagę dowódcom i referentom wszystkich zakładów i oddziałów wojskowych, że wszelkie zobowiązania pieniężne, tudzież wszelkie umowy, które mają wiązać polski skarb wojskowy, muszą być przed podpisaniem przedłożone do przejrzenia Intendenturze Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, Lwów, ul. Ochronek 4, w przeciwnym razie należności nie będą im wypłacane a skutki prawne takiej umowy poniesie dowódca i odnośny referent.

I. 90. – Funkcjonariusze woj. Rządu Polskiego i Ministerstwa Spraw Wojskowych w Wiedniu. Dodatek miesięczny

Uwzględniając trudne warunki materialne, normuje się w myśl rozp. Dziennika Rozkazów Wojskowych nr 10 z dnia 11 grudnia br. pkt. 232, aż do odwołania następujące dodatki miesięczne dla funkcjonariuszy Wojskowych Rządu Polskiego i Ministerstwa Spraw Wojskowych w Wiedniu:

General pełnomocnik Rządu Polskiego 300 Mk (450 koron).

Attache wojskowy przy Poselstwie Polskim 200 Mk (300 koron).

Poza tym wszyscy oficerowie przydzieleni do poselstwa Polskiego otrzymują strawne z dodatkiem żywnościowym w wysokości unormowanej dla miasta Warszawy 4–6 Mk, tj. 15 K dziennie.

Prawo do tych dodatków przysługuje tylko tym oficerom, którzy rozkazem właściwego dowództwa (władzy) przydzieleni zostali do Poselstwa Polskiego w Wiedniu.

I 91. – Przydział w stan zaprowiantowania

W uzupełnieniu OW 194 rozkazu nr 27, przydzielam Oddział prasowo-statystyczny w stan zaprowiantowania Urzędu Gospodarczego nr I.

Za zgodność:

[Adam] Bienkowski, rtm.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

Awizo CLXXI

Nabożeństwo dla żołnierzy odbędzie się w niedzielę, dnia 29 grudnia o godz. 9⁰⁰ przed południem w kościele garnizonowym (oo. Jezuitów).

Oddziały wolne od służby, prowadzone przez oficerów, wezmą udział w tym nabożeństwie.

Awizo CLXXII

Oddział, względnie zakład wojskowy, w którym się znajduje obecnie:

1. sekc. Marian Kwaśkiewicz, lat 21, legionista z Krakowa, który dnia 3 grudnia rzekomo pełnił służbę przy pociągu pancernych nr 1, oraz

2. sekc. Stanisław Baudo, lat 20, legionista z Krakowa, który dnia 2 grudnia br. przyjechał rzekomo pociągiem prowiantowym nr 162 do Lwowa, zawiadomi bezzwłocznie Sąd Polowy we Lwowie, ul. Sakramentek 1/14, o obecnym przydziale względnie miejscu pobytu wymienionych, z powołaniem się na L.Cz.K. 22/18.

Awizo CLXXIII

Ppor. wet. Maryjewski ma się natychmiast zgłosić u referenta weterynaryjnego Fredry 4 a II p., celem otrzymania rozkazu.

Awizo CLXXIV

Podporucznik Sas-Świstelnicki zgłosi się natychmiast w Adiutanturze Kwatermistrzostwa.

Awizo CLXXV

Oddział, w którym się znajduje ppor. Butz, zawiadomi o tym Żandarmerię Polową, ul. Zielona 1/6. (rtm. [Kazimierz] Świącicki).

Wzywa się ppor. Butza, by bezzwłocznie zgłosił się do służby u rtm. Świącickiego.

Awizo CLXXVI

Unieważnia się legitymację Nr 18, wystawioną przez Dowództwo Dworca Podzamcze we Lwowie dla szer. Jana Koguta.

Awizo CLXXVII

Oddział, w którym znajduje się Władysław Kinałski (15 lat, wstąpił do wojska dnia 16 grudnia br.) doniesie o jego losie Adiutanturze Kwatermistrzostwa.

Awizo CLXXVIII

Podporucznik Włodzimierz Lempicki zgubił w nocy z dnia 24 grudnia na 25 grudnia br. w drodze z Rzeszowa do Przemyśla portfel zawierający prócz kwoty 1500 K także: 1) Kartę wojskową legionów, 2) odpis rozkazu nominacyjnego, 3) legitymacja z kadry rtm. Krynickiego z podpisem por. Drozdowskiego i kilka dokumentów podróży. Wszystkie papiery są wystawione na nazwisko por. Włodzimierza Lempickiego.

Osoby legitymujące się wspomnianymi papierami należy aresztować.

Awizo CLXXIX

Unieważnia się legitymację nr 188, opiewającą na nazwisko: Stanisława Rózkówna, siła pomocnicza.

Oryginał

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 117
1918 grudzień 29, Lwów. – Rozkaz nr 9
Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym por. Krechowiecki

W dyrekcji kancelarii operacyjnej: ppor. Kalicki

Nominacje: plut. rach. Jana Leopolda Papierkowskiego mianuję z dniem dzisiejszym sierżantem rachunkowym z pozostawieniem na tym samym przydziale służbowym.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 118
1918 grudzień 29, Lwów. – Komunikat Sztabu
Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

Wczoraj o godzinie 3⁰⁰ po południu rozpoczął nieprzyjaciel na froncie od Krzywczyc do Sichowa ogólny atak, ostrzeliwując równocześnie artylerią miasto.

W odcinku Krzywczyc i Pohulanki atak nieprzyjacielski odparto. Ukraińcy cofnęli się, zostawiając kilkadziesiąt trupów i rannych.

Walki na linii Pasięki Miejskie i Persenkówka trwały do późnej nocy. Dziś rano o godzinie 7⁰⁰ zaatakował nieprzyjaciel Mszanę. Załoga dworca i blokowi powstrzymali go, po czym nieprzyjaciel widząc nadjeżdżający nasz transport, umknął w stronę Bartatowa. Skutkiem walk nastąpiło drobne uszkodzenie toru, które do kilku godzin będzie usunięte.

Przerwa w oświetleniu elektrycznym ustąpi wkrótce po ukończeniu niezbędnych napraw, do czego zarząd zakładu elektrycznego energicznie się zabrał.

Druk
CAW, 444. 1, t. 1.

Nr 119

1918 grudzień 29, Lwów. – Meldunek Komendy
Brygady Lwowskiej na 28 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Sytuacja bez zmiany. Słaby ogień na całej linii. Placówka w Kościarni obserwowała oddziały ruskie, przesuujące się z Laszek Murowanych na Krzywczycze. Wysunięty własny patrol z km. starał się tym ruchom przeszkodzić.

Odcinek zachodni.

Bez zmiany.

Odcinek południowy.

Do godz. 3⁰⁰ rano (23 XII) wykonano przełożenie linii obronnej na Kulparków. 6. kompania 2. p. strz. obsadziła odcinek od drogi Wuleckiej, po drogę Kulparkowską włącznie, wzdłuż południowego skraju Kulparkowa 4. kompania 1. p. strz. obsadziła folwark Kulparkowski, Cegielnię i Betoniarnię. Ruchy te zostały wykonane po ataku nieprzyjacielskim na Persenkówkę, który nastąpił o godz. 8⁰⁰ wieczorem. Po gwałtownym przygotowaniu artyleryjskim uderzyli Rusini z trzech stron na Persenkówkę. Pod naciskiem przeważających sił cofnęła się 8. kompania 1. p. strz. ku Rogatce Stryjskiej, jej kompania zaś rtm. [Romana] Abrahama z kilkoma ludźmi przez Elektrownię. O godz. 10³⁰ wieczór trzymano linię: Rogatka Stryjska – Zofiówka. W godzinę potem zostało nawiązane stałe połączenie ze wszystkimi oddziałami, przez wysłaną rezerwę oficerską (17 oficerów). Pociąg pancerny nadjechał o godz. 11⁰⁰ w nocy i strzelał skutecznie.

O godz. 12⁰⁰ w nocy odmaszerował kpt. Drobnowicz z przyslaną kompanią por. Majkowskiego. Około 8⁰⁰ godz. rano poczęli Rusini się wycofywać małymi grupkami z Persenkówki do dworu w Kozielnikach. Resztki kompanii rtm. Abrahama zajęły przy pomocy pociągu pancernego swoje wczorajsze stanowiska. Wysłana kompania dembicka, pozostała w tyle jako rezerwa. Straty własne i nieprzyjaciela znaczne. Por. Iwo Skalkowski-Nałęcz poległ śmiercią bohaterską, ppor. Józef Mazanowski w bohaterskiej walce ciężko ranny.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 101.

1918 grudzień 29, Lwów. – Raport sytuacyjny kpt. Bernarda Monda dla Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich

Nieprzyjaciel miał wedle raportów patrole obsadzone: Budka kolejowa nr 8 około 30 ludzi i jeden karabin maszynowy, domki na prawo od budki i dwór Kozielniki również 1 karabin maszynowy i około 200 do 300 ludzi. Nieprzyjaciel ostrzeliwał moje pozycje artylerią i ogniem karabinów maszynowych, podczas takiego ostrzeliwania został raniony jeden z moich najdzielniejszych oficerów ppor. Adam Świtalski, oficer zasługujący ze wszech miar na pochwałę i uznanie. Proszę o przyspieszenie awansu ppor. Świtalskiego na porucznika, co mu się całkiem słusznie należy.

Wieczorem około godz. 8⁰⁰ nieprzyjaciel rozpoczął atak na Persenkówkę i na moje prawe skrzydło (willa Krogulskiego) po ciężkim przygotowaniu artyleryjskim. Atak ten został ze stratami dla nieprzyjaciela odparty. Persenkówka jednak została przez nieprzyjaciela zajęta. Ja natychmiast zawinąłem moje prawe skrzydło w kierunku Zofiówki i uzyskałem przez wsadzenie w lukę rezerwy oficerskiej, połączenie z kompanią por. Majkowskiego, jako też później z kompanią rtm. Abrahama, który posunął się dalej na Bednarówkę.

Około godz. 1⁰⁰ próbował nieprzyjaciel raz jeszcze podejść i został znowu odparty.

Od godz. 3⁰⁰ do godz. 5⁰⁰ rano ostrzeliwała nas artyleria nieprzyjacielska. Przy odpieraniu ataków nieprzyjacielskich odznaczyli się podchorąży Edward Nagiera, komendant karabinu maszynowego.

29 grudnia

O godz. 9⁰⁰ rano udałem się z patrolem złożonym z 10 ludzi i 2 oficerów (ppor. Bogucki i ppor. Tadeusz Nittman) w kierunku Budki nr 8 i po zbliżeniu się do budki zaatakowałem i zdobyłem ją.

Nieprzyjaciel uciekł do dworu w Kozielnikach. Natychmiast otworzyłem ogień i po chwili otworzył nieprzyjaciel ze swojej strony silny ogień z karabinów maszynowych z następujących miejsc: 1 karabin stoi w pierwszym domku na prawo od budki, 2 karabin stoi na skraju lasu, 3 karabin i 4 stoi w dworze w Kozielnikach, 5 karabin stoi na drodze prowadzącej do Lwowa z Sichowa.

Podczas tego patrolu odznaczyli się specjalnie: ppor. Bogucki, sierż. Mossor, sekcyjni Mościcki i [Stefan] Jankowski, strzelcy Kozłowski, [Jan] Święch, Płoskon, Pieniszczak, Grasiczyński, Bogucki, Szczudłowski.

Proszę o pochwałę dla wyżej wymienionych.

[Bernard] Mond, kpt.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 104.

Nr 121

1918 grudzień [29], Wiedeń. – Depesza prezydenta Rady Narodowej
Republiki Zachodnio-Ukraińskiej E. Petruszewicza do
amerykańskiego sekretarza stanu
w sprawie wycofania wojsk polskich z Galicji¹

Rząd polski w Warszawie w dalszym ciągu wysyła do Galicji Wschodniej w dużych ilościach oddziały wojskowe. Jego celem jest obalenie przy pomocy wojska dawnego ukraińskiego państwa halickiego, utworzonego znowu na swym terytorium przez naród ukraiński w oparciu o prawo narodów do samostanowienia, a obecnie ukonstytuowanego jako „Zachodnio-Ukraińska Republika”² – oraz przyłączenia jej gwałtem do polskiego państwa. Naród ukraiński w Galicji walczy rozpaczliwie z tą wrogą inwazją i wzywa na próżno – jak dotąd – pomocy, która by zahamowała gwałcenie prawa do autonomii narodowej i doprowadziła do rozejmu z Polakami. Gen. Rozwadowski, głównodowodzący w Galicji, wydaje rozkazy aresztowania spokojnych obywateli ukraińskich jako zakładników; inne pogromy są nawet bardziej zastraszające, dochodzi do rękoczynów i prześladowania Ukraińców w najbardziej brutalny sposób, podczas gdy polscy emisariusze prowadzą u rządów sprzymierzonych oraz w prasie kampanię najbardziej nieprawdopodobnych oszczerstw i kłamstw przeciwko ukraińskiemu narodowi Zachodnio-Ukraińskiej Republiki, aby zapobiec każdemu neutralnemu krokowi, który mógłby być uczyniony przez Rządy Wysokiej Ententy. Podobnie armia rumuńska okupowała ukraińską część Bukowiny i przyłączyła ją do Rumunii w imieniu króla Ferdynanda. Ludność ukraińska Wschodniej Galicji i Bukowiny pragnie jedynie osiągnąć na swoim narodowym terytorium prawo do autonomii, uznane przez prezydenta Wilsona i przez Wysoką Ententę, a ja jako przewodniczący Ukraińskiej Rady Narodowej we Lwowie wzięłem na siebie zaszczyt prosić uprzejmie Wysokie Rządy Sojuszników, by zechciały przynaglić rządy Warszawy i Bukaresztu do natychmiastowej ewakuacji Wschodniej Galicji przez oddziały polskie oraz ukraińskiej części Bukowiny przez armię rumuńską w celu zahamowania okropnego rozlewu krwi i umożliwienia ludności ukraińskiej wyżej wymienionych rejonów swobodnego wykonania bez ograniczeń – jak to uczyniły inne narody dawnej monarchii au-

¹ PPC II, s. 420, tłum. z ang. Tekst wysłany z Wiednia nie był datowany. W Waszyngtonie otrzymano notę 29 XII 1918.

² 3 I 1919 w Stanisławowie nastąpiło połączenie Zachodnio-Ukraińskiej Republiki Ludowej z Ukraińską Republiką Ludową nad Dnieprem w jedną Ukraińską Republikę Ludową, której Dyrektoriat ogłosił ten fakt w proklamacji z 22 I 1919. Tekst franc. proklamacji znajduje się w KNP 147, 151. Tekst polski opublikowano w Mo, 30 I 1919, a także w pracy L. Wasilewskiego, *Ukraińska sprawa narodowa w jej rozwoju historycznym*. Warszawa 1925, s. 196–197. W korespondencji dyplomatycznej pojawia się nadal Zachodnio-Ukraińska Republika Ludowa lub mowa jest o prowincji zachodniej URL.

stro-węgierskiej – jej praw do samookreślenia w zrozumieniu zasad popiera-
nych przez Ententę.

dr Eugeniusz Petruszewicz

Tekst publikowany: *Sprawy polskie...*, t. II, s. 224–225.

Nr 122

1918 grudzień 30, Lwów. – Rozkaz nr 10
Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym: mjr Władysław Smolarski
W dyrekcji kancelarii operacyjnej: ppor. Radecki

Nominacje: Mianuję sierżanta pilota Tadeusza Kominkowskiego, sierżanta
Michała Weselego i sierżanta Antoniego Zelte – sierżantami sztabowymi, star-
szego żołnierza Edwarda Kotylaka sekcijnym, szeregowca Kazimierza Szpi-
czakowskiego starszym żołnierzem, wszystkich z dniem 1 stycznia 1919 r. przy
eskadrze lotniczej nr 3.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Dodatek do rozkazu nr 10

-Należy pouczyć wszystkie podwładne oddziały, by od czasu do czasu odno-
śni komendanci pouczali podwładnych im żołnierzy, aby z jeńcami wziętymi do
niewoli obchodzono się jak do tej pory dobrze, humanitarnie i po ludzku. Przez
złe obchodzenie się spowoduje się to, że żołnierze ukraińscy na przyszłość nie
byliby skłonni z łatwością poddawać się, gdyby ich doszły wiadomości o złym
traktowaniu jeńców na tej stronie. Natomiast jeńcy wojenni, co do których
stwierdzono, iż wobec żołnierzy polskich lub ludności dopuszczali się jakich-
kolwiek nadużyć, będą pociągnięci pod prawo wojenne.

Trzeba utrzymywać stale opinię dobrego obchodzenia się z jeńcami ukraiń-
skimi, co jest ważnym momentem psychologicznym dla nieprzyjaciela, którego
zapal wojenny w ostatnich czasach widocznie poczyna ostygąć.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis
CAW, 341. 1, t. 87.

Nr 123

1918 grudzień 30, Lwów. – Meldunek Komendy Brygady Lwowskiej na 29 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Od Zniesienia do Brzuchowic słaby ogień. Placówka nasza na kocie 351 została o godz. 10¹⁵ rano zaatakowana przez ruski oddział z km. Odparto ich.

Rzęsna Polska została trzykrotnie w ciągu dnia zaatakowana. Wszystkie ataki odparto w zupełności. Leśniczówka, która dostała się przejściowo w ręce nieprzyjaciela, odbita. W pościgu za nieprzyjacielem zajęto Rzęsnę Ruską, którą częściowo spalono. W dalszym ataku przekonano się, że Kozice wolne.

Odcinek zachodni.

Bez zmian.

Odcinek południowy.

Patrole wywiadowcze meldują: w Basiówce 200–300 żołnierzy i 3 km.; w Sokolnikach 300 żołnierzy i sotnia kawalerii, która o godz. 15³⁰ po południu atakowała wzdłuż gościńca Sokolniki – Kulparków. Ogień km. zmusił ich do odwrotu. Sokolniki podpalili Rusini w trzech miejscach. Przed silnym atakiem nieprzyjacielskim cofnięto naszą placówkę z Brzeziny na pozycję między klasztorem a dworem.

Przy zapadającym zmroku Rusini przygotowywali jednogodzinny ciężki ogień artyleryjski jako atak na Skniłów, atak ten jednak nie nastąpił. Z resztą noc minęła spokojnie.

Dziś rano 30 XII zapowiedziany atak na Cegielnię koło Zboisk nie nastąpił, silny atak ruski na Persenkówkę z ciężkimi stratami nieprzyjaciela odparty.

Szef Stabu

Odpis

CAW, I. 341, 1, t. 101.

Nr 124

1918 grudzień 31, Lwów. – Raport sytuacyjny kpt. Bernarda Monda z walk o Kozielniki dla Dowództwa 1. Pułku Strzelców Lwowskich

O godz. 3³⁰ po południu wysłałem patrol na przedpole w kierunku budki kolejowej nr 8, składający się z podoficera i 7 ludzi. Patrol podsunawszy się na odległość kilkudziesięciu kroków pod budkę, wyparł atakiem i obrzuceniem granatami ręcznymi placówkę ukraińską w sile 10 ludzi, która cofnęła się do Kozielnik.

Z okopów na torze kolejowym patrol ostrzeliwał cofającego się nieprzyjaciela tak długo, dopóki nie zauważono ruchu oskrzydłającego silniejszych oddziałów ze wsi.

O godz. 5³⁰ wycofał się patrol bez strat, wspomagany celnym ogniem naszych karabinów maszynowych, ostrzeliwując się nieprzyjacielowi uparcie.

Ofiarą ściągniętego na siebie ognia karabinów maszynowych padł ciężko ranny plutonowy Juliusz Otto i lekko ranny sekc. Bronisław Witkowski.

Na pochwałę zasłużyli: sekc. Witkowski, strzelcy: Smolak, Czekałowski, Schmidt, Tadeusz Sztuka, Walzer.

[Bernard] Mond, kpt.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 104.

Nr 125

1919 styczeń 1, Lwów. – Rozkaz nr 1 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią – odezwa Józefa Piłsudskiego

Pierwszy raz spędzamy Nowy Rok w wolnej Polsce, od stukilkudziesięciu lat nie mieliśmy takiego Nowego Roku. W ciągu tego wieku nieraz ziemia nasza spłynęła krwią żołnierza w bohaterskich walkach o wolność, walkach, które kończyły się klęską i zakuciem w coraz cięższe kajdany. Teraz, gdy wolni spotykamy Rok Nowy, uchylamy przede wszystkim czoła przed naszymi ojcami i dziadami, którzy chociaż w walce ulegli przemocy, przekazali jednak swym potomkom nieugięte dążenie do tego samego celu, który im w boju i twardej służbie żołnierskiej przyświecał.

Żołnierze! Polska nowa, Polska wolna zrodziła się z upadku najpotężniejszych mocarstw, z rozbicia najsilniejszych armii; były to armie naszych zaborców, naszych ciemnych. Pozostał z tego upadku i rozbicia tak wielkiego, jakiego nie zna dotąd świat, chaos, który nas otacza zewsząd, który wdiera się i do nas i do dusz naszych.

Wśród tego rozprzężenia wznosić musimy budowę siły zbrojnej Polski dla obrony Jej granic, dla zabezpieczenia nieograniczonej przez nikogo obcego swobody urządzenia się we własnym już domu. Nielatwe to zadanie, niełatwa to praca, jednak dokonać jej musimy wbrew wszystkiemu na świecie, wbrew przede wszystkim naszym nałogom i przyzwyczajeniom wyniesionym z czasów niewoli, z czasów służby u obcych.

Żołnierze! W tej pracy jesteście i powinniście się zachować jak w boju, oddając dla niej wszystkie swe siły! Niech każdy żołnierz zacząwszy od najwyższego dowódcy, kończąc na najświeższym rekrucie pamięta, że od jego sumienia i pracy, od jego wysiłków zależy, czy zabezpieczymy narodowi to, czego po nas żołnierzach, naród cały spodziewać się ma prawo: niezależności i pełnej swobody urządzenia się po swojemu w wolnej ojczyźnie.

Żołnierze! W dzień Nowego Roku życzę wam wszystkim byśmy się za rok mogli w spokojnej i zjednoczonej Polsce z dumą powołać na dokonaną dzisiaj pracę.

Józef Piłsudski

Powyzszy rozkaz ogłosić przed frontem wszystkich podwładnych mi oddziałów.

Za zgodność:

[Adam] Bieńkowski rtm.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

Szef Adiutantury kwat.

Oryginał

CAW, I. 341. 1, t. 3.

Nr 126

1919 styczeń 1, Lwów. – Rozkaz nr 1

Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym: por. Krechowicki

W kancelarii operacyjnej: por. Hendrychowski

Kompania saperów lwowskich: Wszyscy byli saperzy, minerzy i pionierzy, którzy się znajdują w różnych oddziałach Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego, mają być oddani do 1. kompanii saperów lwowskich bezwzględnie i bez wyjątku. Koszary saperów naprzeciw Domu Inwalidów, przy ul. Kleparowskiej.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

**1919 styczeń 1, Lwów. – Raport mjr. Karola Baczyńskiego
dowódcy 2. batalionu 1. Pułku Strzelców Lwowskich
do Dowództwa Brygady Lwowskiej dotyczący przebiegu walk
pod Skniłowem 30 grudnia 1918 roku**

Dnia 30 grudnia 1918 od godz. 9⁰⁰ rano ostrzeliwał nieprzyjaciel ogniem artyleryjskim moją wysuniętą placówkę, znajdującą się w klasztorze Skniłowskim, tudzież wsie Skniłów i Skniłówek.

Ogień huraganowy, kierowany przez obserwatora umieszczonego na wieży w Sokolnikach był nadzwyczaj trafny i skuteczny. Pociskami swymi rozwalił nieprzyjaciel w zupełności wschodnią ścianę klasztoru przy drodze Sokolniki – Basiówka i zmusił tym samym umieszczoną tamże załogę do opuszczenia klasztoru.

Ogniem artylerii nieprzyjacielskiej zranionych zostało 8 żołnierzy 3. kompanii porucznika Czadka [Zygmunta Csadka], a w kompanii szturmowej zabity 1 żołnierz plutonowy i 3 strzelców zranionych, z nich jeden ciężko.

W akcji brała udział jedna bateria dział polowych i 1 bateria haubic. Oddano co najmniej 1000 strzałów.

Byłem obecny na pozycji w Skniłowku od godz. 10⁰⁰ do 12³⁰ w południe przy żołnierzach, przy czym zauważyłem, że obserwacja nieprzyjacielska była tak dokładna, iż skierowano ogień na punkty, w których rozlokowani byli żołnierze, gdzie stała rezerwa, gdzie mieściła się komenda 5. kompanii i gdzie umieszczone były tabory wraz z kuchnią. W drodze powrotnej do Kulparkowa został mój koń zraniony w szyję kulą szrapnelową.

Moja wysunięta placówka ostrzeliwana przez artylerię nieprzyjacielską i przez 2 km., a atakowana od frontu, okrążona od lewego skrzydła musiała się cofnąć w ordynku na główną linię obronną.

Po opuszczeniu pierwszej linii wykonał nieprzyjaciel kilka silnych ataków na prawe moje skrzydło, tj. na kompanię szturmową.

Wszystkie ataki odparte z wielkimi dla nieprzyjaciela stratami – według meldunków kpt. [Stanisława] Zagórskiego i porucznika Zegana padło kilkudziesięciu Ukraińców i także liczba jest rannych.

Ataki nieprzyjacielskie skierowane były od lasu po prawej stronie gościńca od strony klasztoru, a nieprzyjaciel podsunął się na 300–400 kroków od naszych linii.

Pod wieczór linia nieprzyjacielska cofnęła się do klasztoru i pierwszych chat przysiółka Brzezina. Ataki nieprzyjacielskie skierowane były ponadto na nasze centrum (od strony lasu) i na placówkę „Plebania” – ataki odparto. W czasie walki został ranny na plebanii komendant sekcji 5. kompanii sierżant Majewski.

Ogień artyleryjski porwał wszystkie połączenia telefoniczne i dopiero około godz. 10⁰⁰ w nocy zdołano linię naprawić i przywrócić kontakt z komendą baonu.

W dworze Skniłów, gdzie kwaterowała kompania szturmowa, zniszczyły granaty nieprzyjacielskie dach i ściany budynku i uszkodziły aparat telefoniczny.

Silny ogień nieprzyjacielskiej artylerii widocznie celowy i celny oddział deprimująco na przemęczonych służbą żołnierzy, jednak większy procent trzyma się dobrze, czego dowodem, że wszystkie ataki piechoty odparto.

W ataku na wysuniętą placówkę, która następnie się cofnęła na prawe swoje skrzydło, brało udział co najmniej 500 Ukraińców i 3 karabiny maszynowe.

Celem należytej obrony placówki konieczne jest skuteczne współdziałanie artylerii i to ciężkiego kalibru, która by miała za zadanie zdemolować wieżę kościelną w Sokolnikach i uniemożliwić dokładną obserwację.

Dalej należałoby zdemolować klasztor przy drodze Skniłów – Basiówka, haubicami ostrzelać dokładnie nieprzyjacielski punkt koncentracyjny – Basiówkę i ostrzelać skutecznie cały przysiółek Brzezinę i wszystkie chaty na drodze Skniłów – Brzezina.

Nadto melduję, że w południe zgłosił się z placówki Merkury u komendanta kompanii szturmowej podporucznik Wolak z około 30 żołnierzami i km. lecz o godz. 3⁰⁰ nie zameldowawszy się u nikogo odszedł wraz ze swoim oddziałem.

Tego samego dnia brał udział w bitwie pod Bednarówką mój oddział z 4. kompanii w sile 53 ludzi z 1 km. pod dowództwem porucznika Wrony.

Oddział ten poniósł w tej ofensywnej potyczce dotkliwe straty, a mianowicie: 4 zabitych, 17 rannych, 2 wziętych do niewoli i 20 zaginionych. Oddział ten przesunięty został z mojego odcinka na odcinek przyległy kpt. Drobniewiczza na rozkaz komendy pułku.

[Karol] Baczyński, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 95.

Nr 128

1919 styczeń 1, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 31 grudnia 1918 r.

Odcinek północny.

Względny spokój.

Odcinek zachodni.

Nieprzyjaciel, który zdołał przejściowo usadowić się w Łapajówce, zmuszony o 2⁰⁰ w nocy śmiałym przeciwatakiem do bezładnej ucieczki. Ogień nieprzyjacielskiej artylerii na Zimną Wodę trwa dalej.

Odcinek południowy.

Przez cały dzień pozostawał odcinek 2. baonu 1. p. strzelców pod silnym ogniem nieprzyjacielskiej piechoty i artylerii. Ogień artylerii dochodził czasowo do ognia huraganowego. Wszystkie ataki odparto, zadając nieprzyjacielowi dotkliwe straty. Jednak i własne straty były duże.

O godz. 5⁴⁵ rano nieprzyjaciel zaatakował wzdłuż toru kolejowego Persenkówkę. Atak odparto. Nieprzyjaciel dostawszy się na 50 kroków przed własny km. zostawił na pobojowisku 14 zabitych, 6 rannych, 2 jeńców 1 km. i 6 pancerzy dla piechoty.

O godz. 3³⁰ po południu wysłany patrol obrzucił budkę nr 8 granatami ręcznymi i śmiałym atakiem wyparł stamtąd ruską placówkę. Przed oskrzydłającymi ruchami silniejszych sił nieprzyjaciela, własny patrol cofnął się z powrotem, silnie ostrzeliwany przez KW.

O godz. 12⁰⁰ w nocy obrzucił nieprzyjaciela i najbliższą okolicę komendy brygady granatami i szrapnelami. Jeden granat wpadł w dom tuż obok komendy.

Dołącza się raport bojowy mjr. [Karola] Baczyńskiego [brak raportu].

Szef sztabu

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 129

1919 styczeń 2, Lwów. – Rozkaz operacyjny nr 2 Komendy 1. Pułku Strzelców Lwowskich mjr. Michała Pomian-Cieńskiego

W celu ostatecznego uregulowania obsady odcinków należących do 1. p. strzelców lwowskich, ujednostajnienia komendy, zmniejszenia odcinków baonów, a tym samym stworzenia przy każdym baonie rezerwy w sile jednej kompanii, wydaję następujący rozkaz, który w przeciągu 24 godz. musi zostać wykonany.

1. Komendanci baonów po otrzymaniu tego rozkazu porozumieją się osobiście lub przez adiutantów w jaki sposób przeprowadzą zmianę stanowisk kompanii na odcinkach.

2. Cały odcinek 1. p. strzelców lwowskich sięgający od Cegielni obok gościńca wiodącego ze Lwowa do Sichowa do toru kolejowego Lwów – Stryj, dzielę w następujący sposób:

- 1. baon zabezpiecza odcinek od Cegielni obok gościńca prowadzący do Sichowa (łączy się z prawym skrzydłem 5. pp, tj. lewe skrzydło 1. baonu znajduje się tam, gdzie znajdowało się lewe skrzydło 9. kompanii kpt. [Bernarda] Monda) sięga aż do gościńca wiodącego ze Lwowa do Stryja włącznie.
- 2. baon łączy się z prawym skrzydłem 1. baonu i sięga od drogi wiodącej z gościńca gródeckiego do Skniłówka, do Cegielni na zachodnim krańcu Kulparkowa włącznie.
- 3. baon utrzymuje łączność z 2. baonem, obsadza Skniłówek i Skniłów do toru kolejowego Lwów – Stryj. Szuka łączności z Zimną Wodą.
- 3. Bataliony o ile to będzie możliwe – postarają się celem ułatwienia orientacji umieścić kompanie wedle ich liczb porządkowych, zaczynając od lewego skrzydła.
- 4. Przybyły baon Radomski, zostaje rozdzielony między trzy baony 1. p. strz. w ten sposób, że do każdego przydzielona zostanie jedna kompania. Decyzję, którą kompanię otrzyma który baon, pozostawiam kpt. Prawdzikowi – komendantowi baonu radomskiego.
- 5. Komendy baonów ściagną do siebie swoje oddziały karabinów maszynowych. To samo dotyczy telefonów. Nastąpi to za ustnym porozumieniem komend baonów.
- 6. Ppor. [Kazimierz] Mryc odpowiada mi za połączenia telefoniczne między baonami, jako też za to, by jak najszybciej przeprowadzone zostały połączenia telefoniczne między kompaniami a baonami. Te linie telefoniczne muszą natychmiast po ukończeniu nowego przegrupowania funkcjonować.
- 7. Kompania szturmowa zostaje wycofana i uda się do Szkoły Kadeckiej, dokąd uda się również 4. kompania baonu radomskiego, jako rezerwa pułkowa do dyspozycji pułku.
- 8. 4. kompania 2. p. strz. lwowskich wraz z dwoma do niej należącymi karabinami maszynowymi, pozostaje jak dotąd w 2. baonie.
- 9. Wszystkie inne oddziały nie należące do pułku, względnie do baonu radomskiego, udadzą się do Bursy im. Felicji Boberskiej, gdzie oczekują na dalsze rozkazy.
- 10. Aż do odwołania rozkazu ma w każdym baonie znajdować się w rezerwie kompania 1. p. strzelców lwowskich – kompania radomska w każdym baonie pozostaje aż do wydania dalszych zarządzeń w pierwszej linii.
- 11. Taktycznie kompanie radomskie podlegają komendom baonów, do których są przydzielone, administracyjnie zaś kpt. Prawdzikowi, komendantowi baonu radomskiego.
- 12. Kpt. [Jan] Prawdzik zarządza, by pobieranie środków żywności dla jego baonów odbywało się tam, gdzie te środki żywności pobiera 1. p. strzelców lwowskich, a to celem uniknięcia ewentualnych różnic w aprowizowaniu ludzi.
- 13. Kpt. Prawdzik ma w sprawach pieniężnych, umundurowania i uzbrojenia zwracać się wprost do Komendy Grupy Operacyjnej gen. Józefa Leśniewskiego.

14. Kpt. Drobiewicz po połączeniu kompanii rtm. Abrahama z kompanią por. Obertyńskiego, podzieli ten oddział na dwie części, z których jedną wcieli do swego baonu jako 8. kompanię pod komendą przydzielonego dzisiejszym rozkazem z Legii Oficerskiej do pułku por. Ostrowskiego.

Wszystkie karabiny maszynowe, jako też aparaty telefoniczne byłej kompanii rtm. Abrahama pozostają przy 3. baonie.

Rozkaz ten otrzymują: 1., 2., 3. baon.

Pan mjr [Karol] Baczyński poda jego treść do wiadomości kpt. Prawdzikowi.

Za zgodność
Laudyn, ppor.

Komendant pułku
[Michał] Pomian-Cieński, mjr

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 104.

Nr 130

1919 styczeń 2, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 35 Dowództwa Artylerii Wojsk Polskich pplk. M. Śniadowskiego

1. **Mianowanie.** Mianuję zbrojmistrza II klasy Józefa Daszkiewicza, przydzielonego do lwowskiego pułku ciężkiej artylerii polowej zbrojmistrzem I kl. z dniem 1 stycznia 1919 r.

2. **Przydział.** Przydzielam zbrojmistrza Józefa Kontę z 15. cm baterii lwowskiej pułku ciężkiej artylerii polowej do baterii 10,4 cm tego samego pułku.

3. **Zwolnienie.** Szer. Wilhelm Stankiewicz z 4. baterii pułku artylerii polowej zostaje z dniem dzisiejszym zwolniony jako zupełnie do służby wojskowej niezdolny (D).

4. **Przydział kąpeli.** Rozkazem dziennym nr 56 Komendy Miasta i Placu został dzień 5 stycznia 1919znaczony na kąpiel dla oddziałów artylerii. Wysłać po 120 ludzi, co godzinę od 8⁰⁰ rano począwszy, do łaźni wojskowej w browarze Kisielki, ul. Żółkiewska.

5. **Dystynkcje.** Zauważyłem, że podchorążowie noszą srebrne epolety, jako też odznaki na czapce, przysługujące oficerom. Ponieważ noszenie odznak, które nie przysługują danemu żołnierzowi sprzeciwia się jak najbardziej elementarnym zasadom dyscypliny, przeto zarządzam, aby komendanci poszczegół-

nych oddziałów osobiście się przekonali, czy wszyscy podoficerowie, a w szczególności podchorążowie noszą należne im dystynkcje.

6. Raporty poranne. Od dziś przysyłać będą komenda 5. p. artylerii polowej oraz lwowski pułk artylerii ciężkiej raporty poranne obejmujące wszystkie im podległe pododdziały – zawsze do godz. 2⁰⁰ po południu. Dywizja krakowska pułku ciężkiego przedkłada również o tej samej porze raport ze stanu swego i baterii wprost do Dowództwa Artylerii. Prowadzeniu raportów porannych trzeba zwrócić szczególną uwagę, tak by każdą zmianę, przyrost poszczególnych pododdziałów łatwo można było odczytać. Formularze dotychczasowe, pułk artylerii polowej przedkłada jak dotychczas.

7. Mundurowanie. Rozkazem organizacyjno-operacyjnym nr 76 Dowództwa unormowane zostało umundurowanie ludzi należących do 4. pułku artylerii polowej. Komenda pułku musi bezwarunkowo jak najrychlej wejść w kontakt ze swoją baterią kadrową w Tarnowie, której olbrzymie zapasy stoją wyłącznie do dyspozycji pułku. Wszelkie wydawanie mundurów z baterii kadrowej ciężkiego pułku zostaje z dniem dzisiejszym wstrzymane.

Marceli Śniadowski, ppłk

Odpis

CAW, 341. 1, t. 108.

Nr 131

**1919 styczeń 3, Lwów. – Rozkaz nr 2
Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią
gen. dyw. Tadeusza Rozwadowskiego**

L. prez. 1. – Pochwalne uznanie

Poszczególnym oddziałom Straży Ziemskiej z powiatu lwowskiego udzielałam pochwałę za obowiązkową, gorliwą i najlepszym skutkiem uwieńczoną działalność na posterunku podczas napadu ukraińskiego.

L prez. 2. – Stwierdzenie

Stwierdzam, że mjr SG Władysław Smolarski, szef sztabu Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego zajmuje to stanowisko od dnia 8 grudnia 1918 r.

L. prez. 3. – Stwierdzenie szarży

Stwierdzam, że ppor. Edwardowi Sas-Świstelnickiemu przydzielonemu obecnie do oddziału automobilowego pancernego przysługuje szarża porucznika.

L. prez. 4. – Stwierdzenie szarży

Stwierdzam, że jednor. plut. Janowi Wisłockiemu przydzielonemu do kwatery Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią przysługuje szarża podchorążego.

L. prez. 5. – Zatwierdzenie szarży

Zatwierdzam Adamowi Chelczyńskiemu ze szwadronu Kawalerii Lwowskiej szarżę ppor. sanitarnego.

L. prez. 6. – Stwierdzenie szarży

Stwierdzam, że Marianowi Roch-Bordunowi z oddziału wartowniczego WP we Lwowie przysługuje szarża sierżanta.

L. prez. 7. – Stwierdzenie szarży

Stwierdzam, że pchor. Mieszkowi Kretowiczowi de Rossini z Oddziału automobilów pancernych WP przysługuje szarża podporucznika.

L. prez. 8. – Stwierdzenie

Stwierdzam, że ppor. Józef Obertyński pełni służbę od 8 XI 1918 r. przy Kompanii Sztabowej gen. dyw. Tadeusza Rozwadowskiego.

L. prez. 9. – Mianowanie

Mianuję sekc. Emilianą Kosteckiego i sekc. Józefa Pukasa sierżantami.

L. prez. 10. – Urlopowanie

Udzielam ppor. Janowi Neugebauerowi 4-tygodniowego urlopu dla poratowania zdrowia.

L. prez. 11. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam ułana Elgina Scotta obco poddanego ze służby w Wojsku Polskim. Zwolniony jako angielski poddany, zaciągnął się w szeregi polskie tylko na czas walki o odbicie miasta Lwowa.

L. prez. 12. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem 27 XII 1918 r. ze służby w Wojsku Polskim jednor. szereg. Bogusława Lewickiego ze względu na stan zdrowia.

L. prez. 13. — Zwolnienie ze służby

Zwalniam por. Władysława Kowalczyka ze służby Rządowej Straży Bezpieczeństwa i przydzielam go do Stacji Zbornej Oficerów przy Komendzie Miasta i Placu we Lwowie.

L. prez. 14. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem dzisiejszym bez prawa pobierania dalszych poborów z Wojska Polskiego por. wet. Mariana Prus-Strowskiego, dotychczasowego dowódcę szpitala koni nr 2.

L. prez. 15. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem 31 grudnia 1918 kapitana Ottona Zendera z referatu szkód wojennych z czynnej służby wojskowej przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią i stawiam go do dyspozycji Ministerstwa Wojsk Polskich w Warszawie.

L. prez. 16. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem 31 grudnia 1918 ze służby w WP na czas nieograniczony rtm. Dominika Potockiego z Oddziału XII A, demobilizacja rzeczowa.

L. prez. 17. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam ze służby wojskowej inż. Wacława Gąsiora, oddział IVA Kwatermistrzostwa jako niezdolnego do służby wojskowej na podstawie świadectwa lekarskiego Szpitala Załogi we Lwowie.

L. prez. 18. – Przydział

Przydzielam ppor. wet. Michała Jordana z Rzeźni Miejskiej do szpitala koni nr 2, jako dowódcę. Wymieniony zgłosi się u referenta weterynaryjnego rtm. Rheina celem zgłoszenia objęcia służby i otrzymania bliższych informacji.

L. prez. 19. – Przydział

Przydzielam plut. Mikołaja Procaka z 5. kompanii etapowej, ul. Karola Ludwika 1/1;
szer. Stanisława Maciąga z 5. kompanii etapowej;
szer. Kazimierza Tomaszewicza z 5. kompanii etapowej, ul. Karola Ludwika 1;
sekc. Stanisława Jastrzębskiego z Komendy Prowiantury ul. Bogusławskiego 3;
plut. Edwarda Stankiewicza z Komendy 30 pp.;
sekc. Mariana Łopucha z kompanii sztabowej, ul. Klonowicza 1/14, do Oddziału Sztabowego gen. dyw. Rozwadowskiego.

L. prez. 20. – Przydział

Przydzielam do Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, szer. Stanisława Mosiaka z dniem 31 grudnia 1918 r.

L. prez. 21. – Przydział

Przydzielam jednor. ochot. szer. dr. Aleksandra Dubieńskiego (uznanego za zdolnego do służby pomocniczej C), z rezerwy pisarskiej przy baonie etap. we Lwowie, do pełnienia służby przy Tymczasowym Komitecie Rządzącym we Lwowie.

L. prez. 22. – Przydział

Przydzielam ppor. rach. Henryka Domosławskiego do Komendy Etapowej Wojsk Polskich we Lwowie jako oficera kasowego;

Ppor. Bolesława Dąbrowskiego, jako oficera kasowego, do Szpitala Zapasowego nr 2 we Lwowie;

Sierz. Emila Laurosiewicza, jako prowadzącego kancelarię, do pralni Wojsk Polskich ul. Janowska 31;

Jednor. ochotnika dr. Tadeusza Osińskiego, jako oficera kasowego, do Komendy Parku Automobilowego przy ul. Szymonowiczów 1;

Por. Juliusza Kruczka jako oficera prow., ppor. Karola Mateja jako oficera kasowego a pchor. Tadeusza Nowotnego jako zastępcę oficera kasowego do I. szwadronu lwowskiego;

Kpt. rachunkowego Franciszka Pichura jako oficera kasowego, por. rachunkowego Józefa Żołyńskiego jako tegoż zastępcę, a ppor. rachunkowego Hugona Konwalinka jako oficera prowiantowego do Komendy Straży Ziemskiej na Galicję Wschodnią;

Por. Edwarda Kulpińskiego jako oficera kasowego do Szpitala Zapasowego we Lwowie;

Jednor. szer. Henryka Filipa jako siłę pomocniczą do kancelarii Parku Lotniczego we Lwowie;

Ppor. Aleksandra Witeszczaka jako oficera kasowego a ppor. Stanisława Schmidta jako oficera prowiantowego do dowództwa oddziału wartowniczego we Lwowie.

L. prez. 23. – Przydział

Przydzielam por. Bogusława Kuryłowicza do 6. pułku ułanów w Rzeszowie.

L. prez. 24. – Przydział

Przydzielam por. rachunkowego Mariana Strutyńskiego jako oficera kasowego do Stacji Zbornej Wojsk Polskich we Lwowie. Por. Strutyński zamelduje się bezzwłocznie u komendanta Stacji Zbornej.

L. prez. 25. – Przydział

Przydzielam plut. Adama Pragera, tymczasowo jako podoficera rachunkowego do szpitala końskiego nr 2, ul. Balonowa 2;

Jednor. szer. Wiktora Kasprzyckiego do zakładu umundurowania oficerów;

Szer. Stanisława Mgleja do szpitala końskiego nr 2, ul. Balonowa 2.

L. prez. 26. – Przydział

Przydzielam sierż. rachunkowego Karola Osińskiego do Urzędu Gospodarczego Wojsk Polskich Dworzec Główny;

szer. Antoniego Piotrowskiego z I. baonu etapowego do zakładu umundurowania oficerów Wojsk Polskich;

plut. Władysława Matlaka z Rządowej Straży Bezpieczeństwa do aresztu polowego do dyspozycji oficera kasowego.

L. prez. 27. – Przydział

Przydzielam por. Jana Kowickiego z Komendy Etapowej do Intendentury Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, jako komendanta rzeźni wojskowej;

Por. Józefa Hornunga, tymczasowego komendanta rzeźni miejskiej, do Piekarni Thoma, jako komendanta tejże; por. Hornung odda w ciągu dnia jutrzejszego urządowanie por. Janowi Kowickiemu;

Sierż. prowiantowego Ludwika Pietrasa do Domu Inwalidów do pomocy oficerowi prowiantowemu.

L. prez. 28. – Przydział

Przydzielam ppor. Adama Łysakowskiego z „nadzoru piekarń i młynów” do młyna Axelrada.

Por. Michała Petrykiewicza do Stacji Zbornej Oficerów.

Oficjała prow. dr. Stefana Juńskiego do dyspozycji Szefa Intendentury Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 29. – Przydział

Przydzielam lek. por. Mieczysława Kowalewskiego ze szpitala zapasowego 2 do batalionu radomskiego kpt. Prawdzika (Szkoła Sobieskiego).

L. prez. 30. – Przydział

Dla celów rachunkowych stwierdza się, że szereg. Wilhelm Waligórski został przydzielony do drukarni państwowej z dniem 11 XII 1918 r.

L. prez. 31. – Przydział

Przydzielam jednor. sierż. Eugeniusza Riemera ze Straży Bezpieczeństwa do Intendentury Kwatermistrzostwa (kontrola rachunkowa).

L. prez. 32. – Przydział

Przydzielam szer. Kazimierza Sobolewskiego z I. batalionu etapowego Wojsk Polskich do Komendy Miejskiej Straży Obywatelskiej.

L. prez. 33. – Przydział

Przydzielam podchor. Stanisława Maniaka, wachmistrza sztabowego Jakuba Dietricha. jednor. sekc. Kopacza, jednor. szereg. Kazimierza Pawłowskiego i szereg. Antoniego Piotrowskiego do zakładu umundurowania oficerów.

L. prez. 34. – Przydział

Przydzielam kpt. Michała Simona, z dniem dzisiejszym z rezerwy oficerskiej do Oddziału III A uzupełnień, jako przewodniczącego komisji poborowej na powiat Cieszanów, Rawa Ruska i Żółkiew.

L. prez. 35. – Przydział

Przydzielam lekarza por. dr. Ludwika Csałę do komendy taborów z dniem 20 grudnia 1918 r.

L. prez. 36. – Przydział

Przydzielam plut. Stanisława Kotusińskiego z I. pułku artylerii polowej Lwów, 5. bateria – do III eskadry lotniczej.

L. prez. 37. – Przydział

Przydzielam por. dr. Majewskiego z Komendy Placu do Rządowej Straży Bezpieczeństwa.

L. prez. 38. – Przydział

Przydzielam starszego ogniomistrza Stanisława Siekierskiego i plut. Mieczysława Siekierskiego do Dowództwa Artylerii Wojsk Polskich we Lwowie.

L. prez. 39. – Przydział

Przydzielam lek. por. Włodzimierza Koskowskiego do I. szwadronu I. p. ułanów lwowskich.

L. prez. 40. – Przydział

Przydzielam ppor. Piotra Dudę z rezerwy oficerskiej do 1. baonu etapowego we Lwowie.

L. prez. 41. – Przydział

Przydzielam dr Dorotę Goldmann do szpitala garnizonowego do Oddziału IV (wenerycznego) jako lekarkę.

L. prez. 42. – Przydział

Przydzielam ppor. Platona Bałabana z 2. baonu 1. pułku strzelców lwowskich i plut. Franciszka Romaniszyna z lotnego oddziału Żandarmerii Polowej (posterunek Zamarstynów) do Kwatermistrzostwa.

L. prez. 43. – Przydział

Przydzielam por. Stefana Zubczewskiego do Oddziału II (Uzbrojenie) Kwatermistrzostwa.

L. prez. 44. – Przydział

Przydzielam ppor. Bronisława Grabowskiego do 1. baonu etapowego Wojsk Polskich we Lwowie z dniem 25 grudnia 1918 r.

L. prez. 45. – Przydział

Przydzielam por. Waleriana Chorkawego z Rządowej Straży Bezpieczeństwa we Lwowie do Stacji Zbornej Oficerów a por. Stanisława Dobrowolskiego z rezerwy oficerskiej do Rządowej Straży Bezpieczeństwa we Lwowie.

L. prez. 46. – Przydział

Zwalniam por. Jakuba Zeigera z Legii Oficerskiej jako niezdolnego do służby frontowej i przydzielam go do Żandarmerii Polowej.

L. prez. 47. – Przydział

Przydzielam kpt. dr. Michała Orzechowskiego do komisji zbadania i uporządkowania uzbrojenia oddziałów podległych Naczelnemu Dowództwu Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 48. – Przydział

Przydzielam ppor. [Jana] Olechowskiego, Kwiatkowskiego, Orlickiego i pchor. Sklepińskiego do oddziału technicznego brygady lwowskiej.

L. prez. 49. – Przydział

Przydzielam jednor. plut. Masławskiego do biura paszy (Gremium), aż do zlikwidowania tej instytucji.

L. prez. 50. – Przydział

Przydzielam por. Wiesława Sokołowskiego z 1. brygady lwowskiej do Komendy Artylerii Wojsk Polskich we Lwowie.

L. prez. 51. – Przydział.

Przydzielam kpt. Ludwika Hickiewicza, na podstawie Rozporządzenia Sztabu Generalnego w Warszawie Op. nr 16420 z 28 XII i w myśl Dz. R. nr 12 dekret 320 z dn. 26 XII 1918 r. punkt 2. – do kadry baonu saperów Wojsk Polskich w Przemyślu.

L. prez. 52. – Przydział

Przydzielam ppor. Zygmunta Hartleba z 1. Brygady Lwowskiej do precyzyjnych warsztatów rusznikarskich we Lwowie.

L. prez. 53. – Przydział

Przydzielam ppor. Artura Dumnickiego z 30. pp. do eskadry lotniczej L. 3. jako rysownika i kartografa.

L. prez. 54. – Przydział

Przydzielam por. audytora dr. Mariana Stampfla do Oddziału VII Kwatermistrzostwa.

L. prez. 55. – Przeniesienie

Przenoszę sierż. rachunkowego Jana Krajewskiego z pralni Wojsk Polskich do aresztu polowego do dyspozycji oficera kasowego;

Plut. rach. Adama Filipa, z aresztu polowego do pralni Wojsk Polskich, jako podoficera rachunkowego.

Wymienieni zameldują się bezzwłocznie u swoich komendantów.

L. prez. 56. – Zarządzenie

Zarządzam, by ppor. Witold Ostrowski, przydzielony Rozkazem nr 29 z dnia 28 XII 1918 r. do 1. pułku strzelców, dalej pełnił tam służbę.

L. prez. 57. – Sprostowanie

Prostuje się L. prez. 432 Rozkazu nr 30, z tym że zamiast jednor. szer. Józef Kóhn ma być jednor. szer. Józef Kühn.

L. prez. 58. – Sprostowanie

Prostuje się L. prez. 396. Rozkaz nr 29 z dnia 28 XII 1918 r., z tym że zamiast lekarza ppor. dr. Stanisława Ostrowskiego ma być ppor. sanitarny Stanisław Ostrowski.

KWATERMISTRZOSTWO

OW. 1. – Organizacja i zakres działania dotychczasowej Komendy Placu, obecnie Komendy Miasta i Placu we Lwowie

Zakres działania Komendy Miasta i Placu we Lwowie obejmuje:

I. Sprawy ewidencyjne

1. Ewidencja wszelkich komend wojskowych stacjonowanych we Lwowie.
2. Ewidencja oficerów Wojsk Polskich przebywających we Lwowie, a) służbowo i stale, b) przez Lwów przejeżdżających.
3. Pensjonistów wojskowych jako też wypłata poborów tymże zaliczkowo w ramach norm austr.-węgier.

II. Wydawanie legitymacji

1. Na pobyt we Lwowie członkom armii sprzymierzonych oraz członkom byłej armii austriackiej nieobowiązującym do służby w Wojsku Polskim.
2. Wydawanie przepustek na wyjazd ze Lwowa osobom cywilnym.

III. Oddział zapasowy

1. Dla wojskowych armii sprzymierzonych i armii austr.-węgier.

IV. Stacja zborna

1. Dla oficerów.
2. Dla żołnierzy.

V. Sprawy kwaterunkowe

1. Ewidencja zajętych i wolnych koszar, magazynów, mieszkań oficerskich i innych obiektów wojskowych.
2. Zakwaterowania zbiorowe i pojedyncze w porozumieniu z cywilną władzą, o ile to dotyczy obiektów niewojskowych.
3. Likwidowanie świadczeń z tytułu kwaterunków.

VI. Służba garnizonowa

1. Utrzymywanie w ewidencji i zaciąganie wszelkich wart stałych we Lwowie.
2. Dyscyplina wojskowa w garnizonie, kontrolowanie wszystkich wart, służba na rogatkach miasta Lwowa.
3. Ochotnicza Legia Obywatelska.
4. Nadzór nad służbą strażniczo-ogniową.
5. Nadzór nad obiektami wojskowymi.

VII. Sprawy policyjne

1. Przesłuchanie wstępne, sprawa przestępstw i zbrodni wojskowych.
2. Kontrola osobistych dokumentów wojskowych.
3. Kontrola lokali oraz widowni publicznych.
4. Zarządzenie asystencji w wypadkach nagłych z Rządowej Straży Bezpieczeństwa lub w miarę możliwości z innych oddziałów.
5. Wkraczanie i interwencja w wypadkach nagłych.
6. Cenzura listów.

VIII. Sprawy sanitarne

1. Higiena miasta.
2. Higiena obiektów wojskowych, z wyjątkiem szpitali.
3. Higiena środków spożywczych dla wojska.
4. Pierwsza pomoc lekarska (w tym celu ma być utrzymywany przy Komendzie Placu stały 24-godzinny dyżur lekarski).

IX. Zarządzenia pogrzebowe

1. Wyznaczenie asystencji wojskowej do pogrzebów (kondukty).
2. Delegowanie oficerów w tym celu.

We wszystkich wyżej wymienionych sprawach, Komenda Miasta i Placu występuje samodzielnie. Podlega ona Kwatermistrzostwu, gdzie przesyła raporty i meldunki, w sprawach zaś związanych z obroną miasta oraz ad punkt VI 2. i 3. Komendzie Grupy Operacyjnej gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego.

Istniejący przy Komendzie Placu, Oddział Straży Wojskowej rozwiązuje się, z tym że Komenda Placu ma prawo sformowania oddziału sztabowego w sile

100 ludzi, celem wykonywania służby objętej punktem III V VI VII, powyższego regulaminu. W celu objęcia stałej służby wartowniczej we Lwowie przez Komendę Placu, należy powiększyć obecny oddział wartowniczy o tych żołnierzy, którzy zajęci są obecnie przy wartach w Komendzie Etapu, ponadto Oddział III Kwatermistrzostwa przydzielać będzie odtąd w odpowiedniej ilości ludzi z kwalifikacją B i C do tego oddziału.

Obecną rezerwę oficerską znosi się z tym, że wszyscy oficerowie tej formacji przychodzą do Stacji Zbornej Oficerów Komendy Placu.

Oficerowie ci do kapitana włącznie, mają być bezwzględnie umieszczeni w koszarach. Komenda Miasta i Placu sformuje z nich stałe ronty oficerskie, których użyć należy do patrolowania w mieście, szczególnie w nocy.

Wszystkie powyższe prace przeprowadzone być mają ściśle według dotychczasowych rozkazów, przy jak najbardziej oszczędnym używaniu sił.

Komenda Miasta i Placu przedłoży Kwatermistrzostwu do 6 stycznia 1919 r. dokładną organizację i imienny etat swych biur do zatwierdzenia.

OW 2. Wskazówki dla oficerów przyjeżdżających do Lwowa

1. Każdy oficer przyjeżdżający do Lwowa zgłasza się u komendanta dworca kolejowego, przedkładając dokument podróży.

2. Jeżeli pobyt we Lwowie przeciągnie się ponad 24 godz. należy się zgłosić w Komendzie Miasta i Placu we Lwowie, ul. Wałowa 1/16.

Oficerowie przyjeżdżający do Lwowa innym sposobem a nie koleją, powinni się zgłosić w Komendzie Miasta i Placu wtedy nawet, gdy ich pobyt we Lwowie potrwa poniżej 24 godzin.

3. Jeżeli pobyt we Lwowie przeciągnie się ponad 48 godzin powinien każdy oficer także przed wyjazdem się zameldować.

4. Dowódcy pułków i samoistnych oddziałów wojskowych przybywający do Lwowa w sprawach służbowych, bądź sami, bądź z całymi oddziałami powinni się zgłosić przy tym także u szefa Sztabu Grupy gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego.

5. Oficer przyjeżdżający służbowo, otrzyma także bezpłatną kwaterę, którą mu wyznaczy Oddział Kwaterunkowy przy Komendzie Miasta i Placu; wyznaczoną kwaterę należy przyjąć.

6. Oficerowie przebywający tylko na urlopie nie mają prawa do bezpłatnej kwatery.

7. Dokumenty podróży oraz legitymacje osobiste należy zawsze mieć przy sobie i na żądanie upoważnionych organów rządowych (renty oficerskie, oficer insp. żandar. itp.) okazać. Tymże organom należy udzielić wyjaśnień co do kwatery i celu pobytu we Lwowie.

8. Całodzienne utrzymanie można otrzymać w stołowni oficerskiej przy ul. Fredry 1/1, za poprzednim co najmniej na 4 godziny zgłoszeniem w tej menaży.

9. Zajścia w lokalach publicznych oraz na ulicy, które sprzeciwiają się bezpieczeństwu mienia i życia, dyscyplinie wojskowej lub przyjętym formom towarzyskim, należy zameldować oficerowi służbowemu w Komendzie Miasta

i Placu, zarazem złożyć tamże (o ile możliwe) pisemny raport o zajściu. Dotyczy to także dokonanych aresztowań lub użytku broni. Aresztowaną osobę należy odstawić do Komendy Miasta i Placu.

10. Zwraca się uwagę oficerów na istniejące przepisy dotyczące salutowania i umundurowania.

OW3. – Obowiązek do robót publicznych

Przypominam raz jeszcze wszystkim podwładnym mi organom, że obowiązek do robót publicznych istnieje tylko do 50-go roku życia – organa podrzędne dotychczas ignorują ten rozkaz, wskutek czego cały szereg osób wnosi zażalenia do Komendy Miasta i Placu.

OW. 4. – Zarządzenie

Zwolnienie od robót publicznych dla osób cywilnych załatwiać będzie począwszy od dnia dzisiejszego Komenda Miasta i Placu we Lwowie.

OW. 5. – Redukcja sił biurowych

Komisja perlustracyjna ustanowiona rozkazem nr 21 z 15 grudnia 1918 r. stwierdza przy swej czynności codziennej, że pewna ilość oficerów i szeregowców przydzielonych do kancelarii wojskowych, z kwalifikacją zdolności fizycznych A. i B. bez zażądania zezwolenia Kwatermistrzostwa pozostaje nadal na swoich stanowiskach. Przypomina się zatem, że wedle rozkazu nr 2 OW. 163 będą komendanci poszczególnych oddziałów z powodu tego zaniedbania pociągnięci do odpowiedzialności.

Równocześnie przypomina się rozkaz nr 26 z dnia 22 XII 1918 r. OW. 184. o obowiązku zredukowania sił biurowych pomocniczych. Komisja perlustracyjna stwierdza, że w kancelariach wojskowych jest nadmiar sił pomocniczych biurowych. Nakazuje się zatem wszelkie siły biurowe, których niezbedność nie jest ustalona, oddać zaraz do dyspozycji a to oficerów z kwalifikacją A do Legii Oficerskiej, szeregowców do oddziału III Kwatermistrzostwa, zaś wszystkich zbędnych z kwalifikacją B i C do Komendy Etapowej.

OW. 6/S. K. – Nowy sposób wydawania dokumentów podróży (rozkazów jawnych)

Celem wprowadzenia nowego sposobu wydawania dokumentów podróży (rozkazów jawnych), wszystkie komendy, oddziały, zakłady, które dokumenty takie wydawały, doniosą o tym bezzwłocznie kancelarii kwatermistrzowskiej, podając zarazem ilość dotąd wystawionych dokumentów, jako też przypuszczalne zapotrzebowanie miesięczne (L. Exh. 456/18).

OW. 7. – Konie robocze dla szpitala koni nr 2

Polecam, by dotychczas używana para koni jako wyjazdowa przez komendanta szpitala koni nr 2 była wyłącznie używaną jako konie robocze dla powyższego szpitala.

OW. 8. – L. prez. 59. – Szpital i stacja zborna dla koni

Poruczam rtm. Stanisławowi Chmielewskiemu (O XI tabory) oraz st. lek. wet. pow. Józefowi Nowickiemu (3 p. strzelców) utworzenie dla Naczelnego

Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią stałego szpitala dla koni (oddz. chir. i med. oraz oddział dla koni dotkniętych świerzmem) w Jarosławiu i stację zbiorczą dla koni w okolicy Jarosławia.

Wymienieni winni zgłosić się u referenta taborów mjr. Filipa Siarkiewicza i refer. wet. rtm. [Józefa] Rheina, celem otrzymania bliższych informacji oraz po dokumenty podróży w Adiutanturze Kwatermistrzostwa.

OW. 9. – L. prez. 60. – Zarządzenie

Poruczam dotychczasowej Komisji poboru koni na przestrzeń Gródek – Przemyśl (major kawalerii Bolesław Bilwin i por. wet. Zenon Jury), aby powołała do Jarosławia wydane konie za rewersem przez Komendanta Taboru w Jarosławiu w myśl dotychczasowego zezwolenia Dowództwa Generalnego Okręgu Krakowskiego, z tym że dalsze zarządzenia w obrębie Galicji Środkowej wydawane będą przez Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Konie powyższe wraz z znajdującymi się przy Komendzie Taborów w Jarosławiu razem, wedle podanego wykazu (dwadzieścia siedem koni dla artylerii polowej, czternaście koni dla artylerii ciężkiej, siedemdziesiąt osiem koni dla taborów, trzydzieści koni jucznych, mają być jak najrychlej oddane nowo utworzonej Stacji zbiorczej dla koni Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią (rtm. Stanisław Chmielewski), która otrzyma dalsze zlecenia.

Równocześnie zarządzam, by rtm. Emil Schneider, kpt. Stanisław Sahanka oraz ppor. wet. Stanisław Wołoszczak wyczekiwali dalszego zarządzenia w ich poprzednich przydziałach (rtm. Schneider i kpt. Sahanka przy rezerwie oficerskiej we Lwowie, a ppor. wet. Wołoszczak przy polowym laboratorium wet.).

OW. 10./VI. – Zarządzenie sanitarne

Zarządzam odnośnie do rozporządzenia OW. 250. Rozkazu nr 30 z dnia 30 XII 1918 r., by komendant Stacji Zbiorczej chorych na Dworcu Głównym we Lwowie pełnił również służbę przy Stacji Zbiorczej Wojsk Polskich we Lwowie. Godzinę urzędowania ustali Komendant Stacji Zbiorczej za obopólnym porozumieniem.

OW. 11./VI. – Przyjmowanie i oddalanie pielęgniarek

Przyjmowanie i oddalanie pielęgniarek dla chorych i rannych, wchodzi w wyłączny zakres działania komendantów szpitali, którzy mają stan sił pielęgniarских wedle ilości chorych, względnie pojemności szpitala – osobiście ustalać.

Odsyłanie zatem sanitariuszek do Szefa Sanitarnego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią celem przyjęcia lub oddalenia, ma jako bezcelowe ustać.

OW. 12. – Raporty dzienne i periodyczne

W uzupełnieniu OW. 22/1. Rozkazu nr 11 zarządzam: wszystkie oddziały mają codziennie najdalej do godz. 8⁰⁰ rano przekładać Adiutanturze Kwatermistrzostwa swe raporty dzienne i periodyczne.

OW. 13. – Zakaz rekwirowania mleka

Przypomina się, że żadnym oddziałom wojskowym, tym bardziej poszczególnym osobom wojskowym nie przysługuje prawo rekwirowania mleka na rogatkach, przeciwnie wszystkim przekupniom i włościanom ze wsi okolicznych, przychodzącym do miasta z mlekiem, należy pod każdym względem iść na rękę, a to celem usunięcia braku mleka w mieście.

OW. 14. – Przechowanie lamp naftowych

Zwraca się uwagę wszystkich referentów biur i oddziałów, że w razie uruchomienia elektrowni należy pobrane lampy naftowe jak najstaranniej przechować, by w razie ponownej przerwy w oświetleniu można takowe natychmiast użyć.

Referenci biur są osobiście odpowiedzialni za wykonanie tego rozkazu.

I. 1. – Pobory funkcyjne

W myśl rozporządzenia Ministerstwa Spraw Wojskowych L. 1492/P z dnia 3 grudnia 1918 r. normuje się następujące miesięczne dodatki funkcyjne z ważnością od 1 grudnia 1918 r.

Szef sztabu generalnego	800 Mr
Dowództwo gen. okręgu	...	400 „
Zastępca szefa sztabu gen.	...	300 „
Szefowi dep. min. spraw wojsk	...	300 „
Szefowi sekcji dep., Szef sekcji ogólnej w Ministerstwie Spraw Wojskowych i szefowi wydz. sztabu gen.	...	150 „

Prawo do powyższych dodatków uzyskuje się z chwilą definitywnego objęcia wymienionej funkcji na podstawie rozkazu właściwej władzy.

Zastępcze pełnienie funkcji daje prawo do dodatku dopiero po pełnieniu jej bez przerwy przez 4 tygodnie z l. miesiąca po upływie 4 tygodni.

Dodatek płatny jest z miesięczną gażą z góry.

Pierwsza wypłata następuje na podstawie przekazania przez Departament Gospodarczy względnie przez Szefa Intendentury Okręgowej.

Wszystkie dodatki pobierane dotychczas przez niektórych oficerów, urzędników i podoficerów przydzielonych do Ministerstwa Spraw Wojskowych, Sztabu Generalnego, oraz innych dowództw i władz wojskowych, ponad pobory odpowiadające właściwej szarzy, względnie ponad ustalone etatowe płace urzędników cywilnych, ustają z dniem 3 stycznia 1919 r. Od tej chwili na pobieranie jakichkolwiek dodatków potrzebne jest zezwolenie Min. Spraw Wojskowych. Rozporządzenie to nie dotyczy wyższych poborów związanych ze sprawowaniem wyższego dowództwa lub funkcji adiutanta i lekarza baonu, przyznanych rozporządzeniem p. II. O. Dziennik rozporządzeń L. 6.

I. 2. Pobory skautów

Pobory skautów i innych osób tak męskich jako też żeńskich, używanych w oddziałach do służby ordynansowej, wynosi dziennie 4 korony i strawne w gotówce 6 koron (względnie strawne w naturze) płatne dekadami z dołu L. Exh. 124/18.

I. 3. – Wykazy ekwipunku

Wszystkie oddziały podadzą w ciągu 24 godzin ilość płaszczy, spodni, plecaków nowych lub w używanym stanie, który znajduje się w posiadaniu oddziału w ilościach wyższych ponad stan ludzi.

Komendanci oddziałów podadzą pod osobistą odpowiedzialnością wykaz tych przedmiotów, chociażby one były w najszczuplejszych ilościach do dyspozycji, wprost do Intendentury Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, ul. Ochronek 4.

I. 4. – Przydział w stan zaprowiantowania

Przydzielam z dniem 1 grudnia 1918 r. prosektora prof. dr. Józefa Hornowskiego w stan zaprowiantowania Szpitala Garnizonowego we Lwowie.

I. 5. – Przydział w stan zaprowiantowania

Przydzielam Oddział Robotniczy przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią pod względem rachunkowym i zaprowiantowania do oficera kasowego 30 pp.

I. 6. Przydział

Przydzielam szpital rezerwowy Czerwonego Krzyża pod względem rachunkowym do oficera kasowego szpitala załogowego.

Za zgodność:

[Adam] Bienkowski, rtm.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

Druk

CAW, I. 304, 1. 3.

Nr 132

1919 styczeń 3, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 2 stycznia 1919 r.

Odcinek północny.

Sytuacja niezmienną. Placówki nasze na północ od Rzęsny Polskiej były ostrzeliwane nieszkodliwie przez ruskie karabiny maszynowe i artylerii. Z resztą dzień minął spokojnie.

Odcinek zachodni.

Bez zmiany.

Odcinek południowy.

2. baon 1. p. strzelców zluźniony o godz. 4⁰⁰ rano, odmaszerowujący do koszar w Szkole Sienkiewicza został o godz. 6⁴⁵ w drodze zaalarmowany. Skniłów i Skniówek obsadzone przez oddziały baonu radomskiego, zostały przez Rusi-

nów zajęte, a wymienione oddziały cofają się w bezładnej ucieczce. Mjr [Karol] Baczyński komendant 2. baonu 1. p. strz. zarządził natychmiast w porozumieniu z por. [Ferdynandem] Andrusiewiczem z 2. baonu 2. p. strz. kontratak na Skniłów i Skniłówek, obsadziwszy 5. kompanią Sygniówkę, 3. kompanią i rozbitkami baonu radomskiego i 20 ludźmi kapitana Szwarzenberg-Czernego Cegielnię, oraz rzuciwszy na lewe skrzydło 6. kompanię 2. p. strzelców. Oddziały kompanii 10. i 1. pluton 2. baonu 2. p. strz. pod komendą ppor. Wolaka i Chrapka uderzyły o godz. 9³⁰ rano na Skniłów od północy i zachodu i zajęły skraj wsi Skniłowa o godz. 10⁴⁵, zdobywając przy tym 3 km. ruskie oraz 1 km. własny, stracony przez oddziały radomskie. O godz. 1⁰⁰ po południu zostały obie wsie Skniłów i Skniłówek w zupełności z nieprzyjaciela oczyszczone.

Równocześnie wyrzucono Rusinów z zabudowań Kulparkowa zajętych przez nich dnia 1 stycznia 1919 przy drodze Wuleckiej obok dworu. W ciągu dnia trwały walki na całym odcinku. Wszystkie ataki ruskie od strony Basiówki zostały odparte.

Oddziały radomskie por. Fiali, które wycofały się o godz. 6³⁰ wieczorem z Cegielni i betoniarni na Rogatkę Stryjską, rzekomo z powodu braku amunicji, obsadziły wzmocnione rezerwą mjr. [Zdzisława] Trzeźniowskiego z 1. baonem 1 p. strz. o godz. 12³⁰ z powrotem Cegielnię.

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 133

1919 styczeń 3, Lwów. – Raport lekarza mjr. dr. Lesława Węgrzynowskiego dla Komendy Wojsk Polskich we Lwowie w sprawie pogromów żydowskich

W dniu 24 listopada 1918 r. zjawił się u mnie dr Meisels i oświadczył co następuje:

Rannych i zabitych Żydów podczas pogromu jest ilość ogromna, dochodzi do tysiąca rannych i kilkuset zabitych i prosił o ewentualną pomoc. Oświadczyłem mu na to jako ówczesny szef sanitarny, iż już w poprzednie dni wysłałem patrole w dzielnicę żydowską, które jednakże żadnych rannych nie znalazły, a obecnie stawiam do dyspozycji komitetowi żydowskiemu szpitale wojskowe, auta, wozy oraz patrole sanitarne. Ponadto wystawiłem za wiedzą Komendanta Miasta ppłk. [Czesława] Mączyńskiego 25 legitymacji dla osób poleconych przez dr. [Henryka] Meiselsa do przechodzenia ulicami miasta w dzień i w nocy.

Po kilku dniach zjawił się ponownie dr Meisels u mnie i oświadczył wobec świadków (plk Rittigstein) na pytanie moje, dlaczego nie skorzystał z ofiarowanej mu pomocy, że pomocy tej nie było mu potrzeba, gdyż z zameldowanych setek zrobiły się dziesiątki*.

dr [Lesław] Węgrzynowski

Raport wysłałem wraz ze spisem Żydów pochowanych po 22 listopada 1918 r.

* W spisie tym zanotowałem przy każdym nazwisku czy zmarł, czy zabity. Jak pamiętam było ledwie kilku zabitych, reszta zmarła w ciągu od 1 do 22 listopada po domach i trzymana była nie pochowana wobec odcięcia od cmentarza żydowskiego.

dr Lesław Węgrzynowski

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 116.

Nr 134

1919 styczeń 4, Lwów. – Rozkaz nr 2 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W dyrekcji kancelarii operacyjnej: ppor. Kalicki.

W Sztapie Generalnym: mjr [Władysław] Smolarski.

Strzelanie do aeroplanów: Żołnierz strzelający do aeroplanu na ulicy miasta podał na usprawiedliwienie się interpelującemu go oficerowi, że czyni to z polecenia kpt. X, który w tym celu rozesłał swój oddział po mieście!

Zakazuję ponownie wszelkiej strzelaniny karabinami do aeroplanów jako bezcelowej a marnującej drogocenną amunicję. Strzela się przy tej sposobności i do własnych aparatów, a naraża zawsze mieszkańców naszego miasta z powodu spadających z powrotem pocisków. O zakazie tym należy dokładnie pouczyć żołnierzy wszystkich oddziałów, a wykonanie tutaj zameldować.

W razie ponownego powtórzenia się takiej strzelaniny pociągnę komendantów odnośnych oddziałów do surowej odpowiedzialności.

Józef Leśniewski, gen.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

**1919 styczeń 4, Lwów. – Rozkaz dzienny Dowództwa Artylerii
Wojska Polskiego ppłk. Marcelego Śniadowskiego**

1. Sprostowanie. Tutejszy Rozkaz dzienny z dnia 3 stycznia 1919 ma mieć nr 36, a nie jak mylnie podano nr 35.

2. Mianowanie. Mianuję z dniem 1 stycznia 1919:
ogniomistrzem sztabowym – ogniom. Stanisława Tarnawskiego, przydzielony do prowiantury 4. pap.
podchorążym – sierżanta Mariana Kałuskiego oraz
bombardierem – szeregowca Kazimierza Najsarka, obu ostatnich z oddziału telefonicznego por. Peschla.

3. Konserwowanie materiału artyleryjskiego. Powtarzają się w bateriach stale wypadki zepsucia szybkostrzelnych dział 8 cm, 10 cm i 3 cal. W warsztatach stwierdzono, że wszystkie te zepsucia spowodowane zostały karygodnym zaniedbaniem podstawowych i zasadniczych reguł konserwacji i brakiem umiejętnego obchodzenia się. Napełnianie kompresorów przez niezbrojmistrza (nafta!) jest niedopuszczalne. W dwóch bateriach zniszczono skutkiem tego cylindry.

Zbrojmistrzów ewentualnie wyszkolonych ślusarzy, należy w obrębie pułków równomiernie rozdzielić na poszczególne baterie. Za należyte konserwowanie dział czynię odtąd odpowiedzialnymi w pierwszej linii komendantów baterii a następnie zbrojmistrzów.

4. Raporty stanu bojowego i wyżywienia. Rozkaz telefoniczny Komendy Grupy Operacyjnej gen dyw. Józefa Leśniewskiego. Każdego 5, 15 i 25 miesiąca przedkładać będą 4. i 5. pap oraz lw. pac, dokładne wykazy wedle następujących rubryk: Stan wyżywienia obejmujący: oficerów, podoficerów, żołnierzy, siły cywilne, konie wierzchowe, pociągowe, auta, uwagi.

Stan bojowy: oficerowie, karabiny, karabiny maszynowe, działa piechoty, działa, szable, uwagi. W uwagach wyszczególnić rodzaj wozów i uzbrojenie, system dział, typy karabinów maszynowych i rodzaj amunicji. Pierwszy taki wykaz ma być przedłożony jutro dnia 5 bm.

5. Strzelanie do aeroplanów. Żołnierz strzelający do aeroplanu na ulicy miasta podał na usprawiedliwienie się interpelującemu go oficerowi, że czyni to z polecenia kpt. X, który w tym celu rozesłał swój oddział po mieście!

Zakazuję ponownie wszelkiej strzelaniny karabinami do aeroplanów jako bezcelowej a marnującej drogocenną amunicję. Strzela się przy tej sposobności i do własnych aparatów, a naraża zawsze mieszkańców naszego miasta z powodu spadających z powrotem pocisków. O zakazie tym należy dokładnie pouczyć żołnierzy wszystkich oddziałów, a wykonanie tutaj zameldować.

W razie ponownego powtórzenia się takiej strzelaniny pociągnę komendantów odnośnych oddziałów do surowej odpowiedzialności.

6. Przydział kożuchów wartowniczych. Magazynowi mundurowemu kw. pac zostało przydzielonych 13 kożuchów wartowniczych. Kożuchy te rozdzieli się dla baterii 4. pap – 4 sztuki,
5. pap – 4 sztuki,
lw. pac – 4 sztuki.

Kożuchy te, przeznaczone dla warty w bateriach, można jutro odebrać za pokwitowaniem u oficera mundurowego por. Paudlera.

[Marceli] Śniadowski, ppłk

Odpis
CAW, 301. 1, t. 108.

Nr 136

1919 styczeń 4, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 3 stycznia 1919 r.

Odcinek północny.

Ruska bateria stojąca prawdopodobnie w dworku Skotnik ostrzeliwała nasze placówki w Rzęśnie Polskiej. Oddała 40 strzałów.

Odcinek zachodni.

Bez zmian.

Odcinek południowy.

Wszystkie ataki mniejszych i większych oddziałów nieprzyjacielskich na Skniłów i Kulparków odparte. W ciągu dnia nieprzyjaciel ostrzeliwał dwukrotnie nasze pozycje w Skniłowie i Skniłótku oraz drogę ze Skniłowa do Kulparkowa. W czasie strzelaniny posterunków padł śmiertelnie trafiony por. Sokół, komendant kompanii opatowskiej baonu radomskiego. O godz. 9⁰⁰ wieczór odparto atak na dwór w Kulparkowie od drogi wuleckiej (3 oficerów z kompanii radomskiej rannych).

Dołączy się szkic sytuacyjny z tym zastrzeżeniem, że przez nową obsadę południowego odcinka zostanie jeszcze dziś w nocy sytuacja zmieniona. Nowy szkic zostanie dołączony później.

Szef Sztabu

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 101.

**1919 styczeń 5, Lwów. – Rozkaz Naczelnego Dowództwa
Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią
gen. dyw. Tadeusza Rozwadowskiego**

L. prez. 98. – Zwolnienie ze służby

Z dniem 1 stycznia br. zwalniam profesora dr. Stanisława Anczyca ze względu na stan zdrowia ze służby w Wojsku Polskim. Przy tej sposobności wyrażam mu gorące uznanie i podziękowanie w imieniu najwyższej służby, za gorliwą i wydatną pracę w pierwszych dniach walk.

L. prez. 99. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam por. inż. Henryka Pohorylesa z dniem 1 stycznia br. ze służby w Wojsku Polskim i wyrażam mu pełne uznanie w imieniu najwyższej służby za poświęcenie z jakim spełniał swe zadanie.

L. prez. 100. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam inż. Stanisława Skawińskiego z dniem 1 stycznia 1919 ze służby w Wojsku Polskim.

L. prez. 101. – Mianowanie

Mianuję podchorążym – szer. Zygmunta Sicińskiego, który służył w Legionach Polskich od roku 1914, przydzielonego obecnie do Kancelarii Kwatermistrzostwa.

L. prez. 102. – Mianowanie

Mianuję jednor. ochotn. szer. Kazimierza Pawłowskiego – plutonowym.

L. prez. 103. – Przydział

Przydzielam podchor. dr. Stefana Glasera do Żandarmerii Polowej.

L. prez. 104. – Przydział

Przydzielam jednor. plut. Stefana Wielickiego i jednor. szer. Gustawa Wex-Monasterskiego do Sądu Polowego we Lwowie w charakterze protokolantów.

L. prez. 105. – Przydział

Przydzielam szer. dr. Zbigniewa Jarochońskiego, (grupa B) do służby w Gal[icyjskim] Tow[arzystwie] Gospodarskim.

L. prez. 106. – Przydział

Przydzielam por. audyt. dr. Edmunda Wędyca z Sądu Polowego wraz z protokolantem przejściowo jako doradcę prawnego i eksponowanego sędziego śledczego do Komendy Miasta Gródek Jagielloński.

L. prez. 107. – Przydział

Przydzielam por. dr. Nusbaum-Hilarowicza z 1. pułku strzelców lwowskich do parku lotniczego.

Dr. Arnolda Katza z parku lotniczego do 1. pułku strzelców lwowskich.

L. prez. 108. – Przydział

Przydzielam majora lekarza Bolesława Korolewicza do Sztabu Generalnego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, jako referenta szefa sanitarnego i łącznika między biurem sanitarnym a sztabem.

Wszelkie sprawy sanitarne grup operujących w okolicy Przemyśla, Rawy Ruskiej, Chyrowa, mają być przedkładane szefowi sanitarnemu w drodze służbowej a to przez wymienionego referenta sanitarnego.

L. prez. 109. – Przydział

Przydzielam por. Bolesława Paykarta do Oddziału IVB Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 110. – Przydział

Przydzielam czasowo ppor. Franciszka Kikałę, z powodu nadwątlonego zdrowia, z 30. pp do komendy powiatowej w Sanoku.

L. prez. 111. – Przydział

Zwalniam por. [Józefa] Wamsiedla ze służby w 30. pp i przydzielam go równocześnie do służby w Straży Ziemskiej.

L. prez. 112. – Przydział

Przydzielam dr. Franciszka Koniecznego do Sądu Polowego we Lwowie.

L. prez. 113. – Przydział

Przydzielam inż. Ferdynanda Petelena z Sekcji pirotechnicznej Oddziału Kwat. IV do Dowództwa Kolei Wojskowej w Kielcach. Po odbiór dokumentów podróży zgłosi się inż. Petelenz w Adiutanturze Oddziału IVA.

L. prez. 114. – Przydział

Przydzielam plut. Wilhelma Dziedzica i jednor. szer. Michała Baranowskiego do kancelarii aresztu polowego we Lwowie.

L. prez. 115. – Przydział

Przydzielam ppor. inż. Jana Ryszarda Nawrockiego z 1. Pułku Strzelców Lwowskich do Ekspozytury Kwatermistrzostwa Oddziału Technicznego IVA w Krakowie.

L. prez. 116. – Przeniesienie

Przenoszę kpt. audytora Pawła Kindelskiego, z Sądu Polowego we Lwowie do Sądu Polowego w Przemyślu.

Ppor. Alfreda Chrzana z Komendy Dworca na Kleparowie do Sądu Polowego we Lwowie jako kierownika kancelarii sądowej.

L. prez. 117. – Sprostowanie

Prostuje się Rozkaz nr 2 z dnia 3 stycznia 1919 L. prez. 54., z tym, że por. audytor dr Marian Stampfl został przydzielony nie do Oddziału VII Kwatermistrzostwa lecz do Sądu Polowego we Lwowie.

KWATERMISTRZOSTWO

OW. 20/IX. – Reorganizacja Oddziału IX A Kwatermistrzostwo

W konsekwencji ustalonego z Tymczasowym Komitetem Rządzącym porozumienia oraz celem poczynienia jak największych oszczędności w funduszach wydatkowych przez Skarb Państwa Polskiego, w końcu w celu oddania oddziałom frontowym wszystkich wojskowych zdolnych do służby frontowej, zarządzam:

I. Rozwiązanie Oddziału IX Kwatermistrzostwa w dotychczasowym jego zakresie działania. Zakres działania tego Oddziału, ustalony Rozkazem nr 10 z dnia 2 grudnia 1918 r. OW. 5/IX zostaje z dniem dzisiejszym zniesiony.

II. Podpułkownik Respaldiza razem z oficerami zajętymi likwidacją Sekcji II (rolniczej) Krajowego Urzędu Odbudowy, zostają oddani do dyspozycji Krajowego Urzędu Odbudowy, otrzymując równocześnie z wojska bezpłatny urlop. Ci zaś z tych oficerów likwidujących, którzy do Wojska Polskiego nie zostali imiennie przyjęci, nie pozostają i nadal w żadnym stosunku do Armii Polskiej. Wszyscy inni oficerowie, podoficerowie i żołnierze, którzy stanowili tzw. rezerwę personalną Oddziału IX i mieli na wypadek rozbudowania tego Oddziału zająć odnośne posterunki organizacyjne, zgłaszają się do odnośnych oddziałów frontowych za pośrednictwem Stacji Zbornej oficerów i żołnierzy przy Komen-dzie Placu, celem wcielenia do tych oddziałów i pełnienia służby frontowej. Zastrzegam sobie na przyszłość użycie podpułkownika Respaldizy w odnośnym kierunku.

III. W miejsce rozwiązanego Oddziału IX ustanawiam organizację Wydziału do spraw Rolnictwa i Wojskowych Komend Rolniczych.

1. Cel Wydziału do spraw rolnictwa i Wojskowych Komend Rolniczych

Celem zorganizowania i uczestniczenia w akcji odbudowy i uruchomienia gospodarstw rolnych w wschodniej części kraju, nie objętej działalnością organizacji rolniczych, Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich „Wschód” – Kwatermistrzostwo powołuje do życia w porozumieniu z PKR, na czas przejściowy „Wydział do spraw rolnictwa” jako ciało doradcze i kontrolujące oraz „Wojskowe Komendy Rolnicze” jako organa wykonawcze.

2. Skład Wydziału Rolniczego

Do Wydziału Rolniczego powołuję równocześnie następujących przedstawicieli poszczególnych sfer interesowanych:

1. dr Zdzisław Chmielewski,
2. Dr Adam Głazewski,
3. Antoni Maślanka,
4. Dr Henryk Pawlikowski,
5. Dyr. Kazimierz Przybysławski,
6. Dr Aleksander Raczyński,
7. Dr [Stanisław] Świgost.

3. Organizacja Oddziału IX Kwatermistrzostwa

Kierownikiem Oddziału IX Kwatermistrzostwa mianuję nadetatowego rtm. pośła Aleksandra Dąbskiego, odkomenderowując równocześnie z tego Oddziału następujących oficerów: rtm. Guskowski, por. Henryk Straszewski, por. inż. Świeżawski, por. Józef Rummel, którzy się bezzwłocznie zameldują po dalsze rozkazy u szefa IX Oddziału Kwatermistrzostwa.

Oddział IX Kwatermistrzostwa zajmie się organizacją Wojskowych Komend Rolniczych w myśl ułożyc się mającego regulaminu działalności.

4. Zadania Oddziału IX Kwatermistrzostwa

W szczególności przypadną Wydziałowi dla Spraw Rolnictwa i Wojskowym Komendom Rolniczym następujące zadania do spełnienia:

a) Zestawienie ruchomości w zakres rolnictwa wchodzących, będących własnością b. rządu austriackiego i b. armii austr.-węg., przy równoczesnym uruchomieniu warsztatów naprawy maszyn i narzędzi rolniczych oraz zorganizowanie kursów dla wyszkolenia oraczy i mechaników itp.

b) Przeprowadzenie prac przy zasypywaniu rowów strzeleckich, usunięciu zasieków z pomocą wojskowych kolumn robotniczych oraz zagospodarowywanie opuszczonych gospodarstw za porozumieniem i zgodą właścicieli, co do warunków prowadzenia gospodarstwa w majątku, pomoc przy przeprowadzeniu uprawy wiosennej etc.

5. Zakres terytorialny działania Oddziału IX Kwatermistrzostwa. Powyższa organizacja wykonywać będzie swoje czynności na całym terenie działalności Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego, który się pokrywa z terenem operacyjnym Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich „Wschód”.

OW. 21/I. – Porządek i bezpieczeństwo publiczne we Lwowie

W konsekwencji zniesienia Oddziału Wywiadowczego przy Kwatermistrzostwie – oraz rozwiązania Oddziału Straży Wojskowej przy Komendzie Miasta i Placu, zarządzam rozporządzeniem z dnia 3 stycznia 1919 r., że do utrzymania ładu i porządku we Lwowie powołane są odtąd dwa czynniki – a to: Żandarmeria Polowa Kwatermistrzostwa i Dyrekcja Rządowej Straży Bezpieczeństwa. Obecnie rozszerza się odnośne postanowienia i ustala w porozumieniu z Tymczasowym Komitetem Rządzającym następujące wytyczne w pełnieniu służby bezpieczeństwa publicznego we Lwowie.

Wszystkie doniesienia dotyczące zbrodni szpiegostwa lub spraw natury wojskowo-politycznej, mają być skierowane do Oddziału II Żandarmerii Polowej.

O ile sprawy te dotyczą osób cywilnych w mieście Lwowie, wymieniona władza wojskowa prowadzi dochodzenia w porozumieniu z Dyrekcją Policji, na odwrót Dyrekcja Policji we wszystkich wypadkach dotyczących spraw szpiegostwa ma bezzwłocznie zawiadomić Oddział II Żandarmerii Polowej i w porozumieniu z tą władzą prowadzi dalsze dochodzenia. Osoby cywilne aresztowane we Lwowie za powyższe zbrodnie mają być oddawane Dyrekcji Policji aż do ukończenia dochodzeń wstępnych.

Co do osób wojskowych wszystkie dochodzenia prowadzi Żandarmeria Polowa i w razie potrzeby ma prawo przeprowadzania u tych osób rewizji. O ile w toku dochodzeń zaszłaby potrzeba przeprowadzenia rewizji także u osoby cywilnej, należy postąpić w myśl dotychczasowych rozkazów, to jest przeprowadzić rewizję za pośrednictwem organu Dyrekcji Policji. Zresztą poza wymienionymi wyżej władzami, tudzież władzami wymienionymi w ustawie o postępowaniu karnym, nikt nie ma prawa przeprowadzania rewizji. Inne władze wojskowe mają wszystkie doniesienia o czynach karygodnych, które do nich wpływają odstępować Dyrekcji Policji, względnie Oddziałowi II Żandarmerii Polowej; jedynie tylko w wypadkach niecierpiących zwłoki i gdzie zwłoka groziłaby niewątpliwie zatarciem śladów zbrodni, mogą inne władze wojskowe przeprowadzać dochodzenia lub rewizytę, jednak również za poprzednim zawiadomieniem i przybraniem organów Żandarmerii, względnie – o ile to dotyczy osób cywilnych, organów Dyrekcji Policji.

Za rewizje przeprowadzone przez oddziały wojskowe z pominięciem powyższych postanowień, odpowiedzialni są osobiście komendanci oddziałów. Na prowincji przeprowadza śledztwo Straż Ziemska i zawiadamia o tym Żandarmerię Polową.

Oddział policyjny przy Komendzie Miasta i Placu ma wysyłać patrole celem legitymowania osób wojskowych, aresztowania ich i prowadzenia śledztwa z wyjątkiem spraw szpiegowskich i politycznych. W tych wypadkach ma on sprawę skierować bezzwłocznie do Żandarmerii Polowej.

W razie zachodzącej potrzeby internowania osób zamieszkałych we Lwowie, prowadzi odnośne dochodzenia i wydaje zarządzenia Oddział II Żandarmerii Polowej. Na żądanie ma Dyrekcja Policji przedłożyć swą opinię.

Przetrzymywanie osób przeznaczonych do internowania, uskutecznia Stacja Zborna Jeńców Wojennych po myśli rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 17 OW. 88, L. prez. 142. z dnia 10 grudnia 1918. Podobne postępowanie ma miejsce co do osób ewakuowanych z frontu.

Osoby wojskowe, Ukraińcy, którzy brali udział [w walkach] z bronią w rękę przeciw Polakom w czasie inwazji ukraińskiej, mają być oddawani Komendzie obozu, który zarządzi internowanie we własnym zakresie.

Wprowadzając powyższe normy prawne w życie, nakazuję wszystkim podwładnym organom jak najściślejsze przestrzeganie tychże. Poszczególni komendanci zainteresują się tą sprawą osobiście i dopilnują, ażeby w tym kierunku nie popełniano żadnych nadużyć, które by rzucić mogły jakikolwiek cień na Wojsko Polskie.

Porządek i bezpieczeństwo publiczne we Lwowie muszą być przez organa wojskowe wprowadzone i utrzymane. Wobec wprowadzonej w powyższym kierunku jednolitości, wszelkie patrole, dokonujące rewizję w niewłaściwej formie i niewłaściwej porze, traktowane będą jako patrole bandyckie. Pouczyć przeto należy podwładnych – ażeby w danym wypadku na skutek braku informacji nie

zaszły przykre nieporozumienia, za które odpowiedzialność poniosą komendanci tych oddziałów, w których się to zdarzy. Przy tej sposobności zwracam uwagę odnośnych czynników, że jak z jednej strony informowanie władz o grożących niebezpieczeństwach jest pożądanym, tak z drugiej strony lekkomyślne i zgoła pozbawione podstawy podawanie plotek – niepokojenie nimi organów bezpieczeństwa i sprowadzenie na spokojnych obywateli miasta nieuzasadnionych rewizji, jest karygodnym przestępstwem, które, o ile mieć będzie swe źródło w złej woli, zostanie kwalifikowane jako zbrodnia podpadająca prawu wojennemu.

OW. 22/L – Straż Ziemska

W ostatnich czasach zdarzyło się, że pewna komenda mostu dała bezpośrednio posterunkowi Straży Ziemskiej rozkaz wystawienia pewnej placówki bojowej, oznajmiając równocześnie, że posterunek ten podlega komendzie mostowej, tudzież że komendant posterunku ma się każdego czasu na wezwanie jawić u komendanta mostu. Nadto wspomniany komendant mostu zarządził samowolnie rozbrojenie posterunków Straży Ziemskiej, gdy ten ze względów służbowych nie wykonał polecenia co do obsadzenia placówki. Tego rodzaju samowola Komendy Wojskowej w stosunku do wcale nie podlegającej mu Straży Ziemskiej, została naturalnie natychmiast odstąpiona Sądowi Polowemu do dalszego załatwienia względnie ścigania.

Niniejszym zaś ogłasza się w celu uniknięcia w przyszłości podobnych niesłychanych wypadków, co następuje:

Przepisy dotychczasowe austriackie o Żandarmerii, równobrzmiące zresztą z polską instrukcją dla Żandarmerii, nie zostały dotychczas przez naczelne władze wojskowe polskie zmienione, obowiązują więc one i nadal. Ustawa z 25 XII 1894. Dz.U. p. nr l. z 1895 § 1 mówi, że oprócz właściwych zadań Żandarmerii, tj. utrzymanie publicznego spokoju, bezpieczeństwa i porządku w razie wojny, mogą być Żandarmerii poruczone także szczególne zadania wojskowe, bez uszczerbku ogólnego przeznaczenia Żandarmerii (Żandarmeria Polowa).

Paragraf IV ustanawia, że wojskowymi przełożonymi żandarmów są jedynie oficerowie Żandarmerii, zaś wedle paragrafu VII, inne władze cywilne czy wojskowe muszą, chcąc użyć pomocy Żandarmerii, zwrócić się do władzy służbowej Żandarmerii, bo względem tych władz Żandarmeria w ogólności nie pozostaje w żadnym stosunku podległości. Tylko w bardzo nagłych wypadkach mogą te władze, gdyby droga służbowa natychmiast była niemożliwą, zadysponować Żandarmerią wprost i bezpośrednio. Jedynie pod względem wojskopolicyjnym (obowiązek meldowania się, adjustowania, salutowania itd.), podlega Żandarmeria komendzie stacyjnej.

Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią ogłaszając, celem przypomnienia powyższych przepisów, wzywa stanowczo wszystkie komendy wojskowe do bezwzględnej obserwacji tychże, zaznaczając, że jak w powyższym, na wstępie opisanym jaskrawym wypadku, tak i w każdym na-

stępnym wypadku, podobnego naruszenia zakresu działania Straży Ziemskiej lub w ogóle obcej władzy wojskowej, pociągnie winnych do jak najsurowszej odpowiedzialności. Tolerowanie podobnych wykroczeń mogłoby wprowadzić w tok służby odnośnych czynników chaos nie do zniesienia i uniemożliwiłoby Straży Ziemskiej spełnienie jej właściwych zadań, to jest utrzymania publicznego spokoju, porządku i bezpieczeństwa.

OW. 23. L. prez. 118. – Wyznaczenie asesorów do rozprawy w Sądzie Polowym

Do rozprawy wyznaczonej na dzień 9 stycznia 1919 r. godz. 9⁰⁰ rano, a mającej się odbyć w aresztach Sądu Polowego przy ul. Zamarstynowskiej 9, wyznaczam jako asesorów:

- 1) płk. [Tadeusza] Sulimirskiego – jako przewodniczącego,
- 2) mjr. Haudeka – jako wotanta,
- 3) kpt. Dzikowskiego „ „
- 4) rtm. Rozwadowskiego „ „

Wymienieni zgłoszą się o oznaczonej porze u kierującego rozprawą audytora.

OW. 24. L. prez. 119. – Precyzyjne warsztaty rusznikarskie

Z dniem 1 stycznia utworzone warsztaty rusznikarskie przy ul. Sobieszczyzna 3, podlegają pod względem technicznym grupie stałych warsztatów technicznego Oddziału IVA Kwatermistrzostwa. Komendantem mianuję por. Alberta Mniszka.

OW. 25. – Wykaz oficerów saperów, pionierów, pułku kolejowego i telegraficznego

Wszyscy oficerowie saperów, pionierów, pułku kolejowego i telegraficznego, służący obecnie w obrębie rozkazodawczym Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, zgłoszą swoje chwilowe przydzielenie i miejsce pobytu kartą służbową wprost do komendy baonu saperów w Przemyślu, celem przydzielenia ich do służby w saperach, lub formacjach kolejowych i telegraficznych. Oficerowie innej broni, mający kwalifikacje i ochotę do służby technicznej, przedłożą udokumentowaną prośbę Naczelnemu Dowództwu Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią – szef inżynierii.

OW. 26/VI. – Wóz sanitarny

Od dnia dzisiejszego kursuje na linii kolejowej Lwów – Przemyśl codziennie jeden wóz sanitarny, przyłączony do regularnego pociągu osobowego, celem zbiórki rannych i chorych z linii kolejowej.

OW. 27. – Lista strat

Przypomina się ponownie OW. 103 VI – L. prez. 174. – rozkaz nr 19 z dnia 13 XII 1918. – Listę strat należy bezzwłocznie, o ile możliwości jak najdokładniejszą za cały czas ubiegły, przedłożyć szefowi sanitarnemu Kwatermistrzostwa.

Na przyszłość zarządza się, aby wszystkie oddziały do codziennych raportów sanitarnych dołączały również listę strat. Za dokładność tychże czynię odpowiedzialnymi w równej mierze tak komendantów oddziałów, jak i lekarzy oddziałowych.

OW. 28. – Wykaz personelu dworców kolejowych i stacji posiłkowej

Wszystkie dowództwa dworców kolejowych przedłożą 8 stycznia 1919 oddziałowi transportów polowych przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią wykaz personelu zajętego zarówno przy dowództwie dworca, jak i przy stacji posiłkowej (Wzór wykazu poniżej).

Dowództwo dworca w

Przydzielonych oficerów				Zamianowany przez rozkazem z dnia	Uwagi
szarża	Imię i nazwisko	funkcja	ranga		
Jako siły pomocnicze:					
..... sierżantów					
..... plutonowych					
..... sekcyjnych					
..... starszych żołnierzy					
..... żołnierzy					

OW. 29. – Wymiana ekwipunku

Coraz częściej przedkładane raporty z formacji frontowych co do braku należytego wyekwipowania ich, zmuszają do chwycenia się radykalnych środków sanacyjnych.

Ponieważ z jednej strony położenie ogólne nie pozwala na stały dowóz sort ubraniowych i obuwia dla naszych żołnierzy, a z drugiej strony wyekwipowanie żołnierskie na froncie ulega bardzo szybko zniszczeniu, polecam bezzwłocznie pod osobistą odpowiedzialnością komendantów oddziałów odebrać wszystkie nowe, pobrane ze składów wojskowych części umundurowania (mundury, płaszcze, buciki, jako też bieliznę) wszystkim bez wyjątku żołnierzom pełniącym służbę pozafrontową i wymienić te części na starsze sorty w tutejszej Intendenturze, która dołoży wszelkich starań, by oddziały nasze, bohatersko broniące polskich kresów były w jak najkrótszym czasie zaopatrzone w bieliznę, mundury i obuwie.

O wykonaniu powyższego rozkazu zameldują wszystkie oddziały w drodze służbowej Intendenturze Kwatermistrzostwa.

OW. 30. – Wykaz stanu wyżywienia i stanu bojowego

Wszystkie oddziały podległe Kwatermistrzostwu, przedłożą Oddziałowi I Kwatermistrzostwa, wykaz stanu wyżywienia, najpóźniej do 2, 11 i 21 każdego miesiąca, opierając się na stanie wyżywienia z dnia 1, 10, 20 każdego miesiąca.

Stan wyżywienia

Wzór 1

Oddział	1	2	3	4	Konie		Wozy		9	10
					5	6	7	8		

1 – oficerów, 2 – podoficerów, 3 – żołnierzy, 4 – siły cywilne, 5 – wierzchowe, 6 – pociągowe, 7 – podzielne, 8 – niepodzielne, 9 – samochodów, 10 – uwagi.

Stan bojowy

Wzór 2

Oddział	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
z wyszczególnieniem rodzaju uzbrojenia kawalerii, w uwagach kaliber i system działa..., typ karabinów maszynowych i rodzaj amunicji										

1 – oficerów, 2 – podoficerów i żołnierzy, 3 – karabinów, 4 – karabinów maszynowych, 5 – dział piechoty, 6 – dział, 7 – szabel, 8 – pociągów pancernych, 9 – samolotów, 10 – uwagi.

Oddziały Kwatermistrzowskie, które wedle specjalnych rozkazów tworzą oddziały bojowe, przedłożą oprócz wykazu o stanie żywienia także i wykaz stanu bojowego (wzór 2), który doręczyć należy Adiutanturze Kwatermistrzostwa. Nadmienia się, że wykazy te są terminowe i muszą być w oznaczonym czasie bezwarunkowo przedłożone, gdyż jedynie według tych zapodań będzie uskutecznione wydawanie żołąd i zaprowiantowania.

[Adam] Bienkowski, rtm.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

Drūk

CAW, 304. 1, t. 3.

Nr 138

1919 styczeń 5, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 4 stycznia 1919 r.

Odcinek północny.

Nieprzyjaciel wstrzeliwał się dwa razy po 6 strzałów na Zboiska i teren obok Kościarni. Nieprzyjaciel ostrzeliwał swą artylerią nasze placówki w Rzęśnie Polskiej.

Odcinek zachodni.

Ogień artylerii nieprzyjacielskiej na odcinku Zimnej Wody.

Odcinek południowy.

Własny patrol podsunął się pod placówki nieprzyjacielskie, gdzie zapalił jedną chałupę przy drodze do Basiówki. Przy tej sposobności spostrzeżono przygotowania nieprzyjacielskie do ataku. Atak ten nastąpił o godz. 4³⁰ rano, objął cały obszar Skniłowa i Skniłówka i został w zupełności odparty.

Okolo godz. 4⁰⁰ po południu nieprzyjacielska artyleria wstrzeliwuje się na odcinek Persenkówka – Zielona. Obserwator artylerii zauważył przesunięcie się sił z Maliczkowic do Sołonki Wielkiej.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 139

1919 styczeń 5, Lwów. – Sprawozdanie ks. Stanisława Sopucha, superiora oo. Jezuitów we Lwowie z bombardowania Lwowa przez Ukraińców w nocy z 31 grudnia 1918 roku oraz 4 stycznia 1919 roku

Wielebny Ojciec Prowincjale!

Korzystam ze sposobności, przesyłam bodaj garść wiadomości o nas. Dzięki Bogu żyjemy jeszcze w jednym i drugim domu. Piszę „jeszcze”, bo zresztą na wszystko jesteśmy przygotowani. Żyjemy bowiem wśród gradu kul, wycia pocisków, bez wody i światła, a mimo wszystko w podniosłym nastroju ducha z ufnością niezachwianą w opiekę Bożą i Najśw. Panny – z wiarą, że wkrótce wszystko to dobrze się skończy. Od dwóch dni jakoś przycichło, widać, że *furor ukrainicus* o piersi bohaterów się załamał. Od 28 XII do końca roku, a zwłaszcza noc na Nowy Rok, było tu formalne piekło. Mam 50 lat, przeszło 3 lata byłem pod okupacją rosyjską, widziałem bolszewicki huragan – ale takich chwil jak noc Sylwestrowa nie przeżywałem nigdy.

Na zakończenie roku miałem kazanie – przy pomocy granatów, których huk wypełniał wszystkie pauzy kazania. Mimo ciemności na ulicach kościół był pełny – spowiedzi dużo. Okolo 8⁰⁰ wieczorem ucichły trochę armaty. Nagle o 12⁰⁰ w nocy wszyscy zerwaliśmy się na równe nogi, bo zdawało się, że wszystko: dom, kościół nasz, katedra, ratusz i całe śródmieście wśród piekiel-

nego łomotu obrywa się i leci w otchłań. Zbiegł do mnie O. Kozubski i pyta, co robić. Łatwiej spytać niż odpowiedzieć. Przypuszczaliśmy, że to bomby z aeroplanu – okazało się, że były to granaty rzucone wprawna pruska ręką, bo trafiły w nasz kościół, katedrę, w ratusz, co oczywiście mogliśmy skonstatować dopiero rano. Ucichło – więc próbujemy spać.

O godzinie kwadrans na drugą budzi mnie znowu Br. Kalabis, bo jacyś ludzie dobijają się do furty, domagając się natychmiastowego otwarcia – nie mówią, o co chodzi – a gdy brat jeszcze ze mną mówi, słyszę drzwi furty bombardowane kolbami. Polecilem wezwać Ojców. Ubieram się sam na wpół i zbiegam – otwieramy furkę, staje przed nami „Legun: ze służącym od pani Zaleskiej, bo tam nieszczęście. Pani zabita, syn dogorywa, błaga o św. sakramenta. Jak byłem, jeden skok do kaplicy i pędzimy wśród ciemności, wśród zamętu niedalekiej walki, brodząc wyżej kostek wśród wody, co z powodu odwilży po prostu w rzeki zamieniło ulice. Widok, jaki się w mieszkaniu śp. pani Zaleskiej oczom naszym przedstawił, da się chyba określić słowy: straszności spustoszenie. Śp. p. Zaleska leżała pod gruzami już zabita. Ran na twarzy i rękach nie było widać. Dotknąłem czoła, zimne jak lód, oczy przysunięte, usta otwarte, wyglądała jak osoba uduszona. Była ubrana, czuwała w sąsiednim pokoju, bo syn 22-letni był chory na hiszpankę, widocznie na odgłos pierwszych strzałów przybiegła do łóżka syna. W tej chwili nad samym łóżkiem wpadł granat i zdaje się, że zabił ją samą siłą rzucenia o ziemię. Leżała na wznak; rumowisko, odłamki drzwi, mebli na niej. Udzieliwszy *absolutionem sub conditione* pobiegłem do syna, którego z 17 ranami wyciągnięto spod gruzów i położono na dywanie w salonie, koło niego zanosily się od płaczu siostry, bo brat starszy od początku obrony Lwowa był w ogniu i w chwili nieszczęścia był przy swojej baterii na peryferiach miasta. Płakałem razem z dziećmi i ze współczucia nad ich nieszczęściem i z radości na widok młodzieńca, który pocieszając głośno siostry, gotował się na śmierć w jakiejś ekstazie świętości.

Nie przypuszczałem, że w XX wieku jest coś takiego możliwe. Nie dał się tknąć lekarzowi, póki sakramentów św. nie przyjmie. Wyspowiadał się najprytniej, udzieliłem Ostatniego Namaszczenia, przy czym ustawicznie głośno i prześlicznie się modlił. Wreszcie mówi do mnie: A Pan Jezus gdzie? Pana Jezusa nie wzięłem, sądząc z relacji służącego, że nie przelknie. Nie ruszy mnie lekarz – powiada – póki Pana Jezusa nie przyjmę. Więc pędem lecę do domu i wracam z Wiatykiem. Radości chorego nie potrafię opisać. I zaczyna się hymn dziękczynienia, głośny, a tak rzewny, że niepodobna było opanować łez. „*Teraz jestem gotów – powiada do sióstr – powiedzcie, mówcie wszędzie młodzieży, że nie ma większego szczęścia, jak żyć i umierać we wierze katolickiej. O, Kościele, o, wiaro, jakim wy jesteście skarbem!*”

– Modliliśmy się jeszcze chwilę z chorym – musiałem odejść, bo Legioniści, którzy mnie eskortowali, mieli służbę patrolową, musieli iść. Nad ranem wuj chorego hr. Stanisław Mycielski z prof. Halbanem odwieźli go na Technikę –

lekarze zbadali i opatrzyli rany i skonstatowali, że jeśli się nie wywiąże komplikacja z powodu hiszpanki, rany same może chory przetrzyma, bo nie są zbyt głębokie. Zabiłą matkę pochowaliśmy 2. 01 razem z młodym Skalkowskim, który tej samej nocy zginął w bitwie na Parsenkówce, gdzie 80 Legionistów odparowało atak 800 Ukraińców. Wróciwszy do domu dowiaduję się po otwarciu kościoła, że granat przebił główne sklepienie i wpadł do kościoła. O 5⁰⁰ służba sprząta rumowisko, czyści ławki, ale odpadków granatu ani śladu, więc jest gdzieś w kościele. Przeszukują ławki, konfesjonały, ani śladu. O 6⁰⁰ wychodzę z Prymarią, ale poty biją na mnie na myśl: a nuż kto nastąpi na granat i wybuchnie – okropność. Więc po mszy proszę Legionistów, żeby szukali. Puścili się chłopcy na chór, na sklepienie i po kierunku, jaki wskazywał otwór wybity, zaczęli szukać na łoży – i tam znaleźli duży 12 cm granat cały, tylko z odtrąconym noskiem. Roztrzaskał szafę, ale rzeczy nie uszkodził. Jeszcześmy z tego nie ochłonęli, a donoszą nam, że granat uderzył w mieszkanie ks. arcyb. Józefa Teofila Teodorowicza, który na szczęście jeszcze w Warszawie, uderzył w samą jego pracownię, gdzie największą część dnia przebywa ks. arcybiskup, zwałił żyrandol, pękł w środku i pokój zamienił w kupę gruzów. Z mieszkańców nie uszkodził nikogo i ks. arcybiskup może mówić o szczęściu.

W naszym kościele na szczęście uszkodzenia niewielkie; w dachu dziura wielkości czapki – sklepienie prześwidrowane wąskim otworem i u wylotu trochę tynku odpadło. Gdyby był eksplodował, wyleciałyby wszystkie okna jak w kwadracie ratusza lub po jednej stronie Techniki. W Katedrze równocześnie z naszym wpadł granat na balustradę balkonu nad wchodem; przebił sklepienie do babińca, uszkodził trochę drzwi, ale też nie eksplodował. Nabożeństwa u nas przez cały Nowy Rok i teraz odbywają się bez przerwy i bardzo uczęszczane. Alarmy idą co chwilę pomiędzy ludźmi; dziś obawiamy się znów bombardowania, ale dzięki Bogu spokojnie i ruch na mieście wielki. Wojska przybywa. Jest tu p. Ignacy Ledóchowski jako komendant artylerii, której głównie zawdzięczamy dotychczasowe uratowanie miasta. Władze wojskowe są tutaj dobrej myśli. Pan Ledóchowski odwiedził nas na Nowy Rok.

Lwów 5. 01. 1919. Drugi list. – Dodatkowo donoszę jeszcze, że wczoraj o godz. 7⁰⁰ wieczorem, w chwili gdy p. Darowska była u mnie przy furcie po wiadomości dla Ojca, miasto było znów ostrzeliwane granatami. Jeden granat uderzył w wysoką ścianę domu p. Kirschnera, wystającą nad naszym domem, wybił w tej ścianie dziurę i eksplodował nad naszym dachem, podziurawił odłamkami nasz dach, zasypał tynkiem z rozbitej ściany Kirschnera nasz strych, schody i trzecie piętro, dokąd gruzy wpadły przez wybite okna 3. piętra od kwadratu. Z naszych i ze służby nikt nie ucierpiał, bo nasi z 3. piętra od strasznej nocy sylwestrowej śpią po części i przez dzień mieszkają w auli i przedpokojach (bibliotece) koło mnie. Tylko O. Cyżutek był w swoim pokoju na 3. piętrze, ale jego okno wychodzi na pl. Trybunalski, więc uszedł cało. Tym razem więc skończyło się na przestrawach i na niewielkiej zresztą materialnej stracie.

W innych punktach miasta od wczorajszego ostrzeliwania są zabici i ranni. Kościół nasz, prócz sylwestrowej nocy, wczoraj nie ucierpiał. Dziś w mieście spokój, słychać dalsze armatnie strzały, ruch w mieście duży, w tej chwili wojsko z muzyką idzie do naszego kościoła na mszę świętą; kościół pełny publiczności. Naprawdę możemy się budować naszymi lwowianami. Dzień dzisiejszy bardzo piękny, należy się spodziewać latawców i bomb. Odgłos strzałów armatnich miesza się z głosikami kolporterów roznoszących chudą naszą lwowską prasę – wszystko poluje na „Krakowskiego Kuryerka”, który prócz obfitej wiadomości z zachodu, jest przekonującym dowodem, że tunel łączący nas z wami jest znowu wolny.

Ks. Stanisław Sopuch T.J.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 141.

Nr 140

1919 styczeń 5, Lwów. – Rozkaz nr 3 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym: por. Kazimierz Krechowiecki

W dyrekcji kancelarii operacyjnej: por. Friedmann

Przydział robotników: Referent techniczny Grupy Operacyjnej gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego przydzielać będzie codziennie aż do odwołania 5. pp i 1. p. strz. lwowskich po 40 robotników na dzień i tyłuż na noc, celem wykonywania robót polowych według dyspozycji komendantów odnośnych odcinków.

Rozkaz. Każdej grupie robotniczej należy przydzielić kilku saperów i dyrygować pod komendą własnego oficera. O zaprowiantowanie tych oddziałów robotniczych postarają się te oddziały, w rejonie których przeprowadzane będą roboty.

Przydział oficerów: Stacja zborna dla oficerów przeznaczy 5 oficerów z grupy A., których przydziela się do 1. p. strzelców lwowskich. Wyznaczeni oficerowie zameldują się jeszcze dziś 5. 01. w komendzie 1. p. strzelców lwowskich o godz. 8⁰⁰ wieczorem (ul. Rutkowskiego 11).

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 141

1919 styczeń 6, Lwów. – Meldunek sytuacyjny na 5 stycznia 1919 r.

Odcinek północny

Na odcinku Cegielnia – Gafota zupełny spokój. Tylko od karczmy Zboiska podsunął się około 7⁰⁰ godz. rano silniejszy patrol nieprzyjacielski, który został odparty.

W nocy o 5⁰⁰ odparto podsuwające się patrole pod Kościarnię i na Zboiska.
Odcinek zachodni.

Bez zmian.

Odcinek południowy.

7⁰⁰ godz. rano nieprzyjaciel silnie ostrzeliwuje artylerią Skniłów. O godz. 10⁰⁰ rano przesuwają nieprzyjaciel swój ogień na Bednarówkę, Persenkówkę i Elektrownię. I na tym odcinku odparto w nocy podsuwające się patrole nieprzyjacielskie.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 142

1919 styczeń 6, Lwów. – Rozkaz nr 4

Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym: kpt. Dzikowski

W dyrekcji kancelarii operacyjnej: kpt. Rawniker

Nazwy pułków jazdy. Sztab generalny WP Warszawa z dnia 30 XII 1918 L. 11530.

Zatwierdza się nazwy już sformowanych pułków jazdy, jak też i formujących się:

Obecnie noszące nazwy	Otrzymują nr p. i nazwę
dawny 1. p. uł. LP obecnie 1. p. uł. LP ppłk. Beliny-Prażmowskiego	1. p. lekkokonnych (szwoleżerów)
dawny 2. p. uł. LP obecnie mjr. Dunin- Brzezińskiego w Krakowie	2. p. lekkokonnych (szwoleżerów)
1. p. uł. (płk [Feliks] Dziewicki)	

2. p. uł. (płk Warasiewicz) [płk Adolf Waraksiewicz]
 3. p. uł. (płk Strzemiński)
 4. p. uł. (płk [Stefan] Dziewulski) – pułki zatrzymują dotychczasową
 5. p. uł. (ppłk Sochaczewski) numerację i nazwę.
 Dawny austr.-węg. 6. p. uł.
 formujący się w Rzeszowie 6. pułk ułanów.
 Pułk ułanów mjr. Głuchowskiego 7. pułk ułanów.
 Dawny austr.-węg. 1. pułk formujący
 się w Krakowie 8. pułk ułanów.
 Dawny aust.-węg. 3. p. strzelców
 konnych formujący się w Dębicy 9. pułk ułanów.
 Formujący się jako 12. p. uł. przy
 dywizji litewsko-białoruskiej 10. pułk ułanów.

Stan wojenny na kolejach Wschodniej Galicji.

Sztab Generalny Wojska Polskiego Warszawa z dnia 31 XII 1918. L.3662. Dekretem Naczelnego Wodza z dnia 27 grudnia br. o mobilizacji wojsk kolejowych, w służbie na polskich kolejach wojskowych zostały Polskie Koleje Państwowe na ziemiach Czerwonoruskich, położone w sferze działań wojennych, ogłoszone jako będące w stanie wojennym, a ich pracownicy poddani pod rygor praw wojennych i dyscypliny wojskowej. W myśl art. IV wspomnianego dekretu ogłaszam wszystkie linie Polskich Kolei Państwowych położone na wschód od linii kolejowych: Bełżec – Rawa Ruska – Jarosław – Przemyśl – Chyrów – Nowy Zagórz – Mözelborcz włącznie z wyżej wspomnianymi liniami jako objęte stanem wojennym.

Formacja baonu saperów. Wszystkich byłych saperów znajdujących się w oddziałach bojowych mojej Grupy należy bezzwłocznie odesłać do 1. baonu saperów przy ul. Kleparowskiej (naprzeciw Domu Inwalidów).

Roboty Polowe: We wszystkich sprawach służbowych dotyczących się fortyfikacji, robót saperskich, przydziału robotników i materiałów dla pułków przynależnych do Grupy [Operacyjnej] gen. Leśniewskiego, należy się zwracać bezpośrednio do referenta technicznego Grupy – kpt. Szkolnikowskiego (ul. Fredry 1/2).

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

1919 styczeń 6, Lwów. – Odpowiedź Oddziału Wywiadowczego na krytykę pomieszczoną w „Kurierze Lwowskim” dnia 4 stycznia 1919 r.

W porannym numerze „Kuriera Lwowskiego” z dnia 4 stycznia 1919 r. pojawił się artykuł następującej treści:

„[...] *Rozwiązanie Oddziału Wywiadowczego. Oddział Wywiadowczy X Kwatermistrzostwa, istniejący dotąd, został z dniem 2 stycznia rozwiązany, a w miejsce jego powstaje nowy dział Wywiadowczy, oparty na nowych zasadach, by w całej pełni mógł odpowiedzieć swemu ważnemu zadaniu. Powodem rozwiązania Oddziału było przekroczenie kompetencji i zakresu działania i trzymania się zbyt niewolniczo metod i praktyk austriackich [...]*”

Pomijając fakt, że podawanie do publicznej wiadomości zmian przeprowadzanych w jednym z Oddziałów wyższej komendy w tej formie jak się to stało, nie licuje z godnością i że artykuł jest denuncjacją wobec społeczeństwa obecnie z Polską wojującego, gdyż nazwiska i osoby w Oddziale Wywiadowczym zatrudnione są powszechnie znane, cel artykułu jest jasny: zrzucenie odpowiedzialności wobec społeczeństwa na organy dotychczasowego Oddziału Wywiadowczego.

Przekroczenia zakresu kompetencji nie udowodniono Oddziałowi Wywiadowczemu ani w jednym wypadku, co stwierdzić można i tym, że przez cały okres urzędowania Oddział Wywiadowczy (OW) tzn. od 8 listopada aż do 4 stycznia 1919 r. ani jeden z przełożonych nie pociągał do odpowiedzialności OW ani za jakiegokolwiek choćby najmniejsze przekroczenie kompetencji, ani za podobno austriacki tryb prowadzenia agend. Trudno bowiem przypuścić, aby przełożeni nie odważyli się choćby na zwrócenie uwagi swoim podwładnym, lecz milcząco znosili wbrew swej woli przez dwa miesiące przekroczenia kompetencji i niewolnicze naśladowanie wzorów austriackich.

Natomiast jesteśmy w możności udowodnienia, że zanoszono skargi na OW z powodu zbyt łagodnego traktowania Ukraińców. Pułkownik Sikorski czynił zarzuty dr. Koniecznemu w obecności por. Hendrychowskiego dnia 17 tzn., że za mało Ukraińców się internuje i że więcej rewizji trzeba u nich wykonywać.

Aczkolwiek łatwiej obwinionemu zadać udowodnienie mu jego winy, mimo to szczegółowym przedstawieniem pragniemy wyświecić stosunek OW do władz, a niewątpliwie Naczelne Dowództwo przyjdzie do przekonania, że OW wyrządzono szaloną krzywdę przez oszczercze insynuacje.

Przede wszystkim stwierdzamy, że OW mimo swej nomenklatury nic nie miał wspólnego ze służbą wywiadowczą, lecz jako Oddział Wywiadowczy Defensywny, utworzony 8 listopada, a więc w czasie walk we Lwowie miał za zadanie załatwianie spraw cywilnych, zaś egzekutywy Oddział ten nie posiadał żadnej – natomiast posiadał ją Oddział Żandarmerii Polowej, gdzie znajdował

się Oddział Śledczy z dr. Dąbrowskim na czele. Otóż Żandarmeria Polowa i Oddział Śledczy wykonywały rewizje, aresztowania i temu podobne czynności.

Z chwilą odbicia Lwowa następuje chaos administracyjny. Jako jeden ze skutków tego chaosu jest bezsprzecznie zapelnienie wszystkich aresztów i więzień, albowiem każdy aresztował winnych i niewinnych, kto chciał i nie chciał.

W miarę zwiększania się ilości aresztowanych, wzrastał chaos tak dalece, że rodziny internowanych traciły dni całe zanim zdołały się poinformować cokolwiek o miejscu pobytu internowanych, gdyż jedna komenda spychała interweniujących na drugą, a system ten trwał po utworzeniu Kwatermistrzostwa pomijając fakt, że o prawnym załatwianiu, jak przesłuchaniu, protokolowaniu itp., mowy prawie nie było, na co dowód, że osoby nieprzesłuchane tygodniami w więzieniu siedziały.

OW przydzielony w międzyczasie do Komendy Miasta prosił i żądał przez usta mjr. Stasiniewicza określenia i oznaczenia kompetencji Oddziału, lecz zawsze bezskutecznie, a widząc anormalne stosunki, na własną rękę rozpoczął przesłuchiwanie internowanych w więzieniu przy ul. Batorego przez por. Krynickiego i komisarza Żelaznego. W ten to sposób przyspieszono decyzję o losie kilkuset internowanych. Protokoły przesłuchań były przedkładane komendantowi miasta ppłk. [Czesławowi] Mączyńskiemu, który tego samego dnia wydawał decyzje i dalsze rozporządzenia.

Równocześnie różne władze zatrzymywały osoby, bądź to w biurach meldunkowych, bądź to na ulicy pod najrozmaitszymi pozorami i te osoby odstawiano do OW celem udzielenia opinii, czy można im wydać przepustki, ewentualnie z propozycją internowania itp. i stąd to pochodzi, że siłą faktu OW stał się jakoby centralą, gdzie rozstrzygano o zarządzeniach najrozmaitszych organów. Komendy poszły jednak tak daleko, że gdy nie wiedziały co z kim mają uczynić, odsyłały do rozstrzygnięcia do OW. Tutaj należy szukać przyczyny, że w opinii ustaliło się mniemanie, iż wszystkie aresztowania, rewizje itp. wykonywały organa OW.

Ważniejszą kwestią były napływające codziennie bardzo liczne urzędowe doniesienia, szczególnie komendanta bardzo energicznej i już zasłużonej Miejskiej Straży Obywatelskiej o alarmującej treści wprost do mjr. Juliana Stasiniewicza, który wykonanie rewizji polecał przydzielonemu sobie oddziałowi wojskowemu. Następnie polecił wspomniany mjr, aby wszystkie doniesienia były kierowane wprost na ręce dr. Koniecznego, z tym, aby Oddział Wywiadowczy wykonywał rewizje, i w tym to celu przydzieliło Naczelne Dowództwo jednego oficera i 15 ludzi formacji bojowej.

Zaznacza się, że oficer był specjalnie w tym celu przydzielony, aby uczynić zadość ogłoszonemu przepisowi, że przy rewizji jeden oficer być musi, a OW [Oddział Wywiadowczy] nie dysponował oficerem dla celów rewizyjnych.

OW absolutnie wzbraniał się przed wykonywaniem rewizji i początkowo odsyłał sprawy rewizyjne dotyczące się osób cywilnych do Dyrekcji Policji, zaś

odnoszące się do osób wojskowych, do Żandarmerii Polowej, pewną część rewizji wykonywała Żandarmeria Polowa, zaś resztę odsyłała z powrotem, natomiast w Dyrekcji Policji nie ruszano sprawy naprzód i pilne rewizje za bronią i amunicją u osób cywilnych były odkładane, aż wreszcie Dyrektor Policji radca Kreiner odstąpił komisarzy policyjnych z tym, aby odnośny zakres czynności przeszedł na OW.

Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią zażądało od Dyrekcji Policji w tym celu urzędników a Dyrekcja Policji przydzieliła komisarzy dr. Skrzyńnarza, Kwiatkowskiego i Burke.

Tak przeto przydzielenie komisarzy Oddziału Wojskowego z oficerem i rozkaz Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich zakomunikowany przez mjr. Stasiniewicza ustaliły kompetencje Oddziału Wywiadowczego.

Dnia 11 grudnia przeniesiony został OW z Komendy Miasta do Kwatermistrzostwa. Tego samego dnia znajdował się dr Konieczny u płk. Sikorskiego i żądał określenia kompetencji, zwłaszcza odebrania OW prawa wykonywania rewizji i żądał wskazówek dla działalności Oddziału. Płk Sikorski oświadczył, że ma dość dużo do omówienia i że w tym celu zawezwie dr. Koniecznego do siebie. Natomiast oświadczył, że przygotować należy jak największą listę internować się mających Ukraińców. Przy tej sposobności polecił płk. Sikorski inwigilować następujących Ukraińców: dr. Stepana Barana, dr. Gwardeckiego, dr. Kiweluka, dr. M. Łożyńskiego i Parfanowicza z tym, aby ich internować.

Ponieważ już pierwsze internowanie Ukraińców w hotelu Georgea zostało [dokonane] i ponieważ z drugiej partii internowanych również uwolnienia, chociaż częściowo nastąpiły, przeto wyczekiwał OW konkretnego rozkazu i oficerowi Oddziału Wojskowego rozkazu internowania ich nie zakomunikował, celem uniknięcia jego wykonania i sam na własną rękę niczego nie podjął.

Pewnego dnia zjawił się kpt. Kopystyński i por. Hartleb oświadczając, że pierwszy został mianowany szefem OW, zaś drugi jego zastępcą. Taka zmiana bez przyczyn dotknęła wszystkich oficerów, którzy wnieśli zażalenie adresowane do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, a na które do dnia dzisiejszego załatwienie nie wpłynęło. Zażalenie opiewało następująco:

„[...] Jak długo potrzeba natychmiastowej pomocy i współpracy stawiała każdego Polaka przy warsztacie pracy, wtenczas każdy bez względu na uzdolnienie i rangę miał się czynności, jakiej dana sytuacja wymagała i stąd to pochodzi, że starsi rangą podporządkowywali się młodszym a nawet i pseudo-oficerom.

Skoro jednak rozkazem oficerskim 1:1 wezwano do współpracy nad wewnętrznym uporządkowaniem w korpusie oficerskim i skoro obecnie zarządzenia Kwatermistrzostwa zyskują charakter stabilizowania poszczególnych działów, przeto uważamy za obowiązek zwrócić się z zażaleniem na rozporządzenie, wydane po wyjściu wspomnianego rozkazu oficerskiego.

Rezerwowym rozkazem zamianowany został kpt. Kopystyński przełożonym Oddziału Defensywnego, zaś p. Hartleb jego zastępcą bez uwzględnienia kwalifikacji fachowych i wojskowych, pracujący od pierwszych dni we Lwowie.

Ponieważ w Oddziale Wywiadowczym zgrupowali się oficerowie z austriackiego Oddziału Wywiadowczego, przeto i wzajemne kwalifikacje są bardzo dobrze znane, a gdy o najnowszym swym zwierzchniku wiadomym jest, że Naczelną Komenda Armii (AOK) p. Kopystyńskiego ze służby wywiadowczej usunęła, jako zupełnie się nie nadającego, wówczas trudno rangą starszym podporządkować się takiemu oficerowi, a gdy jego zastępcą ma być porucznik, podczas gdy w biurze pracują porucznicy, którzy w armii austriackiej byłiby kapitanami obecnie, przeto i ten stosunek zdrowym nazwanym być nie może i tylko z mylnego poinformowania Kwatermistrzostwa mógł wyniknąć, gdyż twierdzenie p. Kopystyńskiego, iż jego przyjaciel gen. Rozwadowski polecił mu organizację Oddziału Defensywnego nie może być argumentem dla podporządkowania się jemu. Przy tej sposobności trudno nie zauważyć, że podczas gdy płk Sikorski jednego dnia oświadczył, że personel jest za liczny, drugiego dnia pomnożono personel zupełnie zbytecznie osobami około p. Kopystyńskiego i Hartleba bliżej stojącymi.

Ponieważ organizacja defensywana jest czysto wojskowa, przeto zwracamy się z prośbą o oddanie komendy najstarszemu rangą, tzn. kpt. Michałowi Terleckiemu, który jest kapitanem od 1915 r., a kierownikiem Oddziału Wywiadowczego z czasów przedwojennych.

Zażalenie i prośba dyktowane są chęcią najlepszego służenia sprawie, gdyż podpisani nie myślą przy wojsku szukać ani kariery, ani utrzymania a służba w OW wymaga nie tylko wielkiej fachowej rutyny, ale i wielkiego wrodzonego sprytu, aby władz polskich nie skompromitować”.

Lwów, dnia 17 grudnia 1918 r.

Jako były kierownik wewnętrznej służby w OW (N. Stelle des Heimkehrwesens) stwierdzam, że p. kpt. Kopystyński z powodu zupełnej nieudolności fachowej został od służby wywiadowczej usunięty.

Władysław Trzcński

Jako były prowadzący protokół w „N. Stelle Lemberg” poświadczam, że akt taki z rozkazem od DOK usunięcia p. kpt. Kopystyńskiego w połowie października 1918 r. rzeczywiście wpłynął. Stanisław Hendrychowski mp., dr Konieczny mp., por. Stanisław Tynelski mp., por. Marian Ujejski mp....

Tego samego dnia, w którym nastąpiło doręczenie zażalenia do Kwatermistrzostwa, został wezwany dr Konieczny i por. Hendrychowski do Kwatermistrzostwa, których przyjął płk. Sikorski tak podniesionym głosem, jakim nie oficerów, lecz rekrutów na placu musztry w wojsku austriackim prosty kapral

zwykł przyjmować. Przy tej sposobności usłyszało się, że Oddział strajkuje, że nic nie robi, że nie wie nawet tego, co płk. Sikorskiemu zwykła pensjonarka powiedzieć jest w stanie, że za mało interesuje się Rusinami, że rewizji nie wykonuje itp.

Po wyjaśnieniu przez dr. Koniecznego, że Oddział pracuje ponad swe siły, że doniesień taka masa wpływa, że badanie ich i rewizje absorbują cały oddział wojskowy i komisarza Kwiatkowskiego, któremu te czynności po porozumieniu z Dyрекcją Policji poruczono, uznał płk Sikorski za stosowne przeprosić dr. Koniecznego za niesłuszne zarzuty mimo, że w międzyczasie polecił przywołać żandarma, który miał dr. Koniecznego aresztować. Kpt. Kopystyński wprowadził w międzyczasie do Oddziału Wywiadowczego całą falangę oficerów i agentów, jak twierdził z polecenia przyjaciela swego gen. Rozwadowskiego (jak mawiał w obecności por. Trzczińskiego i dr. Koniecznego). Z tych osób aresztował komendant Żandarmerii Polowej por. Baranowskiego za zbrodnię wymuszenia, popełnioną u dr. Parnasa, zaś przyjętego na agenta akademika Pelza, posiadającego kwalifikacje Grupy A, odstawić kazał dr Konieczny pod eskortą do 1. p. strzelców, skąd tenże po dwóch dniach popełnił dezercję i był przez 1. p. strzelców poszukiwany, a obecnie za niewiadomo czyim wpływem – zyskał bezpieczne ukrycie w Kwatermistrzostwie. Drugi agent również przez kpt. Kopystyńskiego przyjęty, znikł po otrzymaniu legitymacji i mimo poszukiwań nie odszukano go dotychczas.

Dnia 20 grudnia zakomunikował kpt. Kopystyński dr. Koniecznemu w obecności komisarza Kwiatkowskiego następujący rozkaz: płk Sikorski przyrzekł interweniującym na rzecz internowanych trzech kolejarzy Ukraińców wydać rozkaz wypuszczenia ich na wolną stopę, lecz rozkazując, by w biurze sprawę tak zwlekać, aby kolejarzy tych wywieziono. W kilka dni potem objął kierownictwo Oddziału defensywnego kpt. Terlecki.

Równocześnie z tym poczęły dolatywać pogłoski, że Oddział Wywiadowczy jest po austriacku prowadzonym, a por. Hartleb założył polski OW. Dnia 24 grudnia otrzymał OW z Kwatermistrzostwa kartę służbową, na którą widział się zniewolonym odpowiedzieć w następujący sposób:

... Dzisiaj otrzymałem OW kartę służbową L.195/18 z dnia 23 bm. następującej treści:

Żadna czasowo internowana osoba cywilna nie śmie być wywieziona na zachód bez decyzji Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, wymaganej rozkazem nr 23 z 18 bm.

Jeśli OW nie rozporządza dostateczną ilością prawników uzdolnionych do przeprowadzenia koniecznych względem tych osób dochodzeń, przeprowadzać je również będą zajęci przy komendzie stacji zbornej jeńców, audytorzy, by sprawy tych osób jak najrychlej mogły dojrzewać – do rozstrzygnięcia. Dotychczasowa powolność w tym względzie musi ustać.

Z treści tego pisma wynika, że płk Kwatermistrz był zupełnie mylnie poinformowany o przebiegu czynności i sposobie urzędowania w OW, gdyż wszystkie sprawy załatwia się natychmiast a najpóźniej w kilka godzin po wpłynięciu. Akta i cały personel stwierdzić to mogą.

Odnośnie do poszczególnych punktów karty służbowej melduje się:

1) Oddział Wywiadowczy nie wydał dotychczas ani jednego rozkazu odesłania na zachód, tylko wykonał ściśle otrzymane w tym kierunku rozkazy przełożonych.

2) Oddział Wywiadowczy załatwił dotychczas nie tylko kwestie prawne, oddane Oddziałowi do załatwienia, ale na własną rękę przesłuchał kilkaset osób winnie i niewinnie więzionych przy ul. Batorego i w ten sposób przyspieszył decyzje powołanych władz.

3) Dotychczas nikt nie uwiadomił OW o uskutecznianych internowaniach tak dalece, że o wielu wypadkach dowiaduje się OW z gazet, a mimo to ciągle na własną rękę czyni starania, aby być poinformowanym i przyspieszać załatwienia.

Oddział Wywiadowczy faktycznie nie rozporządza dostateczną ilością uzdolnionych prawników, gdyż w ostatnim czasie przydzielono do Oddziału Wywiadowczego inżynierów nie mających pojęcia o sprawie.

4) Zarzut dotychczasowej powolności może dotyczyć inne biura, a nie OW, gdyż np. 18 bm. osobiście oddałem adiutantowi akt z wnioskami i załącznikami, celem przedłożenia płk. Kwatermistrzowi do aprobaty, a dnia 22 bm. znalazł się ten sam akt u referenta sprawiedliwości bez aprobaty. Załatwienie tego aktu opóźniono o kilka dni, ale nie z winy OW.

Lwów, dnia 31 grudnia 1918

W tym miejscu wspomnieć należy, że dnia 31 grudnia 1918 otrzymał OW z Kwatermistrzostwa odnośnie do osoby dr. Gardeckiego, którego dnia 11 grudnia polecił płk Sikorski inwigilować celem internowania, następujący rozkaz z 28 grudnia:

...Dr. Gardeckiego nie wolno internować, ani napastować ...

Tenże rozkaz stoi w zupełnej sprzeczności z rozkazem z 11 grudnia, tym bardziej, że dr Gardecki wcale nie był nawet inwigilowany, gdyż członkowie polskiego Sądu Polowego za jego osobę przyjęli gwarancję, a winę sprzeczności rozkazów trudno przypisać OW.

Oddział Wywiadowczy liczył się z tym, że ze swych czynności będzie musiał zdać sprawę przed społeczeństwem i dlatego wszystkie czynności Oddziału były nacechowane obiektywnością, nie tracą z oka dobra ogólnego sprawy polskiej i nie zapominając o zasadach prawnych.

Widząc chwiejność zarządzeń, na podstawie których przeprowadzano internowanie, a następnie zwolnienia, widząc, jak niektóre osoby były internowane po dwa i trzy razy, widząc, że znaczny odsetek odsyłanych na zachód, to ludzie

nie mający koligacji lub znajomości wpływowych, OW przestrzegał ściśle zasad prawnych i tylko nimi się kierował. Stąd to pochodzi, że osoby doprowadzone do OW, po zbadaniu i przesłuchaniu oraz protokolowaniu, przez OW wypuszczane, były przez którąś z tych władz ponownie aresztowane, a na OW wnoszono skargi zbytnej lojalności.

Aresztowania odbywały się tylko na rozkaz władz i tak na przykład w redakcji „Wpered” wykonał komisarz Kwiatkowski 24 grudnia aresztowanie obecnych tam osób z polecenia swego przełożonego dyrektora policji Reinländera, a to przy pomocy oddziału policyjnego, a nie oddziału wojskowego przy OW, wypuszczając członków redakcji na wolność. O tym aresztowaniu raportował komisarz Kwiatkowski płk. Sikorskiemu, który zaraz zauważył, że właśnie redaktorów przede wszystkim aresztować należało i polecił aresztowanych wywieźć do Krakowa. Zaraz następnego dnia (25 grudnia) przed południem uznał dr Konieczny aresztowanie to za bezpodstawne, tymczasem nastąpiły dodatkowe aresztowania nie zatrzymanych członków redakcji „Wpered” a to na rozkaz płk. Sikorskiego, a mianowicie: Porfirego, Buniaka, Józefa Hliniatego, Lwa Hankiewicza i dr. Filca. Rozkaz ten podano do wiadomości Dyrektora Policji Reinländera, który oświadczył, że aresztowanie Hliniatego nie będzie na rękę hr. Skarbkowi, co bezzwłocznie zakomunikowano płk. Sikorskiemu. Na to oświadczył płk Sikorski w obecności kpt. Terleckiego i komisarza Kwiatkowskiego, że hr. Skarbek inaczej mówi w cztery a inaczej w sześć oczu. Dalej mówił płk Sikorski, że obecnie nie należy z niczym się liczyć, tylko bezwzględnie internować. Przy poruszeniu przez komisarza Kwiatkowskiego faktu, że sekretarz posła Lewickiego posiada kartę, wystawioną przez szefa sztabu Wojsk Polskich, dla swobodnego poruszania się we Lwowie, oświadczył płk Sikorski, że hr. Skarbek wyraził swoje zdziwienie, że Wojska Polskie w ogóle takie papiery respektują.

Dnia 30 grudnia na skutek interwencji „polskich socjalistów”, jak się wyraził płk Sikorski, wydał tenże rozkaz wypuszczenia wszystkich na wolność.

Jaki chaos istniał w pojęciu władzy, może świadczyć fakt, że i gen Leśniewski wydał raz polecenie natychmiastowego aresztowania Ukraińca sędziego Nasady, który poprzednio był już dwa razy na podstawie oszczerczych doniesień aresztowany, a OW skonstatował, że temu człowiekowi wdzięczność od narodu polskiego się należy. Rzecz naturalna, że rozkazu nie wykonano.

Rozkaz rewizji u metropolity Andrzeja Szeptyckiego podpisał płk Władysław Sikorski i polecił jego wykonanie komendantowi Żandarmerii Polowej kpt. Święcickiemu. Odpowiedzialności za tę rewizję nie można przypisać OW.

Faktem jest, że OW wykonał 14 rewizji za bronią i amunicją ale setki innych rewizji wykonały Oddziały, za które OW również najmniejszej odpowiedzialności przyjąć nie może.

Każdy z pracowników OW może zaświadczyć o faktycznym procederze w biurze.

Jeżeli w mieście Lwowie istnieje niezadowolenie z rządów wojskowych, to odpowiedzialności za to nikt z uczciwych ludzi nie może zepchnąć na OW.

Każdy wypełniwszy swój obowiązek jako Polak i jako człowiek śmiało oczekuje opinii każdego człowieka dobrej woli i myśli. Zarzuty podniesione nie przez przełożonych, lecz przez kogoś za pośrednictwem gazet, [są] chęcią szkalowania lub chęcią zemsty prywatnej dyktowane, wymagają naprawy i satysfakcji, o ile wyszły od człowieka mogącego dać satysfakcję.

Podpisani proszą, aby im wolno było już teraz ogłosić publicznie odpowiedź w powyższej formie na oszczerstwa w „Kurierze” umieszczone.

Żądamy jak najszybszej odpowiedzi, aby załatwienie nastąpić mogło przed tą samą opinią społeczeństwa, przed którą oszczerstwo padło.

Oszczerstwo podane w „Kurierze” naraża na szwank dobre imię podpisanych i ich rodziny, nie tylko wobec strony nieprzyjacielskiej ale i we własnym społeczeństwie, a przeciwko takiemu oszczerstwu muszą się podpisani bronić wszelakimi środkami.

kpt. Michał Terlecki, dr Konieczny, Piotr Uszkało, Stanisław Żelazny, por Hendrychowski, por. Władysław Trzciniński, Mieczysław Skurski, Michał Burka, Jan Woch, kom. Kwiatkowski.

Odpis

CAW, I. 341, t. 103.

Nr 144

1919 styczeń 8, Lwów. – Rozkaz nr 5

Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztapie Generalnym: kpt. Dzikowski

W kancelarii operacyjnej: por. Dobrzański

Telegram do Komendanta Józefa Piłsudskiego: *„Melduję na podstawie raportu dowódców brygad piechoty lwowskiej i krakowskiej i brygady artylerii lwowskiej, że szeregowi i oficerowie mojej dywizji, walczący w obronie Lwowa na wiadomość o usiłowanym zamachu na Wodza Naczelnego, wyrażają swoje najwyższe oburzenie za wciąganie wojska w wir walk politycznych i przesyłają Komendantowi Józefowi Piłsudskiemu jako Naczelnikowi Państwa wyrazy posłuszeństwa żołnierskiego i wierności do ostatniej kropli krwi”.*

Treść powyższego telegramu podać do wiadomości podległym oddziałom

Nominacje: Z dniem 1 stycznia 1919 r. mianuję podchorążym jednorocznego ochotnika plutonowego Gustawa Komodzkiego przy 3. eskadrze lotniczej.

Kurs karabinów maszynowych: Celem dalszego uzupełnienia stanu obsługi karabinów maszynowych odda komenda brygady lwowskiej z 1. p. strz. i z 2. p. strzelców po trzech oficerów i po 10 ludzi a z baonu radomskiego 10 żołnierzy; komenda zaś Legii Oficerskiej odda 10 oficerów na kurs wyszkolenia, obsługi karabinów maszynowych, który rozpocznie się dnia 10 stycznia 1919 r.

Przydzieleni oficerowie i żołnierze mają się zgłosić 10 stycznia br. w dowództwie kursu, ul. Kleparowska (Dom Inwalidów).

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 145

1919 styczeń 8, Lwów. – Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią – dodatek do rozkazu nr 7 gen. dyw. Tadeusza Rozwadowskiego

L. prez. 207. – Stwierdzenie szarż

Stwierdzam szarżę poniżej wyszczególnionym oficerom:

Pułkownikowi Tadeuszowi Sulimirskiemu, 1. pułk uł., od 1 XI 1918 r.

Pułkownikowi Bronisławowi Mierce, Oddział IIIA, od 1 XI 1918 r.

Podpułkownikowi Marcelemu Śniadowskiemu 1. pułk artylerii, od 1 XI 1918 r.

Podpułkownikowi Mieczysławowi Łobodzińskiemu, artyleria, od 1 XI 1918 r.

Podpułkownikowi dr. Izydorowi Modelskiemu, od 1 XI 1918 r.

Podpułkownikowi Józefowi Sopotnickiemu, od 1 XI 1918 r.

Podpułkownikowi Wiktorowi Hoszowskiemu, Komendantowi Żandarmerii, od 1 XI 1918 r.

Podpułkownikowi Czesławowi Jankowskiemu, Oddział IX., od 1 XI 1918 r.

Majorowi Tadeuszowi Łodzińskiemu, 1. pułk artylerii, od 1 XI 1918 r.

Majorowi Tadeuszowi Jakliczowi, 1. baon warszawski, od 1 XI 1918 r.

Majorowi Ignacemu Niepołomskiemu, 1. pułk artylerii, od 1 XI 1918 r.

Majorowi Antoniemu Kamińskiemu, Komendantowi Etapu, od 1 XI 1918 r.

Majorowi aud. dr. Jakubowi Krzemieńskiemu, Referent Sprawiedliwości, od 1 III 1918 r.

Majorowi dr. Aleksandrowi Domaszewiczowi, Szpital rezerwowy, od 1 XI 1918 r.
Majorowi Pawłowi Kindelskiemu, Sąd Polowy, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi dr. Antoniemu Jakubskiemu, Brygada Lwowska, od 1 III 1918 r.
Kapitanowi Władysławowi Langnerowi-Złom, 5. pp, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi Tadeuszowi Kucharowi, artyleria, od 1 XI 1918 r.
Rotmistrzowi Tadeuszowi Grabowskiemu, Sztab Generalny Dowództwa WP od
1 III 1918 r.
Rotmistrzowi Kazimierzowi Krechowickiemu, Grupa Operacyjna gen. Le-
śniewskiego, od 1 V 1918 r.
Rotmistrzowi Adamowi Bieńkowskiemu, Kwatermistrzostwo, od 1 XI 1918 r.
Rotmistrzowi Henrykowi Towarnickiemu, 2. pułk ułanów, od 1 XI 1918 r.
Rotmistrzowi Tadeuszowi Machalskiemu, Brygada Lwowska, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi Janowi Dobrowolskiemu, Grupa Operacyjna Sopotnickiego, od
1 XI 1918 r.
Kapitanowi Józefowi Kusiowi, 10. pp, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi Pawłowi Stefańskiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi Stanisławowi Widackiemu (Dowódcy Oddziału Sztabu Kwatermi-
strzostwa), od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi Stanisławowi Kochanowskiemu, 6. pp, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi dr. Kazimierzowi Bartłowi, pułk kolejowy, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi intendentowi Tadeuszowi Dębskiemu, Intendentura, od 1 III 1918 r.
Kapitanowi Adolfowi Czernemu, Kwatermistrzostwo, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi aud. Julianowi Kurowskiemu, Referat Sprawiedliwości, od 1 V
1918 r.
Kapitanowi Janowi Zającowi, 2. pułk artylerii przemyskiej, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi Antoniemu Bąkowskiemu, Rezerwa Oficerska, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi dr. Bolesławowi Bujalskiemu, pułk strzelców lwowskich, od 1 XI
1918 r.
Kapitanowi Wiesławowi Sokołowskiemu-Rola, Brygada Lwowska, od 1 XI
1918 r.
Kapitanowi Ferdynandowi Andrusiewiczowi, 2. pułk strzelców lwowskich, od
1 XI 1918 r.
Kapitanowi Rudolfowi Krausowi, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi Romanowi Odzierzyńskiemu, 1. pułk artylerii, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi Ludwikowi Szwarcerowi, Kwatermistrzostwo, od 1 XI 1918 r.
Kapitanowi Wilhelmowi Todtowi, 1. pułk artylerii, od 1 XI 1918 r.
Porucznikowi Władysławowi Rusinowi, 5. pp od 1 XI 1918 r.
Porucznikowi Mieczysławowi Starzyńskiemu, 5. pp od 1 XI 1918 r.
Porucznikowi Kazimierzowi Winnickiemu, Legia Oficerska, od 1 XI 1918 r.
Porucznikowi Jerzemu Sittar-Bąkiewiczowi, Legia Oficerska, od 1 XI 1918 r.
Porucznikowi Jakubowi Gładyszowi, 10. pp, od 1 XI 1918 r.
Porucznikowi Mieczysławowi Lisiewiczowi, Kwatermistrzostwo, od 1 XI 1918 r.

Porucznikowi Mieczysławowi Jusowi, 10. pp, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Mieczysławowi Zatłokałowi, 5. pp, od 1 III 1918 r.
 Porucznikowi dr. Filipowi Zawadzie, Sąd Polowy Przemyśl, od 1 III 1918 r.
 Porucznikowi dr. Stanisławowi Dręgiewiczowi, Kwatermistrzostwo, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Kazimierzowi Schallerowi, 10. pp, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Michałowi Kosterkiewiczowi, 10. pp, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Władysławowi Węgrzyńskiemu, 10. pp, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Tadeuszowi Lubaczewskiemu, 1. p. strzelców lwowskich, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Antoniemu Zielonce, kurs wyszkolenia km., od 1 V 1918 r.
 Porucznikowi Józefowi Englertowi, szpital zapasowy nr 2, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Józefowi Sereńnickiemu, Dowództwo Etapu, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Władysławowi Winklerowi, artyleria, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Stanisławowi Onestowi, 1. pp, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Bolesławowi Zajączkowskiemu, 1. pułk strzelców lwowskich, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Erwinowi Koszulińskiemu, 1. pułk strzelców lwowskich, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Zygmuntowi Osterzecerowi, 2. pułk strzelców lwowskich, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Zygmuntowi Dobrzańskiemu, 2. pułk ułanów, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Augustynowi Walusiowi, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Franciszkowi Paprockiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Mieczysławowi Bentkowskiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Stanisławowi Torońskiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi sanit. Albinowi Garbieniowi, Brygada Lwowska, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Stanisławowi Kozickiemu, 5. pp, od 1 III 1918 r.
 Porucznikowi Włodzimierzowi Bochenkowi, 5. pp, od 1 III 1918 r.
 Porucznikowi Teodorowi Furgalskiemu, 5. pp, od 1 III 1918 r.
 Porucznikowi Bolesławowi Krzyżanowskiemu, 5. pp, od 1 III 1918 r.
 Porucznikowi Wiktorowi Zieleniewskiemu, Referat Sprawiedliwości, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Edwardowi Świstelniczemu-Sas, 1. pułk strzelców, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi dr. Janowi Dąbrowskiemu, Straż Bezpieczeństwa, od 1 XI 1918 r.
 Porucznikowi Tadeuszowi Filipowiczowi, 4. pułk artylerii polowej, od 1 XI 1918 r.
 Podporucznikowi Tadeuszowi Jerzewskiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
 Podporucznikowi Tadeuszowi Jakubowskiemu, 10. pp, od 1 XI 1918 r.
 Podporucznikowi Romanowi Opolskiemu, 2. pułk artylerii przemyskiej, od 1 XI 1918 r.
 Podporucznikowi Tadeuszowi Kasprowiczowi, 2. pułk artylerii przemyskiej, od 1 XI 1918 r.
 Podporucznikowi Stefanowi Holinkowskiemu, 5. pp, od 1 III 1918 r.

Podporucznikowi Józefowi Wiatrowi, 5. pp, od 1 III 1918 r.
Podporucznikowi Stanisławowi Towarnickiemu, 5. pp, od 1 III 1918 r.
Podporucznikowi Stanisławowi Fedorczykowi, 5. pp, od 1 III 1918 r.
Podporucznikowi dr. Władysławowi Kalickiemu, 2. pp, od 1 III 1918 r.
Podporucznikowi Józefowi Klinkowi, Kwatermistrzostwo, od 1 III 1918 r.
Podporucznikowi Kazimierzowi Sarnowiczowi, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Łucjanowi Nadrowskiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Tadeuszowi Walichowi, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Tadeuszowi Kłodzikowi, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Antoniemu Michalewskiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Józefowi Szewczykowi, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Eugeniuszowi Turskiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Józefowi Jezierskiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Mieczysławowi Olejarskiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Stanisławowi Nawrockiemu, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Marianowi Prokopowiczowi, baon warszawski, od 1 XI 1918 r.
Podporucznikowi Alfredowi Chrzanowi, Sąd Polowy, od 1 III 1918 r.
Podporucznikowi Karolowi Pilatowi, Dowództwo Etapu, od 1 XI 1918 r.

Za zgodność;

[Adam] Bienkowski, rtm.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 146

**1919 styczeń 8, Paryż. – Nota delegata Komitetu Narodowego
Polskiego w Paryżu E. Piltza do ministra S. Pichona w sprawie
spowodowania wysyłki dywizji rumuńskiej do Galicji Wschodniej¹**

Panie Ministrze

Komitet Narodowy Polski uważa za swój obowiązek zwrócić uwagę Waszej Ekscelencji na wydarzenia w Galicji Wschodniej, gdzie sytuacja ludności cywilnej staje się z dnia na dzień coraz bardziej krytyczna na skutek rozpętania bolszewizmu przez bandy rusińskie w otoczeniu regularnych oddziałów niemieckich.

¹ KNP 147, tłum. z franc. kopii maszynowej.

Ze wszystkich stron napływają do nas doniesienia świadków, zgodne w swych opisach dzikiego postępowania napastników oraz stanu anarchii panującego obecnie w Galicji Wschodniej. Dwie załączone depesze², pochodzące od władz polskich w Galicji³, przedstawiają sytuację w prawdziwym świetle i proszą Komitet Narodowy Polski, aby wywarł na rządy sojusznicze nacisk, zmierzający – w wyniku ich interwencji – do niezwłocznego zgniecenia bolszewizmu, który sroży się w tej prowincji.

Komitet Narodowy Polski jest przekonany, że rząd francuski zainteresuje się tą sprawą, która ma żywotne znaczenie zarówno dla samej Polski, jak i dla sprawy cywilizacji europejskiej w ogóle⁴.

Komitet Narodowy polecił mi prosić Waszą Ekszelencję o łaskawe wystąpienie w roli naszego pośrednika u marsz. Focha, aby niezwłocznie spowodować, w imieniu Naczelnego Dowództwa Międzysojuszniczego, wysłanie do Galicji jednej dywizji rumuńskiej, stacjonowanej na granicy galicyjskiej, w celu obrony ludności bez różnicy narodowości i wyznania przed zamachami bolszewickiego barbarzyństwa.

Zechce Pan przyjąć Panie Ministrze, wyrazy mego bardzo wysokiego szacunku.

Delegat Komitetu Narodowego Polskiego
przy rządzie francuskim
Erazm Piltz

Sprawy polskie..., t. II, s. 225–226.

² Chodzi o depeszę ze Lwowa z 25 XII i radiogram z 31 XII 1918 (por. dok. nr 7, przy p. 5).

³ 11 I 1919 KNP wysłał radiogram do Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie z prośbą o zakomunikowanie TKRz we Lwowie wysiłków Komitetu, aby dowództwo alianckie skierowało do Galicji wojska rumuńskie i przyspieszyło transport armii gen. Hallera przez Gdańsk. KNP obiecywał też wysłać do Galicji oddziały polskie z Rosji południowej (Tekst w KNP 147).

⁴ Skierowując w najbliższych dniach (przed 12 J) prośbę KNP do premiera i ministra wojny Clemenceau, Pichon podkreślał „całą wagę tej sprawy, tak z punktu widzenia politycznego, jak i gospodarczego, ze względu na liczne przedsiębiorstwa naftowe znajdujące się w tych okolicach, w których są zaangażowane szczególnie poważne kapitały francuskie” (Kopia w KNP 8, 72).

1919 styczeń 9, Lwów. – Informacja Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawie sytuacji na froncie lwowskim

Aby sprostać ciężkiej sytuacji i odsunąć zawieszony nad Polską gróźby, rząd i wojsko powinny być tak zorganizowane, aby dały najpełniejszą rękojmię trwałości i siły powstającemu państwu polskiemu.

Armia rosyjska w szynelu bolszewickim, karna i liczna, skuta w jedną całość wysokim żołdem i terrorem zajęła Wilno i posuwa się dalej.

Z drugiej strony koło Lwowa toczą się walki już nie tylko o utrzymanie miasta, o odzyskanie przemysłu naftowego, stworzonego pracą podkarpackiego ludu polskiego, lecz i przede wszystkim o prawo Rzeczypospolitej do Galicji Wschodniej, o możliwość pokojowego współżycia ruskiej ludności z ludnością polską w kraju, gdzie granica przechodzi przez rodziny, dzieląc w politycznym i religijnym antagonizmie i rodziców i dzieci.

Kiedy więc na kresach wschodnich wojsko stacza krwawe walki o ziemię, o całość Rzeczypospolitej w Warszawie i w całym kraju, opinia publiczna prowadzi wprawdzie bezkrwawą lecz nie mniej wstrząsającą walkę o zjednoczenie woli narodu.

W chwili likwidacji wojny światowej, Polska stanęła wobec konieczności prowadzenia wojny obronnej, która jej została narzucona we Lwowie przez zamach ukraińsko-niemiecki i dopiero później coraz szersze zatoczyła kręgi.

Walka o polskość Lwowa zjednoczyła polityczne stronnictwa, dotąd pozostające w ostrej walce i doprowadziła do współdziałania tajne organizacje wojskowe.

Trzytygodniowa wytrwała obrona, odsiecz krakowska, odparcie ogólnego szturmego wojsk ukraińskich, przyłączenie się do walki Petlury i do wojsk kijowskich, słowem wojna z Ukrainą nie tylko o Lwów, lecz i o Podlasie oraz Chełmszczyznę – oto, jak z lokalnej walki o polskość miasta, rozwinęła się wojna o całość ziem Rzeczypospolitej z Republiką Ukraińską. Lwów stał się kluczem granicy wschodniej.

Wysięk mieszkańców Lwowa został doprowadzony do ostatecznej granicy i daje się określić liczbą. Miasto wprawdzie liczy 200 000 ludności lecz z tego 80 000 przypada na Żydów i Rusinów. Z pozostałej liczby ludności, płeć męska w wieku wojskowym przeszła przez 4 lata wojny i przez rząd austriacki została wyniszczona.

Zarządzony we Lwowie pobór roczników w wieku 17–35 lat objął przede wszystkim tych, którzy po wielokrotnych przeglądach austriackich zostali uznani za niezdatnych. Według oficjalnych wykazów liczba ich wynosi 15 000. Z tego 8 500 Żydów jak jeden mąż zażądali legitymacji „niepolskości” i nie mogli być wcieleni do szeregów. Reszta, tj. Polacy, łącznie z najmłodszym

rocznikiem ur. (1901) w połowie idzie na front i do służby wartowniczej i w 25% do służby pomocniczej.

W Polsce nikt nie lubi myśleć kategoriami ilości, lecz tych parę liczb wystarczy, ażeby przekonać wszystkich, że Lwów może wystawić tylko parutyścienny garnizon, lecz nie wystawi armii. Mężczyźni w wieku 35–50 lat i nawet sześć kobiet pełnią uciążliwą służbę z bronią w straży obywatelskiej, niezbędnej w mieście, w którym 80 000 ludności czyha, rychło połączy się z wrogiem, walącym w bramy miasta, aby ułatwić jego upadek.

Nareszcie trzeba pamiętać, że z kontyngentu lwowskiego w listopadzie ubyto zabitych, rannych, chorych i jeńców 1200 ludzi, tj. że front wojsk Małczyńskiego w ciągu trzech tygodni odnowił się całkowicie, że dalej 500–600 Lwowian ubyto w grudniu, ponieważ wojska te bronią największej części obwodu miast i wystawione są na ciężkie straty.

Wszyscy zresztą w Galicji rozumieją, że z chwilą gdy walka o Lwów rozrosła się do wojny z Ukrainą, trzeba było w Polsce przeprowadzić pobór na szerszych oparty podstawach.

Lecz dopiero 30 grudnia ubiegłego roku Naczelnik Państwa urządził ograniczony w Galicji i Śląsku pobór czterech roczników na cztery miesiące z równoczesną demobilizacją tych żołnierzy z 14 roczników (1900 i w latach 1883–1895), którzy obecnie jeszcze służą. Ci, którzy wiedzą, jak niszczał materiał męski w Galicji w czasie wojny, twierdzą słusznie, że ten środek jest niewystarczający.

W rzeczy samej Galicja Wschodnia nie może być wyzyskana dla poboru jako teren działań wojennych, na którym dokonał się przewrót polityczny i zmiana dotychczasowej administracji. W takich warunkach tylko przypadkowo można wziąć rekruta z jednej lub drugiej wsi, uwolnionej od inwazji ruskiej, narażając pozostałych na krwawą zemstę powracających Ukraińców. Nadto dużo Polaków z musu służy w wojsku ukraińskim i dlatego przed zupełną pacyfikacją o regularnym poborze nie ma mowy.

Druk

Warszawa 1919, także

CAW, I. 341. 1, t. 95.

**1919 styczeń 9, Lwów. – Rozkaz operacyjny Dowództwa
1. Pułku Strzelców Lwowskich mjr. Michała Pomian-Cieńskiego**

Z rozkazu operacyjnego Dowództwa Brygady Lwowskiej L.op.44.

Rozkazem L.p. 9/9 z dnia 9 bm. Komendy Grupy [Operacyjnej] gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego rozporządzono wydzielenie kompanii baonu radomskiego z baonu 1. p strzelców i oddanie temu baonowi pododcinka kulparkowskiego od Gościńca Stryjskiego z Betoniarnią włącznie do wschodniego krańca wsi Skniłówka.

Przeprowadzenie tego rozkazu ma być do 11 bm. przed południem ukończone.

Aby zmniejszyć odcinek 1. baonu 1. p strzelców, 2. baon 1. p strzelców obejmie pododcinek między linią Główny Jar na południe od Zofiówki i MH Kozielnik aż do Betoniarni.

Celem ustalenia jednolitej komendy najbardziej zagrożonej części południowego odcinka, przeznaczam mjr. [Karola] Baczyńskiego na komendanta pododcinka Kulparków – Persenkówka (2. baon i baon radomski), z tym że nie wolno mu mieszać ludzi z tych baonów przy obsadzaniu odcinka.

Ogólnie nakazuje się wydzielenie jak najwięcej rezerw.

Rezerwy 2. baonu należy umieścić w Szkole Kadeckiej, baonu radomskiego w Koszarach Wuleckich.

Baon radomski podlega tylko taktycznie w drodze mjr. Baczyńskiego 1. Pułkowi Strzelców Lwowskich, administracyjnie wprost Komendzie Brygady.

2. baon 1. p. strzelców daje po jednym karabinie maszynowym do Betoniarni i Cegielni na zachód od Gościńca Stryjskiego, szwadron ułanów lwowskich jeden karabin maszynowy (po ukończonej naprawie do Kulparkowa).

Za zgodność:

[Kazimierz] Ryłski, mjr

[Czesław] Mączyński, pplk

Do tego dodaję: W czasie luzowania zabezpieczają obecne rezerwy baonów pozycje.

Wszystkie połączenia telefoniczne w obecnym odcinku 2. baonu pozostają nienaruszone i baonowi radomskiemu za pokwitowaniem oddane.

Za zgodność

[Władysław] Laudyn, ppor.

[Michał] Pomian-Cieński, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 104.

Nr 149

**1919 styczeń 9, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 39
Dowództwa Artylerii ppłk. Marceliego Śniadowskiego**

1. Zwolnienia. Szeregowiec Kazimierz Czekoński z 2. baterii pap zostaje z dniem dzisiejszym zwolniony ze służby wojskowej jako nie będący w wieku poborowym.

2. Pieczęcie urzędowe. Stwierdzone zostało, że podległe oddziały i pododdziały używają najrozmaitszych pieczęci wbrew obowiązującym przepisom. Przypominam rozkaz nr 12 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią z dnia 4 XII 1918 r. do ścisłego przestrzegania i zarządzam celem ujednostajnienia formy pieczęci, co następuje: pieczęć podłużna z przepisany orzełkiem w pierwszej linii tytuł pułku, w drugiej linii nieco większymi literami pododdział lub oddział, np.

5. PUŁK ARTYLERII POŁOWEJ

BATERIA 3.

Pieczęci okrągłych wolno używać tylko komendom pułków.

3. Odsyłanie łusek i skrzynek amunicyjnych. Na rozkaz Warszawa – Zamek 172–51 ponownie zarządza się, aby wszystkie łuski od naboju karabinowych, pistoletowych oraz od pocisków armatnich pilnie zbierać. Odsyłać je należy do magazynu amunicji Dworzec Czerniowiecki.

Przy raportach amunicji należy podawać dokładnie cyfrę zebranych i odprowadzonych łusek i skrzynek amunicyjnych.

4. Komisje prezencyjne. Dowództwo uzupełnień artylerii i baterie kadrowe wszystkich trzech pułków (4. i 5. pap oraz 4. pac) mają natychmiast ustanowić Komisję Prezencyjną i założyć protokół prezencyjny (Praesentierungsprotokoll), w którym komendant kadry i lekarz stwierdzać będą stopień zdolności służbowych (A, B, C, D). Stwierdziłem, że po bateriach znajduje się znaczna ilość dzieci – ochotników poniżej wieku poborowego, a co więcej, fizycznie do służby wojskowej niezdatnych, którzy jako chorzy wykorzystać mogą później swoją chorobę, licząc na pensję inwalidów, twierdząc, że stracili zdrowie przy armii czynnej, żądać mogą później odszkodowania.

By temu zapobiec zarządzam: przy bateriach pozostaną tylko ludzie z grupą A, najwyżej B, w wyjątkowych wypadkach i według uznania komisji. Przysyłani z Komisji Poborowej nie potrzebują być badani komisjonalnie, gdyż otrzymali już stopień zdolności służbowej. Przeprowadzanie przeglądu i wyeliminowanie niezdatnych do służby w artylerii (wojsku) ma nastąpić do końca bm. W skład Komisji Prezencyjnej wchodzi komendant baterii kadrowej i lekarz pułkowy. Orzeczenie stopnia zdolności podpisują obaj w księdze prezencyjnej. Co do uznanych niezdatnych do służby wojskowej należy wnieść prośbę o zwolnienie [na] przepisanej drodze.

O wykonaniu tego rozkazu zameldują wspomniane komendy Dowództwu Artylerii do dnia 1 lutego br.

5. Odbiór mundurów. Pododdziały mają od zwolnionych ze służby odbierać wszystkie części umundurowania i zwracać je swoim bateriom kadrowym.

6. Ewidencja artylerzystów z byłego 1. pułku artylerii legionów polskich. Na rozkaz szefa gen. WP z Warszawy nr 3339/X ma się przeprowadzić ewidencję wszystkich byłych artylerzystów szeregowców, podoficerów i oficerów, którzy służyli w 1. pułku artylerii legionów polskich. Szeregowcy i podoficerowie mają dołączyć metryki chrztu albo wykazy metryk. Ci, którzy mają prawa jednoroczne, dołączają swoje świadectwa maturalne, albo najmniej świadectwa ukończenia 6 klas szkoły średniej, również należy dołączyć świadectwo ukończenia szkoły oficerskiej, względnie protokolarne zatwierdzenie dwóch oficerów danego pułku. Jako szkoły oficerskie uważa się szkoły oficerskie przy pułkach i oddziałach saperów w roku 1916–1917, szkołę w Bolechowie i szkołę oficerską rezerw. austriackiej. W tym celu załącza się dla oddziałów karty ewidencyjne, które wypełnione należy tu przedłożyć najpóźniej do 13 stycznia 1919 r.

Avizo I. Przypomina się obowiązek milczenia oficerów i żołnierzy 4. i 5. pap, 4. pac, dywizjon krakowski, oraz Dowództwo Uzuppełnień mają codziennie o godz. 7⁰⁰ wieczorem przesyłać ordynansów z książką po odprawę.

Marceli Śniadowski, pplk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 150

1919 styczeń 9, Wiedeń. – Pismo prof. A. C. Coolidge'a do Amerykańskiej Komisji Rokowań Pokojowych w sprawie autonomii Galicji¹ (fragment)

Panowie. Mam zaszczyt donieść, iż od mego przybycia do Wiednia zdołałem zgromadzić nieco wrażeń o sytuacji w Polsce²...

Obiecująca wydaje się być sugestia, aby rozejm między Polakami i Ukraińcami zawarty został na warunkach, według których Galicja zostanie autonomiczną dzielnicą w ręku jej obecnych posiadaczy Ukraińców, a Lwów będzie zarządzany zarówno przez Polaków i Ukraińców aż do chwili, kiedy Konferencja Pokojowa postanowi o jej ostatecznych granicach. W tym czasie siły woj-

¹ PPC U, s. 227, tłum, z ang.

² Opuszczony fragment podaje ocenę wewnętrznej sytuacji w Polsce i stosunków polsko-czechosłowackich, dokonaną przez misję Coolidge'a w Wiedniu.

skowe obu stron będą mogły być użyte przeciwko bolszewikom. Wierzę, iż plan ten zostanie przedłożony rządowi brytyjskiemu w nadziei, iż może być on popierany przez te czynniki³...

Źródło: *Sprawy polskie...*, t. II, s. 225–226.

Nr 151

1919 styczeń 11, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 10 Dowództwa Artylerii ppłk. Marceliego Śniadowskiego

1. Sprostowanie. Punkt 4. tutejszego rozkazu nr 37 prostuje się, z tym że zamiast w podanych terminach mają być wymienione wykazy przedkładane 2, 12 i 22 każdego miesiąca.

2. Spis obrońców Lwowa. Wszystkie oddziały i pododdziały Dowództwa Artylerii sporządzą imienny wykaz oficerów i ludzi, artylerzystów, którzy brali udział w oswobodzeniu Lwowa od dnia 1 do 21 listopada 1918 roku i przedłożą go dowództwu uzupełnień najpóźniej do dnia 20 bm.

W wykazie mają być wymienione: szarża, imię i nazwisko, data wstąpienia do WP, gdzie był przydzielony. Udział w walkach o oswobodzenie Lwowa.

3. Zapotrzebowanie ludzi. Baterie kadrowe w porozumieniu z pułkami, jako też pułk 4. pap prześlą do trzech dni liczebne zapotrzebowanie ludzi do poszczególnych formacji bojowych z wyszczególnieniem profesjonalistów i konnowodnych, do Dowództwa Uzupełnień Artylerii.

4. Przydział telefonistów. Z dniem 11 stycznia odda szkoła telefoniczna przy dowództwie:

12 wyszkolonych telefonistów do 4. pac

8 wyszkolonych telefonistów do 5. pap.

Awizo. Zwraca się uwagę wszystkich podległych oddziałów i pododdziałów na Rozkaz nr 9 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, pkt. OW 63 i 64.

Za zgodność
Zdzisław Łysakowski, por.

[Marceli] Śniadowski, ppłk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

³ Opuszczony akapit porusza sprawę Górnego Śląska.

Nr 152
1919 styczeń 12, Lwów. – Rozkaz nr 7
Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Służba inspekcyjna: W Sztabie Generalnym: kpt. Dzikowski

W dyrekcji kancelarii operacyjnej: por. Dregiewicz

Uzupełnienie wykazu „Stan wyżywienia”. Stosownie do rozkazu I. 13 (Rozkaz nr 10 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią), należy przesłany tam do L.op.: 516 wykaz „Stan wyżywienia” uzupełnić jeszcze jedną rubryką z napisem „Kuchnie polowe”.

Przenoszenie artylerzystów. Na rozkaz Sztabu Generalnego z Warszawy L. 241 z 8 I 1919 r.

Wobec braku żołnierzy artylerii zabraniam wszelkiego przenoszenia ich z oddziałów artyleryjskich do innych rodzajów broni lub sztabów bez otrzymania na to każdorazowo zgody inspektora artylerii.

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 153
1919 styczeń ok. 12, Lwów. – Raport Naczelnego Dowództwa
Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią
Oddziału Prasowo-Statystycznego Kwatermistrzostwa

„Neue Freie Presse” nr 19531 z 9 stycznia (nr poranny) podaje w dosłownym tłumaczeniu:

Ponowne zagrożenie Lwowa, przypuszczalny odwrót Polaków do Sanu.

„Narodni listy” donoszą z Krakowa: Upadku Lwowa należy oczekiwać w najbliższym czasie. Wskutek tego wojsko polskie będzie zmuszone cofnąć się na linię Sanu. Ponieważ równocześnie granice Królestwa Polskiego są zagrożone przez bolszewików, którzy po odwrocie Niemców zagarnęli wielką ilość materiału wojennego, panuje w Warszawie wielka obawa co do najbliższych zdarzeń.

Z Krakowa donoszą następnie: *„W pewnym domku rynku lwowskiego znaleziono stację radiotelegraficzną stojącą w kontakcie z artylerią ukraińską i kie-*

rującą jej ogniem. Aresztowano 30 ukraińskich robotników elektrowni miejskiej. Bombardowanie miasta przez Ukraińców wyrządziło wielkie szkody w domach. W piwnicach katedry św. Jura znaleziono magazyny broni w których zbroili się Ukraińcy w mieście”.

Wszystkie te wiadomości pochodzą ze źródła w Krakowie i charakteryzują prasę tamtejszą żadną sensacją niż pomocy dla walczących wojsk we Lwowie i ludności. Należałoby w jakiś sposób zareagować.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 103.

Nr 154

1919 styczeń 13, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 12 w sprawie udzielenia pochwały personelowi sanitarnemu kolumny transportowej

L. prez. 283. – Uznanie

Kolumnie sanitarnej transportowej Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, wyrażam jak najgorętsze uznanie w imieniu najwyższej służby za bezustanną w ogniu nieprzyjacielskim akcję niesienia pomocy tak naszym, jak i nieprzyjacielskim żołnierzom, znacząc swoją działalność licznymi ofiarami w zabitych, rannych i zaginionych, w szczególności komendantowi kolumny, ppor. Tytusowi Nowakowi, ppor. Stanisławowi Spittalowi, słuchaczowi medycyny Kazimierzowi Fietzowi, jednor. sekc. Stanisławowi Markielowi, jednor. sekc. Wincentemu Dutkiewiczowi, sierż. Grzegorzowi Piotrowskiemu, jednor. szereg. Albertowi Krausowi, sanitariuszkom: śp. Janinie Niewiadomskiej – poległej na placu boju, Helenie Grodzińskiej, Marii Zdziarskiej, Jadwidze Zielińskiej, Marii Matuszewskiej, Julii Mierczyńskiej, Stefanii Mierczyńskiej, Marii Damroschównej, Józefie Liskiewiczównej i Marii Sobakównej.

L. prez. 284. – Uznanie

Wyrażam inż. Wacławowi Güntherowi w imieniu najwyższej służby, pełne uznanie i podziękowanie za gorliwą i wydatną pracę na stanowisku kierownika Oddziału Elektrotechnicznego. Oddziału IVA Kwat. od pierwszych dni walk o Lwów.

L. prez. 285. – Uznanie

Wyrażam gorące uznanie por. [Stanisławowi] Palce i członkom MSO dzielnicy III, za pełną gorliwości i poświęcenia działalność, a w szczególności za schwytanie niebezpiecznych bandytów i odzyskanie dla skarbu polskiego znacznej kwoty, odebranej bandytom.

L. prez. 286. – Uznanie

Ppor. kancelaryjnemu Włodzimierzowi Grünowi, z biura szefa sanitarnego, wyrażam uznanie za gorliwą pracę przy wynajdywaniu i magazynowaniu środków sanitarnych i opatrunkowych we Lwowie i okolicy oraz przy urządzaniu „Gwiazdki” dla wojska.

L. prez. 287. – Mianowanie

Mianuję szefem sanitarnym grupy generała dyw. [Józefa] Leśniewskiego, lekarza majora dr. Aleksandra Domaszewicza, z biura szefa sanitarnego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

--^a

^a pominięto mianowania najniższego szczebla

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 155

**1919 styczeń 14, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 13 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

30. pp objął odcinek Hołosko – Rzęsna. Z powodu przyczyn wewnętrznych zebrany w koszarach 1. baon 2 p. strz. nie mógł odjechać.

Odcinek zachodni.

Spokój. Łączność z grupą płk. Sikorskiego zachowana.

Odcinek południowy.

O godz. 6³⁰ rano oddziały Grupy „Bug” zaatakowały pozycje nieprzyjaciela przed południowym odcinkiem Brygady.

2. kompania 1. p. strz. posunęła się naprzód, a w ślad za nią kompania radomska pod komendą kpt. Kurki po obu stronach drogi Stryjskiej, za cofającym się nieprzyjacielem. Zajęto Bednarówkę. Około godz. 7³⁵ przed południem oddziały Brygady stanęły przed Sokolnikami, skąd cofnięto te oddziały na rozkaz Komendy Brygady do Bednarówki, celem ubezpieczenia nowo uzyskanej pozycji przeciwkontrataku. Po wyparciu Rusinów z dworu Kozielnickiego podsunęto się pod północno-zachodnią część wsi. W tej sytuacji nadeszły cofającym się Rusinom posiłki. Atakujące wraz z naszymi oddziałami kompanie warszawskie wzięto w flankowy ogień od strony toru kolejowego i od południa, wyco-

fały się w nieporządku. Za nimi musiały się także cofnąć oddziały 2. p. strz. do linii swych dawnych placówek, utrzymując Bednarówkę. Wspomagani pociągiem pancernym Rusini posunęli się w kontrataku wzdłuż toru kolejowego i zachodniego krańca wsi Kozielniki. Pod naporem nieprzyjaciela lewe skrzydło obsady Persenkówki cofnęło się do Elektrowni. Przeciwatakiem przywrócono dawną sytuację.

W ciągu tej akcji zdobyto 3 km. wzięto 1 oficera i 75 jeńców do niewoli. Straty własne w rannych i zabitych są znaczne.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Ryłski, mjr

Odpis
CAW, I. 341.1, t. 101.

Nr 156

1919 styczeń 15, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 43 Dowództwa Artylerii pplk. Marcelego Śniadowskiego

1. Mianowanie. Mianuję z dniem dzisiejszym sekcyjnego Pawła Herburta z 4. pap podchorążym i przydzielam do baterii kadrowej 5. pap jako instruktora.

2. Przeniesienia. Sekcyjny Aleksander Kosik z 6. baterii 4. pap zostaje z dniem dzisiejszym przeniesiony do baonu szturmowego 1. Brygady.

3. Zwolnienia. Szereg. Jan Sosin z 5. baterii pap zostaje z dniem dzisiejszym zwolniony ze służby, jako nie będący w wieku poborowym.

4. Księgi chorych. Wszystkie baterie muszą przedstawiać chorych do wizyty lekarskiej – nie z kartą służbową – ale księgą chorych. Księga ma posiadać następujące rubryki: 1) dzień wizyty lekarskiej (data), 2) stan wyżywienia baterii (ilość ludzi), 3) szarża, 4) imię i nazwisko, 5) wiek, 6) choroba, 7) chory, przy pododdziale, 8) na izbie chorych, 9) oddać do szpitala, 10) zdrów, 11) zmarł, 12) uwagi i podpis lekarza.

5. Przydział sanitariuszy. Sekcyjny Tadeusz Spiczyński zostaje przydzielony jako sanitariusz do Izby Chorych przy ul. Na Błonie 5 i przechodzi w stan wyżywienia do 5. baterii 4. pap.

Szereg. Kazimierz Prugar zostaje przydzielony jako sanitariusz do 5. p. art. polowej, 1. bateria i przechodzi w stan wyżywienia 1. baterii.

6. Służba weterynaryjna. Pułkowym szefem weterynaryjnym, przypominam rozkaz dzienny tutejszego dowództwa, nr 25 z 18 grudnia 1918 r., dodatek.

Ogłoszony tam przydział lekarzy weterynaryjnych został rozkazem dziennym tutejszego dowództwa nr 41, pkt. 2 z 13 bm. anulowany i na nowo unormowany. Poza tym pozostaje rozkaz nr 25 w pełnej mocy.

Lekarze weterynarii pułkowi mają przedkładać szefowi wet. Dowództwa Artylerii ppor. K. Kulakowskiemu, raporty tygodniowych wizyt periodycznych i wykazy chorób zakaźnych, w dniach 14 i 28 każdego miesiąca.

7. Imienny spis przydziałów. Wszystkie pododdziały (baterie) sporządzają imienny spis wszystkich swoich oficerów i ludzi w dniu 17 stycznia i prześlą go w drodze służbowej najpóźniej do dnia 19 bm. do Dowództwa Uzupelnień Artylerii, a to celem konkretnego zestawienia ewidencji Brygady Artylerii.

Następnie od dnia 20 bm. mają pułki (baterie kadrowe) powiadamiać Dowództwo Uzupelnień Artylerii kartą służbową o szczegółowych przydziałach ludzi każdorazowo im dostarczanych.

8. Materiał telefoniczny. Wedle ustalonego etatu przypada na każdy pułk artylerii po 33 stacje telefoniczne i 53 km drutu, a to:

4. bateria po 5 stacji	– 20 stacji po 8 km drutu =	32 km
1. komenda pułku 3 stacje	– 3 stacje po 5 km drutu =	5 km
2. komenda dywizji 3 stacje	– 6 stacji po 5 km drutu =	10 km
3 kolumny	– 4 stacje po 3 km drutu =	6 km
Razem więc	33 stacje i	53 km drutu.

4. pap otrzymał 58 aparatów telefonicznych, posiada więc 25 stacji ponad etat, z czego 10 stacji jako pożyczkę zwrotną po opuszczeniu miasta, 10 stacji zwrotnych po zwinięciu 5. i 6. baterii.

Baterii MM przyznaje się na etat tylko 2 aparaty i 3 km drutu, z pobranych więc 5 stacji telefonicznych z 4. pap zwróci baterii MM do 20 bm. na ręce referenta służby łączności przy Dowództwie Artylerii WP, 3 nadetatowe stacje telefoniczne.

Awizo. Zwraca się uwagę podległych oddziałów na rozkaz nr 13 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, pkt. OW 90.I.18, I. 19, I. 23.

Za zgodność:

Łysakowski, por.

[Marceli] Śniadowski, pplk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 157

**1919 styczeń 16, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 15 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

Patrol wysłany w kierunku Hamulca został silnie ostrzeliwany przez oddział 30 Rusinów w okolicy cerkwi Hamulca.

Odcinek zachodni.

Utarczki patroli w Łapajówce. Patrole wysłane w stronę Wrocowa napotkały w lasach na północ od Keiserhofu na pojedynczych Rusinów. W lesie tym mają się znajdować rozbitki 2 sotni, które chcą się przedostać w stronę Obroszyna. Wieczorem artyleria melduje 600 Rusinów z marszu z Karczynowa na Rudno. Z Zimnej Wody i Rzęsny Polskiej wysłano silne patrole w tą stronę. Dotąd brak meldunków.

Odcinek południowy.

W południe doszły własne patrole do Sokolnik, które były tylko częściowo zajęte. Na północ od Sokolnik wzdłuż napisu „Sokolniki” okopy ruskie. Pod wieczór widać pękające szrapnele nad Basiówką, Hodowicami i nad lasem między Sokolnikami a Hodowicami.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 101.

Nr 158

**1919 styczeń 17, Lwów. – Rozkaz nr 9
Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego**

Oddziały Kobiecte. Oddziały, w których kobiety pełnią służbę żołnierską, przydzielą je (wraz z kartami prowiantowymi) do Ochotniczej Ligi Kobiectej. Od dnia dzisiejszego zabraniam przyjmowania kobiet do szeregów.

Przypomnienie. Przypominam wszystkim dowódcom punkt 7 rozkazu nr 3 Polskiej Komendy Wojskowej we Lwowie z dnia 24 listopada 1918 r.

Organizacja 4. pp

Zarządzam organizację 4. baonu 4. pp we Lwowie pod komendą majora Pierackiego, którego zastępcą będzie kpt. [Ludwik] de Laveaux. Komendę Oddziału Karabinów Maszynowych przy tym baonie obejmie kpt. Ajdukiewicz. Komenda baonu wyszuka odpowiednią kasarnię, ewentualnie przejmie kasarnię, w której obecnie kwateruje kompania 4. pp pod komendą por. Kaszy.

Wszyscy oficerowie i żołnierze 4. pp służący przy oddziałach lwowskich zameldują się u dotychczasowych komendantów celem zwolnienia ich, które w miarę stosunków służbowych ma być możliwie szybko załatwione, najpóźniej jednak do trzech dni.

Połączenia telefoniczne. Ze względu na to, że obecnie powstały w hotelu francuskim dwie centrale telefoniczne, znajdujące się w jednym lokalu, należy celem usunięcia wszelkich nieporozumień i uniknięcia niepotrzebnej zwłoki przy wykonywaniu żądanych połączeń w centrali, żądać zawsze przy rozmowach telefonicznych wpierw odnośny referat lub biuro, przytaczając równocześnie grupę, np. „proszę o adiutanturę brygady” lub „proszę szefa sztabu dywizji” itd.

Oddział kawalerii sztabowej. Pluton por. Dobrzańskiego, szwadronu rtm. [Konstantego] Dzieduszyckiego przechodzi z dniem dzisiejszym jako oddział kawalerii sztabowej z grupy ppłk. [Michała] Tokarzewskiego wprost pod moje rozkazy.

Konferencja. W poniedziałek 20 bm. o godz. 9⁰⁰ rano odbędzie się w Oddziale II przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią (Referat Uzbrojenia, Plac Bernardyński 6, schody 7, II p.) konferencja oficerów broni grup operacyjnych.

Celem tej konferencji: omówienie ujednostajnienia uzbrojenia, by usunąć jego różnorodność, która powoduje trudności w dostawie amunicji i części zapasowych do karabinów maszynowych. Przy tej sposobności rozdzieli się na poszczególne grupy zapas karabinów maszynowych stosownie do ich obecnego stanu uzbrojenia.

W tym celu wyśle każda grupa oficera broni możliwie najdokładniej zorientowanego: ile i jakich karabinów i karabinów maszynowych (rosyjskich, austriackich, niemieckich, Werndli, Schwarzlose, Maxim, niem. itd.) posiadają poszczególne kompanie względnie baony.

[Józef] Leśniewski, gen. dyw.

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 159

**1919 styczeń 17, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 16 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

Na całej linii spokój. Wedle dość wiarygodnych wiadomości, znajduje się w północno-zachodnich okolicach Lwowa tylko uzbrojona banda chłopów, licząca do 170 ludzi. Komenda jej znajduje się prawdopodobnie w Grzybowicach Wielkich.

Odcinek zachodni.

Wysłane patrole meldują: Rzęsna Ruska, Tuziaki, Soluki i teren aż po Rudno wolny od nieprzyjaciela. Most do Karaczynowa popsuty. W Karaczynowie patrole nasze były ostrzeliwane przez uzbrojonych chłopów rozproszonych po całej wsi. Wychodząc z lasu nieprzyjaciel zaatakował w sile 100 ludzi Łapajówkę. Atak odparto.

Ruski pociąg pancerny ostrzeliwał stację Zimnej Wody i Skniłów.

Odcinek południowy.

Lekki ogień nieprzyjacielskich podśluchów przed Kulparkowem i Bednarówką. O godz. 8⁵⁰ rano ruski pociąg pancerny zajechał między budką kolejową 8 a 9, ostrzeliwany naszą artylerią cofnął się o godz. 10⁰⁰ rano. 6¹⁵ wieczór ruska artyleria ostrzeliwała miasto z kierunku lasu Zubrzyckiego, koty 356 i Sichowa.

Szef Sztabu

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 160

**1919 styczeń 18, Lwów. – Rozkaz nr 11
Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego**

Sztab Generalny Wojska Polskiego w Warszawie.

Rozkaz nr 2. Zauważyłem, że przed restauracjami, cukierniami etc. stoją automobile i pojazdy rządowe, podczas gdy używanie tychże dopuszczalne jest tylko w sprawach służbowych.

Wyczekiwanie przez woźnicę często przez godzin kilka w niepogodzie, wpływa ujemnie na ducha żołnierza, który obowiązkiem spełniania rozkazu zniewolony jest czasem i z rozgoryczeniem patrzy, jak tymczasem oficerowie w lokalach wesoło wolny czas spędzają.

PT wydadzą rozkazy, że używanie automobili i pojazdów dozwolone jest tylko dla jazd służbowych i czuwać mają nad przestrzeganiem tegoż.

Rozkaz nr 7. Oddział, w którym znajduje się 17-letni Eugeniusz Suchecki, który przed kilku dniami wstąpił do Wojska Polskiego, zamelduje o tym sztabowi generalnemu, z powołaniem się na L. 86/X.

Rozkaz nr 10. W uzupełnieniu rozkazu Sztabu Generalnego nr 70 zatwierdza się nowe nazwy dla następujących formacji:

Obecna nazwa	Nowa nazwa
Batalion artylerii ciężkiej na Cytadeli w Warszawie	3. pułk artylerii ciężkiej
Lwowski pułk artylerii ciężkiej we Lwowie	4. pułk artylerii ciężkiej
Lwowski pułk artylerii górskiej	3. pułk artylerii górskiej.

Rozkaz nr 15

I. Wobec zaszłych wypadków wydawania przez władze wojskowe osobom cywilnym przepustek i pozwoleń jazdy za granicę państwa polskiego, wyjaśnia się, że prawo wydawania paszportów zagranicznych przysługuje na razie Ministerstwu Spraw Zewnętrznych.

Zakazuję na przyszłość wydawania jakichkolwiek dowodów na przejazdy osobom cywilnym.

W sprawie przekroczenia granicy państwa polskiego i związanej z tym kontroli wyjdą odpowiednie przepisy.

II. Wszyscy podoficerowie i szeregowcy przebywający na urlopie lub na wyjeździe służbowym w miejscowości, gdzie nie ma Dowództwa Placu, muszą się meldować w najbliższym posterunku Żandarmerii.

Oficerowie zawiadamiają w takich razach posterunek Żandarmerii kartą służbową i wówczas ma posterunek Żandarmerii wysłać żandarma, dla zameldowania się u danego oficera.

W miejscowościach, gdzie znajduje się oficer Żandarmerii należy się osobiście zameldować u tegoż oficera.

Rozkaz nr 17

Zauważyłem, że zachowanie się oficerów i żołnierzy pozostawia jeszcze wiele do życzenia i wykazuje braki, wpływające ujemnie na karność wewnętrzną i opinię o wojsku w szerokich sferach społecznych.

Stwierdziłem z naoczego doświadczenia, że oficerowie nie oddają sobie wzajemnie ukłonów wojskowych, podobnie jak i żołnierze, dla których wyższy rangą na ulicy nie istnieje.

Oficerowie byłej armii austriackiej i rosyjskiej pomimo wyraźnych w tym kierunku wydanych rozkazów noszą jeszcze ciągle stare dystynkcje lub nie noszą żadnych.

Rozkazuję wszystkim dowództwom i komendom, aby niezwłocznie zarządziły we własnym zakresie działania i pod osobistą odpowiedzialnością odpowiednich dowódców, pouczenie wszystkich oficerów i żołnierzy o konieczności stosownego zachowania się i bezwzględnego stosowania się do obowiązujących przepisów. W tym celu mają powstać we wszystkich dowództwach i komendach organy kontrolne, wyposażone w surowe pełnomocnictwa dotyczące wyżej wskazanych niewłaściwości.

Mianowania. Za dzielne zachowanie się w nocy z 4 na 5 bm. mianuję sierż. Kwiatkowskiego z Komendy Miasta sierżantem sztabowym, kaprała Pawłowicza z 3. kompanii baonu garnizonowego – plutonowym i wyrażam im w imieniu służby pochwałę. Powyższy rozkaz należy przeczytać przed frontem oddziałów.

Szeptycki, gen. dyw.

Przeniesienie. Przenoszę kpt. [Bernarda] Monda, ppor. Świtalskiego, Boguckiego, Olszewskiego i Haleczkę z 9. kompanii 1. p. strzelców lwowskich do 5. pułku piechoty.

Przenoszę por. Stanisława Nikodemowicza z 2. pułku strzelców lwowskich do artylerii WP. Nazwany zgłosi się u ppłk. [Marcelego] Śniadowskiego (ul. Krasickich 18).

Przenoszę do Dowództwa Artylerii WP ppłk. [Marcelego] Śniadowskiego: plut. Urbanowicza z 7. kompanii 2. pułku strzelców lwowskich, sekc. Stanisława Korab-Kowalskiego z 9. kompanii 1. p. strzel. lwowskich, sekc. Mariana Welka z oddziału technicznego inż. por. Kossowskiego.

Przenoszę szereg. Faluszczaka z 3. baterii 5. pułku artylerii WP do 7. kompanii 2. pułku strzelców lwowskich.

[Józef] Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 161

1919 styczeń 18, Lwów. – Rozkaz nr 9

Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Samowolne rekwizycje: Pomimo istniejących przepisów i rozkazów, zawsze jeszcze zdarzają się wypadki samowolnych rekwizycji i to nie tylko ze strony pojedynczych ludzi ale i całych oddziałów. Jak doszło do mej wiadomości, pewien oddział zarekwirował w ostatnich czasach w podmiejskiej okolicy,

większą ilość przedmiotów, nie stojących w żadnej łączności z potrzebami wojska, a następnie po przewiezieniu ich do miasta rozprzedał pomiędzy ludność cywilną.

Zwracam uwagę, że tego rodzaju postępowanie nie licuje z godnością żołnierza i zbliża się raczej do rabunku i kradzieży. Ażeby już raz położyć kres podobnym nadużyciom przypominam, że wszelkie rekwizycje muszą się odbywać w obecności oficera, a zarekwizowane przedmioty mają być bezwarunkowo pokwitowane w przepisany sposób na kwitach rekwizycyjnych. Wszelkie tego rodzaju nadużycia czy to ze strony pojedynczych żołnierzy, czy to oddziałów, przekażę bezwzględnie sądowi polowemu, a bezpośrednio przełożonego oficera pociągnę do osobistej odpowiedzialności.

Zarząd gmachu: Zarząd gmachu Brygady Lwowskiej (Hotel francuski) jest zarazem zarządcą ubikacji zajętych przez oddział operacyjny mojej Grupy.

Nominacja: Mianuję starszego żołnierza Edmunda Ambrozika i jednor. szeregowca Franciszka Sandlera, przydzielonych do Intendentury Grupy – sekcjami.

Jednorocznego szeregowca Ludwika Kruczka, przydzielonego do Intendentury Grupy [mianuję] starszym żołnierzem.

Za zgodność:

[Władysław] Smolarski, mjr

Józef Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 87.

Nr 162

1919 styczeń 18, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 17 stycznia 1919 r.

Odcinek północny.

O godz. 11³⁰ przed południem wschodnia placówka odcinka „Hołosko” była ostrzeliwana przez ruską artylerię ze strony Laszek Murowanych.

Odcinek zachodni.

Potyczki patroli pod Łapajówką. Wieczorem zauważono ruchy nieprzyjaciela w lesie obroszyńskim, na który własna artyleria otworzyła swój ogień. Poza tym noc minęła spokojnie.

Odcinek południowy.

Wzmocniono obsadę Bednarówki. Własna ciężka armata wysunięta do Snopkowa ostrzeliwała budkę kolejową nr 8, która otrzymała 3–5 celnych strzałów. Natychmiast wysłane patrole musiały się jednak cofnąć z powrotem, przyjęte silnym ogniem karabinów maszynowych i piechoty. Rusini obsadzili dwór w Glencówce i wzięli, strzelając stąd i ze wsi Kozielniki, nasze pozycje we dworze na Persenkówce w krzyżowy ogień karabinów maszynowych. Strzelanina trwała do północy. Z resztą nie zaszło żadnych zmian.

Szef Sztabu

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 163

1919 styczeń 19, Lwów. – Materiał dotyczący historii

1. Pułku Artylerii Polowej

Komendant: mjr Edmund Knoll-Kownacki

Adiutant: por. Stanisław Turski

Oficer ordynansowy: por. Wojciech Stachowicz

1. bateria: por. Andrzej Wilk

A. por. Zaniewski

2. bateria: por. Iwanowicz

3. bateria: por. Kowalski

4. bateria: por. Stromenger

Pułk sformowany w pierwszych dniach listopada teoretycznie, faktycznie formował się w ogniu. W początkach swych nosił tytuł „krakowski pułk artylerii”. Ruszył w pole z pierwszą ekspedycją odsieczy Lwowa (mjr. Stachewicza), dnia 9 listopada 1918 r. Odznaczył się przy artyleryjskim przygotowaniu forsowania Sanu w walkach dnia 11 i 12 listopada.

Następnie brał udział w walkach ulicznych wewnątrz miasta. By wspomóc piechotę por. Andrzej Wilk bije z armat w kamienice obsadzone przez nieprzyjaciela w odległości sześćdziesięciu kroków.

Dnia 19 listopada rusza z Przemyśla pplk. [Michał] Tokarzewski, z nim razem naturalnie krakowski pułk artylerii. W całej akcji 21 listopada artyleria

brała wydatny udział. Faktycznie tworzyła ona 1. dyon pod wodzą mjr. Knolla. 1. bateria pod dowództwem por. Wilka miała wyznaczone stanowisko na odcinku mjr. Boruty, bijąc z Ogródu Kilińskiego na Górę Jacka. 2. pluton (por. Zaniewski), na Zielonej Rogatce tłumiał ogień karabinów maszynowych z otwartych stanowisk (400 metrów).

Kiedy front przesunął się naprzód, bateria przeprowadziła się na wzgórze Pasiek Łyczakowskich, skąd ostrzeliwała koszary za Rogatką Łyczakowską i gościńiec od Winnik, odcinając nieprzyjacielowi drogę odwrotu.

2. bateria pod dowództwem por. [Piotra] Rudzkiego, zajmując pozycję na Błoniach Janowskich, ostrzeliwała celnie Wysoki Zamek, Rzeźnię Miejską, gdzie koncentrowały się siły nieprzyjacielskie, a szczególnie dworzec na Podzamczu. Na Cytadeli rozbiła bateria celnymi strzałami 2 armaty nieprzyjacielskie.

Rozpoczął teraz major formowanie pułku, korzystając ze stania we Lwowie i materiałów, które tu zdobyto. Ciągłe jednak brały jego armaty udział w boju, strzelając już to z pozycji w mieście, już to wyjeżdżając na wyprawy. I tak brał udział w walkach pod Nawarią, Podborcami, Winnikami, Dublanami. Działał tam kpt. Filasiewicz z jednym plutonem, odpierając kartaczowym ogniem (200 m), trzykrotnie ataki nieprzyjacielskie z Grzybowic. Zdarzył się też epizod charakterystyczny dla wojny tutaj: Była chwila przerwy, haubice stały na podwórzu przed zakładem Akademii. Saniami do Zboisk podjechała piechota ukraińska z km. Chciało szczęście, że armaty stały zwrócone w tamtą stronę. Otworzono więc ogień na kilkadziesiąt kroków i odparto atak.

Po dziesiątym grudnia pułk brał udział w walkach w przemyskiem. Połączono się tam z dywizjonem ppłk. Sopotnickiego, który brał udział w wyprawach Grupy Operacyjnej gen. Zielińskiego. W ogóle akcję prowadziło się podobnie jak we Lwowie, wyjeżdżając na wyprawy pod Nizankowice, pod Nowe Miasto i Szyszki. 1. bateria działała już jako konna, współdziałając najczęściej z kawalerią. Odznaczyła się pod Szyszkami. Gdy linia tyralierska ułanów forsowała wieś, uderzył nagle nieprzyjaciel z prawego skrzydła linią pod kątem prostym do ułańskiej. Angażując swoją flankę, por. Zaniewski strzelał kartaczami i galopem zmieniając pozycje, nieprzerwanym ogniem z kolejno strzelających armat, odparł atak.

2. bateria oprócz normalnego współdziałania ma też kilka wypadków. I tak: wkroczyła jako szpica do Stawczan i otrzymała silny ogień karabinowy. Pada ranny ppor. Sowa i aż 5 koni. Ppor. Sowa jednak nie tracił przytomności, odprzodkował działa i nie tylko że się obronił, ale i oczyścił wejście do wsi.

3. bateria działała w tym czasie pod komendą por. Kowalskiego. Jeden to z najstarszych oficerów naszych. Jako Ob. Mirosław Huk prowadził pierwszą akcję w 4. plutonie pierwszej kadrowej kompanii. W działaniu koło Nizankowic odznaczył się odparciem ataku z Podhajec, gdzie rozbił armatę ruską. Otrzymał za to pochwałę w rozkazie gen. Zielińskiego.

Nie dosyć jednak na tym, że liniowe baterie pułku zbierają laury. Pochwały i odznaczenia zyskuje nawet kolumna amunicyjna (por. Sławiczek). Mianowicie nie poprzestaje na ćwiczeniu rekrutów, ale w chwilach potrzeby obsadza 2 stare armaty swoją załogą. Ppłk. Tokarzewski umieszcza je na placówce, na Persenkówce i one to celnym ogniem rozbijają pociąg pancerny ruski. Za to otrzymują pochwałę w rozkazie – podporucznicy [Grzegorz] Soltys i Piasecki.

Poza bojową stroną pułku widział jednak komendant jego stronę wewnętrzną, stronę współżycia oficerów. Dlatego też w Przemyślu urządza wspólną menaż pułkową. Oficerowie się poznają, zżywają się, oto każdy z nich czuje się obywatelem nowej jednostki bojowej, zaczyna pułk odczuwać nieuchwytnie coś – duch i honor pułku.

Ze zgranym już i pełnym pułkiem wyrusza mjr Knoll z armią gen. [Zygmunta] Zielińskiego¹. Dnia 12. rano wywagonowują się w Gródku Jagiellońskim. Mjr Knoll prowadził sam 1., 3. i 4. baterię, 2. bateria została przyłączona do Grupy płk. Sikorskiego, operującej w okolicach: Mszana – Bartatów.

Do grupy artylerii mjr. Knolla przyłączona została w Gródku Jagiellońskim jeszcze 3. bateria 11. pułku artylerii polowej (pułk przemyski) pod komendą por. Włodzimierza Dembińskiego. Artylerię swoją podzielił major w ten sposób, że sam prowadził 3. i 4. baterię (2. dywizjon, komendant kpt. Czesław Górkiewicz) i baterię Dembińskiego i z nimi działa w Grupie płk. Serdy. 1. bateria operowała w grupie płk. Jaroszewskiego, walcząc przeważnie wspólnie z pułkiem ułanów krechowieckich (komendant płk Dziewicki), jako artyleria konna, mimo braku koni. Ta bateria brała udział w walkach pod Czerlanami i Uhercami.

Grupa artylerii mjr. Knolla brała udział w walkach o Artyszczów i Kiernicę, odznaczyła się przy zdobyciu Lubienia Wielkiego i Małego, gdzie bateria Dembińskiego broniła toru kolejowego przeciwko pociągowi pancernemu, a 3. bateria por. Kowalskiego odpierała ogniem artyleryjskim, kierowanym przez mjr. Knolla niespodziewany atak piechoty ruskiej na Lubień Wielki, dnia 14 bm. rano.

W ogóle, 1. pułk artylerii polowej swoim półtrzecia miesiąca liczącym istnieniu, otrzymał jako odznaczenie, trzykrotne wymienienie w rozkazach szefa sztabu, podziękowania w rozkazach gen. [Tadeusza] Rozwadowskiego, gen. [Zygmunta] Zielińskiego, gen. [Cyrusa Pawła] Sobolewskiego² i płk. [Aureli] Serdy-[Teodorskiego]³ oprócz ustnych pochwał komendantów grupy.

¹ Zygmunt Zieliński (1858–1925), generał broni WP. Urodzony 1 VIII w m. Rzeszotary, pow. Wieliczka, był synem Pawła Arystoriana i Józefy z Klewskich. Kształcił się w korpusie kadetów w Wiedniu. Służył w armii austriackiej. 11 IX 1914 r. objął dowództwo 2. pp Legionów. Od 1917 r. gen. major. W Wojsku Polskim od listopada 1918 r. Brał udział w obronie Przemyśla następnie Lwowa. Zmarł w 1925 r. w Krakowie. P. Stawecki, *Słownik biograficzny ...*, s. 367.

² Cyrus Paweł Sobolewski (1863–1930), tytularny generał dywizji WP. Urodzony 29 VI w Osieczanach pow. myślenicki, był synem Marcelego i Konstancji z Dąbskich. Kształcił się w Akademii Wojskowo-Technicznej we Wiedniu, następnie służył

11. pułk artylerii pol., 3. bateria:

Oficerowie:

por. Włodzimierz Dembiński – komendant baterii

por. Lewandowski

ppor. [Ludwik Juliusz] Ostrachański [Ostrihansky]

ppor. Rawski

ppor. Antoni Olszewski

ppor. Kaizer

ppor. Goldental

Odpis

CAW, I, 341. 1, t. 127.

Nr 164

1919 styczeń 19, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 18 stycznia 1919 r.

Odcinek północny.

W obrębie Jaśniska – Zielów – Żorniska mają ukrywać się uzbrojone bandy chłopskie, które niepokoją i napadają oddziały wysłane na rekwizycję. Wczoraj taki napad przy współdziałaniu karabinu maszynowego nastąpił w Domażyrze.

- Odcinek zachodni.

Po obsadzeniu Zimnej Wody przez wojska Brygady płk. [Mieczysława] Kulińskiego, 2. batalion 2. p. strzelców odszedł do rezerwy.

Odcinek południowy.

w armii austriackiej. W Wojsku Polskim od 1 XI 1918 r. na stanowisku dowódcy artylerii w Krakowie. Od 1923 r. tytularny generał dywizji. Zmarł w 1930 r. w Krakowie. P. Stawecki, *Słownik ...*, s. 311.

³ Aureli Serda-Teodorski (1860 – po 1938), generał dywizji WP. Urodzony 25 IV w Tarnowie. Ukończył 6 semestrów Wydziału Prawa uniwersytetów w Wiedniu i Krakowie. Służył zawodowo w armii austriackiej. W Wojsku Polskim od 1919 r. uczestnik walk pod Lwowem następnie dowódca Grupy Operacyjnej (dawnej Grupy gen. Zygmunta Zielińskiego). Zmarł po grudniu 1938 r. P. Stawecki, *Słownik biograficzny generałów ...*, s. 298.

O godzinie 10⁴⁰ przed południem ruski pociąg pancerny ostrzeliwał swą artylerią nasze pozycje na wschód od Persenkówki. Dokładnego postoju pociągu, mimo usiłowań nie było możliwe zbadać, ponieważ był w zupełności zakryty wałem toru kolejowego. Od godz. 5⁰⁰ rano słychać na daleką odległość silny ogień artylerii ze strony Sambora.

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 165

1919 styczeń 20, Lwów. – Sytuacja w Stanisławowie pod rządami Ukraińców

Po zamachu stanu, który oddał Ukraińcom władzę w części Galicji, ich proklamacje głosiły szczytne hasła wolności i równości, przeciwstawiając swoje zasady rządzenia dotychczasowemu systemowi w ten sposób, iż oczekiwać należało, że prawa Polaków pod ich rządami będą wiele więcej respektowane, aniżeli respektowane były prawa Ukraińców przez rząd poprzedni.

Już po kilku dniach jednak okazało się, że Ukraińcy nie zadowolą się tymi prawami, jakie dotychczas Polacy wykonywali i nie przyznają Polakom tych praw, które oni sami pod tzw. Polskimi rządami posiadali, mimo że dotychczas tę ilość prawa za straszny ucisk narodowy uważali.

Okazało się to przede wszystkim w dziedzinie samorządu. Gminy i instytucje polskie zostały oddane pod ścisłą kontrolę kreowanych w tym celu komisarzy, wyposażonych w dyktatorskie niemal władze. W niektórych nawet gminach oddano władzę w ręce mianowanego kolegi, w których większości polskiej jedną trzecią część głosów oddano. W gminach o większościach ruskich, rządzonych przez radę niedość szowinistycznie usposobionych, rozpędzono te rady i przeprowadzono wybory a faktycznie nominacje nowej rady.

Nie da się zaprzeczyć, że niektórzy z przywódców ukraińskich rzeczywiście ludzkimi zasadami kierowali się i prawa tzw. mniejszości polskich uznawać chcieli. Te kulturalne jednostki tracą jednak z każdym dniem na wpływie, a obecnie doszło do tego, że chociaż nominalnie władzę sprawują, to jednak muszą tę władzę w myśl życzeń tłumu wykonywać, a życie ich i mienie jest co najmniej na równi z życiem i mieniem każdego z polskich mieszkańców zagrożone.

Faktyczną władzę posiada siła zbrojna, która kierowana jest najniższymi instynktami tłumu i która co do dyscypliny przedstawia obraz znany w Galicji z armii rosyjskiej w czasach wybuchu rewolucji.

Pod wpływem tych czynników wygląda w Stanisławowie stan sprawy następująco:

1. Sklepy polskie muszą być we wszystkie święta ruskie pozamykane.
2. Napisy sklepów i zakładów przemysłowych muszą być ruskie, przy czym firmom nieukraińskim wolno wywieszać boczny napis w innym języku.
3. Miejskie szkoły polskie otrzymały inne nazwiska i przemienione zostały na szkoły ukraińskie. W Knihinie mieście, stanowiącym przedmieście Stanisławowa, a nie mającym prawie ludności ruskiej, wszystkie szkoły zamieniono na ukraińskie.
4. Apropowizacja prowadzona jest w ten sposób, że tylko koszary ruskie zostają w środki żywności zaopatrzone. Władze ukraińskie idą tak daleko, że w konsumach urzędniczych jn. w konsumie urzędników kolejowych i konsumie urzędników sądowych przydzielają chleb, cukier, sól i inne artykuły gospodarce państwowej poddane, tylko dla członków ukraińskiej narodowości.
5. Ogłoszenie przepisów przez władze wydanych, dotychczas 4 językami wydane, ustępują zwolna miejsca ogłoszeniom tylko w języku ukraińskim.
6. Następują masowe wymiary podatku od zysków wojennych, zupełnie dowolnie uskuteczniane, a widocznie na finansowe zniszczenie ludności polskiej obliczone. Dla przykładu: Cukiernik Krowicki w Stanisławowie, który przeżył 3 inwazje rosyjskie, który przy ostatnim odwrocie rosyjskim został doszczętnie zrabowany, a następnie przeszło rok przy wojsku służył, otrzymał bez żadnych dochodzeń i zupełnie bez motywu wymiar podatku wojennego na około 40 000 koron.

Tak wyglądają zarządzenia władz. Faktycznie jednak stosunki przedstawiają się daleko gorzej. Dla charakterystyki kilka przykładów. A więc:

a) Każdy oficer i żołnierz czuje się powołanym do przestrzegania, by nikt nie nosił jakichkolwiek emblematów polskich. Każdy przechodzący ulicą – mężczyzna czy kobieta – zostawał za wstążeczkę, lub orzełka polskiego systematycznie obitym. Gdy w ten sposób wyleczono ludność z okazywania polskości, wzięto się w ten sam sposób do tych, którzy nosili tzw. czapki maciejówki, nie uwzględniając nawet, że w obecnych warunkach nie są ci ludzie w stanie nabyć inne nakrycie głowy.

b) Podejrzewając, że przykład młodzieży lwowskiej może podziałać, znęcają się wojska ukraińskie nad młodzieżą polską w sposób wprost bestialski.

W samym Stanisławowie zaszło około 30 wypadków, w których żołnierze ukraińscy – żandarmi i policjanci – zaciągnęli przemocą lub podstępem do gmachu I polskiego gimnazjum, obróconego na koszary żandarmerii, przypadkowo na ulicy zdybanych polskich młodzieńców po to, by ich tam krwawo po bić, lub też przy pomocy nahajki – od 25 do 100 uderzeń – poddać ich badaniom, czy nie istnieje jakieś polskie sprzysiężenie. Władze ukraińskie udają, że o tym nie wiedzą lub wyrażają ubolewanie, że sprawców znaleźć nie mogą.

c) Zaszły wypadki rabunków w domach prywatnych pod pretekstem rewizji. Gdy obrabowany w jednym wypadku – kolejomistrz Halewski, wniósł zażalenie, został wezwany do wymienienia sprawcy. Obrabowany podał nazwisko, lecz komenda nie ważyła się rabusiów do odpowiedzialności pociągnąć i ograniczyła się do opublikowania, że przeprowadzający rewizje muszą być zaopatrzeni w odpowiednie legitymacje.

d) Wszelkie polskie napisy zostają w biały dzień przez wojska ukraińskie bezwzględnie niszczone. Gdy poseł dr Baczyński, a więc jeden z przywódców i członek rządu ukraińskiego, zwrócił uwagę żołnierzy, którzy będąc w służbie polskie napisy zrywali, za nielegalność tego postępowania został aresztowany i na policję odprowadzony.

e) Pomnik grunwaldzki w Stanisławowie został w całości zburzony a pomnik Mickiewicza znacznie uszkodzony przez oddział żołnierzy pod komendą oficera. Ten drugi pomnik uratowany został od zupełnego zniszczenia tylko dzięki interwencji osobistej ministra wojny, uproszonego o to przez Polaków.

f) Ukraińscy żołnierze ściągają obuwie z przechadzających, jeżeli to obuwie jest podobne do wojskowego, zaś niektórych z obitych (vide przykład b) studentów odesłano do domu w łachmanach, gdyż ubranie ich zrabowano.

g) Przed wigilią uzyskały panie polskie zezwolenie obdarzenia pieczywem rannych Polaków wziętych do niewoli i umieszczonych w szpitalu wojskowym w Stanisławowie. Gdy z tymi darami weszły do szpitala legitymując się pisemnym pozwoleniem komend, żołnierze zaprowadzili je do jednej z sal i wśród obelg skierowanych przeciw komendzie, podarli to pozwolenie i zrabowali dary, zaś panie te wypoliczkowali, obili i wyrzucili.

h) Rząd nie troszczy się o aprowizację polskiej ludności, udziela za to pozwolenia przewozu żywności. Gdy jednak ktoś ufny w otrzymane pozwolenie żywność wiezie, organa kontrolne nie uznają ważności dokumentów, dokument drą i żywność konfiskują bez potwierdzenia lub zapłaty.

i) W ostatnich czasach mnożą się wypadki wywożenia tej młodzieży, która ewentualnie mogłaby chwycić za broń.

j) Niższe urzędy a szczególnie oficerowie młodzi, nie chcą rozumieć po polsku i zmuszają zwracającą się do niej ludność – o ile po rusku nie umie – do używania tłumaczy.

Tych kilka przykładów ilustruje położenie w Stanisławowie. Stanisławów jest jednak stolicą republiki zachodnio-ukraińskiej, w której jawią się czasem zastępcy obcych państw. Trzeba więc ukryć przed nimi prawdziwe położenie rzeczy i dlatego Stanisławów cieszy się jeszcze względny spokojem i bezpieczeństwem życia i mienia.

Inaczej na prowincji. Tam hulają pp. Ukraińcy bez żadnych ograniczeń. Wszystkie polskie pomniki w Złoczowie, Drohobyczy, Stryju i innych miastach doszczętnie zniszczone. We wszystkich miastach i miasteczkach zniknęły polskie napisy, ustępując miejsce napisom ukraińskim, których większość ludności

odczytać nawet nie umie. Terror w tym kierunku jest jednak bezwzględny. Przymusowa branka do wojska rozciągnięta została na mniejszości polskie po wsiach, a polscy chłopcy muszą pod grozą rozstrzelania brać zbrojny udział w wyprawach na Lwów.

Tysiące obywateli zostało bez żadnych podstaw wywiezionych i umieszczonych w nieopalanym barakach, w których ziemniaki są prawie wyłącznym pożywieniem.

Potrzebni ukraińcom urzędnicy polscy zostają bagnetami zmuszani do pełnienia służby i podpisania ślubowania państwu ukraińskiemu.

Coraz [częściej] mnożą się wypadki bezkarnego obrabowywania dworów. Większa część lasów i prawie wszystkie stawy zabrali już chłopcy, wykluczając właściciela nawet od współużytkowania, a władze ukraińskie, do których się o pomoc zwracano, zdobywają się jedynie na radę zwrócenia się na drogę sądową.

Rekwizycje odbywają się w ten sposób, że wszystko, czego wojsko potrzebuje zabiera się od polskich właścicieli dóbr, którzy po takim kompletnym wyrekwirowaniu zmuszeni są brakiem karmy do pozbywania się za bezcen całego inwentarza.

Nauczyciele polscy zmuszeni są do udzielania nauki także w uroczyste święta, np. w Boże Narodzenie, a wszystkie polskie szkoły, o ile ich nie zamknięto, zostały przemienione na szkoły ukraińskie.

Postawa tłumu jest coraz groźniejsza. Polacy, mieszkańcy wsi o ile mogą uciekają do miast, pozostawiając mienie na Opatrzność Boską. Wśród wojska powstają rady żołnierskie. Mnożą się czerwone odznaki na czapkach żołnierzy. Wyjątkowo tylko zobaczyć można żołnierza, pozdrawiającego oficera, a ten tak butny wobec cywilnej, zwłaszcza polskiej ludności, widzi się zmuszonym cierpieć każdą krnąbrną odpowiedź żołnierza. Interwencja ministra wojny w sprawie pomnika Mickiewicza wywołuje jeszcze ciągle wrzenie w koszarach i odgrazanie się kulką dla ministra.

Sami przywódcy ukraińscy przyznają się w prywatnych rozmowach, że wobec wybryków tłumu, a zwłaszcza żołnierzy są bezsilni i usprawiedliwiają barbarzyńskie zarządzenia kompromisem ze skrajniejszymi jeszcze żądaniami tłumu.

Przyznają również, że prądy bolszewickie coraz groźniej wzrastają i że zbliża się chwila, w której chciwy krwi tłum rządu zagarnie.

Istnieje więc wśród sfer rządzących ciche pragnienie porozumienia z Polakami, lecz pragnienie to w tych warunkach platonicznym zostać musi. Tak samo chłop, zwłaszcza starszy i zasobniejszy, przewiduje przewrót bolszewicki i dlatego, a także z powodu nieudolności władz ukraińskich (topka soli 6 K, kilo cukru 40 K, litr nafty 15 K) – niezycliwie do obecnego rządu się odnosi, oraz tęskni do zgody z Polakami, lecz musi milczeć wobec postawy młodzieży jawnie bolszewickie hasła głoszącej.

Zresztą – tylko te hasła podtrzymują nienawiść do Polaków i chęć do boju. Przywódcy więc ukraińscy nie zwalczają tych hasel mimo świadomości niebez-

pieczeństwa, gdyż widzą, iż upadek tych haseł wywołałby zanik chęci do walki, a tym samym niezdolność do dalszej orężnej walki z Polakami. Każdy dzień zbliża Wschodnią Galicję do tej katastrofy, jaka dotknęła Rosję.

Jedynym ratunkiem rychłe wkroczenie wojsk koalicji. W początkach walki wystarczyłaby jedna kompania, dziś dywizja może być za mało. Wszystkie rozsądne żywioły w obozie ukraińskim powitałyby te wojska jako wybawicieli. Nawet chłop ruski odetchnąłby.

Pośpiech największy jest konieczny, gdyż jutro może się stać Wschodnia Galicja częścią rosyjskiego problemu. Szybka interwencja mogłaby temu zapobiec, a niesłychane nadużycia i nieomagi administracji ukraińskiej oraz terror przez zbolszewizowaną armię szerzony, które w równym niemal stopniu spokojna część ludności ukraińskiej odczuwa – upoważniają do oczekiwań, że w razie rozstrzygnięcia w drodze plebiscytu może się udać zyskanie większości głosów dla przyłączenia Wschodniej Galicji do Polski na podstawie szerokiej autonomii mimo, że cała inteligencja ukraińska bez wyjątku byłaby temu rozwiązaniu kwestii przeciwna.

Podpisani: dr Dobruski, Prezes Komitetu Narodowego w Stanisławowie i trzech członków Wydziału.

Odpis

CAW, I. 341, t. 103.

Nr 166

1919 styczeń 21, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 20 stycznia 1919 r.

Odcinek północny.

Brzuchowice i Rzęsna Ruska wolne od nieprzyjaciela. W Borkach Janowskich i Dominikańskich patrole nasze ostrzeliwały się z patrolami uzbrojonych chłopów ruskich.

Odcinek południowy.

Pojedyncze strzały armatnie padały rano na miasto w stronie Kulparkowa i ulicy Gródeckiej. Sytuacja bez zmiany.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

1919 styczeń 21, Lwów. – List hr. Aleksandra Skarbka do premiera
Ignacego Paderewskiego o działalności oficerów angielskich
w Galicji Wschodniej¹

Panie Prezydencie

Uważam za swój obowiązek zawiadomić Pana ściśle poufnie o niektórych szczegółach dotyczących interwencji płk. Wade w sprawie zawieszenia broni między Polakami a Ukraińcami.

Dnia 13 stycznia w nocy otrzymałem za pośrednictwem Komendy Naczelnej następujący telegram: „Do Komisji Rządzącej we Lwowie². Z nakazu przedstawiciela Ententy w Warszawie płk Wade, przybędzie dzisiaj 13 stycznia wieczorem do gen. [Tadeusza] Rozwadowskiego do Gródka Jagiellońskiego kpt. Johnson, celem ułożenia rozejmu z Ukraińcami. Przedstawicielem wojskowym przy układach będzie gen. [Józef] Leśniewski. Uważam, że byłoby pożądane, gdyby się do niego przyłączył przedstawiciel Komisji Rządzącej.

Szef Sztabu Generalnego
[Stanisław] Szeptycki³, generał

Dowiedziawszy się telefonicznie od gen. Rozwadowskiego z Gródka, że Johnson tam już przybył, udałem się bezzwłocznie do Gródka celem porozumienia się z [gen. Tadeuszem] Rozwadowskim i Johnsonem.

Gen. Rozwadowski, zaskoczony tą akcją Szefa Sztabu, traktował kpt. Johnsona nieprzychylnie i nie chciał z nim pertraktować aż do otrzymania szczegółowych od Szefa Sztabu instrukcji.

Kpt. Johnson przedstawił mi pełnomocnictwo następującej treści⁴:

¹ AP 752, pt. 1, fotokopia z oryg. rkps.

² Chodzi o Tymczasowy Komitet Rządzący, którego dr Aleksander hr. Skarbek był czołowym działaczem (por. dok. nr 7).

³ Stanisław Szeptycki (1867–1950), generał broni WP. Urodzony w Przyłbicach, pow. Jaworów, był synem Jana i Zofii z domu Fredro. Studiował w Akademii Wojsko-Technicznej we Wiedniu i tamże ukończył Szkołę Sztabu Generalnego. Służył w armii austriackiej. Od 1916 r. dowodził III Brygadą Legionów Polskich. W WP od października 1918 r. Od 1920 r. generał broni. Zmarł 9 X 1950 r. w Korczynie. P. Stawicki, *Słownik biograficzny generałów ...*, s. 324.

⁴ Pełnomocnictwo tłum. z ang.

Brytyjska Misja w Polsce
Senatorska 33
Warszawa
12 styczeń 1919

Do
Kapitana Johnsona

Poleca się Panu natychmiastowy wyjazd na front lwowski i zameldowanie się u gen. Rozwadowskiego.

Proszę poinformować go, że płk Wade, Brytyjski Pełnomocnik (Commissioner) w Warszawie wysłał Pana za zgodą gen. hr. Szeptyckiego, szefa Sztabu Generalnego, w celu podjęcia starań o doprowadzenie do zawieszenia broni z zamiarem zawarcia rozejmu między polskimi i ukraińskimi wojskami.

Jest Pan upoważniony do wezwania obu stron w imieniu rządów sprzymierzonych do zaprzestania walk, aż do ostatecznej decyzji Konferencji Paryskiej w sprawie ich wzajemnych żądań.

H.H. Wade

mp. pułkownik Brytyjski Pełnomocnik

Johnson oświadczył mi, że Polacy ze względu na niebezpieczeństwo wkroczenia wojsk bolszewickich do Królestwa muszą bezzwłocznie zawrzeć zawieszenie broni z Ukraińcami, aby walczące w Galicji wojska polskie wprzód skierować na linię wschodnią Królestwa przeciw bolszewikom. Nadmienił przy tym, że gen. Szeptycki oświadczył płk Wade, iż posiada amunicji tylko na 4 dni. Sztab Generalny uważa, że linia demarkacyjna Bug – Chodorów – Świca jest do przyjęcia i że gdyby na tę linię Ukraińcy się nie godzili, można się w ostateczności zgodzić na linię Bug – Dniestr przy okupacji przez Ententę zagłębia naftowego (Borysław etc.). Na moją uwagę, iż wydaje mi się nieprawdopodobne, aby szef Sztabu mógł oświadczyć, iż posiada amunicji na 4 dni tylko, potwierdził mi to oświadczenie gen. Szeptyckiego kapitan Johnson. Kpt. Johnson wyraził życzenie udania się na stronę ukraińską celem porozumienia się z komendą wojsk ukraińskich w sprawie zawieszenia broni. Ponieważ uważaliśmy z gen. Rozwadowskim za rzecz niebezpieczną przepuścić Johnsona do Ukraińców z wiadomością, iż posiadamy amunicji tylko na 4 dni, przeto gen. Rozwadowski zadeszował do gen. Szeptyckiego z zapytaniem czy można tak niewłaściwie poinformowanego Johnsona przepuścić na stronę ukraińską. W odpowiedzi na tę depeszę otrzymał gen. Rozwadowski polecenie, aby kapitanowi Johnsonowi ułatwić w razie potrzeby przekroczenie linii naszych bojowych. Wobec tego zabrałem ze sobą kpt. Johnsona z Gródka do Lwowa, aby mu ułatwić przejazd na drugą stronę. Zanim kpt. Johnson mógł przejechać na stronę ukraińską, zjawił się we Lwowie płk Wade w towarzystwie porucznika angielskiego Biedermanna (syna Niemca z Łodzi, który jest przez Ukraińców

urobiony i nieprzyjaźnie się do Polaków odnosi). Równocześnie przybył do Lwowa ppłk [Józef Artur] Rybak, jako delegat szefa Sztabu do pertraktacji o zawieszenie broni z Ukraińcami.

Płk Wade potwierdził mi w całości informację kpt. Johnsona i dał mi do zrozumienia, że zawieszenie broni musi być bezwarunkowo zawarte, a gdyby między Polakami a Rusinami nie mogło dojść do zgody w sprawie linii demarkacyjnej, on imieniem Ententy musiałby taką linię demarkacyjną ustalić. Potrzebę bezzwłocznego zawieszenia broni uzasadniał koniecznością wycofania wojsk polskich z Galicji dla obrony Królestwa przed zalewem bolszewickim, złą sytuacją militarną i brakiem amunicji. Odniosłem wrażenie, że płk Wade jest nam wprawdzie życzliwy, ale niewłaściwie przez Sztab Generalny poinformowany, a przez towarzyszy swoich Johnsona i Biedermanna tendencyjnie inspirowany. O stosunku Polski do Koalicji ma bardzo niedokładne informacje. Kiedy mu zwracałem uwagę, że Polska jest uznana za „*nation cobelligérante et coalliée*”, odpowiadał mi kategorycznie, że nic o tym nie wie. Pytał się mnie również czy nie mam nic przeciwko temu, by złożył wizytę metropolicie Szeptyckiemu. Oczywiście sprzeciwić się temu nie mogłem, ale widzę w tym nowy dowód, że i on – tak samo jak Johnson i Biedermann – traktuje Ukraińców co najmniej na równi z nami, jako neutralny pośrednik, zupełnie nie uwzględniając tego, że my jesteśmy sprzymierzeńcami Ententy a Ukraińcy wraz z metropolitą przez cztery lata wojny byli wiernymi sojusznikami Austrii i Prus. W końcu płk Wade na wiadomość o mającej przybyć misji angielsko-francuskiej postanowił bez niej nie zaczynać rokowań z Ukraińcami i wyjechał na jej spotkanie do Krakowa.

Panowie Johnson i Biedermann pozostali we Lwowie, a pierwszy z nich przejechawszy nasz front przywiózł ze sobą do Lwowa dwóch wyższych oficerów ukraińskich, których ulokował w pałacu Potockich oddanym przez właściciela dla misji angielskiej i zawezwał Wade, aby bezzwłocznie powrócił z Krakowa celem pertraktowania z Ukraińcami.

Płk Wade wrócił też dzisiaj 19 stycznia w nocy i odbył z oficerami ukraińskimi dłuższą konferencję, na której – jak się dowiedziałem – oficerowie ukraińscy mieli postawić żądanie, aby linią demarkacyjną między Polakami a Ukraińcami była linia Sanu, przy czym oświadczyli, że na inną linię wyznaczoną przez Ententę zgodzić się będą musieli.

Z konferencji z Ukraińcami odniósł płk Wade (jak się poufnie dowiedziałem) wrażenie, że wobec tak bardzo rozbieżnych żądań Polaków i Ukraińców o zgodzie nie ma mowy i że dla uzyskania zawieszenia broni przedstawiciel Ententy (w tym wypadku on) będzie musiał oznaczyć pośrednią linię demarkacyjną, która – jak wywnioskować mogłem – biegłaby linią Bugu i Górnego Dniestru, przy równoczesnej okupacji przez wojska Ententy okolic Drohobycza i Borysławia. Obawiając się zbyt dorywczego załatwienia sprawy przez płk. Wade odniosłem się do Delegata Rządu Warszawskiego dr. Stefana Dąbrowskiego w Krakowie, by zażądał od przebywających tamże gen. Berthélemy i płk. Smitha wezwania płk. Wade do wstrzymania swej decyzji aż do porozumienia się z nimi – tym bardziej, że płk Wade depeszą szyfrowaną odniósł się do swe-

go rządu z prośbą o upoważnienie go do wyznaczenia linii demarkacyjnej. Dr Jan Dąbrowski porozumiał się z misją angielsko-francuską i stara się ją nakłonić, by powstrzymała decyzję płk. Wade i jak najrychlej do Lwowa zjechała. Delegat Sztabu Generalnego ppłk Rybak, były czynny oficer austriacki, mówiący niedobrze po polsku, odbył wczoraj konferencję z Prezydium Komitetu Rządzącego i oświadczył, że w myśl udzielonej mu instrukcji dołoży wszelkich starań, aby doprowadzić do zawieszenia broni przy linii demarkacyjnej Bug – Chodorów – Świca, a gdyby się ta uzyskać nie dała – Bug – Górny Dniestr.

Donosząc Panu Prezydentowi o tym wszystkim, proszę bardzo usilnie o czuwanie nad tym, by Sztab Generalny, oceniając sprawę li tylko z punktu widzenia wojskowego, bez Pańskiej i naszej wiedzy nie zawarł zawieszenia broni na warunkach, które dla tutejszego społeczeństwa polskiego byłyby nie do przyjęcia. Linię Bugu – Świcy uważać musimy za kapitulację, do której moglibyśmy być zmuszeni tylko położeniem militarnym i niebezpieczeństwem bolszewickim. Na wypadek ustanowienia tej linii należałoby, naszym zdaniem, bezwarunkowo w żadnym punkcie nie pozostawić lewego brzegu Bugu w rękach Rusinów. Wyznaczenie innej, bardziej na zachód wysuniętej linii demarkacyjnej, uważamy za katastrofę, obawiamy się bowiem, że wywoła ona odruch bardzo gwałtowny u społeczeństwa polskiego, bodaj czy nie rewolucyjny i w skutkach swych nieobliczalny. Hasłem, za które tysiące krew swą przelewają, jest: Lwów i Borysław. Odstąpienie jednego z tych punktów Ukraińcom musi wywołać wrazenie druzgocącej klęski, depresję w społeczeństwie, dezorganizację w wojsku, a co za tym idzie, chęć usunięcia od kierownictwa tych czynników, które te klęski spowodowały. To prosta droga do bolszewizmu, przed którym za wszelką cenę ochronić się pragniemy.

Proszę bardzo usilnie o zwrócenie w stosownej drodze (może przez Naczelnika Państwa) uwagi gen. Szeptyckiemu na to, aby cudzoziemcom, którzy z naciskiem zaznaczają, że nie uważają się za naszych sprzymierzeńców, lecz za neutralnych, nie udzielał tak niekorzystnych dla nas informacji zarówno co do amunicji, jak co do naszych aspiracji pod względem linii demarkacyjnej.

Proszę dalej o bardzo poufne zwrócenie uwagi płk. Wade na to, że Panowie Johnson i Biedermann, którymi się on posługuje, dali się tu poznać jako uprzedzeni na korzyść Ukraińców, kategorycznie odmówili wiary protokolom i dokumentom stwierdzającym udział oficerów niemieckich po stronie ukraińskiej, kategorycznie zaprzeczali bolszewickiemu charakterowi ukrainizmu i zapewniali nas o wzorowym po tamtej stronie porządku, oświadczając, że rząd Hołubowicza uważa się za sprzymierzeńca Ententy i że dla nich to jedynie jest decydujące, a wszystko, co się działo przed 1 listopada 1918 r., jest dla nich obojętne⁵.

Proszę, ze względu na to, że ludzi tych zrażać sobie dla zrozumiałych powodów nie mogę, w informacjach tych nie powoływać się na mnie.

⁵ Lloyd George na posiedzeniu Rady Dziesięciu 21 I ostrzegł przed nazywaniem Galicji polskim terytorium (PPC III, s. 642).

Korzystam ze sposobności, by przesłać z głębi serca pochodzące szczęście Boże w żmudnej pracy dla Ojczyzny i załączyć wyrazy wysokiego poważania, kreślę się oddanym sługą

[hr Aleksander] Skarbek

Sprawy polskie..., t. II, s. 227–230.

Nr 168

1919 styczeń 22, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 20 w sprawach personalnych

L. prez. 479. – Mianowanie

Mianuję podchorążymi sanitarnymi:

sierz. Józefa Koterbę,

plut. Arnolda Scheuninga,

plut. Mariana Giżyckiego,

sekc. Romana Eplera,

sekc. Andrzeja Harasimowicza,

szereg. Jana Blaickiego,

szereg. Stanisława Sobierańskiego,

szereg. Zbigniewa Leśniowskiego z 1. p. strzelców lwowskich,

szereg. Eugeniusza Petryna,

szereg. Jerzego Dziepińskiego,

szereg. Emila Skulskiego,

szereg. Mikołaja Wojtowicza,

szereg. Rudolfa Arendta,

szereg. Antoniego Rymanowicza,

szereg. Stanisława Martynowicza z 2. pułku strzelców lwowskich,

szereg. Tytusa Zajączkowskiego z 4. pp,

szereg. Emanuela Roszkę ze Szpitala Zapasowego nr 1,

plut. Stanisława Legeżyńskiego z Laboratorium Higieniczno-Bakteriologicznego Dowództwa Wojsk Polskich „Wschód”.

L. prez. 480. – Mianowanie

Mianuję jednor. sierż. Karola Spigła, przydzielonego do Komendy Miasta i Placu we Lwowie – podchorążym Wojska Polskiego (L. Eks. 738).

L. prez. 481. – Mianowanie

Mianuję jednor. plutonowego Władysława Terleckiego, przydzielonego do Referenta Służby Łączności w Kwatermistrzostwie Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią – podchorążym Wojska Polskiego (L. Eks. 737).

L. prez. 482. – Mianowanie

Mianuję sierż. Stefana Hryckiewicza, przydzielonego do Komendy Miasta i Placu we Lwowie – sierżantem sztabowym (L. Eks. 727).

L. prez. 483. – Mianowanie

Mianuję z dniem dzisiejszym sierżantami:

plut. Stanisława Kabatnika,
sekc. Władysława Skawińskiego,
plut. Ludwika Granatowskiego,
plut. Władysława Pszonkę,
sekc. Stanisława Sławca,
sekc. Adolfa Szebesta,
sekc. Tadeusza Sobolewicza,
st. żołn. Władysława Magierowskiego.

plutonowymi:

sekc. Adolfa Pisznota,
sekc. Janusza Harasyma,
sekc. Tadeusza Hahna,
sekc. Józefa Tarnawskiego,
st. żołn. Mariana Wojaka,
sekc. Wilhelma Janiczka,
sekc. Jana Sokólskiego,
sekc. Antoniego Piaseckiego.

Wymienieni pełnią służbę przy Żandarmerii Polowej we Lwowie.

--^a *opuszczono stwierdzenia szarzy*

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 169

1919 styczeń 22, Przemyśl. – Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Ordre de bataille sił ukraińskich

Załączam „Ordre de bataille” wojsk ukraińskich, polega na zebranych przez jeńców, wywiadowców i mężów zaufania wiadomościach o siłach nieprzyjacielskich.

Zestawienie to nie jest jeszcze całkowite, ponieważ obecny system prowadzenia wojny i nienormalny rozwój armii nieprzyjacielskiej utrudnia na razie opracowanie ścisłego obrazu jej sił.

Podnieść należy, że dotychczasowa organizacja wojsk ukraińskich, pomimo wielkich trudności, na jakie natrafia, nadzwyczaj szybko się rozwija.

O ile dotychczas możliwym było stwierdzić, rozporządza Naczelne Ukraińskie Dowództwo armią w sile około 43 000 żołnierzy, których część znajduje się w linii a część w rezerwie bojowej.

Akcje wojenne przeprowadzają przeważnie sotniami (około 150 ludzi). Każda sotnia rozporządza 1–2 km. Wyższą jednostką taktyczną są bataliony (kurenie), które są oznaczone numerami byłych austro.-węg. wschodnio-galicyjskich pułków lub też nazwami miejscowości w których się tworzą. Materiał ten składa się przeważnie z byłych austriackich żołnierzy ukraińskiej narodowości.

Bandy chłopskie, operujące po wsiach na własną rękę, w ostatnich czasach ilościowo zmalały z powodu ogólnej przymusowej branki.

W powiatowych miastach Galicji Wschodniej utworzone zostały stacje zborne rekrutów. Po kilkudniowym wyćwiczeniu w tychże zostają wysyłani na front.

Mimo że chęć do walki u żołnierza ukraińskiego jest minimalna (o czym świadczy masowa dezercja), nie można lekceważyć masy, tym bardziej że posiadają dostateczną broń, zwłaszcza dużo karabinów maszynowych.

Wszystkie dowództwa, które niniejszą ordre de bataille otrzymają, uprasza się o nadesłanie wiadomych im uzupełniających dat do Oddziału Wywiadowczego przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w Przemyślu.

Za zgodność
[Julian] Stasiniewicz, mjr

Szef Sztabu
[Franciszek] Kleeberg, mjr

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 103.

Nr 170
1919 styczeń 22, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 47
Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego

1. Przyjmowanie ludzi. Jeszcze raz przypominam wszystkim pododdziałom i formacjom artylerii, by nie przyjmowały na własną rękę ludzi – oddziałów. Ludzi może tylko przyjmować Dowództwo Uzupełnień Artylerii – i ci ludzie muszą być absolutnie zdrowi i zdolni do służby – jako: „A” lub „B”.

2. Oddawanie łusek z wystrzelanych naboju. Wszystkie łuski od wystrzelonych naboju karabinów pistoletowych i armatnich – jako też puszki konserwowe oraz stare żelaziwa należy w stanowiskach baterii gromadzić i przy sposobności pobierania amunicji oddawać do składu amunicji na Dworcu Czerniowieckim.

3. Wnoszenie próśb przez żołnierzy. Mnożą się wypadki, że szeregowi (podoficerowie i żołnierze wnoszą próśby osobiste o mianowanie, urlopy itp.) w formie podań pisemnych wprost do Dowództwa Artylerii. Tego rodzaju postępowanie jest stanowczo niedopuszczalne. Każda prośba ma być wniesiona drogą służbową, tj. przy raporcie dziennym u komendanta (oddziału, baterii).

Komendanci winni traktować próśby podwładnych w sposób przyjazny, aby żołnierze poruczali im swe sprawy z całym zaufaniem i uzasadnione próśby przedłożyć zaopiniowane w drodze służbowej pod odpowiednim adresem.

4. Zachowanie tajemnicy wojskowej. Wobec objawu nie przestrzegania tajemnicy wojskowej zarządził Sztab Generalny rozkazem L.13., że wszystkie sprawy o charakterze poufnym w szczególności dotyczące się:

- 1) organizacji wojsk w ogóle,
- 2) ilości, jakości, nazw i nr oddziałów,
- 3) kierunku marszu,
- 4) czasu wymarszu oddziałów wojskowych,
- 5) spraw oficerów,
- 6) politycznych

mają być zachowywane w największej tajemnicy pod osobistą odpowiedzialnością dowódcy.

5. Podróże wojskowe. Odnośnie do rozkazu L.43 Inspektoratu Artylerii podaje się do wiadomości, że tylko podróże ściśle służbowe mogą się odbywać na koszt skarbu wojska. W tym wypadku należy rodzaj podróży służbowej w dokumencie podróży wyraźnie uwidocznic. Dowódca oddziału wystawiającego dokument podróży jest za charakter służbowej podróży, wysyłanych podwładnych osób odpowiedzialny. Patrole dowództwa żandarmerii i DOG mają prawo i obowiązek sprawdzania dokumentów podróży wojskowych wszystkich stopni. Podróże służbowe należy ograniczyć do minimum. Oficerowie jadący na urlop muszą płacić kosztą przejazdu.

6. Żołd podchorążych. Z rozkazu Inspektoratu Artylerii nr 52 z 17 I 1919 r. Ad rozkaz nr 158 dz. rozk. wojsk. nr 3:

Dla podchorążych Wojska Polskiego ustanawia się żołd miesięczny w wysokości 120 Mk od 1 stycznia 1919 r. płatny z góry dekadami. Wypłata zapomóg udzielanych dotychczas podchorążym ustaje z dniem dzisiejszym. Rozkaz ten obowiązuje od 1 stycznia 1919 r.

7. Komenda koszar. Komendę koszar przy ul. Krasickich 18a, powierzam mjr. Niepołomskiemu, który wyda zarządzenie co do rozmieszczenia poszczególnych biur, dyspozycje dotyczące alarmów, służby inspekcyjnej, porządku i czystości. Zarządca gmachu por. Dobrzański ma się zgłosić u mjr. Ignacego Niepołomskiego po rozkazy.

[Marceli] Śniadowski, pplk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

1919 styczeń 23, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 48
Dowództwa Artylerii pplk. Marcelego Śniadowskiego

1. Urlop. L. res. 271 z 21 I 1919 r. Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego udzielony został ppor. Andrzejowskiemu z 2. baterii 4. pac 7-dniowy urlop na podstawie przedłożonego świadectwa lekarskiego.

2. Zwolnienie. Z dniem 23 bm. zwalnia się ze służby sanitariuszkę Zofię Wiszek z 3. baterii 5. Pułku Artylerii Polowej. Materiał sanitarny jako też sorty mundurowe należy najdokładniej odebrać.

3. Rozkaz Naczelnika Józefa Piłsudskiego. Dołączony w dodatku do niniejszego, rozkaz Naczelnika Komendanta Józefa Piłsudskiego z daty Warszawa – Belweder dnia 21 stycznia 1919 r. należy bezzwłocznie przeczytać przed frontem wszystkich baterii i zakładów.

4. Zwalczanie wszy. Wszystkie pododdziały artylerii mają posyłać ludzi do kąpieli – od poniedziałku – 27 stycznia w następującym porządku – według załączonego programu kąpieli wszystkich trzech pułków artylerii – na ul. Żółkiewską 1/106 (Browar Kisielki) i na Cytadelę (Gmach Główny – parter na prawo). Czystą bieliznę należy ze sobą wziąć i w czasie dezynfekcji ubrać. Należy ludziom wszystkim ścierać włosy na całym ciele. Ludzie przed odejściem do kąpieli muszą łóżka, jak też koce dobrze wytrzeć i wyczyścić.

Do poniedziałku 27 stycznia – należy ludzi wysyłać na Cytadelę – do odwieszania – jednak w mniejszych oddziałach (najwyżej do 20 ludzi).

5. Wykaz oficerów kasowych. Wykazy po myśli OW 136 (Rozkaz NDWP nr 18) przedłożą wszystkie podległe oddziały do dnia 24 bm.

Awizo. Zwraca się uwagę podległych oddziałów na Rozkaz nr 18 NDWP, pkt. OW 138 I 31. Rozkaz nr 19 NDWP OW 145/VI OW 152 I 33. Rozkaz nr 20 NDWP, pkt. OW 160/VII, które należy ogłosić przed frontem baterii.

Za zgodność
Zdzisław Łysakowski, por.

[Marceli] Śniadowski, pplk

Odpis
CAW, I. 341. I, t. 108.

Nr 172

**1919 styczeń 23, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 22 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

Patrole nasze wysłane do Borek Dominikańskich i Janowskich odpędziły Rusinów podchodzących z Jaśnik i Rokitna. Podczas akcji szwadronu 5 p. ułanów wysłanego do Kozic, 3. kompania 2 p. strzelców zabezpieczała jego prawe skrzydło w Rzęśnie Ruskiej.

Odcinek południowy.

Żywa strzelanina nieprzyjacielskich podsłuchów i placówek ognia piechoty przez całą noc od czasu do czasu miesza się w ogień karabinów maszynowych.

W południe i pod wieczór artyleria ruska ostrzeliwała miasto.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 173

**1919 styczeń 24, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 23 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

Stwierdzono, że patrole ruskie podsuwają się codziennie rano z Grzędy do Hamulca. Dziś podsunął się patrol z Grzybowic Wielkich skrajem lasu na południe do strzelnicy wojskowej „Schiessplatz”. O godz. 6³⁰ rano własny pociąg pancerny przyjechał do Rzęsny Polskiej, skąd jedna połowa pociągu ruszyła z ekspedycją na Domażyr, druga na Zawadów.

Odcinek południowy.

Nieprzyjaciel okazał na tym odcinku ożywioną działalność. Artyleria ruska ostrzeliwała Kulparków, Persenkówkę i drogę do Elektrowni. Ze strony Sicho-
wa pociąg pancerny podjechał 4 razy pod budkę kolejową nr 8 i wysadzał tam oddziały. Pod wieczór podsunęły się ze strony Glencówki patrole i otworzyły żywy ogień na nasze pozycje. Ogniem piechoty i kilkoma strzałami armatnimi spędzono je.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 174

**1919 styczeń 24, Lwów. – Wykaz stanu karabinów maszynowych
w Brygadzie Lwowskiej**

	Schwł. M. 7/12	Schwł. M.7.	Maxim ros.
1. p. strz. lwowskich	19		1
2. p. strz. lwowskich	12	1	4
30. pp	2		1
batalion szturmowy	1		1
1. szwadron kawalerii lwowskiej	1		
Razem	35	1	7

Odpis
CAW, I. 1, t. 87.

Nr 175

**1919 styczeń 25, m.p. – Rozkaz nr 4
Grupy Operacyjnej gen. Zygmunta Zielińskiego**

Celem leczenia się zmuszony wyjechać, niechętnie opuszczam Was, dzielni oficerowie i żołnierze!

Dziękuję w imieniu Ojczyściej sprawy wszystkim Wam za dotychczasową bohaterską działalność Waszą i życzę dalszej owocnej pracy dla Ojczyzny.

Dowództwo Grupy oddaje doświadczonemu i zaufanie Wasze posiadającemu pułkownikowi [Aureliemu] Serdzie[-Teodorskiemu], który Was do dalszych zwycięstw i sławy poprowadzi.

Bóg z Wami!

[Zygmunt] Zieliński, generał

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 85.

Nr 176

**1919 styczeń 25, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 24 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

Własne patrole znalazły teren między Hołoskiem Wielkim a Hamulcem wolny od nieprzyjaciela. Nieprzyjacielskie patrole pod komendą Zańki z Brzuchowic oraz byłych legionistów polskich Schmidta, Górala i Rozumijki (według zeznawalności cywilnej) podchodzą co dzień od Grzędy na Wulkę Hamulecką, Hamulec, Zaszków i Brzuchowice, dopuszczając się na bezbronnym Polakach rabunków i gwałtów. W Borkach Dominikańskich i Janowskich patrole chłopów ruskich.

Odcinek południowy.

O godz. 4⁰⁰ po południu ostrzeliwała nieprzyjacielska artyleria odcinek Kulparków (od szrapnela zapaliła się chałupa). Ogień artylerii na odcinku powtórzył się o godz. 7⁰⁰ wieczór.

O godz. 10⁰⁰ w nocy ruski pociąg pancerny podjechał pod Pirogówkę i oddał kilka strzałów armatnich na miasto. Ostrzeliwany naszą artylerią cofnął się. Na odcinku Persenkówka i Snopków całą noc żywy ogień karabinów maszynowych i piechoty nieprzyjacielskiej.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 177

**1919 styczeń 26, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk
Polskich na Galicję Wschodnią nr 24 w sprawach personalnych**

L. prez. 561. – Mianowanie

Mianuje: Dowódcą Okręgu Linii Kolejowych Dyrekcji Lwowskiej – kpt. prof. dr. inż. Kazimierza Bartła, pozostawiając go nadal na stanowisku szefa Oddziału IVB kolei Kwatermistrzostwa oraz komendanta baonu wojsk kolejowych.

—^a opuszczono mianowania dotyczące warsztatów rusznikarskich

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 178

1919 styczeń 26, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 25 stycznia 1919 r.

Odcinek północny.

Dwa pociągi pancerne przejechały przez Rzesną Polską. Jeden udał się do Zawadowa, drugi z oddziałem rekwizycyjnym do Domażyra. Patrol wysłany jako osłona tego oddziału melduje, że most przed Domażyrem na starej rzece doszczętnie spalony, wieś sama zaś obsadzona przez uzbrojonych Rusinów z karabinami maszynowymi, którzy są w łączności z podobnymi oddziałami sąsiednich wsi. Przed Domażyrem wywiązała się ostra strzelanina. Wobec ze wszystkich stron nadciągających Rusinów i z powodu braku inicjatywy pociągu pancernego (który oddał tylko 5 strzałów) i oddziału rekwizycyjnego, dodany pluton 3. kompanii, 2. p. strzelców wrócił do Kozic a potem do Rzesny Polskiej. Rekwizycja nie odbywała się.

Odcinek południowy.

Pod wieczór ruski pociąg pancerny 2 razy podjechał pod budkę kolejową nr 8 i ostrzeliwał placówki na Persenkówce i miasto. W nocy Rusini wybudowali nowe okopy na północ i północny wschód od Kozielnik i koło lasu Oświeca. Okopy te zdołali zabezpieczyć kozłami hiszpańskimi. W ciągu nocy silna strzelanina piechoty.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 101.

Nr 179

1919 styczeń 26, m.p. – Rozkaz nr 14 Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

1. Pismo ulotne. Propaganda ukraińska. Każdy żołnierz, w którego ręce dostanie się pismo, wydane przez stronę nieprzyjacielską, a zawierające wrogą dla wojska polskiego propagandę, ma pismo to natychmiast oddać swemu dowódcy kompanii (oddziału) i podać drogę, którą to pismo zostało mu doręczone, w przeciwnym bowiem razie będzie uważany za winnego zbrodni przeciwko sile zbrojnej państwa (artykuł 327 ust. karn.).

Jako taki przedstawiony przez sąd doraźny. Każdy jeńiec wojenny schwytany na posiadaniu cytowanego pisma lub jemu podobnych, ma być natychmiast

rozstrzelany. Rozkaz niniejszy ogłosić żołnierzom przed frontem we wszystkich oddziałach.

Wszelkie pisma ulotne znalezione należy przedkładać drogą służbową Oddziałowi Wywiadowczemu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

2. Mianowania. Szeregowca Kazimierza Bielikiewicza z oddziału sztabowego mianuję z dniem 1 lutego 1919 r. sekcyjnym.

3. Przeniesienia: Z 5. p. Legionów przenosi się do Legii Oficerskiej następujących oficerów:

1. ppor. Tadeusz Puszka
2. ppor. Tadeusz Salach
3. ppor. Józef Hert
4. ppor. Tadeusz Hadyka
5. ppor. Zygmunt Honkiewicz
6. ppor. Józef Stawieński
7. ppor. Henryk Hondyński
8. ppor. Tadeusz Rutkowski
9. ppor. Tadeusz Germański
10. ppor. Kazimierz Zdanowicz
11. ppor. Jan Błaszczak
12. ppor. Sylwester Gruszka
13. ppor. Czesław Gołyński
14. ppor. Antoni Artymiak.

[Józef] Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 180

1919 styczeń 26, Lwów. – Sprawozdanie Oddziału Wywiadowczego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Udział oficerów i żołnierzy pruskich i austriackich w walce o Lwów przeciw Polakom

Przedkłada się w załączeniu żądany opis sprawozdania: „Udział oficerów i żołnierzy tak pruskich, jak i austriackich w walce o Lwów przeciw Polakom”.

„Janusz”

Z zeznań jeńców ukraińskich, z zeznań informatorów, którzy wrócili do Lwowa ze Wschodniej Galicji, wreszcie z zeznań zbiegłych z niewoli ukraińskiej polskich żołnierzy, stwierdzonych protokolarnie i pod przysięgą wynika, że w walkach polsko-ruskich brali i biorą [nadal] wybitny udział po stronie ruskiej oficerowie i żołnierze pruscy i austriaccy niemieckiej narodowości.

1) Komendantem ukraińskiej Grupy 2 „Południe” jest Niemiec austriacki major [Jan] Bisanz. Oryginalny jego rozkaz po niemiecku przylega w załączeniu i brzmi *„Angriff auf Konopnica ist weiter durchzuführen und mit der dritten Kompagnie zu besetzen. Angriff auf Zimna Woda findet heute nicht statt. Rest ausrücken. 6. h. vor m. 1 XII 1918”* Bisanz major. Na drugiej stronie tej kartki: „USS 1. Kuryń służbowa kartka (po ukraińsku).

2) „Czas” z niedzieli, 19 stycznia 1919 podaje w wojennym komunikacie: (PAT) Lwów, 18 I 1919 *„Zbiegli z niewoli ukraińskiej polscy żołnierze stwierdzają pod przysięgą, że w walce o Lwów Ukraińcy pod Zubrzą wspomagani są przez Prusaków. Równocześnie stwierdzają, że w Samborze instruktorami rekrutów ukraińskich są podoficerowie pruscy i kilku oficerów Niemców z Austrii. W Basiówce wzięto do niewoli kapitana Kranzika (austriacki Niemiec)”*.

3) Władysław Serwatowski, rodem z Rajtarowiec pod Samborem, sekcyjny polskiej artylerii, który się wydostał w przebraniu z niewoli ukraińskiej około 7 stycznia br., zeznaje, że w Samborze jest dość austriackich oficerów Niemców w służbie ukraińskiej. Wśród nich przeważają Żydzi i Niemcy z Wiednia. Jest tam również kilku oficerów pruskich.

4) Stwierdzono ze strony polskiej, że w ostatnich walkach pod Zubrzą walczył cały oddział pruski.

5) Od oficerów polskich, stojących w Pasiekach, dowiedziano się, że po stronie ukraińskiej walczył tam oddział Niemców w picklehaubach. Wzięto tam do niewoli dwóch oficerów Prusaków.

6) Pewien informator zeznaje, że komendantem Sambora był kapitan 8. Pułku Strzelców Pruskich Otto Salcher (potwierdzić to może por. Stanecki).

7) W Starym Samborze był instruktorem przy ukraińskiej artylerii jakiś niemiecki wicefeldwebel.

8) We Lwowie kierował artylerią ukraińską na Górze Piaskowej pruski por. Brenner – (potwierdzić to może dr Krosiński).

9) We Lwowie pełnił funkcję żandarma polowego w czasie inwazji ukraińskiej austriacki chorąży Niemiec von Buda (Legitymację jego z fotografią posłano do Przemyśla dnia 15 I br. L.379/of.).

10) W Stanisławowie był według zeznań ukraińskiego gońca komendantem kadry – pruski oficer Hinzler.

11) Inny informator zeznaje, że szefem ukraińskiego sztabu w Samborze przy Grupie Chyrów jest pułkownik Papp a jego adiutantem pplk Krauss – obaj austriaccy Niemcy.

12) Według zeznań dyrektora od benzyniarni państwowej w Drohobyczu Stanisława Piłata, pełni w Drohobyczu funkcję szefa biura szpiegowskiego por. Wacker, z cesarskich Niemiec, holsztyńskiego p. artylerii.

13) Jeniec Berek Luft, szofer automobilowy zeznaje, że szefem sztabu Naczelnego Dowództwa Wojsk Ukraińskich w Bóbrce jest austriacki major sztabu gen. Ehrlich.

14) Według zeznań informatora, komendantem stacji w Dawidowie jest jakiś major austriacki z szarotką na kołnierzu.

15) Według zeznań informatora, komendantem 2. p. USS w Stanisławowie ma być kapitan austriacki Leier a jego adiutantem oficer Braunmüller.

16) Według zeznań ukraińskiego jeńca, komendantem 6. baonu 1. p. USS jest jakiś major austriacki Niemiec.

17) Według zeznań ukraińskiego jeńca, komendantem sotni w Solonce Małej jest także oficer austriacki Niemiec.

18) Austriacki Niemiec Klee jest setnikiem u Ukraińców i dowodzi watahami w okolicy Janowa.

19) Kapitan Stanisław Majewski zeznaje, że przeciw Polakom walczyli na Dworcu Głównym w pierwszych dniach listopada 1918 pruscy oficerowie i żołnierze.

20) Wypadem Ukraińców na Winniki kierowało 6 oficerów pruskich. Świadcami [są] wszyscy mieszkańcy Winnik i kolonii Weinbergen.

W załączeniu przedkłada się 5 oryginalnych fotografii:

- 1) fotografię Wasyla Habsburga,
- 2) fotografię Wasyla Habsburga i pułkownika Gruszkowskiego,
- 3) fotografię Metropolity Andrzeja Szeptyckiego i Wasyla Habsburga,
- 4) fotografię setnika i komendanta wojskowego w Żółkwi Jana Kozaka,
- 5) fotografię ćwiczących hajdamaków.

Z powyższej statystyki wynika niezbicie, że Prusacy i Niemcy austriaccy popierają nadal w walce przeciwko Polakom – Ukraińców, jako tych, którzy nadal przed i w czasie wojny byli i są najwierniejszą podporą mocarstw centralnych.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 103.

1919 styczeń 27, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 25 w sprawach personalnych

L. prez. 577. – Wyciąg z Dziennika Rozkazów Wojskowych nr 5 z dnia 18 stycznia 1919 r.

Rozkaz nr 234

Ze sprawozdania, delegowanego do Dowództwa Generalnego w Galicji Wschodniej dla zbadania potrzeb z dziedziny techniki wojskowej wojsk walczących, mjr. [Kazimierza] Marczewskiego¹, dowiaduję się o świetnej organizacji i sprawności aparatu techniczno-wojskowego na terenie Galicji, bez względu na dorywcze jego tworzenie.

W fakcie tym upatruję znamię wielkiego i niespożytego ducha Narodu Polskiego – ducha, co nie tylko profesorów cywilnych, lecz nawet kobiety i dzieci dzielnego serca, nade wszystko Ojczyznę miłujące, zmusza do zajęcia zagrożonych placówek i hartuje na niezwalczonych żołnierzy i obrońców jedności Wielkiej Ojczyzny naszej.

Naczelnicy, Żołnierze i Robotnicy, Wasza niespożyta energia będzie zachętą do naśladowania i przykładem dla dalszych pokoleń – zaś za wskazanie wszystkim synom Polski, jak Jej służyć należy: – Cześć Wam.

Na szczególne wyróżnienie spośród dzielnych pracowników oddziału technicznego Generalnego Dowództwa w Galicji Wschodniej na polu organizacyjnym i wojskowo-technicznym zasługują:

- 1) mjr [Tadeusz] Kudelski,
- 2) profesor Politechniki dr inż. kpt. Bartel,
- 3) absolwent Politechniki mechanik konstruktor kpt. Bastyr,
- 4) docent Politechniki inż. kpt. Lutzke-Birk,
- 5) inż. kpt. [Marian] Żerebecki,
- 6) inż. kpt. Maślanka.

L. prez. 578. – Pochwalne uznanie

Majorowi lekarzowi dr. Julianowi Hücklowi, medykowi p. Stanisławowi Buhnowi, sanitariuszkom–medyczkom: Julii Katajskiej i Józefie Zduńczykowej, sanitariuszkom: Eugenii Binasiewiczówny i Helenie Strzeleckiej z Punktu Opatrunkowego nr V, wyrażam uznanie i pochwałę za gorliwość i pełną poświęcenia służbę sanitarną na linii bojowej.

—^a opuszczono część dotyczącą mianowania szeregowców jednorocznych

Druk

CAW, I. 304. I, t. 3.

¹ Mjr Kazimierz Marczewski, ur. 24.02.1897 r.; w 1939 r. ppłk, szef sztabu 8. DP. P. Stawecki, *Oficerowie dyplomowani wojska ...*, s. 101.

Nr 182

**1919 styczeń 27, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 26 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

W Jaśniskach i Borkach Dominikańskich oddziały uzbrojonych chłopów w sile 20 ludzi. Podczas nabożeństwa w Brzechowicach oddział uzbrojonych Rusinów przychodzący z Hamulca zmusił zebraną ludność do opuszczenia świątyni grożąc, że w przeciwnym razie obrzuci kościół granatami.

Odcinek północny.

Słaby ogień ruskiej artylerii na odcinku Kulparków. W nocy podchodziły pod Bednarówkę i betoniarnię ruskie patrole, które odparto. Na Persenkówce i Snopkowie przez całą noc zwykła strzelanina piechoty.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 183

**1919 styczeń 28, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 27 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

Bez zmian.

Odcinek południowy.

Pod wieczór podchodzące patrole pod Persenkówkę odparto ogniem karabinów maszynowych. Nad ranem ożywiona strzelanina nieprzyjacielskich placówek na odcinku Bednarówka – Persenkówka.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I.341.1, t. 101.

1919 styczeń 28, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 50
Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego

1. **Eksplozje w rurach.** Mnożą się wypadki eksplozji pocisków w rurach armatnich i to eksplozje w działach m 75/96 – a więc przy użyciu pocisków (granatów) nie posiadających zbyt silnego ładunku eksplozywnego. Nie można więc przypisać winy tych eksplozji złej amunicji. Szukać natomiast należy ich powodów: po pierwsze w nieumiejętnym i nienależytym wkładaniu pocisków do rur, tzn. że pociski nie zostają dokładnie i silnie wtłoczone kijem ładowniczym do łożyska pociskowego rury, (Geschlosslager) – przez co gazy spalinowe prochu, przeciskając się przez pozostawione szpary, wstrząsają tak silnie pociskiem, że spowodują [pobudzają] zapalnik do działania.

Po drugie – utrzymywanie wnętrza rur w stanie czystości, przecieranie ich po strzelaniu (gdy rura jest w stanie ciepłym zwłaszcza rur brązowych) a przez to usuwanie pozostałości spalin prochowych, twardniejących z oziębianiem się rury i tworzących krusty na jej powierzchni – pozostawia również bardzo wiele do życzenia i niejednokrotnie jest powodem eksplozji pocisków. Pocisk party w rurze ciśnieniem gazów natrafia na takie krusty, zostaje przez nie momentalnie wstrzymany, zapalnik jego pobudzony przez to do działania i następuje eksplozja. Wobec tego zarządzam: komendanci baterii poświęcą jak największą uwagę na utrzymywanie rur armatnich w czystości, zarządzą czyszczenie tych rur zaraz po strzelaniu i przecieranie podczas przerw ogniowych, jako też czyszczenie części uszczelniających (Liederungsbestandteile) – i zaprowadzą wykłady dla obsługi dział o armatach, ich częściach składowych, amunicji i zasadniczych wiadomościach o strzelaniu – przy czym specjalnie zwrócą uwagę żołnierzy i pouczą ich o wkładaniu pocisków do rury armatniej (ładowaniu), konserwacji i utrzymywaniu wnętrza rury w czystości.

Za powtarzające się w przyszłości, a z powodów powyżej określonych powstałe eksplozje w rurach, będę pociągał do odpowiedzialności oficera pełniącego służbę w baterii i komendanta baterii.

2. **Mianowanie.** Mianuję z dniem dzisiejszym sekcyjnego Karola Eberla z Dowództwa Artylerii Okręgu Lwów – plutonowym.

3. **Przeniesienie.** Z dniem dzisiejszym przenoszę z 4. pac do 3 pac telefonistów plut. Bolesława Brylińskiego, kpr. Władysława Dudzińskiego i szer. Stefana Miczyńskiego.

4. **Spis zbrojmistrzów.** 4. i 5. pap i 4. pac przedłożą do 31 bm. spisy puszkarzy (zbrojmistrzów) znajdujących się w pułkach. W spisach należy zaznaczyć stopień kwalifikacji (1, 2, 3 kl.) uzyskany w byłej armii austriackiej. O ile możliwości należy dołączyć dokumenty stwierdzające stopień. Spisem tym mają być objęci wszyscy puszkarze, a więc także nie pełniący obecnie funkcji puszkarza,

a którzy jako tacy byli przedtem zajęci, spis ten potrzebny celem uregulowania poborów puszkarzy.

5. Sprostowanie. W punkcie 6 Rozkazu org. L.org. p. 87 ma być:

Komendę 1. dywizjonu 5. pap obejmuje aż do odwołania por. Chrzanowski. Por. Karol Schrötter zatrzymuje nadal komendę 2. dywizjonu. Komendę baterii 3/5. pap obejmuje por. Stefczyk senior; w pkt. 4 tegoż rozkazu ma być por. Gadomski zamiast ppor. Moskwa.

6. Pisma ulotne. Każdy żołnierz, w którego ręce dostanie się pismo, wydane przez stronę nieprzyjacielską, a zawierające wrogą dla wojska polskiego propagandę, ma pismo to natychmiast oddać swemu dowódcy kompanii (oddziału) i podać drogę, którą to pismo zostało mu doręczone, w przeciwnym bowiem razie będzie uważany za winnego zbrodni przeciwko sile zbrojnej państwa (artykuł 327 ust. karn.).

Jako taki przedstawiony przed sąd doraźny. Każdy jeńiec wojenny schwyty na posiadaniu cytowanego pisma lub jemu podobnych, ma być natychmiast rozstrzelany. Rozkaz niniejszy ogłosić żołnierzom przed frontem we wszystkich oddziałach.

Wszelkie pisma ulotne znalezione należy przedkładać drogą służbową Oddziałowi Wywiadowczemu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

7. Zaprzysiężenie nowozaciężnych. Stosownie do OW 174 Rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 23 zarządzą komendy pułków dodatkowo zaprzysiężenie dotychczas niezaprzysiężonych nowozaciężnych. Zaprzysiężenie uwidaczniać w dokumentach osobowych, jak legitymacje, karty wyżywienia itp.

8. Stwierdzenie szarży. Na podstawie porównania z dzienników rozporządzeń wojskowych dla c.k. armii L. 205/18 stwierdzam szarżę porucznika Władysławowi Gadomskiemu z 4. pac.

Awizo. Zwraca się uwagę podległych oddziałów na rozkaz NDWP nr 23 OW 178, 180, 185, I 52 oraz Rozkaz oficcerski NDWP nr 7, pkt. 1, z tym że należy w oddziałach ściśle przestrzegać wykonania.

Za zgodność
Łysakowski,

[Marceli] Śniadowski, ppłk

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 185

**1919 styczeń 29, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 51
Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego**

1. Urlop. Rozkazem Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego został udzielony urlop ppor. Antoniemu Puchalskiemu z 2. baterii 5. pap, 2-tygodniowy urlop do Lwowa w ważnych sprawach rodzinnych.

2. Przeniesienie. Szereg. sanit. Leon Samuszkiwicz z 2. baterii 4. pap – zostaje przeniesiony do Izby Chorych przy ul. Na Błonie 5. Materiał sanitarny odbierze ppor. Maksymilian Schütz.

3. Wizyty periodyczne. Zarządzam, by lekarze odbywali periodyczną wizytę lekarską co 14 dni – celem skonstatowania ogólnego stanu zdrowotnego ze specjalnym uwzględnieniem chorób wenerycznych i ocznych i stanu czystości chorych.

4. Wyznaczenie ludzi do transportu koni. 4. i 5. pap oraz 4. pac przeznaczą oraz zachowają w gotowości po dwóch ludzi, którzy 1 lub 2 lutego br. pod komendą starszego podoficera również z 4. pap pojedą do Gródka Jagiellońskiego z majorem Kepliczem po konie. Rozkaz wyjazdu podany będzie telefonicznie.

Za zgodność:

Łysakowski, por.

Marceli Śniadowski, ppłk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 186

**1919 styczeń 29, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 28 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

Spokój, bez zmian. O godzinie 2⁰⁰ po południu, przejechał pociąg pancerny przez Rzęsną Polską i odjechał w kierunku Rzęsny Ruskiej.

Odcinek południowy.

Wieczorem artyleria ruska ostrzeliwała (słabo) odcinek Kulparkowski, całą noc trwała na całym odcinku zwykła strzelanina piechoty i karabinów maszynowych.

T. Machalski, rtm.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 187

**1919 styczeń 30, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 29 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

Patrole wywiadowcze nie doniosły nic o nieprzyjacielu.

Odcinek południowy.

O godzinie 9⁰⁰ rano artyleria ruska ze Sokolnik ostrzeliwała Kulparków. Pod wieczór zauważono większe siły nieprzyjacielskie gromadzące się w północnej części lasu Oświeca. Oddziały te, które wyszły ze Sokolnik, obsadziły skraj lasu i rozpoczęły o godzinie 10³⁵ wieczór atak między Bednarówką a Persenkówką. Silna tyraliera nieprzyjacielska załamała się w ogniu naszej piechoty.

Przy odparciu tego ataku świetnie współdziałała nasza artyleria, ostrzeliwując skutecznie las Oświeca, dworek H.H. i spalone baraki. Po odparciu ataku artyleria ruska ostrzeliwała w dalszym ciągu przez 45 minut nasze placówki od Kulparkowa aż po Persenkówkę.

Szef Sztabu

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 101.

Nr 188

**1919 styczeń 30, m.p. – Rozkaz nr 16
Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego**

1. Kompanie szturmowe. Rozkaz Sztabu Generalnego nr 35 z daty Warszawa 22 I 1919 r. W myśl rozkazu Sztabu Generalnego nr 63 z dnia 18 XII 1918 r., w skład każdego pułku piechoty ma wchodzić jedna kompania szturmowa, której etat zatwierdza się niniejszym.

Niebawem wyjdzie instrukcja obowiązująca oddziały szturmowe pt. „Walka wręcz”, w której zawarte będą wskazówki ogólne, wykaz uzbrojenia i ekwipunku szturmowców, sposób szkolenia itp.

W miarę posiadania odpowiednich ilości instruktorów, należy natychmiast przystąpić do tworzenia kompanii szturmowych przy pułkach. Zdążyć więc będzie z czasem do wyszkolenia całej piechoty w szturmowym sposobie walki, dlatego kompanie szturmowe stanowiąc będą przy pułkach równocześnie kadry i prowadzić będą kursy kilkutygodniowe tak, aby z czasem cały pułk przeszedł wyszkolenie w kompaniach szturmowych.

Grupa płk. [Michała] Tokarzewskiego, Brygada Lwowska, 4. i 5. p. legio-
nów, 1. i 2. p. strzelców i 30. pp otrzymują jako dodatek do rozkazu etat kom-
panii szturmowych.

2. Nominacje translokacyjne żołnierzy. Do niniejszego rozkazu dołączony
zostaje w odpisie rozkaz Sztabu Generalnego nr 30 z daty Warszawa 18 stycz-
nia 1919 r., regulujący tymczasowo sprawy dotyczące prawa nominacji i trans-
lokacji żołnierzy – do ścisłego przestrzegania.

3. Misja państw sprzymierzonych na pozycjach. Pułkownik angielski
Smith i major francuski de l'Eteille zwiedzili dnia 26 bm. przed południem
część pozycji lwowskich.

Członkowie misji podziwiali dzielną postawę żołnierzy, ukazując kilkakrot-
nie swe zadowolenie z wzorowego porządku i na ogół dobrego wyglądu żołnie-
rzy, podziwiali roboty fortyfikacyjne, zdumiewając się że prawie z niczego
zdołano przecieżyć tyle zrobić. Szczególne zainteresowanie okazał płk. Smyth,
który kilkakrotnie życzył żołnierzom w imieniu sprzymierzonych armii szczę-
ścia i powodzenia. Wyrażając swą radość, że mógł zobaczyć polskiego żołnie-
rza w boju, życzył armii polskiej rychłego i ostatecznego zwycięstwa.

4. Deklaracje służbowe lekarzy. Przypomina się lekarzom, że mają na-
tychmiast przysyłać na ręce szefa sanitarnego Grupy Operacyjnej gen. Józefa
Leśniewskiego deklaracje pisemne w sprawie gotowości do dalszej służby
w Wojsku Polskim według rozkazu NDWP „Wschód” nr 25 z dnia 27 I 1919 r.

[Józef] Leśniewski, gen. dyw.

Awizo. Oddział, w którym znajduje się żołnierz Franciszek Ludwikowski
z blizną nad okiem, odstawi go do Żandarmerii Polowej z powołaniem się na
L. aktu 695/OS.

Odpis

CAW, I. 341. I, t.87.

Nr 189

**1919 styczeń 31, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 30 stycznia 1919 r.**

Odcinek północny.

Patrole wywiadowcze donoszą: We dworze na Hamulcu Rusini w sile 2 sotni, w tym część jazdy. Zasków, Zawadów również zajęte przez nieprzyjaciela. Wedle krążących pogłosek miały ostatnimi dniami nadejść od strony Kulikowa i Dublan większe siły ukraińskie z planem obsadzenia Brzuchowic i uderzenia na Rzesnę Polską i Lwów.

Odcinek południowy.

Między 9⁰⁰ a 10⁰⁰ wieczorem pozycje nasze na Kulparkowie, Bednarówce i Persenkówce były silnie ostrzeliwane przez artylerię nieprzyjacielską. Kilka-naście pocisków padło również na miasto, nie wyrządzając wojskowej szkody. Noc minęła bez większych wydarzeń.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 190

**1919 styczeń [?]. – Odezwa Ruskiej Partii Proletariackiej
do ludności ukraińskiej**

Ukraińscy chłopci i żołnierze!

Od dwóch miesięcy czerwieni się od waszej krwi ziemia wschodnio-galicyska. Tysiące zbałamuconych chłopów, przemocą przebranych w mundury gryzie dziś ziemię, dziesiątki tysięcy dzieci i żon oplakuje zabitych ojców i mężów. Wsie całe spalił Lach, chudobę zarekwirował.

I kiedy cały świat zawiera pokój, kiedy żołnierz francuski i niemiecki rozdawali broń a poszli siał i orać – na ziemi wschodnio-galicyskiej szaleje bój, krew się leje, wsie płoną, a bezdomny chłop z rodziną całą ginie od kul, głodu i ognia.

Czemu to się dzieje?

Bo oto ksiądz i inteligent ukraiński chcą Ukrainę zdobyć krwią chłopską – a sami dekują się na tyłach i zgarniają pod siebie złoto, zdobyte krwią chłopską. Zapytajcie się ukraińskiego barona Wasilki, gdzie podział 16 milionów koron na zasiłki dla rodzin walczących chłopów?

Zapytajcie się ukraińskiego księżowsko-burżuazyjnego rządu w Tarnopolu, co dał chłopu ruskiemu, czym ulżył mu doli, ile morgów ziemi, lasów i pastwisk dał gospodarzowi rolnikowi.

Towarzysze!

Już parę tygodni temu przybył do Europy prezydent Ameryki Wilson. On urządzi kongres, na którym krzywdy chłopca i robotnika ruskiego będą osądzone – a sprawiedliwości stanie się zadość.

Skoro księża, oficerowie i burżuazja ukraińska chcą się mordować z Lachami – to spędźcie ich razem do pierwszego szeregu i każcie iść w ogień Maszynogewerów – a wtedy poznacie czy oni chcą dobra narodu chłopskiego, czy jego krwią chcą utyć. Tymczasem nie zwlekając rzućcie broń i idźcie do domów. Nikt nie ma prawa kazać wam krwi przelewać i pędzić do jarzma burżuazyjnego! Zróbcie porządek z prowodyrami, co krew, pot i majątek nasz pozerają! Nie dowierzajcie wrogom chłopca i robotnika.

Do domu żołnierze ukraińscy! Rzućcie broń, a gdyby was wstrzymywali siczownicy, pokażcie im, jak chłop głaskać potrafi swego wroga. Kongres pokojowy już się rozpoczyna, a na nim krzywda chłopska i proletariatu wynagrodzona zostanie!

Precz z militaryzmem!

Proletariusze wszystkich krajów łączcie się!

Ruska Partia Proletariatu

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 101.

Nr 191

1919 styczeń [?], Lwów. – Raport Komendy Brygady Lwowskiej dotyczący wypadków w dzielnicy żydowskiej we Lwowie w listopadzie 1918 roku

Sztab Generalny Warszawa depezuje: Należy bezzwłocznie zebrać i tu nadać faktyczny materiał w kwestii pogromów żydowskich, o ile takowe były w rejonie podległym tamtejszemu dowództwu Generalnego Okręgu, a w szczególności tyczący się wystąpienia Żydów w sposób prowokacyjny przeciw ludności i Wojsku Polskiemu.

W wykonaniu rozkazu z dnia 12 bm. przedstawiam raport o rozruchach żydowskich we Lwowie dnia 22 do 24 listopada i o zachowaniu się ludności żydowskiej w ciągu walk z wojskiem ukraińskiej Rady Narodowej.

Zaznaczyć muszę, że nie otrzymałem do niniejszego sprawozdania urzędową drogą wszystkich potrzebnych materiałów. Mianowicie nie nadeszły raporty, jakich Kwatermistrzostwo zażądało na prośbę Oddziału Prasowego od szefa sztabu 1. Brygady Lwowskiej i od Oddziału Wywiadowczego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Sąd Polowy przedłożył dotąd zaledwie 12 aktów, oddział śledczy Żandarmerii Polowej 2 akty.

Podaje się tedy tutaj przedstawienie stanu rzeczy według materiału i informacji wiarygodnych, przez referenta zebranych.

Uzupełnienie niniejszego sprawozdania na podstawie raportów będzie wygotowane [przygotowane], skoro nadejdą właściwe meldunki.

Wypadki w dzielnicy żydowskiej we Lwowie w listopadzie 1918 roku

1. Podłoże i czynniki wykroczeń przeciwżydowskich

Trzeba je na gruncie lwowskim traktować w związku z ogólnym nastrojem społeczeństwa galicyjskiego wobec Żydów. W kraju zubożałym eksploatują oni resztki sił ekonomicznych, przez nieuczciwą konkurencję niszczą handel polski, przez lichwę i wódkę rujnują włościanina i robotnika. Gdy w czasie wojny inteligencja urzędnicza jęła się handlu i rozwinęła znakomicie ruch spółdzielczy (tzw. konsumy, sklepy kooperatywne), rozniecilo to nienawiść ludności żydowskiej, która w % [znacznym procencie] handlem się nie trudni.

Po stronie polskiej oburzenie na Żydów wzbierało przez cały czas wojny. P.A. Chołoniewski i inni publicyści wyczerpująco omówili przyczyny jego na łamach „Głosu Narodu” (2 z 8/12 i 28 z 20/22 1918 r.). Wysługiwanie się militarystom niemieckiemu i austriackiemu, uprawianie paskarstwa, nadmierne wzbogacenie się przez dostawy wojskowe i centralne, szpiegowanie i denuncjowanie społeczeństwa polskiego. Takie same powody polityczne wywołały prześladowanie Żydów w Czechach, te same przyczyny ekonomiczne miały za skutek rozruchy w Wiedniu, we Frankfurcie i na Węgrzech. Dodać tu należy jeszcze uchylanie się od czynnej służby wojskowej przez zajmowanie co bezpieczniejszych i zyskowniejszych stanowisk i wypychanie innych na front, co najbardziej drażniło żołnierzy.

Specjalnie na gruncie lwowskim ludność cierpiała wiele, skutkiem wrogiego społeczeństwu działania Żydów. Tu łączyli się oni z każdym wrogiem. Pochlebiali w roku 1914 Rosjanom, triumfowali z powracającymi do Lwowa Austriakami, widziano Żydów całujących buty tutaj wkraczających honwedów, zarzucających kwiatami tych niszczycieli kraju.

Thumy Izraelitów garnęły się do austriackiej „K. Stelle” z doniesieniami o „moskalofilstwie” za byle co wnoszonymi. Gen. Riml był zmuszony zagrozić karami za nieuzasadnione oskarżenie. Wszystkie urzędy gnębiące polskich

mieszkańców w czasie wojny: sądy wojenne, biura cenzury i rekwizycji były obsadzone Żydami, oni zresztą kierowali całą rabunkową gospodarką bankrutującego państwa.

Nie może ulegać wątpliwości, że syoniści jeszcze przed zamachem porozumieli się z kierującymi czynnikami ukraińskimi. Stwierdzono już należycie, że AOK austriackie popierało Radę Ukraińską. O tym Żydzi, zawsze i szybko poinformowani, mieli wiadomość i skwapliwie do tych, których za jutrzejszych panów uważali, garnąć się zaczęli. O porozumieniu i zajęciu stanowiska filo-ukraińskiego świadczy list dr. Horowitza, który się dostał w ręce wojska.

Zaraz po opanowaniu Lwowa obwieścili Ukraińcy (Ukraińskie Słowo) nr 252 z 2 listopada 1918 r., że Żydzi idą z Ukraińcami. W nocy do prezydenta Wilsona, datowanej 26 września już pisali Ukraińcy, jak następuje:

Najsilniejsza narodowa mniejszość na terytorium nowego państwa, to Żydzi, liczący milion głów, pragną państwa ukraińskiego i całą siłą powstają przeciw temu, aby jeszcze kiedykolwiek mieli przejść pod polskie panowanie.

Wiarygodne osoby wyznania mojżeszowego donoszą, że w pierwszych dniach po dokonaniu zamachu ukraińskiego na Lwów, po bożnicach tłumaczyli rabini współwyznawcom, że lepiej im będzie trzymać z Rusinami, bo Polacy już zmądrzeli.

„Lamberger Zeitung”, gazeta założona przez komendę 2. armii austriackiej, wyposażona w zarekwirowaną drukarnię „Słowa polskiego” a redagowana przez Żydów: Oplatka, dr. J. Waldmana i J. Eislera, od pierwszych dni w zręczny sposób urabiała na rzecz uzurpatorów opinie. Nie można by zresztą bez przypuszczenia poprzedniego porozumienia się zrozumieć harmonii, jaka od razu między uzurpatorami a Żydami zapanowała. Podczas gdy w częściach miast polskich, przez Ukraińców opanowanych, ludność chowała się po domach z obawy przed strzałami, które żołnierze do bezbronnych przechodniów kierowali, to w ulicach żydowskich ruch był swobodny. Widocznie więc władze ukraińskie posiadały do Żydów pełne zaufanie, skoro zezwoliły ich milicji na uzbrojenie się, podczas gdy u Polaków robiono krwawe rewizje za bronią.

Żydowska milicja była zorganizowana na modłę wojskową, składała się z wczorajszych żołnierzy, wiernych obrońców austriackości, o czym świadczy jej regulamin i inne zajęte papiery. Komendantem był kpt. Eisler, współredaktor „Lamberger Zeitung”. Jeszcze do austriackiego komendanta miasta płk. Meier-Mallego wystosował on pismo, w którym zwracał uwagę na potrzebne chronienie ludności żydowskiej i uzyskał na to dwie kompanie szturmowe. Żydzi deklarowali wprawdzie komitetowi kierowniczem, utworzonemu z przedstawicieli stronnictw polskich, swą neutralność. Już w tym określeniu społeczeństwo musiało dopatrzeć się zdrady ze strony obywateli, którzy w spisach ludności podawali swój język ojczysty polski i z przynależności do narodu ciągnęli korzyści, a w obecnej potrzebie opuszczali współobywateli. Jednak następujące fakty stwierdzają, że nie było tu neutralności, lecz zachowanie wrogie.

Spółeczeństwo polskie było tym stanowiskiem Żydów zaskoczone, poważny organ tutejszy „Kurier Lwowski” w nr 509 z 9 listopada 1918 r. cytuje wspomnianą enuncjację: „Żydzi idą z Ukraińcami” – „Jeszcze nie chciał wierzyć słowom ukraińskiego „Słowa” zaopatrzył je w nawiasie znakiem zapytania. Zaznaczyć trzeba, że znalazła się mniejszość Żydów Polaków, którzy 21 listopada zapewnili Prezesa Komitetu Narodowego, że się uważają za część społeczeństwa polskiego. Taki był też istotnie nastrój spolszczonej inteligencji żydowskiej, którą jednak odróżnić trzeba od ogółu tutejszych Żydów austriackoniemieckich, zorientowanych ku Wiedniowi, i od syonistów. Wśród toczących się na ulicach miasta partyzantek, między stronnikami Ukraińskiej Rady i Polakami, „Neutralny żołnierz”, skoro raz został uzbrojony na terytorium walki, faktycznie nie mógł nim pozostać.

Milicja przecież miała wyręczać wojsko ukraińskie w pełnieniu służby bezpieczeństwa na zajętych przez nich terytorium i przez dostarczenie tej pomocy ułatwiała im koncentrowanie sił na froncie. Żydzi twierdzili, że używają broni tylko przeciw bandytom, jendakowoż było w zupełności pozostawione dowolnej ocenie oddziałów i poszczególnych milicjantów, kogo za bandytę będą uważali. Następująca notatka z „Tagblatu” z 19 listopada stwierdza, że za bandytów uważano w razie potrzeby polskich żołnierzy. „Dziś przed południem odbył się pogrzeb 2 żydowskich milicjantów, którzy w niedzielę wieczór zginęli od kul bandytów, którzy walczą niestety jako część polskiego wojska we Lwowie”. Polegli byli zresztą regularnymi wojskowymi: por. [Fryderyk] Staub i kapral Hawel.

Ukraiński sztab także o wojsku polskim niechętnie mówił, walczących nazywał „miejskimi szumowinami”, „polskimi watahami”, „bojówką” itp. Walczący ochotnicy polscy często występowali w cywilnym ubraniu. W oczach Żydów w ogóle legioniści byli wrogami w chwili, gdy wkraczali w te ulice, które syoniści dowolnie określili sobie jako neutralne. Nawet i po ulicach polskiej części zajętych przez Ukraińców, gdzie Żydzi mieszkają rozproszeni, patrolowali syonistyczni akademicy. Z drugiej strony, neutralności zaprzyjaźnionej żydowskiej dzielnicy nie respektowali Ukraińcy i stamtąd podejmowali działania bojowe. W tych warunkach komenda polska skonstatowała już w pierwszych dniach walki szereg wypadków, w których członkowie milicji dopuszczali się wrogich wystąpień wobec naszych żołnierzy. Charakter walki nieregularnej służby na prędcie zorganizowanej, zaabsorbowanie czasu oficerów, nie dozwalały na stwierdzenie podobnych faktów pisemnie, polegano na raportach ustnych, wystarczających wobec szczupłości zastępu walczącego. Stąd też nie można obecnie badać urzędowo pierwszych tych wrogich postępów żydowskiej milicji. Wobec zażaleń żydowskich, komenda polska wezwała milicję 9 listopada do odgraniczenia terroryzmu, zajmowanego przez milicję żydowską, 10 listopada podpisano umowę, w której powiedziano, że milicja nie może brać udziału w walce ani po stronie polskiej ani ukraińskiej. Nie zmieniło to jednak zachowania się milicjantów. Oficerowie i żołnierze patrolowali po

ulicach bardzo odległych od żydowskiej dzielnicy, gdzie nie różnili się zachowaniem od Ukraińców.

Widziano na ulicy św. Mikołaja oficera bez białej opaski z pistoletem gotowym do strzału; gdy mu cywilny przechodzień wyrwał broń wymierzoną, dopiero oficer zawołał, że jest neutralnym. Na ulicy Długosza, 6 listopada milicjant żydowski dwukrotnie strzelił do przechodnia, podobnie jak to czynili oficerowie ruscy.

Zaznaczyć trzeba, że innym neutralnym wojskowym, Niemcom, Czechom, Słowianom od pierwszego dnia Ukraińcy odbierali broń, tym więcej przeto na terenie walki napotkani uzbrojeni Żydzi za walczących musieli być brani. Ukraińcy uważali ich zresztą za kombatantów, w komunikacji Naczelnej Komendy Ukraińskiej z dnia 18 listopada podano co następuje: *„W rajoni kleparowskiej wulicy woroży syły nastupały cile popołudne, gołowno na wulicu Gazowu i pid Dubom, stryczajuszczyś z zawziatom oporom židiwskoj milicji. Pry pidmozi naszych widditiw woroha witkineno nazad na dawni pozycji”*. Z obawy przed następstwami tak oczywistego złamania umowy, umieścili Żydzi w swoim piśmie żargonowym „Tagblat” z 20 listopada następujące sprostowanie: *„Żydowska siła zbrojna (a więc nie milicja) komunikuje nam, że ukraiński komunikat Generalnego Sztabu z 19 listopada w sprawie wspólnych walk żydowskich milicjantów z oddziałami ukraińskimi przeciw polskim atakom na ulicy Gazowej nie zgadza się z istotą rzeczy. Żydowscy milicjanci nie walczyli z polskimi wyprawami, tylko z polskimi uzbrojonymi bandytami. Przy tej okazji nie brali pomocy z ukraińskiego wojska”*.

Wykrętne to tłumaczenie nie zmienia postaci rzeczy: Milicjanci znajdowali się uzbrojeni na terenie walki i walczyli z polskimi żołnierzami, których dla usprawiedliwienia się, nazywali bandytami.

Żydzi denuncjowali Polaków Ukraińcom; milicjanci żydowscy przytrzymywali też żołnierzy polskich i wydawali ich władzom ukraińskim.

Położenie Żydów napępniało ich obawą, która też podyktowała i znany radiotelegram do syonistycznego biura w Hadze, do Wilsona i „do wszystkich”. Piszą tam, że ogłosili „najściślejszą neutralność”. Skarżą się przy tym na Polaków, że zabierają Żydów do wojska i domagają się interwencji. W wojsku polskim istotnie do służby zgłosili się dobrowolnie w pewnej liczbie Żydzi, dawni austriaccy wojskowi lub legionieści polscy, niektórzy z nich dzielnie walczyli; zapewne w tej skomplikowanej sytuacji Ukraińcy próbowali ich odciągnąć tłumacząc, że to złamanie neutralności, grożąc represjami rodzinom. Nastraszeni Żydzi, aby się obronić, posłali do Wilsona oszczerstwo: *„że Polacy biorą do wojska Żydów w zajętych przez siebie dzielnicach i wiodą ich przemocą do boju przeciw Ukraińcom”*.

W prywatnym posiadaniu znajdują się protokoły świadków, zeznających pod przysięgą, że Żydzi zarówno wojskowi – jak i cywilni – strzelali do żołnierzy i cywilnych przechodniów polskich. Osoby te z obawy przed zemstą prosiły o zachowanie ich nazwisk w tajemnicy. Niektóre autentyczne informacje

o strzałach oddanych przez milicjantów, dostały się zresztą przez niedyskrecję i na łamy „Głosu Narodu” nr 289 z 22 grudnia 1918 r. Szpalta 4 od wiersza 35. Nie są to jednak, jak się tam czyta, raporty znajdujące się w archiwum Komendy Miasta, jeno protokoły zebrane przez dwóch bardzo poważnych i wiarygodnych obywateli cywilnych na stanowiskach publicznych.

Protokolarnie ustalono też, że mieszkańcy kamienicy przy ul. Objazd 4, będącej własnością Żyda Reicha, stwierdzają iż na strychu tego domu ustawione były 3 karabiny maszynowe z których strzelano do żołnierzy polskich stojących na ul. Balonowej, Piastów itd. Dalsze gromadzenie faktów jest w toku.

Z okresu przed oswoobodzeniem miasta posiadamy tylko raport por. dr. [Romana] Abrahama, komendanta odcinka „Góry Stracenia”, który 17 listopada o godzinie 1⁰⁰ wziął do niewoli siedmiu członków żydowskiej milicji, którzy ustawivszy się na rogu ul. Wodnej i Źródlanej, otworzyli ogień. Wywiesili potem białą chustkę, a gdy przypuszczono ich na 20 kroków, komendant i kilku żołnierzy jeszcze strzelało. Podobne fakty podali ppłk. [Czesławowi] Mączyńskiemu – kpt. Wilhelm Starck i kpt. Walerian Sikorski, jednak nie można było spisać z nimi protokołu, gdyż pierwszy poległ – a drugi jest na pozycji¹.

II. Dnia 22 do 24 listopada

Zaznaczyć trzeba przede wszystkim, że przez dzielnicę zamieszkałą przez ludność żydowską, odbywało się wycofywanie wojska ukraińskiego ze Lwowa. Tam na krańcach miasta zasłaniały oddziały odwrót wojsk w kierunku Źółkiewskiego gościńca, jeszcze do godziny 11⁰⁰ przed południem – podczas gdy miasto było całe w ręku polskim od świtu. Na drodze odwrotu leżała też dzielnica Zamarstynowska, w której sotnia kozacka imienia Gonty urządziła (według ukraińskiego komunikatu z 16 listopada) okrutny pogrom. „*W rejonie grupy zamarstynowskiej*”, czytamy tam – „*wybrała się wczoraj w południe karna ekspedycja pod dowództwem atamana Doledowa, ażeby jeszcze raz oczyścić tę część miasta od wrogich band. Oprócz sotni kozackiej im. Gonty brał udział w ekspedycji także oddział naszych strzelców. Huraganem popędzili nasi nieustraszeni rycerze po obu stronach ul. Zamarstynowskiej, przeszukali domy, pokonfiskowali broń, i na miejscu karali śmiercią członków polskiej bojówki*”.

Nic też dziwnego, że ludność polska pragnęła się zemścić i na cofających się nacierała. Wobec żywej wymiany strzałów, mogło być zabitych sporo Żydów, od kul przybłąkanych, nawet do mieszkań się dostających, jak to zresztą miało miejsce często w ciągu całego miesiąca listopada.

Zamarstynowskie gnieździ sporo opryszków – ci też w zamieszaniu na tyłach walczących, gdy jeszcze nie mogła strona polska zorganizować służby bezpieczeństwa, korzystali ze sposobności aby załatwić swe rachunki z Żydami, którzy im się w tej dzielnicy dawali we znaki jako donosiciele wojsk ruskich

¹ Zob. t. I, dokument nr 159, s. 233.

i których zapasy żywności i odzieży, nagromadzone w celach spekulacji, nęciły głodne i obdarte tłumy.

W tym momencie z ukrycia wyszło owych z górą 500 złoczyńców, którzy zostali dnia 3 listopada przez Ukraińców wypuszczeni z więzień lwowskich i z aresztów garnizonowych. Wielu z nich było poprzebieranych w mundury, które wydawano łatwo zgłaszającym się ochotnikom. Na polecenie posła soc. obyw. [Artura Walentego] Hausnera rozdano 1000 karabinów między kolejarzy, z których tylko 50 stanęło do walki. Inni z biorących udział w walce oddalali się z koszar, pokradłszy broń i amunicję – wreszcie inni ludzi zabierali ją młodziutkim chłopakom gimnazjalistom, którzy pełniąc służbę łącznikową lub policyjną byli uzbrojeni.

Zbyteczne się rozwodzić nad trudnościami utrzymania dyscypliny w oddziałach ochotniczych, pospiesznie zbieranych. Potworzyły się zresztą w owym czasie również zorganizowane watahy bandytów, z których jedna zajęła dworzec towarowy i osłaniała rabujących, strzelając na obie strony, zarówno na Ukraińców, jak i na Polaków.

Plądrowali też na tyłach wojsk żołnierze ruscy, którym nie wypłacono żołdu i których źle karmiono. Dołączyli się do nich dezercerzy dawni austriaccy. Opanowanie tych żywiołów trwało dość długo. Komunikat półoficjalny komendy żandarmerii z 22 grudnia stwierdza, że wciąż jeszcze zwalczamy bandytyzm w mieście. *„Jak się dowiadujemy, przebywa w areszcie polowym we Lwowie około 49 osób, oskarżonych o zbrodnie rabunków i gwałtów, które zostały ujęte w mundurach wojskowych. Przeciwno nim rozpoczyna się rozprawa przed wojskowym sądem doraźnym. Ponadto przekazał sąd polowy 21 aresztowanych, po przeprowadzeniu wstępnego śledztwa, pod tymiż zarzutami osób cywilnych prokuraturii państwa we Lwowie. Prócz tego ujęto w ostatnich dniach kilku indywidualów przebranych w mundury oficerów wraz z ich towarzyszami i odstawiono ich do sądu polowego. Przy ujęciu dwóch z nich towarzysze ich stawili zbrojny opór, na skutek którego 5 bandytów, wtem rzekomy chorążym Wojska Polskiego, zostało zabitych przez patrol wojskowy. Sąd doraźny dla osób wojskowych rozpoczyna swe urządowanie z dniem dzisiejszym. Patrole wojskowe, których siły w ostatnich dniach znacznie zwiększono, mają surowy rozkaz robienia natychmiast pełnego użytku z broni.*

Ponadto aresztowano rzekomego oficera, rozbroiwszy siłą oddział pod komendą bandyty, w sile 100 ludzi w najbliższej okolicy Lwowa i oddano winnych sądowi polowemu w Przemyślu”.

O ileż gorsze były stosunki bezpieczeństwa w kilku dniach po oswobodzeniu Lwowa, zwłaszcza że miasto z braku gazu było pogrążone w ciemności zupełnej.

Nie ulega wątpliwości, że milicjanci żydowscy strzelali zarówno do opryszków umundurowanych, jak i do żandarmerii, która ściagała tych ostatnich.

Relacje wojskowe świadczą, że Żydzi licząc może na powrót Ukraińców, organizowali nieopatrzenie akcję ofensywną wobec patroli polskich, chcąc im zamknąć dostęp do swych domów. Wśród szybko następujących zdarzeń i wciąż nowych zadań nie czas było spisywać raporty i obszernie protokoły. Meldunki ustne zupełnie wystarczyły, bo sytuacja w żydowskiej dzielnicy była

dla wszystkich zrozumiała: Każdy żołnierz sprawdzał na swojej skórze, że ludność strzelała do wojska. Zebrano pewną ilość raportów i protokołów, które wystarczają do poparcia dokumentarnego powyższego sądu wypowiedzianego przez widzów i uczestników zajść.

Dnia 22 listopada z domu mieszczącego aptekę Ettingera na Placu Gołuchowskiego, strzelali Żydzi z 3 okna II p i ze strychu do przejeżdżającego trenu. Równocześnie strzelali z przeciwnej strony z kamienic Schaffa.

Wiarygodni świadkowie cywilni stwierdzają z powołaniem się na przysięgę, że „w ul. Krakowskiej padały bardzo gęste strzały z broni palnej z drugich i trzecich pięter na tłumnie zebranych w ulicy Legionistów”, że „z ulicy Sobieskiego padł strzał na posterunek legionowy”.

Kpt. inż. Marian Żerebecki przechodził wraz z patrolem, złożonym z 4 ludzi, dnia 22 listopada w godzinach rannych ulicami: Krakowską, Blacharską, Rynkiem i okolicznymi – śródmieściem o ludności mieszanej – „Padaly tam strzały z okien do wojskowych polskich, przy czym nie otwierano okien, lecz strzelano przez szyby. Przy ul. Blacharskiej znajduje się dom, w którym mieszkał rabin Żydowski. Tam też był postój milicji żydowskiej, gdzie znaleziono dużo karabinów, amunicji i kilka sztuk granatów ręcznych”.

Żandarm Teofil Ziembicki otrzymał 23 listopada polecenie przedsięwzięcia rekwizycji w dzielnicy żydowskiej. Ekspedycja składająca się z wozu i trzech żołnierzy – wyruszyła. W okolicy ul. Kazimierzowskiej natrafiono na strzelaninę. Ziembicki raportował, że strzelano z drugiego lub trzeciego piętra z karabinu maszynowego kulami, które się rozpryskiwały, padając na bruk; został on raniony w oko odłamkiem kuli ekrazytovej. Donosił o strzelaniu z rewolwerów i dwóch karabinów. Jeden z nich znajdował się w kamienicy, do której wbiegł i zobaczył w klatce schodowej tłum Żydów. Oddał on tam parę strzałów i cofnął się. Drugi karabin maszynowy był umieszczony podobno na templum.

Patrol kawaleryjski pod komendą ppor. Tadeusza Nittmana był ostrzeliwany na Rynku Krakowskim i w ulicy Żółkiewskiej. Według doniesienia majora aud. Józefa Harasimowicza, jeszcze 24 listopada przed południem 2 Żydów oblało po twarzy dwoje dziewcząt. Patrol zjawił się i dano strzały.

Gdy się zważy zachowanie zdradliwe Żydów w czasie walk z Ukraińcami, zrozumiałym będzie, że żołnierze nie mogli w tych warunkach pohamować swego oburzenia i czasem wykonywali samosąd nad wrogą ludnością. Niektórzy oficerowie, którzy byli w ogniu żydowskim, zapatrują się jeszcze obecnie na rabunki jako na akcję karną podobną do tej, jaką wykonywali Niemcy. Żołnierze niszczą sklepy najczęściej na miejscu, biżuterię i bławatne towary rozdawali przechodzącym kobietom.

Sekcyjny Milewski (akt sądu pol. E.57/18) z milicji wojskowej odcinka Podzamcze, został schwytany w sklepie Guttmana obok teatru miejskiego w chwili, gdy uzbrojony wyrzucał towary [na] ulicę.

Strzelanina ze strony Żydów, którzy rozporządzali znaczną ilością broni i amunicji, a wspomagani byli przez kryjących się po domach Ukraińców, utrudniała oczywiście żandarmerii oczyszczenie tej dzielnicy z bandytów; Żydzi

sami w ten sposób przeszkodzili zaprowadzeniu ładu. Przy systematycznych rewizjach znajdowano potem w domach żydowskich dużo broni i amunicji, a także poukrywanych żołnierzy ukraińskich. Tak więc ludność domów tych i ulic słusznie za nieprzyjacielską mogła być uważana. Mimo to, zamiast wymierzania kary, władze polskie wystawiały przestępcom poświadczenia neutralności.

Wiadomości przynieszone w ciągu dnia 22 listopada, dnia zwycięstwa, do Komendy o stanie rzeczy w żydowskiej dzielnicy, były niepokojące. Nie było czasu spisywać raporty i protokoły. Wyczerpany nasz żołnierz, upojony dobrze zasłużonym triumfem, jaki go spotkał w mieście, spragniony wypoczynku, dostawał się w dzielnicy żydowskiej w ogień zniecka go rażący. Ludność ta ścigała na siebie w ten sposób lekkomyślnie gniew żołnierza, samosąd doraźny, który nie zawsze skutecznie mógł opanować komendant. Pułkownik Mączyński w odezwie z 23 listopada zapewniał, że Komenda wstrzymuje naturalny odruch „ludności polskiej i wojska”, ale uważał za konieczne przestrzec tę część ludności żydowskiej przed następstwami „objawów nienawiści do rządów polskich”.

Słusznie pisał tam, że *„na ogóle ludności żydowskiej ciąży poważny obowiązek powściągnięcia części swoich współwyznawców, która w dalszym ciągu nie przestaje działać tak, jakby chciała ściągnąć nieobliczalną katastrofę na ogół ludności żydowskiej”*.

Gdy się zestawi te momenty, nie można oprzeć się wnioskowi, że rozmiary zaburzeń, ilość ofiar i rabunków, były bardzo małe w stosunku do nieładu, wprowadzonego przez walki uliczne, z udziałem Żydów prowadzone, w stosunku do ilości ofiar po stronie cywilnej bezbronnej ludności polskiej, zwłaszcza zaś, gdy się zważy szkody wyrządzone wojsku i ludności cywilnej przez zdradzieckie działanie większości Żydów. Tłum fanatyczny był we Lwowie w czasie walk kierowany i podniecany przez zbrodniczych agentów syonistycznych, którzy pragnęli jako uzbrojeni kombataneci zaznaczyć swoją odrębność, swe prawa narodowe. Chodziło im raczej o zaznaczenie odrębności nie neutralności. Na udział w walce na szersze rozmiary nie pozwalała wrodzona bojaźliwość.

Świadkowie naoczni stwierdzają właściwy charakter tych rabunków pospolitych, jakich ofiarą padały zarówno sklepy żydowskie, jak i chrześcijańskie. Przy ul. Halickiej, Kazimierzowskiej, Gródeckiej, Bema, Akademickiej, ograbiono także sklepy katolickie. Przekonują o tym granatami ręcznymi porozbijane żelazne żaluzje. Oto kilka poszkodowanych katolickich: Wł. Kulinowska, towary spożywcze – ul. Gródecka 13, Mieczysław Lösch – restaurator, ul. Bema 2, magazyny komitetu książ. biskup. w domu katolickim – ul. Gródecka 2, bogaty magazyn mód Szalkiewiczowej – sklep Ligi Kobiet, skład instrumentów muzycznych Niewczyka, sklepy spółki krawców katolickich.

Dotąd dostarczonych nam 12 aktów Sądu Polowego nie zawiera ani jednego zabójstwa, ani nawet faktu użycia broni przez rabujących. Trzej nieznani żołnierze z dnia 22 listopada ograbili w mieszkaniu kapitalistę Neumana Rotha, aresztowali go potem i oddali innemu patrolowi. Również nieznani sprawcy zabrali Salomonowi Ehrlichowi 23 listopada 11 krów i konia.

Paru Izraelitów padło ofiarą swych współwyznawców. N. Schupper, żandarmer przydzielony do głównej komendy żandarmerii sam dokonał rewizji „w poszukiwaniu broni” o 9⁰⁰ rano 22 listopada u Saula Dingotta, gdzie było zebranych oprócz kobiet kilku mężczyzn, grożąc rewolwerem opróżnił portfele mężczyzn, zabierając gospodarzowi 21 349 K. Arnold Schnitzer false Polonński, nadużył dnia 23 listopada zaufania Eugenii Pelzner, która go przyjęła na nocleg, doradzając jej schowanie biżuterii w piwnicy, skąd ją następnie zabrał. Podawał się za Legionistę, jednak córka poszkodowanej zeznała, że Schnitzer jako kaleka na nogę w wojsku nie służył. N. Reitscher jeszcze 20 listopada wieczorem dokonał z dwoma towarzyszami rewizji w mieszkaniu Scheindli Scharf, zabrał rzeczy i papiery wartościowe na 20 000 K, będące własnością jej brata oficera austriackiego.

Akcja karna przeciw bandytom była energiczna od pierwszego dnia, jak to stwierdzić mogli wszyscy przechodnie. Wypadki wykroczeń przeciw Żydom były karane surowo, ogłoszono sądy doraźne, Legia Oficerska wyruszyła do walki z bandytami i niekarnymi elementami spośród ochotników. Angielski duchowny Forster świadczy słusznie w „Times”, że widział bezpośrednio po opuszczeniu miasta przez Ukraińców patrole polskie, wyciągające łupieżców z domów i zmuszające ich do zwrócenia grabieży.

Energicznie broniła mienia kupców żydowskich także milicja obywatelska. W nr 5257 „Wieku Nowego” właściciel magazynu konfekcji damskiej Chnane Stauber pisze:

„Podziękowanie

WP Henrykowi Piprzakowi, członkowi Milicji Obywatelskiej we Lwowie, składam publicznie serdeczne podziękowanie za udzieloną mi przezeń z narażeniem własnego życia pomoc z okazji dokonanych w moim sklepie rabunków. Oby ten piękny czyn i ten sposób pojmowania obywatelskich obowiązków znalazł jak najliczniejszych naśladowców.

Ch. Stauber, Lwów, Halicka 17”

Na ulicach żandarmeria przeszukiwała plecaki żołnierzy. Aresztowano wojskowych i cywilnych podejrzanych o wynoszenie pakunków z Narodnego Domu, w którym mieściła się Komenda Ukraińska.

22 listopada aresztowano w ulicy św. Stanisława rzekomego żołnierza Jana Ziobrowicza, przy którym znaleziono 20 scyzoryków w papierowej oprawie i budzik. Ilość ofiar nie mogła być dotąd ściśle określona. Wiarygodni Żydzi stwierdzają ich małą stosunkowo liczbę. Lekarz dr Meisels, członek prezydium „Komitetu niesienia pomocy ofiarom pogromu”, oświadczył wobec lekarza majora L. Węgrzynowskiego, że setki o jakich mówiono sprowadza się do dziesiątek. „Tugblat” z 29 listopada podaje, 108 osób pogrzebanych uroczyście w dniu 28 listopada. Wgląd w księgi zmarłych w urzędzie metrykalnym i na cmentarzu izraelickim nie dał rezultatu: przez cały listopad nie wpisano tam

nikogo. Skądinąd wiadomo, że w wielu domach nawet inteligentnych, trupy zmarłych w ciągu listopada w czasie okupacji ukraińskiej trzymano do późniejszego pochowania, gdyż cmentarz izraelicki nie był dostępny z powodu sytuacji bojowej. Dokonywano ekshumacji pochowanych poprzednio, których przeniesiono na cmentarz już po oswoobodzeniu Lwowa. Klepsydra Dawida Sonnenscheina przyniesiona do b. biura prasowego Komendy Miasta zawiadamia, że pogrzeb zmarłego dnia 9 listopada „als Opfer der Unruhen”znaczono na 3 grudnia br.

Pouczające jest zbadanie spisu chorych i zmarłych ze szpitala izraelickiej gminy wyznaniowej za czas od 1 listopada do 8 grudnia br. Wykazy, na których się opieramy, są zaopatrzone pieczęcią zarządu szpitala izraelickiej gminy wyznaniowej z zastrzeżeniem, że ewentualny dodatkowy spis przedłoży się w swoim czasie. Dotąd dnia 24 grudnia 1918 r. takiego uzupełnienia nie nadesłano. Oto przegląd cyfr:

1. W leczeniu szpitalnym pozostawało od 3 listopada do 8 grudnia – 24 osób zranionych. W trzech dniach krytycznych 22, 23 i 24 listopada zgłosiło się 7 rannych.

2. Ambulatoryjnie leczono w czasie od 3 listopada do 8 grudnia 17 osób zranionych, z tego w dniach krytycznych 6 osób.

Razem więc pomiędzy 39 osobami zranionymi w czasie walk, pomiędzy Polakami a Ukraińcami, było tylko 13 osób rannych, opatrzonych w szpitalu w ciągu 3 dni rzekomego pogromu.

3. Wykaz zmarłych w szpitalu w ciągu listopada aż do 5 grudnia obejmuje 151 nazwisk, z nich 54 zmarło skutkiem ran, zaś na 3 dni krytyczne przypada z tego 22 osoby.

Zatem na owe 3 dni przypada 13 osób rannych leczonych w szpitalu, 22 zmarłych w szpitalu z ran, razem więc 35 osób, które mogły być pod pewnymi warunkami uważane za ofiary wypadków. Cyfry te nie mogą mieć oczywiście absolutnej wartości, gdyż zmarli skutkiem ran mogli je ponieść w czasie wcześniejszym, a ranni przyjęci w owych 3 dniach, mogli później umrzeć.

Dotkliwiej ucierpiała ludność żydowska skutkiem pożaru, który pochłonął 58 domów, wyrzucając na bruk parę tysięcy biedaków. Pożar rozszerzał się szybko wśród wąskich ulic, przerzucając się z domu na dom, co ułatwiała konstrukcja w części drewniana starych ruder. Puszczona w świat wiadomość, jakoby umyślnie zamknięto dopływ wody jest oszczerczym wymysłem. Z zasady w godzinach wieczornych i nocnych od dłuższego już czasu zamyka się wodociągi ze względów oszczędnościowych, więc i tej nocy nie mogłoby to nastąpić umyślnie. Przeciwnie jednak, wodociągi były otwarte. Dyrekcja miejskiego zakładu wodociągowego 30 listopada br. stwierdziła, że przeciwnie, w sektorze żydowskim nie tylko nie zamykano dopływu, lecz nawet podniesiono ciśnienie z trzech na pięć atmosfer. Komendant Mączyński wydał zresztą poprzednio polecenie (pisemne) do dyrekcji wodociągów, aby ze względu na niebezpieczeństwo pożaru rur nie zamykano.

Można więc już na podstawie dotąd zebranego materiału, który będzie jeszcze uzupełniony, orzec, że pogromu we właściwym znaczeniu we Lwowie nie było. Były rabunki i wypadki doraźnego karania ludności wrogiej. Notoryczna krzykliwość, przesadna wrażliwość i strach sprawiły, że przedstawiciele Żydów wyolbrzymili rozmiary wypadków. W sposobie zaalarmowania świata całego tymi wydarzeniami zresztą, iż wychodzili oni snadź z założenia, że życie członka narodu „wybranego” cenniejsze jest, skoro nie zestawili tych kilkudniowych bolesnych wypadków z ogromem trzytygodniowych cierpień, jakie ludność polska znosiła w czasie walk listopadowych. Niechybnie też w rozdmuchaniu tej sprawy przez dzienniki niemieckie, widać skuteczną robotę czynników, prowadzących akcję antypolską we Wiedniu, jako też sprawność aparatu informacyjnego żydowskiego.

Tym pilniejsza też potrzeba zachodzi, aby Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią przedstawiło Ministerstwu Spraw Zagranicznych konieczność postarania się o właściwe oświetlenie wydarzeń i zdemaskowanie oszczerczej wieści o pogromie, którymi na kilka dni nawet polską opinię zasugestionowano. Polska Agencja Telegraficzna niestety również publikując wypowiedzi Pana Leona Chrzanowskiego, który wypadki listopadowe przesadnie jako „pogrom” określa, dostarcza materiału dla naszych wrogów.

Prasa polska przeprowadziła obszerną dyskusję na temat owych pożałowania godnych wykroczeń. Zabierali w niej (na łamach „Wiek Nowego”) również głos Żydzi, a nigdy hiperboliczny wyraz „pogrom” nie został użyty. Służy on tylko za broń agitacyjną syjonistom. Dyskusja ta wykazała oprócz tego znaczną rozbieżność poglądów na ustosunkowanie się do państwa polskiego wśród samych Żydów. Nie brakło głosów potępienia dla partii, która pchnęła gminy żydowskie w objęcia stronnictwa ukraińskiego. Musimy jeszcze określić w świetle tych głosów zachowanie się syjonistów. Byli oni lojalni wobec władz zaborczych, które nie dopuszczały dyskusji w sprawach powinności poddanych, ze strony energicznych organów wojskowych ukraińskich pewni byli represji, zaś liczyli na miękkość i tolerancję władz polskich, pewni, że te ostatnie – jak to się stało – dalekie będą od traktowania ich przewiny jako zdradę stanu. Jeden z poważnych obywateli Żydów z prowincji pisze („Wiek Nowy”, nr 5261) o stosunku Żydów do Polaków: *„naturalnie co innego byłoby, gdyby granice państwa polskiego prawie były już ustalone. Wtenczas bowiem względy wszelkie ustać by musiały, jak one wcale nie istniały w ostatniej wojnie, gdzie Żyd austriacki również dobrze strzelał do Żyda rosyjskiego lub francuskiego”*.

Kończąc zbieramy czynniki i powody zajęć w dzielnicy żydowskiej:

1. Wrzenie przeciw ludności żydowskiej zbierało przez cały czas wojny, skutkiem znanych jej antyspołecznych praktyk.

2. Ludność żydowska, kierowana przez Żydów niemiecko-austriackich, znanych z wrogiego przeciw Polakom usposobienia, opowiedziała się w sporze rusko-polskim za partią, reprezentowaną przez Ukraińską Radę Narodową.

Neutralnością maskowano tylko działanie sprzymierzeńcze. Ponieśli tedy Żydzi lwowscy następstwa klęski fałszywego swego obliczenia.

3. Fatalne warunki bezpieczeństwa na terenie walki w pierwszych dniach po oswobodzeniu miasta, jako wynik roz hulania się dezertków i bandytów wypuszczonych przez Ukraińców z więzień lwowskich, brak oświetlenia – sprzyjały rabunkom i akcjom samosądu, nad którymi władze nie mogły w pierwszej chwili zapanować.

4. Zajścia lwowskie trzeba sprowadzić do właściwej proporcji, traktując je w łączności z rozruchami przeciwydowskimi we wszystkich krajach, których proletariac ucierpiał w czasie wojny od handlarzy żydowskich. Izolowanie wypadków lwowskich, niedopuszczalne ze stanowiska pragmatycznego, jest przewrotnym środkiem politycznym. Miarodajne czynniki powinny w tym kierunku wydać prasie instrukcje.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 99.

Nr 192

1919 luty 1, Lwów. – Meldunek sytuacyjny Komendy Brygady Lwowskiej na 31 stycznia 1919 r.

Odcinek północny.

Sytuacja bez zmiany. W polskiej wsi Kościejów i w niemieckiej osadzie Wiesenberg, Rusini doszczętnie zrujnowali i obrabowali kościoły. Wedle wiadomości z wywiadów, Rusini koncentrują swe siły na linii Sołuki, Domażyr, Jaśniska, Zielów, Hamulec i mają zamiar zaatakować Rzęsnę Polską nad ranem 1, 2 lub 3 lutego.

Odcinek południowy.

W południe bateria z lasku Gaj ostrzeliwała silnie Elektrownię. W godzinę potem artyleria ostrzeliwała Snopków i miasto. W ciągu południa bateria z Sokolnik ostrzeliwała Kulparków. Wieczorem ruskie baterie ostrzeliwały silnie Persenkówkę. Między 3⁰⁰ a 4⁰⁰ w nocy ruska artyleria ostrzeliwała silnie cały odcinek Kulparkowski po Bednarówkę i Betoniarnię włącznie. Silne patrole nieprzyjacielskiej piechoty, które przybliżały się do linii naszych placówek z karabinów maszynowych – odpędzono.

[Kazimierz] Ryłski, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 193
1919 luty 2, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 1 lutego 1919 r.

Odcinek północny.

O godzinie 4⁰⁰ po południu z Borek powracający oddział z 4 bat. 4 p. art. polowej doniósł Komendzie kompanii w Hołosku Wielkim: Ukraińcy opuścili Borki i obsadzili Brzuchowice. Oddział musiał się przekradać przez pola między Brzuchowicami a Rzęsną Polską, gdyż Brzuchowice były już obsadzone poważnymi siłami ukraińskimi.

Patrol wysłany w kierunku Rzęsny Ruskiej nie zauważył nic ważnego.

Odcinek południowy.

Placówki w m. Snopków były wieczorem ostrzeliwane minami, bez strat z naszej strony.

Kilkakrotne podsuwanie się silniejszych patroli nieprzyjaciela pod Bodnarówkę. Nieprzyjacielska artyleria ostrzeliwała Persenkówkę, Betoniarnię, Elektrownię i gościniec Stryjski.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 194
1919 luty 2, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 43
Dowództwa Artylerii Okręgu Lwów pplk. Marcelego Śniadowskiego

1. Przydziały. Plut. St. Łukowski z 4. pap zostaje przeniesiony z dniem dzisiejszym do służby przy Żandarmerii Polowej.

Por. Wojciech Ambroziewicz z 5. pap został przydzielony Rozkazem Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 28 L. prez. 705 do Polskiej Komendy Naftowej w Krośnie.

W myśl Rozkazu Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 27 L. prez. 669 zostaje sekc. sanit. Adolf Kunzelmann z 2. baterii 4. pac, przydzielony jako fachowy rzeźnik do Centralnej Rzeźni Wojsk Polskich (Gabrielówka).

2. Zwolnienie. Żołnierz Jan Roehr z 2. baterii 4. pac, Henryk Hegmayer z 4. pap oraz Jan Keler z 4. pac zostają z dniem dzisiejszym zwolnieni ze służby w Wojsku Polskim jako nie będący w wieku poborowym.

3. Urlop. Udzielam ppor. Krasickiemu z 3. baterii 5. pap 3 dni urlopu oraz 4 dni na podróż do Rzeszowa i Lublina celem odwiedzenia ciężko rannego brata.

4. Stwierdzenie zdolności do służby. Na podstawie stwierdzenia stanu zdrowia z dnia 14 I 1919 r. Lp. 280 nr exh. 643 Szpital Załogi we Lwowie, sekc. Józef Wolski nie ma pełnić służby przy baterii jako niezdolny do służby wojskowej D – aż do superrewizji, która rozstrzygnie o jego zwolnieniu.

5. Wykaz oficerów i szeregowców b. Legionów Polskich. Dokładne wykazy oficerów i szeregowców byłych Legionów Polskich według OW 227 Rozkaz Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 28 przedłożą 4. i 5. pap oraz 4. pac najpóźniej do dnia 8 lutego 1919 r.

6. Służba łączności. Dla zapobieżenia ewentualnym przerwom w telefonicznej służbie mają komendy pułków we własnym zakresie normować bateriom i dywizjom ilość gońców łącznościowych, mających zadanie utrzymywania łączności, w razie gdy służba telefoniczna zawiedzie.

Celem usunięcia braków w wyszkoleniu telefonistów, wyślą pulki grupami telefonistów pododdziałów, na kursy uzupełniające, które odbywać się będą w koszarach Dowództwa Artylerii przy ul. Krasickich 18, od 5 lutego począwszy, codziennie od godz. 2³⁰ do godz. 5⁰⁰ po południu.

Stosownie do Rozkazu nr 294 Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią zarządzam, aby oficerowie łączności danych formacji, których sieć telefoniczna uległa zmianie wskutek przegrupowania lub innych przyczyn, przedkładali szematy [schematy] połączeń telefonicznych. Poza tym mają być przedkładane szkice linii telefonicznych każdego 26. Szkic ma być geograficznie zorientowany oraz mają być podane ilości wybudowanego materiału.

W myśl rozkazu Sztabu Generalnego 61/II należy w powyższym terminie przedkładać raporty stanu i wykonanych robót.

Przypominam, że 3 razy miesięcznie należy przedkładać zapotrzebowanie na materiał telefoniczny a to 8, 18 i 28.

Nie nadające się już do użytku stare telefoniczne elementy, należy przy poborze nowych baterii oddawać, gdyż po pewnej rekonstrukcji można je znowu użyć, a przynajmniej pewne części składowe użytkować. Nowe będą wydawane tylko za wymianą zużytych.

Przypominam, że połączenia telefoniczne ulicami miasta budowane, nie mogą być kładzione na latarniach gazowych w sposób utrudniający ich zapalenie oraz, że należy je kłaść ponad przewody tramwajowe.

Należy wykonać osobne patrole, które będą miały za zadanie poprawienie linii telefonicznych i przekładanie ich ponad przewody tramwajowe. Linie źle zbudowane, nienaprawione, zostaną w najbliższych dniach zwinięte przez kompanię telegraficzną.

Awizo. Pododdziały, w których stanie znajdują się 2 konie ciężkie zaasenterowane 24 XII 1919 r. u Arona Kugła oraz 2 konie w tym samym czasie zaasenterowane u Salomona Sigala (Gródecka 133) a rozdzielone na baterie swe-

go czasu w Koszarach Ferdynanda z wyraźnym rozkazem zachowania w ewidencji nazwisk właścicieli – podadzą odwrotnie, gdzie obecnie te konie się znajdują, czy zostały oszacowane przez komisję i gdzie obecnie znajdują się odnośne dokumenty.

Za zgodność:

Łysakowski, por.

Marceli Śniadowski, ppłk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 195

1919 luty 2, Sanok. – Meldunek z komendy dworca kolejowego w Krościenku do dowództwa Grupy Operacyjnej plk. Henryka Minkiewicza w Chyrowie

Do dowództwa Grupy Operacyjnej plk. [Henryka] Minkiewicza w Chyrowie, komenda dworca kolejowego w Krościenku melduje, że we wsi stan groźny. Na południowy wschód od Krościenka stoją od kilku dni 3 sotnie ludzi i około 5 maszynowych karabinów. Do wsi Hanowej, w której nie ma obsady ukraińskiej, dochodzą tylko silniejsze patrole ukraińskie w sile 40 ludzi z Rosoch. Również do Stebnika dochodzą patrole ukraińskie z Banolma.

Powiat Sanok, Dobromil, Lesko, Brzozów, Komenda Etapu Ustrzyki – sytuacja bez zmiany. Spokojnie. Linia kolejowa Rymanów – Nowe Miasto i Zagórz – Łupków w porządku – nie uszkodzona.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 88.

**1919 luty 3, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 2 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

Według zeznań nieprzytomnego jeńca, kwaterują 3 sotnie w Jaśnikach, jedna sotnia w Rokitnie, a 3 sotnie w Zawadowie. Z Brzuchowic wracający kolejarze donoszą, że w nocy z 1 na 2 lutego ukazały się w Brzuchowicach 2 sotnie, które nad ranem wycofały się na Zaszków.

P. Izaak Dachs funkcjonariusz fabryki wódek Krebsa na Batorówce donosi co następuje: Przez 3 dni bawił w Janowie u krewnych, a obecnie przedarł się przez Stradcz, Jamlną, Sołuki do Rzęsny Polskiej. W Janowie stoi garnizon ukraiński w sile 800 piechoty i milicji, 3 karabiny maszynowe widział naocznie, nieco kawalerii improwizowanej. Uzbrojeni w karabiny austriackie i rosyjskie, dowóz amunicji z Łoziny. Janów otoczony silnymi placówkami. Żołnierz na ogół niechętny. Przechodniów obdzierają z mundurów. W Stradczy stoi jedna sotnia. Komendantem całej grupy jest jakiś chorąży, prawdopodobnie były komendant Kozic. Sołuki od Ukraińców wolne.

Strzelec Stanisław Parzuch z 3. kompanii 2. Pułku Strzelców Lwowskich uciekłszy przed 2 dniami z niewoli, melduje: Do niewoli dostał się 11/1 1919 r. pod Kulparkowem. Po rozbrojeniu naprzód go bili po twarzy, stłukli kolbami i obdarli. Potem zagnali go do Grzybowic i morząc głodem trzymali w piwnicy aż do chwili ucieczki. Wysłany przez nich po fasunek uciekł. Melduje o 6 sotniach w Grzybowicach, gdzie stoi również bateria (3 działa).

Odcinek południowy.

Sytuacja bez zmian. Silna strzelanina ze strony nieprzyjaciela na Snopkowie wskazywałaby na to, że linia nieprzyjacielska została tam znacznie wzmocniona. Po północy artyleria ruska ostrzeliwała Betoniarnię.

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 101.

1919 luty 4, Lwów. – Z rozkazu nr 30 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawach personalnych

L. prez. 751. – Mianowanie

Mianuję kpt. Ludwika Szwarcera szefem Oddziału I (Organizacyjnego) Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, z tym że kpt. Szwarcer nadal pozostaje referentem personalnym Kwatermistrzostwa i tyłów Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 752. – Mianowanie

Mianuję:

sierżantem – jednor. plut. Józefa Karwika,
ogniomistrzem – jednor. plut. Stanisława Komarnickiego,
plutonowymi – jednor. sekc. Józefa Smolana, sekcyjnych: Emila Zbosia, Józefa Ożarkę i Jana Kochmaniewicza,
sekcyjnymi – jednor. st. żołnierzy: Jacka Pieniążka i Józefa Marinę,
starszymi żołnierzami – jednor. szereg. Teodora Matza i szereg. Jana Janiczka.

Wymienieni pełnią służbę przy pociągu pancernym nr 1 „Piłsudczyk”.

L. prez. 753. – Stwierdzenie szarży

Stwierdzam, że pchor. Tadeuszowi Boreckiemu, z 2. pp Strzelców Lwowskich, przysługuje od 1 lipca 1918 r. szarża chorążego, w którym to dniu został wymieniony mianowany c.k. chorążym w byłym c.k. 19. p. strzelców.

L. prez. 754. – Rozwiązanie Legii Oficerskiej Lwowskiej

Rozwiązuję z dniem dzisiejszym, ze względu na zapotrzebowanie oficerów, Legię Oficerską Lwowską. Oficerów byłej Legii przydzielam do Grup Operacyjnych, a mianowicie:

1) Do Grupy Operacyjnej płk. bryg. [Henryka] Minkiewicza:

ppłk. Mieczysława Lindego,

por. Franciszka Lachowicza,

por. Józefa Grzesika,

por. Bronisława Bednarczuka,

por. Kazimierza Winnickiego,

por. Klemensa Piekarskiego,

ppor. Wincentego Dudę (na urlopie do 5 lutego 1919 r.),

ppor. Józefa Iżyckiego (na urlopie do 15 lutego 1919 r.),

ppor. Romana Dębickiego,

ppor. Leona Dydusiaka,

ppor. Juliusza Pawełka,

ppor. Tadeusza Rutkowskiego,

ppor. Mieczysława Kamberskiego,

ppor. Stanisława Kamberskiego,
ppor. Bolesława Rotha,
ppor. Leopolda Webera,
ppor. dr. Bolesława Matznera,
ppor. Tadeusza Salacha,
ppor. Zdzisława Schneidera,
ppor. Stanisława Hojaka.

2) Do Grupy Operacyjnej płk. [Mieczysława] Kulińskiego:

ppor. Romana Jazowskiego,
ppor. Mieczysława Owoca,
ppor. Mariana Władykę,
ppor. Tadeusza Biermańskiego,
ppor. Jana Borka,
ppor. Zygmunta Honkiszka,
ppor. Aleksandra Urama.

3) Do Grupy Operacyjnej rotmistrza Borkowskiego:

ppor. Czesława Gałyńskiego,
ppor. Leona Henryka Chendyńskiego,
ppor. Jana Huczewskiego,
ppor. Józefa Harta.

4) Do Grupy Operacyjnej gen. [Zygmunta] Zielińskiego;

ppor. Józefa Wraubeka,
ppor. Romana Ligęzę,
ppor. Tadeusza Zippera,
pchor. Władysława Moszyńskiego.

5) Do Stacji Zbornej Oficerów przy Komendzie Miasta i Placu we Lwowie:

kpt. Jana Kozickiego,
por. Zbigniewa Drzymuchowskiego,
por. Leona Toczyskiego,
por. Jerzego Kühna,
ppor. Stanisława Tauliczka,
ppor. Kazimierza Sicińskiego,
szer. Ludwika Kubińskiego.

6) Do Grupy Artylerii ppłk. [Marcelego] Śniadowskiego we Lwowie:

por. Stanisława Bascha,
ppor. Władysława Szayera.

7) Do Intendentury przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią:

ppor. Zygmunta Bittnera,
ppor. Jana Albrechta,
sierż. rach. Wiktora Wasiewicza.

8) Do dyspozycji Szefa Sanitarnego Kwaternistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią:

lekarza Karola Sethalera,

ppor. sanit. Zygmunta Piechurskiego,
sanit. sekc. Władysława Polańskiego.
sanit. sekc. Tadeusza Cielińskiego.

Zarządzenie:

Porucznik Leon Toczyski, odbierze od dotychczasowego adiutanta akta Oddziału oraz w porozumieniu z dotychczasowym oficerem kasowym i prowiantowym, przeprowadzi oddanie agend tychże Intendenturze przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Dokumenty podróży dla odkomenderowanych oficerów do poszczególnych Grup Operacyjnych odbierze por. Leon Toczyski w Adiutanturze Kwatermistrzostwa.

Por. Franciszek Lachowicz wraz z por. Leonem Toczyskim po oddaniu agend Intendenturze przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią mają odejść do Grupy płk. [Henryka] Minkiewicza. Po rozkaz otwarty zgłosi się por. Franciszek Lachowicz dnia 8 lutego 1919 r., w Adiutanturze Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 755. – Przydział

Przydzielam kapelana ks. Stanisława Rozumkiewicza do 36. pułku piechoty z dniem 15 stycznia 1919 r. Wymieniony ma pełnić również obowiązki duszpasterskie i w 2. pułku piechoty.

Księdza Ludwika Bombosa z Grupy kpt. [Ludwika] de Laveaux do 4. pułku piechoty.

Ks. Jana Wowszczaka do Grupy pułkownika Beliny-Prażmowskiego.

Ks. Władysława Piliń z Kolumny Sanitarnej gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego do Grupy Operacyjnej płk. Sikorskiego.

Ks. Ottona Kirsena z p. strzelców lwowskich do Grupy płk. [Aurelego] Serdy[-Teodorskiego]. Obowiązki duszpasterskie w 2. pułku strzelców spełniać będzie tymczasowo kapelan 1. pp strzelców lwowskich.

Ks. Zygmunta Mücka do kancelarii duszpasterskiej Szpitala „Technika” w charakterze kapelana pomocniczego ks. superiora Panasia.

L. prez. 756. – Przydział

Przydzielam por. 19. p. szwoleżerów Stanisława Kielczewskiego jako oficera ordynansowego do szczególnych poruczeń przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

--a

L. prez. 758. – Ustanowienie komendanta koszar w Szkole Kadeckiej

Ustanawiam komendantem koszar w Szkole Kadeckiej z dniem dzisiejszym por. Stanisława Jastrą, Komendanta Biura Konstrukcyjnego Oddziału Technicznego IV A Kwatermistrzostwa.

L. prez. 759. – Przeniesienie

Przenoszę rtm. Adama Bieńkowskiego, dotychczasowego szefa Oddziału I Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, na własną prośbę do służby frontowej w Grupie Operacyjnej płk. Sikorskiego, wyrażając mu przy tej sposobności uznanie i podziękowanie za trud i pracę około tworzenia się agend Kwatermistrzostwa w tak trudnych warunkach.

--a

--^a opuszczono informacje dotyczące poprawek pisowni

Druk

CAW, I. 304, 1, t. 3.

Nr 198

**1919 luty 4, Lwów. – Rozkaz wewnętrzny nr 6
Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią**

Tymczasowa organizacja Kwatermistrzostwa, która aż do zatwierdzenia definitywnego wchodzi w życie z dniem 4 II 1919 roku.

Organizacja Kwatermistrzostwa Dowództwa Wojsk Polskich „Wschód”

Kwatermistrz Główny: pułkownik Władysław Sikorski.

Szef Kwatermistrza: major sztabu generalnego Jan Hempel.

Szef Adiutantury Kwatermistrzostwa: rotmistrz Antoni Rozwadowski.

a) Kancelaria Kwatermistrzostwa: rtm. dr Karol Berke.

b) Zarząd Gmachu: kpt. Romuald Machnicki.

c) Oddział Sztabowy: ppor. Jan Śliwiński.

d) Oddział Kurierski: ppor. Józef Klink.

Oddział I A – Organizacyjny

Szef: kpt. Ludwik Szwarcer.

Oddział I B – Polityczno-Informacyjny

Por. dr Tadeusz Hartleb.

Oddział II – Uzbrojenie

Szef: kpt. Żebrowski.

a) Zbrojownia artylerii Wojsk Polskich – por. Feliks Tylko.

b) Warsztaty artylerii – por. Mieczysław Zieleniewski.

c) Magazyn amunicji na Dworze Czerniowieckim – por. Blicharski.

- d) Warsztaty rusznikarskie nr 1 – por. inż. Kubiński.
- e) Warsztaty rusznikarskie nr 2 – st. zbrojm. Wojthy.
- f) Warsztaty rusznikarskie nr 3 (precyzyjne) – por. Mniszek.
- g) Sekcja „P” – inż. ppor. Juliusz Scholtz.
- h) Grupa chemiczna (w likwidacji) – inż. dr Ihnatowicz.
- i) Szkoła wyszkolenia obsługi karabinów maszynowych.
 - Oddział IIIA – Uzupelnienie. Pobór. Zaciąg. Ewidencja ludzi
Szef – pułkownik Bronisław Mierka.
 - Oddział III B – Uzupelnienie i ewidencja koni
Szef – pułkownik Obertyński.
 - Oddział III C – Zwolnienia
Szef – pułkownik Müllbauer.
 - Oddział IV A – Techniczny
Szef – major Tadeusz Kudelski.
 - 1. Grupa Inżynierii Wojskowej: kpt. inż. [Marian] Żerebecki.

--^a

--^a uszkodzony dokument

Druk

CAW I. 304. 1, t. 27.

Nr 199

1919 luty 4, m.p. – Rozkaz nr 20

Komendy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

1. Mianowanie. Jako odznaczenie za znakomitą działalność i służbę w czasie zamachu Ukraińców na Lwów, mianuję jednorocznego ochotnika Józefa Otowskiego z 2. Polowej Eskadry Lotniczej podchorążym Wojska Polskiego.

2. Zwiększenie racji tłuszczu. Intendentura Dowództwa „Wschód” L:2044. Oprócz obowiązującej od 1 lutego należności tłuszczów 15 gram dziennie na żołnierza, na zarządzenie Sztabu Generalnego przyznano dodatek żywnościowy dla każdego żołnierza oddziałów frontowych 30 gram słoniny dziennie.

3. Komenda Grupy Artylerii. Stwierdzam, że mjr Tadeusz Łodziński jest od 8 grudnia 1918 r. faktycznie komendantem artylerii mojej Grupy Operacyjnej we Lwowie.

Za zgodność:

[Kazimierz] Krechowiecki, rtm.

[Józef] Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 200

**1919 luty 4, Lwów. – Wykaz karabinów maszynowych
w 2. batalionie 2. Pułku Strzelców Lwowskich**

Stosownie do rozkazu pułku nr 30, pkt. 9:

5 kompletnych karabinów maszynowych typu „Muster” 7/12,

50 taśm ze skrzynkami

2 lufy austriackie 7/12

2 kolanka zewnętrzne 7/12

2 iglice 7/12

2 klamki odciągowe 7/12.

wz. Tadeusz Kwieciński, por.

Odpis

CAW, I, 341, 1, t. 87.

Nr 201

1919 luty 4, Łupków. – Meldunek komendy dworca Łupków

Komenda dworca Łupków melduje, że dnia 3 II o 7⁰⁰ rano przybył do Woli Michowej patrol ukraiński w sile 23 ludzi, jednostajnie umundurowanych, uzbrojonych oprócz karabinów w ręczne granaty. Mieli oni przybyć do Turki. We wsi Maniowa przygotowano kwatery dla 100 ludzi.

Sanok – Dobromil – Lesko – Brzozów – Komenda Etapu Ustrzyki sytuacja bez zmiany – spokojnie. Na nowo obsadzonym terenie Szczawna – Komańcza itd., prócz wyżej wymienionego Łupkowa, nic podejrzanego nie zauważono, spokojnie, bez zmiany. Linia kolejowa Rymanów – Nowe Miasto – Zagórz i Łupków w porządku, nie uszkodzona. Linia telefoniczna i telegraficzna funkcjonuje nie uszkodzona.

Odpis

CAW, I, 1, t. 88.

Nr 202
1919 luty 5, Lwów. – Meldunek sytuacyjny
Komendy Brygady Lwowskiej na 4 lutego 1919 r.

Odcinek północny.

Oddział rekwizycyjny brygady złożony z 18 ułanów, 20 ludzi uzbrojonych z osłony taborów i km. 3. komp. 2. p. strzelców wyruszył w stronę Kozic. Tyralierka podsuwająca się pod wieś napotkała na placówki nieprzyjacielskie. Po ostrej strzelaninie ekspedycja dotarła do samych Kozic, przy czym km. przepędził Rusinów pod Domażyr. Nieprzyjaciel otrzymawszy posiłki i km. począł okrążyć własną tyralierę ze strony Borek Dominikańskich, czym zmusił własny oddział po 2 godzinnej strzelaninie do wycofania się.

Odcinek południowy.

O godzinie 7⁰⁰ wieczorem silniejsze patrole nieprzyjacielskie pod Bednarówką. Przy pomocy artylerii przepędzono je. Około 3⁰⁰ nad ranem słabsze siły nieprzyjacielskie zaatakowały z lasu Oświeca Persenkówkę. Atak został odparty, przez całą noc zwykła wymiana strzałów piechoty i km. Fortyfikowanie pozycji południowego odcinka postępuje w dalszym ciągu.

Szeft Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 203
1919 luty 5, Lwów. – Dowództwo Artylerii Okręgu Lwów
– dodatek do rozkazu nr 55

Wkrótce spodziewany jest transport większej ilości koni, które zostaną rozdzielone proporcjonalnie do zapotrzebowania pułkom (baterii).

Materiał koński jest w obecnych warunkach bardzo drogi i trudny do zdobycia, a mimo to zostaje marnowany przez brak pielęgnacji, nieumiejętne obchodzenie się niewykwalifikowanych konnowodnych, nieodpowiednio przygotowane stajnie itp.

Wiele koni marnieje i ginie z powodu zarazy świerzbowej, która rzuca się przede wszystkim na konie zaniedbane, nieczyszczone i nieregularnie odżywiane.

Ponieważ komisja wizytacyjna koni będzie często urządzać przeglądy koni w bateriach, oddziałach itp. i zależnie od stanu, w jakim konie się znajdują w danej formacji, będzie zależał ich przydział – przeto zarządzam:

I. Stajnie dla koni. Baterie przygotowują wzorowe stajnie w koszarach, odczyszczą je, zdezynfekują ściany i podłogi, zarządzają rekonstrukcje drzwi i okien i w ogóle wszystko potrzebne do utrzymania w nich ciepłoty i czystości. Urządzić przedziały dla koni, zaopatrzyć je tabliczkami z imieniem konia. Dbać o odpowiednią ilość i czystość podściółki, jako też o rekwizyty stajenne (zgrzebla, szczotki, łopaty, widły, miotły). Stajnie mają być przygotowane już w najbliższych dniach.

Baterie umieszczają swe konie również w tak przygotowanych stajniach – choćby nawet w większej odległości od pozycji rozlokowanych.

II. Służba w stajniach, konnowodni. W stajniach mają być zaprowadzone warty i dyżury w dzień i noc. Podoficerowie zaprzęgowi mają być obecni przy furazach i rannym czyszczeniu. Co pewien czas – przynajmniej raz na tydzień – należy przeprowadzać przegląd koni, podczas którego oficer zaprzęgowy i weterynarz wykażą najmniejsze braki w pielęgnacji koni i na miejscu pouczą odpowiednio konnowodnych. Przydzielić doświadczonych podoficerów zaprzęgowych.

Na konnowodnych wybierać ludzi sumiennych, lubiących konie i umiejących się z nimi obchodzić. Na wyszkolenie konnowodnych kłaść od pierwszej chwili większą uwagę. Zaznaczyć należy, że nie na miejscu jest karać żołnierza z obsługi dział tym, że go się przydzieli jako Faherkanoniera czyli konnowodnego – przeciwnie służba przy koniach jest tak honorową jak każda inna służba. Koń jest istotą inteligentną, rozumie wiele, czuje, i do człowieka, który dba o niego starannie i przywiązuje się. Rycerz polski rozumiał to dobrze, sam konia czyścił, karmił i poił – a przez to koń mu był druhem, na którym mógł polegać w chwilach krytycznych.

Należy się więc obchodzić z końmi łagodnie, nie krzyczyć na nie i nie bić ich. Czyszczenie koni, regularne odżywianie i pojenie, utrzymywanie ładu i wzorowego porządku w stajni – to są zasady, które muszą być w konnowodnych wpojone i bezwzględnie przestrzegane.

III. Zapobieganie świerzbowi. Celem radykalnego zapobiegania przeniesieniu się świerzbu i szerzeniu się tej choroby, należy izolować konie chore lub choćby tylko o chorobę podejrzane.

Przeprowadzić dezynfekcję i izolowanie uprzęży, wozów, podściółki, worków furazowych, putni do pojenia, szczotek, zgrzebel i w ogóle wszystkiego co z chorymi końmi miało styczność. Konnowodni pielęgnujący konie chore nie powinni mieć styczności z końmi zdrowymi. Czyszczenie koni i pielęgnowanie ich skóry ma się odbywać ze szczególną skrupulatnością. Konie czyścić poza stajnią a wyczesany włos i proch zbierać i zakopać. Chore konie leczyć według wskazówek weterynarza i trzymać je w stajniach ciepłych.

Zwracam uwagę komendantów na pouczenie o świerzbie zwierząt jednokopytnych, ogłoszone w dodatku do rozkazu nr 21 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią z dnia 23 stycznia 1919 r.

Czechowicz, kpt.

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 204

1919 luty 5, Lwów. – Raport Komendy Miasta i Placu we Lwowie do Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

Wpłynęło to doniesienie, że oficerowie WP odwiedzają restauracje pierwszorzędne w towarzystwie kobiet z półświatka. Przez to działają oni na szkodę danego lokalu, gdyż wyrabiają mu złą opinię a nadto stawiają w niemiłym położeniu osoby z towarzystwa, które w tym lokalu przypadkowo się znajdują.

Upraszam o umieszczenie odpowiedniego komunikatu w najbliższym rozkazie oficerskim.

Komendant Miasta i Placu we Lwowie
Jasieński, płk

Odpis
CAW, I. 304. 1, t. 6.

Nr 205

1919 luty 6, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 5 lutego 1919 r.

Odcinek północny.

W nocy z 4 na 5 odparto o pierwszej w nocy patrol nieprzyjacielski, który zbliżał się od strony lasów Brzuchowickich. W ucieczce pozostawili Rusini 1 km., 2 ręczne granaty oraz 20 naboji. W nocy z 5 na 6 [lutego] patrol ruski z km. ostrzeliwał z dworu w Skotnikach własny patrol.

Odcinek południowy.

W ciągu nocy ożywiona akcja patroli nieprzyjacielskich w przedpolu Kulparkowa. Od godziny 3³⁰ do 4¹⁵ rano nieprzyjacielska artyleria silnie ostrzeliwała Betoniarnię, Bednarówkę oraz tylne pozycje odcinka. Strzelały 4 działa z Zubrzy i 2 z pociągu pancernego, który podjechał przed 4⁰⁰ rano do budki Nr 8. O godzinie 5³⁰ podsunęły się patrole nieprzyjacielskie z km. na kraj lasu Oświeca, skąd otworzyły silny ogień na nasze placówki. Wskutek ognia naszej piechoty i kilkunastu strzałów armatnich, cofnęły się te oddziały w głąb lasu. W dalszym ciągu poprawiano i rozszerzano nasze okopy.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 206
1919 luty 6, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 55
Dowództwa Artylerii ppłk. Marcelego Śniadowskiego

1. Przydział. Podporucznik Aleksander Kron z Dowództwa Artylerii zostaje przydzielony do 3. pac i ma odjechać jak najrychlej do Krakowa w celu objęcia służby.

Art. Edward Szajowski z 4. baterii, 4. pap przydzielony zostaje jako sanitariusz do Izby Chorych 4. pac, ul. Krasickich 18 a.

2. Urlop. Udzielam szeregowcom Adamowi Sicińskiemu oraz Feliksowi Michalskiemu trzydniowych urlopów w ważnych sprawach rodzinnych do Łańcuta.

3. Rozdział darów z Warszawy. Z daru JWP Prezydentowej Heleny Paderewskiej otrzymało Dowództwo Artylerii na ręce szefa sanitarnego: 100 sztuk swetrów, 25 par skarpetek zimowych i 5 samowarów. Baterie wszystkich trzech pułków według uznania komendanta baterii i na tegoż rozkaz przyślą po odbiór po 6 ludzi z każdej baterii z odpowiednim poleceniem i konsygnacją komendanta baterii. Rzeczy będą wydawane tylko na podpis komendanta baterii, który poda ludzi zasłużonych a potrzebujących.

4. Raporty poranne. Wszystkie oddziały mają w raportach porannych podawać straty zabitych i rannych z podaniem odcinka, na którym te straty nastąpiły.

5. Odbiór poczty. Kancelaria Uzupelnień ma od dziś stale odbierać dzienną pocztę z poczty polowej nr 1 dla wszystkich formacji Dowództwa Artylerii. Książkę pocztową odebrać w adiutanturze Dowództwa.

6. Wykaz dział i przyrządów optycznych. Wszystkie pułki artylerii zarządzają, by podległe im pododdziały przedłożyły wykaz dział i przyrządów optycznych wedle stanu z dnia 24 bm. Wzór wykazu dołącza się [brak wzoru]. Termin przedłożenia Dowództwu Artylerii 26 bm.

7. Przydział telefonistów. Z dniem dzisiejszym odda szkoła telefoniczna sekc. Tadeusza Englerta, art. Włodzimierza Kobiaka do 5. pap, a art. Stanisława Rawickiego do 4. pap.

Za zgodność:

Łysakowski, por.

Marceli Śniadowski, ppłk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 207

1919 luty 6, Nowe Miasto. – Telegram zawierający imienny wykaz strat w Grupie mjr. Jarnuszkiewicza

Do Grupy majora Jarnuszkiewicza w Nowym Mieście: Wszystkie oddziały podadzą natychmiast telefonicznie imienny spis strat. Czy w Nowym mieście znajduje się baon wadowicki?

Mjr Jarnuszkiewicz notatka odręczna strat:

1 oficer zabity

5 żołnierzy zabitych

14 żołnierzy rannych

3 żołnierzy zaginionych

1. baon 2. pułku 1. kompanii :

ppor. Stanisław Kret – zabity

szer. Stanisław Ćwiałkowski – zabity

szer. Franciszek Lisik – zabity

szer. Leon Markuszewski – zabity

szer. Marceli Rzeczkowski – zabity

szer. Władysław Erdof – zabity

szer. Józef Galicz – ciężko ranny w niewoli

szer. Ignacy Adomik – ranny odwieziony do szpitala do Nowego Miasta
szer. Adolf Thudecki – ranny w szpitalu w Sanoku
szer. Apolinary Welenc – ranny w szpitalu w Sanoku
szer. Wacław Moczakowski – ranny w szpitalu w Sanoku
szer. Józef Cieślik – ranny izba chorych
szer. Stanisław Peca – ranny izba chorych
sekc. Tadeusz Kobyliński – lekko ranny jest w kompanii
szer. Leopold Szaniawski – zaginiony bez wieści.

2. kompania

szer. Włodzimierz Jasiński – ranny
szer. Eugeniusz Opalko – ranny
kapral Kazimierz Brondz – ranny
szer. Teofil Okraska – ranny
szer. Władysław Świerszcz – ranny.

3. kompania

strz. Józef Daniło – ranny w szpitalu

3. bateria ziemi tarnowskiej 9. kompanii

st. żołn. Ignacy Raza – ranny
szer. Piotr Bomba – zabity
szer. Stanisław Czeluśniak – zabity
szer. Wojciech Lipsa – zabity
szer. Walenty Gasior – ranny
szer. Józef Skwarko – ranny
szer. Ludwik Tomalik – ranny
szer. Antoni Dydacz – zaginiony
szer. Tomasz Mazur – zaginiony
szer. Franciszek Podolski – zaginiony
szer. Władysław Patyk – zaginiony
szer. Eugeniusz Dzik – zaginiony
szer. Franciszek Torba – zaginiony
szer. Jan Woźniak – zaginiony.

10. kompania

jedn. ochotnik szer. Henryk Ziembliński – ranny
jedn. ochotnik szer. Tadeusz Roczek – ranny
jedn. ochotnik szer. Paweł Pelczak – ranny w kompanii

11. kompania

Stanisław Kogut – ranny

12. kompania

szer. Ludwik Ciepiewski – zabity
szer. Błażej Krośny – zabity
szer. Stanisław Nowak – zabity

szer. Gustaw Owsik – zabity
pchor. Mieczysław Sujma – ranny
szer. Bolesław Dan – ranny
szer. Józef Gruda – ranny
szer. Jan Zańca – ranny

Telegram z Łomu:

szer. Józef Szczupak – ranny
sekc. Andrzej Wrzodek – zaginiony
sekc. Antoni Tabacznik – zaginiony
jednor. ochotnik st. żołn. Franciszek Skalski – zaginiony
jednor. ochotnik st. żołn. Marian Czekański – zaginiony
jednor. ochotnik st. żołn. Władysław Mytwoń – zaginiony
jednor. ochotnik st. żołn. Józef Darzyk – zaginiony
jednor. ochotnik st. żołn. Jan Buras – zaginiony
jednor. ochotnik Józef Gęsior – zaginiony
jednor. ochotnik Franciszek Grzędziol – zaginiony
szer. Grabczyński – zaginiony
szer. Stanisław Hudzik – zaginiony
szer. Klemens Jamro – zaginiony
szer. Antoni Kleszyk – zaginiony
szer. Piotr Kostkiewicz – zaginiony
szer. Adam Kapecki – zaginiony
szer. Jan Kiwior – zaginiony
szer. Fryderyk Łomicko – zaginiony

Franciszek Lewiński – zaginiony
Jan Lignar – zaginiony
Jan Muział – zaginiony
Walenty Marszałek – zaginiony
Gustaw Mazon – zaginiony
Adam Janecki – zaginiony
Tomasz Moryl – zaginiony
Ludwik Rzęca – zaginiony
Stanisław Stachiewicz – zaginiony
Leon Skibiński – zaginiony
Władysław Skalski – zaginiony
Paweł Walkowicz – zaginiony
Eugeniusz Strzałkowski – ranny, w niewoli
Stanisław Wojdyło

11. pap 2. bateria
ogniom. Karol Kulik – ranny

Szwadron ułanów krechowieckich
Władysław Kondej – ranny
5 koni zaginęło
2 ciężko ranne
3 lekko ranne
Kontuzjowani:
Mieczysław Dubrawski
Henryk Michalak

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 89.

Nr 208

**1919 luty 7, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 6 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

Pojedynczy patrol zbliżający się w południe do Rzęsny Polskiej odparto.

Odcinek południowy.

Od godz. 3⁰⁰ rano artyleria nieprzyjacielska ostrzeliwała przez godzinę Be-toniarnię i Bednarówkę od strony Sichowa i Zubrzy, jak również i z pociągu pancernego, który zajechał między budkę 8 a 9. Nad ranem odparto silniejszy patrol, który wysunął się z lasu Oświeca. Wieczorem po przygotowaniu, zwarta tyraliera nieprzyjacielska ruszyła artylerią na Bednarówkę i ta została ogniem naszej piechoty odparta, ponosząc straty w ludziach. Przez całą noc obopólna wymiana strzałów.

Dziś 7 lutego o godz. 4³⁰ nad ranem zajechał ponownie ruski pociąg pancerny między budkę 8 a 9 i przez godzinę ostrzeliwał Persenkówkę.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I. 341.1, t. 101.

1919 luty 7, m.p. – Rozkaz nr 22 Komendy Grupy Operacyjnej
gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

1. **Mianowanie.** Mianuję kpt. Norberta Bönischa, komendantem baonu saperów lwowskich (przy mojej dywizji).

2. **Stwierdzenie szarży.** Stwierdzam szarżę podchorążego Wojska Polskiego strzelcowi Augustowi Stachiewiczowi z kadry 1. p. strzelców lwowskich.

3. **Przydział:** Przydzielam ppor. Tadeusza Wallnera, z oddziału fortyfikacyjnego do Brygady Lwowskiej jako komendanta kompanii robotniczej tejże brygady.

4. **Przeniesienie:** Przenoszę sekcyjnego Jana Ślepeckiego i szeregowca Wiesława Scheuringa z 1. p. strzelców lwowskich do Dowództwa Okręgu Artylerii pplk. [Marcelego] Śniadowskiego. Wymienieni mają się z przypisanymi dokumentami zgłosić w rzeczonym dowództwie.

5. **Urlop:** Udzielam ppor. Stanisławowi Białowasowi ze sztabu Brygady Lwowskiej dwumiesięcznego urlopu do Zakopanego celem ratowania zdrowia.

6. **Rekwizycje w okręgu Grupy.** W celu zapobieżenia nieporozumieniom przy rekwizycjach w okręgu operacyjnym Grupy, zarządza się, że organy otrzymujące pozwolenie na rekwizycję od innej uprawnionej władzy winny jeszcze nadto spowodować uzyskanie zezwolenia od tutejszej komendy. Bez takiego pisemnego zezwolenia dokonywanie rekwizycji w obronie [obrębie] terenu operacyjnego Grupy i przed frontem tejże jest niedozwolone.

7. **Rekwizycja w rejonie Grupy plk. Sikorskiego.** Zdarzają się wypadki w ostatnich czasach, że rozmaite oddziały sąsiadujące z Grupą plk. Sikorskiego, zapędzają się celem rekwizycji w rejon tejże Grupy. Cała okolica tej Grupy w szczególności Malczyce i Mszana są zupełnie żywnościowo wyczerpane i nie mogą nawet pokryć potrzeb wyżywienia rzeczonyj Grupy. Zakazuje [słowo podkreślone] się więc podobnych ekspedycji z tutejszej Grupy, które przeważnie odbywają się nieprawnie bez pisemnego zezwolenia na rekwizycje i bardzo często bez wystawienia kwitu na zarekwirowanie inwentarza.

W razie konieczności podobnych wypraw należy wpierrw zasięgnąć informacji i zezwolenia bezpośrednio w Grupie Operacyjnej plk. Sikorskiego.

8. **Przechodzenie żołnierzy z frontu miasta.** Wedle raportów inspekcyjnych rogatek miejskich ustawicznie zdarzają się wypadki, że do miasta przechodzą z linii bojowej żołnierze uzbrojeni, nie zaopatrzeni w przypisane przepustki, a zachowujący się butnie, urągliwie i nie po wojskowemu wobec organów inspekcyjnych. Powtarza się z naciskiem rozkaz, że osoby wojskowe z frontu bojowego mogą wchodzić w obręb miasta jedynie na podstawie przypisanej, zaopatrzonej pieczętką przepustki wystawionej przez i pod odpowiedzialnością komendanta oraz winien wobec organów inspekcyjnych przepustką taką się legitymować.

Wydawanie powyższych przepustek należy ograniczyć do minimum. Niestosowanie się do niniejszego rozkazu będzie surowo karane.

9. Szanowanie materiałów i aparatów telefonicznych. Wedle sprawozdania referenta służby łączności przeważna część wypadków nefunkcjonowania telefonów należy przypisać niestarannemu obchodzeniu się z tymiż. Przy mikrotelefonach nerwowe rzucanie aparatu powoduje pęknięcia membrany, przy aparatach stołowych szarpanie i gwałtowne wkładanie słuchawki na widelki psuje sprężynę widelkową – niewyprostowane sznury kablowe przy mikrotelefonach powodują rwanie i łamanie się tychże sznurów.

Ponieważ uzupełnienie materiałów i aparatów telefonicznych jest z braku odnośnych fabryk niemożliwe, przeto w interesie dobra służby nakazuję bezwzględnie ostrożne obchodzenie się z telefonami tak, by wszelkie spowodowane nieostrożnością uszkodzenia aparatów ustały.

10. Łódki nabojoye. Przypomina się z naciskiem, iż wszelkie przy oddziałach się znajdujące łódki (magazynki) nabojoye mają być bezzwłocznie odstawione, a to do Kwatermistrzostwa we Lwowie Oddział II (Dworzec Czerniowiecki – magazyn amunicji). Ze względu na zapasy amunicji bez łódek rozkaz ten ma być natychmiast wykonany.

Za zgodność:

[Wacław] Smolarski, mjr

[Józef] Leśniewski, gen. dyw.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 210

1919 luty 8, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 33 w sprawach personalnych

L. prez. 859. – Mianowanie

Mianuję sekcyjnymi sanitarnymi – jednor. szer. Leona Rychtera i jednor. szer. Michała Słoneckiego, obu ze Szpitala Załogi we Lwowie.

L. prez. 860. – Mianowanie

Mianuję starszym żołnierzem – szer. Witolda Witkowskiego, przydzielonego do autonaczelnictwa przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią (L.E. 887).

L. prez. 861. – Stwierdzenie szarży

Stwierdzam podchorążemu Stanisławowi Krzyczkowskiemu z Oddziału Warsztatów Automobilowych szarżę powyższą.

L. prez. 862 – Stwierdzenie funkcji

Stwierdzam, że poniżej wymienieni oficerowie przydzieleni są do służby w Miejskiej Straży Obywatelskiej, a mianowicie:

Kpt. Wit Sulimirski, który od 1 II do 21 II 1918 r. był Komendantem Komendy Uzupelnień we Lwowie, pełni służbę w MSO jako Komendant od 22 XI 1918 r.

Kpt. audytor dr Ottomar Link przydzielony jest do MSO od 22 XI 1918 r.

Kpt. Artur Schlarb od 26 XI 1918 r.

Kpt. Piotr Kinda od 30 XI 1918 r.

Kpt. dr August Ploder od 16 XII 1918 r.

Kpt. Wiktor Geyer od 16 XII 1918 r.

Kpt. Jakub Lewicki od 16 XII 1918 r.

Kpt. dr Bronisław Ostaszewski od 18 XII 1918 r.

Kpt. Stanisław Rogoż od 23 XII 1918 r.

Por. Emil Sikora od 22 XI 1918

Por. Włodzimierz Krynicki od 24 XI 1918 r.

Por. Tadeusz Witwicki od 1 XII 1918 r.

Por. dr Józef Skowron od 7 XII 1918 r.

Por. Tadeusz Emil Hora od 7 XII 1918 r.

Por. Zygmunt Cyga-Karpiński od 11 XII 1918 r.

Por. Jan Kijowski od 15 XII 1918 r.

Por. Adam Klimowicz od 24 XII 1918 r.

Ppor. Witold Nawarecki od 7 XII 1918 r.

Ppor. Waclaw Zerygiewicz od 7 XII 1918 r.

Ppor. Wojciech Uszyński od 13 XII 1918 r.

Ppor. Józef Terech od 13 XII 1918 r.

Ppor. Franciszek Kapalka od 15 XII 1918 r.

Ppor. Eugeniusz Baudisch od 16 XII 1918 r.

Ppor. Zygmunt Pomiankowski od 31 XII 1918 r.

Akcesista prowiantowy Michał Matuszewski od 26 XI 1918 r.

Podchorąży Leon Tychowski od 1 XI 1918 r.

Podchorąży Marian Tatarzyński od 27 XI 1918 r.

Żołnierz jednor. ochotnik Jan Ignacy Wajdowicz od 10 XII 1918 r.

Żołnierz jednor. ochotnik Kazimierz Sobolewski od 19 XII 1918 r.

L. prez. 863. – Zwolnienie i pochwalne uznanie

Przy sposobności zwolnienia z zajmowanego do dnia 28 grudnia 1918 r. stanowiska kierownika Głównego Magazynu wyekwipowania na Dworcu Czerniowieckim, wyrażam p. Józefowi Krzysztońskiemu, urzędnikowi Wydziału Krajowego uznanie i podziękowanie za jego wzorową pracę na tym stanowisku, które objął w najtrudniejszych warunkach w okresie walk listopadowych.

L. prez. 864. – Zwolnienie i pochwalne uznanie

Zwalniam por. inż. dr. Kazimierza Klinga, ppor. inż. dr. Walentego Dominika i dr. inż. Wacława Leśniewskiego – ze służby w WP i stawiam ich do dyspozycji fabryki „Azot” w Borach – wyrażając im przy tej sposobności pochwałę i uznanie za dotychczasową sumienną pracę w Grupie Chemicznej Oddziału II Kwatermistrzostwa (Uzbrojenie).

Zwalniam również i stawiam do dyspozycji powyższej fabryki szer. Władysława Serafina z Oddziału II Kwatermistrzostwa.

L. prez. 865. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem dzisiejszym Wiktora Csadka z obowiązków referenta spraw naftowych przy Naczelnym Dowództwie WP na Galicję Wschodnią.

L. prez. 866. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem dzisiejszym inż. Stanisława Załęskiego z funkcji łącznika między władzami kolejowymi a Oddziałem IVB Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. prez. 867. – Zwolnienie ze służby

W myśl rozkazu nr 324 Dz.R. Woj. nr 8 z 25 stycznia 1919 r. zwalniam szeregowca Jana Frudniara, przydzielonego do pociągu szpitalnego nr 2 ze służby w WP z powodu złego stanu zdrowia.

L. prez. 868. – Objęcie dowództwa

Dowództwo Szpitala Zapasowego nr 2 we Lwowie obejmuje mjr lekarz dr Zygmunt Czechowicz.

L. prez. 869. – Stwierdzenie przydziału

Stwierdzam przydział por. Władysława Winklera przy Komendzie Miasta i Placu we Lwowie od 24 XII 1918 r.

L. prez. 870. – Przydział

Przydzielam ppłk. dr. Henryka Glasera ze Szpitala Zapasowego nr 2 do Rezerwy Sanitarnej przy Szpitalu Załogi we Lwowie.

L. prez. 871. Przydział

Przydzielam kpt. lekarza dr. Jana Greka z Rządowej Straży Bezpieczeństwa we Lwowie do Szpitala Zapasowego nr 2 we Lwowie.

L. prez. 872. Przydział

Przydzielam por. lekarza dr. Adolfa Wątorka ze Szpitala Zapasowego nr 2 do Rządowej Straży Bezpieczeństwa we Lwowie.

L. prez. 873. – Przydział

Przydzielam z dniem dzisiejszym ppor. Piotra Trojnara ze Stacji Zbornej Oficerów przy Komendzie Miasta i Placu we Lwowie do Miejskiej Straży Obywatelskiej.

---^a opuszczono informacje o przydziałach szeregowców

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 211
1919 luty 9, Lwów. – Meldunek Dowództwa
Brygady Lwowskiej na 8 lutego 1919 r.

Odcinek północny.

Patrol, który w południe zbliżył się od strony leśniczówki w Rzęśnie Polskiej, odparto. Wedle doniesień ludności mieli Rusini obsadzić z powrotem Borki Dominikańskie jako też i rów strzelecki w południowej części Brzuchowic. Wyprawa rekwizycyjna do dworu w Skotnikach musiała powrócić, gdyż z powodu wielkiej zasy śnieżnej dojście do Rzęsny Ruskiej było niemożliwe.

Odcinek południowy.

W nocy wysłany patrol oficerski spatrolował las Oświeca nie znalazłszy nic godnego uwagi. O godz. 10⁴⁰ rano własna artyleria ostrzeliwała las Oświeca, zresztą przez cały dzień i noc zupełny spokój na linii. Między 4⁰⁰ a 5⁰⁰ po południu nieprzyjacielskie minerki wyrzuciły kilka pocisków na Bednarówkę i Be-toniarnię. Wieczorem 2. kompania 2. p. zlużowała 10. i 11. kompanię 2. p. na Bednarówce. Dwie kompanie 1. p. zlużowały baon szturmowy na Persenkówce. Podczas zmiany nieprzyjaciel otworzył silny ogień. Całą noc strzelanina (na Persenkówce).

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I.341. 1, t. 101.

Nr 212
1919 luty 9, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk
Polskich na Galicję Wschodnią nr 34 w sprawach personalnych

---^a opuszczono postanowienia dotyczące mianowania sekcyjnych

L. op. 7. – Przydział

Przydzielam ppor. Olgierda Niebieszcząńskiego, instruktora Kursu Wyszko-
lenia Obsługi Karabinów Maszynowych do pociągu pancernego „Pionier”.

L. op. 8. – Przydział

Przydzielam – na podstawie zgłoszenia zapotrzebowania oficerów wyszko-
lonych do obsługi karabinów maszynowych z poszczególnych Grup Operacyj-
nych – oficerów byłej Legii Oficerskiej, frekwentantów 2. turnusu kursu wy-
szkolenia obsługi karabinów maszynowych we Lwowie w następujący sposób:

Do dywizji gen. Józefa Leśniewskiego:
kpt. dr. Feliksa Godowskiego
por. Franciszka Mielnickiego
ppor. Stefana Sheybala
ppor. Edwarda Aleksandra Knauera.

Do Grupy płk. brygadiera Minkiewicza:

ppor. Mariana Erhardta
ppor. Zygmunta Zamojskiego
ppor. Edwarda Łabnę
ppor. Ludwika Białka.

Do Grupy płk. Sikorskiego:

ppor. Justyna Mackiewicza
ppor. Adama Mackiewicza.

Do pociągu pancernego „Pionier”:

ppor. dr. Adama Pokińskiego.

Wymienieni odejdą po ukończeniu kursu na miejsce przeznaczenia.

L. op. 9. Przydział

Przydzielam z dniem 24 stycznia br.:

Ppor. wet. Juliana Kinasiewicza do Szpitala Koni nr 1.

Ppor. wet. Stanisława Fukara z 1. p. strz. do 36. pp w Sygniówce.

Ppor. wet. Antoniego Magierę z Oddziału Kawalerii rtm. [Konstantego] Dzie-
duszyckiego do 1. p. artylerii polowej mjr. Knolla w Przemyślu.

Ppor. wet. Ryszarda Anderlego z 1. pułku artylerii polowej do komisji poboru
koni nr 4 w Jarosławiu. Wymieniony ma natychmiast odejść i zgłosić się
u mjr. Krajewskiego.

Ppor. wet. Mirosława Zborzila do 4. pułku ciężkiej artylerii we Lwowie z dniem
3 lutego br.

Ppor. wet. Tadeusza Wunscha z Oddziału Kawalerii Lwowskiej do 3. pp Grupy
płk. [Mieczysława] Kulińskiego.

L. op. 10. – Przydział

Przydzielam ppor. sanit. Władysława Tobiczyka z kompanii technicznej
Brygady Lwowskiej do pociągu pancernego „Pionier”.

Podchorążego sanit. Tadeusza Kaweckiego z 30. pp do 2. p. strz. lwowskich.

L. op. 11. – Przydział

Przydzielam ppor. Antoniego Zielińskiego ze Stacji Zbornej Oficerów przy
Komendzie Miasta i Placu we Lwowie do Komendy Brygady Lwowskiej
w charakterze oficera łącznikowego między Oddziałami WP, kwaterującymi
w okolicy elektrowni miejskiej, a zarządem tej elektrowni.

L. op. 12. – Przydział

Przydzielam por. Eysymonta z 3. kompanii km. 2. pp do 15. pociągu pancernego.

L. op. 13. – Przydział

Przydzielam ppor. Stanisława Klimaszewskiego ze Stacji Zbornej Oficerów
przy Komendzie Miasta i Placu we Lwowie do 2. p. strz. lwowskich.

L. op. 14. – Przydział

Przydzielam ppor. Antoniego Nowaka ze Stacji Zbornej Oficerów przy Komendzie Miasta i Placu we Lwowie do Komendy Brygady Lwowskiej jako komendanta plutonu robotniczego kompanii technicznej Brygady Lwowskiej.

L. op. 15. – Przeniesienie

Przenoszę jedn. plut. Stefana Niewiadomskiego z 1. p. strz. lwowskich do 1. baonu saperów lwowskich.

L. op. 16. – Przeniesienie

Przenoszę ppor. Tadeusza Biermańskiego z Grupy płk. [Mieczysława] Kulińskiego do 4. pp Legionów Polskich.

--a

--a opuszczono postanowienia dotyczące względów technicznych pracy kolei

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 213

**1919 luty 10, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 9 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

Między godz. 10⁰⁰ a 11⁰⁰ w nocy (z dnia 8 na 9) ostrzeliwała nasza artyleria fort w Brzuchowicach.

Odcinek południowy.

Nad ranem podsunał się nieprzyjaciel w sile 60 ludzi i zajął z powrotem budkę kolejową nr 8, z której w nocy patrol nasz go wyparł. Przypuszczalnie ustawił tam karabin maszynowy. Nieprzyjaciel ostrzeliwuje bezustannie silnym ogniem km. nasze pozycje na Bednarówce, szosę aż po Betoniarnię i Persenkówkę. Około 1⁰⁰ po południu 15 centm. bateria nieprzyjacielska ostrzeliwała powtórnie Persenkówkę i Betoniarnię. W ciągu dnia przeprowadzono ewakuację Bednarówki. Wieczorem o godz. 6⁰⁰ 2. baon 2. p. strz. zlużował 2. baon 1. p. strz., który odszedł do koszar. Na Persenkówce nieprzyjaciel ostrzeliwał w ciągu nocy nasze pozycje ogniem km. Patrole nieprzyjacielskie usiłowały kilkakrotnie podkraść się pod placówki. Na Kulparkowie i na Snopkowie spokój – sytuacja niezmienną.

Szef Sztabu

[Kazimierz] Ryłski, major

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

1919 luty 10, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 36 w sprawach personalnych

L. op. 17. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem dzisiejszym ze służby w WP szereg. Stanisława Gorączkę, przydzielonego do 5. pp LP z powodu wieku jeszcze nieobowiązującego do służby wojskowej.

L. op. 18. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem dzisiejszym ze służby w Wojsku Polskim Karola Skowrońskiego, przydzielonego do I. komp. Oddziału saperskiego jako obcoppodanego (L. 400/III. A).

L. op. 19. Przydział

Przydzielam z dniem 11 lutego br. jedn. sekc. Ludwika Fedaka z 30. p. piechoty do referenta wet. (L. 379/III. A).

L. op. 20. – Przydział

Przydzielam sekc. sanit. Władysława Polańskiego i sekc. sanit. Tadeusza Cielińskiego z rozwiązanej Legi Oficerskiej Lwowskiej do pociągu pancernego „Pionier” (2641/VI).

L. op. 21. – Zezwolenie na służbę w WP

Zezwalam kpt. dr. Izydorowi Blumenblattowi z Rezerwy Oficerskiej w Przemysłu na pozostanie w służbie czynnej w Armii Polskiej (L. 897/V).

OW/op. 4. – Organizacja Żandarmerii na terenie operacyjnym w Galicji Wschodniej

Ważne tylko na czas wojny

I. Żandarmeria Krajowa:

1) Główne Dowództwo Żandarmerii we Lwowie (równa się Dowództwu przy Generalnym Okręgu Dow. na terenie nieoperacyjnym).

2) Dowództwo Żandarmerii obszarów etapowych (równa się Okręgowemu Dowództwu Żandarmerii).

a) Dowództwo Żandarmerii obszaru etapowego Lwów z powiatami: Lwów, Gródek Jagielloński, Żółkiew i Rawa Ruska.

b) Dowództwo Żandarmerii obszaru etapowego Przemyśl z powiatami: Przemyśl, Jarosław, Łańcut, Nisko, Cieszanów, Przeworsk i Mościska.

c) Dowództwo Żandarmerii obszaru etapowego Sanok z powiatami: Sanok, Brzozów, Dobromil, Lesko i Stary Sambor.

Dowódcami Żandarmerii obszarów etapowych są sztabowi oficerowie Żandarmerii albo starsi rotmistrze.

3) Powiatowe Dowództwa Żandarmerii w powiatach wyżej podanych: powiatowymi Dowódcami Żandarmerii są rotmistrze i porucznicy Żandarmerii.

4) Posterunki Żandarmerii w liczbie stosownie do potrzeby odnośnego powiatu. Komendantami posterunków są wachmistrze Żandarmerii.

Stosunek służbowy Żandarmerii do władz wojskowych

Żandarmeria Krajowa podlega na terenie operacyjnym „Wschód” – na czas wojny przez Komendę swoją Dowództwu Wojsk Polskich „Wschód”.

Posterunki Żandarmerii podlegają służbowo i administracyjnie oficerom Żandarmerii (Powiatowym Dowódcom Żandarmerii) swego powiatu, ci znów podlegają w drodze Dowództwa Żandarmerii obszarów etapowych Głównemu Dowództwu Żandarmerii we Lwowie.

Wojskowe Dowództwa etapowe i powiatowe mają się zwracać w wypadkach dotyczących służby Żandarmerii do odnośnego Dowództwa Żandarmerii.

Tylko w nagłych, nie cierpiących zwłoki wypadkach, mogą władze wojskowe zarządzić wprost interwencję Żandarmerii, donosząc o wydanym rozkazie równocześnie odnośnemu Dowództwu Żandarmerii, któremu posterunek Żandarmerii bezpośrednio podlega.

W ostatnich wypadkach musi być wydany rozkaz pisemny (w braku czasu dodatkowo), przy czym zaznacza się, że w podobnym wypadku ponosi całą odpowiedzialność za dany rozkaz odnośna Komenda Wojskowa.

Komendantom Placu podlega kwaterowana w ich miejscowości Żandarmeria tylko co do dyscypliny wojskowej.

Referentem dla spraw Komendy Żandarmerii Krajowej przy Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią jest Główny Dowódca Żandarmerii we Lwowie, względnie delegowany przez tegoż zastępca.

Prokuratoria państwa, sądy i władze polityczne mają prawo bezpośredniego wezwania pomocy posterunków Żandarmerii w myśl ustawy żandarmskiej § 7 i instrukcji służbowej § 34–45 włącznie.

II. Żandarmeria Polowa:

Żandarmeria polowa, której zadaniem jest służba wojskowo-policyjna na tyłach armii operacyjnej, podlega bezpośrednio formacjom bojowym, a to: Dowództwu Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, dywizjom, brygadam i samodzielnym grupom.

W myśl tej zasady formują się Oddziały Żandarmerii Polowej pod komendą oficerów przy Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w dyw. gen. Leśniewskiego, Brygadzie lwowskiej, Grupie Tokarzewskiego, Brygadzie Kułińskiego, Grupie Sikorskiego, Grupie Zielińskiego, Grupie Minkiewicza, Grupie przemyskiej, Grupie lubaczowskiej i przy Kwatermistrzostwie.

Oddział uzupełniający dla oficerów żandarmów polowych formuje się w Głównym Dowództwie Żandarmerii we Lwowie.

Komendant Żandarmerii Polowej przy Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią jest zarazem referentem całej Żandarmerii Polowej, którą to czynność wykonuje w zastępstwie według wskazówek Głównego Dowódcy Żandarmerii we Lwowie.

III. Lotna Żandarmeria:

W obrębie terenu operacyjnego Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią formują się oddziały lotnej Żandarmerii dla rozbrojenia cywilnej ludności i mniejszych band rabunkowych na tyłach operacyjnych Armii. Celem uniknięcia nadużyć należy do rekwizycji używać przede wszystkim lotnych Oddziałów Żandarmerii. Każdy lotny Oddział Żandarmerii tworzy dla siebie jednostkę bojową składającą się z oddziału pieszego, patrolu konnego, oddziału karabinów maszynowych, patrolu sanitarnego i taboru. Oddziały lotnej Żandarmerii wykonują służbę wedle rozkazu Grup Operacyjnych, którym zostały przydzielone. Ze względu na trudności wyszkolenia zawodowych żandarmów, a więc ze względu na materiał, który nie da się tak szybko uzupełnić, nie dozwala się użycia tychże oddziałów wyłącznie do celów bojowych.

Wszystkie personalne i organizacyjne sprawy Żandarmerii należą do kompetencji Głównego Dowództwa Żandarmerii we Lwowie.

OW/op. 5. – Zmiana nazw w dowództwie lotnictwa

Zmienia się nazwy oddziałów lotniczych w następujący sposób:

3. Grupa lotnicza (dawniej Dowództwo polskich eskadr lotniczych).
6. Eskadra lotnicza (dawniej 2. Eskadra lotnicza).
7. Eskadra lotnicza (dawniej 3. Eskadra lotnicza).
3. Park lotniczy (dawniej Park lotniczy) (L 148/19).

--^a opuszczono postanowienia dotyczące spraw personalnych w służbach technicznych

Druk

CAW, I. 304. I, t. 3.

Nr 215

1919 luty 10, Lwów. – Depesza Szefa Sztabu Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

Pan major Smolarski Szef Sztabu gen. dyw. Józefa Leśniewskiego telefonuje: „*Miejska Straż Obywatelska bez upoważnienia, nie tylko zatrzymuje oficerów na ulicy, ale nawet mimo, że ci się legitymują przepisaną książką poborową, aresztuje wymienionych i odprowadza ich do Komendy*”.

Odebrał podchorąży Marian Niewiadomski – Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 87.

Nr 216

**1919 luty 11, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 10 lutego 1919 r.**

Odcinek północny. Pod Hołosko podsunął się o 6⁰⁰ wieczorem nieprzyjacielski patrol, który odpędzono. Fort w Brzuchowicach, stacja w Brzuchowicach i Rzęsna Ruska obsadzona przez Rusinów. Na odcinku Rzęsna Polska wzmożona czynność patrolu nieprzyjacielskiego od strony Brzuchowic i Rzęsny Polskiej. Dziś 11 lutego o godz. 9⁰⁰ rano przyszło do starcia się własnego patrolu kawalerii z Rusinami pod Rzęsną Ruską.

Odcinek południowy. Około 11⁰⁰ wieczorem ruska artyleria ostrzeliwała ze Sokolnik, słabym ogniem, nasze pozycje w Kulparkowie. Mróz i zawierucha utrudniają pracę fortyfikacyjną, na Persenkówce i Snopkowie spokój.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I. 341.1, t. 101.

Nr 217

**1919 luty 12, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 11 lutego 1919 r.**

Odcinek północny. Wielkie śniegi, pociąg pancerny ugrzązł w śniegu w drodze do Kozic.

Odcinek południowy. Z powodu zawieruchy śnieżnej żadnej działalności piechoty i artylerii. O godz. 1⁰⁰ w nocy patrol został zatrzymany około 200 kroków przed budką kolejową nr 8 kilkoma strzałami, następnie był ostrzeliwany przez km. Z powodu wielkiego śniegu patrol ten nie mógł dopiąć swego celu.

Zachodni kraj lasu Oświeca jest obsadzony 2 km. i wedetami. Jeden (trzeci) km. znajduje się na 500 kroków na południe od Bednarówki. Kraj lasu Oświeca i północna część Sokolnik obsadzona przez Rusinów. Nieprzyjaciel jest bardzo czujny i stawia wzdłuż frontu zasieki druciane. Z powodu wielkich zasp posunięcie się naprzód jest niemożliwe.

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I. 341.1, t. 101.

Nr 218
1919 luty 12, Lwów. – Dodatek do rozkazu nr 37
Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

UMOWA

zawarta dnia 1 lutego 1919 między pełnomocnikami sekretariatu zachodnio-ukraińskiej republiki, wykazującymi się pismem z daty Stanisławów, 15 stycznia 1919 r.: dr. Stefanem Tomaszewskim, dr. Włodzimierzem Ochrymowiczem i dr. Lwem Hankiewiczem, imieniem ukraińskiej strony wojującej, a Delegatami Komisji Rządzącej we Lwowie: dr. Władysławem Stesłowiczem, hr. Aleksandrem Skarbkiem, inż. Arturem Hausnerem, dr. Adamem Głazewskim i hr. Zygmuntem Lasockim imieniem polskiej strony wojującej, w sprawie ustalenia zasad co do wzajemnego traktowania rannych, jeńców i internowanych.

Obie strony oświadczają, że bezzwłocznie po podpisaniu niniejszej umowy, wydane będą zarządzenia mocą których obie strony wojujące, wychodząc z zasady bezwzględного przestrzegania międzynarodowego prawa wojennego, tj. zasad konwencji genewskich i haskich, przestrzegać będą następujących, wspólnie omówionych postanowień, co do traktowania rannych, jeńców i internowanych.

Art. I RANNI

a) W rozkazach wojskowych mają być co pewien czas przypominane przepisy konwencji genewskich i haskich, normujące traktowanie rannych i jeńców na polu bitwy.

b) Rannym i chorym jeńcom ma być zapewniona należyta opieka lekarska i religijna wedle obrządku rannych.

c) W miejscowościach, w których znajdują się w szpitalach chorzy i ranni jeńcy, mają być wydawane stałe legitymacje Komitetowi Pań drugiej narodowości, uprawniające do odwiedzania chorych i rannych, celem dostarczania środków żywności, ubrań, lektury itp.

Art. II JEŃCY

a) W obozach jeńców mają być oficerowie segregowani od żołnierzy.

b) Oficerowie-jeńcy pozostają na własnym utrzymaniu i pobierają w rangach od chorążego do kapitana włącznie 500 K miesięcznie, wyżsi zaś oficerowie sztabowi 800 K miesięcznie; żołnierze-jeńcy otrzymują całkowite utrzymanie i pobierają tytułem zasiłków miesięcznie 30 K.

c) Żołnierzom-jeńcom ma być w miarę potrzeby dostarczona odzież i obuwie.

d) Jeńcom, tak oficerom jak i żołnierzom, należy umożliwić prowadzenie korespondencji ze swoimi rodzinami.

e) Niezdolni do służby wojskowej jeńcy mają być wymienieni wedle norm układu, dodatkowo zawrzeć się mającego.

Art. III INTERNOWANI

a) Internowanie należy ograniczyć do zupełnie wyjątkowych wypadków, a mianowicie do tych, w których zachodzi uzasadniona obawa, że dana osoba może działać na szkodę armii. Wszyscy inni dotychczas internowani mają być bezzwłocznie na wolność wypuszczeni. O ile zaś ich miejsce zamieszkania leży w ścisłym terenie operacyjnym, mogą być ewentualnie konfinowani.

b) Mieszkania internowanych mają być odpowiednio dostosowane, a letnie baraki, w których umieszczeni są internowani, zamienione na odpowiednie mieszkania zimowe.

c) W obozach internowanych należy uwzględnić przy rozmieszczaniu stopień wykształcenia, względnie inteligencji.

d) Wikt w obozach internowanych ma odpowiadać co najmniej wojskowej racji żywnościowej.

e) Internowanym należy zabezpieczyć odpowiednią opiekę lekarską i religijną wedle ich obrządku.

f) Mają być wydane rozkazy co do przestrzegania czystości w obozach internowanych.

g) Internowanym mają być wypłacane zasiłki w wysokości od 3–5 koron dziennie, odpowiednio do stopy życiowej i stosunków miejscowych.

h) W miejscowościach, w których znajdują się obozy internowanych, mają być wydawane stałe legitymacje Komitetowi Pań drugiej narodowości, uprawniające do odwiedzania chorych, celem bezpośredniego dostarczania im środków żywności, ubrań, lektury itp.

Art. IV

Obie strony poręczają, że przestrzegana będzie zasada, iż ani jeńiec ani internowany nie może być w tym charakterze traktowany jako przestępca.

Art. V

Powracających z dawnych frontów wojennych tak zwanych „Heimkehrerów” nie należy zatrzymywać jako jeńców, lecz można ich traktować najwyżej jako internowanych cywilnych przy zastosowaniu jednak przepisów art. II lit. e.

Art. VI

Branie zakładników ma być ograniczone tylko do terenu ścisłych operacji wojennych i tylko na czas koniecznej potrzeby.

Art. VII

a) Wszystkim osobom, zostającym wprawdzie na wolności, zaskoczonym wypadkami wojennymi i odciętych od zwykłego miejsca zamieszkania ma być umożliwiony swobodny powrót do ich stałego miejsca zamieszkania.

b) W tym celu obowiązane są władze, pod którymi takie osoby zostają, dostarczyć im bezpłatnie biletów na podróż koleją, odpowiedniej zaliczki w gotówce na koszt podróży i dokumentów legitymacyjnych.

Art. VIII

Wszystkie zaliczki wymienione w art. II lit. b, art. III lit. g i art. VII lit. b. odpowiednio udokumentowane, mają być podane następnie przez obie strony do wzajemnego rozrachunku i zwrotu ewentualnych nadwyżek

Art. IX

W siedzibie Rządu Polskiego i w siedzibie Rządu Ukraińskiego może przebywać upelnomocniona delegatka Czerwonego Krzyża dla opieki nad rannymi i jeńcami drugiej strony.

Art. X

Obie strony prowadzić będą ewidencję jeńców, rannych i internowanych, a odnośne wykazy przysyłać sobie wzajemnie przynajmniej raz w miesiącu.

Art. XI

Oryginał niniejszej umowy spisuje się w dwóch językach: polskim i ukraińskim.

Tekst tej umowy ogłoszony będzie zaraz po jej podpisaniu w dziennikach urzędowych obu stron.

Art. XII

Przepisy umowy niniejszej wchodzi w życie z chwilą jej podpisania.

dr Władysław Stesłowicz
dr Aleksander Skarbek
dr Zygmunt Lasocki
dr Adam Głazewski
inż. Artur Hausner

dr Stefan Tomaszewski
dr Włodzimierz Ochrymowicz
dr Lew Hankiewicz

Za zgodność odpisu z oryginałem
[Władysław] Stesłowicz

W wykonaniu Art. I. punktu „a” Umowy, przypominam przepisy konwencji haskiej i genewskiej poniżej przytoczone i rozkazuję ogłosić je zaraz w rozkazie dziennym.

**IV. Układ II Konferencji pokojowej w Hadze
z dnia 18 października 1907 roku,
dotyczący praw i zwyczajów wojny lądowej**

**DODATEK DO UKŁADU.
REGULAMIN PRAW I ZWYCZAJÓW WOJNY LĄDOWEJ**

CZEŚĆ PIERWSZA

Rozdział drugi: jeńcy wojenni

Art. 4

Jeńcy wojenni podlegają władzy Rządu nieprzyjacielskiego, nie zaś władzy osób lub oddziałów, które ich wzięły do niewoli.

Należy traktować ich po ludzku.

Wszystko, co oni osobiście posiadają zostaje ich własnością z wyjątkiem broni, koni i papierów treści wojskowej.

Art. 5

Jeńców wojennych można umieścić w miastach, twierdzach, obozach lub innych miejscach i nałożyć na nich obowiązek, że nie wolno im się oddalać poza pewne oznaczone granice; trzymać w zamknięciu można ich jednak tylko wówczas, jeśli zarządzenie takie jest dla bezpieczeństwa nieodzowne i tylko tak długo, jak tego wymagają okoliczności, które zarządzenie to spowodowały.

Art. 6

Państwo ma prawo używania jeńców wojennych, z wyjątkiem oficerów, jako robotników stosownie do ich stopnia służbowego i uzdolnienia. Roboty te nie mogą być nadmierne i nie mogą pozostawać w żadnym związku z operacjami wojennymi.

Jeńcom wojennym można zezwolić na wykonywanie robót dla zarządów publicznych, dla osób prywatnych, lub na własny rachunek.

Za roboty dla państwa będzie się płaciło według stóp wynagrodzenia, obowiązujących przy wykonywaniu takich samych robót przez osoby wojskowe własnej armii, albo, jeżeli nie ma co do tego żadnych norm, według stopy wynagrodzenia, odpowiadającej wykonanym robotom.

Jeżeli wykonuje się roboty na rachunek innych zarządów publicznych lub osób prywatnych, w takim razie ustala się warunki w porozumieniu z władzą wojskową.

Zarobku jeńców wojennych należy użyć na poprawienie ich położenia, a nadwyżkę po potrąceniu kosztów utrzymania wypłacić im przy wypuszczeniu na wolność.

Art. 7

Rząd, pod którego władzą jeńcy wojenni pozostają, winien dbać o ich utrzymanie.

Pod względem pożywienia, umieszczenia i odzieży należy w braku szczególnego porozumienia między stronami wojującymi traktować jeńców wojennych zupełnie tak samo, jak wojsko Rządu, który trzyma ich w niewoli.

Art. 8

Jeńcy wojenni podlegają ustawom, przepisom i rozkazom obowiązującym w armii tego państwa, pod którego władzą się znajdują. Za wszelką niesubordynację można karać z odpowiednią surowością.

Zbiegli jeńcy wojenni, których schwyta się na powrót zanim uda się im dostać do swej armii, lub opuścić terytorium obsadzone przez wojska, które ich wzięły do niewoli, podlegają karom dyscyplinarnym.

Jeńców wojennych, którzy po udanej ucieczce zostali ponownie wzięci do niewoli, nie można karać za poprzednią ucieczkę.

Art. 9

Każdy jeńiec wojenny jest zobowiązany na pytanie podać swoje prawdziwe imię i nazwisko oraz stopień służbowy, jeśli działa wbrew temu przepisowi, można go pozbawić przywilejów przysługujących jeńcom tej kategorii, do której należy.

Art. 10

Jeńców wojennych można wypuścić na wolność za daniem słowa honoru. Jeżeli ustawy ich kraju upoważniają ich do tego; są oni wówczas pod gwarancją swego osobistego honoru zniewoleni spełniać sumiennie przyjęte zobowiązania, tak wobec swego własnego Rządu, jak i wobec tego, który ich wziął do niewoli.

Rząd ich jest w tym wypadku obowiązany nie wymagać ani nie przyjmować żadnych usług, które sprzeciwiają się danemu słowu honoru.

Art. 11

Jeniec wojenny nie może być zmuszany do przyjęcia wolności za daniem słowa honoru; tak samo nie jest Rząd nieprzyjacielski obowiązany uwzględnić prośbę jeńca o wypuszczenie go na wolność za daniem słowa honoru.

Art. 12

Każdy jeńiec wojenny wypuszczony na wolność za daniem słowa honoru, a podnoszący broń przeciw państwu, wobec którego zobowiązał się honorowo, lub przeciw jego sprzymierzeńcom, traci, jeżeli zostanie na powrót ujęty, prawo do traktowania go jako jeńca wojennego i może być postawiony przed sąd.

Art. 13

Osoby towarzyszące armii lecz do niej bezpośrednio nie należące, jak korespondenci i sprawozdawcy dziennikarscy, markietanie i dostawcy mają w razie dostania się w ręce nieprzyjaciela, który uważa zatrzymanie ich za wskazane, prawo do traktowania ich jako jeńców wojennych, pod warunkiem, że posiadają legitymację władzy wojskowej tej armii, której towarzyszyli.

Art. 14

Z chwilą wybuchu kroków nieprzyjacielskich utworzy się w każdym z państw wojujących biuro wywiadowcze o jeńcach wojennych, a w danym razie w państwach neutralnych, które przyjęły przynależnych jednej ze stron

wojujących na swe terytorium. Zadaniem tego biura jest odpowiadać na wszelkie zapytania dotyczące jeńców wojennych. Otrzyma ono od kompetentnych władz służbowych wszystkie daty o rozmieszczeniu i jego zmianach, o wypuszczeniu na wolność za daniem słowa honoru, o jeńcach wymienionych i zbiegłych, o przyjęciu do szpitali i wypadkach śmierci, jako też wszelkie inne wiadomości potrzebne w tym celu, aby dla każdego jeńca wojennego utworzyć wykaz osobisty i utrzymać go w ewidencji. Biuro wywiadowcze wpisuje do tego wykazu osobistego nr karty księgi etatowej, imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, stopień służbowy, oddział broni, odniesione rany, dzień i miejsce wzięcia do niewoli, umieszczenia, zranienia i śmierci, jako też wszelkie specjalne uwagi. Po zawarciu pokoju udziela się wykazu osobistego Rządowi drugiej strony wojującej. Biuro wywiadowcze zbiera również wszelkie przedmioty służące do osobistego użytku, rzeczy wartościowe, listy itd. znalezione na polach bitwy, lub pozostawione przez jeńców wojennych, wypuszczonych za słowem honoru, wymienionych, zbiegłych albo zmarłych w szpitalach lub lazaretach polowych i doręcza je osobom interesowanym.

Art. 15

Towarzystwa opieki nad jeńcami wojennymi, utworzone prawidłowo według ustaw swego kraju, a zmierzające do tego, aby pośredniczyć w akcji miłosierdzia, otrzymują od stron wojujących dla siebie oraz dla swoich należycie upelnomocnionych agentów wszelkie ułatwienia w granicach nakazanych wymaganiami wojskowymi i przepisami administracyjnymi w tym celu, aby mogły spełniać skutecznie swoje zadania humanitarne. Delegatom tych towarzystw można na zasadzie wydanego im osobiście zezwolenia władzy wojskowej i za zobowiązaniem się na piśmie, że poddadzą się wszystkim wydanym ewentualnie przez władzę tę zarządzeniom dyscyplinarnym i policyjnym, zezwolić na rozdzielanie wsparć pomiędzy wracających do ojczyzny jeńców w ich kwaterach i miejscach wypoczynku.

Art. 16

Biura wywiadowcze są uwolnione od opłaty pocztowej. Listy, przekazy pocztowe, przesyłki pieniężne, tudzież pakiety pocztowe, przeznaczone dla jeńców wojennych, lub przez nich nadawane, są wolne od wszystkich należności pocztowych, tak w kraju nadania, jak również w kraju przeznaczenia i w krajach przez które przechodzą.

Przedmioty przeznaczone dla jeńców wojennych, jako datki miłosierne i wsparcia w naturze, są wolne od wszelkich cel wchodowych i innych należności, jak też od kosztów przewozu na kolejach żelaznych, utrzymywanych przez państwo.

Art. 17

Wzięci do niewoli oficerowie otrzymają te same pobory, jakie należą się oficerom takiego samego stopnia w kraju, w którym są trzymani w niewoli; do zwrotu jest obowiązany ich Rząd.

Art. 18

Jeńcom wojennym pozostawia się zupełną swobodę wyznawania ich religii i brania udziału w nabożeństwach ich wiary, pod tym jedynym warunkiem, że poddadzą się przepisom dyscyplinarnym i policyjnym, wydanym przez władze wojskowe.

Art. 19

Testamenty jeńców wojennych będą przyjmowane i sporządzane pod takimi samymi warunkami, jak testamenty osób wojskowych własnej armii.

To samo odnosi się do dokumentu śmierci i pogrzebu jeńców wojennych, przy czym uwzględniać należy ich stopień służbowy i rangę.

Art. 20

Po zawarciu pokoju należy jeńców wojennych odesłać w jak najkrótszym czasie do ich ojczyzny.

UKŁAD GENEWSKI

z dnia 6 lipca 1906 r., mający na celu polepszenie losu rannych i chorych przy armiach w polu

ROZDZIAŁ I. RANNI I CHORZY

Art. 1

Ranni lub chorzy wojskowi i inne osoby, przydzielone urzędownie do armii, mają być bez względu na narodowość szanowane i pielęgnowane przez stronę wojującą, w której ręce popadną.

Pomimo to winna strona wojująca, zmuszona oddać przeciwnikowi chorych lub rannych, pozostawić przy nich, o ile stosunki wojskowe na to zezwalają, część swego personelu i materiału sanitarnego, celem przyczynienia się do pielęgnacji.

Art. 2

Ranni lub chorzy pewnej armii, którzy popadli w moc nieprzyjaciela, są niezależnie od opieki należnej im według artykułu poprzedzającego, jeńcami wojennymi i podlegają ogólnym prawidłom prawa międzynarodowego, odnoszącym się do jeńców.

Stronom wojującym wolno jednak ułożyć między sobą takie wyjątki, lub ulgi co do jeńców, rannych lub chorych, które uznają za odpowiednie. W szczególności mogą one ułożyć się:

- co do wzajemnego wydawania sobie rannych pozostałych po walce na polu bitwy;
- co do odsyłania rannych lub chorych, których nie chcą zatrzymać jako jeńców do ich ojczyzny po odzyskaniu zdolności do przewozu lub po wyleczeniu;
- co do oddawania rannych lub chorych strony przeciwnej państwu neutralnemu za jego zgodą i z obowiązkiem internowania ich, aż do ukończenia kroków nieprzyjacielskich.

Art. 3

Po każdej walce winna ta strona, która utrzyma się na placu boju, wydać zarządzenie celem pozbierania rannych i ochrony ich, podobnie jak i poległych, przed rabunkiem i znieważaniem.

Powinna ona czuwać nad tym, aby przed pogrzebaniem lub spaleniem zmarłych, odbyły się staranne oględziny zwłok.

Art. 4

Każda strona wojująca powinna przesłać z wszelkim możliwym pośpiechem znalezione przy poległych wojskowych znaki rozpoznawcze lub dowody tożsamości i spis imienny pozbieranych przez siebie rannych lub chorych władzom ich kraju, lub ich armii.

Strony wojujące mają uwiadamiać się wzajemnie o pobycie, odesłaniu i oddaniu do szpitali znajdujących się w ich mocy rannych i chorych oraz o wypadkach śmierci wśród nich. Powinny one zebrać wszystkie przedmioty, służące do użytku osobistego, oraz rzeczy wartościowe, listy itd. znalezione na polach bitwy lub pozostawione przez rannych lub chorych, zmarłych w zakładach i formacjach sanitarnych, celem przesłania ich uprawnionym za pośrednictwem władz odnośnego kraju.

Art. 5

Władza wojskowa może odwołać się do uczuć humanitarnych mieszkańców kraju w celu przyjęcia i pielęgnowania rannych lub chorych członków armii pod jej nadzorem, w zamian za przyznanie szczególnej ochrony lub pewnych korzyści.

ROZDZIAŁ II

FORMACJE I ZAKŁADY SANITARNE

Art. 6

Ruchome formacje sanitarne (tj. te, które są przeznaczone do towarzyszenia armiom w polu) oraz stałe zakłady sanitarne mają być szanowane i chronione przez strony wojujące.

Art. 7

Ochrona należna formacjom i zakładom sanitarnym ustaje, jeżeli będą użyte do działań wyrządzających nieprzyjacielowi szkodę.

Art. 8

Formacja lub zakład sanitarny nie traci jednak ochrony zapewnionej art. 6, przez fakt,

1. iż personel formacji lub zakładu jest uzbrojony i używa broni dla własnej obrony lub obrony swych chorych i rannych,
2. iż w braku uzbrojonego personelu sanitarnego formacja lub zakład są chronione przez strażę lub posterunki posiadające prawidłowe instrukcje,
3. iż w formacji lub zakładzie znajduje się broń i amunicja odebrana rannym, a nie oddana jeszcze władzy powołanej do jej odbioru.

ROZDZIAŁ III

PERSONEL

Art. 9

Personel używany wyłącznie do zbierania, transportu i pielęgnowania rannych i chorych oraz do zarządu formacji i zakładów sanitarnych, jak również duszpasterzy przydzielonych do armii, należy wśród wszelkich okoliczności szanować i ochraniać. W razie popadnięcia w ręce nieprzyjaciela nie należy uważać ich za jeńców wojennych. W przypadku, o którym mowa w art. 8 punkt 2., mają postanowienia te zastosowanie także do personelu strażniczego formacji i zakładów sanitarnych.

Art. 10

Z personelem wspomnianym w art. poprzedzającym, zrównany jest także użyty przy formacjach i zakładach sanitarnych armii personel towarzystw dobrowolnej opieki nad rannymi, uznanych i upoważnionych należycie przez odnośny Rząd, pod warunkiem, iż personel ten podlega wojskowym ustawom i przepisom.

Każde państwo powinno zawiadomić stronę drugą, czy to w czasie pokoju, czy rozpoczęcia lub w toku działań nieprzyjacielskich, lecz w każdym razie przed ich rzeczywistym użyciem, o nazwach towarzystw upoważnionych do wspierania służby sanitarnej wojskowej pod jego odpowiedzialnością.

Art. 11

Towarzystwo uznane przez państwo neutralne, może zapewnić jednej ze stron wojujących współudział swego personelu i swych formacji sanitarnych dopiero po uzyskaniu zgody własnego Rządu i tylko za upoważnieniem samej strony wojującej.

Strona wojująca, która przyjmuje pomoc, jest obowiązana zawiadomić o tym przeciwnika przed skorzystaniem z pomocy.

Art. 12

Osoby wymienione w art. 9, 10 i 11 mają po wpadnięciu w moc nieprzyjaciela kontynuować działalność swoją pod jego kierownictwem, jeżeli pomoc ich okaże się zbyt cenną, wówczas należy odesłać je do ich armii lub ojczyzny, w takim czasie i taką drogą, które dadzą się pogodzić z koniecznościami wojskowymi. Zabierają one z sobą przedmioty, przyrządy, broń i konie będące ich własnością prywatną.

Art. 13

Nieprzyjaciel ma zapewnić personalowi, wspomnianemu w art. 9, dopóki tenże pozostaje w jego mocy, te same pobory i należności, co personelowi tego samego stopnia w własnej armii.

ROZDZIAŁ IV MATERIAŁ

Art. 14

Ruchome formacje sanitarne zatrzymują w razie popadnięcia w moc nieprzyjaciela swój materiał wraz z zaprzęgami, bez względu na rodzaj środków przewozowych i towarzyszącego im personelu.

Mimo to właściwa władza wojskowa ma prawo posługiwania się tym materiałem, celem zaopatrzenia rannych i chorych. Zwrot materiału odbędzie się pod warunkami przewidzianymi co do personelu sanitarnego, a w miarę możliwości także w tym samym czasie.

Art. 15

Budynki i materiały starych zakładów sanitarnych podlegają ustawom wojennym: nie wolno jednak uchylić ich od użytku odpowiadającego przeznaczeniu, dopóki są potrzebne dla rannych i chorych.

Mimo to mogą dowódcy wojsk operujących rozporządzić nimi w razie ważnych konieczności wojskowych, po zabezpieczeniu losu znajdujących się tamże rannych i chorych.

Art. 16

Materiał towarzystw pomocy, korzystających z dobrodziejstw niniejszego układu pod ustanowionymi tam warunkami, należy uważać za własność prywatną i chronić jako taką wśród wszelkich okoliczności, niezależnie od prawa rekwirowania świadczeń, przysługującego stronom wojującym według ustaw i zwyczajów wojennych.

ROZDZIAŁ V TRANSPORTY RANNYCH I CHORYCH

Art. 17

Transporty rannych i chorych należy traktować tak, jak ruchome formacje sanitarne, przy uwzględnieniu następujących szczególnych postanowień:

1. Strona wojująca, która przytrzymuje transport, może go rozwiązać, jeżeli konieczności wojskowe tego wymagają, obejmując równocześnie staranie o znajdujących się tam chorych i rannych.

2. Obowiązek odesłania personelu sanitarnego, przewidziany w art. 12., rozciąga się w tym wypadku także na cały personel wojskowy, który na podstawie prawidłowego zlecenia prowadzi transport lub strzeże go.

Obowiązek zwrotu materiału sanitarnego, przewidziany w art. 14., ma zastosowanie do pociągów kolejowych i statków żeglugi śródlądowej, urządzonych umyślnie do odwozu rannych i chorych, jak również do materiału należącego do służby sanitarnej, a użytego do urządzenia zwyczajnych wozów, pociągów kolejowych i statków.

Inne wozy wojskowe, prócz wozów służby sanitarnej, można zabrać wraz z ich zaprzęgami.

Osoby cywilne oraz rozmaite środki przewozowe, zabrane drogą rekwizycji wraz z materiałem kolejowym, użytym do odwozu rannych i chorych, i okrętami przeznaczonymi do tego celu, podlegają ogólnym prawidłom prawa międzynarodowego.

ROZDZIAŁ VI

ODZNAKI

Art. 18

Na cześć Szwajcarii zatrzymuje się herb Czerwonego Krzyża w białym polu, utworzony przez przestawienie barw związkowych, jako godło i odznakę służby sanitarnej armii.

Art. 19

Godło to znajduje się za zezwoleniem powołanej władzy wojskowej na chorągwiach, przepaskach ramiennych i na całym materiale należącym do służby sanitarnej.

Art. 20

Personel chroniony artykułami 9 ustęp 1, 10 i 11 nosi na lewym ramieniu przepaskę stemplowaną i wydaną przez właściwą władzę wojskową, z Czerwonym Krzyżem w białym polu, do której należy dołączyć poświadczenie dla osób przydzielonych do wojskowej służby sanitarnej, a nie umundurowanych wojskowo.

Art. 21

Chorągiew z umówioną odznaką wolno wywieszać tylko przy formacjach i zakładach sanitarnych, których ochronę układ niniejszy przepisuje i tylko za zezwoleniem władzy wojskowej. Obok chorągwi tej należy wywiesić chorągiew strony wojującej, której formacja lub zakład podlega.

Formacje sanitarne, które popadły w moc nieprzyjaciela, mają jednak, dopóki znajdują się w tym położeniu, wywieszać tylko chorągwie Czerwonego Krzyża.

Art. 22

Formacje sanitarne państw neutralnych, upoważnione do udzielania pomocy pod warunkami przewidzianymi w artykule 11, powinny wywieszać prócz chorągwi konwencyjnej nadto chorągiew strony wojującej, której podlegają.

Postanowienia ustępu drugiego artykułu poprzedzającego odnoszą się także do nich.

Art. 23

Godła czerwonego krzyża w białym polu i słów: „Czerwony Krzyż” albo „Krzyż Genewski” wolno używać zarówno w czasie pokoju, jak i w czasie wojny tylko dla ochrony lub oznaczenia formacji i zakładów sanitarnych oraz personelu i materiału chronionego układem niniejszym.

ROZDZIAŁ VII

ZASTOSOWANIE I PRZEPROWADZENIE UKŁADU

Art. 24

Postanowienia układu niniejszego obowiązują tylko mocarstwa kontraktujące w razie wojny między dwoma lub więcej spośród nich. Tracą one moc obowiązującą, jeżeli jedno z Mocarstw wojujących nie podpisało układu.

Art. 25

Naczelnicy dowódcy armii nieprzyjacielskich mają postąpić co do szczegółów wykonania artykułów poprzedzających, oraz w wypadkach nieprzewidzianych, według wskazówek swych rządów i zgodnie z ogólnymi zasadami układu niniejszego.

Art. 26

Rządy Mocarstw kontraktujących wydadzą potrzebne zarządzenia, celem pouczenia swych wojsk, a zwłaszcza chronionego personelu o postanowieniach niniejszego układu i celem powiadomienia o nich ludności.

ROZDZIAŁ VIII

POWSTRZYMANIE NADUŻYĆ I PRZEKROCZEŃ

Art. 27

Rządy mocarstw kontraktujących, których ustawodawstwo nie odpowiada na razie potrzebom, zobowiązują się wyciąć lub zawnioskować u swych ciał ustawodawczych zarządzenia potrzebne w tym celu, by zapobiegać w każdym czasie używaniu godła lub nazwy „Czerwonego Krzyża”, albo „Krzyża Genewskiego” przez osoby prywatne lub inne towarzystwa prócz upoważnionych do tego na zasadzie układu niniejszego, zwłaszcza w celach handlowych w postaci znaków fabrycznych lub handlowych.

Zakaz używania godła lub nazwy, o które chodzi, ma wejść w życie z chwilą oznaczoną przez każde ustawodawstwo, a najpóźniej w pięć lat po rozpoczęciu się mocy obowiązującej niniejszego układu. Począwszy od chwili wejścia zakazu tego w życie, nie będzie wolno używać znaków fabrycznych lub handlowych, sprzeciwiających się zakazowi.

Art. 28

Rządy mocarstw kontraktujących zobowiązują się dalej do wydania lub zawnioskowania u swych ciał ustawodawczych potrzebnych zarządzeń na wypadek, gdyby ich ustawy karne wojskowe okazały się niewystarczające do zapobieżenia w razie wojny rabunkowi i znieważaniu należących do armii rannych i chorych, oraz do karania za bezprawne używanie chorągwi i przepaski „Czerwonego Krzyża” przez osoby wojskowe i prywatne, nie chronione układem niniejszym, jako za nieprawne przywłaszczenie sobie odznak wojskowych. Rządy mocarstw kontraktujących udziela sobie tych postanowień karnych za pośrednictwem Rady Związkowej Szwajcarskiej, najpóźniej w przeciągu pięciu lat, po ratyfikacji niniejszego układu.

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Art. 29

Układ niniejszy powinien być ratyfikowany jak najwcześniej. Dokumenty ratyfikacyjne należy złożyć w Bernie.

Co do złożenia każdego dokumentu ratyfikacyjnego należy sporządzić protokół i przesłać jego uwierzytelniony odpis drogą dyplomatyczną wszystkim mocarstwom kontraktującym.

Art. 30

Układ niniejszy ma dla każdego mocarstwa wejść w życie w sześć miesięcy po złożeniu odnośnego dokumentu ratyfikacyjnego.

Art. 31

Po należytych ratyfikowaniach zastąpi układ niniejszy w stosunkach między Państwami kontraktującymi konwencję z dnia 22 sierpnia 1864 r. Konwencja z roku 1864 pozostaje w mocy w stosunkach między tymi państwami, które ją podpisały, lecz nie będą w ten sam sposób ratyfikowały układu niniejszego.

Art. 32

Układ niniejszy mogą podpisać do najbliższego dnia 31 grudnia mocarstwa, które były zastąpione na konferencji, otwartej w Genewie dnia 11 czerwca 1906, a również mocarstwa nie zastąpione na tej konferencji, które podpisały układ z roku 1864.

Tym z mocarstw powyższych, które do dnia 31 grudnia 1906 nie podpiszą układu niniejszego, wolno przystąpić do niego później.

Powinny one oznajmić swe przystąpienie w pisemnym doniesieniu, wystosowanym do Rady Związkowej Szwajcarskiej, o którym Rada ta zawiadomi wszystkie mocarstwa kontraktujące.

Inne mocarstwa będą w ten sam sposób mogły oznajmić swe przystąpienie, oświadczenie ich stanie się jednak prawomocne dopiero wtedy, jeżeli w ciągu roku, licząc od uwiadomienia Rady Związkowej, Rada ta nie otrzyma sprzeciwienia się od żadnego z mocarstw kontraktujących.

Art. 33

Każdej ze stron kontraktujących wolno wypowiedzieć układ niniejszy. Wypowiedzenie to wchodzi w życie dopiero w rok po uwiadomieniu, wystosowanym na piśmie do Rady Związkowej Szwajcarskiej. Rada Związkowa uwiadomi o tym niezwłocznie wszystkie mocarstwa kontraktujące.

Wypowiedzenie to odnosi się tylko do tego mocarstwa, które je wniosło. W dowód tego pełnomocnicy podpisali układ niniejszy i zaopatrzyli go swymi pieczęciami.

IV

Zarazem polecam wszystkim Komendom armii operującej, Komendom szpitali, etapów, w ogóle dowództwom mającym jakąkolwiek styczność z kwestią rannych, zakładników, jeńców itd. strony wojującej przeciwnej:

- a) Przypomnieć podwładnym co pewien czas wyżej ogłoszone zasady konwencji genewskiej i haskiej,
- b) przestrzegać wykonania tych postanowień.

Za zgodność:
Hoszowski, ppłk dyw.

[Tadeusz] Rozwadowski, gen.

Druk
CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 219

1919 luty 12, Lwów. – Odpowiedź Komendy Miejskiej Straży Obywatelskiej we Lwowie na raport mjr. [Władysława] Smolarskiego skierowany do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

Twierdzenie p. majora Smolarskiego, jakoby Miejska Straż Obywatelska nie miała prawa legitymowania oficerów jest mylne, gdyż prawo i obowiązek oficerów otrzymała MSO rozkazem Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 26 z dnia 28 stycznia 1919 r. i legitymując oficerów, członkowie MSO spełniają jedynie rozkaz wymieniony.

Co do wspomnianego faktu, przy aresztowaniu oficera należy podać dzień i miesiąc, nazwisko oficera jako też nazwiska członków patrolu MSO, który wspomnianego oficera aresztował. Mając te dane Komenda MSO będzie w możności rozporządzić co należy.

Komendant MSO
Wit Sulimirski, kpt.

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 87.

Nr 220

**1919 luty 12, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 59
Dowództwa Artylerii pplk. Marcelego Śniadowskiego**

1. Mianowanie. Dekretem Naczelnego Wodza nr 461, z dnia 13 stycznia 1919 (Dziennik rozk. wojsk. nr 13 z 6 lutego 1919) zostali mianowani: lek. wet. kapitanem – ppor. wet. Kazimierz Kułakowski, zaś lekarze wet. porucznikami – ppor. Leopold Dobiasz i Kazimierz Waltenberger.

2. Przydział. Oddany do dyspozycji tutejszego dowództwa rozkazem nr 39, Dowództwa Artylerii Okręgu Kraków, ppor. Józef Kubowicz zostaje czasowo przydzielony do 4. pac jako instruktor.

3. Przeniesienie. Rozkazem Insp. Artylerii nr 66 z daty Warszawa 2 lutego 1919 zostali przeniesieni:

Ppor. Adam i Kazimierz Leśniewscy obaj z 7. pap do Dowództwa Artylerii Okręgu Lwów. Przydziały wymienionych nastąpią po ich zgłoszeniu się.

4. Stwierdzenie szarży. Rozkazem nr 36 DWPL op. 26 została stwierdzona ogniom. sztab. Mazurkiewiczowi z 4. pap szarża powyższa.

5. Zwolnienie ze służby. L.op. 33 rozkazu nr 36 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią został z dniem 11 lutego 1919 zwolniony ze służby w WP art. Stanisław Ungeheuer z 4. pac jako nie będący w wieku popisowym.

6. Urlop. L. Kwat. 47 rozkazu nr 36 DWP został udzielony por. wet. Leopoldowi Dobiaszowi 2-tygodniowy urlop do Krakowa i Zakopanego celem zawarcia małżeństwa.

7. Ryczałt dla nowo utworzonych jadalni oficerskich. LDG 2858 Dziennik rozkazów wojskowych nr 12 z daty Warszawa 4 lutego 1919, przyznany został dla nowo utworzonych jadalni oficerskich na pokrycie większych wydatków jednorazowy ryczałt w wysokości 1500 Mk dla pułku artylerii.

Awizo. Zwraca się uwagę podległych oddziałów na jak najdokładniejsze wykonanie zarządzeń lotnej komisji perlustracyjnej po myśli OW Kwater. 8. rozkazu 36 DWP.

Za zgodność:

Łysakowski, por.

Marceli Śniadowski, pplk

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 108.

Nr 221

1919 luty 13, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 12 lutego 1919 r.

Na północ od Hołoska placówki ruskie podsunęły się bliżej ku naszym pozycjom. Patrole ruskie podchodzą często pod leśniczówkę przy drodze z Hołoska do Brzuchowic.

Wieczorem dnia 11.02 silny patrol ruski (50 ludzi) podsunął się od strony Rzęsny Ruskiej. Doszedłszy na bliską odległość został odparty.

W nocy od strony Brzuchowic stałe patrole.

O godz. 11³⁰ przed południem zaatakowali Rusini Rzęsnę Polską od strony leśniczówki (1 km.) i Rzęsny Ruskiej (2 km.). Linia nieprzyjacielska rozciągnęła się po magazyn dynamitowy. O godz. 3³⁰ po południu atak odparto.

O godz. 9⁴⁰ wieczór Rusini powtórzyli atak obsadzając stary fort na tryg. 320 na północ od Rzęsny Polskiej, skąd atakowali 2 km. Równocześnie atakowali leśniczówkę 1 km. Artyleria nasza ostrzeliwała o godz. 10¹⁵ fort na tryg. 320. O godz. 10²² wieczorem Rusini zaprzestali ataku, opuszczając poprzednio zajęty fort i wysadziwszy w powietrze oba mostki na torze kolejowym do Brzuchowic.

Odcinek południowy.

Na wiadomość o cofnięciu się nieprzyjaciela z Kozielnik i lasu Oświeca, wysłano 4 patrole w przedpole, które wróciły wszystkie silnie ostrzeliwane przez piechotę i artylerię.

O godz. 10²⁰ wieczorem odpędzono silne patrole ruskie, przez całą noc silniejsza wymiana strzałów. Jak stwierdzono, nieprzyjaciel wysyła patrole lisierą [brzegiem] lasu Oświeca. Patrole te od czasu do czasu otwierają ogień coraz to w innym miejscu. Przepuszczalnie las Oświeca nie jest obsadzony.

[Kazimierz] Ryłski, mjr

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 222

1919 luty 13, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 60
Dowództwa Artylerii pplk. Marcelego Śniadowskiego

1. **Komisje menażowe.** Celem dozoru i kontroli nad wiktem żołnierskim utworzą wszystkie pododdziały komisje menażowe, składające się z 2 żołnierzy lub podoficerów wybieranych na 10 dni z łona [grona] ludzi tej samej baterii.

Członkowie komisji zwolnieni na czas urzędowania ze służby, mają rozciągnąć ścisłą kontrolę nad wiktem – odebrać od podoficera fasunkowego natychmiast po jego powrocie od oficera prowiantowego cały pobrany prowiant wedle rozdzielnika, na podstawie którego oficer prowiantowy pułku prowiant wydaje, potrzebne artykuły wydzielić kucharzowi, dozorować i być pomocnymi w kuchni podczas przyrządzenia jadła, rozdziału menaży oraz wszelkie uwagi lub zażalenia co do jakości lub ilości wiktów wpisać do książki menażowej.

Na komisji menażowej, jako z łona żołnierzy pochodzącej, ciąży cała odpowiedzialność za braki wiktów – i na przyszłość mogą być tylko te zażalenia pod uwagę brane, które stwierdzone są w książce menażowej opinią komisji.

Oczekuję, iż rozkaz ten wydany wyłącznie w interesie żołnierzy zostanie odpowiednio zrozumiany i przeprowadzony, co wszystkim komendantom za obowiązek poczytuję.

Rozkaz niniejszy ogłosić we wszystkich pododdziałach, a wykonanie zameldować do dnia 20 bm.

2. Tablice w kuchniach. We wszystkich pododdziałach mają być jak najrychlej na widocznym miejscu umieszczone w kuchniach tablice, na których uwidocznic należy: datę, stan ludzi wedle raportu porannego, ilość porcji, następnie co się gotuje na śniadanie, obiad i kolację.

3. Wykaz poboru prowiantów. Oficerowie prowiantowi w oddziałach mają codziennie przedkładać komendantom pułków dokładne wykazy poboru prowiantów z Urzędu Gospodarczego, oparte na stanie ludzi w oddziałach i należyłościach prowiantowych unormowanych dotychczasowymi rozkazami. Wzór wykazów dołącza się [brak wzoru]. Na podstawie takich wykazów dołożą komendanci wszelkich starań, by niedobór dodatkowo pobrać, bo należyłości prowiantowe nie śmia przepaść, chociażby czasowo Intendentura nie miała ich do dyspozycji.

4. Utworzenie kantyn po bateriach. By z jednej strony zapobiec wyzyskiwaniu żołnierzy przez właścicieli żydowskich kramików, trwonieniu pieniędzy na tandetne i niehigieniczne wyroby cukierniane, a z drugiej strony dać możliwość ludziom uzupełnienia wiktów – zarządzają wszystkie pododdziały w miejscach postoju, kantyny dla żołnierzy.

W tym celu wyznaczy pododdział 1 lub 2 odpowiednich ludzi, którzy zajmą się urządzeniem kantyn, poborem i rozprzedają towarów oraz prowadzeniem rachunków. Przy Dowództwie Artylerii, pod zarządem oficera prowiantowego 4. pac por. Trojana, powstaje centrala kantynowa, skąd pobierać będą pododdziały towar po cenach kosztów. Centrala zajmuje się zakupywaniem towarów, jak chleb, cukier, herbata, kiełbasa, jaja, słonina, wędzonka itp. poza obrębem Lwowa i oddaje go następnie kantynom po tej samej cenie plus minimalna nadwyżka na pokrycie manka lub kosztów przewozu. Wszelki inny dochód jest surowo wzbroniony, a rachunki kantyn mają być stale kontrolowane przez wyznaczonego do tego oficera w baterii. Centrala poczyni odpowiednie kroki w Intendenturze w sprawie większego przydziału chleba, herbaty i cukru i przedstawi mi wynik starań.

Baterie, które dotychczas nie otrzymały samowarów, dostaną je w najbliższym czasie – by w każdej kantynie można żołnierzom wydawać gorącą herbatę.

Sprzedaż alkoholu w kantynach jest bezwarunkowo wzbroniona – rum można podawać wyłącznie w herbacie.

Rozpoczęcie wydawania towarów w centrali kantynowej zostanie ogłoszone w najbliższych dniach rozkazem – do tego czasu przygotowują pododdziały wszystko potrzebne do uruchomienia kantyn.

O wykonaniu niniejszego rozkazu oraz należywym funkcjonowaniu kantyn przekonam się osobiście, a komendantom baterii polecam ściśle przestrzeganie podanych wskazówek w interesie dobra podwładnych im żołnierzy.

5. Pobór materiału telefonicznego. Na wybudowanie podwójnych połączeń do stacji telefonicznych czołowych otrzymał oficer łączności Grupy mjr. Łodzińskiego 10,5 km kabla ros., na wykończenie zaś tej budowy pobierze ponownie w referacie łączności Dowództwa Artylerii 11,2 km kabla i 3 km drutu email. pruskiego.

Zupełne wyczerpanie materiału izolacyjnego zmusza nas do improwizowania. W tym celu należy użyć wąskich skrawków szmat lub worków nasyconych dziegciem lub terem.

6. Urlop. Udzielam następujących urlopów:

Por. K. Rederowi z 4. pap – 14 dni do Jarosławia i Sopronu.

Ppor. K. Walkowi 10 dni na podstawie świadectwa lekarskiego.

Ppor. P. Żelechowskiemu – 4 tygodnie do wsi Pieczongi guberni kieleckiej w ważnych sprawach rodzinnych.

Szereg. Zygmuntowi Giegużyńskiemu z 4. pac – 3 miesiące na wniesioną prośbę Wydziału Krajowego.

Sanit. J. Karniewiczowi z Izby Chorych przy ul. Krasickich – 4 dni oraz 3 dni na podróż do Brzozowa w ważnych sprawach rodzinnych.

Za zgodność;
Zdzisław Łysakowski, por.

Marceli Śniadowski, pplk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 223

**1919 luty 14, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 13 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

Patrole wysłane z Hołoska napotkały nieprzyjaciela koło leśniczówki przy drodze do Brzuchowic i koło Stawków. W nocy z 12 na 13 bm. utarczki z silnymi patrolami nieprzyjaciela od strony Rzęsny Ruskiej, Skotnik i lasu Brzuchowickiego, magazynu dynamitowego i koty 382. Przy udziale baterii „Julia” wszystkie patrole odparto.

Mostek przed willą Bilikowej ponownie wysadzony, willa sama obsadzona przez Rusinów.

Wysłane patrole stwierdziły: Rzęsna Ruska placówka 30 ludzi. Skotniki wolne. Kozice 2 działa, z tego jedno w umocowanej pozycji, stacja w Brzuchowicach placówka 20 ludzi, wieś Brzuchowice 300 ludzi, fort na kocie 348 obsadzony. Most na gościńcu między Kozicami a Rzęsną Ruską prawdopodobnie podminowany (Rusini przejeżdżają tylko z największą ostrożnością).

Odcinek południowy.

Między 4⁰⁰ a 5⁰⁰ po południu artyleria nieprzyjacielska ostrzeliwała wieś i dwór Kulparków. Między godz. 9⁰⁰ a 10⁰⁰ wieczór nieprzyjaciel ostrzeliwał dość silnie cmentarz Kulparkowski nie wyrządzając żadnej szkody. Na odcinku między drogą Stryjską a drogą Sichowską zupełny spokój. Na lewym skrzydle (Snopków) artyleria i km., z obu stron zachowują się spokojnie.

[Kazimierz] Ryłski, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 224

**1919 luty 15, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 14 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

O godzinie 10⁵⁰ przed południem Rusini ostrzeliwali swą artylerią Rzęsną Polską od strony Kozic. Wczoraj meldowano: 2 działa stoją w sadzie dworu Kozickiego, we dworze samym znajduje się Komenda. O godz. 8⁵⁰ wieczór ruski patrol podesunął się od strony Brzuchowic ku Rzęśnie Polskiej, został naszym ogniem odparty.

Odcinek południowy.

O godz. 6¹⁵ wieczorem otworzyli Rusini z budki kolejowej nr 8 ogień km. na nasze pozycje pod Snopkowem, 15 minut potem nieprzyjaciel w sile 100 ludzi zaatakował nasze lewe skrzydło na Persenkówce. Zmuszono go do ucieczki, rozbijając mu karabin maszynowy. Artyleria nasza ostrzeliwała nieprzyjaciela z bardzo dobrym skutkiem. O godz. 7⁰⁰ wieczór spłonęła jedna szopa w Beto-niarni. Z głośnych krzyków, śpiewów i nawoływań można wnioskować, że po-zycje nieprzyjacielskie naprzeciw Persenkówki i Snopkowa są silnie obsadzone.

[Kazimierz] Ryłski, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 225

**1919 luty 16, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 15 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

Pojedyncze patrole podsuwające się pod Hołosko i Rzęsnę Polską odparto.

Odcinek południowy.

Nieprzyjacielska artyleria ostrzeliwała od czasu do czasu odcinek Kulpar-ków. W ciągu dnia placówki nieprzyjacielskie ostrzeliwały nasze pozycje. O godzinie 7³⁰ wieczorem nieprzyjacielski km. koło budki nr 8 ostrzeliwał na-sze placówki na Snopkowie. Przez całą noc słaby ogień piechoty, słychać ciągle krzyki i głośne nawoływania od strony nieprzyjacielskich okopów.

O godzinie 19⁰⁵ bateria „Jaś” oddała 5 strzałów na okopy nieprzyjacielskie, znajdujące się na prawo od budki nr 8, gdzie znajduje się km. Kierunek strza-lów był dobry, pociski jednak padały za daleko.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 226

1919 luty 16, Lwów. – Rozkaz operacyjny L.148 Brygady Lwowskiej

1) Jutro 17 bm. akcja zaczepna w kierunku Rzęsny Ruskiej, Domażyra i Karaczynowa. Przebieg operacji przypuszczalnie 2 dni.

2) 2., 10. i 11. kompania 2. p. strzelców lwowskich i cały szwadron jazdy lwowskiej po jednej porcji rezerwowej i po 200 patronów przy żołnierzu. Na kuchniach polowych po jednej porcji normalnej.

3) 2., 10. i 11. kompania 2. p. strzelców lwowskich (4 karabiny maszynowe) i cała jazda (konni, piesi i 4 karabiny maszynowe) stoją 17 bm. o [godz.] 2⁰⁰ przed południem na drodze do Rzęsny Ruskiej. Czoło kolumny tam, gdzie tor kolejowy i gościniec się schodzą. Porządek kolumny 2., 10. i 11 kompania – piesi, ułani, jazda.

4) Ppłk Ferdynand Zarzycki obejmuje dowództwo nad oddziałami.

5) O godz. 5⁰⁰ przed południem zbierają się w tym samym miejscu i w tym samym porządku kuchnie polowe i tabory bojowe wyżej wymienionych oddziałów.

6) O tym przedsięwzięciu należy zawiadomić 1. baon 2. p. strz. lwowskich, który zarządza patrolowanie w stronę Brzuchowic. Przed wysłaniem patrolu należy porozumieć się z artylerią, która położy ogień zaporowy między Rzęsną Polską a Brzuchowicami. Otrzymują: 1. i 3. baon; 2., 10. i 11. kompania

Za zgodność:

[Leon] Zubrzycki, por.

[Ryszard] Hausner, ppłk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 105.

Nr 227

1919 luty 16, Lwów. – Karta służbowa dotycząca ppor. Rudolfa Piguleczki podpisana przez ppor. E. Wydrzyńskiego

Stwierdzam słowem honoru oficerskim, że ppor. Rudolf Piguleczka w czasie przed atakiem Ukraińców na Szkołę Sienkiewicza w dniu 1 XI 1918 r. znajdował się w Szkole Sienkiewicza i w czasie ataku bronił szkoły z okien strychu.

W Szkole znajdował się już od dnia 31 X 1918 r. od godz. 8⁰⁰ wieczorem

Jan Wojciechowski, por.

[Edward] Wydrzyński, ppor.

Stwierdzone przez por. Świstelnickego

Przyjęte przez mjr. Trześniowskiego

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 134.

1919 luty 17, m.p. – Sprawozdanie z operacji pod Domażyrem
kpt. Antoniego Kurka

Dnia 17 lutego o godzinie 8³⁰ przed południem otrzymałem od dowódcy Grupy Operacyjnej, pana podpułkownika Ferdynanda Zarzyckiego, koło spalonego mostu przed Domażyrem następujący rozkaz:

2. kompania 2. p strzelców lwowskich idzie jako szpica z podpułkownikiem Zarzyckim, kompania 10. i 11. i 2 km. pod moim dowództwem obsadzi Domażyr.

2. kompania pod dowództwem ppor. dr. Mahlera otrzymała ode mnie powyższy rozkaz i natychmiast odmaszerowała.

Kompania 10. i 11. w sile 20 ludzi razem i 2 km. odmaszerowała do Domażyra i miejscowość tę obsadziła, a 1 km. koło kościoła, 1 km. na pagórku w środku wsi, front na północ. Z piechoty wystawiłem 4 placówki i wysłałem patrole do cerkwi w Kozicach.

Główna trupa posuwała się w kierunku zachodnim na południe od toru kolejowego.

Około godziny 10⁰⁰ ukazała się tyraliera ukraińska i 2 km. od strony zachodniej, posuwając się frontem na Domażyr w sile 100 ludzi.

Przy zbliżeniu tejże na średnią odległość, zaatakowałem ją ogniem km., czym powstrzymałem atak.

Z powodu słabej siły w Domażyrze musiałem się ograniczyć tylko na obsadzeniu miejscowości nie wysyłając patrolu. Łączność z główną trupą zgubiłem.

O godzinie 1⁰⁰ po południu otrzymałem silny ogień ze strony północnej i zachodniej, na który odpowiadałem 2 km.

Podporucznik [Stanisław] Mahler, który się w tej porze zjawiał u mnie w celu rekwizycji zawiadomił mnie, że linia ukraińska posuwa się w kierunku folwarku. Linia ta była według mego mniemania dobrze ukryta i poparła ogniem ze strony północnej swoimi km., zaatakowała Domażyr. Mając rozkaz trzymania Domażyra, trzymałem miejscowość aż do zbliżenia się Ukraińców na odległość 20 kroków. Widząc przewagę, wycofałem się z 1 km. z folwarku do wschodniej części wsi, gdzie stawiłem ponowny opór ogniem km., przy czym niezrównaną odwagą i zachęceniem uciekających strzelców 10. i 11. kompanii w silnym i flankowym ogniu, odznaczył się ppor. Henryk Smotrecki. Na widok, że nieprzyjaciel zachodzi nam tyły, dałem rozkaz do odwrotu i opuszczenia wsi. Ppor. Smotrecki opuścił ostatni wieś, ratując km. 2. kompanii.

Uciekający oddział mój zatrzymałem przy wale koło spalonego mostu, by stawić ponowny opór nieprzyjacielowi i kryć popłochowy odwrot trenu całej grupy na szosie. I tej pozycji nie mogłem długo utrzymać, gdyż przewaga nieprzyjaciela rosła, a północna grupa, tj. 8. kompania 8. p. wycofała się już na odległość 400–500 m w kierunku Rzęsny Ruskiej. Będąc zanadto wysunięty

i zmuszony ogniem artylerii ruskiej, która most i całą szosę ostrzeliwała, rozkazałem odwrót na Rzęsnę Ruską. Widząc, że grupa północna cofa się aż do Rzęsny Polskiej, trzymałem się z nią na równej wysokości, gdzie też się zatrzymałem. O przebiegu zawiadomiłem telefonicznie dowództwo brygady i dywizji, skąd otrzymałem rozkaz pozostania w rezerwie i wspólnie z 3. kompanią zabezpieczyć Rzęsnę Polską, wysyłając częste patrole do lasu na północ od Rzęsny Polskiej. Atak ruski był tak gwałtowny ze strony zachodniej i północnej, że tren 1. baonu musiał pozostać na miejscu.

Na koniec zaznaczam, że głównym powodem wycofania się z Domażyra był brak amunicji do km. (z 12 jaszczyków, 11 wystrzelono a z 1 wycofałem się).

Antoni Kurka, kpt.

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 105.

Nr 229

**1919 luty 17, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 16 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

O godz. 11⁴⁵ przed południem artyleria ruska oddała 3 strzały na naszą placówkę w Rzęsnie Polskiej.

Odcinek południowy.

Działania piechoty nie było. O godz. 15⁴⁵ ostrzeliwała nasza artyleria z dobrym skutkiem dwór w Kozielnikach. Między 2⁰⁰ a 4⁰⁰ godz. po południu artyleria ruska oddała kilka strzałów na Persenkówkę. O godzinie 9³⁰ wieczór własna ciężka artyleria oddała kilka strzałów na teren na lewo od budki kolejowej nr 8. W ciągu nocy strzelanina piechoty. Wieczorem 15. baon szturmowy zlużował 1. baon 1. p strzelców na Persenkówce. 16⁰⁰ po południu 2. baon 1. p strzelców zlużował 2. baon 2. p strzelców na Wulce.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 101.

1919 luty 17, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 41 w sprawach personalnych

L. op. 81. – Mianowanie

Mianuję podchorążym – jedn. sekc. [Mieczysława] Adamskiego; sierżantem – sekc. Marcina Tomczaka.

Wymienieni pełnią służbę w kompanii sztabowej Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. op. 82. – Stwierdzenie szarży

Stwierdzam por. Antoniemu Zielińskiemu, oficerowi łącznikowemu Brygady Lwowskiej na Persenkówce (mianowanemu Dz. rozp. byłej c. i k. armii nr 27, z dniem 1 lutego 1918), szarżę powyższą.

L. op. 83. – Stwierdzenie szarży

Stwierdzam por. Aleksandrowi Schmidtowi z 1. p strzelców lwowskich szarżę powyższą. Wymieniony został mianowany rozporządzeniem byłej c. i k. armii austriackiej nr 205 porucznikiem z dniem 1 listopada 1918 r.

L. op. 84. – Stwierdzenie szarży

Stwierdzam podchorążemu Julianowi Abrysowskiemu, pełniącemu funkcję oficera kasowego przy oddziale rtm. [Romana] Abrahama, szarżę powyższą.

L. op. 85. – Stwierdzenie funkcji

Stwierdzam, że ks. Józef Panaś jest superiorem dywizji operującej w polu i dziekanem na Galicję Wschodnią, ks. dr Józef Paluch jest garnizonowym kapelanem na obszarze Galicji Wschodniej od 1 listopada 1918 r.

L. op. 86. – Urlopowanie

Udzielam na podstawie świadectwa lekarskiego Romanowi Bierówce z baonu lwowskich saperów 8-tygodniowego urlopu z poborami – do Lwowa i Krakowa.

L. op. 87. – Urlopowanie

Udzielam na podstawie świadectwa lekarskiego por. Franciszkowi Ksaweremu Sikorskiemu z 2. p strz. lwowskich 6-tygodniowego urlopu z poborami.

L. op. 88. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem dzisiejszym ze służby w WP szer. Kazimierza Księżyka z oddziału rtm. [Romana] Abrahama z powodu nieosiągniętego popisowego wieku.

L. op. 89. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam kpt. Stefana Domańskiego ze służby przy dowództwie brygady płk. Kulińskiego i stawiam go do dyspozycji GOW w Lublinie.

L. op. 90. – Przydział

Przydzielam w charakterze proboszczów dywizji: księdza Stanisława Żytkiewicza do Grupy gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego;

ks. Franciszka Łuczkę do Grupy gen. Zielińskiego, z tym że tymczasowo pozostaje przy Sztapie Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. op. 91. – Przydział

Przydzielam ppor. Józefa Klinka z Oddziałem Kurierskim Kwatermistrzostwa do Kancelarii Administracyjnej Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią. Pisma dla kuriera należy odtąd składać w Kancelarii Administracyjnej Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią (Plac Bernardyński 6, parter, w bramie na lewo).

L. op. 92. – Przydział

Przydzielam ppor. dr. Stefana Wechslera-Wierzbowskiego do oddziału rtm. [Romana] Abrahama.

L. op. 93. – Przydział

Przydzielam do baonu radomskiego (24. pp):
ppor. Władysława Huttera z 1. p. strzelców lwowskich,
sierż. Bronisława Tuscha z 1. p. strzelców lwowskich,
sierż. Jana Jasińskiego z 1. p. strzelców lwowskich,
sekc. Jana Hołonia z 1. p. strzelców lwowskich,
szereg. Stanisława Dubińskiego z 1. p. strzelców lwowskich,
szereg. Leopolda Paszka z 1. p. strzelców lwowskich,
sierż. Henryka Piątkowskiego z 5. pp,
sekc. Jerzego Litwińskiego z 5. pp,
sekc. Romana Feldsteina z 5. pp,
sekc. Józefa Langnera z 5. pp.

L. op. 94. – Przydział

Przydzielam pchor. sanit. Mieczysława Konna z rezerwy sanit. przy Szpitalu Załogi we Lwowie do 1. p. podolskiego.

L. op. 95. – Przeniesienie

Przenoszę księdza kapelana Władysława Pilina z dyw. gen. Leśniewskiego do Grupy płk. Sikorskiego.

OW/op. 16. – Regulacja poborów lotników

Aby zapobiec wszelkim wątpliwościom, ogłaszam, że oddziały lotnicze należą do oddziałów bojowych i podług tego pobory ich należy regulować.

Oprócz normalnych poborów oddziałów bojowych przysługuje obserwatorom i pilotom dodatek, ogłoszony rozkazem Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 23 z dnia 25 stycznia 1919 r. I. 51, za poświadczeniem dowództwa, że dany oficer lub podoficer znajduje się na etacie pilota lub obserwatora.

KWATERMISTRZOSTWO

L. kwat. 137. – Pochwalne uznanie

Za uratowanie centrali „Hotelu Francuskiego” przed spaleniem jej przez prąd o wysokim napięciu w dniu 11 bm., wyrażam jednorocznemu sierżantowi Kazimierzowi Schneikartowi z plutonu telefonicznego Brygady Lwowskiej pochwalne uznanie.

L. kwat. 138. – Przyjęcie do WP i mianowanie

W myśl Dziennika Rozkazów Wojskowych nr 13 z dnia 6 lutego 1919, p. 451. dekretem z dnia 30 stycznia 1919 zostali przyjęci do Wojska Polskiego i mianowani następujący lekarze weterynaryjni:

Lekarz wet. majorem dr Stefan Roman Gajewski, przydzielony do Inspektoratu wet. przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Lekarze weterynaryjni kapitanami:

Józef Rhein, dr Stanisław Runge, Kazimierz Kułakowski, Gothard Koczowski, Stanisław Wołoszczak, Stanisław Stebnicki.

Lekarze weterynaryjni porucznikami:

Feliks Konrad Braun, Leopold Dobiasz, Kazimierz Waltenberger.

Podlekarz wet. podporucznikiem: Otto Bronisław Dominik.

L. kwat. 139. – Mianowanie

Mianuję rotmistrza Franciszka Rudrofa dowódcą Oddziału Sztabowego Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, pozostawiając go nadal na stanowisku referenta Polskiej Pożyczki Państwowej przy Kwatermistrzostwie.

L. kwat. 140. – Mianowania

Mianuję kpt. dr. Napoleona Gańsiorowskiego kierownikiem laboratorium higieniczno-bakteriologicznego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. kwat. 141. – Urlopowanie

Udzielam por. Stanisławowi Bieleckiemu 3-miesięcznego urlopu do Zakopanego, celem poratowania zdrowia.

L. kwat. 142. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam ze służby w Wojsku Polskim płk. lek. dr. Pawła Kuczerę, kierownika Laboratorium higieniczno-bakteriologicznego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią na jego własną prośbę i wyrażam mu uznanie za dotychczasową działalność.

L. kwat. 143. – Zwolnienie ze służby

Zwalniam z dniem dzisiejszym ze służby Jerzego Dzieduszyckiego, komisarza cywilnego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią i stawiam go do dyspozycji Ministerstwa Aprowizacji w Warszawie.

L. kwat. 144. – Przydział

Przydzielam mjr. lek. dr. Czaplińskiego do Domu Inwalidów we Lwowie.

L. kwat. 145. – Przydział

Przydzielam kpt. lek. dr. Zdzisława Steusinga z biura szefa sanitarnego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią na kierownika Laboratorium higieniczno-bakteriologicznego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. kwat. 146. – Przydział

Przydzielam kpt. lek. dr. Krzemickiego ze Szpitala Załogi w Przemyślu do referenta higienicznego dla spraw zwalczania chorób płciowych.

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 231

**1919 luty 18, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 17 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

W nocy z 16 na 17 wysłane z Hołoska patrole napotkały na większe siły nieprzyjacielskie na Stawkach i koło leśniczówki przy drodze do Brzuchowic. Po wymianie strzałów musiały się wycofać. Patrole wysłane z Rzęsny Polskiej dotarły na południowy wschód od stacji kolejowej w Brzuchowicach i do koty 300 na północnym skraju lasu na zachód od toru kolejowego z Rzęsny do Brzuchowic. Stąd też ostrzeliwały o godzinie 9⁰⁰ uciekających Rusinów od strony Kozic i Zielowa w kierunku Zawadowa. W Brzuchowicach 7. i 8. sotnia II kurenia, komendantami są por. [Marian] Kuźmar i por. Leszczyński. Na dworcu kolejowym w Brzuchowicach placówka nieprzyjacielska, południowy kraniec wsi obsadzony, Rusini okopują się podobno koło cmentarza Brzuchowickiego tuż pod lasem w Hamulcu i Wulce Hamuleckiej III kureń.

O 7³⁰ rano nieprzyjaciel zaatakował naszą placówkę „Grunwald”, która początkowo wycofała się, po otrzymaniu jednak wzmocnienia w sile 30 ludzi i 2 km. zajęła z powrotem swe stanowiska, czym przyczyniła się w wielkiej mierze do odzyskania utraconych Zboisk. Rusini opowiadają, że atak na Zboiska kosztował ich wielu zabitych i rannych.

Oddziały 2. p. strzelców lwowskich i szwadron ułanów lwowskich odeszły o 2⁰⁰ w nocy pod rozkazami ppłk. Zarzyckiego na akcję zaczepną w stronę Rzęsny Ruskiej i Kozic. Zdobyły jeden km. i wzięli 25 jeńców. Dotąd brak dalszych wiadomości.

Odcinek południowy.

Ruski pociąg pancerny podjechał o godz. 3³⁰ rano i ostrzeliwał nasze pozycje na Snopkowie. O godz. 6⁴⁵ ostrzeliwał powtórnie wraz z artylerią silnym ogniem Persenkówkę. Strzały padały na otwarte pole między Elektrownią a wsią. O godz. 10⁰⁰ rano odparto słaby atak na Bednarówkę, poza tym dzień minął bez większych wydarzeń. W nocy panował spokój.

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 232

**1919 luty 18, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 17 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

W Rzęśnie Polskiej słaba wymiana strzałów z patrolami podchodzącymi od strony Brzuchowic.

Przy zajęciu Sołuki i na Polankach szwadron ułanów lwowskich zdobył jeden km. i wziął 23 jeńców do niewoli. (Meldowana zdobycz we wczorajszej sytuacji).

Odcinek południowy.

W ciągu dnia Kulparków był ostrzeliwany przez nieprzyjacielską artylerię. Na całym południowym odcinku sytuacja niezmienną. Całą noc trwała gęsta wymiana strzałów.

[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

1919 luty 19, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 63
Dowództwa Artylerii ppłk. Marceliego Śniadowskiego

1. Sprostowanie. Punkt 5 rozkazu Dowództwa Artylerii nr 62 prostuje się o tyle, że szer. Jürgens z 2. baterii i szer. Gorniewicz z 4. baterii 5. pap nie odchodzą do szkoły sanitariuszy, gdyż odbyli już kurs sanitarny.

2. Zwolnienie. Szer. Józef Kielbasa z 4. baterii 4. pap zostaje z dniem dzisiejszym zwolniony ze służby wojskowej, jako nie będący w wieku poborowym.

3. Zmiana nazwy Koszar Ferdynanda. Koszary art. Ferdynanda, przy ul. Gródeckiej otrzymują od dnia dzisiejszego nazwę Koszary gen. Bema i polecam podległym oddziałom odtąd tylko tej nazwy używać.

4. Spis zbrojmistrzów. Rozkaz nr 29 Komendy Grupy gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego. W myśl Dziennika Rozkazów Wojskowych nr 6 z 21 I 1919 r. do artylerii nr 26/VI rozkazu 255, p. 3, należy przedłożyć w drodze służbowej spis wyszkolonych zbrojmistrzów zajętych w grupach mi podległych do dnia 25 bm.

Spis ma zawierać rubryki:

1) liczbę porządkową, 2) imię i nazwisko, 3) stopień, 4) datę wstąpienia do Wojska Polskiego, 5) datę urodzenia, 6) jakie stanowisko zajmuje w oddziale, 7) gdzie ukończył kurs zbrojmistrzów.

5. Ewidencja koni. Oddziały, które dotychczas nie nadesłały odpisów księgi głównej ewidencji koni wraz ze zmianami ewidencyjnymi w stanie koni w myśl rozkazu kwat. nr 16 z 2 XII 1918 r. I. 26 oraz nr 30 z dnia 4 II 1919 OW 520, mają to bezzwłocznie uczynić pod osobistą odpowiedzialnością Komendantów Oddziałów.

Awizo. 1. Przypomina się, że czynności komisji weryfikacyjnej dla oficerów artylerii tutejszego dowództwa prowadzi w dalszym ciągu Oddział Ewidencji i Uzuppełnień (dawniej Dowództwo Uzuppełnień Artylerii). Oficerowie, którzy jeszcze dat stwierdzających nie podali, mają się bezzwłocznie tamże zgłosić.

2. Zwraca się uwagę podległych oddziałów i pododdziałów na rozkaz nr 41 Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, pkt. OW kwat. 37, 40, 42, I 88 oraz awizo DL III.

Za zgodność;

Łysakowski, por.

Marceli Śniadowski, ppłk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 234

**1919 luty 19, Lwów. – Dodatek do rozkazu dotyczącego
spraw personalnych w eskadrach lotniczych**

Przydzielam kpt. pilota Jana Wierzejskiego do Dowództwa Wojsk Lotniczych w Warszawie, wyrażając mu zarazem podziękowanie za owocną i pomyslną pracę w jego dotychczasowym przydziale.

Dowództwo III grupy lotniczej powierzam kpt. Camillo Perriniemu.

Przydzielam por. Juliana Jurkiewicza jako oficera przy sztabie dowództwa III grupy lotniczej.

Przydział adiutanta i technicznego referenta przy III grupie lotniczej nastąpi na podstawie propozycji, którą winien dowódca III grupy lotniczej przedłożyć Dowództwu Wojsk Lotniczych.

Tymczasowym dowódcą 3. ruchomego parku lotniczego mianuję kpt. Stefana Bastycza.

Tymczasowym dowódcą 6. eskadry lotniczej mianuję por. pilota Rolanda.

Tymczasowym dowódcą 7. eskadry lotniczej mianuję por. pilota Jerzego Borejszę.

Obserwatorowie kpt. Stelmach i por. [Stanisław] Schmidt odejść mają do wojskowej służby lotniczej w Warszawie Mokotów, celem ukończenia pilotażu.

Odpis

CAW, I. 304. 1, T. 8.

Nr 235

**1919 luty 20, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 19 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

W południe 2 sotnie ruskie przesunęły się z Grzybowic Wielkich do lasu na północ od Hołoska. O godz. 7²⁵ wieczór słychać było gwary i nawoływania na polu 126. Artyleria skierowała tam swój ogień. Zauważono [nieprzyjaciela] na torze kolejowym południe od dworca Brzuchowickiego.

Odcinek południowy.

Rano pociąg pancerny ostrzeliwał nasze pozycje na Snopkowie i Persenkówce. Po południu, korzystając z mgły, pociąg pancerny podjechał powtórnie

i ostrzeliwał nasze placówki. O godz. 7⁰⁰ wieczorem pociąg pancerny podjechał po raz trzeci. Poza akcją własnych patroli wywiadowczych noc minęła spokojnie.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Rylski, mjr

Odpis
CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 236
1919 luty 20, Lwów. – Wiadomości o nieprzyjacielu
przygotowane przez Oddział Wywiadowczy

Zeznania jeńców wziętych do niewoli dnia 17 lutego we Wrzosowie i Stradczy.

Z zeznań jeńców wynika, że na północnym-wschodzie, na północy i na północnym-zachodzie od Lwowa operują dwie grupy po 4 baony. W skład tej grupy wchodzi:

1) Grupa atamana Dołuda – komenda w Kulikowie. W skład tej grupy wchodzi:

a) 1. kureń w Jaśniskach – komendant por. Klimkiewicz,

b) 2. kureń był przed dwoma tygodniami w okolicy Grzędy w Hamulcu, a obecnie skonstatowano go w Brzuchowicach.

c) 3. kureń w Janowie i Stradczy – komendant kpt. Sekunda.

d) 4. kureń w Żorniskach – komendant kpt. Ukarma.

II Grupa operuje w odcinku między linią kolejową Lwów – Żółkiew a Lwów – Kamionka Strumiłowa. Komendę miał prawdopodobnie Szaszkievicz, lecz jako niezdolny miał odejść.

Każdy baon ma 4 sotnie, sotnia przeciętnie po 130 ludzi, po 2 km., oficerowie rosyjscy z byłej brygady Koziatyńskiej.

Każda z powyższych grup ma po dwie baterie artylerii. Grupa Dołuda – jedna bateria w Zielowie, jedna w Żorniskach.

Obie powyższe grupy mają tworzyć brygadę, której komendantem jest major Mykietka, były komendant grupy południe I, obecnie komendant frontu pomocowego, od paru dni przed rozpoczęciem ofensywy – siedziba w Kamionce Strumiłowej. Komendę tę objął po Wiktorze Kurmanowiczu, który odszedł na

stanowisko szefa sztabu gen. Mychajło Pawlenki. Po Mykietce objął południową grupę rosyjski pułkownik Bidukow.

Meldowana swego czasu w okolicy Obroszyna i Basiówki brygada Koziatyńska rozleciała się wedle zeznań jeńców w czasie ruskich świąt Bożego Narodzenia. Żołnierze wrócili z bronią w rękę na Ukrainę, oficerowie zaś wraz z płk. Zacharinem, byłym komendantem północnego frontu, wydelegowani zostali na Wołyń, celem formowania nowej brygady wołyńskiej z ukraińskich kozaków. Brygada ta jednak nie przysłała do skutku, Zacharina usunięto a oficerów w liczbie około 50 przydzielano do formacji galicyjskiej dla braku oficerów na froncie.

W Żółkwi znaczne magazyny amunicji i prowiantów.

Z zeznań jeńców wynika, że atak celem przerwania połączenia kolejowego z zachodem będzie kontynuowany.

Otrzymują:

- 1) Grupa gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego
- 2) Oddział Wywiadowczy NDWP
- 3) Grupa ppłk. [Michała] Tokarzewskiego
- 4) Grupa ppłk. [Mieczysława] Kulińskiego
- 5) Brygada Lwowska
- 6) Dowództwo lotników
- 7) Grupa Artylerii mjr. [Tadeusza] Łodzińskiego

Odpis

CAW, I. 304. 1, t. 13.

Nr 237

1919 luty 20, Lwów. – Wiadomości o nieprzyjacielu przygotowane przez Oddział Wywiadowczy

Wywiadowca donosi:

Frenelówka 12 II: Placówka na skraju wsi w sile 75 ludzi, 2 km.,

Sroki 12 II: 1 sotnia z Jaryczowa przysłała 29 I 1919 (numeru nie zna, prawdopodobnie z kurenia Barszczowickiego V).

Malechów 12 II: Dnia 1 II przyjechały do Malechowa z Tarnopola 2 sotnie, 4 km. (z tych dwa zdobyte na wojskach polskich).

Prusy 12 II: Jedna sotnia tarnopolska, 2 km.

Pikulowice 12 II: Milicja – 50 ludzi chłopów z okolicznych wsi.

Barszczowice 12 II: 1 sotnia SS z Tarnopola, 3 km., sotnia kawalerii rozdzielona na dwie części – 50 zostało w Barszczowicach a 50 odeszło do Bilki Królewskiej. We dworze sztab V kurenia. Dwa 10-cm działa koło dworu (16 II). We dworze magazyn podręczny (dach kryty żółtą dachówką) amunicji, karabinów i granatów ręcznych. W szkole szpital polowy.

Zadworze 14 II: Milicja 50–70 ludzi. Komendant chor. Kokor.

Kutkorz 14 II: Na stacji 25. SS ze Zbaraża do pilnowania linii kolejowej.

Krasne 14 II: Stacja zborna rekrutów, 400 rekrutów w baraku obok stacji i jedna sotnia kawalerii z Wołoczysk. W barakach obok stacji magazyn amunicji artyleryjskiej i prowiantura. Prowianty dowożą z Tarnopola. Szpital polowy obok stacji. Na stacji pociąg pancerny, 3 wagony świeżo przybyłe z Tarnopola bez obsługi.

Zeznania jeńca wziętego w Bartatowie dnia 19 II.

Obroszyn 14 II. 2 sotnie (1. komendant por. Czarnecki i 13.). Pierwsza sotnia na pozycji i 5 km., 13. w rezerwie, 5 armat, z tych 3 w pobliskiej stacji kolejowej a 2 w lesie. Przed pozycją 2 rzędy drutów. Jeniec podaje, że w Sokolnikach mają być konni Kozacy – ilości nie podaje.

Zeznania jeńca wziętego dnia 20 II w Malczycach

Jeniec należy do 9. sotni 3. kurenia Janowskiego, która stała w Wielopolu, podaje, że w Janowie miało być 12 sotni, które zeszłego tygodnia przyszły z Jaworowa, nadto mają być tam w Wielopolu jeszcze 3 sotnie z Jaworowa, 3 armaty (15–12 cm).

Zawisza

Odpis

CAW, I. 304. I, t. 13.

Nr 238

**1919 luty 21, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 20 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

W nocy z dnia 19 na 20 Rusini obsadzili południowy kraj lasu Brzuchowickiego na północ od Rzęsny Polskiej licznymi posterunkami i placówkami, strzelając pomimo wielkiej odległości bezustannie.

Okolo godz. 16³⁰ po południu wstrzeliwała się „Julia” na pozycji nieprzyjacielskiej w kierunku Zielowa i lasu Brzuchowickiego. Wieczorem odparto placówkę, która podsunęła się pod Rzęsną Polską. Noc minęła spokojnie.

Odcinek południowy.

Dzień i noc zwykła wymiana strzałów. Patrol oficerski wysłany w nocy ze Snopkowa zbadał przedpole i wrócił nieostrzeliwany. Patrol oficerski, który wyszedł z Persenkówki, dotarł do Glencówki. 21 lutego rano minął spokojnie.

Lwów, dnia 22 lutego 1919, godz. 1³⁰ po południu.

(Dodatek: o 6⁰⁰ wieczorem odparto na Wulce patrol. (40 ludzi + 1 km.).

O 9⁰⁰ wieczorem odparto w Bednarówce (50 ludzi + 1 km).

Odpis

CAW, I.341.1, t. 101.

Nr 239

1919 luty 21, Lwów. – Rozkaz dzienny nr 49 Dowództwa Brygady Lwowskiej

1. Przydzielenia. Ppor. Antoniego Nowak-Przygodzkiego przydzielam do kancelarii sztabu brygady. Wymieniony przechodzi na etat kompanii sztabu. Starszego żołn. Jana Gaździckiego z 3. p. strzelców oddaję do dyspozycji Dowództwa Żandarmerii na Galicję Wschodnią.

St. żołn. Stanisława Kaweckiego i szer. Rudolfa Finiewiczza, obu z 2. p. strzelców lwowskich, przydzielam do grupy artylerii ppłk. [Marcelego] Śniadowskiego.

2. Urlopy. Por. Józefowi Białoborskiemu z 1. p. strzelców udzielam 10 dni urlopu.

3. Przydzielenie. (Wyciąg z rozkazu nr 32 gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego z dnia 26/2 br.)

Przenoszę pchor. san. Marcelego Ciepielewskiego z 3. p. strzelców do 5. pp Legionów, gdzie zamelduje się u lekarza por. dr. Wiewiórskiego.

4. Ewidencja pieczęci. Odnośnie do rozkazu Dowództwa Wojsk Polskich nr 47 OW. op. 28 i w myśl rozkazu nr 32 gen. dyw. Leśniewskiego z dnia 26 II br. przedłożą w dyrekcji kancelarii dowództwa brygady, podległe mi oddziały do dnia 1 marca br. w 2 egzemplarzach odbitki posiadanych i będących w użyciu pieczęci. Wzór na jednym arkuszu papieru, u góry: dowództwo, oddział lub zakład, w środku po lewej stronie odbitki pieczęci każdy egzemplarz ma być zaopatrzony podpisem komendanta. Za prawdziwość i ścisłość odpowiadają komendanci.

5. Siły pomocnicze. Odnośnie dodatku do rozkazu Dowództwa Wojsk Polskich nr 45 (organizacja inspektoratu żeńskiej służby w Wojsku Polskim przy oddziale IX Kwatermistrzostwa Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję

Wschodnią) i w myśl rozkazu nr 32 gen. dyw. [Józefa] Leśniewskiego z 26.2 br. – oddziały, które prowadzą w swym stanie siły pomocnicze żeńskie, przedłożą najpóźniej do 1 marca w Dowództwie dokładne wykazy tych sił. Wykazy mają zawierać następujące dane: imię i nazwisko, dzień i rok urodzenia, religia, stan, dotychczasowa grupa, klasa poboru, uwagi, treść świadectwa na podstawie której została przyjęta do tej grupy i klasy. Za prawdziwość danych odpowiadają komendanci.

Czesław Mączyński, ppłk

Awizo 1. Zaproszenie. Dnia 28 lutego br. o godz. wpół do ósmej wieczorem odbędzie się w kasynie wojskowym, ul. Fredry 1, koncert pod protektoratem JWP [Tadeusza] Rozwadowskiego, na który się JWP oficerów Brygady Lwowskiej zaprasza. Dochód przeznaczony na „Lotnictwo Polskie”.

Za komitet Zofia Frankowska, Bastyr kpt.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 97.

Nr 240

**1919 luty 21, Lwów. – Z dodatku do rozkazu nr 45
Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią
w sprawie organizacji inspektoratu żeńskiej służby w Wojsku Polskim**

ORGANIZACJA

Inspektoratu Żeńskiej Służby w Wojsku Polskim przy oddziale XI Kwatermistrzostwa, Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią

Z dniem dzisiejszym podejmuję swą służbę przy Oddziale XI Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, Inspektorat żeńskiej służby w Wojsku Polskim z następującym zakresem działania:

Organizacja żeńskich oddziałów wojskowych na terenie działania Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Przyjmowanie, kwalifikowanie zdolności służbowych, ewidencja i wystawianie legitymacji żeńskim siłom pomocniczym.

Pokrywanie zapotrzebowania wszystkich dowództw, zakładów, instytucji wojskowych odnośnie do żeńskich sił pomocniczych.

Kontrola zapotrzebowań i równomierne, systematyczne przydzielanie żeńskich sił pomocniczych.

Normowanie warunków służby i życia żeńskich sił pomocniczych.

Pośredniczenie między żeńskimi siłami pomocniczymi, a władzami wojskowymi.

Inspektoratowi żeńskich sił pomocniczych podlegają wszystkie żeńskie siły pomocnicze, pełniące służbę w dowództwach, oddziałach i zakładach wojskowych, podległych Naczelnemu Dowództwu Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Zatwierdzam podział żeńskich sił pomocniczych odnośnie do wykształcenia ogólnego i charakteru pełnionej służby na dwie grupy:

a) Grupa pierwsza obejmuje:

Manipulantki kancelaryjne, maszynistki, pielęgniarki, telefonistki itp.

b) Grupa druga obejmuje:

Robotnice i pomocnice, kucharki, praczki, służące, nakładaczki w drukarniach, krawcowe, robotnice w magazynach, robotnice w fabrykach broni i amunicji itp.

Ze względu na pobory zatwierdzam podział żeńskich sił pomocniczych na trzy klasy:

a) Klasa I obejmuje:

Kwalifikowane osoby, zajęte przy obsłudze aparatów central telefonicznych, osoby piszące biegle na maszynie i stenografujące, siły kancelaryjne, które mogą się wykazać co najmniej czteroletnią praktyką biurową, praktyką służby telefonicznej lub sanitarnej.

b) Klasa II obejmuje:

Osoby piszące biegle na maszynie, względnie obznajomione dokładnie z manipulacją biurową, służbą telefoniczną i sanitarną, co najmniej dwuletnią praktyką.

c) Klasa III obejmuje:

Inne siły pomocnicze, nie posiadające kwalifikacji i nie wcielone do klasy I i II.

Klasyfikacja grupy drugiej:

a) Klasa I obejmuje:

Żeńskie siły pomocnicze grupy drugiej, które się wykażą patentem uzdolnienia do samodzielnego prowadzenia danej gałęzi przemysłu, względnie rękodziela (rozumie się siły równorzędne z majstrami itp.).

b) Klasa II obejmuje:

Osoby, które się wykażą świadectwami służby co najmniej czteroletniej (rozumie się siły równorzędne z wyzwolonymi czeladnikami).

c) Klasa III obejmuje:

Osoby, które nie mogą się wykazać świadectwami wymaganymi pod a) i b).

Pobory

Wysokość poborów żeńskich sił pomocniczych normują stale odnośne rozkazy Intendentury Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, z tym że są płatne dekadami z dołu. Tylko strawne wypłaca się z góry.

Żeńskim siłom pomocniczym, które do marca br. nie wykażą się legitymacjami Inspektoratu żeńskich sił pomocniczych przy Oddziale XI Kwatermistrzostwa, poborów, ani strawnego za pierwszą dekadę marca wypłacać nie wolno.

Wszelkie sprawy, dotyczące żeńskich sił pomocniczych podpadają wprost kompetencji Inspektoratu żeńskich sił pomocniczych przy Oddziale XI Kwatermistrzostwa Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

Wysokość poborów żeńskich oddziałów, pełniących służbę żołnierską z bronią, jest analogiczna z poborami żołnierzy pozafrontowych.

--^a pominięto postanowienia dotyczących opatu i oświetlenia

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 241

1919 luty 21, Lwów. – Raport z obserwacji lotniczej skierowany do Grupy Operacyjnej płk. Mieczysława Kulińskiego¹

Przestrzeń: Lwów, Żółkiew, Lwów.

Zlecono: dnia 21 lutego 1919.

W czasie: 3¹⁰ po południu do godz. 4⁰⁰ po południu.

Obserwator: por. Kazimierz Schmidt

Pilot: por. Franciszek Peter

Wysokość lotu: 1000–2000 m.

1. Piechota: nie widziano.

¹ Mieczysław Kuliński (1871–1958), generał dywizji WP. Urodzony 22 X w Wicyniu, pow. złoczowski, był synem Juliana, oficera armii austriackiej i Anny z Kowarzyków. Kształcił się w szkołach wojskowych w Koszycach i Hranicach. Ukończył Szkołę Wojenną w Wiedniu, służył w armii austriackiej. W WP od 1 XI 1918 r. Jesienią 1920 r. był członkiem delegacji wojskowej przy zawarciu traktatu ryskiego z Rosją Radziecką. Od 1920 r. generał dywizji. Zmarł w Krakowie w 1958 r. P. Stawecki, *Słownik biograficzny generałów ...*, s. 185.

2. Artyleria: 4 działa pod A. Michałowszczyzną tak jak dawniej, a droga dojazdowa silniej wyjeżdżona od strony Grzybowic Wielkich wskazuje na to, że jest obsadzona.

3. Ruch na drogach. Gościniec Zboiska – Grzybowice zupełnie nie wyjeżdżony. Ruch kołowy na tej części gościńca zupełnie nie odbywa się. Od Grzybowic włącznie do Żółkwi gościniec wyjeżdżony wskazuje na silny ruch, zwłaszcza od Kulikowa do Żółkwi.

Od Kulikowa do Doroszowa 8 wozów jadących. W Doroszowie Wielkim na placu koło cerkwi około 15 wozów. W Kulikowie 7 wozów przykrytych płachtami, względnie naładowanych słomą i około 15 wozów zwykłych, wszystkie stojące w Kulikowie z zaprzęgiem w kierunku na zachód od Kościejowa lub Mierzwicy.

W Żółkwi na rynku około 15 wozów ustawione w rzędy co wskazuje na to, że są trenem wojskowym. Na dziedzińcu kasarni kawalerii w Żółkwi około 20 wozów: silny ruch a zwłaszcza wychodzone ścieżki na gnojowiskach wskazują na to, że w stajniach tych faktycznie znajdują się konie.

Droga Malechów – Żydatycze stosunkowo mało wyjeżdżona.

Zaszków: nie widać ruchu, tylko droga od Doroszowa w kierunku na Rokitno silnie wyjeżdżona.

Miejscowości znajdujące się tuż na zachód od gościńca Kulików – Żółkiew mały ruch, drogi mało wyjeżdżone. W Przemiwólkach 5 wozów kierunek Żółkiew.

4. Ruch kołowy. Tor kolejowy Lwów – Żółkiew nie jest w użyciu. Wskazują na to w niektórych miejscach zasy na torze kolejowym. Na dworcu w Żółkwi około 100 wagonów. Na stacji daje się zauważyć pewien ruch.

5. Ogólne wrażenie. Zdaniem obserwatora obsady miejscowości Grzędy, Doroszowa, a zwłaszcza Kulikowa i Żółkwi o wiele silniejsze aniżeli w pierwszych dniach lutego. Wskazuje na to większa ilość taboru aniżeli dawniej. Drogi wyjeżdżone (jak pkt. 3) wskazują na silny ruch, a o ile dzisiaj jego nie było widać, to musiał się odbywać w dniach poprzednich, czy też możliwe, że odbywa się nocami, jak to było we zwyczaju armii rosyjskiej.

6. Bomby. 3 bomby rzucono 20 kilowe na kasarnię kawalerii w Żółkwi.

Za zgodność:

Jurkiewicz, por. adiutant

Oryginał

CAW, I. 304. 1, t. 13.

Nr 242

**1919 luty 22, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 21 i 22 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

W południe podsunął się pod Rzesnę Polską nieprzyjacielski patrol, który został odparty. Znalaziono jedną czapkę z emblematem „W” a z boku liczba „4”. O godzinie 13³⁰ podjechał ruski pociąg pancerny do mostka między Domażyrem a Kozicami. Między 22⁰⁰ a 23⁰⁰ nieprzyjaciel ostrzeliwał nasze placówki z lasu Brzuchowickiego.

Odcinek południowy.

Na Kulparkowie sytuacja niezmienną, całą noc na reszcie odcinka ożywiona wymiana strzałów. Patrol wysłany w przedpole Snopkowa nie zauważył nic podejrzanego. Wieczorem druga kompania 2. p. strzelców zlużowała 9. kompanię 2. p. strzelców na Bednarówce.

Sytuacja z dnia 22.02.1919 r.

Odcinek północny.

O 14⁰⁰ odparto patrol, który podsunął się od strony Brzuchowic.

Odcinek południowy.

Na Kulparkowie sytuacja niezmienną. Na reszcie odcinka trwała do rana żywa wymiana strzałów. O godz. 4³⁰ jedna kompania I/1. p strzelców zlużowała baon szturmowy na Persenkówce. Luzowanie odbyło się w spokoju.

Szef Sztabu
[Kazimierz] Ryłski, mjr

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 243

**1919 luty 22, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk
Polskich na Galicję Wschodnią nr 46 w sprawach personalnych**

L. op. 126. – Mianowanie tymczasowymi dowódcami

Mianuję tymczasowym dowódcą:

kpt. Stefana Bastyra w 3. ruchomym parku lotniczym; por. pilota Rolanda w 6. eskadrze lotniczej; por. pilota Jerzego Borejszę w 7. eskadrze lotniczej.

L. op. 127. – Mianowanie

Mianuję kpt. lek. dr. Osmolskiego, lekarza pułkowego 36. pp – szefem sanitarnym brygady płk. [Mieczysława] Kulińskiego.

L. op. 128. – Mianowanie

Mianuję z dniem 1 lutego br. podchorążymi sanit.:
plut. med. Aleksandra Ciechanowskiego, kierownika stacji opatrunkowej w Gródku Jagiellońskim;
med. Jana Ziembickiego z 1. baonu warszawskiego odsieczy Lwowa;
med. Kazimierza Paprockiego z 3. baterii 1. p. artylerii polowej.

--a

L. op. 136. – Przydział

Przydzielam mjr. Stanisława Żurowskiego z 3. p. strzelców lwowskich (d. 30. pp) do Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią, jako referenta dla spraw honorowych.

L. op. 137. – Przydział

Przydzielam kpt. pilota Jana Wierzejskiego do Dowództwa Wojsk Lotniczych w Warszawie, wyrażając mu zarazem podziękowanie za owocną i pomyslną pracę w jego dotychczasowym przydziale.

L. op. 138. – Przydział

Przydzielam kpt. Camilla Perriniego do III grupy lotniczej jako dowódcę;
por. Juliana Jurkiewicza, jako oficera przy sztabie dowództwa III grupy lotniczej.

Przydział adiutanta i referenta technicznego przy III grupie lotniczej nastąpi na podstawie propozycji, którą winien dowódca III grupy lotniczej przedłożyć Dowództwu Wojsk Lotniczych.

L. op. 139. – Przydział

Przydzielam obserwatorów kpt. Stelmacha i por. [Kazimierza] Schmidta do wojskowej szkoły lotniczej w Warszawie na Mokotowie, celem ukończenia pilotażu.

L. op. 140. – Przydział

Przydzielam por. Mieczysława Sławiczka z 1. p. artylerii polowej krakowskiej do referenta artylerii Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. op. 141. – Przydział

Przydzielam na rozkaz Sztabu Generalnego w Warszawie pchor. Aleksandra Stebelskiego z 4. pp Legionów do baonu radiotelegraficznego w Warszawie, dokąd wymieniony bezzwłocznie zgłosi się.

L. op. 142. – Przeniesienie

Przenoszę kpt. lek. dr. Józefa Prackiego, szefa sanit. brygady płk. [Mieczysława] Kulińskiego do dyspozycji Departamentu Sanitarnego Ministerstwa Spraw Wojskowych w myśl telegraficznego rozkazu wymienionego Departamentu L. 1349. DS.

L. op. 143. – Przeniesienie

Przenoszę por. Zygmunta Osterzecera-Zygmuntowicza z 2. p. strzelców lwowskich do Dowództwa Służby Łączności, jako oficera służby łączności Kwaternistrzostwa, a zarazem dowódcę plutonu.

L. op. 144. – Przeniesienie

Przenoszę por. Kazimierza Ostrowskiego-Belzę z Wydziału Wojskowego Komisji Rządzącej do Dowództwa Artylerii Wojsk Polskich we Lwowie;

por. Leonarda Kintziego z Dowództwa Artylerii Wojsk Polskich we Lwowie – do Wydziału Wojskowego Komisji Rządzącej we Lwowie.

OW/op. 23. – Zarządzenie

Wszystkie oddziały wojskowe na terenie operacyjnym w Galicji Wschodniej obowiązują przepisy i normy żywnościowe, wydane przez Intendenturę Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w rozkazie nr 22 z dnia 17 grudnia 1918 r. l. 48.

-- ^a pominięto szczegółowe postanowienia dotyczące organizacji służby kurierskiej

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 244

**1919 luty 24, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 23 lutego 1919 r.**

Odcinek północny.

Małe utarczki z patrolami, z resztą sytuacja bez zmiany.

Odcinek południowy.

Na Kulparkowie sytuacja bez zmiany. Silniejszy ogień km. z lasu Oświeca na Bednarówkę. Po południu artyleria nasza ostrzeliwała tor kolejowy koło budki nr 9. Wieczorem podjechał ruski pociąg pancerny pod budkę kolejową nr 8 i ostrzeliwał km. naszej placówki. Noc minęła na Snopkowie na ogół spokojnie, na Persenkówce nieustanny silny ogień nieprzyjacielskich km. i piechoty.

[Kazimierz] Ryłski, mjr

Odpis

CAW, I. 341.1, t. 101.

Nr 245

1919 luty 24, Lwów. – Raport ppłk. Michała Karaszewicz-
Tokarzewskiego o stanie 5. Pułku Piechoty Legionów
do Dowódcy Grupy Operacyjnej gen. dyw. Józefa Leśniewskiego

Raport stanu 5. pułku piechoty Legionów

Stan prowiantowy:

oficerów	123	szeregowców	2042
		robotników	80

Stan bojowy:

piechota:	oficerów	64	karabin.	961
Obsługa karabin. maszyn.	oficerów	14	szereg.	287
Obsługa armat piechoty	oficerów	2	szereg.	30
Obsługa minierek	oficerów	1	szereg.	11
półkompania saperów	oficerów	5	szereg.	78
pluton wartowniczy	oficerów	1	szereg.	25
ordynans bojowy	–	–	szereg.	12
	Razem	87	szereg.	1404

Różnica: 36 oficerów w tym 16 oficerów na urlopie i podróżach służbowych
i 658 szeregowych, z tego:

48 szeregowych	pluton telefoniczny
66 szeregowych	sanitariat
27 szeregowych	służbowo do Kielc po rekrutów
16 szeregowych	służbowo po siano i prowianty
12 szeregowych	w aresztach pułkowych
62 szeregowych	w izbie chorych
Razem 231 szeregowych	

Stan broni:

1. baon	350 Manlicher
2. baon	428 Manlicher
3. baon	317 Manlicher
kompania techniczna	101 Manlicher
sztab	60 Manlicher
Razem:	1256 Manlicher
2 armatki piechoty	
2. minomioty 9 cm	

1. kompania karabinów maszynowych	5 Schwarzlose 7/12
	1 Schwarzlose 7
	1 Maxim
2. kompania karabinów maszynowych	6. Schwarzlose 7/12

3. kompania karabinów maszynowych 6. Schwarzlose 7/12

4. pułk piechoty Legionów

Stan prowiantowy:	51 oficerów	1022 szeregowych
a mianowicie 1. baon	17 oficerów	429 szeregowych
2. baon	22 oficerów	416 szeregowych
kompania sztabowa	12 oficerów	177 szeregowych
Stan bojowy:	31 oficerów	602 szeregowych
a mianowicie: 1. baon	9 oficerów	298 szeregowych
2. baon	17 oficerów	277 szeregowych
kompania sztabowa	5 oficerów	27 szeregowych
z tego kompania techniczna	65 ludzi	
saperzy	15 ludzi	
izba chorych	34 ludzi	
sanitariat	18 ludzi	
telefon	6 ludzi	

Reszta w taborze, kancelariach, podoficerowie funkcyjni i warsztaty.

Karabinów: 627 Manlicher model 93
159 Manlicher model 90
113 Manlicher krótki 95

Karabiny maszynowe 14 Schwarzlose 7/12

inż. Józef Wiatr, ppor.

Odpis

CAW, I. 341. I, t. 87.

Nr 246

1919 luty 24, m.p. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią w sprawie zawartego zawieszenia broni z Ukraińcami

Z Ukraińcami zostało zawarte zawieszenie broni pod następującymi warunkami:

1) Zaczyna się 25 lutego o godz. 6⁰⁰ rano. Trwa 24 godziny, przedłuża się automatycznie o 24 godziny, o ile nie zostaje wypowiedziane.

2) Rozpoczęcie kroków nieprzyjacielskich dopuszczalne 12 godzin od chwili doręczenia wypowiedzenia misji koalicji we Lwowie.

3) Obie strony zatrzymują swoje pozycje. Wszelkie wywiady, także aeroplana-
nami ustają.

4) Wszelkie przesunięcia taktyczne i dowóz amunicji w obszarze frontowym i etapowym wzbronione.

5) Komunikacja obustronna na całym froncie jest wzbroniona. Przechód dla parlamentarzy wyłącznie szosą Lwów – Sichów.

6) Oficerowie koalicji kontrolują obie strony i rozstrzygają wszelkie spory. Prócz tego komisje obustronne w poszczególnych miejscach.

7) Członkowie tych komisji mają bezwarunkowo prawo powrotu po wypowiedzeniu zawieszenia broni.

8) Otrzymują: pplk [Władysław] Tarwid
Dowództwo 36. pp
Dowództwo 30. pp
Dowództwo odcinka Rudno – Zimna Woda
Dowództwo 9. pp
Dowództwo dyonu kawalerii
Dowództwo 8. pp
Dowództwo pułku artylerii
Dowództwo kompanii saperów

Każdy dowódca odcinka zawiadamia prócz tego wszystkie oddziały (artylerię) w obszarze odcinka stojące.

Otrzymanie, przy wymienieniu liczby operacyjnej zgłosić telefonicznie.

[Mieczysław] Kuliński, płk-brygadier

Odpis

CAW, I. 341. I. t. 101

Nr 247

1919 luty 25, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej na 24 lutego 1919 r.

Odcinek północny.

O godzinie 16⁰⁰ podsunął się patrol ruski pod naszą placówkę „dworek”, naszymi strzałami zmuszono go do cofnięcia się. Z resztą sytuacja bez zmiany.

Odcinek południowy.

Wczoraj około godz. 15⁰⁰ ruski pociąg pancerny podjechał pod budkę nr 8 i ostrzeliwał Persenkówkę i Elektrownię. Prócz artylerii były czynne km. z Kozielnik i z pociągu pancernego. Nasze km. ostrzeliwały pociąg pancerny. Po silnym ogniu naszej artylerii trafiony jednym strzałem cofnął się do budki nr 9, a ostrzeliwany w dalszym ciągu cofnął się zupełnie.

O godzinie 20⁰⁰ nasz patrol wysłany celem wysadzenia toru kolejowego między budką nr 8 a Persenkówką spełnił swe zadanie i stwierdził postępek nieprzyjacielski na końcu wału biegnącego od Kozielnik wzdłuż toru kolejowego ku Persenkówce.

Między 9⁰⁰ a 10⁰⁰ wieczór ostrzeliwała nieprzyjacielska bateria z Zubrzy Persenkówkę i Elektrownię.

Później wymiana strzałów. Z resztą sytuacja niezmienną.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 248

1919 luty 25, Lwów. – Pismo Dowództwa Artylerii Okręgu Lwów do Komendy 1. Dywizjonu 1. Pułku Artylerii Ciężkiej

Mimo Rozkazu z 4 I br. nr 37 i Dodatku do Rozkazu Dowództwa Wojsk Polskich nr 26 z 28 I br. obchodzenie się z materiałem artyleryjskim i konserwacja tegoż pozostawia wiele do życzenia.

W ostatnim czasie stale zwiększa się ilość oddawanych do naprawy pękniętych i powyginanych pługów działowych. Uszkodzenia te powstają jak przypuszczać należy wskutek niewłaściwego i nieumiejętnego użycia. Pługi opierane są widocznie o twarde podłoża bądź to o zamrożoną ziemię, bądź o zapory kamienne. Przy tym zaznacza się również, że większość dział oddawanych do naprawy jest w znacznym stopniu zanieczyszczona – dowodzi to niedbałości, bo nawet przy braku fachowo wykształconego zbrojmistrza, przy każdej baterii sama obsługa dział jest w możności odpowiednie części napuszczać oliwą i czyścić.

Komendanci pułków wezwą jeszcze raz pododdziały do bezwzględnego zastosowania się do Dodatku do Rozkazu Dowództwa Wojsk Polskich nr 26 i zarządzą, by oficerowie broni wraz z zbrojmistrzami pułkowymi periodycznie przeglądali we wszystkich pododdziałach materiał artyleryjski i broń ręczną i o stanie konserwacji składali sprawozdania komendzie pułku.

Wobec przyznania zbrojmistrzom stosunkowo znacznych dodatków dziennych, należy ich pociągnąć do intensywnej pracy przede wszystkim jako instruktorów – mają pouczyć w każdej baterii podoficerów i żołnierzy o elementarnych a koniecznych zasadach obchodzenia się z materiałem. Zbrojmistrzów w pierwszej linii obok komendantów baterii należy uczynić odpowiedzialnymi za stan materiału i broni ręcznej.

Podoficerów i żołnierzy należy pouczyć o konieczności szanowania tak cennego, a bardzo trudnego obecnie do uzupełnienia materiału, jakim są działa i na brak zapasowych części składowych, że jesteśmy na razie skazani do używania materiału pozostawionego przez okupantów, gdyż odpowiednich fabryk na razie u nas brak, że niszczenie materiału przez karygodne niedbalstwo jest obecnie zbrodnią na majątku narodowym i osłabia naszą sprawność bojową.

Szczególnie czas przerwy w działalności bojowej należy obecnie intensywnie wyzyskać do wyszkolenia obsługi w sposobie obchodzenia się z materiałem.

Przy sposobności mych inspekcji szczególną uwagę zwrócę na stan materiału, nadto z ramienia Dowództwa Artylerii, będą od czasu do czasu fachowe organa kontrolować stan materiałów. Organa te w każdym wypadku będą zapatrzone w specjalny rozkaz Dowództwa Artylerii, którym się mają wylegitymować w baterii przed podjęciem swych czynności.

W każdym wypadku oddania dział do naprawy, mają warsztaty artylerii składać orzeczenie, czy uszkodzenie przypisać należy normalnemu zużyciu materiału, czy też przyczyniło się do tego nieumiejętne obchodzenie się.

Marceli Śniadowski, ppłk

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 108.

Nr 249

1919 luty 26, Lwów. – Z rozkazu Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią nr 49 w sprawach personalnych

L. op. 168. – Pochwalne uznanie

Wyrażam oddziałowi Żandarmerii Polowej w Zboiskach pochwalne uznanie za dzielne zachowanie się wobec nieprzyjaciela w ataku na Zboiska w dniu 17 II 1919 r.

L. op. 169. – Mianowanie

Mianuję podchorążym – sierż. Surwiłłę z 3. baonu 4. pp.

L. op. 170. – Stwierdzenie funkcji

Stwierdzam funkcję następującym oficerom 3. baonu strzelców sanockich:

por. Józefowi Skibie – dowódcy baonu,

por. Antoniemu Młynarczykowi – dowódcy 2. kompanii,

por. dr. Franciszkowi Szafranowi – dowódcy 3. kompanii,

ppor. Stanisławowi Adamowiczowi – dowódcy 1. kompanii,

ppor. Antoniemu Kozłowskiemu – dowódcy 4. kompanii,

ppor. Stanisławowi Maczkowi – dowódcy kompanii karabinów maszynowych.

L. op. 171. – Stwierdzenie prawa noszenia odznak jednorocznych

Stwierdzam sekc. Aleksandrowi Abrahamowiczowi prawo noszenia odznak jednorocznych.

L. op. 172. – Zatwierdzenie przydziału

Zatwierdzam przydział podchorążego Adama Chłopinka jako oficera prowiantowego 1. baonu 4. pp.

L. op. 173. – Przydział

Przydzielam z dniem 13 II na podstawie telegramu Sztabu Generalnego w Warszawie L. 742/IX/C. kpt. Aleksandra Janickiego do Ekspozytury Wydziału Personalnego przy Naczelnym Dowództwie Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. op. 174. – Przydział

Przydzielam do 4. pp:
por. Adama Sikorskiego,
por. Stanisława Firlicza-Szemle z 36. pp,
por. Mariana Prosołowicza z bryg. lwowskiej,
ppor. Kazimierza Szydłowskiego z 5. pp,
ppor. Kazimierza Klimkowskiego z 5. pp,
ppor. Stanisława Warcholika ze Sądu Polowego.

L. op. 175. – Przydział

Przydzielam ppor. lek. wet. Gustawa Holzera do Taboru Sztabowego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

L. op. 176. – Przydział

Przydzielam jednor. sierż. Stanisława Waligórskiego z oddziału kurierów (grupa zdolności „A”) do Grupy Operacyjnej płk. Sikorskiego.

L. op. 177. – Przydział

Przydzielam jednor. plut. Karola Hlawatego z 4. p artylerii polowej do Sądu Polowego w Rawie Ruskiej, jako protokolanta.

L. op. 178. – Przydział

Przydzielam j. kanoniera Stanisława Pencakowskiego z pociągu pancernego „Pionier” do baterii ziemi Gródeckiej.

L. op. 179. – Przeniesienie

Przenoszę por. Włodzimierza Zieniewskiego i ppor. Tadeusza Biermańskiego z 4. pp do Stacji Zbornej Oficerów przy Komendzie Miasta i Placu we Lwowie.

L. op. 180. – Przeniesienie

Przenoszę por. Fabiana z 3. p. strzelców lwowskich do Dowództwa Polowych Eskadr Lotniczych Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią we Lwowie.

L. op. 181. – Przeniesienie

Przenoszę ppor. wet. Tadeusza Dobrowolskiego z 4. p artylerii polowej do 9. pp.

L. op. 182. – Przeniesienie

Przenoszę z pociągu pancernego „Trójka” podchorążych:

Antoniego Ilnatowicza i Władysława Brosza do Dowództwa Artylerii pplk. [Marcelego] Śniadowskiego;

podchorążych: Tadeusza Zabokrzyckiego i Kazimierza Lorenza do Stacji Zbornej Oficerów przy Komendzie Miasta i Placu we Lwowie.

L. op. 183. – Przeniesienie

Przenoszę plut. Tadeusza Dziamskiego z 2. baonu 1. p. strzelców lwowskich do 1. p. artylerii krakowskiej.

L. op. 184. – Przeniesienie

Przenoszę szereg. Tadeusza Jaskólskiego z 1. kolumny amunicyjnej 1. p. artylerii krakowskiej do Dowództwa Artylerii Okręgu Lwowskiego.

Za zgodność;
Mariański, mjr

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw. -

KWATERMISTRZOSTWO

L. kwat. 355. – Mianowanie

Mianuję por. lek. wet. Feliksa Konrada Brauna – dowódcą Szpitala Koni nr 1 we Lwowie.

--^a

L. kwat. 362. – Stwierdzenie funkcji

Stwierdzam, że kpt. Artur Linde pełni funkcję oficera administracyjnego w szpitalu rezerwowym Czerwonego Krzyża we Lwowie od dnia 18 grudnia 1918 r.

L. kwat. 363. – Komendant Koszar

Mianuję Komendantem Koszar im. gen. Bema kpr. dr. Aleksandra Lewickiego.

L. kwat. 365. – Przydział

Przydzielam por. lek. dr. Adama Elektorowicza z Dowództwa Etapu do komisji zdrowotności Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią.

--^a pominięto stwierdzenia funkcji i urlopowania

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 250

**1919 luty 26, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 25 lutego 1919 r.**

Zawieszenie broni.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 251

**1919 luty 27, Lwów. – Meldunek Dowództwa Brygady Lwowskiej
na 26 lutego 1919 r.**

Zawieszenie broni.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 101.

Nr 252

**1919 luty 28, Lwów. – Z rozkazu nr 51 Naczelnego Dowództwa Wojsk
Polskich na Galicję Wschodnią w sprawach personalnych**

--^a *pominięto decyzje o urlopowaniu*

L. op. 191. – Zatwierdzenie funkcji

Zatwierdzam funkcję następującym oficerom 2. baonu pułku strzelców:

kpt. Walerianowi Wiśniewskiemu – dowódcy baonu,

por. lek. dr. Mieczysławowi Przeworskiemu – lekarza baonu,

ppor. Janowi Gawlikowi – dowódcy 1. kompanii,

ppor. Pawłowi Hajdukowi – dowódcy 2. kompanii,

ppor. Ludwikowi Dobrzańskiemu – dowódcy 3. kompanii,

ppor. Mieczysławowi Trantzelowi – dowódcy kompanii karabinów maszynowych.

--^a

L. op. 193. – Przydział

Przydzielam por. lek. dr. Aleksandra Rządkiego z kompanii sztabowej Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią do baonu szturmowego 1. Brygady Lwowskiej.

L. op. 194. – Przydział

Przydzielam por. lek. dr. Ernesta Grossera z pociągu pancernego „Gromobój” do pociągu sanitarnego nr 7 – jako dowódcę.

Wymieniony odejdzie dopiero po zgłoszeniu się do służby w pociągu pancernym „Gromobój” ppor. podlek. [Romana] Szwejdy, przydzielonego do dyspozycji szefa sanitarnego Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią przez Departament Sanitarny MWS (r. 1667).

--a

Za zgodność
Mariański, mjr

[Tadeusz] Rozwadowski, gen. dyw.

KWATERMISTRZOSTWO

L. kwat. 398. – Mianowanie

Mianuję płk. Karola Kempskiego delegatem Naczelnego Dowództwa Wojsk Polskich na Galicję Wschodnią przy wydziale wykonawczym krajowej komisji opieki nad inwalidami wojennymi we Lwowie.

--a

L. kwat. 407. – Przyjęcie do Wojska Polskiego

Dekretem nr 611 z dnia 8 lutego 1919 (Dz. rozkazów Wojskowych nr 19) zostali przyjęci do Wojska Polskiego, pełniący służbę w Sądzie Polowym we Lwowie oraz na terenie Galicji Wschodniej i zatwierdzeni w następujących stopniach, oficerowie korpusu sądowego:

1. mjr dr Jakub Krzemiński z dnia 22 XI 1918 r.
2. mjr Józef Bartelmus z dnia 22 XI 1918 r.
3. mjr dr Józef Hecht z dnia 22 XI 1918 r.
4. mjr Ludwik Göttinger z dnia 22 XI 1918 r.
5. mjr Stanisław Śliwiński z dnia 22 XI 1918 r.
6. mjr dr Julian Kurowski z dnia 22 XI 1918 r.
7. kpt. dr Kazimierz Stampfl z dnia 1 I 1919 r.
8. kpt. dr Kazimierz Senisson z dnia 22 XI 1918 r.
9. kpt. dr Adam Srokowski z dnia 22 XI 1918 r.
10. kpt. dr Kazimierz Greger z dnia 22 XI 1918 r.
11. kpt. Stanisław Piotrowski z dnia 22 XI 1918 r.
12. kpt. dr Witold Bandrowski z dnia 22 XI 1918 r.
13. kpt. Edmund Wędyecz z dnia 22 XI 1918 r.

14. kpt. Karol Sakaluk-Sożyński z dnia 22 XI 1918 r.
 15. kpt. dr Wacław Kalicki z dnia 22 XI 1918 r.
 16. por. Alfred Chrzan z dnia 22 XI 1918 r.
- z tym, że starszeństwo będzie określone później.

--^a *opuszczono postanowienia dotyczące mianowania plutonowych i podchorążych*

Druk

CAW, I. 304. 1, t. 3.

Nr 253

1919 luty 22 do 28, m.p. – Tygodniowy raport sytuacyjny dowództwa 5. Dywizji Piechoty Lwowskiej

22 II. Noc przeszła spokojnie, prócz zwykłej wymiany strzałów karabinowych i odpowiadania naszej artylerii nic godnego uwagi. W południe 4. pp leg. zestrzelił samolot nieprzyjacielski, który wylądował na liniach ukraińskich; ostrzeliwany, po chwili podniósł się i poleciał. Artyleria nieprzyjacielska ostrzeliwała ogniem nękającym linie nasze w Skniłowie, Kulparkowie, Persenkówce, Bednarówce i Pasiekach Miejskich. Artyleria nasza odpowiadała i ostrzeliwała obserwatorów nieprzyjacielskich na Czartowskiej Skale i działa nieprzyjacielskie w drodze do Podborzec. Po południu artyleria ukraińska ostrzeliwała nasze pozycje ogniem nękającym. Samoloty nieprzyjacielskie ostrzeliwały naszą artylerię ogniem karabinów maszynowych.

23 II. W nocy silna wymiana strzałów na całym odcinku. Przed południem baterie nieprzyjacielskie z Basiówki i Sokolnik ostrzeliwały pozycje nasze w Skniłowie. Poza tym zwykła wymiana strzałów karabinowych. W ciągu popołudnia nieprzyjaciel ostrzeliwał dość silnie nasz odcinek południowy i południowo-wschodni. Artyleria nasza odpowiadała. Ukraiński pociąg pancerny podjeżdżał trzy razy od strony Sichowa i trzykrotnie pod ogniem naszej artylerii wycofał się.

24 II. Noc przeszła spokojnie. Zwykła wymiana strzałów karabinowych. Nad ranem nieprzyjaciel otworzył ogień z minerek na nasze placówki koło Pasiek Miejskich. O godz. 8⁵⁰ ukazała się ukraińska pancernka od strony Podborzec, ostrzeliwana cofnęła się na Barszczowice. W południe i wieczorem nieprzyjaciel bombardował bardzo silnie centrum i peryferie miasta; szkód wojskowych nie wyrządził żadnych. Od jutra od godz. 6⁰⁰ rano zaczyna się zawie-

szenie broni na 24 godziny, przedłużające się automatycznie z 12-godzinnym wypowiedzeniem.

25 II. Nieprzyjaciel atakował w nocy silnymi patrolami Krzywczyce Małe, Zboiska i Persenkówkę; całą noc oświecał silnie przedpole rakietami. O godz. 7⁰⁰ rano, mimo zawieszenia broni, ostrzeliwał Zboiska. O godz. 2³⁰ po południu koło Bednarówki wybuchła mina potracona przez żołnierza ukraińskiego. Ukrainiec i nasz żołnierz zabici. Wydano rozkaz przygotowania ostrego pogotowia na jutro, o godz. 5⁰⁰ rano.

26 II. Noc przeszła spokojnie. O godz. 5⁰⁰ rano ostre pogotowie. Piechota ukraińska pracuje nad umocnieniem swoich okopów. Ukraińska pancernka podjeżdżała dwukrotnie pod budkę kolejową nr 9 i zwoziła materiał do naprawy toru. Na Majerówkę przyszli parlamentarzyści ukraińscy i zażądali zaprzestania naszych prac w okopach, grożąc w przeciwnym razie ostrzeliwaniem naszych linii.

27 II. Noc przeszła spokojnie. Mimo zawieszenia broni nieprzyjaciel ostrzeliwał nasze patrole okopujące się. Ukraińcy sami wykańczali naprawę toru koło budki nr 9. Zawieszenie broni. Sytuacja bez zmiany, spokój.

28 II. Sytuacja niezmienną. Zawieszenie broni.

Odpis

CAW, I. 341. 1, t. 93.

Nr 254

1919 luty [28?], Lwów [?]. – Rozkaz reorganizacyjny plk. Władysława Sikorskiego dowódcy Grupy Operacyjnej

Podział Grupy.

Grupa składać się będzie z trzech podgrup:

- a) Podgrupa „Mszana” (plk [Roman] Paulik)
- b) Podgrupa „Bartatów” (mjr Antoni Olkowski)
- c) Podgrupa „Suchowola” (kpt. [Stanisław] Widacki).

2. Skład podgrup.

a) W skład podgrupy „Mszana” wchodzi: 1. BSK, III/10. pp, dowództwo węzła etapowego, pociąg pancerny „Śmiały” i dwie baterie haubic, stacjonowane w Mszanie (przez Dowództwo Artylerii, zakład sanitarny podlega dowództwu węzła etapowego). Dowódcą podgrupy jest plk Paulik, z siedzibą w Mszanie.

b) Podgrupa „Bartatów” składa się z baonu mjr. Jaklicza [tekst nieczytelny], baonu rtm. [Romana] Abrahama i baterii haubic 4/11, ostatnia [jednak dowodzona] przez Dowództwo Artylerii. Dowódcą podgrupy jest mjr Antoni Olkowski, siedziba w Bartatowie.

c) Podgrupa „Suchowola” składa się z baonu radomskiego i 1. szwadronu szwoleżerów 2. p., dowódcą podgrupy jest kpt. Widacki z siedzibą w Suchowoli.

Droga służbowa poszczególnych baonów przez dowództwo podgrupy, baterii zaś przez Dowództwo Artylerii (kpt. Rozdowski). Tam też nadsyłać będą dowódcy baonów i baterii raporty stanu i sytuacyjne, a te wprost Dowództwu Grupy. Odprawę pobierać będą tylko dowódcy podgrup.

3. Odcinek północny (Cuniów – Zuszyce – Stronna – Malczyce – Wroców) obsadza podgrupa Mszana.

Szczegółowo: Pododcinek zachodni obejmie 1. BSK, obsadzając Zuszyce, Powitno, Załuże i południowo-zachodnie Malczyce tak, aby jedna kompania była stałą rezerwą. 1. BSK patroluje w kierunku na Ottenhausen – Wielopole i przez Malczyce ku Porzeczcu Janowskiemu. Lewym skrzydłem utrzymuje łączność z Grupą gen. Zielińskiego w Kamieniobrodzie a prawym przez północną Mszanę ze stacją Mszana.

Dowództwo Węzła Etapowego wystawia placówkę łącznikową w Zboiskach. Pododcinek wschodni obsadza 3./10. pp ubezpieczając Wroców łącznie z WH za Karaczynów, w ten sposób, aby jedna kompania była jako stała rezerwa odcinka północnego 3./10. pp patroluje w kierunku na Jamielnę – H. Stacja Jamielna i utrzymuje łączność prawym skrzydłem z Grupą płk. [Mieczysława] Kulińskiego w Karaczynowie, a lewym skrzydłem z placówką na Zboiskach. Dowództwo Grupy zastrzega sobie w razie potrzeby użycie rezerwy odcinka północnego.

W razie ataku nieprzyjaciela przeważającymi siłami, musi być linia Strażnica – Rzeka na prawym skrzydle, a linia Wereszycy na lewym skrzydle bezwzględnie utrzymana.

4. Odcinek południowy: Heinrichshof – Jacko – Bartatów – Karczmary – kota 304 – WH Fejerówka.

Obsada: Podgrupa Bartatów i Suchowola.

Szczegółowo:

a) Batalion mjr. [Tadeusza] Jaklicza obsadza pododcinek Heinrichshof – Jacko – południe lisiery lasków, na południe od WH Kozaczka i kota 293. Patroluje na Ferdynandówkę i utrzymuje łączność prawym skrzydłem z Grupą gen. [Zygmunta] Zielińskiego w Petershof. Dowódcą pododcinka jest kpt. [Kazimierz] Putek.

b) 1. BWOL obsadza Bartatów jak poprzednio, z tym, że jedna kompania musi być stale w rezerwie jako rezerwa Grupy do wyłącznej dyspozycji Grupy. BWOL patroluje: na Czysty, Dąbrówkę i Stawczany. Prawym skrzydłem utrzymuje łączność z baonem mjr [Tadeusza] Jaklicza a lewym skrzydłem z ba-

onem Radomskim przez kotę 301 na kotę 304. Dowódcą pododdziału jest kpt. Żongołowicz.

c) Det. rtm. [Romana] Abrahama obsadza pododdział: Karczmary – Kuszniery – za Bartatów i wzgórze na wschód od MH z tym, że rezerwa pododdziału w MH. Patrolowanie w kierunku na Przyszlaki – Obroszyn. Łączność utrzymuje Det. rtm. [Romana] Abrahama z baonem Warszawskim na Zastawiu przez patrole łącznikowe, wysyłane z „Karczmy”. Dowódcą pododdziału rtm. [Roman] Abraham.

d) Podgrupa Suchowola obsadza lewe skrzydło odcinka południowego od koty 304 – południowa lisiera lasu – WH – Fejerówka – Dwór [Fejerówka] i utrzymuje łączność z Grupą płk. [Mieczysława] Kulińskiego na szosie do Zimnej Wody. Patroluje w kierunku na Bukowinę. Jedna kompania jako stała rezerwa Grupy i do wyłącznej dyspozycji dowództwa Grupy. Kompania w Leiserhofie utrzymuje łączność z oddziałem Grupy płk. [Mieczysława] Kulińskiego w Stacji Zimna Woda. Dowódcą pododdziału jest kpt. Stanisław Widacki w Suchowoli.

e) Dowództwo odcinka południowego obejmie mjr [Antoni] Olkowski. Baterie pozostają na dotychczasowych swych stanowiskach.

Władysław Sikorski,

Oryginał
CAW, I 304. 1. t. 13.

INDEKS NAZWISK

- Ablamowicz Tadeusz 164, 171
Abraham Roman 31, 35, 39, 52, 53, 55–57, 64, 132, 138, 143, 148, 149, 155, 157, 160, 161, 251, 252, 262, 363, 423, 424, 452, 453
Abrahamowicz Aleksander 446
Abrysowski Julian 423
Adam Ernest 224
Adamek Józef 49, 151, 169, 170
Adamowicz Leon 237
Adamowicz Stanisław 445
Adamowski Józef 164
Adamski [Mieczysław] 423
Adamus 162
Adomik Ignacy 386
Ajdukiewicz Adam 27, 124, 126, 320
Albrecht Jan 376
Aleksiewicz Józef 85
Ambroziewicz Wojciech 164, 371
Ambrozik Edmund 324
Anczyc Stanisław 21, 280
Anderle Ryszard 170, 394
Andrusiewicz Ferdynand 28, 68, 134, 136, 147, 182, 184, 276, 304
Andrzejowski 342
Arciszewski-Rola Tadeusz 107
Arendt Rudolf 338
Armatys Wiktor 238
Artymiak Antoni 347
Asłanowicz Ludwik 31, 83, 130, 161
Augustyn Lubomir 169

Bar Ludwik 29, 61, 138
Babiarz Tomasz 162
Baczyński 331
Baczyński Karol 27, 63, 64, 81–84, 147, 149, 157, 160, 162, 169, 258, 259, 260, 262, 276, 310
Baczyński Marian 169
Baczyński Zdzisław 130, 167, 205
Bal Antoni 73
Balewski Antoni 183
Bałaban Platon 70, 87, 268
Bałaban Jerzy 124, 129
Bałaban Tadeusz 63, 68, 100, 140
Bałaban Teodor 86
Bandrowski Witold 40, 449
Baran Stepan 297
Barancewicz Kazimierz 164
Baranowski 299
Barański Jan 68, 150, 171
Barkowski Adolf 206
Barłóg Witold 69
Baron Alfons 20
Bartel Kazimierz 21, 304, 345, 350
Bartelmus Józef 449
Basch Stanisław 376
Bastyr Stefan 21, 98, 99, 350, 434, 438
Batowski Antoni 135, 188
Baudisch Eugeniusz 391
Baudo Stanisław 249
Bauer Mieczysław 34
Bąkowski Antoni 304
de' Beaurian Janusz 98, 99
Bednarczyk Bronisław 375
Bednarczyk Stanisław 31, 34, 109, 111
Belikanowicz Kazimierz 225
Belina-Prażmowski Zbigniew 293, 377
Belowski 38
Bełza-Ostrowski Kazimierz 127, 440
Bentkowski Mieczysław 305
Berdarich Marian 242
Berek-Luft 349
Berezowska Maria 109
Berezowski Stefan 179, 218
Bergman Stanisław 31, 67, 122
Berke Karol 378
Bernacka 107
Berthélemy Joseph 336
Bezderich Karol 154
Białek Ludwik 394
Białkowski Bolesław 163
Białoborski Józef 433
Białowąż Stanisław 129, 389
Bidukow 431

- Biedermann 198, 335, 336
 Bieganówna Anatola 109
 Bielecki Stanisław 241, 425
 Bielikiewicz Kazimierz 347
 Bieńkowski Adam Wiktor 20, 106, 109,
 174, 248, 257, 275, 288, 304, 306,
 378
 Biermański Tadeusz 376, 395, 446
 Biernacki Marian 241
 Bicerówka Roman 423
 Bietkowski Stanisław 167, 206
 Bikeles Julia 241
 Bilczewski Józef 199
 Bilik 418
 Bilwin Bolesław 273
 Binasiewiczówna Eugenia 350
 Bisanz Jan 348
 Bittner Zygmunt 376
 Bizoń Józef 137, 200
 Blacha Alfred 125, 129
 Blaicki Jan 338
 Blanz Ludwik 167
 Blatkiewicz Karol 69
 Blicharski 378
 Blum Jan 68
 Blumenblatt Izydor 396
 Błaszczak Jan 347
 Błondek Michał 69
 Bober Tadeusz 31, 155
 Bobownik Władysław 86
 Bobrowski 115
 Bochen Ernest 39
 Bochenek Włodzimierz 305
 Bodrentz 143
 Bogucki 252
 Bogucki Kazimierz 31, 116, 252, 323
 Bojarski Emanuel 242
 Bomba Piotr 386
 Bombos Ludwik ks. 377
 Bönisch Norbert 389
 Bordon Adam 83, 130
 Borecki Tadeusz 375
 Borejsza Jerzy 438
 Borek Jan 376
 Borkowski Stanisław 123, 128, 376
 Bortnowski 196, 203
 Boruta-Spiechowicz Mieczysław 24, 27,
 28, 31, 67, 112, 326
 Borzęcki Eugeniusz 242
 Brandstätter Alfred 164
 Braun Feliks Konrad 169, 171, 425, 447
 Braunnüller 349
 Breiter Wiktor 89
 Brenner 348
 Brondz Kazimierz 386
 Brosz Władysław 447
 Browiński Józef 75, 76, 189
 Bryliński Bolesław 352
 Brzezowski Ludwik 153
 Buda von chor. niem. 348
 Budzyński Wiktor 70
 Buhn Stanisław 350
 Bujalski Bolesław 27, 30, 32, 105, 106,
 140, 161, 203, 304
 Bujwid Stanisław 143
 Bujwidówna Helena 109
 Bukasiewicz 222
 Buniak 301
 Buntner Kazimierz 36
 Buraczyński Bronisław 168
 Buras Jan 387
 Burczyk Józef 187
 Burka Michał 297, 302
 Burzyński Stefan 241
 Butz 249
 Buzath 38
 Caharek 219
 Chelczyński Adam 167, 264
 Chendyński Leon Henryk 376
 Chłopinek Adam 446
 Chmielewski Marian 204
 Chmielewski Stanisław 272, 273
 Chmielewski Zdzisław 282
 Chmielewski Zygmunt 150
 Chmielowski Stanisław 31, 170, 239
 Chodkiewicz Kazimierz 33, 238
 Chołoniewski P.A. 359
 Chorążak Roman 69
 Chorkawy Walerian 268
 Chramiec Andrzej 143
 Chrapek Zygmunt 134, 183, 187, 276

Chromiński Roman 124
 Chrzan Alfred 69, 187, 200, 281, 306, 450
 Chrzanowski Leon 353, 369
 Chudzicki Zbigniew 154
 Ciechanowski Aleksander 439
 Ciekliński Stanisław 122
 Cieliński Tadeusz 377, 396
 Cieński Stefan 170
 Ciepielewski Marcel 433
 Ciepielowski Ludwik 386
 Ciesielski Roman 34
 Cieślik Józef 386
 Clemenceau Georg 307
 Coolidge A.C. 312
 Crański 98
 Csadek Wiktor 392
 Csadek Zygmunt 31, 32, 67, 258
 Csala Ferdynand 201
 Csala Ludwik 267
 Cyga-Karpiński Zygmunt 391
 Cyżutek O. 291
 Czapa 134
 Czapliński 425
 Czarnecki Franciszek 32
 Czarnecki Michał 168, 432
 Czarnecki Wincenty 241
 Czarski Tadeusz 80, 188, 205
 Czechowicz Jerzy 188, 201, 383
 Czechowicz Zygmunt 79, 124, 126, 392
 Czekałowski 256
 Czekański Leopold 34
 Czekański Marian 387
 Czekoński Kazimierz 311
 Czeluśniak Stanisław 386
 Czeremszyński Władysław 180, 181
 Czerkawski Józef 132
 Czerkawski Tadeusz 132
 Czernces Zenon 169
 Czerniak Piotr 132
 Czerny Adolf 22, 89, 239, 304
 Czerny Bohdan 40
 Czerny Stanisław 40
 Czerwiński Karol 240
 Czołowski Aleksander 66
 Czuberski Leonard 169
 Czyżewicz Adam 85
 Czyżewski Julian 50, 79, 242
 Czyżewski Kazimierz 187, 200
 Czyżewski Piotr 108, 242
 Cwiązkowski Stanisław 385
 Dachs Izaak 374
 Dadak 143
 Dajczak Wawrzyniec 21, 125, 130
 Dalbor Bolesław 21
 Damroschówna Maria 315
 Dan Bolesław 387
 Daniło Józef 386
 Darowska 291
 Darzyk Józef 387
 Daszkiewicz Józef 222, 262
 Daszyński Feliks 21
 Dawidowski Antoni 132
 Dąbrowa Adam 85
 Dąbrowski Jan 39, 108, 296
 Dąbrowski Jan chor. wet. 171
 Dąbrowski Bolesław 265
 Dąbrowski Eugeniusz 154
 Dąbrowski Stefan 336
 Dąbski Aleksander 283
 Dąbski Marcel, Konstancja 327
 Dec Franciszek 242
 Dembiński Włodzimierz 327, 328
 Dembowski Aleksander 240
 Demeter Jan 35
 Demianowski 240
 Derdacki Władysław 66, 87, 124, 127
 Derdacki Zdzisław 70, 191
 Devechy Adam 164
 Dewicz Kazimierz 166, 191, 204, 206
 Dębicki Edward 238
 Dębicki Karol 186
 Dębicki Roman 375
 Dębski Tadeusz 304
 Dietrich Jakub 267
 Dilling Juliusz 135, 183, 187
 Dingott Saul 367
 Dobek Ignacy 50
 Dobiasz Leopold 152, 170, 414, 425
 Dobija Mieczysław 61
 Dobosz Jakub 79, 99

Dobrowolski Jan 304
 Dobrowolski Jerzy 165
 Dobrowolski Stanisław 268
 Dobrowolski Tadeusz 446
 Dobruski 333
 Dobrzański Ludwik 448
 Dobrzański Zygmunt 65, 136, 302, 305,
 320, 341
 Doledow 363
 Dołuda 430
 Domański Stefan 423
 Domański, Wiktor, Justyna 122
 Domaszewicz Aleksander 304, 316
 Domaszewicz Czesław 153
 Domaszewiczowa 107
 Dominik Otto Bronisław 425
 Dominik Walenty 392
 Domosławski Henryk 87, 265
 Dowbór-Muśnicki Józef 35, 103, 135
 Dragan Marian 124
 Dragan Roman 130
 Dręgiewicz Stanisław 40, 305, 314
 Drobniak Feliks 86
 Drobnowicz Stanisław 28, 31, 53, 67,
 134, 135, 149, 220, 251, 259, 262
 Drozdowski Ignacy 26, 29, 166, 190,
 207, 249
 Drzymuchowski Zbigniew 376
 Dubanowicz Edward 198, 224
 Dubiel [Wojciech Józef] 31, 64, 82
 Dubieński Aleksander 265
 Dubiński Stanisław 424
 Dubrawski Mieczysław 388
 Duczyński Jan 86
 Duczyński Julian 70, 149
 Duda Piotr 268
 Duda Wincenty 375
 Dudryk Antoni 163, 232
 Dudziński Władysław 352
 Dumnicki Artur 269
 Dunikowski Bolesław 22, 37
 Dunin-Brzeziński 293
 Dunin-Wąsowicz Jerzy 125, 129
 Durski Jan 165
 Durski Jerzy 165
 Duszewski Włodzimierz 170
 Duszyński Karol 169
 Dutkiewicz Wincenty 315
 Dydacz Antoni 386
 Dydusiak Leon 375
 Dydych Edward 66
 Dymnicki 143
 Dzendzel Henryk 125, 130, 239
 Dziamski Tadeusz 447
 Dziana Tomasz 180
 Dzieduszycki Jerzy 425
 Dzieduszycki [Konstanty] 86, 106, 107,
 170, 320, 394
 Dziedzic Wilhelm 281
 Dziedzicki Edward 151
 Dziepiński Jerzy 338
 Dziewicki [Feliks] 293, 327
 Dziewulski [Stefan] 294
 Dziędzielewicz 26
 Dzik Eugeniusz 386
 Dzikowski Zdzisław 39, 213, 293, 302,
 314
 Dziubiński Antoni 242
 Eberl Karol 352
 Ehrlich Salomon 366
 Eineigler Jakub 240
 Eisler Juliusz 360
 Elektorowicz Adam 447
 Eminowicz Kazimierz 162
 Englert Józef 305
 Englert Tadeusz 385
 Epler Roman 338
 Epler Tadeusz 152
 Erdof Władysław 385
 Erdt Juliusz 188
 Erhardt Marian 394
 de' Ernyeg Zygmunt Rudolf 182
 de l'Eteille 356
 Ettinger 365
 Eysymont 394
 Fabian 446
 Faluszczak 323
 Fedak Ludwik 396
 Fedorowicz Paweł 152, 232
 Fedorczyk Stanisław 306

Fedorski Tadeusz 40
 Fehler Stanisław 170
 Feldstein Roman 109, 424
 Feldstein Tadeusz 31, 33, 103–108, 110, 113
 Ferdynand (król) 253
 Ferek-Błęszyński Jerzy 142, 143
 Fiala Eugeniusz 168, 276
 Fiala Stanisław 188
 Filasiewicz 326
 Filc 301
 Filip Adam 269
 Filip Henryk 266
 Filipowicz Jan 150
 Filipowicz Julian 150
 Filipowicz Paweł 150
 Filipowicz Tadeusz 68, 137, 147, 150, 161, 305
 Finiewicz Rudolf 433
 Firlicz-Szemle Stanisław 446
 Fischer Karol 40
 Flertak 39
 Florer 92
 Fogel Maurycy 241
 Fogt Ferdynand 238
 Forster 367
 Frankowska Zofia 434
 Frankowski Bronisław 187
 Frączek Władysław 112
 Fredro Jan i Zofia 334
 Friedberg Wilhelm 242
 Friedmann 227, 292
 Friezt Kazimierz 315
 Friezt Paweł 242
 Frudniar Jan 392
 Frydecki Maksymilian 242
 Fuchs Marian 242
 Fukar Stanisław 169, 170, 394
 Furgalski Teodor 305
 Futyma Eugeniusz 168

 Gabło Witold 37
 Gadomski Władysław 353
 Gajewski Stefan Roman 86, 171, 425
 Galicz Józef 385
 Galiński Roman 168

 Gałagus Mikołaj 242
 Gałyński Czesław 376
 Gamotta Helena 125
 Garbień Albin 123, 128, 136, 305
 Garbień Józef 188
 Gardecki 300
 Gasior Walenty 386
 Gaszczyński Edward 129
 Gauglitz Ottokar 44, 68
 Gawlik Jan 448
 Gawron Ludwik 86
 Gaździcki Jan 433
 Gąsior Waclaw 265
 Gąsiorowski Napoleon 86, 425
 Gebert Bronisław 70
 Gelber Stanisław 153
 Gelitowicz 171
 Germański Tadeusz 347
 Geyer Wiktor 391
 Gęsior Józef 387
 Giegużyński Zygmunt 417
 Giercuskiewicz Zygmunt 145, 146, 185, 201
 Gilewski Zdzisław 151
 Giżycki Marian 338
 Glaser Henryk 392
 Glaser Roman Władysław 161, 166, 207
 Glaser Stefan 280
 Gluziński Józef 163
 Gładysz Jakub 304
 Głazewski Adam 282, 400, 402
 Głuchowski 294
 Gnatewicz (Gnatowicz) Olga 107, 111
 Godlewski Kazimierz 123, 127
 Godowski Feliks 394
 Golab 53
 Goldental 328
 Goldmann Dorota 268
 Goldschlag 143
 Gołachowski Józef 170
 Gołębowicz Wojciech 162
 Gołyński Czesław 347
 Gorączka Stanisław 396
 Gorniewicz 428
 Goszczyński Edward 125
 Gött Marian 167, 205

Götter Leon 70
 Göttinger Ludwik 449
 Gottman 158
 Góral 345
 Góralewicz Julian 125
 Górecki Stanisław 164
 Górecki Tadeusz 188
 Górecki-Soplica Janusz 36
 Górka Jerzy Witold 143, 242
 Górkiewicz Czesław 327
 Grabczyński 387
 Grabowski Bronisław 268
 Grabowski Tadeusz 21, 85, 207, 231, 304
 Grabska Elżbieta 111
 Granatowski Ludwik 339
 Grasiczyński 252
 Greger Kazimierz 449
 Gregorowicz Zachariasz 170
 Grek Jan 26, 392
 Groch Michał 171
 Grocholski Jerzy 153
 Grodyński Jerzy 27
 Grodzińska Helena 315
 Gromnicki Adam 151
 Gromski 66
 Grosser Ernest 449
 Gruber Emil 182
 Gruber Ludwik 165
 Gruda Józef 387
 Gruiński Władysław 68, 151
 Grün Włodzimierz 316
 Gruszka Stanisław 62
 Gruszka Sylwester 347
 Gruszkowski 349
 Grzesik Józef 375
 Grzeszczuk Władysław 37
 Grzębski Stanisław 181
 Grzędelski Aleksander 151
 Grzędziol Franciszek 387
 Guliński Mirosław 180
 Günther Waclaw 38, 315
 Gürtler Alfred 153
 Guskowski 283
 Gutkowski Stanisław 51
 Guttman 365
 Guzkowski-Janicki Andrzej 181
 Gwardecki 297
 Habiniakowa Wanda 124
 Habsburg Wasyl 349
 Hadera Antoni 169
 Hadyka Tadeusz 347
 Hahn Tadeusz 339
 Hajduk Paweł 448
 Halban 290
 Haleczko Czesław 31, 323
 Haller Józef 33, 307
 Halewski 331
 Hampl Wiktor 151
 Hanak Konrad 169
 Hankiewicz Lew 301, 400, 402
 Hantschlow Leopold 237
 Harasimowicz Andrzej 338
 Harasimowicz Józef 365
 Harasimowicz Tadeusz 32
 Harasym Janusz 339
 Hart Józef 376
 Hartleb Tadeusz 22, 168, 297, 298, 299, 378
 Hartleb Zygmunt 62, 122, 124, 130, 269
 Hassny Józef 242
 Haudek Władysław 40
 Hauke-Bosak Józef 35
 Hausner Artur 198, 224, 364, 400, 402
 Hausner Ryszard 28, 67, 98, 101, 140, 184, 188, 200, 420
 Hawel 361
 Hawrysz Piotr 152
 Haş Adolf 242
 Hecht Józef 449
 Hegmayer Henryk 371
 Heil Józef 152, 161
 Hein Franciszek 32
 Hein Wiktor 152
 Helczyński Adam 191, 205
 Hempel Jan 84, 378
 Hendrychowski 207, 257, 295, 298, 302
 Henner Feliks 164
 Herbe Edward 83, 162
 Herburt Paweł 317
 Hernik Tadeusz 222

Hert Józef 347
 Herzmank Stanisław 241
 Hesse 219
 Hickiewicz Ludwik 113, 268
 Hierowski Stanisław Ludwik 21
 Hinke Marian 161
 Hinzler 348
 Hippmann Zbigniew 66
 Hipp 183
 Hlawaty Karol 446
 Hliniaty Józef 301
 Hochfeld Józef 157
 Hofbauer 31
 Hofmokl Zygmunt 164
 Hojak Stanisław 376
 Holak Roman 35
 Holinkowski Stefan 305
 Holzer Gustaw 446
 Holzer Józef 86
 Hołobut Zygmunt 61, 124, 126
 Hołoń Jan 424
 Hołubowicz Izydor 337
 Hondyński Henryk 347
 Honkiewicz Zygmunt 347
 Honkisz Zygmunt 143, 376
 Hora Emil Tadeusz 391
 Horak Roman 180
 Hornowski Józef 86, 108, 275
 Hornung Feliks 86
 Hornung Józef 266
 Hornung Mirosław 31, 34, 61
 Horodyński 21
 Horoszkiewicz 22
 Horowitz 360
 Hoszowski-Sas Wiktor 20, 29, 70, 134,
 303, 413
 Hryckiewicz Stefan 339
 Hubert 238
 Hücklow Julian 350
 Huczewski Jan 376
 Hudzik Stanisław 387
 Huk Mirosław 326
 Hulles Alfred 180
 Huńka Stanisław 204
 Hütter Józef 62
 Hutter Władysław 34, 104, 105, 107,
 113, 424
 Idzik Marian 107
 Ichnatowicz Antoni 38, 379, 447
 Ilk Michał 122
 Ilkowski 78
 Indruch Rudolf 31, 32, 67
 Iżycki Józef 375
 Jabłoński Stanisław 170
 Jadowski Stefan 154
 Jaeschke Augustyn 34
 Jaklicz Tadeusz 303, 452
 Jakubowski Tadeusz 305
 Jakubski Antoni 27, 123, 126, 189, 304
 Jamro Klemens 387
 Janecki Adam 387
 Janek Stefan 132
 Janicki Aleksander 446
 Janicki Eugeniusz 132
 Janicki Marian 61
 Janiczek Jan 375
 Janiczek Mieczysław 232
 Janiczek Wilhelm 339
 Jankowski Czesław 303
 Jankowski Stefan 252
 Janowski Zygmunt 184
 Januszewski Kazimierz 126
 Jarnuszkiewicz 385
 Jarochoowski Zbigniew 280
 Jarosiewicz Godzimir 110
 Jaroszewski 327
 Jarski 53
 Jaryna Tadeusz 134
 Jarzębiński Franciszek 31, 33
 Jasiński Roman Rudolf 29, 122, 168,
 383
 Jasiński Jan 424
 Jasiński Kazimierz 185, 201
 Jasiński Lucjan 153
 Jasiński Stanisław 186, 201
 Jasiński Włodzimierz 386
 Jaskólski Tadeusz 447
 Jasny Jan 79
 Jastra Stanisław 377
 Jastrzębski Stanisław 265

Jaśniewski Jan 206
 Jaworski August 46, 242
 Jaworski Jan 27, 162
 Jaworski Jerzy 83, 130
 Jazowski Roman 376
 Jerzewski Tadeusz 305
 Jezierski Józef 306
 Johnson 198, 334, 335, 336
 Jordan Michał 170, 171, 265
 Jordan-Stojewski Jerzy 169
 Juński Stefan 267
 Jurasz L. 65
 Jürgens 428
 Jurkiewicz Julian 429, 437, 439
 Jury Zenon 273
 Jus Mieczysław 305
 Juskiewicz 204

K
 Kabatnik Stanisław 339
 Kaizer 328
 Kalabis Bronisław 290
 Kalicki Waclaw 450
 Kalicki Władysław 250, 277, 306
 Kalina Leon 108, 182
 Kalinowski Adam 87
 Kaliński Emil 169, 171
 Kalkus Jan Władysław 55, 68
 Kałuski Marian 278
 Kamberski Mieczysław 375
 Kamberski Stanisław 376
 Kamiański Eustachy 186
 Kamienobrodzki Jan 21
 Kamiński 41
 Kamiński Antoni 303
 Kamiński Józef 242
 Kammer Stanisława 83, 130
 Kaniewicz 169, 170
 Kapalka Franciszek 391
 Kapecki Adam 387
 Karaszewicz-Tokarzewski Michał 24,
 28, 85, 97, 98, 101, 112, 113, 140,
 141, 144, 195, 207, 217, 320, 325,
 327, 356, 397, 431, 441
 Karg Józef 184
 Kargol Stanisław 137, 187, 200
 Karniewicz J. 417

K
 Karpiński Kazimierz 70
 Karpiński Tadeusz 37, 213
 Karwik Józef 375
 Kasica Władysław 169
 Kasprowicz Tadeusz 305
 Kasprzycki Wiktor 266
 Kasza [Władysław] 195, 197, 210, 320
 Kaszniewicz Adam 126
 Kasztelewicz Władysław 30, 33
 Katajska Julia 350
 Katz Arnold 280
 Kawecki Stanisław 433
 Kawecki Tadeusz 204, 394
 Kawiński Rudolf 87, 238
 Kaźmierowicz Adolf 73
 Keler Jan 371
 Keller Juliusz 151
 Kempski Karol 89, 449
 Kempski Stanisław 22, 39, 62
 Keplicz 354
 Kicka Jan 161, 162
 Kiedrzyński Marian 33
 Kielczewski Stanisław 377
 Kielbasa Józef 428
 Kierski Grzegorz 241
 Kijowski Jan 391
 Kikala Franciszek 238, 281
 Kinalski Władysław 249
 Kinasiewicz Julian 394
 Kinda Piotr 65, 391
 Kindelski Paweł 281, 304
 Kindowicz 210
 Kintz Leonard 440
 Kirschner 291
 Kirszen Otton ks. 377
 Kiselka Karol 125
 Kisiel Stanisław 143
 Kisielewski Stefan 70, 192
 Kistryn 79
 Kiweluk 297
 Kiwior Jan 387
 Kłafien Ludwik 62, 169
 Klee 349
 Kleberg Franciszek 19, 340
 Kleszyk Antoni 387
 Klimaszewski Stanisław 394

Klimek Jan 69, 171
 Klimkiewicz Stanisław 165, 430
 Klimkowski Kazimierz 446
 Klimowicz Adam 391
 Kling Kazimierz 392
 Klink Józef 38, 103, 306, 378, 424
 Klodzik Tadeusz 306
 Knauer Edward Aleksander 394
 Knoll-Kownacki Edmund ps. „Kownacki”
 39, 97, 98, 169, 170, 325, 326, 327,
 394
 Kobiak Włodzimierz 53, 385
 Kobyliński Tadeusz 386
 Kobyłecki Witold 31, 83
 Kochanowski Stanisław 133, 304
 Kochmaniewicz Jan 375
 Koczorowski Gothard 163, 171, 425
 Kogut Jan 249
 Kogut Stanisław 386
 Köhl Juliusz 69
 Kokor 432
 Kołakowski 49
 Kołodziej Mieczysław 153
 Komar Ludwik 169
 Komarnicki Stanisław 375
 Kominkowski Tadeusz 254
 Komodzki Gustaw 303
 Konasiewicz Stanisław 180
 Koncewski Stanisław 49, 123, 127
 Kondrej Władysław 388
 Konieczny Franciszek 281, 295–299,
 301, 302
 Koniewicz 59
 Konn Mieczysław 424
 Konta Józef 262
 Konwalinka Hugon 266
 Kopacz 267
 Kopacz Adam 69, 149
 Kopaczyński Stanisław 242
 Kopaczyński Tadeusz 167, 191, 206
 Kopczyński Kazimierz 132
 Kopec Ludwik ps. „Wiktor” 25, 28, 68,
 139, 142–146, 184, 193, 197, 201
 Kopec Romuald 187, 201
 Kopec Stanisław 187, 201
 Kopernicki Marcel 65
 Kopystyński Maksymilian 168, 241,
 297, 298, 299
 Korabiowski Bernard 169, 170
 Korab-Kowalski Stanisław 323
 Korolewicz Bolesław 281
 Korotkiewicz Marcin 125, 127
 Korwin 28
 Kos 113
 Kosik Aleksander 317
 Koskowski Włodzimierz 267
 Koss Stanisław 185, 201
 Kossowski Zygmunt 88, 124, 129, 323
 Kostecki Emilian 264
 Kostecki Rudolf 200
 Kostecki Stanisław 187, 200
 Kosterkiewicz Michał 305
 Kostkiewicz Leon 168
 Kostkiewicz Piotr 387
 Koszuliński Erwin 35, 90, 305
 Koszyk Bronisław 111
 Kotarba Marcel 109
 Koterba Józef 338
 Kotik Tadeusz 146, 188, 200
 Kotusiński Stanisław 267
 Kotylak Edward 254
 Kowalczewski Stanisław 62, 124, 128
 Kowalczewski Witold 110, 111
 Kowalczuk Władysław 264
 Kowaleski Mieczysław 267
 Kowalski Emil 86, 93
 Kowalski Marian 171, 325–327
 Kowarzyk Julian, Anna 436
 Kowicki Jan 266
 Kozak Jan 349
 Kozak Witold 31, 35, 67, 134
 Kozakiewicz Jan 124
 Kozakiewicz Stanisław 66, 88, 130
 Kozakiewicz Zdzisław 165
 Kozicki Jan 136, 376
 Kozicki Stanisław 202, 305
 Koziół Jakub 70
 Kozłowski 53, 252
 Kozłowski Adam 125, 127
 Kozłowski Antoni 445
 Kozłowski Edward 83, 130
 Kozubski Abdanek 39

Kozubski O. 290
 Krajewski Jan 269
 Krajewski 394
 Kranc 221
 Krasicki Stanisław 372
 Kraus Albert 315
 Kraus niemiecki pplk 348
 Kraus Rudolf 304
 Krauss Aleksander 181
 Krauss Karol 68, 134
 Krebs 374
 Krechowicki Kazimierz 192, 225, 250,
 257, 292, 304, 379
 Kreiner 297
 Kreiss Henryk 68, 150
 Kret Stanisław 385
 Kretowicz Mieszko 264
 Kreutz Mieczysław 151
 Kriesten Otto 184
 Kroczak Jan 162
 Krokowski Bolesław 170
 Kron Aleksander 138, 163, 384
 Krop Zygmunt 242
 Krosiński 348
 Krośny Błażej 386
 Krowicki 330
 Królikiewicz Stanisław 66, 88
 Kruczek Juliusz 167, 205
 Kruczek Ludwik 324
 Kruczkiewicz Antoni 154
 Kruczkowski Stanisław 33, 37
 Krukierok Tadeusz 69
 Krunkiewicz Adam 154
 Kruszyński Stanisław 32, 150
 Kruszyński Tadeusz 150
 Krygowski Kazimierz 154
 Krynicki Stefan 154
 Krynicki-Korab Tadeusz 24, 26, 29,
 123, 132, 166, 167, 169, 170, 249,
 296
 Krynicki Włodzimierz 65, 391
Kryska-Karski Tadeusz 22
 Krzemicki 426
 Krzemiński Jakub 37, 39, 303, 449
 Krzisch Otto 163
 Krzyczkowski Stanisław 391
 Krzysztofowicz Józef 165
 Krzysztofowicz Roman 154
 Krzysztoński Józef 391
 Krzywy [Antoni] 106
 Krzyżanowski Bolesław 305
 Księżyk Kazimierz 423
 Kubala 177, 178
 Kubiński 38, 379
 Kubowicz Józef 414
 Kuchar Tadeusz 68, 137, 150, 304
 Kuchar Wacław 113, 151
 Kuciara 106
 Kuczera Paweł 425
 Kudelski Tadeusz 21, 350, 379
 Kuderna Otto 134
 Kudrewicz Janusz 205
 Kugel Aron 372
 Kühl Karol 152
 Kühn Jerzy 376
 Kühn Józef 269
 Kulczycki [Jan] 69
 Kulik Karol 387
 Kulinowska Wł. 366
 Kuliński Mieczysław 328, 376, 394,
 395, 397, 431, 436, 439, 443, 452,
 453
 Kulpiński Edward 134, 183, 186, 266
 Kułakowski Jan 240
 Kułakowski Józef 170
 Kułakowski Kazimierz 150, 318, 414,
 425
 Kunert Czesław Leon 38
 Kunzelmann Adolf 371
 Kupiński Ludwik 376
 Kurka Antoni 316, 421, 422
 Kurmanowicz Wiktor 430
 Kurowski Julian 37, 304, 449
 Kuryłowicz Bogusław 266
 Kuryłowicz Jerzy 168
 Kuryłowicz Michał 39
 Kuszera Paweł 86
 Kuś Józef 304
 Kuźmar Marian 426
 Kwak Rudolf 165
 Kwaśkiewicz Marian 249

Kwiatkowski Gepert 105, 106, 107, 111, 323
 Kwiatkowski Józef 170, 205, 268
 Kwiatkowski Stefan 32
 Kwiatkowski 297, 299, 301, 302
 Kwicciński Tadeusz 380
 Kycia Marceli 103
 Lachowicz Franciszek 375, 377
 Lambert Stanisław 26
 Landau Maksymilian 163
 Lang Jan 87, 169
 Lang Wanda 86
 Langner Józef 424
 Langner-Złom Władysław 304
 Laskowski 171
 Lasocki Zygmunt hr. 116, 400, 402
 Latawiec Władysław 237
 Latawiec Zdzisław 69, 152
 Laudyn Władysław 67, 181, 221, 262, 310
 Laurosiewicz Emil 265
 Laveaux Ludwik de 24, 40, 85, 97, 100, 101, 139, 140, 213, 217, 320, 377
 Lechicki Mieczysław 170
 Ledóchowski Ignacy 240, 291
 Legeżyński Stanisław 86, 338
 Leier 349
 Lemek Jakub 210
 Lenartowicz Michał 186
 Lenczner Bronisław 187, 200
 Leobenstein Feliks 86
 Leon Tadeusz 87
 Leszczyński Józef 70, 426
 Leszko Walenty 124, 129
 Leśniak Aleksander 143
 Leśniewski Adam 414
 Leśniewski Józef Krzysztof 84, 85, 97, 98, 121, 131, 133, 139, 141, 142, 144, 175, 192, 193, 207, 208, 213, 214, 217, 221, 225, 226, 227, 228, 229, 231, 235, 250, 254, 257, 261, 263, 270, 271, 277, 278, 292, 293, 294, 301, 302, 303, 310, 314, 316, 319, 320, 321, 323, 324, 334, 342, 346, 347, 354, 355, 356, 377, 379, 389, 390, 394, 397, 398, 423, 424, 428, 431, 433, 441
 Leśniewski Kazimierz 414
 Leśniewski Wacław 392
 Leśniowski Zbigniew 338
 Lew Rudolf 180
 Lewandowski Kazimierz 38, 165, 328
 Lewicki 301
 Lewicki Aleksander 447
 Lewicki Bogusław 264
 Lewicki Bronisław 207
 Lewicki Jakub 391
 Lewiński 46
 Lewiński Franciszek 387
 Lichtenberg Władysław 72, 109
 Ligęza Roman 376
 Lignar Jan 387
 Linde Artur 447
 Linde Mieczysław 28, 134, 200, 375
 Link Ottomar 391
 Lipsa Wojciech 386
 Lisiewicz Aleksander 20, 166, 206, 239,
 Lisiewicz Mieczysław 304
 Liskiewiczówna Józefa 315
 Lista Franciszek 72
 Litwinowicz Aleksander 22, 169
 Litwiński Jerzy 424
 Lloyd George 337
 Loegler Gustaw 163
 Loos Emil 69
 Lorenz Kazimierz 447
 Lösch Mieczysław 366
 Lubaczewski Tadeusz 31, 305
 Lubicz-Gruszecki Karol 242
 Lubicz-Wojciechowski Marian Witold 168
 Lubkowski Czesław 191, 206
 Lubkowski Juliusz 151
 Lubomirski ks. 199
 Ludwik Emil 164
 Ludwikowski Franciszek 356
 Luft Tadeusz 164
 Lutzke-Birk A. 21, 350
 Łabna Edward 394
 Łagan Jan Leon 180
 Łancki Mieczysław 125

- Lempicki Włodzimierz 167, 205, 249
 Łepkowski 143
 Łęcki Kazimierz 125
 Łobarzewski Karol 222
 Łobodziński Mieczysław 238, 303
 Łodziński Tadeusz 24, 28, 29, 68, 98,
 104, 149, 209, 226, 303, 379, 417,
 431
 Łomicko Fryderyk 387
 Łomnicki Antoni 124, 128
 Łopatkiewicz Marian 86
 Łopuch Marian 265
 Łoś Jerzy hr. 168
 Łoziński Edward 134, 182, 186
 Łoziński Jan 153
 Łożyński M. 297
 Łubkowski Czesław 167
 Łuciów Leon 238
 Łuczakowski Witold 241
 Łuczka Franciszek 424
 Ługowski Michał 242
 Łukasiewicz Antoni 187
 Łukasiewicz Józef 169, 170
 Łukowski Stanisław 371
 Łysakowski Adam 267
 Łysakowski Zdzisław 163, 313, 318,
 342, 353, 354, 385, 414, 417, 428
 Łyszczarczyk [Bolesław] 31

Maas Ignacy 171
Mach Kazimierz 200
Machalska Maria 126
Machalski Tadeusz 26, 123, 127, 135,
 304, 354
Machnicki Romuald 22, 378
Machnowski Zbigniew Feliks 138
Maciąg Stanisław 265
Maciejowski Marian 65, 238
Maciulski Wacław 168
Mackiewicz Adam 394
Mackiewicz Justyn 394
Maczek Stanisław 445
Madaj Karol 167, 191, 205
Magasek 177
Magenheim Józef 149
Magiera Antoni 170, 394

Magierowski Władysław 339
Mahler Stanisław 137, 187, 200, 421
Majewski Stanisław 134, 349
Majkowski Benedykt 30, 32, 63, 67,
 251, 252, 267
Makarewicz 128
Makfanin Karol 70
Malarski 38
Malcharek Feliks 87
Malina Witold 86, 170
Maliszewski Michał 186
Maliszewski Tadeusz 125
Mandziak Franciszek 31
Maniak Stanisław 267
Mańkowski Jan 124, 128, 136
Marasimowicz Józef 39
Marchewicz Jan 125
Marczewski Kazimierz 350
Maresch Stanisław 138
Margulies Maksymilian 241
Mariański 447, 449
Marinda Józef 375
Markiel Stanisław 315
Markowski 38
Marks Karol 68, 134, 183, 185
Markuszewski Leon 385
Marszałek Walenty 387
Marszałkówna Stefania 108
Martynowicz Stanisław 338
Marunek Otto 152
Maryjewski 249
Maryjowski Józef 170
Masburg 242
Masłowski 268
Massar Adolf 76, 101, 106–108, 141
Maślakiewicz Karol 107
Maślanka Antoni 282
Maślanka Jerzy 21, 38, 350
Maśniak Michał 162
Mateja Karol 266
Matkowski Adam 237
Matkowski Andrzej 137, 165
Matlak Władysław 266
Mattausch Eugeniusz 184
Matuszewska Maria 315
Matuszewski Michał 391

Matz Teodor 375
 Matzner Bolesław 197, 376
 Mazanek Ignacy 21
 Mazanowski Józef 31, 36, 251
 Mazoń Gustaw 387
 Mazur Stanisław 125, 128, 136
 Mazur Tomasz 386
 Mazurek Jan 125
 Mazurkiewicz Stanisław 70
 Mączyński Czesław 27, 51, 54, 58, 61, 62, 67, 73, 74, 77, 80, 84, 85, 97, 98, 100, 101, 117, 119, 122, 123, 126, 131, 135, 136, 140, 141, 189, 190, 214, 215, 217, 276, 296, 309, 310, 363, 366, 368, 434
 Mederski Kazimierz 31, 34
 Megiera 109
 Mehlert 28
 Meier-Mall 360
 Meisels Henryk 276, 277, 367
 Melichar Adolf 242
 Meller Otto Józef 28, 68
 Mendłowski Włodzimierz Michał 86
 Mesaga 21
 Messner Jan 152
 Mękarski Stanisław 39
 Mękarski Stefan 123, 128
 Mgleja Stanisław 266
 Michalak Henryk 388
 Michalewski Antoni 306
 Michalewski Zbigniew 238
 Michalski Feliks 384
 Michalski Franciszek 180
 Michałowski Kazimierz i Karolina 239
 Michel Juliusz 240
 Michelini Humbert 169
 Michnik 53
 Miczyński Stefan 352
 Mielecki Stefan 73, 171, 194, 205
 Mielnicki Franciszek 394
 Mielnikowska Maria 124
 Mierczyńska Julia 315
 Mierczyńska Stefania 315
 Mierka Bronisław 21, 237, 303, 379
 Mierzeński Feliks 124, 126
 Mikłaszewski Jan 241
 Mikulicki Michał 77
 Mikuliński Stanisław 164
 Milewski Bogumił 83, 130, 365
 Minasowicz Karol 238, 239
 Minkiewicz Witold 88, 124, 127
 Minkiewicz-Odrowąż Henryk 168, 175, 239, 241, 242, 373, 375, 394, 397
 Mirwiński Jan 129
 Misch Józef 238
 Misa Józef 170
 Mittlener Ignacy 153
 Mleoch Alojzy 61
 Młynarczyk Antoni 445
 Mniszek Albert 286, 379
 Moczakowski Wacław 386
 Modelski Izidor 20, 70, 84, 85, 86, 90, 169, 303
 Mokrzycki Antoni 40
 Monasterski Bolesław 69, 152
 Mond Bernard 31, 52, 55, 67, 84, 106, 109, 112, 116, 117, 120, 148, 149, 155, 156, 157, 158, 220, 252, 255, 256, 261, 323
 Monderer Bernard 125, 127
 Monderich 200
 Monne Ludwik 70
 Moryl Tomasz 387
 Mosiak Stanisław 265
 Moskwa Maria-Zenon 163, 353
 Mosoń Michał 89
 Moss Edward 25
 Mossoczy 82, 117
 Mossor 109, 252
 Mostowski Henryk 26, 49
 Moszyński Władysław 376
 Mościcki Edward 180, 252
 Motylewski Mieczysław 69
 Mryc Kazimierz 181, 261
 Mücek Zygmunt ks. 377
 Mudry Władysław 32, 134
 Mühlner Edmund 132, 166, 190, 205, 238
 Müllbauer 379
 Müller 59, 88
 Müller Ferdynand 242
 Müller Juliusz 242

Münz Natan 184
 Murzyńska Stanisława 109
 Muszyński 143
 Muział Jan 387
 Mycielski Feliks 152
 Mycielski Stanisław hr. 290
 Mykietka 430, 431
 Mytwoń Władysław 387

 Nadolski Otto 173
 Nadrowski Lucjan 306
 Nagaj Emil 172
 Nagiera Edward 252
 Nahlik Stanisław 164
 Najsarek Kazimierz 278
 Nałęcz-Skałkowski Iwo 35
 Nasada 301
 Nawarecki Witold 391
 Nawrocki Jan Ryszard 281
 Nawrocki Stanisław 306
 Nehrebecki Stanisław 107
 Nelza Stanisław 168
 Neugebauer Jan 264
 Neumann Alfred 241
 Nędzowski Józef 53
Nicieja Stanisław 73
 Niebieszczanski Olgierd 90, 393
 Nieduszyński Adam 151, 170
 Niedźwiecki Walenty 104
 Niemczynowski Emil 69
 Niemczyński Stanisław 86
 Nieniewski Bolesław 21
 Niepołomski Ignacy 29, 137, 163, 166,
 303, 341
 Niewczyk 366
 Niewiadomska Janina 315
 Niewiadomski Marian 183, 188, 398
 Niewiadomski Stefan 395
 Niezabitowski Stanisław 199
 Nikodemowicz Stanisław 134, 183, 186,
 323
 Nimczuk Jan 66
 Nittman Tadeusz Michał 66, 166, 190,
 206, 252, 365
 Nosielecka Halszka 130
 Noskiewicz Jan 123
 Noskiewicz Michał 123, 132
 Noskiewicz Tadeusz 153
 Nowak Jan 169, 170
 Nowak Józef 188
 Nowak Stanisław 386
 Nowak Tytus 315
 Nowak-Przygodzki Antoni 40, 395, 433
 Nowicki Józef 169, 170, 272
 Nowosielecka Halszka 83
 Nowosielski Feliks 31, 34
 Nowotny Tadeusz 266
 Nowyk Stanisław 33
 Nusbaum-Hilarowicz Henryk 240, 280

 Obertyński [Stanisław?] 42, 379
 Obertyński 159, 262
 Obertyński Józef 264
 Obfidowicz Bronisław 240
 Obirek Julian 198
 Obmiński Witold ps. „Pitulinka” 27
 Ochocki Tomasz 239
 Ochrymowicz Włodzimierz 400, 402
 Odzierzyński Roman 69, 137, 153, 222,
 304
 Ogiński Jan 31, 67
 Ogórek Mirosław 124, 127
 Okraska Teofil 386
 Olechowski Jan 59, 268
 Olejarski Jan 86
 Olejarski Mieczysław 306
 Olkowski Antoni 451, 452, 453
 Olpiński 173
 Olszewski Antoni 31, 53, 57, 116, 323,
 328
 Olszewski Henryk 153
 Ołowski Tadeusz 123, 128
 Onest Stanisław 305
 Opalko Eugeniusz 386
 Oplatak 360
 Opolski Roman 305
 Oppenauer Kalikst 184
 Orkisz Michał Antoni 21
 Orlicki 268
 Orłowski Antoni 53
 Orobkiewicz Władysław 239
 Orzechowski Michał 268

Orzechowski Tadeusz 38, 76, 124, 128, 195
 Osiński Karol 266
 Osiński Tadeusz 265
 Osiński Władysław 183, 188
 Osmolski 439
 Osmólski Fryderyk 132
 Ostachiewicz 83, 130
 Ostaszewski Bronisław 391
 Osterzecer-Zygmuntowicz Zygmunt 134, 136, 182, 305, 440
 Ostowski Stanisław 69
 Ostrachański [Ludwik Ostrihansky] 328
 Ostrowski Alfred 21, 143, 262
 Ostrowski Stanisław 34, 103, 107, 108, 240, 269
 Ostrowski Tadeusz 85
 Ostrowski Witold 269
 Ostrowski Władysław 110
 Ostrówka Franciszek 134, 183
 Otowski Józef 379
 Ottenbreit Henryk 222
 Otto Bronisław 170
 Otto Juliusz 117, 256
 Owczar Józef 197
 Owoc Mieczysław 376
 Owsik Gustaw 387
 Ozarka Józef 375

 Paczyński Zdzisław 83
 Paderewska Helena 384
 Padlewska Janina 124
 Paluch Józef ks. 423
 Pałka Stanisław Feliks 315
 Panaś Józef S. ks. 22, 377, 423
 Pańczakiewicz Adolf 75
 Papierkowski Jan Leopold 250
 Papp 348
 Paprocki Franciszek 305
 Paprocki Kazimierz 439
 Parfanowicz 297
 Parnas 299
 Parzuch Stanisław 374
 Pasek Leopold 424
 Paszkowski Jerzy 40
 Patryn Edward 165
 Patyk Władysław 386
 Paudler Emil 164
 Paulik Roman 451, 452
 Pawełek Juliusz 375
 Pawlenko-Omelianowicz Mychajło 431
 Pawlikowski Henryk 282
 Pawłowicz 323
 Pawłowski Kazimierz 267, 280
 Paykart Bolesław 281
 Peca Stanisław 386
 Pelczak Paweł 386
 Pelczar 143
 Pelz 299
 Pelzner Eugenia 367
 Pencakowski Stanisław 446
 Perrini Camillo 429, 439
 Peschel Karol 164, 278
 Peszkowski Stanisław 125, 127
 Petelenz Ferdynand 281
 Peter Franciszek 54, 436
 Petlura Semen 308
 Petruszewicz E. 253, 254
 Petry Stanisław 31
 Petry Stefan 83, 130
 Petrykiewicz Michał 29, 267
 Petryn Edward 171
 Petryn Eugeniusz 338
 Pfeiffer Zdzisław 137, 200
 Piasecki Antoni 327, 339
 Piasecki Wojciech 161, 179
 Piątkowski Henryk 424
 Piątkowski Jan 240
 Pichon S. 306, 307
 Pichur Franciszek 266
 Piechurski Zygmunt 377
 Pieczętka Roman 83, 130
 Pieczonka Edward 38, 39, 175
 Piekarski Klemens 375
 Pieniążek Aleksander 138
 Pieniążek Jacek 375
 Pieniszczak 252
 Pieracki Bronisław 27, 134, 320
 Pieracki Zygmunt 87, 125, 168
 Pietras Ludwik 40, 266
 Pietruski Stanisław 178, 219, 220
 Pietruszewicz 21

Piguleczka-Lenius Rudolf 113
 Pilina Władysław ks. 377, 424
 Piliński Michał 134, 184
 Piller Adolf 169
 Piltz Erazm 306, 307
 Piłat Karol 306
 Piłat Stanisław 349
 Piłsudski Józef 220, 256, 257, 302, 342
 Piniński Leon 199
 Piotrowski Antoni 266, 267
 Piotrowski Grzegorz 315
 Piotrowski Stanisław 449
 Piotrowski Stefan 167
 Piprzak Henryk 367
 Pisarzyk Ludomir 240
 Piskorski Mieczysław 66
 Pisznota Adolf 339
 Ploder August 391
 Ploskon 252
 Plusiński Witold 171
 Pluszczyński Adolf 35
 Płamała Karolina 83, 130
 Podolski Franciszek 386
 Podwapiński Franciszek 69, 171
 Podwiński Henryk 146, 185
 Pohoryles Henryk 21, 280
 Pokiński Adam 394
 Polakowski Władysław 137, 186, 201
 Polański Władysław 377, 396
 Polatyński 108, 111
 Pollak Henryk 113
 Pollak Wilhelm 111
 Pomian-Cieński Michał 26, 27, 28, 30,
 67, 74, 100, 133, 140, 149, 157, 181,
 203, 220, 221, 260, 262, 310
 Pomiankowski Zygmunt 391
 Porfiry 301
 Posella Stefan 37
 Potocki Dominik hr. 38, 265
 Poznański Zenon 206
 Pracki Józef 439
 Pragera Adam 266
 Prawdzik Jan 261, 262, 267
 Preis Ludwik 40
 Prek Lucjan 239
 Procak Mikołaj 265
 Prokopowicz Marian 306
 Pronaszko Andrzej 241
 Proń 143
 Proskurnicki 171
 Prosołowicz Marian 134, 136, 147, 161,
 182, 185, 446
 Prugar Kazimierz 317
 Prus-Strowski Marian 171, 240, 264
 Prymon Andrzej 165
 Przepilińska Józefa 111
 Przestrzelski Tadeusz 32
 Przeworski Mieczysław 448
 Przybysławski Kazimierz 282
 Pszonka Władysław 339
 Ptaś 116
 Puchalski Antoni 166, 205, 354
 Pukas Józef 264
 Puszka Tadeusz 347
 Putek Kazimierz 452
 Pykosz Jan 37
 Quiguerez Fryderyk 86, 183
 Raczkowski Stefan 241
 Raczyński Aleksander 282
 Radecki Stanisław 39, 254
 Raducki Stanisław 85
 Rajza 169, 170
 Rakisz Mieczysław 104, 105, 107, 109
 Rambausek [-Rębowski Ludwik] 38
 Rappaport Bernard 240
 Rawicki Stanisław 385
 Rawniker Franciszek 231, 293
 Rawski Karol 69, 328
 Raza Ignacy 386
 Rebczyński 28, 29
 Rechowicz Kazimierz 125
 Reder Klaudiusz 164, 417
 Reich 363
 Reichelberg Stanisław 93
 Reichenberg Ewidon 164
 Reinberger Władysław 168
 Reinländer Józef 301
 Reitscher N. 367
 Remizowski Michał 242
 Respaldiza 22, 42, 282
 Reyhardt 21
 Rhein Józef 22, 89, 273, 425

Ricci 225
 Richtman Roman 154
 Riedl Adam 151
 Riemer Eugeniusz 267
 Rieser Alfred 168
 Riml 359
 Rittigstein 277
 Roch-Bordun Marian 264
 Roczek Tadeusz 386
 Rodacki 210
 Roehr Jan 371
 Rogoziński Adam 238
 Rogoziński Roman 64, 67
 Rogoż Stanisław 391
 Roherek 39
 Roja Bolesław 19, 28, 38, 70, 126, 193
 Roland Antoni 165
 Roland Eugeniusz 98, 192, 438
 Romaniszyn Franciszek 268
 Romaniszyn Jan 22
 Romaniszyn Michał 35
 Romanowski Michał 164
 Romanówna Janina 125
 Rosecki Zygmunt 125
 Rosenbaum Gabriel 132
 Rosenbaum Józef 132
 Rossowski Zygmunt 66
 Roszka Emanuel 338
 Roth Bolesław 376
 Roth Neumann 366
 Rozborski Marian 181
 Rozdowski 452
 Rozumkiewicz Stanisław ks. 377
 Rozwadowski Adam 39
 Rozwadowski Antoni 378
 Rozwadowski Jerzy 165
 Rozwadowski Jordan Tadeusz 23, 46,
 49, 60, 82, 96, 97, 117, 131, 237, 248,
 253, 257, 263, 264, 275, 280, 288,
 299, 303, 306, 327, 334, 335, 413,
 434, 447, 449
 Rozwadowski Wiktor 38
 Rozumijko 345
 Rózkówna Stanisława 249
 Rubczyński Władysław 21, 98, 99
 Rudka Benedykt 108
 Rudnicka Helena 124
 Rudnicki Eugeniusz 122, 170
 Rudolf Zygmunt 134, 186
 Rudrof Franciszek 425
 Rudzki Piotr 326
 Rummel Józef 283
 Runge Stanisław 169, 171, 425
 Rusin Władysław 304
 Rutkowski Aleksander 123, 128, 189
 Rutkowski Karol 79, 124, 129
 Rutkowski Tadeusz 132, 375
 Ruttka 93
 Rybak Józef Artur 336, 337
 Rychlewski Kazimierz 145, 146, 185,
 201
 Rychter Leon 390
 Rydel 209
 Rydygier Antoni 86
 Rygier 38
 Rylski Kazimierz 24, 27, 37, 50, 64, 74,
 75, 123, 126, 134, 147, 156, 176, 177,
 196, 204, 276, 310, 317, 321, 351,
 355, 357, 370, 371, 374, 381, 384,
 388, 393, 395, 399, 415, 418, 419,
 422, 427, 430, 438, 440
 Rymanowicz Antoni 338
 Rządki Aleksander 192, 449
 Rzeczkowski Marcei 385
 Rzepecki 132
 Rzepecki Antoni 68, 134, 182, 184, 202,
 203
 Rzepka Józef 188
 Rzeszutko Marcin 180
 Rzęca Ludwik 387
 Rzych Andrzej 87
 Sahanek Stanisław 273
 Sakaluk-Sożyński Karol 450
 Salach Tadeusz 347, 376
 Saliz-Izers Antoni i Józefa 240
 Samocki Stanisław 68
 Samuszkiewicz Leon 354
 Sandler Franciszek 324
 Sanocki Stanisław 149
 Sapak Fryderyk 124, 129
 Sapięha Stanisław 151

Sarnowicz Kazimierz 306
 Sas-Nowosielski Henryk 165
 Sas-Świstelniccki Edward 38, 103, 104,
 249, 264, 305, 420
 Sawczyński Henryk 108
 Sawicki Lesław 51
 Schaff 365
 Schally Tadeusz 39
 Schaller Kazimierz 305
 Schameit Stefan 109
 Scharf Scheindli 367
 Scheuning Arnold 338
 Scheuring Wiesław 389
 Schilchan Jan 89
 Schirmer Kazimierz 165
 Schlarb Artur 65, 391
 Schleyen Kazimierz 80, 107, 111, 128,
 190
 Schmalz Mieczysław 103
 Schmidt 256, 345
 Schmidt Aleksander 423
 Schmidt Kazimierz 436, 439
 Schmidt Stanisław 51, 178, 179, 218,
 219, 220, 266, 429
 Schneider Emil 273
 Schneider Zdzisław 376
 Schneikart Marian 149
 Schnitzer Arnold false Poloński 367
 Scholl 21
 Scholtz Juliusz 379
 Schramm Andrzej 33, 67, 104, 108
 Schramm Jan 68, 104, 134, 183, 185
 Schrötter Karol 152, 353
 Schuller Ottomar 69
 Schulz Lucjan 165
 Schupper N. 367
 Schuster 146
 Schütz Maksymilian 164, 354
 Schwarcer Ludwik 242, 304, 375
 Schwarz 21
 Schwarzenberg-Czerny Jerzy 30, 32, 67,
 75
 Schweizer Jan 122, 134, 183, 188
 Scott Elgin 264
 Seidler Józef 169, 170
 Seja Alfons 184
 Sekunda 430
 Selcer-Sielski Mieczysław 77
 Selcher Otto 348
 Selemencki Marcin 31
 Seltenreich Zygmunt 26, 68, 134, 182,
 185
 Sencmeński Marcin 33
 Senisson Kazimierz 449
 Serafin Władysław 392
 Serbeński Feliks 32
 Serda-Teodorski Aureli 327, 328, 344,
 377
 Srednicki Józef 305
 Serwatowski Władysław 348
 Sethaler Karol 376
 Sheybal Stefan 394
 Siarkiewicz Filip 22, 60, 273
 Sichler Maksymilian 162
 Siciński Adam 384
 Siciński Kazimierz 376
 Siciński Zygmunt 280
 Siegl Władysław 170
 Siekierski Józef 238
 Siekierski Mieczysław 267
 Siekierski Stanisław 267
 Siemaszko Wojciech 134, 182, 188
 Sieniewicz 108
 Sigal Salomon 372
 Sigmund Adolf 39
 Sikora Emil 391
 Sikorski Adam 446
 Sikorski August 232
 Sikorski Eugeniusz Władysław 19, 20,
 71, 85, 108, 174, 295, 297, 298, 299,
 301, 316, 327, 377, 378, 389,
 Sikorski Franciszek Ksawery 68, 140,
 185, 200, 423
 Sikorski Tadeusz 72
 Sikorski Walerian 24, 27, 28, 67, 135,
 184, 200, 201, 212, 213, 363
 Simon Michał 267
 Sittar-Bąkiewicz 304
 Skalski Franciszek 387
 Skalski Władysław 387
 Skalkowski Józef 124
 Skalkowski-Nałęcz Iwo 251, 291

Skarbek Aleksander hr. 39, 198, 301,
 334, 338, 400, 402
 Skarzyński Stanisław 213
 Skawiński Stanisław 280
 Skawiński Władysław 339
 Skiba Józef 445
 Skibiński Leon 387
 Sklepiński 268
 Skliński Władysław 49
 Skoczyła Stefan 170
 Skopiński Stanisław 38
 Skowron Józef 391
 Skowroński Karol 396
 Skrętowicz Edward 87
 Skrzepij Marian 69
 Skrzyniarz 297
 Skulski Emil 146, 188, 201, 213, 338
 Skulski Jan 187, 201
 Skurski Mieczysław 302
 Skwarczyński Kazimierz 67
 Skwarko Józef 386
 Sławiczek Mieczysław 327, 439
 Sławiec Stanisław 339
 Sławski Tadeusz 188
 Słonarski 131
 Słonecki Michał 390
 Słotwiński Marian 125, 129
 Słupczyński Aleksander 163
 Słuszkiewicz 38
 Smith 336, 356
 Smobiecki Henryk 186
 Smokowski Marian 150
 Smolak 256
 Smolan Józef 375
 Smolarski Władysław 97, 213, 221,
 227, 254, 263, 277, 324, 398, 413
 Smolińska Helena 124
 Smotrecki Henryk 146, 200, 421
 Smutny Marian Wilhelm 40, 237
 Sobakówna Maria 315
 Sobej Herman 201
 Sobierański Stanisław 338
 Sobkówna Edwarda 125
 Sobolewicz Tadeusz 339
 Sobolewski Cyrus Paweł 327
 Sobolewski Karol 171
 Sobolewski Kazimierz 267, 391
 Sochacki Zygmunt 72
 Sochaczewski 294
 Socha-Lipiński 109
 Sochocki Zdzisław 107, 109, 110, 111,
 113
 Sokolik 108
 Sokołowski Adam 31
 Sokołowski Stanisław 163
 Sokołowski-Rola Wiesław 124, 127,
 135, 268, 304
 Sokołowski Władysław 125
 Sokółski Jan 339
 Solecki Tadeusz 124, 128
 Solski Adam 90
 Sołtys Grzegorz 327
 Sonnenschein Dawid 368
 Sopotnicki Józef 303, 326
 Sopuch Stanisław ks. 289, 292
 Sosin Jan 317
 Sosnkowski Kazimierz 135
 Sowa Józef 188, 326
 Spiczyński Tadeusz 317
 Spigel Karol 338
 Spira Leopold 20, 49, 71
 Spittal Stanisław 315
 Srokowski Adam 449
 Stachiewicz August 389
 Stachiewicz Stanisław 387
 Stachowicz Wojciech 325
 Stadler Mieczysław 150
 Stadtmüller Alfred 185, 201
 Stahl Leonard 198
 Stala Bożymir 32
 Stampfl Kazimierz 449
 Stampfl Marian 269, 281
 Stanaszek Bronisław 180
 Stanaszko Franciszek 125, 129
 Stanecki 175, 348
 Stankiewicz Edward 265
 Stankiewicz Wilhelm 262
 Starck Edward 31, 106
 Starck Wilhelm 64, 68, 73, 75, 77, 108,
 200, 363
 Starzyński Mieczysław 304

Stasiniewicz Julian ps. „Kmita” 39, 296,
 340
 Staub Fryderyk 361
 Stauber Chnane 367
 Stauffer Stanisław 40
Stawecki Piotr 85, 122, 240, 327, 328,
 334, 350, 436
 Stawieński Józef 347
 Stebelski Aleksander 439
 Stebnicki Stanisław 169, 171, 425
 Stec Stefan 38, 98, 178, 179, 218, 219
 Steć Marcin 188
 Stefański Paweł 304
 Stefczyk Kazimierz 67, 83, 130, 161
 Stefczyk (senior) 353
 Steifer Marian 21, 59
 Stelmach 429, 439
 Stelmachów Julian 68
 Stenzel Rudolf 163
 Step-Flach Wiktor 26, 66, 88
 Sterba Felicjan 193
 Stesłowicz Władysław 198, 224, 400,
 402
 Steusing Zdzisław 426
 Stobiecki Zdzisław 242
 Stobiecki Zygmunt 242
 Stokowski Stefan 53
 Stołba Jan 162
 Strasser Roman 168
 Straszewski Henryk 207, 283
 Stromenger 325
 Strusiński Romuald 53
 Strutyński Marian 266
 Strykowski Józef 242
 Strzałkowski Eugeniusz 387
 Strzelecka Helena 350
 Strzelecki Zygmunt 217
 Strzemieński 294
 Strzemiński Jan 152, 232
 Suchanek Edmund 179
 Suchecki Eugeniusz 322
 Suchorowski Tadeusz 123, 132
 Sujma Mieczysław 387
 Sulimirski Tadeusz 38, 96, 206, 303
 Sulimirski Wit 29, 60, 391, 413
 Surmiński Tadeusz 150
 Surwiłło 445
 Swoboda Emil 19, 70
 Sydoń 54
 Sylwester Franciszek 162
 Sypniewski 134
 Szafran Franciszek 445
 Szajowski Edward 384
 Szalkiewiczowa 27, 366
 Szaniawski Leopold 386
 Szarski Andrzej 137, 152
 Szaszkiwicz 430
 Szatkowski Paweł 158
 Szawłowski Kazimierz 125
 Szayer Władysław 376
 Szczepankiewicz 143
 Szczepanowski Bolesław 134, 183, 185
 Szczepański Stanisław 241
 Szczerbicki Stanisław 165
 Szczerski Gustaw 134
 Szczudłowski 252
 Szczupak Józef 387
 Szczurowski Tadeusz 36
 Szebest Adolf 339
 Szefer Adam 79, 188
 Szenderowicz Władysław 168
 Szeptycki Andrzej ks. 301, 336, 349
 Szeptycki Stanisław hr. 323, 334, 335,
 337
 Szewczuk Michał 170
 Szewczyk Józef 306
 Szkodziński Franciszek 89
 Szkolnikowski Józef 39, 97, 131, 191,
 294
 Szpiczakowski Kazimierz 254
 Sztaba Roman 186
 Sztuka Tadeusz 256
 Szulislawski Kazimierz 164
 Szumański Stanisław 124
 Szumowski Stanisław 109
 Szumski Zenon 73
 Szurlej Marian 242
 Szwarcer Ludwik 378
 Szwejdą Roman 449
 Szwesta Franciszek 162
 Szybalski Edward 238
 Szydłowski Jan 150

Szydłowski Kazimierz 446
 Szydłowski Sławosz 143
 Szydłowski Stanisław 87
 Szydłowski Tadeusz 36
 Szymański Brunon 49

 Śledziński K. 51
 Ślepecki Jan 389
 Ślepowron-Puchalski Antoni 190
 Śliwiński Jan 33, 106, 108, 378
 Śliwiński Stanisław 449
 Śniadowski Marcei 21, 28, 68, 84, 131,
 141, 163, 166, 170, 217, 221, 222,
 232, 235, 236, 262, 263, 278, 279,
 303, 311, 312, 213, 317, 318, 323,
 340, 341, 342, 352, 353, 354, 371,
 373, 376, 385, 389, 414, 415, 417,
 428, 433, 445, 447
 Świdorski Kazimierz 201
 Świdrygiello Władysław 167, 205
 Świerszcz Władysław 386
 Świeżawski Adam 27, 106, 283
 Święch Jan 252
 Święcicki 28, 301
 Święcicki Kazimierz 249
 Święcicki Władysław 238
 Świgost Stanisław 282
 Świtalski Adam 53, 58, 109, 116, 252,
 323

 Tabacznik Antoni 387
 Tabaczyński Zygmunt 242
 Taborzyński 39
 Tadanier Zygmunt 134, 136, 183, 186
 Tarnawski Józef 339
 Tarnawski Stanisław 278
 Tarwid Władysław 443
 Tatarzyński Marian 65, 391
 Tauliczek Stanisław 376
 Temicki Jerzy 185
 Tenikówna 109
 Teodorowicz Józef Teofil arcyb. 291
 Terech Józef 391
 Terenkoczy Władysław 165
 Terlecki Michał 168, 298, 299, 301, 302
 Terlecki Mieczysław 122
 Terlecki Władysław 238, 338
 Terlikowski 225
 Tesarz Stefan 171
 Tesznar Leopold 168
 Then Aleksander 83, 130, 180
 Thom 266
 Thumen Mieczysław 169
 Tieger Adam 21, 98, 99
 Tilscher Alfred 242
 Tkacz-Niżański Eugeniusz 187
 Tłudecki Adolf 386
 Tobiczek Władysław 76, 124, 128, 394
 Toczyski Leon 377
 Todt Wilhelm 68, 137, 163, 304
 Tomalik Ludwik 386
 Tomanek Franciszek 125, 129
 Tomasik Witold 180
 Tomaszewski Stefan 400, 402
 Tomaszewski Zygmunt 125, 127
 Tomaszewicz Kazimierz 265
 Tomczak Marcin 423
 Topolski Leon 29
 Torba Franciszek 386
 Toroński Stanisław 305
 Torosiewiczówna Iza 111
 Toruń Stanisław 68
 Toruń Władysław 21, 98, 99
 Toth Walery 69, 164
 Towarnicki Henryk 25, 26, 52, 79, 304
 Towarnicki Stanisław 306
 Trantzel Mieczysław 448
 Trapszo Konrad 66
 Trojan Klemens 164
 Trojnar Piotr 392
 Trutnerówna Bronisława 107, 109
 Trzeciński Władysław 168, 298, 299, 302
 Trzeźniowski Zdzisław 24, 27, 28, 30,
 32, 63, 73, 100, 112, 114, 140, 276,
 420
 Trzos Henryk 68, 149
 Turczyn Ludwik 123, 132
 Turski Eugeniusz 306
 Turski Stanisław 325
 Tusch Bronisław 424
 Tusch Jan 80
 Tusch Józef 80

Tychowski Leon 391
 Tyczka Witold 241
 Tylko Feliks 137, 378
 Tymków Józef ps. „Krakus” 106, 107, 111
 Tynelski Stanisław 61, 168, 298
 Tyrz Jan 135, 183
 Tysza Kazimierz 240
 Udziela Eugeniusz 53, 117
 Uhma Stefan 76, 125, 129
 Ujejski Juliusz 75
 Ujejski Marian 168, 175, 298
 Ukarma 430
 Ungeheuer Stanisław 414
 Uram Aleksander 376
 Urban Stefan 125, 130
 Urbanowicz Władysław 33
 Urbanowicz 323
 Urzędowski 143
 Usarz Franciszek 186
 Uszkało Piotr 302
 Uszyński Wojciech 391
 Velbre Józef 171
 Vetter 125
 Voelpel Juliusz 69, 168
 Wachtolowski Zenon 182
 Wacker 349
 Wade H.H. 334, 335, 336
 Wajdowicz Jan Ignacy 391
 Waldman J. 360
 Walek K. 417
 Waligórski Stanisław 446
 Waligórski Wilhelm 267
 Walkowicz Paweł 387
 Wałich Tadeusz 306
 Wallner Tadeusz 389
 Waloch Antoni 242
 Waltenberger Kazimierz 169, 170, 414, 425
 Waluszewski Feliks 185
 Waluś Augustyn 305
 Walzer 256
 Wamsiedl Józef 281
 Wańczyk Julian 30, 33
 Waraksiewicz 294
 Warchałowski Zdzisław 38
 Warcholik Stanisław 446
 Wasiewicz Wiktor 376
 Wasilewski Konstanty 169
 Wasilewski Leon 253
 Wasilewski Roman 169
 Wątopek Adolf 392
 Wątopek Karol 66, 87, 124, 127
 Wciślak Geza 165
 Weber Leopold 376
 Wechsler-Wierzbowski Stefan 31, 35, 55, 67, 237, 424
 Weizmann Leon Stanisław 185
 Welenc Apolinary 386
 Welk Marian 37, 87, 124, 323
 Welser Antoni 40
 Weldycz Edmund 280, 449
 Werszner Stanisław 242
 Wesely Michał 254
 Wesółowski 54
 Wex-Monasterski Gustaw 280
 Weyde Rudolf 99
 Węgrzynowski Lesław 277, 367
 Węgrzyński Władysław 305
 Wiatr Józef 58, 306, 442
 Wiczyński Kazimierz 83, 181, 182
 Widacki Stanisław 22, 134, 304, 451, 453
 Wieczorkiewicz Wacław 70
 Wielicki Stefan 280
 Wierzbiański Stanisław 69
 Wierzejski Jan 80, 84, 92, 429, 439
 Wiewiórski 433
 Wiktor Maksymilian 68
 Wilczyński Hiacenty 206
 Wilczyński Józef 125
 Wilk Andrzej 325, 326
 Wilson Thomas Woodrow 253, 358, 360, 362
 Wilusz Jan 165
 Winiarski 20
 Winkler Władysław 305, 392
 Winnicki Kazimierz 304, 375
 Wisłocki Jan 264
 Wisłocki Roman 205

Wiszek Zofia 342
 Wiśniewski Walerian 448
 Witeszczak Aleksander 138, 266
 Witkowski Bronisław 256
 Witkowski Witold 390
 Witwicki Tadeusz 65, 391
 Wixel 111
 Władyka Marian 376
 Woch Jan 302
 Wojak Marian 339
 Wojciechowski Jan 31, 33, 72, 103,
 105, 107, 113
 Wojciechowski Józef 166, 190, 206
 Wojciechowski Karol 170
 Wojciechowski Stanisław 186
 Wojdyło [Stanisław] 387
 Wojnarowicz Jadwiga 125
 Wojthy 379
 Wojtowicz Mikołaj 338
 Wołak Józef Stanisław 134, 147, 182,
 186 259, 276
 Wolańczyk Edmund 77
 Wolański Józef 170
 Wolf Jakub 87, 89, 171
 Wolski Józef 372
 Wołkowicki 240
 Wołoszczak Stanisław 171, 273, 425
 Wowszczak Jan ks. 377
 Woźniak Jan 386
 Wójcicki Józef 163
 Wójcikiewicz 26, 46
 Wraubek Józef 376
 Wrażej Władysław 26
 Wrona 83, 130, 259
 Wróbel Tadeusz 70
 Wróblewski Ludwik 35
 Wrzodek Andrzej 387
 Wuffka Kazimierz 130
 Wunsch Tadeusz 170, 394
 Wydrzyński Edward 420
 Wyrwiński Wilhelm 196, 197
 Wyrzykowski 31, 161
 Zabielski Antoni 136, 163
 Zabłocki Jan 165
 Zabokrzycki Tadeusz 447
 Zachara Stanisław 31, 167, 206
 Zachariasiewicz Ignacy 34, 106, 108
 Zachariewicz Julian 26, 122, 124
 Zacharin 431
 Zachček 218
 Zagórski 148
 Zagórski Piotr 197
 Zagórski Stanisław 31, 67, 258
 Zając Bolesław 40, 239
 Zając Jan 304
 Zając Józef 134
 Zajączkowski Bolesław 35, 158, 305
 Zajączkowski Czesław 142–146
 Zajączkowski Tytus 182
 Zajączkowski Tytus 338
 Zajchowski 175
 Zakrzewski Marian 21
 Zaleska 290
 Zaleski 39
 Zaleski Aleksander 152
 Zaleski Marian 241
 Zaleski Roman 241
 Załęski Stanisław 90, 392
 Zamojski Zygmunt 394
 Zamorski Kordian Józef 159
 Zaniek 345
 Zaniewski 325, 326
 Zankl Ferdynand 97, 131, 192
 Zańca Jan 387
 Zarańska Maria 125
 Zaręba 22
 Zarębski Leopold 37
 Zarzycki Ferdynand 175, 420, 421, 426
 Zatlókał Mieczysław 305
 Zawada Filip 305
 Zawalkiewicz 161
 Zawistowski Albin 168
 Zawisza 432
 Zawoł August Mikołaj 123, 132
 Zawoł Franciszek 123, 132
 Ząbek Władysław 132
 Zborzil Mirosław 394
 Zboś Emil 375
 Zbożyl-Mirecki Aleksander 31, 82
 Zdanowicz Kazimierz 347
 Zduńczykówna Józefa 350

Zdziarska Maria 315
Zegan 258
Zeiger Jakub 268
Zeligman Waclaw 168
Zelte Antoni 254
Zemistowski Józef 180
Zender Otton 265
Zerygiewicz Waclaw 391
Zieleniewski Mieczysław 163, 378
Zieleniewski Wiktor 37, 305
Zielińska Jadwiga 315
Zieliński Antoni 394, 423
Zieliński Józef 69
Zieliński Zygmunt 175, 326, 327, 328,
344, 376, 397, 424, 452
Zielonka Antoni 239, 305
Ziembicki Jan 439
Ziembicki Teofil 365
Ziembliński Henryk 384
Ziemilski Benedykt 70, 86
Zieniewski Jerzy Wincenty 80
Zieniewski Kazimierz 446
Ziębicki Władysław 197
Zimmermann Jan 30
Zimmermann Julian 34
Zimny Jan 162
Ziobrowicz (Ziobraniec) Jan 66
Zipper Tadeusz 376
Zipser Kazimierz 22
Zubczewski Stefan 268
Zubrzycki Leon 185, 200, 211, 213, 420
Żątek Władysław 132
Żebrowski 169, 378
Żelazny Stanisław 296, 302
Żelechowski Konstanty 87, 89, 171
Żelechowski Paweł 153, 417
Żerebecki Marian 21, 59, 350, 365, 379
Żołyński Józef 266
Żongolowicz 453
Żukowski Franciszek 168
Żuków 135
Żurakowski S. 20, 22
Żurowski Stanisław 68, 439
Żychowski Robert 180
Żymirski Władysław 188
Żytkiewicz Stanisław 423

Ważniejsza literatura (wybór)

- Hupert Witold, *Walki o Lwów (od 1 listopada 1918 do 1 maja 1919 roku)*. Warszawa 1933.
- Kawalerowie Virtuti Militari 1792–1945. Słownik biograficzny*, t. I i II, cz. 1 i 2, Koszalin 1991 i 1993.
- Klimecki Michał, *Geneza wojny polsko-ukraińskiej 1918–1919*, „Studia i Materiały do Historii Wojskowości”, 1994, s. 144–180.
- Klimecki Michał, *Polsko-ukraińska wojna o Lwów i Wschodnią Galicję 1918–1919. Aspekty polityczne i wojskowe*. Warszawa 1997.
- Kozłowski Maciej, *Między Sanem a Zbruczem. Walki o Lwów i Galicję Wschodnią 1918–1919*, Kraków 1990.
- Kryśka-Karski Tadeusz, Żurkowski Stanisław, *Generałowie Polski Niepodległej*, Editions Spotkania, Warszawa 1991.
- Łukomski Grzegorz, Partacz Czesław, Połak Bogusław, *Wojna polsko-ukraińska 1918–1919, Działania bojowe – aspekty polityczne. Kalendarium*, Koszalin – Warszawa 1994.
- Nicieja Stanisław S., *Cmentarz obrońców Lwowa*, Warszawa 1990.
- O Niepodległą i granice. Komunikaty Oddziału III Naczelnego Dowództwa Wojska Polskiego 1919–1921*, Warszawa – Pułtusk 2000.
- Obrona Lwowa*, t. 3, Volumen, Warszawa 1994.
- Próchniak Adam, *Obrona Lwowa od 1 do 22 listopada 1918 roku*, Zamość 1919.
- Spis oficerów służących czynnie w dniu 1.6.1921 r.*, Ministerstwo Spraw Wojskowych, Warszawa, dnia 24 września 1921 r.
- Stawecki Piotr, *Oficerowie dyplomowani Wojska Polskiego Drugiej Rzeczypospolitej*, Ossolineum, Wrocław – Warszawa – Kraków 1997.
- Stawecki Piotr, *Słownik biograficzny generałów Wojska Polskiego 1918–1939*, Bellona, Warszawa 1994.
- Walka o polską granicę wschodnią 1918–1921*, Wstęp, wybór i opracowanie: Bogusław Połak, Wyższa Szkoła Inżynierska, Koszalin 1993.
- Wawrzakowicz Eugeniusz, Józef Klink, *Walczący Lwów w listopadzie 1918*, Lwów 1937.
- W obronie Lwowa i Wschodnich Kresów. Polegli od 1-go listopada 1918 do 30-go czerwca 1919 r.*, Lwów 1926.

WYKAZ SKRÓTÓW

l. p. strz. lwow.

abs.

akc.

arcyb.

art.

asystenc.

austr.

b.

bm.

br.

bryg.

c. i k.

CAW

chor.

d.

dep.

dok.

dr

drag.

d-two

dyw.

fort.

g

gen. bryg.

geom.

godz.

gosp.

górsk.

haub.

hr.

im.

instr.

intenden.

inż.

itd.

itp.

jedn., jednor.

jen.

jw.

K

kand. adw.

kauk.

1. Pułk Strzelców Lwowskich

absolwent

akcyjny

arcybiskup

artykuł

asystencki

austriacki

były, byłej, byłe

bieżącego miesiąca

bieżącego roku

brygadier

cesarski i królewski

Centralne Archiwum Wojskowe

chorąży

dawny

departament

dokument

doktor

dragon

dowództwo

dywizja

fortyfikacja

gram

generał brygady

geometra

godzina

gospodarczy

górski, górskiej

haubica

hrabia

imienia

instruktor

intendentura, intendent

inżynier

i tak dalej

i tak potem

jednoroczny

jeniec, jeniecki

jak wyżej

korona

kandydat adwokacki

kaukaski

km	kilometr
km.	karabin maszynowy
kmd	komenda
kmdt	komendant
KN	Krzyż Niepodległości
KNP	Komitet Narodowy Polski
Kom. MSO	Komenda Miejskiej Straży Obywatelskiej
Kom. SO	Komenda Straży Obywatelskiej
komp.	kompania
kon.	konnica
corp.	korpus
kpr.	kaprał
kpt.	kapitan
KW	Krzyż Walecznych
kwat.	kwaterymistrzostwo (-ski)
Leg. Polsk.	Legiony Polskie
Leg.	Legion (Legiony)
leg.	legionista
lek. wet.	lekarz weterynarii
lek.	lekarz
lp.	liczba porządkowa
lw.	lwowski
m.	miasto, miejscowość
m.in.	między innymi
m.p.	miejsce pobytu
mar.	marynarz, marynarka
mat.	materiały (materiałowy)
mech.	mechanik, mechaniczny
med.	medyk, medyczny
mjr	major
Mr	marka
MSWojsk.	Ministerstwo Spraw Wojskowych
namiestn.	namiestnik, namiestnictwo
NDWP	Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich
np.	na przykład
nr	numer
O. IX	Oddział IX
obr.	obronny, obrona
oddz. górsk. art.	oddział górskiej artylerii
of. telef.	oficer telefoniczny
ofic.	oficer (-ski)
ogniom.	ogniomistrz
oo.	ojcowie (zakonni)
OOP	Order Odrodzenia Polski
oper.	operacyjny
OW	Oddział Wywiadowczy

p. obr. kraju	pułk obrony kraju
p. ul.	pułk ułanów
p.	pulk
pac	pułk artylerii ciężkiej
pal	pułk artylerii lekkiej
pap	pułk artylerii polowej
pers.	personalny
PKL	Polska Komisja Likwidacyjna
pkt	punkt
pl.	plac
plut.	pluton, plutonowy
pld.	południe, południowy
plk	pułkownik
pln.	północ, północny
poczt.	pocztowy
pol. baon uzup.	polowy batalion uzupełnień
pol.	polski
Polit.	Politechnika
por.	porucznik
POW	Polska Organizacja Wojskowa
pp	pułk piechoty
pp.	panowie (panie)
pplk	podpułkownik
ppor.	podporucznik
prakt.	praktykant
prez.	prezydium
prof.	profesor
prow.	prowiant, prowiantowy
przydz.	przydział
r.	rok
rachm.	rachmistrz
rach.	rachunkowy
Reg.	Regiment
ref.	referent, referat
rez., rezerw.	rezerwa, rezerwowy
rol.	rolniczy
ros.	rosyjski
rozk.	rozkaz
rozp.	rozporządzenie
rtm.	rotmistrz
rygoryz.	rygoryzant
sanit.	sanitariusz, sanitariuszka
sap.	saper, saperski
sekc.	sekcja, sekcyjny
SG	Straż Graniczna
sierz.	sierżant

sł.	słuchacz
st. sierż.	starszy sierżant
st. żołn.	starszy żołnierz
strz., strzel.	strzelec, strzelców
szer., szereg.	szeregowy
szpit. garn.	szpital garnizonowy
szturm.	szturmowy (-a)
telef.	telefonista (-ka)
tj.	to jest
TKB	Terenowa Komisja Poborowa
TKRz	Tymczasowy Komitet Rządzący
tzn.	to znaczy
tw.	tak zwany
uk.	ukończony
ul.	ulica
ur.	urodzony
URL	Ukraińska Republika Ludowa
uzup.	uzupełnienie
VM	Virtuti Militari
wachm.	wachmistrz
wojsk.	wojskowy
WP	Wojsko Polskie
zał.	załącznik
zast., z-ca	zastępca
zm.	zmarł
zob.	zobacz
żand.	żandarm, żandarmeria
żołn.	żołnierz, żołnierski

SPIS ILUSTRACJI

Mapy i schematy – uzupełnienie do tomu I

1. Mapa Małopolski Wschodniej 1918
2. Sytuacja w mieście przed bitwą w dniu 21 XI 1918 r.
3. Komenda Naczelna Obrony Lwowa
4. Organizacja Dywizji Lwowskiej (5 DP)
5. Walki o Lwów 1–22 XI 1918 r.

Mapy i schematy do tomu II

1. Sytuacja po zajęciu Lwowa i Przemyśla przez oddziały polskie
2. Okolice Lwowa
3. Sytuacja w rejonie Gródka Jagiellońskiego i atak na Lubień Wielki 25 XII 1918 r.
4. Sytuacja w rejonie Lwów – Gródek Jagielloński wieczorem 25 XII 1918 r.
5. Walki Grupy „Bug” Wojska Polskiego w styczniu 1919 r.
6. Sytuacja pod Bartatowem 11 I 1919 r.
7. Sytuacja w rejonie Chyrowa 3 II 1919 r.
8. Sytuacja bojowa na odcinku Lubień Wielki – Kiernica 17 II 1919 r.

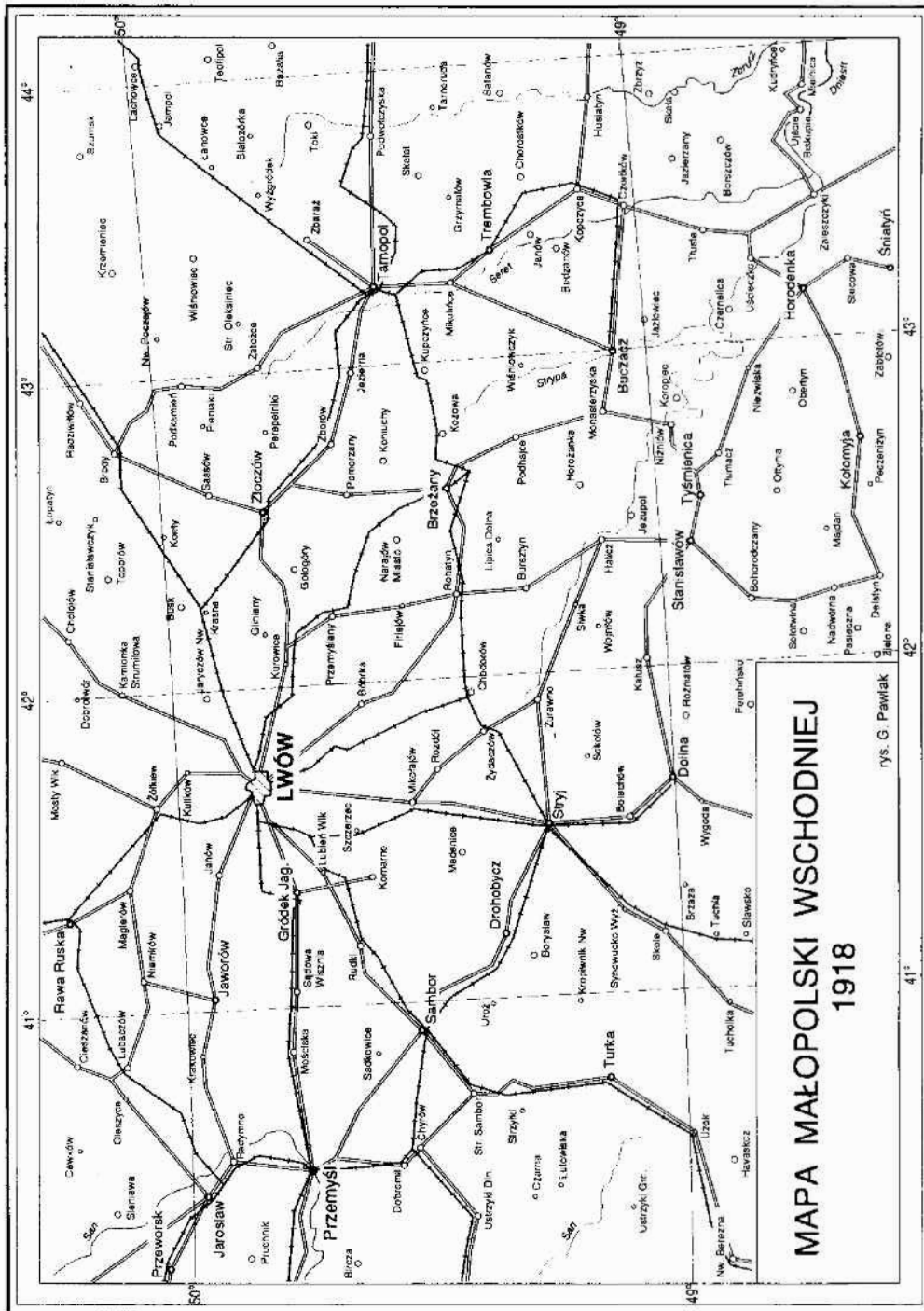
Zdjęcia zamieszczone w II tomie

1. Lwowskie dzieci. Obraz olejny Mariana Hełm-Pirgo wystawiony w Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych we Lwowie w 1938 r. Źródło: Marian Hełm-Pirgo, *Zew Lwowa*, Londyn 1989.
2. General broni Tadeusz Rozwadowski, były Szef Sztabu Generalnego
3. General dywizji Bolesław Roja
4. General broni Zygmunt Zieliński
5. Płk. Michał Tadeusz Karaszewicz-Tokarzewski, dowódca Odsieczy
6. Na ulicach Lwowa – oddział Straży Obywatelskiej
7. Obrońcy Lwowa z 1918 r. przed zdobytym bastionem Cytadeli
8. Kobiety – uczestniczki obrony Lwowa
9. Okopy polskie w zachodniej części miasta
10. Dworek na Persenkówce i miejsce śmierci por. I. Skalkowskiego
11. Por. Mazanowski na czele patrolu dnia 27 grudnia 1918 r.
12. Udział wojska w pogrzebie por. Józefa Mazanowskiego
13. Pogrzeb dziewięciu kolejarzy pomordowanych przez Ukraińców w Brzuchowicach
14. Dworzec kolejowy po walce z Ukraińcami
15. Szef Misji Koalicyjnej gen. Berthélemy w Gródku Jagiellońskim
16. Bartatów. Kwatera dowódcy Grupy płk. Władysława Sikorskiego
17. Dowództwo 1. Pułku Strzelców Lwowskich w zdobytych okopach ukraińskich
18. Sztab 1. Pułku Strzelców Lwowskich w czasie ataku na Mikołów
19. Snopków pod Lwowem. Oficerowie 3. baonu 1. Pułku Strzelców Lwowskich

20. Józef Piłsudski we Lwowie grudzień 1918 r. (?)
21. Delegacja konferencji pokojowej. W pierwszym rządzie od lewej: delegat polskiego MSZ – Wańkowski, reprezentant USA – prof. Lord, szef delegacji Francji – gen. Berthélemy, gen. Tadeusz Rozwadowski, przedstawiciel W. Brytanii – gen. Carton de Viart i Włoch – mjr Stabile

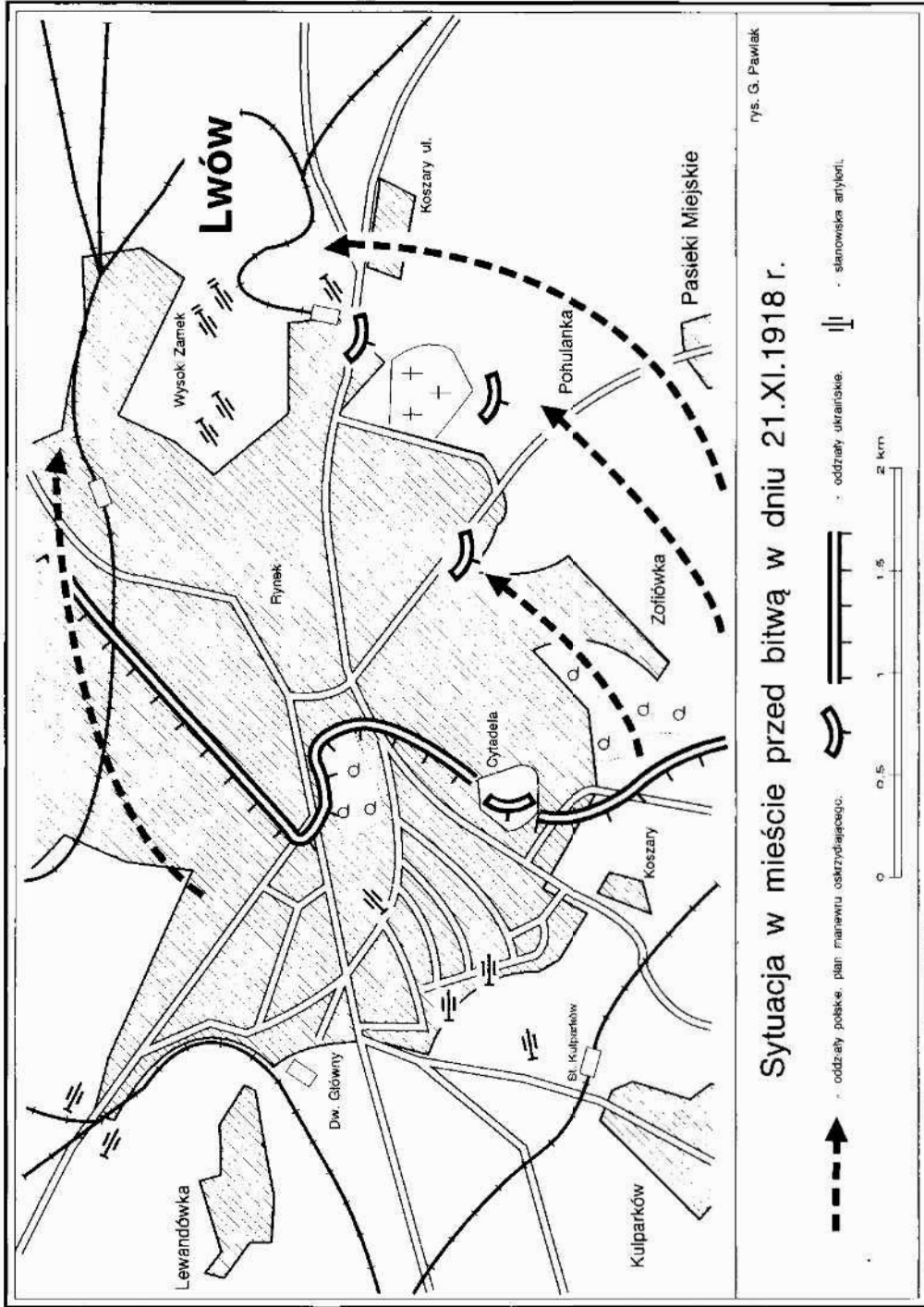
Źródło: zdjęcia od nr 2 do nr 7 – Zbiory redakcji *Słownika biograficznego. Kawalerowie Virtuti Militari*; nr 7 do 9 – *Polska w latach wojny światowej w kraju i na obczyźnie. Pamiątkowy zbiór fotografii i dokumentów*, Warszawa 1930; nr 10 do nr 14 – *W obronie Lwowa i Kresów Wschodnich*, Lwów 1926; od nr 15 do 21 – „Przekrój”. Numer specjalny. Epopeja bitew polskich 1918–1921.

MAPY I SCHEMATY
uzupełnienie do t. I

**MAPA MAŁOPOLSKI WSCHODNIEJ
1918**

rys. G. Pawlak

rys. G. Pawliak

Sytuacja w mieście przed bitwą w dniu 21.XI.1918 r.

Komenda Naczelna Obrony Lwowa
Naczelny Komendant kpt. Mączyński

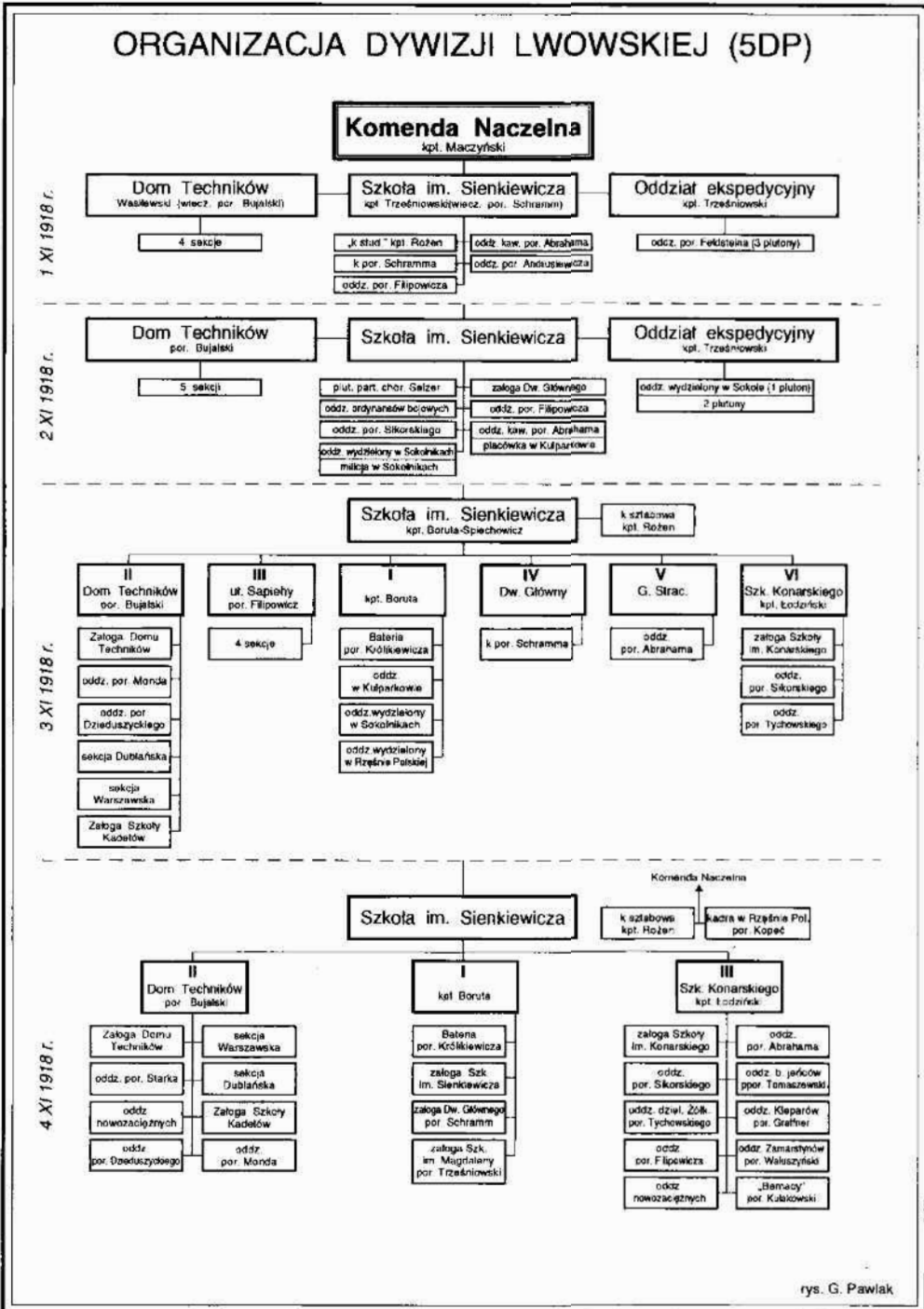
I OFICER SZTABU
por. Niłski - Łapiński

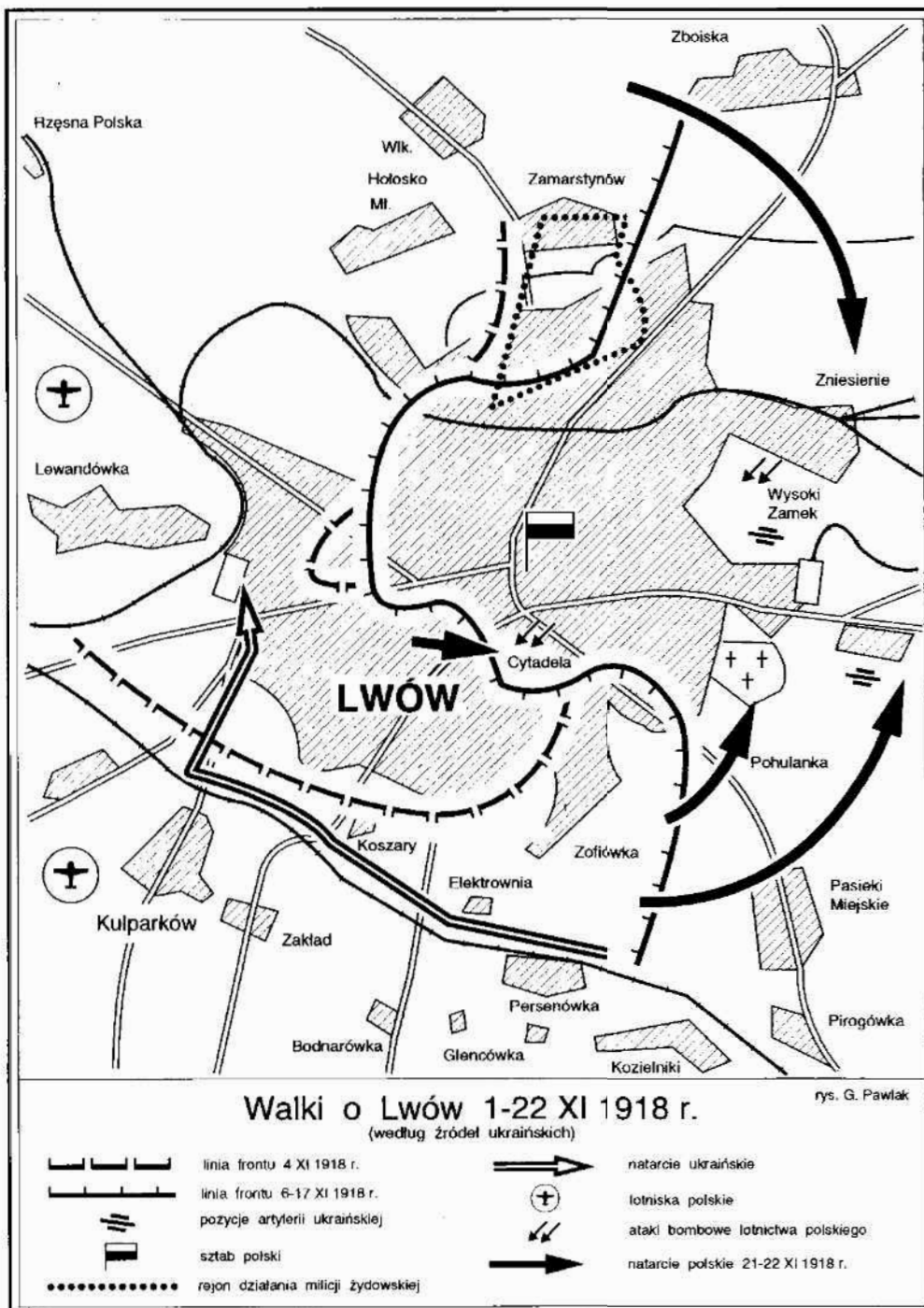
II OFICER SZTABU
por. Dr Jakubski

OFICEROWIE SZTABU (REFERENCI)

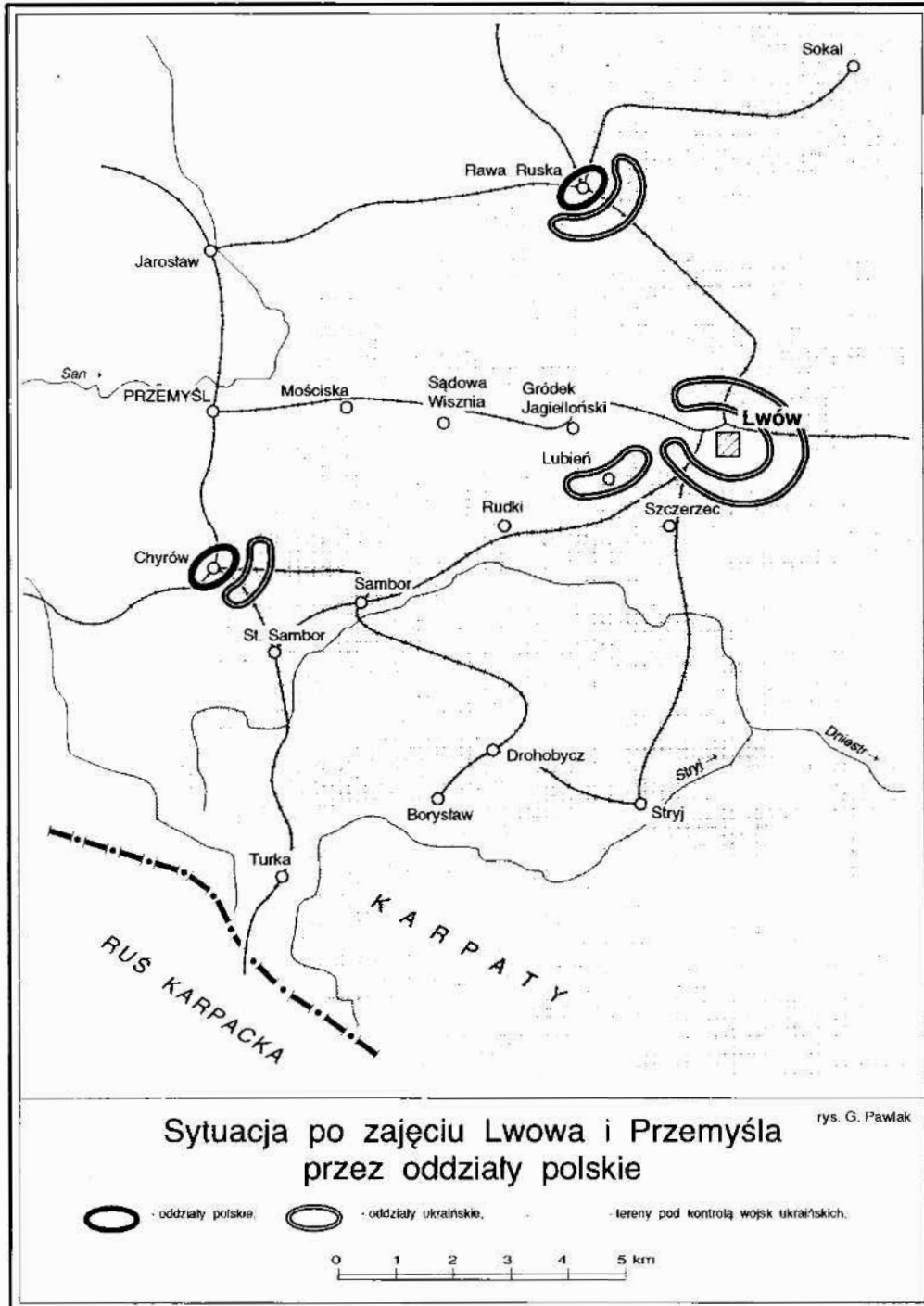
Organizacyjny:	kpt. Sokolowski
Wywiadowczy:	a) Ofensywny kpt. Stasiniewicz inż. Rechowicz b) Defensywny Dr Konieczny c) Propagandy ppor. Dajczak
Operacyjny:	Dr Rutkowski
Broni:	kpt. Bac, por. Ajdukiewicz
Intendentura:	kpt. Grodyński kpt. Pieracki
Szef sanitarny:	Dr Węgrzynowski adiutant ppor. san. Gluziński
Kasowy:	Dr Browiński
Taborów:	mjr Siarkiewicz por. Mazur - weterynarz
Techniczny:	kpt. Kudelski
Prasowy:	Dr Mejbaum
Polityczny:	Widomski, Marszałkiewicz a) spraw cywilnych b) policja c) sprawy poborowe d) komisariat powiatowy
Do spec. poruczeń:	kpt. de Laveaux
Szef kancelarii:	kpt. Mierzeński
Adjutantura:	por. Garbień Borkowski
Oddział sztabowy:	pchor. Selzer
Komenda placu:	plk Misch
Komenda żandarmerii:	plk Pirgo mjr Hoszowski
Audytoriat:	kpt. Januszewski

ORGANIZACJA DYWIZJI LWOWSKIEJ (5DP)

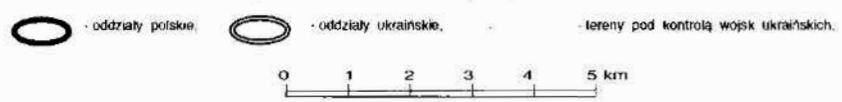

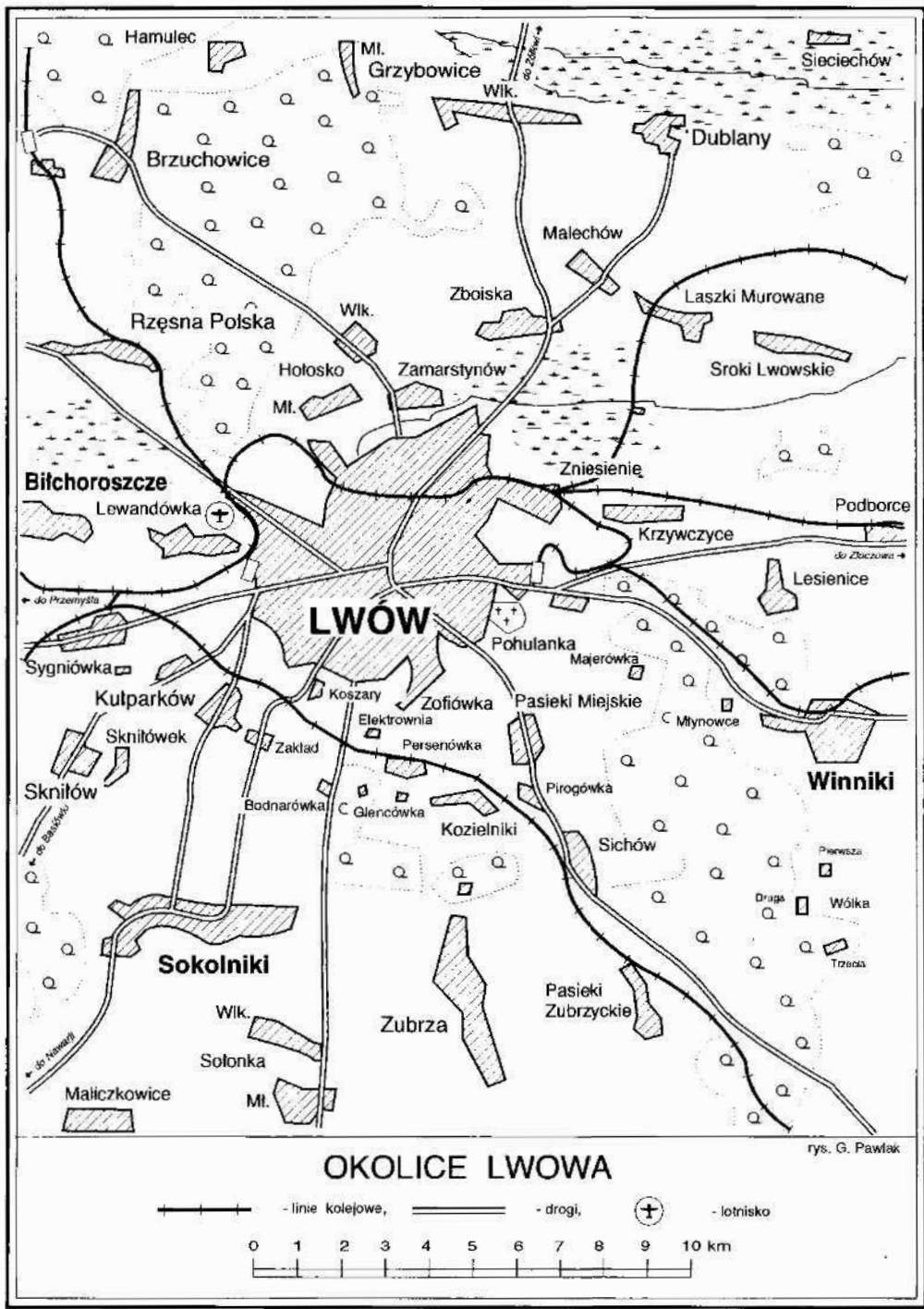
MAPY, SCHEMATY I ILUSTRACJE
do t. II

Sytuacja po zajęciu Lwowa i Przemyśla przez oddziały polskie

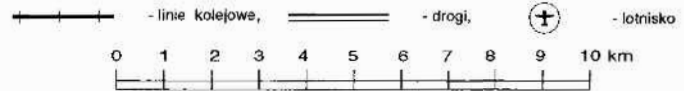
rys. G. Pawlak

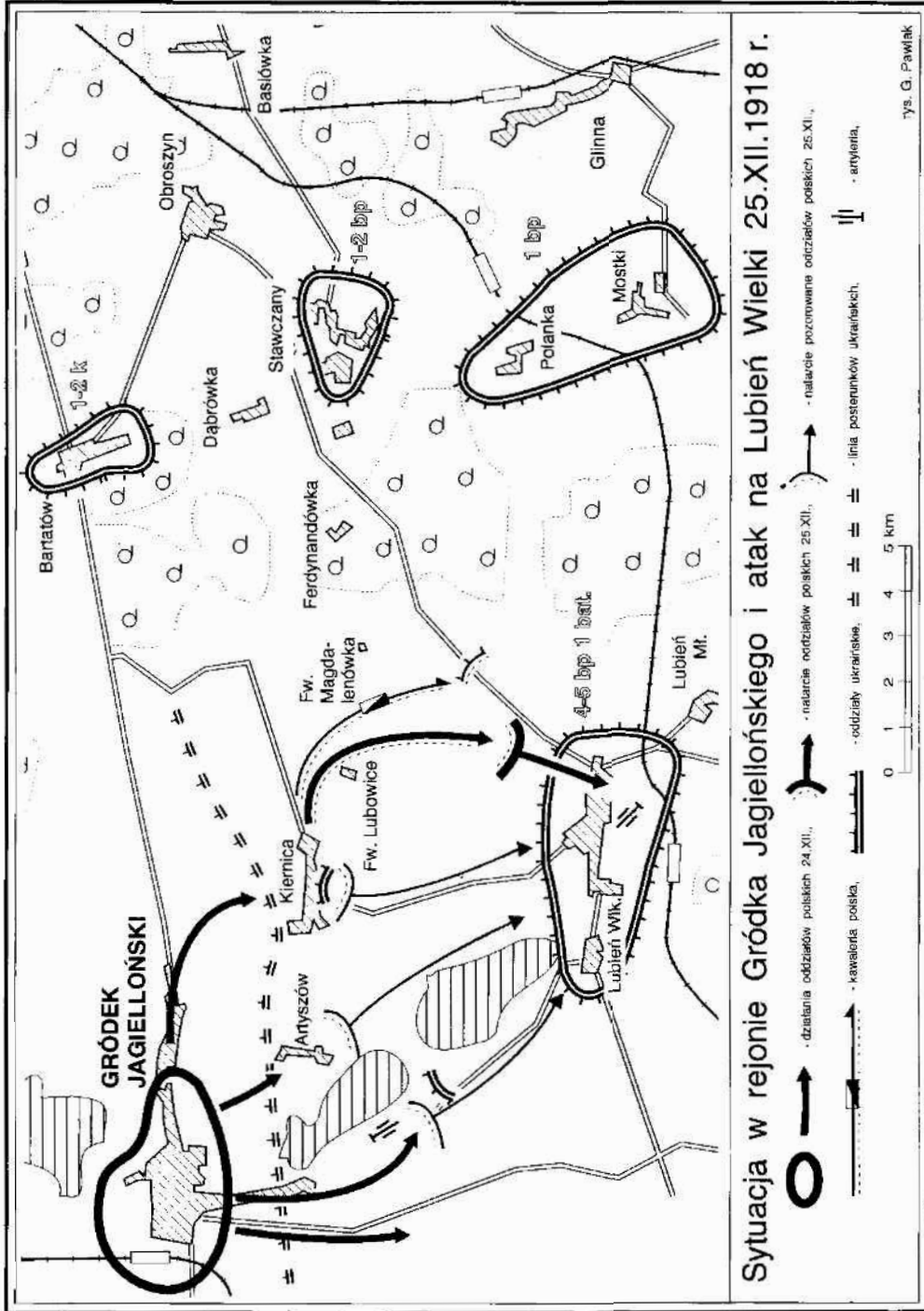

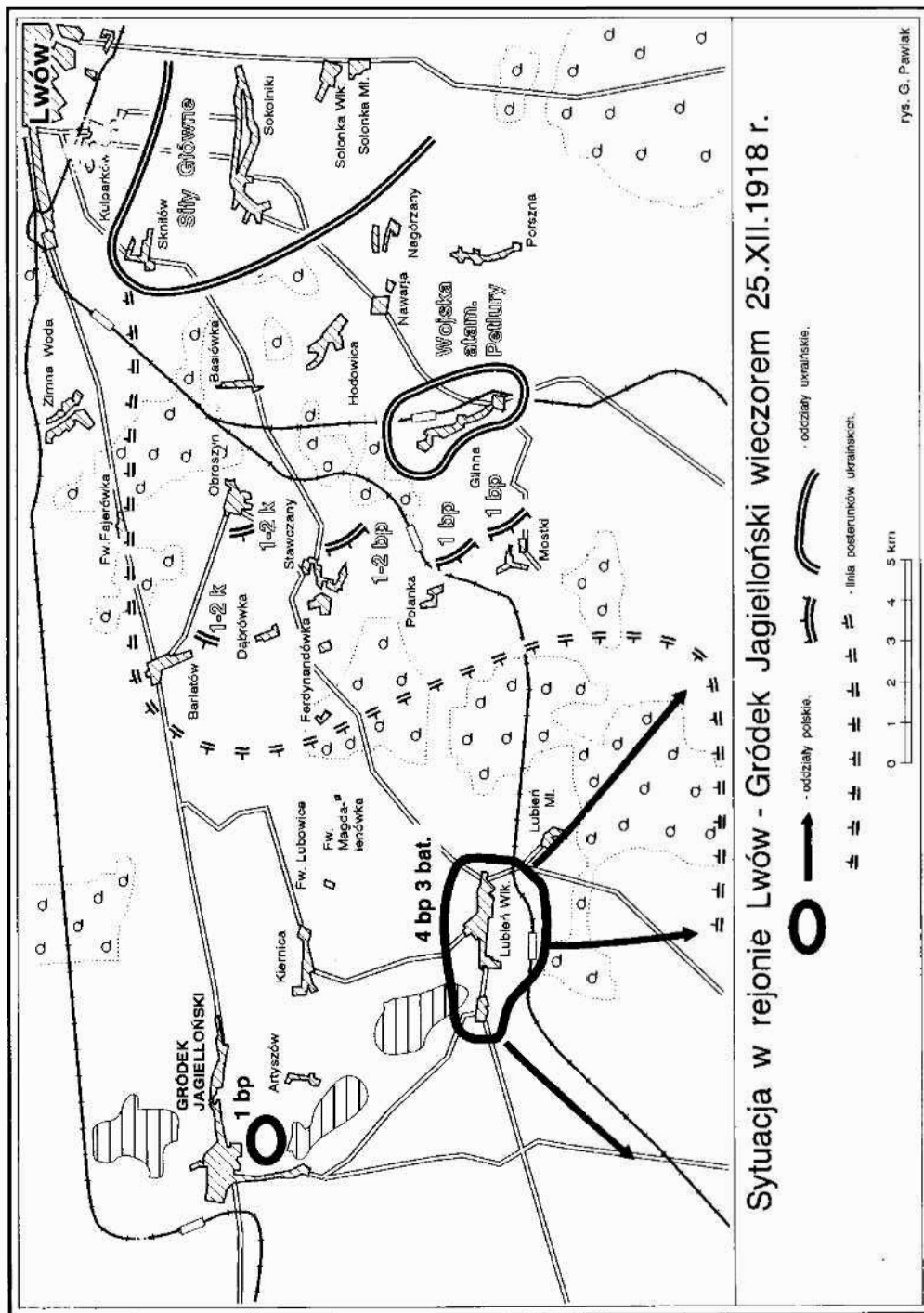

OKOLICE LWOWA

rys. G. Pawlak

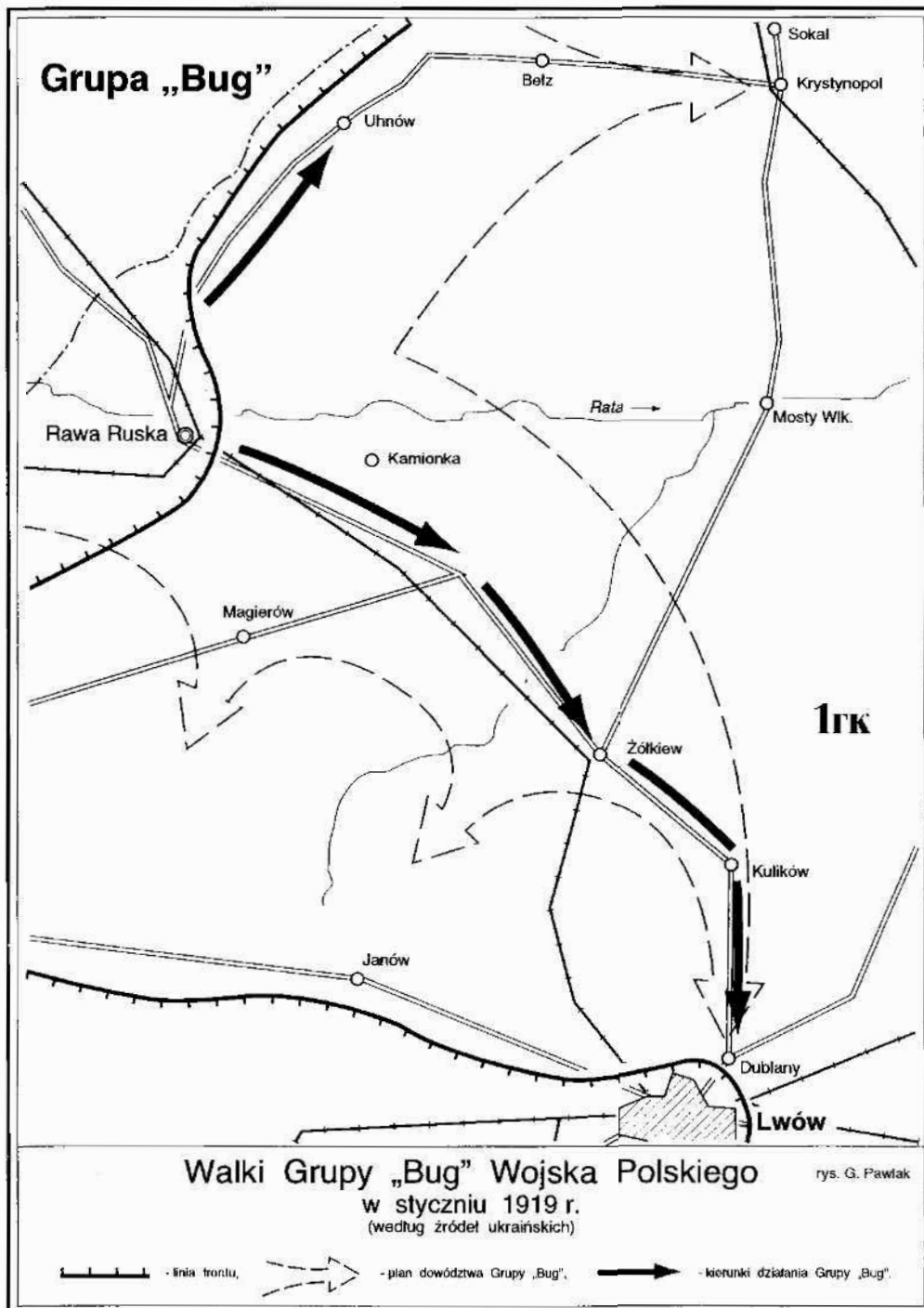

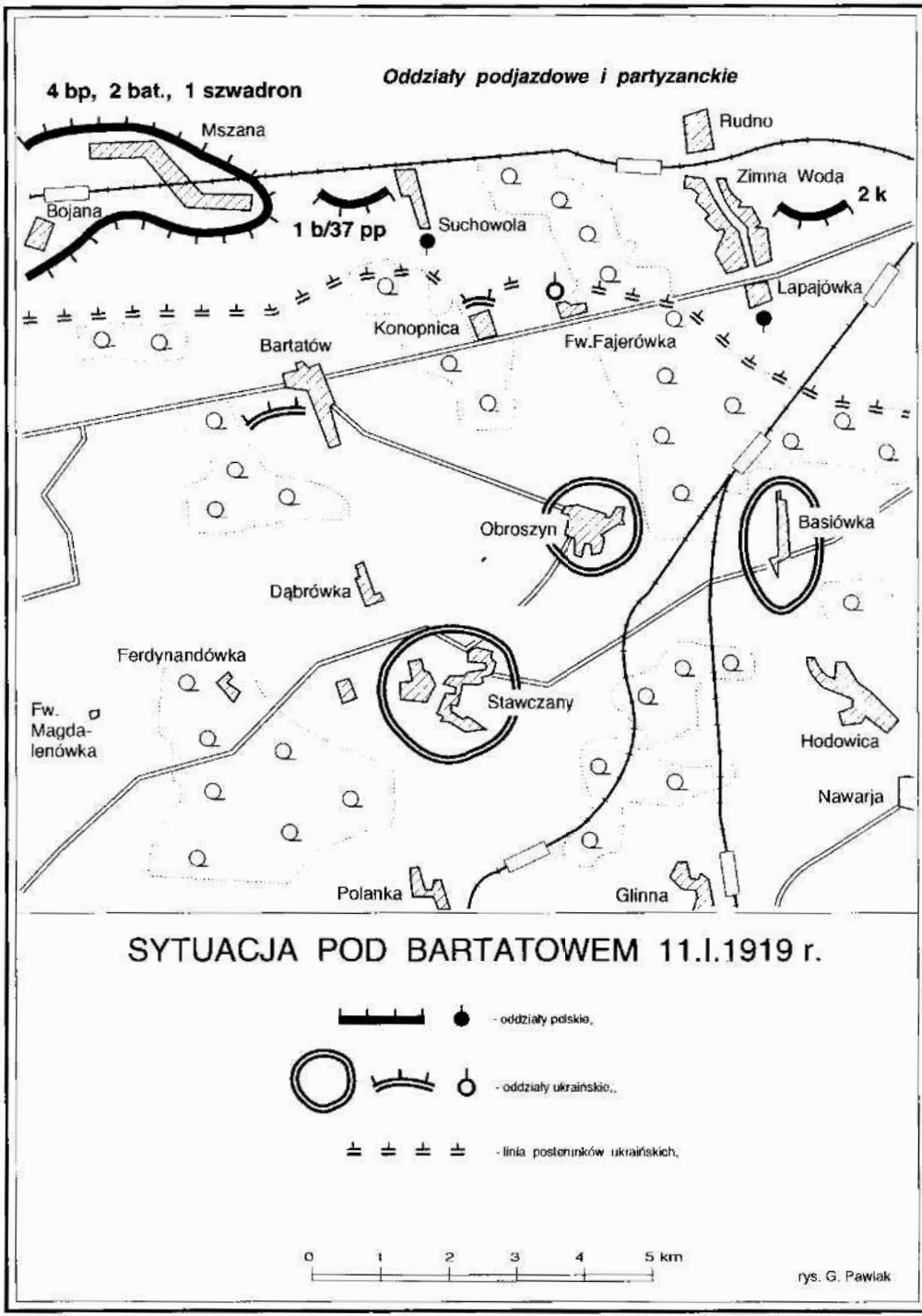

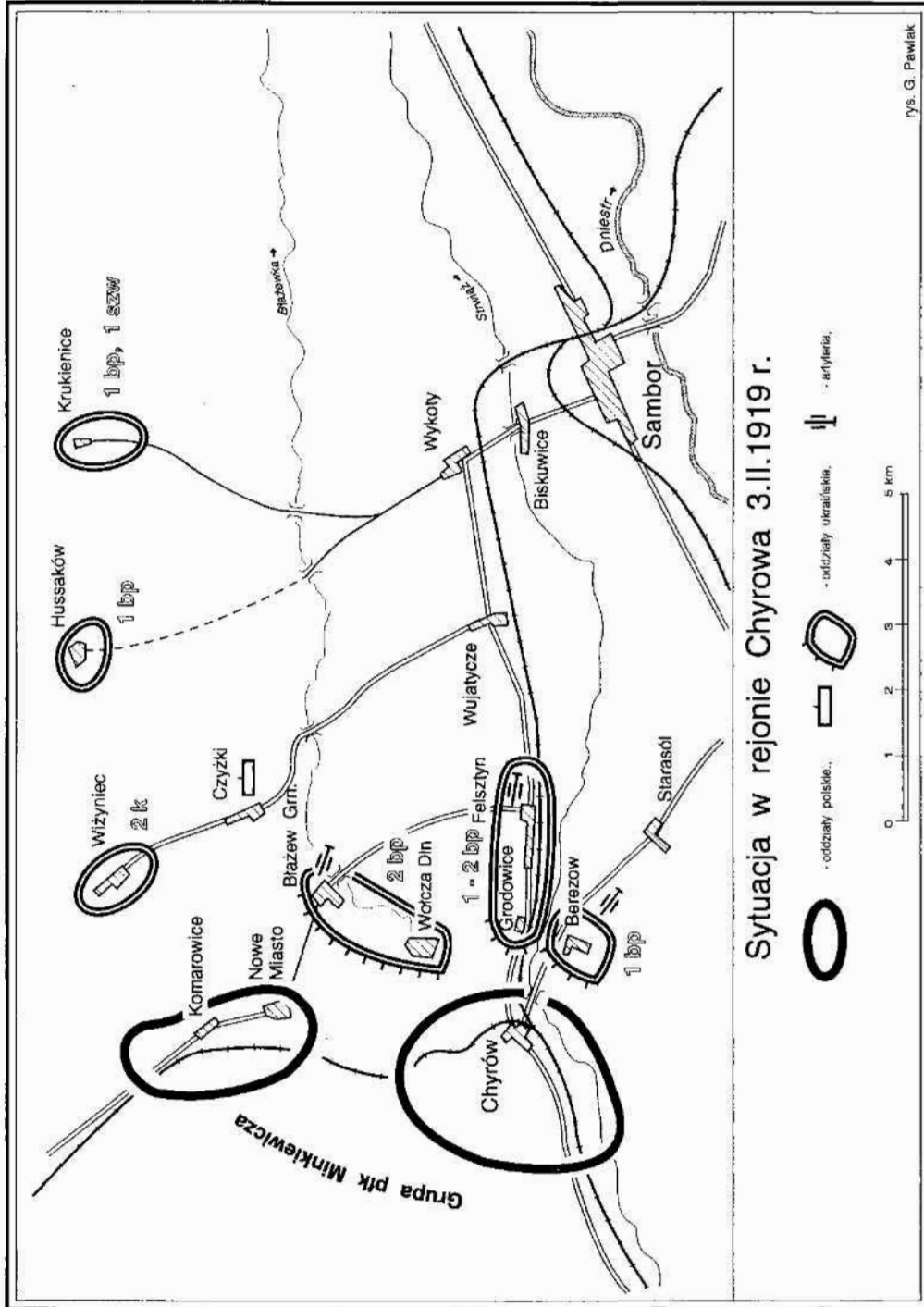

Sytuacja w rejonie Lwów - Gródek Jagielloński wieczorem 25.XII.1918 r.

rys. G. Pawlak

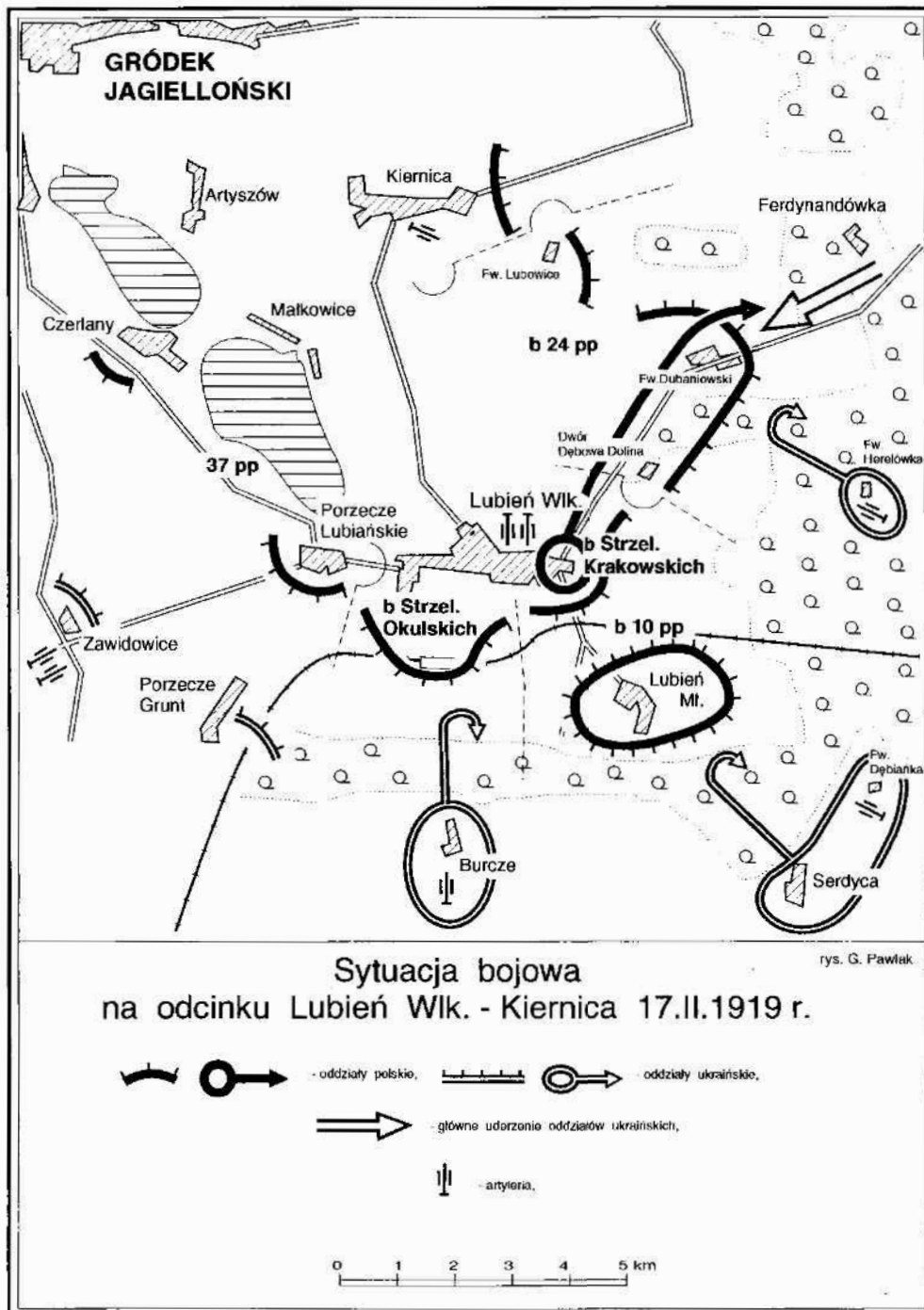

Sytuacja w rejonie Chyrowa 3.II.1919 r.

 - oddziały polskie,
  - oddziały ukraińskie,
  - granica

rys. G. Pawlak

Lwowskie dzieci. Obraz olejny Mariana Helm-Pirgo wystawiony w Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych we Lwowie w 1938 r.

General broni Tadeusz Rozwadowski,
były Szef Sztabu Generalnego

General broni Zygmunt Zieliński

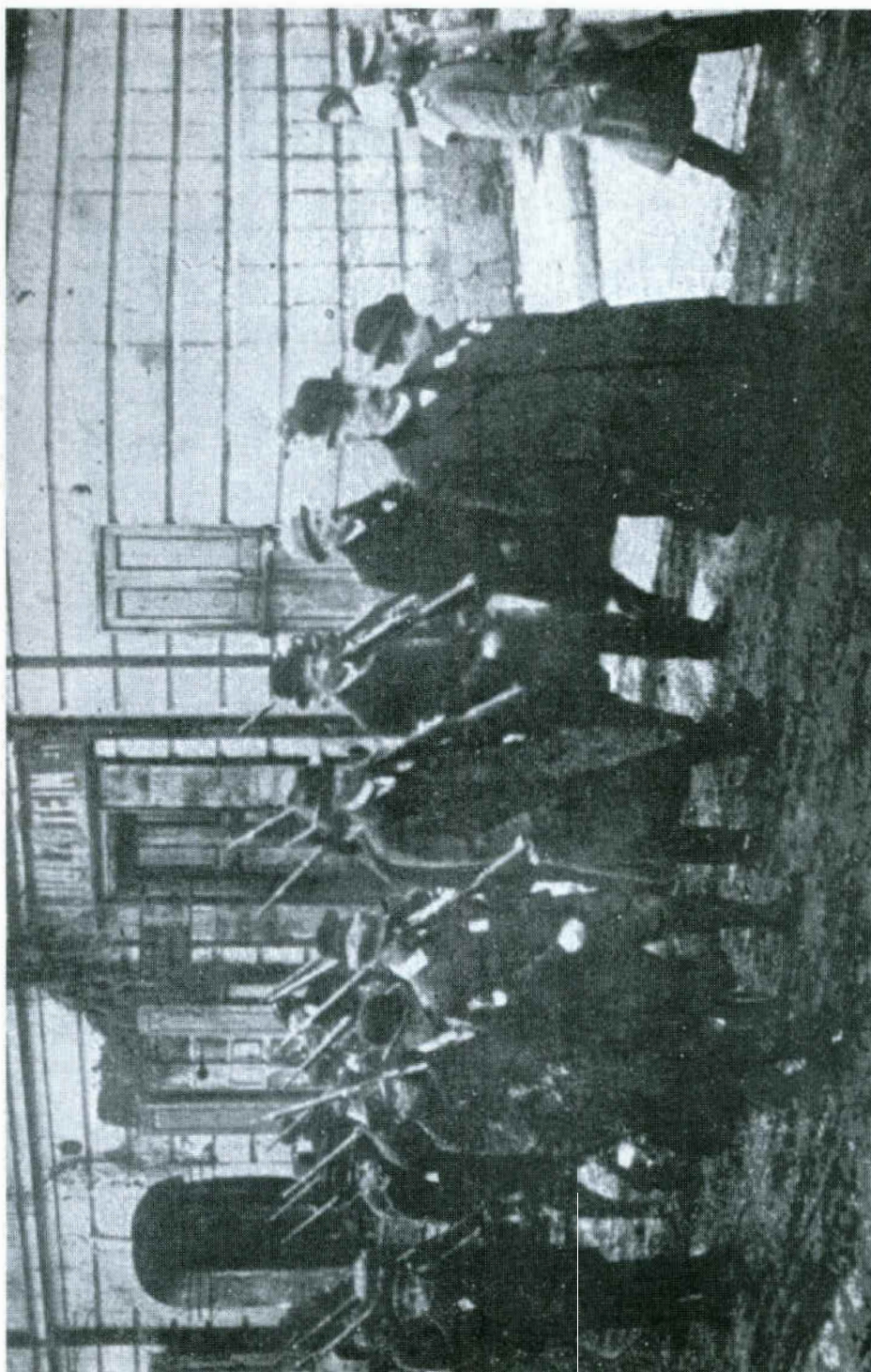

General dywizji Bolesław Roja

Pplk. Michał Tadeusz Karaszewicz-Tokarzewski,
dowódca Odsieczy

Na ulicach Lwowa - oddział Straży Obywatelskiej

Obrońcy Lwowa z 1918 r. przed zdobytym bastionem Cytadeli

Kobiety - uczestniczki obrony Lwowa

Okopy polskie w zachodniej części miasta

Dworek na Persenkówce i miejsce śmierci por. I. Skalkowskiego

Por. Mazanowski na czele patrolu dnia 27 grudnia 1918 r.

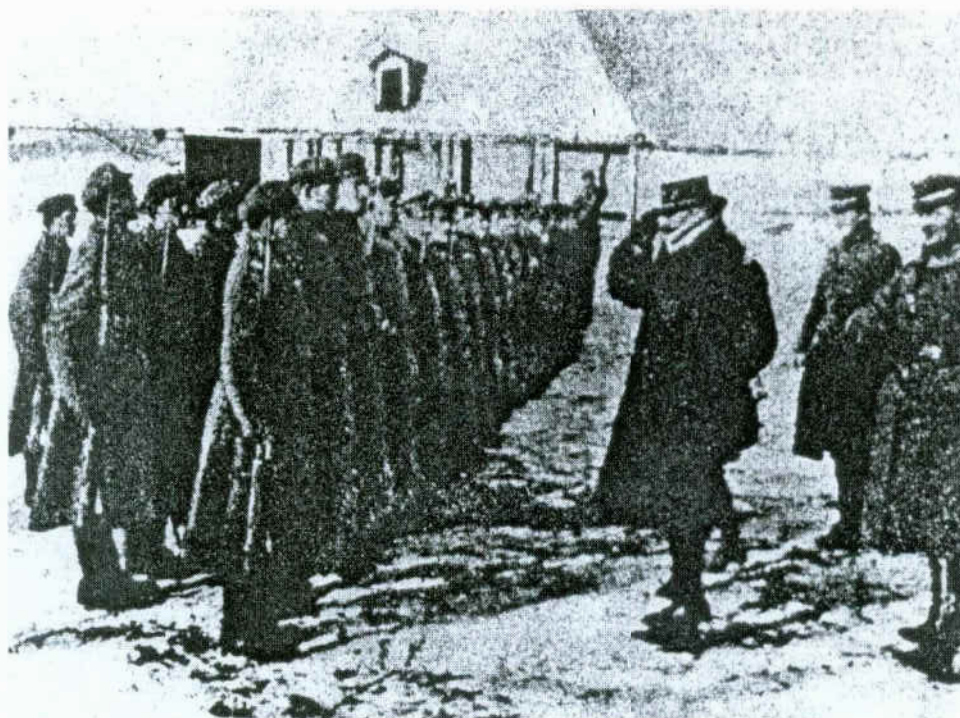
Udział wojska w pogrzebie por. Józefa Mazanowskiego

Pogrzeb dziewięciu kolejarzy pomordowanych przez Ukraińców w Brzuchowicach

Dworzec kolejowy po walce z Ukraińcami

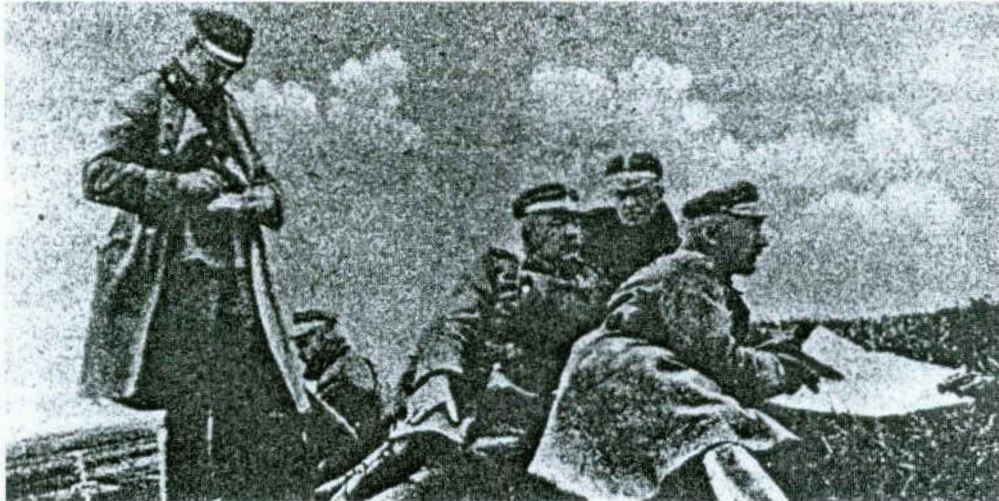
Szef Misji Koalicyjnej gen. Berthélemy w Gródku Jagiellońskim

Bartatów. Kwatera dowódcy Grupy płk. Władysława Sikorskiego

Dowództwo 1. Pułku Strzelców Lwowskich w zdobytych okopach ukraińskich

Sztab 1. Pułku Strzelców Lwowskich w czasie ataku na Mikołów

Snopków pod Lwowem. Oficerowie 3. baonu 1. Pułku Strzelców Lwowskich

Józef Piłsudski we Lwowie grudzień 1918 r. (?)

Delegacja konferencji pokojowej. W pierwszym rzędzie od lewej: delegat polskiego MSZ - Wańkowski, reprezentant USA - prof. Lord, szef delegacji Francji - gen. Berthélemy, gen. Tadeusz Rozwadowski, przedstawiciel W. Brytanii - gen. Carton de Viart i Włoch - mjr Stabile